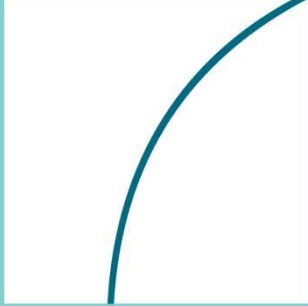

BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU

Basel Bankacılık
Denetim Komitesi

Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartlarının Uluslararası Düzeyde Uyumlaştırılması

Gözden Geçirilmiş Çerçeve
Kapsamlı Versiyon

Uluslararası Ödemeler Bankası

Orijinal Yapıt (İngilizce) :

Basel Committee on Banking Supervision

International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards

A Revised Framework
Comprehensive Version
June 2006

BANK FOR INTERNATIONAL SETTLEMENTS

©Bank For International Settlements. 2006

ISBN print: 92-9131-720-9

ISBN web : 92-9197-720-9

©BDDK 2007

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu. Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilmek şartıyla kısa alıntılar yapılabilir veya kısa alıntılar çoğaltılabilir.

1. Baskı: Haziran 2007

Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartlarının Uluslararası
Düzeyde Uyumlaştırılması Gözden Geçirilmiş Düzenleme
(Yeni Sermaye Uzlaşısı-Kapsamlı Versiyon)
(Türkçe Çeviri)

(Yayında Kataloqlama Bilgisi):

Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartlarının
Uluslararası Düzeyde Uyumlaştırılması Gözden Geçirilmiş Düzenleme
(Yeni Sermaye Uzlaşısı-Kapsamlı Versiyon)
(Türkçe Çeviri)

Ankara: BDDK, 2007. 420 s; 21 sm.-(BDDK, yayın no; YK/ K 02-06)
ISBN 978-975-9004-05-7

1. Basel Bankacılık Denetim Komitesi 2.Bankalar ve Bankacılık- Uluslararası. 3. Banka Sermayesi- Sermaye Yeterliliği 4. Sermaye Yeterliliği- Ölçümü 5. Risk Yönetimi. 6. Kredi Riski. 7. Operasyonel Risk

DW: 332.7 LC: HG3751

Kapak Tasarımı: Nur KAHRAMAN
Baskı: BDDK Xerox Doküman Merkezi

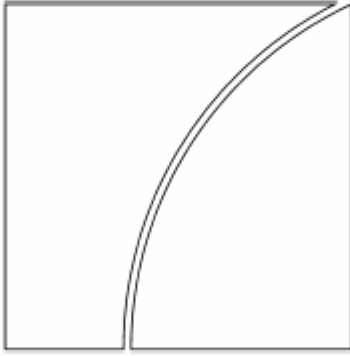
Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
Atatürk Bulvarı No: 191/B 06680
Kavaklıdere Ankara-Türkiye
Tel:0(312) 455 65 20 Fax: 0(312) 455 17 33
<http://www.bddk.org.tr>
e-posta:iletisim@bddk.org.tr

Açıklama ve Uyarı :

Bu yapıt Uluslararası Ödemeler Bankası (Bank For International Settlements), Basel Bankacılık Denetim Komitesi (Basel Committee on Banking Supervision) tarafından Haziran 2006 tarihinde yayımlanmış ve kamuoyunda “Basel II” olarak da adlandırılan “International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards – A Revised Framework-Comprehensive Version” başlıklı orijinal metnin, aslına birebir bağlı kalınarak hazırlanan Türkçe çevirisidir. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) ve Türkiye Bankalar Birliği tarafından Türkçe’ye çevrilen, Basel II Yönlendirme Komitesi üyelerince gözden geçirilmesini takiben BDDK tarafından ikinci defa gözden geçirilen Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartlarının Uluslararası Düzeyde Uyumlaştırılması Kapsamlı Versiyon metni ile bankacılık sektörü çalışanları ve müşterilerinin ve dolayısıyla kamuoyunun konu hakkındaki bilgi düzeyinin artırılması hedeflenmiştir. Bu nedenle çeviri sadece kamuoyunu bilgilendirme amaçlı olup içerik açısından BDDK’nın bir taahhüdü niteliği taşımamaktadır. BDDK gerekli gördüğünde çevirinin anlam bütünlüğünü bozmayacak şekilde kavramlar üzerinde değişiklik yapma hakkını saklı tutar. Yasal ve denetimsel açıdan herhangi bir bağlayıcılığı bulunmayan bu yapıtın içinde yer alan bilgi ve verilere dayanarak yapılacak yatırım ya da benzeri kararların sonuçlarından BDDK sorumlu tutulamaz.

Bu yapıt Ücretle satılamaz.

Basel Bankacılık Denetim Komitesi

Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartlarının Uluslararası Düzeyde Uyumlaştırılması (Yeni Basel Sermaye Uzlaşısı)

Gözden Geçirilmiş Düzenleme Kapsamlı Versiyon

Bu doküman Haziran 2004 Basel II Düzenlemesi ile 1988 Uzlaşısının Basel II sürecinde değiştirilmeyen unsurları, Piyasa Riskine İlişkin Hükümleri İçeren 1996 değişikliği ve Basel II Uygulamalarının Alım-Satım Faaliyetleri ve Çifte Temerrüt Etkileri üzerine 2005 yayınının birleşimidir. Bu derlemede yeni unsurlar eklenmemiştir.

Haziran 2006

BANK FOR INTERNATIONAL SETTLEMENTS

GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM: UYGULAMANIN KAPSAMI.....	8
Giriş	8
Bankacılık, Menkul Kıymetler ve Diğer Mali Kuruluşlar (Bağlı Ortaklıklar).....	8
Bankacılık, Menkul Kıymetler ve Diğer Mali Kuruluşlara Yapılan Önemli Azınlık Hissesi Yatırımları (İştirakler).....	9
Sigorta Kuruluşları.....	10
Ticari ve Sınai İşletmelerdeki Önemli Yatırımlar.....	11
Uygulama Kapsamında Sermayeden İndirilecek Yatırımlar	12
2. BÖLÜM: BİRİNCİ YAPISAL BLOK – ASGARİ SERMAYE GEREĞİ	14
Asgari Sermaye Gereksiniminin Hesaplanması.....	14
A. Yasal Sermaye.....	14
B. Risk Ağırlıklı Varlıklar.....	14
C. Geçiş Süreci Düzenlemeleri	15
Ia. Sermayenin Bileşenleri.....	16
A. Ana Sermaye	16
B. Katkı Sermaye (2. Kuşak Sermaye).....	17
1. Açıklanmamış Rezervler	17
2. Yeniden Değerleme Yedekleri.....	17
3. Genel Kredi Karşılıkları	18
4. Özkaynağa Dayalı Melez Enstrümanlar	19
5. Sermaye Benzeri Borçlar.....	19
C. Piyasa Riski Özkaynak Gereksinimini İçin Kullanılacak Kısa Vadeli İkincil Sermaye Benzeri Borçlar (Üçüncü Kuşak Sermaye).....	19
D. Sermayeden İndirilecek Değerler	21
Kredi Riski – Standart Yaklaşım	23
A. Münferit Alacaklar:	24
Hazine ve Merkez Bankalarına Kullandırılan Krediler.....	24
Merkezi Hükümet İçinde Yer Almayan Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Kullandırılan Krediler (KK).....	25
Çok Taraflı Kalkınma Bankalarına Kullandırılan Krediler (ÇTKB).....	26
Bankalara Kullandırılan Krediler	27
Menkul Kıymet Şirketlerine Kullandırılan Krediler	28
Kurumsal Krediler.....	28
Perakende Krediler.....	29
Konut İpoteği Karşılığı Krediler	30
Ticari Gayrimenkul İpoteği Karşılığı Krediler.....	30
Tahsili Gecikmiş Alacaklar	31
Yüksek Risk Kategorileri.....	32
Diğer Aktifler.....	32
Bilanço Dışı İşlemler	33
B. Bağımsız Kredi Derecelendirmeleri	34
Yetkilendirme Süreci:	34
Liyakat Kriterleri.....	35

C. Uygulamaya İlişkin Hususlar	36
Eşleştirme Süreci.....	36
Çoklu Derecelendirmeler	36
İhracın ve İhraçının Derecelendirilmesi	37
Ulusal ve Yabancı Para Cinsinden Dereceler.....	37
Kısa / Uzun Vadeli Dereceler	38
Münferit Derecelerin Uygulama Alanı	39
Re'sen Yapılan Derecelendirme	39
D. Standart Yaklaşım – Kredi Riski Azaltımı	39
Önemli Hususlar	39
(i) Giriş	39
(ii) Genel Hususlar	40
(iii) Yasal Geçerlilik	40
Kredi Riski Azaltım Teknikleri.....	41
(i) Teminatlı İşlemler.....	41
(ii) Bilanço İçi Netleştirme	44
(iii) Garantiler ve Kredi Türevleri.....	44
(iv) Vade Uyumsuzluğu.....	45
(v) Diğer Hususlar	45
Teminat	45
(i) Kabul Edilebilir Finansal Teminatlar	45
(ii) Kapsamlı Yöntem	47
(iii) Basit Yöntem	57
(iv) Teminatlandırılmış Tezgah üstü Türev İşlemleri	58
Bilanço İçi Netleştirme	59
Garantiler ve Kredi Türevleri.....	59
(i) Operasyonel Koşullar.....	59
(ii) Kabul Edilebilir Garantör, Kefil ve Kontrgarantörler	62
(iii) Risk Ağırlıkları	63
(iv) Para Cinsi Uyumsuzlukları	63
(v) Hazine ve Merkez Bankasınca Sağlanan Garanti ve Kontrgarantiler	64
Vade Uyumsuzluğu.....	65
(i) Vade Tanımı	65
(ii) Vade Uyumsuzluklarına İlişkin Risk Ağırlıkları	65
Kredi Riski Azaltım Tekniklerinin (KRA) Uygulanmasına İlişkin Diğer Hususlar	66
(i) Çoklu Kredi Riski Azaltım Tekniklerinin Kullanımına İlişkin Hususlar.....	66
(ii) İlk temerrütte başvuru olanağı sağlayan kredi türevleri.....	66
(iii) İkinci temerrütte başvuru olanağı sağlayan kredi türevleri	66
Kredi Riski – İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım	67
A. Genel Hususlar	67
B. İDD Yaklaşımının İşleyişi	68
Kredilerin Sınıflandırılması	68
(i) Kurumsal Kredilerin Tanımı	68
(ii) Hazine ve Merkez Bankasına Kullanılan Kredilerin Tanımı	71
(iii) Bankalara Kullanılan Kredilerin Tanımı	71
(iv) Perakende Kredilerin Tanımı	71
(v) Nitelikli Rotatif Perakende Kredilerin Tanımı.....	73
(vi) Sermaye/Hisse Senedi Yatırımlarının Tanımı.....	74
(vii) Devralınan Alacakların Tanımı.....	76
Temel ve Gelişmiş Yaklaşımlar	77
(i) Kurumsal Krediler, Hazine ve Merkez Bankası ile Bankalara Kullanılan Krediler	78
(ii) Perakende Krediler.....	79
(iii) Hisse Senedi Yatırımları	79
(iv) Devralınan Alacaklar	79
Varlık Kategorileri İtibarıyla İDD Yaklaşımının Kullanılması.....	79
Geçiş Süreci Düzenlemeleri	81

(i) Paralel Hesaplama.....	81
(ii) Kurumsal Krediler, Hazine ve Merkez Bankasına Kullandırılan Krediler, Bankalara Kullandırılan Krediler ve Perakende Krediler	81
(iii) Sermaye Yatırımları.....	82
C. Kurumsal Krediler, Hazine ve Merkez Bankası ile Bankalara Kullandırılan Kredilere İlişkin Kurallar	82
Risk Ağırlıklandırılmış Kurumsal, Hazine ve Merkez Bankasına ve Bankalara Kullandırılan Krediler	83
(i) Risk Ağırlıklı Varlıkların Türetilmesine İlişkin Formül	83
(ii) Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelere (KOBİ) İlişkin Firma Büyüklüğü Ayarlamaları	83
(iii) İhtisas Kredilerine İlişkin Risk Ağırlıkları.....	84
Risk Bileşenleri.....	87
(i) Temerrüt Olasılığı (TO).....	87
(ii) Temerrüt Halinde Kayıp (THK)	87
(iii) Temerrüt Tutarı (TT)	95
(iv) Efektif Vade (V)	97
D. Perakende Kredilere İlişkin Kurallar	99
Risk Ağırlıklı Perakende Krediler.....	99
(i) İkamet Amaçlı Konut Kredileri	99
(ii) Nitelikli Rotatif Perakende Krediler	100
(iii) Diğer Perakende Krediler.....	100
Risk Bileşenleri.....	101
(i) Temerrüt Olasılığı (TO) ve Temerrüt Halinde Kayıp Yüzdesi (THK)	101
(ii) Garantilerin ve Kredi Türevlerinin Tanınması.....	101
(iii) Temerrüt Tutarı (TT)	101
E. Hisse Senedi Yatırımına İlişkin Kurallar.....	102
Hisse Senedi Yatırımları İçin Risk Ağırlıklı Varlıklar	103
(i) Piyasa Bazlı Yaklaşım	103
(ii) TO/THK Yaklaşımı	104
(iii) Piyasa Bazlı ve TO/THK Yaklaşımlarına İstisnalar.....	106
Risk Bileşenleri.....	106
F. Devralınan Alacaklar İçin Kurallar	107
Temerrüt Riski İçin Risk Ağırlıklı Varlıklar.....	108
(i) Devralınan Perakende Alacaklar.....	108
(ii) Devralınan Kurumsal Alacaklar.....	108
Temlik Riski İçin Risk Ağırlıklı Varlıklar	110
Alacaklar İçin Satın Alma Fiyatı İndirimlerine İlişkin Uygulama	111
Kredi Riski Azaltma Unsurlarının Dikkate Alınması	111
G. Beklenen Kayıplara İlişkin Uygulama ve Karşılıkların Tanınması	112
Beklenen Kayıpların Hesaplanması	112
(i) Denetim otoritesi Sınıflama Kriterlerine Tâbi İK Dışındaki Krediler İçin Beklenen Kayıp	112
(ii) Denetim Otoritesi Sınıflama Kriterlerine Tâbi Olan İK Kredileri İçin Beklenen Kayıp	113
Karşılıkların Hesaplanması	114
(i) İDD Yaklaşımına Tâbi Olan Alacaklar.....	114
(ii) Kredi Riskine İlişkin Standart Yaklaşımına Tâbi Alacaklar	114
Beklenen kayıp (BK) ve Karşılıklara İlişkin Uygulama	114
H. İDD Yaklaşımı İçin Asgari Koşullar	115
Asgari Koşulların Bileşimi.....	115
(i) Derecelendirme Boyutları	117
(ii) Derecelendirmenin Yapısı.....	119
(iii) Derecelendirme Kriterleri	120
(iv) Derecelendirme Sürecinin Zamanlaması	121
(v) Modellerin Kullanılması	122
(vi) Derecelendirme Sistemi Yapısının Dokümantasyonu.....	122

Risk Derecelendirme Sisteminin İşleyişi	124
(i) Derecelendirmenin Kapsamı	124
(ii) Derecelendirme Sürecinin Bütünlüğü ve Güvenilirliği	124
(iii) Sapmalar	125
(iv) Verilerin Muhafazası	125
(v) Sermaye Yeterliliği Değerlendirmesinde Kullanılan Stres Testleri	126
Kurumsal Yönetim ve Gözetim-Denetim	127
(i) Kurumsal Yönetim	127
(ii) Kredi Riski Kontrolü	128
(iii) İç ve Dış Denetim	129
İçsel Derecelerin Kullanımı	129
Riskin Sayısallaştırılması	130
(i) Genel Tahmin Yükümlülükleri	130
(ii) Temerrüt Tanımı	131
(iii) Yapılandırma	133
(iv) Limit Aşımalarına İlişkin Uygulama	133
(v) Bütün Varlık Sınıfları İçin Kayıp Tanımı	133
(vi) TO Tahminleriyle İlgili Yükümlülükler	134
(vii) Bankanın Kendi THK Tahminleriyle İlgili Koşullar	136
(viii) Bankanın Kendi TT Tahminleriyle İlgili Yükümlülükler	137
(ix) Garantilerin ve Kredi Türevlerinin Etkisini Değerlendirmek İçin Asgari Yükümlülükler	139
(x) Kabul Edilebilir Devralman Alacaklar İçin TO ve THK (veya BK) Tahminine İlişkin Yükümlülükler	141
İçsel Tahminlerin Doğrulanması/Onaylanması	144
Denetim Otoritesinin Öngördüğü THK ve TT Tahminleri	145
(i) TGM ve İGM'nin Teminat Olarak Kabul Edilebilirlik Tanımı	145
(ii) Kabul Edilebilir TGM/İGM İçin Operasyonel Yükümlülükler	146
(iii) Finansal Alacakların Dikkate Alınabilmesine İlişkin Yükümlülükler	147
Finansal Kiralamaların Dikkate Alınabilmesine İlişkin Yükümlülükler	150
Hisse Senedi Yatırımları İçin Sermaye Yükümlülüklerinin Hesaplanması	151
(i) İçsel Piyasa Bazlı Yaklaşım Modelleri	151
(ii) Yasal Sermaye Miktarı ve Riskin Sayısallaştırılması	151
(iii) Risk Yönetimi Süreci ve Kontrolleri	154
(iv) Doğrulama/Onaylama ve Dokümantasyon	155
Kamuya Açıklama Yükümlülükleri	158
Kredi Riski – Menkul Kıymetleştirme Çerçevesi	158
A. Menkul Kıymetleştirme Çerçevesine Dahil Edilen İşlemler; Kapsam ve Tanımlar	158
B. Tanımlar ve Genel Terminoloji	159
Kaynak Banka	159
Varlığa Dayalı Menkul Kıymet (VDMK) Programı	159
Menkul Kıymetlerin Geri Çağrılması	160
Kredilerin Geliştirilmesi	160
Kredileri Geliştiren Sadece Faize Dayalı Menkul Kıymet	160
Erken İtfa	160
Brüt Spread	161
İlave Teminat	161
Özel Amaçlı Kuruluş (ÖAK)	161
C. Risk Devrinin Tanınması İçin Operasyonel Koşullar	161
Geleneksel Menkul Kıymetleştirmeler İçin Operasyonel Koşullar	161
Sentetik Menkul Kıymetleştirmeler İçin Operasyonel Koşullar	162
Menkul Kıymetleştirmede Sıfırlama Çağrılarını İçin Operasyonel Koşullar ve Uygulama Kuralları	164
D. Menkul Kıymetleştirme Risklerine İlişkin Uygulama	165
Sermaye Gereğinin Hesaplanması	165
(i) İndirim İşlemi	165
(ii) İlave Teminat	165

Bağımsız Kredi Derecelerinin Kullanılması İçin Operasyonel Gereker	166
Menkul kıymetleştirme Kredileri İçin Standart Yaklaşım	167
(i) Kapsam	167
(ii) Risk Ağırlıkları	167
(iii) Derecelendirilmemiş Menkul Kıymetleştirme Risklerine İlişkin Genel Uygulamanın İstisnaları	168
(iv) Bilanço Dışı Riskler İçin Krediye Dönüştürme Oranları	169
(v) Menkul Kıymetleştirme Riskleri İçin Kredi Riski Azaltma Uygulaması.....	171
(vi) Erken İtfa Karşılıkları İçin Sermaye Gereği	172
(vii) Kontrollü Erken İtfada KDO'ların Tespiti	173
(viii) Kontrolsüz Erken İtfada KDO'ların Tespiti.....	175
Menkul kıymetleştirme Riskleri İçin İçsel Derecelendirme Yaklaşımı	176
(i) Kapsam	176
(ii) Yaklaşımların Hiyerarşisi	176
(iii) Azami Sermaye İhtiyacı.....	177
(iv) Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım (DDY)	177
(v) İçsel Derecelendirme Yaklaşımı (İDY)	180
(vi) Denetim Otoritesi Formülü (DOF).....	183
(vii) Likidite Kredileri	187
(viii) Örtüşen Kredilerle İlgili Uygulama	188
(ix) Kabul Edilebilir Hizmet Sağlayıcı Nakit Avans Kredileri	188
(x) Menkul kıymetleştirme Risklerinde Kredi Riski Azaltımı ile İlgili Uygulama	188
(xi) Erken İtfa Karşılıkları İçin Sermaye Gereği	188
Operasyonel Risk.....	189
A. Operasyonel Risk Tanımı	189
B. Ölçüm Yöntemleri	189
1. Temel Gösterge Yaklaşımı	190
2. Standart Yaklaşım.....	191
3. İleri Ölçüm Yaklaşımları (İÖY)	193
C. Kabul Edilebilirlik Kriterleri	194
1. Standart Yaklaşım.....	194
2. İleri Ölçüm Yaklaşımları (İÖY)	196
(i) Genel Standartlar	196
(ii) Nitel Standartlar	196
(iii) Nicel Standartlar	197
(iv) Riskin Azaltılması.....	202
D. Kısmi Kullanım	204
Piyasa Riski	205
A. Risk Ölçüm Kuralları	205
1. Sermaye Gereksiniminin Kapsamı ve Uygulama Alanı:	205
2. İhtiyatlı Değerleme İlkeleri.....	209
3. Piyasa Riski Ölçüm Yöntemleri:	212
4. Alım-Satım Hesaplarında Karşı Taraf Kredi Riskiyle İlgili Uygulama.....	214
5. Geçiş Hükümleri.....	216
B. Sermaye Gereksinimi	217
1. Sermayenin Tanımı:.....	217
C. Piyasa Riski – Standart Ölçüm Yöntemi:	217
1. Faiz Oranı Riski:.....	217
2. Hisse Senedi Pozisyonu Riski:	230
3. Kur Riski:	234
4. Emtia Riski:	238
5. Opsiyonlar İçin Uygulama:.....	242
D. Piyasa Riski – İçsel Model Yaklaşımı:	249
1. Genel Kriterler:.....	249
2. Nitel Standartlar:.....	249
3. Piyasa Riski Faktörlerinin Belirlenmesi:	252

4. Nicel Standartlar:	254
5. Stres Testi:	256
6. Bağımsız Validasyon:	258
7. İçsel Modeller ve Standart Yaklaşımın Birlikte Uygulanması:	258
8. Spesifik Riskin Değerlendirilmesi	259
9. Model Validasyona İlişkin Standartlar:	262
3. BÖLÜM: İKİNCİ YAPISAL BLOK – DENETİM OTORİTESİNİN İNCELEMESİ	264
Denetim Otoritesinin İncelemesinin Önemi	264
Denetim Otoritesinin İncelemesinin Dört Temel Prensibi	265
i. Yönetim Kurulunun ve Üst Düzey Yönetimin Gözetimi ve Denetimi	266
ii. Güvenilir ve Sağlam Sermaye Değerlendirmesi	267
iii. Risklerin Kapsamlı Olarak Değerlendirilmesi	267
iv. İzleme ve Raporlama	270
v. İç Kontrol Sistemi Tarafından Kontrolden Geçirilmesi	270
vi. Risk Değerlendirmesinin Yeterliliğinin Gözden Geçirilmesi	272
vii. Sermaye Yeterliliğinin Değerlendirilmesi	272
viii. Kontrol Ortamının Değerlendirilmesi	272
ix. Asgari Standartlara Uygunluğun Denetim Otoritesince Gözden Geçirilmesi	273
x. Bankaya Yönelik Tedbir Alma	273
Denetim Otoritesinin İncelemesi Sürecinde Ele Alınacak Spesifik Konular	275
A. Bankacılık Hesaplarındaki Faiz Oranı Riski	275
B. Kredi Riski	276
1. İDD Yaklaşımları Altında Stres Testleri	276
2. Temerrüdün Tanımı	277
3. Artık (Kalıntı) Risk	277
4. Kredi Yoğunlaşması Riski	278
5. Karşı Taraf Kredi Riski	279
C. Operasyonel Risk	282
D. Piyasa riski	283
Denetim Otoritesinin İncelemesi Sürecinin Diğer Unsurları	284
A. Denetim Otoritesinin Şeffaflığı ve Hesap Verebilirliği	284
B. Sınır Ötesi İletişim ve İşbirliğinin Geliştirilmesi	284
Menkul Kıymetleştirmeye İlişkin Denetim Otoritesinin İnceleme Süreci	285
A. Risk Transferinin Önemi	286
B. Piyasadaki Yenilikler	287
C. İlave Koruma Karşılıkları	287
D. Artık Risk	289
E. Erken İtfa Çağrısına İlişkin Karşılıklar	289
F. Erken İtfalar	290
4. BÖLÜM: ÜÇÜNCÜ YAPISAL BLOK – PİYASA DİSİPLİNİ	293
Genel Değerlendirmeler	293
A. Bilgilendirme Yükümlülükleri	293
B. Rehber İlkeler	293
C. Uygun Bilgilendirmenin Sağlanması	293
D. Muhasebe Açıklamaları İle Etkileşim	294
E. Önemlilik	295
F. Bildirim Sıklığı	296
G. Bankaya Ait Özel ve Gizli Bilgiler	296
Bilgilendirme Yükümlülükleri	297

A. Kamuyu Bilgilendirme Genel Prensibi.....	297
B. Uygulamanın Kapsamı	297
C. Sermaye	299
D. Maruz Kalınan Riskler ve Değerlendirilmesi	300
1. Genel Nitel Bilgilendirme Yükümlülüğü.....	301
2. Kredi Riski.....	301
3. Piyasa Riski	312
4. Operasyonel Risk.....	313
5. Hisse Senedi Yatırımları.....	314
6. Bankacılık Hesaplarındaki Faiz Oranı Riski.....	315
EK 1 :YENİ ENSTRÜMANLARA İLİŞKİN ANA SERMAYENİN %15 LİMİTİ	316
EK 1A - SERMAYE TABANINA DAHİL EDİLEN SERMAYENİN TANIMI	317
EK 2: STANDART YAKLAŞIM – EŞLEME SÜRECİNİN UYGULANMASI.....	321
EK 3 - TAMAMLANAMAYAN ALIM SATIM İŞLEMLERİ VE ÖKT DIŞINDAKİ İŞLEMLER İÇİN SERMAYE YÜKÜMLÜLÜĞÜ	327
EK 4 - KARŞI TARAF KREDİ RİSKİNİN ELE ALINIŞI VE ÇAPRAZ ÜRÜN NETLEŞTİRMESİ	329
EK 5: ŞEMATİK İDD RİSK AĞIRLIKLARI.....	356
EK 6: İHTİSAS KREDİLERİNE İLİŞKİN DENETİM OTORİTESİ SINIFLAMA KRİTERLERİ.	358
EK 7: ŞEMATİK ÖRNEKLER: DENETİM OTORİTESİ FORMÜLÜYLE KREDİ RİSKİNİ AZALTMA ETKİSİNİN HESAPLANMASI.....	378
EK 8: FAALİYET KOLLARININ EŞLENMESİ	383
EK 9: AYRINTILI KAYIP OLAYI TÜRLERİNE İLİŞKİN SINIFLANDIRMA.....	386
EK 10: STANDART VE İDD YAKLAŞIMLARINDA FİNANSAL TEMİNATLA TEMİNATLANDIRILAN İŞLEMLERDE SERMAYE UYGULAMASINA İLİŞKİN METODOLOJİLERİN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ.....	390
EK 10A: PİYASA RİSKİ SERMAYE YÜKÜMLÜLÜĞÜ KAPSAMINDA İÇSEL MODEL YAKLAŞIMINDA GERİYE DÖNÜK TESTLER KULLANILMASINA İLİŞKİN DENETİM OTORİTESİ ÇERÇEVESİ	392
EK 11: BASİTLEŞTİRİLMİŞ STANDART YAKLAŞIM	407

KISALTMALAR

API	Arsa Alımı, Projelendirme ve İnşaat
ASY	Alternatif Standart Yaklaşım
BK	Beklenen Kayıp
BKDK	Bağımsız Kredi Derecelendirme Kuruluşu
BmK	Beklenmeyen Kayıp
BPRT	Beklenen Pozitif Risk Tutarı
BRT	Beklenen Risk Tutarı
ÇTKB	Çok Taraflı Kalkınma Bankası
DDY	Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım
DOF	Denetim Otoritesi Formülü
DVF	Duran Varlık Finansmanı
EF	Emtia Finansmanı
FDMK	Sadece Faize Dayalı Menkul Kıymet
GDMK	Geleceğe Dönük Marj Kazancı
GGG	Gelir Getiren Gayrimenkul
GÖY	Gelişmiş Ölçüm Yaklaşımları
İDD	İçsel Değerlendirmeye Dayalı Yaklaşım
İDDY	İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım
İGM	İkamet Amaçlı Gayri Menkul
İK	İhtisas Kredileri
İKK	İhracat Kredi Kuruluşu
KDO	Kredi Dönüşüm Oranı
KK	Kamu Kurumu
KKR	Karşı Taraf Kredi Riski
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme
KRA	Kredi Riski Azaltımı
KTO	Kümülatif Temerrüt Oranı
MKİT	Menkul Kıymet İhraç Taahhütleri
NRPK	Nitelikli Rotatif Perakende Krediler
ÖAK	Özel Amaçlı Kuruluş
PF	Proje Finansmanı
RYK	Rotatif Aracılık Yüklenimi
TGM	Ticari Gayri Menkul
THK	Temerrüt Halinde Kayıp
TO	Temerrüt Olasılığı
TT	Temerrüt Tutarı
V	Efektif Vade
VDFB	Varlığa Dayalı Finansman Bonusu
VYTG	Volatilitesi Yüksek Ticari Gayrimenkul
YF	Yatırım Fonları

**Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartlarının
Uluslararası Düzeyde Uyumlaştırılması:
Gözden Geçirilmiş Düzenleme
(Kapsamlı Versiyon: Haziran 2006)**

GİRİŞ

1. Bu rapor, son dönemlerde Basel Bankacılık Gözetim ve Denetim Komitesi'nin ("Komite")¹ uluslararası alanda faaliyet gösteren bankaların sermaye yeterliliği denetimine ilişkin mevzuatında uluslararası yakınlaştırmayı sağlamak amacıyla yönelik çalışmalarının sonuçlarını sunmaktadır. Komitenin sermaye yeterliliği düzenlemesinin gözden geçirilmesi amacıyla yönelik ilk dönem önerilerinin Haziran 1999'da yayımlanmasından sonra, tüm üye ülkelerde kapsamlı bir istişare süreci başlatılmış ve iletilen öneriler dünya çapında denetim otoritelerine dağıtılmıştır. Komite, Ocak 2001 ve Nisan 2003'te görüş alışverişi ve istişare için ek öneriler yayımlamış; bu önerilerle ilgili üç sayısal etki çalışması yapmıştır. Bu çabalar sonucunda, özgün önerilere çok önemli katkı ve ilaveler yapılmıştır. Bu doküman, Komitenin tüm üyelerince kabul edilmiş bir bildirgesi niteliğindedir. Dokümanda, sermaye yeterliliğinin ölçülmesi konusunda mutabakata varılan düzenlemenin ve uyulması gereken asgari standartların ayrıntıları açıklanmaktadır. Komitede temsil edilen ulusal denetim otoriteleri, düzenlemenin kendi ülkelerinde ulusal mevzuata dahil edilmesini önereceklerdir. Düzenleme ve içindeki standart, G-10 ülkelerinin Merkez Bankası Başkanları ve Bankacılık Denetleme Kurumu Başkanlarıncı uygun bulunmuştur.

2. Komite, üyelerinden, ülkelerinde bu düzenlemeye uyum için gerekli süreçleri başlatmalarını beklemektedir. Bazı ülkelerde, bu süreçler, Komitenin hazırladığı düzenleme hakkında ayrıca etki değerlendirmeleri yapılmasını ve ilgili taraf ve çıkar gruplarının ulusal otoritelere görüşlerini sunmaları için ek fırsatlar yaratılmasını da içerecektir. Komite, bu raporda yer alan düzenlemenin 2006 yıl sonundan itibaren uygulamaya konulmasını amaçlamaktadır. Ancak, gelişmiş yaklaşımlarla ilgili ilave araştırma veya paralel hesaplamalar için bir yıla daha gereksinim olacağı; bu nedenle bu yaklaşımların ancak 2007 yıl sonundan itibaren uygulamaya konulabileceği öngörülmektedir. 45 ile 49. paragraflar arasında, gözden geçirilmiş düzenlemelere geçiş ve düzenlemenin belirli özel yaklaşımlarla ilgisi hakkında daha ayrıntılı bilgi verilmektedir.

¹ Basel Bankacılık Gözetim ve Denetim Komitesi, 1975 yılında Onlar Grubu ülkelerinin merkez bankası başkanları tarafından kurulmuş bankacılık denetim otoriteleri komitesidir. Belçika, Kanada, Fransa, Almanya, İtalya, Japonya, Lüksemburg, Hollanda, İspanya, İsveç, İsviçre, Birleşik Krallık ve Amerika Birleşik Devletleri'nin bankacılık denetim otoriteleri ve merkez bankalarının üst düzey temsilcilerinden oluşur. Genellikle, daimi Sekreteryaasının bulunduğu Basel'de Bank for International Settlements'da (Uluslararası Ödemeler Bankası) toplanır.

3. Denetim otoriteleri, bu düzenlemeyi, kendilerine özgü daha kapsamlı denetim önceliklerine uygun olduğuna inandıklarında ulusal mevzuatlarına dahil etmeyi düşünmelidir. Gözden geçirilmiş uzlaşma metni, dünya çapında bankalar ve bankacılık sistemleri için seçenekler sunacak şekilde düzenlenmiş olmasına karşın, Basel Komitesi, G-10 harici ülkelerde uzlaşmanın yakın gelecekte ulusal mevzuatlara dahil edilmesinin, denetim otoriteleri açısından ülkelerinde mevcut bankacılık denetimini güçlendirme gereksinimleri kapsamındaki birincil öncelikleri olmayabileceğini kabul etmektedir. Böyle bir durumda, her ulusal denetim otoritesi, uygulama için bir zamanlama planı ve yaklaşımı geliştirirken, gözden geçirilmiş bu Düzenlemenin ulusal bankacılık sistemine getirebileceği yararları dikkatle değerlendirmelidir.

4. Komitenin 1988 Uzlaşmasını² gözden geçirme çalışmasının asli hedefi, sermaye yeterliliği mevzuatının uluslararası faal bankalar arasında önemli bir rekabet eşitsizliği kaynağı olmamasını sağlamadaki tutarlılığını sürdürürken, diğer taraftan da, uluslararası bankacılık sisteminin istikrarını ve sıhhatini güçlendiren bir düzenleme oluşturmaktır. Komite, gözden geçirilen bu düzenlemenin bankacılık sektörünün daha güçlü risk yönetimi uygulamalarını benimsemesini sağlayacağına inanmakta ve bunu, düzenlemenin en büyük yararlarından biri olarak görmektedir. Komite, iletilen öneriler hakkındaki görüşlerinde, bankalar ve ilgili diğer tarafların, düzenlemenin dayandığı üçlü yapısal blok (asgari sermaye ihtiyacı, denetim otoritesinin incelemesi ve piyasa disiplini) kavramını ve bu kavramın dayandığı gerekçeleri memnuniyetle kabul ettiklerini saptamıştır. Diğer bir ifadeyle, bankalar ile diğer ilgili tarafların, yerel düzeyde mümkün olduğunca bir örnek şekilde uygulanabilecek ulusal bir düzenlemenin sunacağı yararları koruduğu ve bankacılık ve risk yönetim uygulamalarındaki değişiklikleri dikkate alarak sermayeyle ilgili mevzuatı geliştirdiği için düzenlemeye destek verdiklerini ifade etmişlerdir.

5. Komite, gözden geçirilmiş bu düzenlemeyi hazırlarken, kavramsal olarak rasyonel olması yanında üye ülkelerin her birinde yürürlükte bulunan denetim ve muhasebe sistemlerinin özgün nitelik ve özelliklerini dikkate alan ve riskler konusunda daha hassas sermaye yükümlülükleri belirlemeye çalışmıştır. Komite, bu hedefine ulaştığına inanmaktadır. Komite, bankaların risk ağırlıklı varlıklarının asgari %8'i oranında sermaye bulundurması genel koşulunu; piyasa riskinin yönetimine ilişkin 1996 Piyasa Riski Değişikliğinin temel yapısı ve kabul edilebilir sermaye tanımı da dahil 1988 sermaye yeterliliği düzenlemesinin kilit öneme sahip unsurlarını da korumuştur.

6. Gözden geçirilmiş düzenlemenin getirdiği önemli bir yenilik, bankaların iç sistemlerinin sağladığı risk değerlendirmelerinin sermaye hesaplamalarında girdi olarak daha fazla kullanımıdır. İçsel risk değerlendirmelerinin güvenilirliğini sağlamak amacıyla yönelik ayrıntılı bir asgari koşullar seti belirlenmiştir. Komitenin amacı, bankaların risk yönetim politikaları ve uygulamalarının şeklini ya da operasyonel ayrıntılarını dikte etmek değildir.

² *Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartlarının Uluslararası Düzeyde Uyumlaştırılması*, Basel Bankacılık Gözetim ve Denetim Komitesi (Temmuz 1988) (yapılan değişiklikleri de dahil).

Her denetim otoritesi, bankaların uyguladığı sistem ve kontrollerin sermaye hesaplamaları için temel oluşturmaya yeterli olmasını sağlamak amacıyla yönelik denetim prosedürleri geliştirecektir. Denetim otoritelerinin özellikle uygulama sürecinde bankaların hazır olup olmadığını tespit ederken sağlam bir muhakeme gücü göstermesi gerekecektir. Komite, ulusal denetim otoritelerinin, asgari koşulları yerine getirmeyi nihai amaç olarak değil, bankaların sermaye hesaplamalarında basiretli girdi sağlama yeteneğinin genel güvenilirliğini sağlamanın bir aracı olarak bakmalarını beklemektedir.

7. Düzenleme, bankalar ve denetim otoritelerinin faaliyetleri ve finansal piyasa altyapıları için en uygun yaklaşımları seçmesine olanak sağlamak amacıyla, kredi ve operasyonel riske ait sermaye gereksiniminin belirlenmesinde kullanılacak yöntemleri içeren seçenekler sunmaktadır. Ayrıca, standartların ulusal piyasaların farklı koşullarına uyarlanması için, seçeneklerden her birinin uygulamasına ilişkin olarak sınırlı düzeyde ulusal tercih hakkı da tanınmıştır. Ancak bu farklı özellikler, ulusal otoritelerin uygulamada yeterli tutarlılığı sağlamak için büyük çabalar göstermesini gerektirecektir. Komite, tutarlılığı sağlamak ve artırmak gayesiyle, önümüzdeki dönemde düzenlemenin uygulanmasını izlemeyi ve denetlemeyi amaçlamaktadır. Özellikle, denetim otoritelerini uygulama yaklaşımları konusunda bilgi alışverişinde bulunmaya teşvik ederek düzenlemenin uygulanmasında tutarlılığı sağlamak amacıyla, Komite içinde bir Uzlaşma Uygulama Grubu kurulmuştur.

8. Komite, uluslararası düzeyde faaliyet gösteren bankalar bakımından, ana ülke denetim otoritelerinin, etkin ve etkili bir uygulama için ev sahibi ülke denetim otoriteleri ile aralarında gereken işbirliğinin artırılmasında önemli ve öncü bir rol oynayacaklarını düşünmektedir. Uzlaşma Uygulama Grubu, bankalar üzerindeki uygulama yükünü azaltan ve mevcut denetim kaynaklarını koruyan pratik işbirliği ve eşgüdüm düzenlemeleri hazırlamaktadır. Uzlaşma Uygulama Grubunun çalışmalarına ve denetim otoriteleri ve sektörle olan etkileşimine dayanarak, Komite, düzenlemenin sınır ötesi uygulamaları için genel ilkeler yayımlamış; ayrıca, gelişmiş ölçüm yaklaşımlarına göre ana ülke ve ev sahibi ülke denetim otoriteleri açısından operasyonel risk sermaye yükümlülüklerinin dikkate alınması için daha ayrıntılı ilkeler belirlemiştir.

9. Bu düzenlemenin uluslararası faaliyeti olan bankalar için *asgari* sermaye seviyelerini tespit etmek amacıyla yönelik olduğu da vurgulanmalıdır. 1988 Uzlaşmasında olduğu gibi, ulusal otoriteler, daha yüksek asgari sermaye seviyeleri öngören düzenlemeler yapmakta serbest olacaklardır. Ayrıca, ulusal otoriteler, bankacılık lisansı verdikleri bankacılık kuruluşları için sermaye yeterliliği ile ilgili ek ölçütler uygulamakta da serbest olacaklardır. Ulusal otoriteler, örneğin, herhangi bir sermaye hesaplama kuralının maruz kalınan risklerin ölçüm hassasiyeti ve doğruluğu konusunda oluşabilecek potansiyel belirsizlikleri gidermek veya bir kurumun dış kaynakla fonlama konusuna kısıtlama getirmek amacıyla yönelik olarak da ek bir sermaye kriteri kullanabilirler. Bir ülkede bu düzenlemede öngörülene ilaveten ek bir sermaye kriterinin (kaldıraç oranı veya riske maruz tutar limiti gibi) kullanılması halinde, bazı durumlarda, ek sermaye kriterine göre gereken sermaye daha bağlayıcı olabilir. Daha genel bir ifadeyle,

denetim otoriteleri, ikinci yapısal blok kapsamında, bankaların asgari yasal sermaye seviyelerinin üzerinde bir düzeyde sermayeyle faaliyet göstermelerini beklemelidir.

10. Gözden geçirilmiş bu düzenleme, 1988 Uzlaşısından daha fazla risk hassasiyeti göstermektedir, ancak, ulusal bankacılık sisteminde risklerin nispeten yüksek olduğu ülkeler, yine de, bankaların Basel asgari sermaye seviyesi üzerinde ek sermayeye sahip olmalarının istenmesine gerek olup olmadığını değerlendirmelidir. Bu, özellikle, sermaye yükümlülüğü daha geniş bir yelpazede ele alınan standart yaklaşımın uygulandığı durumlarda söz konusudur; fakat içsel derecelendirmeye dayalı (İDD) yaklaşımda dahi, büyük zarar olaylarının ortaya çıkma riski, bu düzenlemede izin verilen seviyeden daha yüksek olabilir.

11. Komite, bankaların ve denetim otoritelerinin, gözden geçirilmiş bu düzenlemenin ikinci (denetim otoritesinin incelemesi) ve üçüncü (piyasa disiplini) yapısal bloklarına gereken dikkati göstermeleri gerektiğini de özellikle vurgulama ihtiyacındadır. Birinci yapısal bloğun asgari sermaye koşullarıyla birlikte bankaların kendi sermaye yeterliliklerini ölçme ve değerlendirme çabaları ile denetim otoritelerinin bu değerlendirmeleri gözden geçirme çabalarını da içerecek şekilde ikinci yapısal bloğun katı biçimde uygulanması kritik öneme sahiptir. Ek olarak, bu düzenlemenin üçüncü yapısal bloğu kapsamındaki özel durum açıklamaları, piyasa disiplininin diğer iki yapısal bloğun etkili bir tamamlayıcısı olmasını sağlamak için gereklidir.

12. Komite, mevzuat ve muhasebe yaklaşımları arasında ulusal ve uluslararası düzeyde mevcut etkileşimin, uygulanan sermaye yeterliliği kriterlerinin kıyaslanabilirliği ve bu yaklaşımların uygulanmasına ilişkin maliyet üzerinde önemli etki ve sonuçları olabileceğinin bilincindedir. Komite, beklenen ve beklenmeyen kayıplarla ilgili kararının, önemli bir adım olduğuna inanmaktadır. Komite, mevzuat ve muhasebe standartları arasında oluşabilecek farklılıkları mümkün olduğunca azaltmak çabası kapsamında muhasebe otoriteleriyle olan diyalogundaki proaktif rolünü sürdürme niyetindedir.

13. Bu raporda sunulan gözden geçirilmiş düzenleme, Komitenin Nisan 2003 tarihli en son istişare önerisine göre önemli bazı değişiklikler içermektedir. Bu değişikliklerin bazıları, Komitenin Ekim 2003, Ocak 2004 ve Mayıs 2004 tarihli basın açıklamalarında belirtilmiş bulunmaktadır. Bunlar, beklenen kayıpların (BK) ve beklenmeyen kayıpların (BmK) ve menkul kıymetleştirme konusunda maruz kalınan risklerin dikkate alınmasına ilişkin yaklaşımda yapılan değişiklikleri de içermektedir. Ek olarak, diğer değişikliklerin yanı sıra, kredi riski azaltma teknikleri ve rotatif perakende kredi uygulamaları konusunda da değişiklikler getirilmiştir. Komite, gelişmiş İDD yaklaşımını uygulayan bankaların ekonomideki kötüleşmelerin etkilerini Temerrüt Halinde Kayıp (THK) parametrelerine dahil etme düşüncelerine de açıklık getirmiştir.

14. Komite, asgari sermaye gereksinimi genel seviyesiyle ilgili hedeflerini bir kere daha vurgulamanın da önemli olduğuna inanmaktadır. Bu hedefler,

düzenlemenin daha gelişmiş ve riskler konusunda daha hassas olan yaklaşımlarının benimsenmesi için teşvikler sunmak ve sermaye gereksiniminin toplam seviyesini korumak ve sürdürmektir. Komite, düzenlemenin kalibrasyonunun uygulanmadan önce tekrar gözden geçirilmesi gerektiğini teyit etmiştir. Bu gözden geçirmede mevcut bilgiler sermayeyle ilgili hedeflere ulaşmanın mümkün olmadığını gösterdiği takdirde, Komite, sorunu çözmek için gerekenleri yapmaya hazırdır. Özellikle ve bu tür tedbirlerin düzenlemenin kendi tasarımından ayrı tutulması gerektiği ilkesine uygun olarak, bu çaba, gözden geçirilmiş düzenlemeden doğan İDD sermaye ihtiyacına, birden daha büyük veya daha küçük olabilecek tek bir ölçeklendirme faktörünün uygulanmasını gerektirecektir. BK - BmK kararları için ayarlanmış Sayısal Etki Çalışması-3 verileri kullanılarak yapılan cari en iyi ölçeklendirme faktörü tahmini 1,06'dır. Herhangi bir ölçeklendirme faktörünün nihai tespitine yönelik çalışma, uygulanacak düzenleme unsurlarının hepsini yansıtacak paralel uygulama sonuçlarına dayanacaktır.

15. Komite, düzenlemeyi sermaye yeterliliğinin denetimi konusunda daha ileriye dönük ve gelişme kapasitesine sahip bir yaklaşım olarak tasarlamıştır. Bu, düzenlemenin risk yönetim uygulamalarındaki ve piyasalardaki gelişmelere ayak uydurmasını sağlamak için gereklidir. Komite, bu gelişmeleri izlemeyi ve gerektiğinde gerekli revizyonları yapmayı amaçlamaktadır. Bu konuda, Komite, sektör oyuncularıyla etkileşiminden büyük fayda görmüştür ve mevcut diyalog fırsatlarını ve yollarını daha da artırmayı arzulamaktadır. Komite, sektörü, kendisinin gelecek çalışma gündeminden haberdar etmeyi de amaçlamaktadır.

16. İletişimin özellikle önemli olacağı alanlardan biri de "çifte temerrüt" konusudur. Komite, bir çözüm yolu kararlaştırılmadan önce, özellikle ölçümle ilgili olanlar olmak üzere tüm olası etkilerinin dikkate alınmasının şart olmasına rağmen, çifte temerrüdün etkilerinin anlaşılmasının gerekli olduğuna inanmaktadır. Komite, bu Düzenleme uygulamaya konulmadan önce ve mümkün olduğunca kısa bir sürede ihtiyatlı bir çözüm yolu bulmak gayesine yönelik çalışmalarına devam edecektir. Bu çalışmanın yanı sıra, Komite, alım-satım faaliyetleriyle ilgili çeşitli hususlarda (örneğin, gelecekte maruz kalınabilecek potansiyel riskler) Uluslararası Menkul Kıymet Komisyonları Teşkilatıyla (IOSCO) ortak çalışmayı da başlatmış bulunmaktadır.

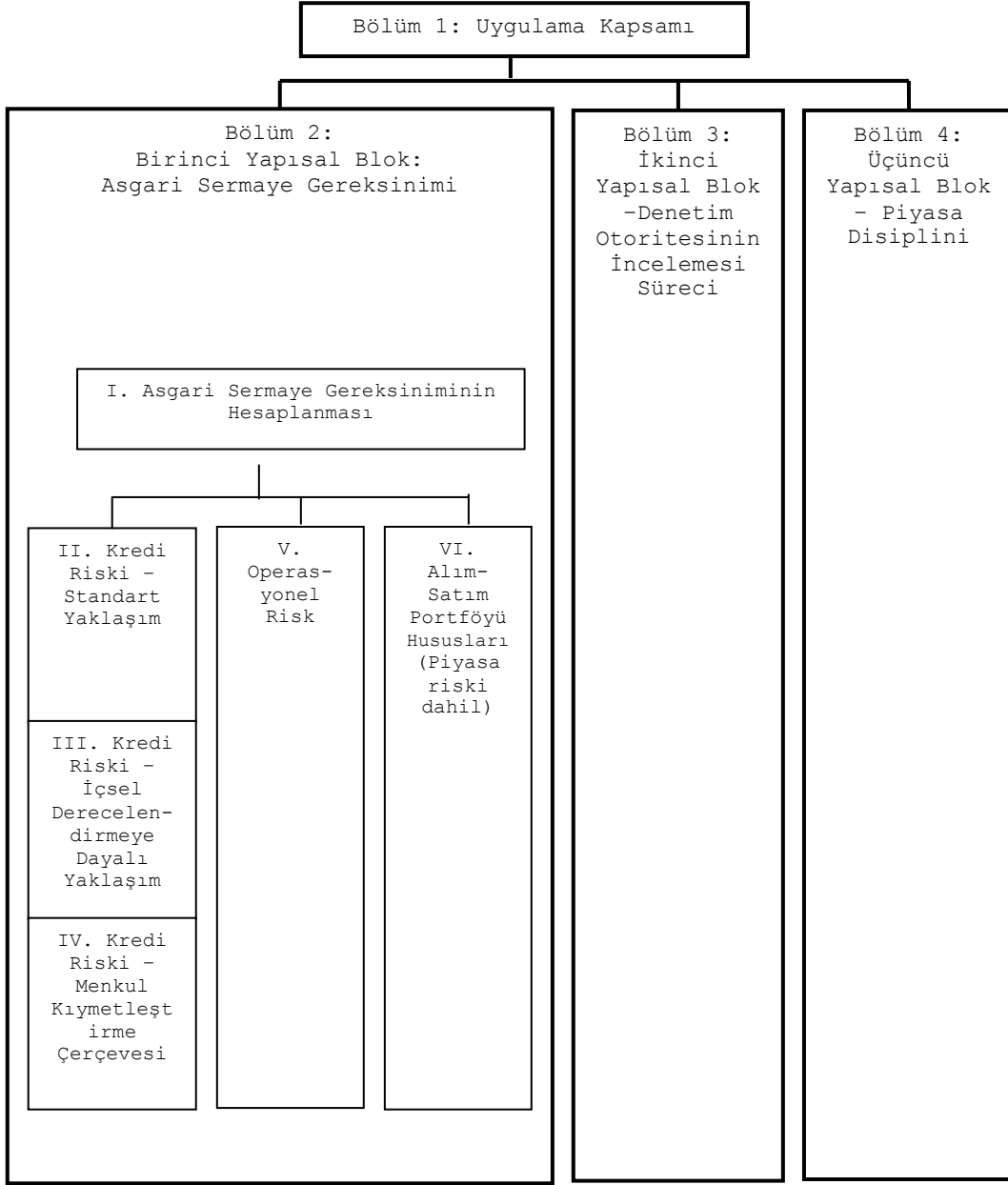
17. Komitenin daha uzun süreli bir çalışma başlatmayı amaçladığı konulardan biri de, kabul edilebilir sermaye tanımıyla ilgilidir. Bu çalışmayı gerektiren nedenlerden biri, beklenen ve beklenmeyen kayıpların ve karşılıkların dikkate alınması konusunda bu düzenlemede öngörülen bağlantılı değişikliklerin, genelde, toplam sermaye gereksinimine kıyasla ana sermaye ihtiyacını azaltma eğilimi göstermesidir. Ayrıca, bu düzenleme kapsamında tek bir uluslararası sermaye standardına ulaşabilmek, nihayetinde, beklenmeyen kayıpları masnetmede kullanılabilir, üzerinde mutabakat sağlanmış bir sermaye enstrümanları setinin belirlenmesini gerektirecektir. Komite, Ekim 1998 tarihinde yayımlanan, "Ana Sermayeye Dahil Edilmesi Kabul Edilen Enstrümanlar" başlıklı dokümanda açıklamış olduğu gözden geçirilmiş ana sermaye kabul edilebilirlik kriteri yaklaşımının devamı niteliğinde olmak üzere,

sermaye tanımını gözden geçirme niyetini açıklamıştı: Komite, yasal sermaye tanımıyla ilgili hususları araştırmaya devam edecek olmakla birlikte, bu düzenleme uygulanmadan önce, daha uzun süreli inceleme sonucunda herhangi bir değişiklik önermeyi düşünmemektedir. Bununla birlikte, Komite yasal sermaye bileşimine ilişkin 1998 kararlarının ülkeler itibariyle tutarlı şekilde uygulanmasını sağlamak amacıyla yönelik çabalarını sürdürecektir.

18. Komite, bankacılık sektörünü riskin ölçümünde ve ekonomik sermayede sayısal kriterler bulmayı amaçlayan uygulamalar da dahil olmak üzere, cari risk yönetim uygulamalarına dair tartışmanın içinde tutmayı sürdürmek istemektedir. Son on yıl içinde, bazı bankalar, önemli faaliyetlerinden kaynaklanan kredi riskini modelleme çalışmalarına kaynak ayırması bulunmaktadır. Bu modellerin amacı, farklı coğrafi bölgeler ve ürün kolları itibariyle kredi riskinin sayısallaştırılması, bütünleştirilmesi ve yönetilmesi sürecinde bankalara yardımcı olmaktır. Kredi riski modelleriyle elde edilen sonuçların sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasında kullanılabilmesi için yeterli olmaması nedeniyle, Komite, bu modellerin performansı ve bankalar itibariyle kıyaslanabilirliği konularında aktif diyalogun sürdürülmesinin önemli olduğu kanısındadır. Ayrıca, Komite, düzenlemenin başarıyla uygulanması halinde, bankaların ve denetim otoritelerinin bu tür sorunları çözmek için gerekli çok önemli bir deneyim kazanacakları inancındadır. Komite, İDD yaklaşımının, sadece yasal sermaye kapsamındaki kredi riski ölçümü ile içsel kredi riski modellerine dayanan yaklaşım arasındaki bir noktayı temsil ettiği düşüncesindedir. Ülke olarak, güvenilirlik, kıyaslanabilirlik, onaylama ve rekabet eşitliğine ilişkin kaygıları yeterli şekilde giderme kabiliyetine bağlı olarak, daha ileri hareketler de öngörülebilir. Öte yandan, Komite, denetim otoritesinin incelemesi sürecinde, bankaların kamuya piyasa disiplinine yönelik açıklamalarına ve içsel kredi riski modellerinin sonuçlarına özel ilgi gösterilmesinin, ilgili konularda bilginin toplanması için son derece yararlı olacağına da inanmaktadır.

19. Bu doküman, izleyen sayfadaki şemada da görüldüğü gibi dört bölüme ayrılmıştır. Uygulama kapsamı başlıklı birinci bölüm, yasal sermaye yükümlülüğünün banka grubu içinde nasıl belirleneceğini ele almaktadır. Kredi riski ve operasyonel risk için asgari sermaye ihtiyacının hesaplanması ve alım-satım portföyüne ilişkin hususlar ikinci bölümde irdelenmektedir. Üçüncü ve dördüncü bölümler ise, sırasıyla, denetim otoritesinin incelemesi ve piyasa disipliniyle ilgili beklentilerden oluşmaktadır.

Bu Dokümanın Yapısı

1. BÖLÜM: UYGULAMANIN KAPSAMI

Giriş

20. Bu düzenleme, uluslararası düzeyde faaliyet gösteren bankalara konsolide bazda uygulanacaktır. Bu, mükerrerliğin bertaraf edilerek, iştirakleriyle birlikte bankaların sermaye bütünlüğünün korunması için uygulanabilecek en iyi yoldur.

21. Bu düzenlemenin uygulama kapsamı, tüm grubun riskini kapsamasını sağlamak için, bankacılık grubunun ana şirketi olan holding şirketini de tam konsolide bazda içerecektir.³ Bankacılık grupları, ağırlıklı olarak bankacılık faaliyetleriyle iştigal eden gruplar olup, bazı ülkelerde banka grubu, banka olarak tescil edilebilmektedir.

22. Bu düzenleme, bankacılık grubunun bütün kademelerinde yer alan uluslararası alanda faaliyet gösteren tüm bankalara da tam konsolide bazda uygulanacaktır (bu bölümün sonundaki şematik tabloya bakınız).⁴ Henüz böyle bir koşulun bulunmadığı ülkelerde tam alt-konsolidasyonun uygulanması için üç yıllık geçiş süresi verilecektir.

23. Gözetim ve denetimin temel hedeflerinden biri de mudileri korumak olduğu için sermaye yeterliliği hesaplamalarında belirlenen sermayenin mudiler için kullanılmaya hazır olmasını sağlamak oldukça önemlidir. Dolayısıyla, denetim otoriteleri, her bankanın yeterli sermayeye sahip olup olmadığını test etmelidir.

Bankacılık, Menkul Kıymetler ve Diğer Mali Kuruluşlar (Bağlı Ortaklıklar)

24. İçinde uluslararası düzeyde faaliyet gösteren bankanın yer aldığı bir grup tarafından yürütülen (yasalarla düzenlenmiş ve düzenlenmemiş) bankacılığa ilişkin ve diğer finansal tüm faaliyetler⁵, konsolidasyon yoluyla mümkün olduğunca kapsam içine alınacaktır. Böylece, çoğunluk hissesine sahip olunan veya kontrol altında tutulan bankalar, menkul kıymet kuruluşları (daha geniş kapsamlı bir mevzuata tâbi ise veya menkul kıymet faaliyetleri de bankacılık

³ Banka grubunun ana şirketi olan holding şirketinin kendisi de bir ana holding şirketi nin bağlı ortaklığı durumunda olabilir. Bazı örgütlenme yapılarında, ana holding şirketi, banka grubunun ana şirketi sayılmadığı için bu düzenlemeye tâbi olmayabilir.

⁴ Tam alt-konsolidasyona alternatif olarak, bu düzenlemenin tek başına faaliyet gösteren bankaya (yani, iştiraklerinin aktif ve pasiflerini konsolide etmeyen bankaya) uygulanması da iştiraklere ve önemli miktarda azınlık hissesine sahip olunan firmalara yatırımların tam defter değerinin bankanın sermayesinden düşülmesi şartıyla aynı amacı gerçekleştirir.

⁵ "Finansal faaliyetler" terimi sigorta faaliyetlerini; "finansal kuruluş" terimi sigorta şirketlerini kapsamaz.

faaliyeti sayılmakta ise) ve diğer mali kuruluşlar⁶, genel olarak, tam konsolidasyona tâbi tutulmalıdır.

25. Denetim otoriteleri, tamamına sahip olunmayan bankalar, menkul kıymet şirketleri veya diğer mali kuruluşların konsolidasyonundan kaynaklanan azınlık paylarının konsolide sermayede muhasebeleştirilmesinin uygun olup olmadığını değerlendireceklerdir. Denetim otoriteleri, azınlık paylarının grup içinde yer alan diğer şirketlerinin kullanımına açık olmaması halinde, sermayeye dahil edilebilecek olan azınlık payının tutarını ayarlayacaklardır.

26. Bazı menkul kıymet şirketlerini veya denetime tabi diğer mali kuruluşları konsolide etmenin, anlamlı olmadığı veya istenmediği durumlar söz konusu olabilmektedir. Bu durum, ortaklık paylarının bankanın alacakları dolayısıyla iktisap edildiği, geçici süreyle elde tutulduğu ve farklı yasal düzenlemelere tâbi olduğu hallerde ya da başka bir nedenle, yasal sermaye kapsamında konsolide etmemenin yasal gereklilik oluşturduğu hallerde söz konusu olabilir. Bu gibi durumlarda, banka denetim otoritesinin bu kuruluşlardan sorumlu denetim otoritelerinden yeterli bilgi alması şarttır.

27. Çoğunluğuna sahip olunan menkul kıymet şirketleri ve diğer mali iştirakler sermaye kapsamında konsolidasyona tâbi tutulmadığı takdirde, grubun bu şirketlerdeki tüm sermaye yatırımları bankanın sermayesinden indirilecek ve şirketin aktif ve pasifi ile üçüncü şahıs sermaye yatırımları banka bilançosundan düşülecektir. Denetim otoriteleri, konsolide edilmeyerek sermaye indirilmiş olan kuruluşların yasal sermaye gereklerine uymasını sağlayacaktır. Denetim otoriteleri, iştirakin sermaye açığını kapatmak için aldığı tedbirleri izleyecek ve açığın zamanında kapatılmaması halinde, sermaye açığı ana şirket konumundaki bankanın sermayesinden indirilecektir.

Bankacılık, Menkul Kıymetler ve Diğer Mali Kuruluşlara Yapılan Önemli Azınlık Hissesi Yatırımları (İştirakler)

28. Bankacılık, menkul kıymetler ve diğer mali kuruluşlara yapılan ve kontrol hakkı sağlamayan önemli azınlık hissesi yatırımları; ödenmiş sermaye ve diğer yasal yatırımların düşülmesi suretiyle, banka grubunun sermayesinden indirilecektir. Alternatif olarak, belirli koşullarda, bu yatırımlar oransal (pro-rata) konsolidasyona tabi tutulabilir. Örneğin, denetim otoritesinin, ana şirketin hukuken veya fiilen ilgili kuruluşu sadece hissesi oranında desteklemesinin beklendiği ve diğer büyük hissedarların da hisseleri oranında desteklemek için istekli ve gerekli imkâna sahip oldukları konularında tatmin olduğu hallerde ya da ortak girişimler için oransal konsolidasyon uygun olabilir. Azınlık hissesi yatırımlarının önemli sayılacağı eşik değer; sermayeden indirilme ya da oransal konsolidasyona tabi tutulma koşulları, ulusal muhasebe uygulamalarına ve/veya

⁶ Mali kuruluşların faaliyet alanlarına örnek olarak, finansal kiralama, kredi kartı faaliyeti, portföy yönetimi, yatırım danışmanlığı, saklama ve muhafaza hizmetleri ile bankacılık işiyle bağlantılı olan benzer faaliyetler gösterilebilir.

mevzuat hükümlerine uygun olarak belirlenecektir. Örneğin, Avrupa Birliği'nde oransal konsolidasyon için eşik değer, %20 ile %50 arasındaki sermaye payları olarak belirlenmiştir.

29. Komite, bankaların sermayelerini olduğundan fazla göstermek amacıyla fiktif olarak düzenlenmiş karşılıklı iştirak yatırımlarının sermaye yeterliliği hesaplamalarında düşüleceği yolunda 1988 Uzlaşısındaki görüşünü teyit etmektedir.

Sigorta Kuruluşları

30. Sigorta şirketinin sermayesinde pay sahibi olan banka, bu iştirakin girişimsel risklerinin tümünü üstlenmiş demektir. İlgili tüm riskler grup çapında dikkate alınmalıdır. Yasal sermayenin hesaplanmasında, ilke olarak, sigorta şirketlerindeki bağlı ortaklıkları ile önemli iştirak tutarlarının sermayeden indirilmesi uygun olacaktır. Bu yaklaşımda banka, sigorta iştirakindeki üçüncü şahıs sermaye yatırımlarını da bilanço aktif ve pasiflerinden indirecektir. Uygulanacak alternatif yaklaşımlar, her halükârda, sermaye yeterliliğinin tespiti için grup çapında bir perspektife sahip olmalı ve sermayenin mükerrer dikkate alınmasından kaçınılmalıdır.

31. Bazı G-10 ülkeleri, yukarıda tanımlanan yaklaşımların istisnası olarak, mevcut risk ağırlığı uygulamalarını⁷ sürdürecektir ve risk hesaplamasını, sigorta denetim otoritelerinin bankalarda iştirakleri bulunan sigorta şirketlerine uyguladığı yöntemle tutarlı bir şekilde uygulayacaklardır.⁸ Komite, sigorta denetim otoritelerini yukarıdaki standartlara uygun yaklaşımlar geliştirmeye ve uygulamaya davet etmektedir.

32. Bankalar, yasal raporlamada açıklamış oldukları sermaye tutarının hesaplanmasında, sigorta kuruluşlarına ilişkin olarak ulusal düzenlemelere uygun olarak kullanmış oldukları yaklaşımı da açıklamalıdır.

33. Çoğunluk hissesine veya kontrolüne sahip olunan sigorta kuruluşundaki sermaye, o kuruluş için gereken yasal sermaye tutarını aşabilecektir (sermaye fazlası). Denetim otoriteleri, belirli hallerde, bankanın sermaye yeterliliğinin hesaplanmasında sermaye fazlasının da dikkate alınmasına izin verebilirler.⁹

⁷ Standart yaklaşımı uygulayan bankalar için, bu, en az %100 risk ağırlığı uygulanması anlamına gelir; İDD yaklaşımı uygulayan bankalar için ise, bu yatırımlara, İDD kurallarına uygun risk ağırlığı uygulanacaktır.

⁸ Mevcut uygulamanın sürdürüldüğü hallerde, sigorta iştirakindeki üçüncü şahıs sermayesi (yani, azınlık hisseleri), bankanın sermaye yeterliliği ölçümüne dahil edilemez.

⁹ Sermayeden indirim yaklaşımında, tüm sermaye ve diğer yasal sermaye yatırımları için indirilen tutar, bu kuruluşlara yatırılan ve asgari yasal tutarın üzerinde olan sermaye tutarını yansıtacak şekilde ayarlanacaktır; bir başka deyişle, indirilen tutar, yatırılan kaynak ya da yasal sermaye tutarına (hangisi daha düşükse) eşit olacaktır. Sermaye fazlasını temsil eden tutar, yani, bu kuruluşlara yatırılan kaynak tutarı ile onların yasal sermaye gereksinimi arasındaki fark, bir sermaye yatırımı olarak ağırlıklandırılacaktır. Alternatif olarak grup bazlı yaklaşım uygulandığı takdirde, sermaye fazlası da denk bir uygulamaya tâbi tutulacaktır.

Banka sermayesine dahil kabul edilebilecek artık sermaye tutarının değerlendirilmesinde uygulanacak (yasal olarak devredilebilirlik gibi) kriter ve parametreler ulusal mevzuata göre belirlenecektir. Kullanılabilirlik kriterlerine verilebilecek diğer örnekler; yasal kısıtlamalardan, vergilendirmeyle ilgili etkilerden ve bağımsız kredi derecelendirme kuruluşlarının dereceleri üzerindeki olumsuz etkilerinden dolayı devredilebilirlik üzerinde uygulanan sınırlamalardır. Sigorta iştiraklerindeki sermaye fazlasını dikkate alan bankalar, sermayeleri içinde gösterdikleri bu tutarı kamuya açıklayacaktır. Bankanın bir sigorta kuruluşunun sermayesinin tamamına sahip olmadığı durumlarda (yani, sermaye payının %50 veya daha fazla, fakat %100'ün altında olduğu durumlarda), bankanın sermayesine dahil edilecek sermaye fazlasının o iştirakte sahip olunan sermaye payıyla orantılı olması gerekecektir. Sigortacılık iştiraklerindeki sermaye fazlası dikkate alınamayacaktır, çünkü banka kontrolü altında tutmadığı bir kuruluşta sermaye devrini yönlendirebilecek konumda değildir.

34. Denetim otoriteleri, bankaların ortaklık paylarını sermayeden indirdiği ya da grup çapında alternatif bir yaklaşıma tâbi tuttuğu ve konsolide etmediği, çoğunluğuna sahip olduğu veya kontrolünü elinde bulundurduğu sigorta şirketlerindeki yatırımları dolayısıyla ortaya çıkabilecek potansiyel zararları azaltmak için, bu sigorta iştiraklerinin de yeterli sermayeye sahip olmalarını sağlayacaktır. Denetim otoriteleri, iştirakin sermaye açığını kapatmak için aldığı önlemleri izleyecek ve sermaye açığının zamanında giderilememesi halinde, açık tutar, ana şirket konumundaki bankanın sermayesinden indirilecektir.

Ticari ve Sınai İşletmelerdeki Önemli Yatırımlar

35. Ticaret şirketlerine yapılan ve önemlilik düzeylerini aşan nitelikli azınlık ve çoğunluk yatırımları bankanın sermayesinden indirilecektir. Önemlilik düzeyleri, ulusal muhasebe uygulamalarına ve/veya mevzuata uygun olarak belirlenecektir. Ticaret şirketlerine yapılan önemli münferit yatırımlar için banka sermayesinin %15'ine ve bu tür yatırımların toplamı için %60'ına eşit veya daha yüksek önemlilik düzeyleri uygulanacaktır. İndirilecek tutar, yatırılan kaynakların bu önemlilik düzeyini aşan kısmına eşit olacaktır.

36. Bankanın önemli azınlık veya çoğunluk hissesine sahip olduğu ve kontrol ettiği ticaret şirketlerine yaptığı ve yukarıda belirtilen önemlilik düzeylerinin altında olan yatırımlar, standart yaklaşımı uygulayan bankalar için %100'den az olmayan bir oranda risk ağırlığına tâbi tutulacaktır. İDD yaklaşımını uygulayan bankalar için ise bu yatırım, Komitenin sermaye yatırımları için geliştirmekte olduğu yönteme uygun olarak risk ağırlığına tâbi tutulacak ve oranı %100'ün altında olmayacaktır.

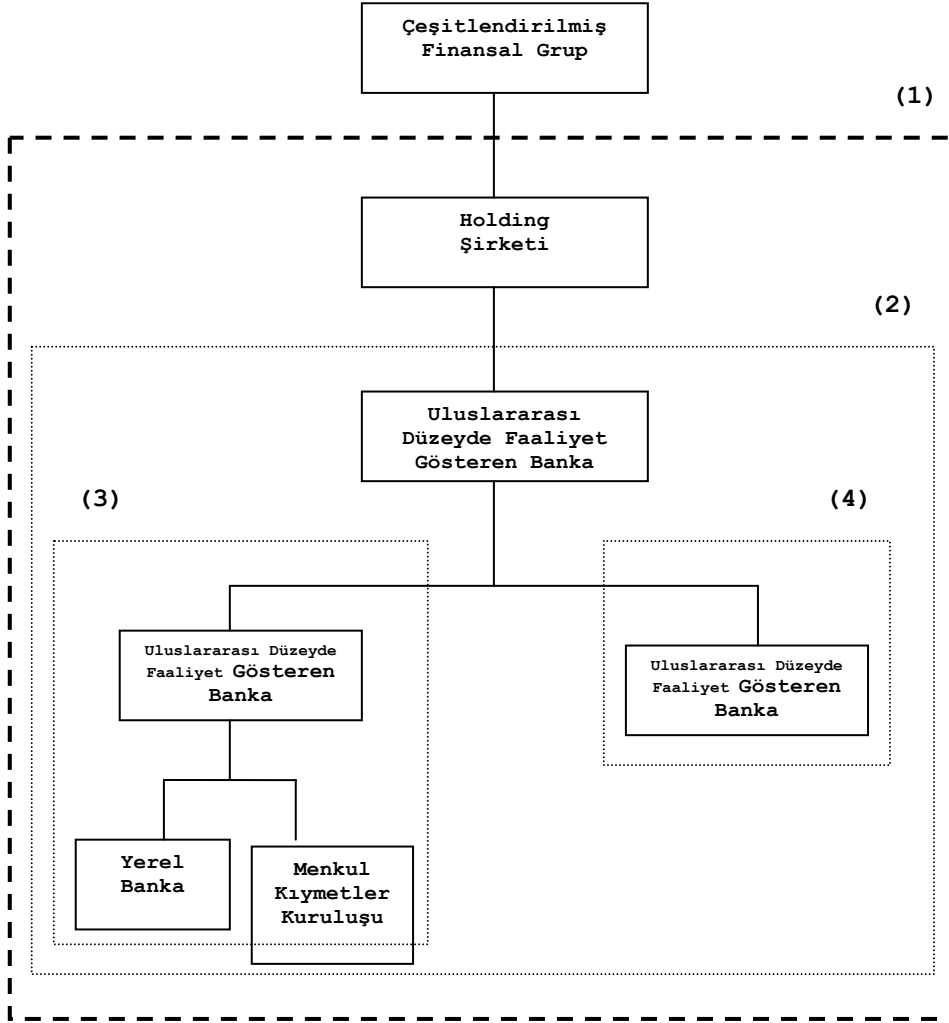
Uygulama Kapsamında Sermayeden İndirilecek Yatırımlar

37. Uygulama kapsamına ilişkin olan bu bölüm uyarınca bankanın ortaklıklarındaki sermaye yatırımlarının sermayeden indirildiği durumlarda, indirimin %50'si ana sermayeden, %50'si ise katkı sermayeden yapılacaktır.

38. Bu bölüm uyarınca sermayeden indirim yaklaşımına tâbi olan sermaye yatırımlarıyla ilgili şerefiye değeri, konsolide edilen ortaklıklara ilişkin şerefiye değerinde olduğu gibi ana sermayeden indirilmeli, yatırımların şerefiye haricindeki kısmı da bu bölümde öngörüldüğü gibi işleme tabi tutulmalıdır. 30. paragraf uyarınca grup çapında alternatif bir yaklaşım kullanılması halinde de şerefiye için benzer bir uygulama yapılmalıdır.

39. Katkı sermaye ve üçüncü kuşak sermaye ile ana sermaye içindeki yeni enstrümanlara ilişkin limitler, şerefiyenin indirilmesinden sonra, fakat uygulama kapsamına ilişkin olarak bu bölüm uyarınca yapılan indirimlerden önceki ana sermaye tutarı üzerinden uygulanacaktır (ana sermaye ürünleri için %15 limitinin nasıl hesaplanacağını gösteren bir örnek için Ek 1'e bakınız).

BU DÜZENLEMENİN YENİ UYGULAMA KAPSAMININ ŞEMASI

(1) Hâkim banka grubunun sınırları. Düzenleme, konsolide bazda ve bu seviyede, yani holding şirketi seviyesine kadar uygulanacaktır (21. paragraf).

(2), (3) ve (4): Düzenleme, daha alt seviyelerde de olsa, uluslararası düzeyde faaliyet gösteren tüm bankalara konsolide bazda uygulanacaktır.

2. BÖLÜM: BİRİNCİ YAPISAL BLOK – ASGARI SERMAYE GEREĞİ

Asgari Sermaye Gereksiniminin Hesaplanması

40. İkinci Bölüm, kredi riski, piyasa riski ve operasyonel risk için toplam asgari sermaye gereksiniminin hesaplanmasını ele almaktadır. Sermaye yeterlilik oranı; yasal sermaye ve risk ağırlıklı varlıklar esas alınarak hesaplanır. Toplam sermaye yeterlilik oranı %8'in altında olmamalıdır. Katkı sermaye, ana sermayenin %100'ünü aşamaz.

A. Yasal Sermaye

41. 1988 Uzlaşısında¹⁰ ana hatları ile yer alan ve 27 Ekim 1998 tarihinde yayımlanan "*Ana Sermayeye Dahil Edilebilir Nitelikteki Araçlar*" başlıklı dokümanda açık biçimde tanımlanan "nitelikli yasal sermaye", 37 ilâ 39. ve 43. paragraflarda belirtilen değişiklikler dışında aynen geçerlidir.

42. Kredi riski ölçümünde standart yaklaşımda, 381 ilâ 383. paragraflarda açıklandığı gibi, genel karşılıklar, risk ağırlıklı varlıkların %1,25'i ile sınırlı olmak kaydıyla katkı sermayeye dahil edilebilir.

43. İçsel Derecelendirmeye Dayalı (İDD) yaklaşımda, genel karşılıkların katkı sermayeye dahil edilmesi yönündeki 1988 Uzlaşısı uygulaması yürürlükten kaldırılmıştır. Menkul Kıymetleştirmeden kaynaklanan riskler için İDD yaklaşımını ya da sermaye yatırımları için TO/THK yaklaşımını uygulayan bankalar, sırasıyla 563 ve 386. paragraflarda yer alan hususlar çerçevesinde beklenen kayıp (BK) tutarlarını öncelikle sermayelerinden indirmelidir. Diğer aktif kalemleri için İDD yaklaşımını uygulayan bankalar, (i) 380. paragrafta tanımlanan toplam kabul edilebilir karşılıklar tutarını (ii) 375. paragrafta belirlenen ve İDD yaklaşımı kapsamında hesaplanan toplam beklenen kayıp tutarıyla karşılaştırmalıdır. Toplam beklenen kaybın, kabul edilebilir toplam karşılık tutarını aşan kısmı sermayeden indirilir. Bu indirim, ana ve katkı sermayeden %50'şer oranında yapılacaktır. Toplam beklenen kaybın kabul edilebilir karşılık tutarından az olması halinde, 380 ilâ 383. paragraflarda açıklandığı üzere, risk ağırlıklı varlıkların azami %0,6'sına kadar olan fark, katkı sermayeye ilave edilebilir. Ulusal tercihlere göre, %0,6'nın altında bir limitin uygulanması da mümkündür.

B. Risk Ağırlıklı Varlıklar

44. Risk ağırlıklı varlıklar toplamı; piyasa ve operasyonel risk sermaye yükümlülüklerinin 12,5 (yani, %8 asgari sermaye oranının tersi) ile çarpımı ve

¹⁰ Basel Bankacılık Gözetim ve Denetim Komitesi'nin *Piyasa Risklerini Dahil Etmek İçin Sermaye Uzlaşısında Yaptığı Değişiklikte* verilen üçüncü kuşak sermaye tanımı (bu doküman Ocak 1996'da yayımlanmış ve Eylül 1997'de değişiklik yapılmıştır ve bu dokümanda Piyasa Riski Değişikliği olarak anılmaktadır) değişmemiştir ve aynen geçerlidir.

ulaşılan tutarın kredi riskine ilişkin risk ağırlıklı varlıklar toplamına eklenmesi suretiyle belirlenir. Komite, uygulamaya koymadan önce, düzenlemenin kalibrasyon kriterlerini gözden geçirecektir. Komite, bir yandan, bu düzenlemenin daha gelişmiş ve risk konusunda daha hassas olan yaklaşımlarının uygulanmasını teşvik ederken, bir yandan da, sermaye yükümlülüğü toplam tutarının genel seviyesinin muhafaza edilmesi amacıyla bir ölçeklendirme faktörü uygulayabilir.¹¹ Ölçeklendirme faktörü İDD yaklaşımına göre değerlendirilen kredi riski ağırlıklı varlık tutarlarına uygulanır.

C. Geçiş Süreci Düzenlemeleri

45. Kredi riski için İDD yaklaşımını veya operasyonel risk için Gelişmiş Ölçüm Yaklaşımlarını (GÖY) uygulayan bankalar için bu düzenlemenin uygulanmaya başlanmasından sonra bir sermaye tabanı geçerli olacaktır. Bankalar, (i) 46. paragrafta tanımlanan taban ile (ii) 47. paragrafa göre hesaplanan tutar arasındaki farkı hesaplayacaktır. Taban tutarın daha yüksek olması halinde, risk ağırlıklı varlıklara bu farkın 12,5 katının eklenmesi gerekmektedir.

46. Sermaye tabanı, 1988 Uzlaşısının uygulamasını esas almaktadır. Sermaye tabanı, aşağıda belirtilen tutara bir ayarlama faktörü uygulanarak tespit edilir: (i) risk ağırlıklı varlıkların %8'i, artı (ii) ana sermaye ve katkı sermaye indirimleri, eksi (iii) katkı sermayeye dahil edilebilecek genel karşılıklar tutarı. Temel İDD yaklaşımını uygulayan bankalar için bu ayarlama faktörü, 2006 yıl sonundan başlayarak, izleyen yıl için %95'tir. (i) Temel ve/veya gelişmiş İDD yaklaşımlarını ve/veya (ii) GÖY' yi uygulayan bankalar için ayarlama faktörü 2007 yıl sonundan itibaren %90 ve 2008 yıl sonundan itibaren de %80'dir. Aşağıdaki tablo, ayarlama faktörleri uygulamasını göstermektedir. Paralel hesaplama da dahil ek geçiş dönemi düzenlemeleri, 264 ilâ 269. paragraflarda açıklanmaktadır.

	2005 yıl sonundan itibaren	2006 yıl sonundan itibaren	2007 yıl sonundan itibaren	2008 yıl sonundan itibaren
Temel İDD yaklaşımı ¹²	Paralel hesaplama	%95	%90	%80
Kredi riski ve/veya operasyonel risk için gelişmiş yaklaşımlar	Paralel hesaplama veya sayısal etki çalışmaları	Paralel hesaplama	%90	%80

¹¹ BK-BmK için ayarlanmış Sayısal Etki Çalışması 3 (QIS-3) verileri kullanılarak yapılan cari en iyi ölçeklendirme faktörü tahmini 1,06'dır. Herhangi bir ölçeklendirme faktörünün nihai olarak tespitinde, düzenlemenin tüm unsurlarını yansıtabilecek paralel hesaplama sonuçları esas alınacaktır.

¹² Temel İDD yaklaşımı, perakendeye ilgili İDD yaklaşımını da içermektedir.

47. Bu tabanın uygulandığı yıllarda, bankalar, şu hesaplamayı da yapmalıdır: (i) bu düzenleme kapsamında hesaplanan toplam risk ağırlıklı varlıkların %8'i, eksi (ii) III. G Bölümünde tanımlandığı gibi toplam karşılıklar ile beklenen kayıp arasındaki fark (374 ilâ 386. paragraflar), artı (iii) diğer ana ve katkı sermaye indirimleri. Alacaklarının herhangi bir bölümü nedeniyle maruz kalınan kredi riskinin hesaplanmasında standart yaklaşımı uygulayan bankaların, katkı sermayeye dahil edilebilecek genel karşılıkları da bu paragrafın birinci cümlesine göre hesaplanan tutardan düşmesi gerekir.

48. Bu süre içinde sorun çıkması halinde, Komite, çözüm amacına yönelik uygun tedbirleri almaya çalışacak ve özellikle, gerekirse mevcut taban değerleri 2009 yılından sonra da uygulanacaktır.

49. Komite, denetim otoritelerinin, 01.01.2009 tarihinden sonra kredi riskinde İDD yaklaşımını ve/veya operasyonel risk için GÖY uygulayan bankaların ihtiyatlı taban değerler içeren düzenlemelere tabi tutulmasının uygun olacağı kanaatinde. Komite, 46. paragrafta belirtilen süreler içinde bu yaklaşımlara geçişi tamamlamayan bankalar için, denetim otoriteleri tarafından -46. paragrafta belirtilenlere benzer- ihtiyatlı taban değerler uygulanmaya devam edilmesinin gelişmiş yaklaşımların banka bazında doğru ve güvenilir biçimde uygulanması için gerekli zamanın sağlanması açısından uygun olacağına inanmaktadır. Bununla birlikte, Komite, 1988 Uzlaşısına dayanan taban değerlerin uygulanmasının zaman içinde giderek elverişsiz hale geleceği düşüncesiyle, denetim otoritelerinin bu paragrafta belirtilen ilkelerle uyumlu olacak şekilde ve söz konusu taban değerle ilgili tüm hususların açıklanması koşuluyla bankalara özgün taban değerler geliştirme konusunda esnek davranmaları gerektiğine inanmaktadır. Bu taban değerler, ilgili bankanın İDD yaklaşımını ve/veya GÖY'yi benimsemeden önce uygulamakta olduğu yaklaşımı esas alabilir.

Ia. Sermayenin Bileşenleri

A. Ana Sermaye

49(i). Komite, üzerinde önemle durulması gereken temel sermaye kalemlerinin ödenmiş sermaye¹³ ve açıklanmış rezervler olduğunu değerlendirmektedir. Bu temel sermaye kalemleri, tüm ülkelerin bankacılık sistemlerinde ortak olan tek unsur olup, kamuya açıklanan mali tablolarla tamamen yansıtılmakta ve piyasada sermaye yeterliliği değerlendirmelerinin çoğunun temelini teşkil etmektedir. Ana sermaye, bankanın kâr marjı ve rekabet gücü üzerinde kritik öneme sahiptir. Ödenmiş sermaye ve rezervlere verilen bu önem, Komite'nin önde gelen bankalarca tutulana toplam sermayenin uygun nitelikte ve yeterli düzeyde olmasına verdiği önemin bir göstergesidir.

¹³ İhraç edilmiş ve tamamı ödenmiş âdi hisseler ve temettü birikimli olmayan daimi imtiyazlı hisseler (temettü birikimli olan imtiyazlı hisseler hariç)

49(ii). Ödenmiş sermaye ve rezervlere verilen bu önem karşın, Komite üyesi ülkeler, (paragraf 49(iv) ilâ 49(xii)'de yer alan koşullara tâbi olmak kaydıyla) bir bankanın özkaynaklar ölçüm sistemine dahil edilebilecek başka birtakım önemli ve geçerli bileşenlerin de mevcut olduğunu değerlendirmektedir.

49(iii). Bu çerçevede, Komite, denetim açısından, sözkaynakların asgari %50'sinin vergi sonrası dağıtılmamış dönem kârından ayrılan rezervler ve ödenmiş sermayenin toplamı (1. Kuşak) ile sermayenin diğer unsurlarının dikkate alındığı (katkı sermaye) ve 1. Kuşağın %100'üyle sınırlı olacak şekilde ikinci kuşak sermayeden müteşekkil iki bölümden oluşacağını değerlendirmektedir. Söz konusu katkı sermaye unsurları ve bunların sermaye tabanına dahil edilmesine ilişkin özel koşullar, paragraf 49(iv) ilâ 49(xii)'de ve daha da detaylı olarak Ek 1a'da açıklanmaktadır. Her bir unsurun, muhasebe ve banka denetimi düzenlemelerine uygun olarak sermaye tabanına dahil edilmesi ya da hariç tutulması, ulusal denetim otoritelerinin tercihinin bırakılmıştır.

B. Katkı Sermaye (2. Kuşak Sermaye)

1. Açıklanmamış Rezervler

49(iv). Kamuya açıklanmamış/gizli rezervler, üye ülkelerde yürürlükte olan yasal düzenleme ve muhasebe rejimlerine göre farklı yollarla oluşturulabilirler. Bu başlık altında, sadece, açıklanmamış olmalarına rağmen, kâr-zarara yansıtılmış ve bankanın denetim otoritesi tarafından kabul edilmiş bulunan rezervler dikkate alınmaktadır. Bu rezervler, nitelikleri gereği, kamuya açıklanan dağıtılmamış kârlarla özdeş olabilirler, ancak uluslararası düzeyde kabul görmüş asgari standartlar açısından şeffaf olmamaları, ayrıca, pek çok ülkede kamuya açıklanmayan rezervlerin genel kabul görmüş muhasebe kavramları ya da geçerli sermaye kalemi olarak görülmemesi, söz konusu rezervlerin ana sermayeye dahil edilmemesi sonucuna götürmektedir.

2. Yeniden Değerleme Yedekleri

49(v). Bazı ülkeler, kendi ulusal düzenlemeleri veya muhasebe uygulamaları uyarınca, bazı kalemlerin cari değerlerini ya da defter değerlerine kıyasla cari değerlerine daha yakın bir değeri yansıtacak şekilde yeniden değerlendirilmesine ve sonuçta elde edilen yeniden değerlendirme yedeklerinin özkaynaklara dahil edilmesine izin vermektedirler. Bu türden yeniden değerlemeler iki yolla yapılabilir:

- (a) mülkiyeti bankaya ait olan gayrimenkullerin değerinin yeniden değerlendirilmesi ya da
- (b) menkul kıymetlerin defter değerleri üzerinden izlenmesinden kaynaklanan gizli yedeklerin sermayeye nominal olarak ilave edilmesi.

Bu yedekler, ilgili denetim otoritesinin varlıkların ihtiyatlı bir şekilde değerlendirildiğine, fiyat dalgalanmaları ve zorunlu satış olasılığının tam olarak dikkate alındığına kanaat getirmesi halinde katkı sermayeye dahil edilebilirler.

49(vi). Paragraf 49(v)'deki (b) seçeneği, bilançolarında defter değeri üzerinden izlenen ve kayıpların telafi edilebilmesi için cari değerinden nakde çevrilmesi mümkün olan ve zaman zaman bu uygulamaya konu edilen ortaklık payları gibi kıymetlerin önemli düzeyde olduğu bankalar açısından geçerlidir. Komite, bu tarzdaki "gizli" yedeklerin de katkı sermayeye dahil edilebileceğini düşünmektedir. Söz konusu yedekler, bu tür durumların meydana gelmesi halinde katlanılacak vergi yükü ve olası piyasa dalgalanmalarının olumsuz etkilerini yansıtmaları için önemli bir indirim tabii tutulmaları şartıyla, işletme sürekliliği ilkesi kapsamında kayıpları mas'etmede kullanılabilirler. Bu değerlendirmelerin ışığında, maliyet bedeli ile piyasa değeri arasındaki farkın %55 oranında indirilmesinin uygun olduğu hususunda mutabakata varılmıştır. Komite, bankanın mülkiyetindeki gayrimenkullerin gerçek değerinden aşağı değerlendirilmesinden kaynaklanan gizli yedeklerin de katkı sermayeye dahil edilmesi yönündeki önerileri reddetmiştir.

3. Genel Kredi Karşılıkları

49(vii). Genel kredi karşılıkları, doğmuş veya doğması beklenen ancak miktarı kesin olarak belli olmayan zararların karşılanması amacıyla ayrılmaktadır. Belirli varlıkların değerinde kesin olarak saptanan bir eksilmeyi yansıtmadıkları durumlarda, bu karşılıkların 2. Kuşak sermaye kapsamına dahil edilmesi uygundur. Bununla birlikte, genel karşılıkların belirlenmiş kayba ya da herhangi bir varlık veya varlık grubunun değerinde saptanan bozulma için ayrılmış olmaları durumunda, portföyün diğer unsurlarında daha sonra ortaya çıkabilecek kayıpları karşılamak için kullanılamazlar ve bu bakımdan sermayenin niteliğini de haiz değildirler, özkaynaklara dahil edilmeleri mümkün değildir.

49(viii). Komite'de temsil edilen denetim otoriteleri, değer kayıplarının denetim sürecinde dikkate alınacağını ve genel karşılıkların sermayeye sadece münferit varlıkların veya varlık gruplarının değer azalmalarına karşı ayrılmadıkları durumlarda dahil edilmelerini sağlayacaklarını taahhüt etmişlerdir.

49(ix). Bu, genel karşılıkların bankayı belirli varlıkların (yurtiçi veya yurtdışı) nitelik ve değerinde görülebilecek değer azalışına karşı korumayı amaçlayan unsurlarının sermaye kapsamında değerlendirilemeyeceği, anlamına gelmektedir. Özellikle, bankayı ülke riskine maruz bırakan varlıklarda, ipotekli konut kredilerinde ve sorunlu diğer sektörlerde saptanan değer azalışını yansıtan unsurlar sermaye kapsamının dışında tutulacaktır.

49(x). Yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde 2. Kuşak sermaye kapsamına girebilecek olan genel karşılıklar;

- (a) kredi riski için Standart Yaklaşımı uygulayan bankalar için, risk ağırlıklı varlıklarının yüzde 1,25'ini,
- (b) kredi riski için IDB Yaklaşımını uygulayan bankalar için, 43. paragraf kapsamında hesaplanan risk ağırlıklı varlıklarının yüzde 0,6'sını

geçmemek kaydıyla sermayeye dahil edilebilir.

4. Özkaynağa Dayalı Melez Enstrümanlar

49(xi). Bu kategoride, ödenmiş sermaye ve borçlanmanın belirli özelliklerini bünyesinde barındıran çeşitli sermaye araçları yer almaktadır. Sermaye niteliğini etkileyebilecek belirli özelliklere sahip bu araçların her biri, belirli özelliklere sahiptir. Bu araçların, özellikle tasfiyeyi gerektirmeksizin işletmenin sürekliliği ilkesi kapsamında kayıpları telafi edebildiği durumlarda katkı sermayeye dahil edilmeleri hususunda mutabakata varılmıştır. Sabit tutar ödemeli birikimli vadesiz imtiyazlı hisse senetlerine ek olarak, aşağıda sayılan enstrümanlar ve benzeri araçlar da katkı sermayeye dahil edilebilecektir: Kanada'da uzun vadeli imtiyazlı hisse senetleri, Fransa'da titres participatifs ve titres subordonnés à durée indéterminée, Almanya'da Genussscheine, İngiltere'de daimi borçlanma araçları ve Amerika Birleşik Devletleri'nde zorunlu dönüştürülebilir tahviller. Bu enstrümanlara ilişkin uygunluk kriterleri Ek 1a'da yer almaktadır.

5. Sermaye Benzeri Borçlar

49(xii). Komite, sermaye benzeri borçlanma araçlarının, sabit vadeli olmaları ve tasfiye haricinde kayıpları karşılamada kullanılmamaları nedeniyle doğrudan sermaye kalemi olarak dikkate alınmalarının uygun olmadığına kanaat getirmiştir. Bu eksiklikler, özkaynaklara dahil edilebilmesi için söz konusu araçlara ilave kısıtlama getirilmesini gerektirmektedir. Sonuç olarak, orijinal vadeye kadar kalan asgari süresi beş yılın üzerinde olan sermaye benzeri borçlanma araçlarının, sadece ana sermayenin azami %50'sine kadar ve uygun itfa düzenlemelerine tâbi tutulmak suretiyle katkı sermayeye dahil edilebilecekleri değerlendirilmektedir.

C. Piyasa Riski Özkaynak Gereksinimini İçin Kullanılacak Kısa Vadeli İkincil Sermaye Benzeri Borçlar (Üçüncü Kuşak Sermaye)

49(xiii). Piyasa riski özkaynak gereksinimini için kullanılacak sermaye, paragraf 49(i) ilâ 49(xii)'de tanımlandığı gibi, ödenmiş sermaye ve dağıtılmamış kâr (1. Kuşak sermaye) ile katkı sermayeden (2. Kuşak sermaye) oluşmaktadır. Ancak bankalar, ulusal denetim otoritelerinin inisiyatifine bağlı olmak üzere, piyasa riskine ilişkin sermaye gereksiniminin bir kısmını karşılamak amacıyla ve aşağıdaki şartların sağlanması koşuluyla, paragraf 49(xiv)'de tanımlandığı şekliyle, kısa vadeli ikincil sermaye benzeri borçlardan oluşan bir üçüncü kuşak sermaye de ("3. Kuşak") kullanabilirler:

- Bankalar, 3. Kuşak sermayeyi paragraf 709 ilâ 718(Lxix)'de belirtildiği gibi sadece piyasa riskini karşılamak amacıyla kullanabilirler. Şöyle ki, hem yatırım hem de alım-satım hesaplarında tezgah üstü türevler ve menkul kıymet ödünç işlemlerinden kaynaklanan karşı taraf riski de dahil, bu Düzenleme kapsamındaki kredi ve karşı taraf risklerinden kaynaklanan sermaye gereksiniminin, paragraf 49(i) ilâ 49(xii)'de verilen mevcut özkaynak tanımına (yani, 1. ve 2. Kuşak sermayeler) ilişkin koşullara uymaları gerekir.
- 3. Kuşak sermaye, bankanın piyasa riskini karşılamak için ihtiyaç duyduğu 1. Kuşak sermayenin %250'siyle sınırlı olacaktır. Bu, piyasa riskinin yaklaşık olarak asgari %28 ½'sinin, portföyün kalan kısmından doğan riskleri karşılamak için ihtiyaç duyulmayan 1. Kuşak sermayeyle desteklenmesi gerektiği, anlamına gelir.
- Paragraf 49(iii)'de belirtilen genel sınırların aşılmaması kaydıyla, 2. Kuşak sermaye, 3. Kuşak sermayeyi %250 limitiyle ikame edebilir. Bu çerçevede, kabul edilebilir 2. Kuşak sermaye toplam 1. Kuşak sermayeyi aşamaz ve uzun vadeli ikincil sermaye benzeri borç tutarı 1. Kuşak sermayenin %50'sini geçemez.
- Ayrıca, Komitenin 3. Kuşak sermayenin sadece piyasa riskini karşılamaya uygun olduğu kanaatinde olması nedeniyle, önemli sayıda üye ülke, 1. Kuşak sermayenin toplam kabul edilebilir özkaynakların asgari yarısını temsil etmesi gerektiğini, diğer bir ifadeyle, 2. Kuşak ve 3. Kuşak sermaye toplamının 1. Kuşak sermaye tutarını geçmemesi gerektiği yönündeki prensibin bu Düzenlemede muhafaza edilmesinin uygun olduğunu savunmaktadır. Bununla birlikte, Komite, böyle bir kuralı uygulayıp uygulamama kararının ülke tercihlerine bırakılması gerektiğine karar vermiştir. Bankacılık faaliyetlerinin oransal payının çok küçük olduğu durumlar haricinde, bazı üye ülkeler bu kısıtlamayı muhafaza edebilirler. Ayrıca, ulusal denetim otoriteleri, bankaların münferiden ya da genel olarak bankacılık sisteminin kısa vadeli ikincil sermaye benzeri borçlanma araçlarının kullanmasına izin vermeme yetkisine sahiptirler.

49(xiv). Kısa vadeli ikincil sermaye benzeri borçlanma araçlarının 3. Kuşak sermayeye dahil edilebilmesi için, şartlar gerektirdiğinde, bu borçlanma aracının bankanın daimi sermayesinin bir parçası olabilmesi ve bu yolla ödeme aczi veya iflas durumunda zararları karşılamak için kullanılabilmesi gerekir. Bundan dolayı, bu araçların asgari olarak:

- teminatsız, ikincil ve tamamen ödenmiş olması;
- başlangıç vadesinin asgari iki yıl olması;
- denetim otoritesinin onayı olmaksızın kararlaştırılan vadeden önce geri ödenmemesi ve

- yapılacak geri ödemenin veya itfanın bankanın özkaynağının risklerini karşılayacak düzeyin altına düşmesine neden olması durumunda, vadesi gelmiş olsa bile faizi ve anaparası geri ödenmeme koşulunu içermesi.

D. Sermayeden İndirilecek Değerler

49(xv). Sermaye yeterliliğinin hesaplanmasında aşağıda sayılan kalemlerin özkaynaklardan indirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. İndirilecek kalemler şunlardır:

- i) 1. Kuşak sermayeden indirilmek üzere, şerefiye;
- ii) 562. paragraf hükümleri esas alınmak kaydıyla, 1. Kuşak sermayeden indirilmek üzere, menkul kıymetleştirme işleminden kaynaklanan risklere ilişkin ödenmiş sermaye artışı;
- iii) Bankacılık ve finans faaliyetlerinde bulunan bağlı ortaklıklardaki sermaye yatırımlarından ulusal sistemlerde konsolidasyona tabi tutulmayanlar. Normal uygulama, bankacılık gruplarının sermaye yeterliliğinin değerlendirilmesinde bağlı ortaklıkların konsolide edilmesini gerektirmektedir. Bunun yerine getirilmediği durumlarda, aynı sermaye kaynağının grubun farklı bölümlerince mükerrer olarak kullanılmasını önlemek için sermayeden indirim yapılması esastır. Bu tür yatırımlar için indirim, 37. paragrafa uygun olarak yapılacaktır. Sermayesi ana şirketin sermayesinden indirilen bağlı ortaklıklara yapılan yatırımları temsil eden varlıklar, sermaye yeterlilik oranı hesaplamasında toplam varlıklara dahil edilmeyecektir.

49(xvi). Komite, bankaların, diğer banka veya mevduat toplayan kurumların ödenmiş sermayesine ya da diğer sermaye araçlarına yaptıkları yatırımların sermayeden indirilmesi olanağını dikkatle değerlendirmiştir. Bazı G-10 ülkesi denetim otoriteleri, halen dış yatırımcılardan sermaye sağlamak yerine bankacılık sistemi içindeki kuruluşların birbirlerine sermaye yatırımı yapmasını tamamen önlemek gayesiyle, çapraz nitelikteki bu yatırımların da sermayeden indirilmesini zorunlu tutmaktadır. Komite, bu şekildeki çifte-kaldıraç uygulamasının bankacılık sistemini problemlerin bir kuruluştan diğerine hızla sırayet etmesi konusunda daha hassas hale getirmesinden ötürü bazı sistemik riskler yaratabileceğini değerlendirmekte; hatta bazı üyeler sayılan risklerin bu tür yatırımların tamamının sermayeden indirilmesi yönünde bir politikayı gerektirdiği kanaatinde-dir.

49(xvii). Bu konudaki çekincelere rağmen, Komite, bir bütün olarak, diğer bankalara yapılan tüm sermaye yatırımlarının sermayeden indirilmesi yönündeki genel bir politikayı, yerel bankacılık sistemi yapılarında gerçekleşmesi istenen belirli değişiklikleri engelleyebileceği gerekçesiyle şu anda desteklememektedir.

49(xviii). Diğer taraftan, Komite aşağıdaki kararları almıştır:

- (a) Denetim otoriteleri, uygulama tercihleri kapsamında, diğer bankaların sermayelerine yapılan tüm yatırımların ya da yatırımı yapan ya da kendisine yatırım yapılan bankanın özkaynakları dikkate alınarak tespit edilen belirli sınırları aşan yatırımların sermayeden indirilmesi yönünde bir politikayı benimsemek ya da banka bazında farklılaştırmalara gitmek hususunda serbest olmalıdırlar;
- (b) Sermayeden indirim yapılmadığı durumlarda, bankaların diğer bankaların sermayelerindeki yatırımları %100 ağırlığa tâbi tutulacaktır;
- (c) Komite, bankaların özkaynaklarını olduğundan iyi göstermek gayesiyle birbirlerine yaptıkları çapraz yatırımların, sermaye yeterliliğinin tespitinde sermayeden indirilmesi gerektiğini değerlendirmektedir; ve

Komite, uluslararası bankacılık sisteminde çifte-kaldıraç uygulamalarının yaygınlığı ve düzeyi ile ilgili gelişmeleri yakından izleyecek ve ileride bu konuda belirli sınırlamalar getirebilecektir. Bu amaçla, denetim otoriteleri, hem kendilerinin hem de Komite'nin, bankaların diğer banka sermayelerine yaptıkları ve bu düzenleme kapsamında sermaye unsuru olarak kabul edilen yatırımlarla ilgili gelişmeleri izleyebilmeleri için yeterli istatistik veriyi toplamayı ve sunmayı hedeflemektedirler.

Kredi Riski – Standart Yaklaşım

50. Komite, bankalara, kredi risklerine ilişkin sermaye gereksinimlerini hesaplamak için iki ana yöntem arasında seçim yapma olanağının verilmesini önermiştir. Bu alternatif yöntemlerden biri, kredi riskinin bağımsız kredi derecelendirmelerine dayanılarak standart biçimde ölçülmesidir.¹⁴

51. Diğer yöntem ise denetim otoritesinin onayına tâbi olarak bankaların kredi riski için içsel derecelendirme sistemlerini kullanmalarına olanak verilmesidir.

52. Aşağıdaki bölüm, bankacılık portföyü* için 1988 Uzlaşısında uygulanması ön görülen risk ağırlıklarında yapılan değişiklikleri açıklamaktadır. Bu bölümde açıkça atıfta bulunulmayan riskler için mevcut uygulama sürdürülecektir; ancak menkul kıymetleştirme dolayısıyla maruz kalınan risklere ilişkin uygulama IV. Bölümde yer almaktadır. Ayrıca, Menkul Kıymet Finansman İşlemleri (MFI)¹⁵ ve banka için KKR¹⁶,ye neden olan tezgahüstü türevlere ilişkin kredi eşdeğerleri Ek 4'te¹⁷ belirtilen kurallar çerçevesinde hesaplanacaktır. yaratan Standart yaklaşımda risk ağırlıklarının belirlenmesinde, bankalar 90 ve 91. paragraflarda tanımlanan kriterler çerçevesinde ulusal denetim otoritelerinin sermaye yeterliliği kapsamında uygun buldukları bağımsız kredi derecelendirme kuruluşlarının yaptığı değerlendirmeleri esas alabilirler. Risk ağırlıkları karşılıklar düşüldükten sonraki net tutarlar üzerinden uygulanacaktır.¹⁸

¹⁴ Notasyonlar, bir kurumun (Standard & Poor's) kullandığı yöntemeye dayanmaktadır. Standard & Poor's kredi derecelendirmeleri sadece örnek olarak kullanılmıştır; diğer kredi derecelendirme kuruluşlarının notasyonları da kullanılabilir. Bu çerçevede, dokümanda kullanılan derecelendirmeler, Komitenin bağımsız derecelendirme kuruluşları hakkında bir tercihini veya bir tespiti yansıtmamaktadır.

*Çevirenin Notu: Bankacılık portföyü ifadesi, bazı kaynaklarda “yatırım portföyü” olarak da çevrilen “banking book” ibaresinin karşılığı olarak kullanılmıştır.

¹⁵ Menkul kıymet finansman işlemleri, piyasa değerlemesine ve marj anlaşmalarına tabi repo ve ters repo anlaşmaları, menkul kıymet ve marj ödünç işlemleri gibi işlemlerdir.

¹⁶ KKR nihai işleme ilişkin nakit akışlarının tümüyle ödenmesinden önce karşı tarafın temerrüde düşme ihtimali nedeniyle maruz kalınan riski ifade eder. Karşı taraf ile yapılan bir işlem veya işlemlerden oluşan bir portföyün temerrüt anında ekonomik değerinin pozitif olması halinde bir ekonomik kayıp meydana gelebilecektir. Riskin sadece kayıp riski ile karşı karşıya kalan banka için söz konusu olduğu krediler nedeniyle maruz kalınan kredi riskinden farklı olarak, karşı taraf kredi riskinde işlemin piyasa değeri işlemin her hangi bir tarafı için pozitif veya negatif olabilmektedir. Piyasa değeri belirli değildir ve referans piyasa faktörlerinin hareketlerine bağlı olarak zaman içinde değişir.

¹⁷ Bu düzenlemenin Ek 4'ü karşı taraf kredi riskine ilişkin olarak Komitenin “Alım Satım İşlemlerine İlişkin Basel-II uygulamaları ve Çifte Temerrüt Etkisinin Ele Alınması” başlıklı dokümanının 1. bölümünde yer alan uygulamaları esas almıştır.

¹⁸ Ek 11'de basitleştirilmiş standart yaklaşım açıklanmaktadır.

A. Münferit Alacaklar:

Hazine ve Merkez Bankalarına Kullandırılan Krediler

53. Hazine ve merkez bankalarına kullandırılan krediler aşağıda belirtilen şekilde riskle ağırlıklandırılacaktır:

Kredi Değerlendirmesi	AAA ile AA- arası	A+ ile A- arası	BBB+ ile BBB- arası	BB+ ile B- arası	B-'nin altı	Derecelendirilmemiş
Risk Ağırlığı	%0	%20	%50	%100	%150	%100

54. Ulusal uygulama tercihinin bağlı olarak, bankalar, kurulu buldukları ülkenin hazinesine (veya merkez bankasına) ulusal para cinsinden kullandırdıkları ve fonladıkları¹⁹ krediler için daha düşük bir risk ağırlığı uygulayabilecektir.²⁰ Bu tercihin kullanıldığı durumlarda, diğer ülkelerin ulusal denetim otoriteleri de kendi bankalarının o ülkenin hazinesine (veya merkez bankasına) ulusal para cinsinden kullandırdıkları ve o para cinsinden fonlanan kredileri için aynı risk ağırlığını uygulamalarına izin verebilecektir.

55. Denetim otoriteleri, Hazine ve merkez bankalarına kullandırılan krediler için İhracat Kredi Kuruluşlarının (İKK) belirlediği ülke riski derecelerinin kullanılmasına izin verebilirler. Bir İhracat Kredi Kuruluşunun kabul edilebilmesi için, risk derecelerini ilân etmesi ve OECD'nin kabul ettiği yöntemi uygulaması gereklidir. Bankalar, kendi ulusal denetim otoritelerince kabul edilen belirli bir İhracat Kredi Kuruluşunun açıklamış olduğu risk puanlarını kullanabilecekleri gibi, "Resmen Desteklenen İhracat Kredileri Düzenlemesine" katılan İKK'larca ortak olarak belirlenecek risk derecelerini de kullanabilirler.²¹ OECD'nin kabul ettiği yöntemde, asgari ihracat sigortası primleri ile ilişkilendirilmiş sekiz risk kategorisi bulunmaktadır. İhracat Kredi Kuruluşlarının risk puanları, aşağıda belirtilen risk ağırlığı kategorilerine tekabül etmektedir.

İKK Risk Puanları	0 - 1	2	3	4 ilâ 6	7
Risk Ağırlığı	%0	%20	%50	%100	%150

¹⁹ Bankanın bunlara ilişkin yükümlülüklerinin de ulusal para cinsinden olması gerekmektedir.

²⁰ Daha düşük olan söz konusu risk ağırlığı, teminat ve garantileri için uygulanacak risk ağırlıklarını kapsayacak şekilde genişletilebilir. II.D.3 ve II.D.5 bölümlerine bakınız.

²¹ Uzlaşmaya varılan ülke riski sınıflaması, OECD'nin web sitesinde (<http://www.oecd.org>) Ticaret Müdürlüğü'nün İhracat Kredisi Düzenlemesi web sayfasında yayımlanmıştır.

56. Uluslararası Ödemeler Bankası, Uluslararası Para Fonu, Avrupa Merkez Bankası ve Avrupa Birliğinden alacaklar için %0 risk ağırlığı uygulanabilir.

Merkezi Hükümet İçinde Yer Almayan Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Kullandırılan Krediler (KK)

57. Ulusal sınırlar içerisinde faaliyet gösteren yerel kamu kuruluşlarına kullandırılan kredilerin risk ağırlıkları, esasen bankalara kullandırılan krediler için öngörülen 1. veya 2. seçenek çerçevesinde ulusal inisiyatifte bağlı olarak belirlenecektir.²² 2. seçeneğin tercih edilmesi halinde, kısa vadeli alacaklar için geçerli olan avantajlı uygulama olmaksızın uygulanacaktır.

58. Ulusal tercihlere bağlı olarak, belirli yerel kamu kurumlarından alacaklar, bu kurumların yerleşik oldukları ülkelerin hazinelerinden olan alacaklar gibi değerlendirilebilir.²³ Bu tercih kullanıldığı takdirde, diğer ülkelerin ulusal denetim otoriteleri kendi bankalarının da bu yerel kamu kuruluşlarından olan alacakları için uygulanacak risk ağırlıklarını aynı yöntemle belirlemelerine izin verebilirler.

²² Bu seçim, o ülkenin bankalarından olan kredi alacakları için ulusal tercihler kapsamında seçilen opsiyondan bağımsızdır. Bu nedenle, bankalardan olan kredi alacakları için bir opsiyonun tercih edilmiş olması, yerel kamu kuruluşlarından olan alacaklar için de aynı opsiyonun uygulanmasının zorunlu olduğu anlamına gelmeyecektir.

²³ Aşağıdaki örnekler, tek bir belirgin özelliğe, örneğin gelir artırma gücüne odaklanıldığında, merkezi hükümete bağlı olmayan yerel kamu kuruluşlarının nasıl sınıflandırılabileceğini göstermektedir. Bununla birlikte, örneğin, merkezi hükümetin sağladığı garantilerin büyüklüğüne odaklanmak gibi, farklı yerel kamu kuruluşlarına ilişkin uygulamaların belirlenmesinin başka yolları da sözkonusudur:

- **Bölgesel hükümetler ve yerel yönetimler**, gelir artırma güçleri varsa ve temerrüde düşme risklerini azaltıcı etki yapan belirli kurumsal düzenlemelere tâbi iseler, kendi ülkelerinin hazinesi veya merkezi hükümetinden olan kredi alacaklarıyla aynı uygulamaya tâbi tutulabilirler.
- **Merkezi hükümete, bölgesel hükümete veya yerel yönetimlere bağlı olan idari kuruluşlar ve ayrıca, hükümetlerin veya yerel yönetimlerin sahip olduğu ticari olmayan diğer işletmeler**, yukarıda belirtildiği gibi gelir artırma güçleri yoksa veya başka düzenlemelere tâbi değilse, kendi ülkelerinin hazinesi ve merkez bankasından olan kredi alacaklarıyla aynı uygulamaya tâbi tutulamayabilirler. Bu kurum ve kuruluşlara katı kredilendirme kuralları uygulanıyorsa ve bunların özel kamusal statülerinden dolayı müflis ilân edilmeleri mümkün değilse, bu kredi alacaklarını bankalardan olan kredi alacakları ile aynı uygulamaya tâbi tutmak uygun olacaktır.
- Merkezi hükümetler, bölgesel hükümetler veya yerel yönetimlerin sahip olduğu **ticari işletmeler**, normal ticaret şirketleriyle aynı uygulamaya tâbi tutulabilirler. Ancak büyük hissedarları devlet, bölgesel idare veya yerel yönetimler olmasına rağmen bu işletmeler piyasada rekabet eden bir şirket olarak faaliyet gösteriyorlarsa, denetim otoriteleri bunları normal ticaret şirketleri olarak değerlendirmeye ve dolayısıyla, ilgili risk ağırlıklarını onlara da aynen uygulamaya karar vermelidir.

Çok Taraflı Kalkınma Bankalarına Kullandırılan Krediler (ÇTKB)

59. Çok taraflı kalkınma bankalarına kullandırılan krediler için uygulanan risk ağırlıkları, genel olarak bankalardan olan alacaklara ilişkin 2. seçenekte olduğu gibi bağımsız kredi derecelendirmelerine dayandırılacaktır. Ancak kısa vadeli alacaklar için avantajlı uygulama geçerli olmayacaktır. Komitenin aşağıda sayılan kriterlerini yerine getiren ve yüksek dereceli çok taraflı kalkınma bankalarından olan kredi alacaklarına % 0 risk ağırlığı uygulanacaktır²⁴. Komite, kabul edilebilirliği banka bazında değerlendirmeyi sürdürecektir. Çok taraflı kalkınma bankalarına %0 risk ağırlığı uygulanma kriterleri şunlardır:

- çok yüksek kaliteli uzun vadeli ihraççı dereceleri; diğer ifadeyle, çok taraflı kalkınma bankasına tayin edilen bağımsız derecelerin çoğunluğunun AAA olması gerekir;
- sermaye yapısı, uzun vadeli ihraççı kredi dereceleri AA- veya daha iyi olan kamu kesimini kavramalı ya da çok taraflı kalkınma bankasının topladığı fonların çoğunluğunun ödenmiş sermaye niteliğinde olması ve borçlanmasının hiç veya çok az olması gerekir;
- ödenmiş sermaye tutarı oldukça yüksektir; çok taraflı kalkınma bankasının borçlarını ödemek için, gerekirse apelde bulunabilecektir (ödenmiş sermayenin artırılması imkanı) ve hazine ve merkez bankası gibi hissedarların devam eden sermaye katkıları ve yeni rehinleriyle tevsik edilen güçlü bir sermaye ve hissedar yapısı bulunmalıdır;
- yeterli bir sermaye ve likidite düzeyi bulunmalıdır (her çok taraflı kalkınma bankasının sermaye ve likiditesinin yeterli olup olmadığını değerlendirmek için banka bazında ve münferit bir yaklaşım uygulamak gerekir); ve
- diğer koşulların yanı sıra, iyi düzenlenmiş bir kredi onay süreci, içsel kredi değerliliği ve risk yoğunlaşması limitleri (ülke, sektör, münferit risk ve kredi kategorilerine göre), büyük riskler için yönetim kurulundan veya kredi komitesinden onay alma koşulu, sabit geri ödeme programları, kredi kullanımının etkin bir şekilde izlenmesi, denetleme süreci ve kredi zarar karşılıklarının ve riskin titiz bir şekilde değerlendirilmesi de dahil, katı kredilendirme koşulları ve muhafazakâr politikalar uygulamalıdır.

²⁴ % 0 risk ağırlığı uygulanacak Çok Taraflı Kalkınma Bankaları şunlardır: Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası (IBRD), Uluslararası Finans Kurumu (IFC), Asya Kalkınma Bankası (ADB), Afrika Kalkınma Bankası (AfDB), Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD), Amerika Kıtası Kalkınma Bankası (IADB), Avrupa Yatırım Bankası (EIB), Avrupa Yatırım Fonu (EIF), Kuzey Avrupa Yatırım Bankası (NIB), Karaipler Kalkınma Bankası (CDB), İslam Kalkınma Bankası (IDB), Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası (CEDB).

Bankalara Kullanılan Krediler

60. Bankalardan alacaklar için iki seçenek söz konusudur. Denetim otoriteleri, benimseyecekleri tek bir tercihi ülkelerindeki bankaların tümüne ve tutarlı biçimde uygulayacaklardır. Derecelendirilmemiş bankalara kullanılan kredilere, bu bankaların kurulu bulunduğu ülkenin hazinesi veya merkez bankasına uygulanandan daha düşük bir risk ağırlığı uygulanamayacaktır.

61. Birinci seçenekte, belirli bir ülkede kurulu bulunan tüm bankalardan olan alacaklara, o ülkenin hazinesine (ve merkez bankasına) kullanılan kredilere uygulanan risk ağırlığından bir kategori daha yüksek risk ağırlığı uygulanacaktır. Bununla birlikte, derecelendirme notu BB+ ilâ B- arasında olan ülkelerle derecelendirme notu bulunmayan ülkelerdeki bankalar için risk ağırlığı azami %100 ile sınırlandırılacaktır.

62. İkinci seçenek ise risk ağırlığının ilgili bankanın bağımsız derecelendirme notu doğrultusunda belirlenmesine dayanır ve derecelendirme notu bulunmayan bankalara kullanılan krediler için uygulanacak risk ağırlığı %50'dir. Bu seçenekte, orijinal vadesi²⁵ üç ay veya daha kısa olan krediler için, asgari %20 olmak kaydıyla, bir kategori daha düşük risk ağırlığı uygulanabilecektir. Bu uygulama, derecelendirme notu olmayan bankalar için de uygulanacak ancak %150 risk ağırlığına tabi bankalar için geçerli olmayacaktır.

63. Söz konusu seçenekler aşağıdaki tablolarda özetlenmektedir.

Seçenek 1:

Hazinenin ve Merkez Bankasının Derecelendirme Notu	AAA ile AA- arası	A+ ile A- arası	BBB+ ile BBB- arası	BB+ ile B- arası	B-'nin altı	Derecelendirilmemiş
1. Seçenekte Risk Ağırlığı	%20	%50	%100	%100	%150	%100

²⁵ Denetim otoriteleri, (akdi) orijinal vadesi 3 ayın altında olan ve temdit edilmesi beklenen kredilerin (yani, efektif vadenin 3 aydan daha uzun olduğu kredilerin), sermaye yeterliliğinin hesaplanmasında bu tercihlili uygulamadan yararlanmasına izin vermemelidir.

Seçenek 2:

Bankalar İçin Kredi Değerlendirmesi	AAA ile AA- arası	A+ ile A- arası	BBB+ ile BBB- arası	BB+ ile B- arası	B-'nin altı	Derecelendi-rilmemiş
2.Seçenekte Risk Ağırlığı	%20	%50	%50	%100	%150	%50
2.Seçenekte Kısa Vadeli Alacaklar ²⁶ İçin Risk Ağırlığı	%20	%20	%20	%50	%150	%20

64. Hazine (ve merkez bankası) kredileri için 54. paragrafta belirtilen avantajlı uygulamanın benimsenmiş olması halinde, ulusal denetim otoriteleri, hem 1. hem de 2. seçeneklerde, ulusal para biriminden kullanılan ve fonlanan, orijinal vadesi 3 ay veya daha kısa olan banka kredileri için asgari %20 olmak kaydıyla, hazine ve merkez bankasına kullanılan kredileri için uygulanandan bir kategori daha düşük risk ağırlığı ön görebilecektir.

Menkul Kıymet Şirketlerine Kullanılan Krediler

65. Söz konusu şirketlerin bu düzenlemede belirtilenlere denk denetimsel ve yasal düzenlemelere (özellikle, riske dayalı sermaye yükümlülüğü) tâbi olmaları kaydıyla, menkul kıymet şirketlerinden alacaklar, bankalardan olan alacaklar gibi değerlendirilebilecektir.²⁷ Aksi halde, söz konusu alacaklar, kurumsal kredilere ilişkin kurallara tabi olacaktır.

Kurumsal Krediler

66. Aşağıdaki tablo, sigorta şirketleri dahil, derecelendirilmiş kurumsal kredilere ilişkin risk ağırlıklarını göstermektedir. Derecelendirilmemiş kurumsal krediler için standart risk ağırlığı %100 olacaktır. Derecelendirilme notu bulunmayan bir şirkete kullanılan kredi için firmanın kurulu bulunduğu ülkenin hazinesi veya merkez bankasına uygulanandan daha avantajlı bir risk ağırlığı uygulanamayacaktır.

Kredi Değerlendirmesi	AAA ile AA- arası	A+ ile A- arası	BBB+ ile BB- arası	BB-'nin altı	Derecelendi-rilmemiş
-----------------------	-------------------	-----------------	--------------------	--------------	----------------------

²⁶ 2.Seçenekte belirtilen kısa vadeli alacakların tanımı, orijinal vadesi üç ay veya daha kısa olan kredi alacaklarıdır. Bu tablolar, 64. paragraf bazında bankaların ulusal para cinsinden alacakları için uygulamasına izin verilebilecek potansiyel tercihli risk ağırlıklarını yansıtmamaktadır.

²⁷ Burada, bankalar için bu Çerçeve öngörülenlere eş değer sermaye yükümlülükleri kastedilmektedir. Bu, zımni olarak menkul kıymet şirketinin (bu şirketin bağlı ortaklığı konumunda olduğu ana şirket için zaruri olmayabilecektir) kendisine bağlı alt bağlı şirketleriyle birlikte konsolide denetime ve yasal düzenlemelere tâbi olmasını da gerektirmektedir.

Risk Ağırlığı	%20	%50	%100	%150	%100
----------------------	-----	-----	------	------	------

67. Denetim otoriteleri, ülkelerindeki genel temerrüt tecrübesinin daha yüksek bir risk ağırlığının uygulanmasını gerektirdiğine kanaat getirmeleri halinde, derecelendirilmemiş kurumsal krediler için uygulanacak standart risk ağırlığını gerekli düzeye yükseltmelidir. Denetim otoriteleri, denetimsel inceleme sürecinin bir parçası olarak, nitelikleri itibarıyla bankaların münferit kredilerinin %100'den daha yüksek bir standart risk ağırlığı uygulanmasını gerektirip gerektirmediğini de ayrıca değerlendirebileceklerdir.

68. Ulusal inisiyatife bağlı olarak, denetim otoriteleri, bankaların bağımsız derecelendirme notlarını dikkate almaksızın, tüm kurumsal krediler için %100 risk ağırlığı uygulamalarına izin verebilirler. İnisiyatifin bu yönde kullanılması durumunda denetim otoritesi, bankaların, bağımsız derecelendirme notlarını ya tüm kurumsal krediler için kullanmak ya da hiç bir biçimde kullanmamak biçiminde tek bir uygulamayı benimsemelerini sağlamalıdır. Dış derecelendirme notlarının keyfi biçimde kullanılmasını önlemek için, bankaların, tüm kurumsal kredilerine %100 risk ağırlığı uygulama seçeneğini kullanmadan önce denetim otoritesinin onayını alması gerekmektedir.

Perakende Krediler

69. 70. paragrafta belirtilen nitelikleri taşıyan alacaklar, sermaye yeterliliği rasyosunun hesaplanmasında perakende kredi olarak değerlendirilebilecek ve perakende portföyü içerisinde yer alacaktır. Bu portföy içerisinde yer alan krediler için, 75. paragrafta açıklanan tahsili gecikmiş alacaklar hariç olmak üzere, %75 risk ağırlığı kullanılabilir.

70. Yasal perakende portföye dahil edilebilmeleri için, kredilerin aşağıdaki dört kritere uygun olmaları gereklidir:

- Borçlu kriteri: Maruz olunan risk, bir gerçek kişi veya kişilerden veya bir küçük işletmeden alacakla ilgili olmalıdır.
- Ürün kriteri: Söz konusu krediler rotatif krediler (kredi kartları ve kredili mevduat hesapları dahil), vadeli bireysel krediler ve bireysel nitelikli finansal kiralama işlemleri (taksitli krediler, otomobil kredileri ve finansal kiralamaları, öğrenci ve eğitim kredileri, ihtiyaç kredileri) ve küçük işletmelere kullanılan krediler ve lehlerine verilen taahhütler biçiminde kullanılmış olmalıdır. Borsaya kote edilmiş olsun ya da olmasın (tahviller ve hisse senetleri gibi) menkul kıymetler özellikle bu kategorinin dışında tutulmuştur. İpotek karşılığı krediler de konut amaçlı gayrimenkul ipotegiyle teminat altına alınan krediler kapsamına dahil edildikleri takdirde bu kategorinin dışında kalacaklardır (72. paragrafa bakınız).

- Çeşitlendirme kriteri: Denetim otoritesi, yasal perakende portföyünün, riskleri azaltan ve %75 risk ağırlığı uygulamasını gerektiren derecede çeşitlendirilmiş olduğundan emin olmalıdır. Bunu sağlamanın bir yolu, herhangi bir borçluya²⁸ kullanılan kredi tutarı toplamının yasal perakende portföy toplamının %0,2'sini aşamayacağını öngören sayısal bir limit belirlemek olabilecektir.
- Kredilerin düşük tutarlı olması kriteri: Tek bir borçluya kullanılan perakende kredilerin toplam tutarı 1 milyon Eurodan fazla olamaz.

71. Ulusal denetim otoriteleri, paragraf 69'da belirlenen risk ağırlıklarının bu tip alacaklarda yaşanan geçmiş temerrüt tecrübeleri ışığı altında kendi ülkeleri için düşük olup olmadığını değerlendirmek durumundadır. Buna göre, denetim otoriteleri bankalara bu risk ağırlıklarını yükseltme yükümlülüğü getirebilecektir.

Konut İpoteği Karşılığı Krediler

72. Borçlunun ikamet ettiği veya edeceği veya kiralanmış bulunan konut amaçlı gayrimenkul üzerindeki ipotekle tam teminat altına alınmış kredilerin risk ağırlığı düzeyi %35 olacaktır. %35 risk ağırlığını uygularken, denetim otoriteleri, konut kredisiyle ilgili ulusal düzenlemelerine göre, bu ayrıcalıklı risk ağırlığının sadece konut edindirme kapsamında uygulanmasını ve katı değerlendirme kurallarına göre kredi tutarı üzerinde bir teminat marjının dikkate alınması gibi ihtiyatlı kriterlere uygun yaklaşımı sağlamalıdır. Denetim otoriteleri, bu kriterlerin karşılanmadığı kanısına vardıkları takdirde standart risk ağırlığını artırmalıdır.

73. Ulusal denetim otoriteleri, geçmiş kayıp verileri ışığı altında, paragraf 72'de belirlenen risk ağırlıklarının kendi ülkeleri için yeterli olup olmayacağını değerlendirmek durumundadır. Bu itibarla denetim otoriteleri bankalara bu risk ağırlıklarını uygun düzeye yükseltme zorunluluğu getirebilecektir.

Ticari Gayrimenkul İpoteği Karşılığı Krediler

74. Pek çok ülke açısından ticari gayrimenkul ipoteği karşılığı kredilerin bankacılık sektörünün son dönem sorunlu aktiflerin en büyük kaynağını teşkil ettiğinden hareketle, Komite ticari gayrimenkul ipoteği karşılığı krediler için

²⁸ Topplulaştırılmış kredi riski, diğer üç kritere münferiden uyan tüm maruz kalınan risklerin (krediler veya taahhütler) brüt toplamı (yani, kredi riski azaltma teknikleri dikkate alınmaksızın oluşan toplam tutar) anlamına gelir. Ayrıca, "tek bir borçluya" açılan krediler, tek lehdar olarak kabul edilebilecek bir veya birkaç kuruluşa açılan krediler anlamına gelir (yani, başka bir küçük işletmeye bağlı olan bir küçük işletme söz konusu ise, bu limit, bankanın her iki işletmeye açtığı toplam kredi tutarına uygulanacaktır).

Basel-II kapsamında uygulanacak risk ağırlığının prensip olarak %100 'den farklı olamayacağını öngörmektedir.²⁹

Tahsili Gecikmiş Alacaklar

75. Herhangi bir kredinin (ikamet amaçlı gayrimenkul ipotek kredileri hariç) tahsili 90 günden fazla gecikmiş bulunan teminatsız kısmının özel karşılıklar düşüldükten (zarar kaydedilen kısımlar da dahil) sonra kalan net tutarı için uygulanacak risk ağırlığı, aşağıdaki gibi belirlenecektir.³⁰

- Özel karşılıkların kredinin ödenmemiş kısmının %20'sinden az olması halinde, %150 risk ağırlığı;
- Özel karşılıkların kredinin ödenmemiş kısmının %20'sinden az olmaması halinde, %100 risk ağırlığı; ve
- Özel karşılıkların kredinin ödenmemiş kısmının %50'sinden az olmaması halinde, %100 risk ağırlığı uygulanacak; ancak denetim otoritesi ulusal uygulama tercihine bağlı olarak bu risk ağırlığı oranını %50'ye düşürebilecektir.

76. Temerrüde uğramış bir kredinin teminatlı kısmının belirlenmesinde teminat kapsamında kabul edilecek teminat ve garantiler, kredi riski azaltım teknikleri için kabul edilenlerle aynı olacaktır (II. B Bölümüne bakınız).³¹ Bu çerçevede, perakende krediler için 70. paragrafta belirtilen çeşitlendirme kriteri

²⁹ Bununla birlikte, Komite, uzun süredir faaliyette bulunan, iyi düzenlenmiş ve gelişmiş piyasalar açısından istisnaen, iş merkezleri ve/veya çok amaçlı ticari gayrimenkuller ve/veya çok sayıda bağımsız birimden oluşan ticari gayrimenkuller üzerine tesis edilen ipoteklere, krediyi teminat altına alan gayrimenkulün piyasa değerinin %50'sini ya da ipotekli kredi değerinin %60'ını (hangisi daha düşükse) geçmeyen kredi diliminin %50'si oranında tercihlili risk ağırlığı uygulanmasının mümkün olabileceği kanısındadır. Bu limitlerin dışındaki kredi riskleri için %100 risk ağırlığı uygulanacaktır. Bu istisnai uygulama, çok katı koşullara tâbi olacaktır. Özellikle iki testin yapılması gerekmektedir. Bu testler: (i) ipotekli kredilendirme değerine dayanan kredi/ekspertiz (Kredilendirme Oranı-KO) değerinin %60'ına veya piyasa değerinin %50'sine (hangisi daha düşükse) kadar ticari amaçlı gayrimenkul ipotekli kredilerden kaynaklanan zararlar, herhangi bir yıl içindeki ödenmemiş kredilerin %0,3'ünü aşmamalıdır; ve (ii) ticari amaçlı gayrimenkul ipotekli kredilerden kaynaklanan zararlar herhangi bir yıl içindeki ödenmemiş kredilerin %0,5'ini aşmamalıdır. Bir başka deyişle, herhangi bir yılda bu testlerden birinden geçilememesi halinde, tercihlili risk ağırlığı uygulaması sona erecek ve gelecekte tekrar uygulanmadan önce ilk orijinal kabul edilme kriterlerinin yeniden yerine getirilmesi gerekecektir. Bu uygulamayı benimseyen ülkeler, bu koşullara ve ilgili diğer ek koşullara uyulduğunu kamuoyuna açıklamalıdır. İstisnai uygulamadan yararlanan bir kredinin temerrüde uğraması halinde, söz konusu kredi, %100 risk ağırlığına tâbi tutulacaktır.

³⁰ Ulusal inisiyatife bağlı olarak, denetim otoriteleri, bankaların %150 risk ağırlığına tabi karşı taraftan olan temerrüde düşmemiş alacaklarını da 75 ile 77. paragraflarda tanımlanan tahsili gecikmiş alacaklar gibi ele almalarına izin verebilecektir.

³¹ Ulusal inisiyatife bağlı olarak, 3 yıllık bir geçiş dönemi boyunca temerrüde uğramış bir kredinin teminatlı kısmının belirlenmesinde teminat kapsamında kabul edilecek değerler, yüksek risk kategorileri söz konusu olduğunda (tahsili gecikmiş alacaklar) daha geniş bir yelpaze içinde tanımlanabilecektir.

değerlendirilirken, tahsili gecikmiş perakende krediler genel yasal perakende portföyünün dışında tutulacaktır.

77. 75 numaralı paragrafta tanımlanan hallere ek olarak, tahsili gecikmiş bir kredinin tümünün 145 ve 146 numaralı paragraflarda geçerliliği kabul edilenler dışında bir teminat ile teminatlandırılmış olması ve kredi için ayrılan özel karşılıkların kredinin ödenmemiş kısmının %15'ine ulaşmış olması durumunda, %100 risk ağırlığı uygulanabilecektir. Standart yaklaşımda, bu tip teminatlar başka hiçbir durumda geçerli olarak kabul edilmemektedir. Denetim otoriteleri, bu ek teminatların uygunluğunu sağlamak için katı operasyonel kriterler saptamalıdır.

78. İkamet amaçlı krediler, tahsilinde 90 günden fazla gecikme olduğu takdirde, özel karşılıklardan sonra kalan net tutarı üzerinden %100 risk ağırlığına tâbi tutulacaktır. Bu kredilerin vadesinin geçmesi durumunda, özel karşılıkların bakiyenin %20'sinin altında olmaması koşuluyla, kalan tutara uygulanacak risk ağırlığı oranı, ulusal uygulama tercihine bağlı olarak, %50'ye düşürülebilir.

Yüksek Risk Kategorileri

79. Aşağıda sayılan krediler, %150 veya daha yüksek oranda risk ağırlığına tâbi tutulacaktır:

- B-'nin altında derecelendirilmiş hazine ve merkez bankaları, yerel kamu kuruluşları, bankalar ve menkul kıymet şirketlerinden alacaklar.
- BB-'nin altında derecelendirilmiş şirketlerden alacaklar.
- 75. paragrafta düzenlenen tahsili gecikmiş alacaklar.
- BB+ ile BB- arasında derecelendirilen menkul kıymetleştirme dilimleri, 567. paragrafta belirtildiği gibi, %350 oranında risk ağırlığına tâbi tutulacaktır.

80. Ulusal denetim otoriteleri, risk sermayesi ve özel sermaye yatırımları gibi, diğer bazı aktiflerle bağlantılı alacaklara %150 veya daha yüksek bir risk ağırlığı uygulamaya karar verebilirler.

Diğer Aktifler

81. Menkul kıymetleştirmeden doğan alacakların tâbi olacağı kurallar IV. Bölümde ayrıca ele alınmıştır. Diğer aktiflerin tamamı için uygulanacak standart risk ağırlığı ise, %100 olacaktır.³² Bankaların veya menkul kıymet

³² Bununla birlikte, ulusal inisiyatife bağlı olarak, kurumun kasalarında muhafaza edilen külçe altınlar ya da (karşılığı olan) külçe altın sertifikaları da nakit olarak kabul edilebilir ve böylece, %0

şirketlerinin ihraç ettiği yasal sermaye enstrümanlarına yapılan yatırımlar veya sermaye yatırımları, 1. Bölüme uyarınca sermaye tabanından indirilmedikçe, %100 risk ağırlığına tâbi tutulacaktır.

Bilanço Dışı İşlemler

82. Standart yaklaşımda bilanço dışı kalemler, Krediyeye Dönüştürme Oranları (KDO) uygulanarak, kredi eşdeğerlerine çevrilecektir. Tezgah üstü türev işlemleri için borçlunun risk ağırlığı özel bir üst limite tâbi olmayacaktır.

83. Orijinal vadesi bir yıldan kısa ve bir yılın üzerinde olan taahhütlere sırasıyla, %20 ve %50 oranlarında KDO uygulanacaktır. Bununla birlikte, bankanın herhangi bir anda ön ihbarda bulunmaksızın ve kayıtsız-şartsız iptal edebileceği ya da borçlunun kredi değerliliğinin düşmesi halinde otomatik iptale olanak sağlayan geçerli bir hüküm içeren taahhütlere %0 KDO uygulanacaktır.³³

83(i). Genel nitelikteki ödeme garantileri (krediler ve menkul kıymetler ilişkin finansal garanti niteliğindeki teyit mektupları dahil) ve banka kabulleri (kabul niteliğindeki cirolar dahil) doğrudan kredi ikameleri için uygulanacak KDO %100'dür.

83(ii). Kredi riskinin bankada kaldığı satış ve repo anlaşmaları ile kabili rücu³⁴ varlık satışları için uygulanacak KDO %100'dür.

84. Repo-tipi işlemlerden (yani, repo/ters repo işlemleri ve menkul kıymet ödünç verme/menkul kıymet ödünç alma işlemleri) kaynaklananlar da dahil olmak üzere, bankaların menkul kıymet ödünç vermesi veya menkul kıymetleri teminat olarak alması halinde söz konusu işlemler için %100 KDO oranı uygulanacaktır. Kredi dönüşüm oranı uygulanan işlemin kabul edilebilir teminatlarla güvence altına alınması halinde risk ağırlıklı varlıkların nasıl hesaplanacağı hususu II. D.3 Bölümü'nde irdelenmiştir.

84(i). Bazı çekme (drawdown) yükümlülükleri arz eden vadeli varlık alım, vadeli mevduat (forward forward deposits) ve kısmen ödenmiş hisse senetleri ile menkul kıymetler³⁵ için %100 KDO uygulanır.

84(ii). Belli bazı işlemlere ilişkin şarta bağlı alacaklar (örneğin; performans tahvilleri, artırılmış tahviller (bid bonds), garantiler ve belirli bazı işlemlere ilişkin akreditifler gibi) için %50 KDO uygulanır.

risk ağırlığına tâbi tutulabilir. Ayrıca tahsil sürecindeki nakit kalemler de %20 risk ağırlığına tâbi tutulabilecektir.

³³ Belirli bazı ülkelerde, sözleşme hükümleri bankanın kredi taahhüdünü tüketiciyi koruma mevzuatı ve ilgili mevzuatın izin verdiği sınırlar içinde iptal etmesine olanak sağladığı takdirde, perakende kredi taahhütleri, kayıtsız şartsız iptal edilebilir taahhütler sayılmaktadır.

³⁴ Bu kalemler işlemin karşı tarafın türüne değil ilgili varlığın türüne göre ağırlıklandırılacaktır.

³⁵ Bu kalemler işlemin karşı tarafın türüne değil ilgili varlığın türüne göre ağırlıklandırılacaktır.

84(iii). Tahvil ihraç kolaylıkları ve rotatif aracılık yüklenimleri için %50 kredi dönüşüm oranı uygulanır.

85. Mal hareketlerinden doğan, kısa vadeli, emtia satışını finanse eden ticari akreditifler (yani, yüklemeye teminatlandırılan vesikalı krediler) için, amir bankaya ve teyit bankasına münferiden %20 oranında KDO uygulanacaktır.

86. Bilanço dışı kredi taahhütlerinde, iki KDO'dan daha düşük olanı uygulanacaktır.

87. 82 ilâ 86. paragraflarda özel olarak belirtilmeyen KDO'lar 1988 Uzlaşısında tanımlandığı gibi uygulanacaktır.

88. Komite, henüz ödeme ve teslim yoluyla tasfiye edilmemiş menkul kıymet ve kambiyo işlemleriyle ilgili olarak, işlemin kayda geçirilmesinden veya muhasebeleştirilmesinden bağımsız olarak, bankaların alım-satım tarihinden itibaren karşı tarafın kredi riskine maruz kaldıkları görüşündedir. Bununla birlikte, karşı taraf kredi riskinin ne şekilde ele alınacağına ilişkin hususlar netlik kazanana kadar, bu Uzlaşma çerçevesinde kambiyo ve menkul kıymet işlemleri için sermaye bulundurma yükümlülüğü olmayacaktır. Ara dönemde, bankaların, henüz ödeme ve teslim yoluyla tasfiye edilmemiş işlemlerden kaynaklanan kredi riskini izlemek için, banka yönetimine gerekli önlemleri zamanında almasını kolaylaştıran bilgileri sağlayan uygun sistemler geliştirmeleri teşvik edilmektedir.

89. Ancak, belirli bir sermaye yükümlülüğü öngörülmemesi, vadesinde ifa edilmeyen kambiyo ve menkul kıymet işlemleri bakımından geçerli olmayacaktır. Bankalar, ifa edilmeyen bu işlemleri temerrüdün ilk gününden itibaren yakından izlemelidir. Denetim otoriteleri, bankacılık sisteminin özelliklerini ve ulusal piyasa düzeninin istikrarını da dikkate alarak, ifası gerçekleşmeyen işlemler için uygun ve yeterli düzeyde sermaye bulundurulmasını zorunlu kılacaklardır.

B. Bağımsız Kredi Derecelendirmeleri

Yetkilendirme Süreci:

90. Denetim otoriteleri, bağımsız kredi derecelendirme kuruluşlarının (BKDK) aşağıdaki paragrafta sayılan kriterlere uygun olup olmadıklarının tespit edilmesinden sorumludur. BKDK'lerin yaptığı değerlendirmelere sınırlı geçerlilik (örneğin, sadece belirli alacak türleri için ya da belirli ülkeler için) tanınabilecektir. Gereksiz engeller nedeniyle piyasa girişlerinin sınırlandırılmasını önlemek için, denetim otoritesinin BKDK'lerin resmi olarak tanınmasına ilişkin denetimsel süreci kamuoyuna açıklaması gerekmektedir.

Liyakat Kriterleri

91. Bir BKDK, aşağıda sayılan altı kriteri yerine getirmelidir:

- **Objektiflik:** Kredi derecelerinin tahsisinde izlenen yöntem basiretli ve sistemli olmalı; tarihsel deneyimlere dayanan bir doğrulama sürecine tâbi tutulmalıdır. Ayrıca, kredi derecelendirmeleri, finansal durumdaki değişiklikleri yansıtacak şekilde ve sürekli olarak gözden geçirilmelidir. Denetim otoritesi tarafından resmi geçerlilik tanınmasından önce, geriye dönük testi de içeren ve her piyasa segmenti için ihtimamla hazırlanmış, tahsisinden asgari 1 tercihen 3 yıl geçmiş bir kredi derecelendirme yöntemi mevcut olmalıdır.
- **Bağımsızlık:** Derecelendirme sürecini etkileyebilecek politik veya ekonomik baskılara maruz kalmaması için bir BKDK'nın bağımsız olma şarttır. Kredi derecelendirme süreci, derecelendirme kuruluşunun ortaklık yapısının veya yönetim kurulunun oluşumunun menfaat çatışmasına mahal vermesinden kaynaklanacak tahditlerden mümkün mertebede bağımsız olmalıdır.
- **Uluslararası Erişim/Şeffaflık:** Münferit kredi dereceleri, eşit koşullarla, yasal menfaat sahibi, yerli ve yabancı tüm kuruluşların erişimine açık olmalıdır. Ayrıca, BKDK'nin kullanmakta olduğu genel yöntem de kamuya açıklanmalıdır.
- **Kamuya Açıklama:** BKDK'ler temerrüt tanımı, hesaplama süresi ve her derecenin tanımı da dahil olmak üzere, kullandığı kredi derecelendirme yöntemleri; her derecelendirme kategorisine ilişkin fiili temerrüt oranları; ve derecelendirmeler arasındaki geçiş ve derecelendirmelerde meydana gelen değişiklikleri (AA derecelerinin zaman içinde A olması olasılığı gibi) kamuoyuna açıklamalıdır.
- **Altyapı ve İnsan Kaynağı:** sağlıklı kredi derecelendirmesi yapabilmeleri için BKDK'lerin yeterli insan kaynağı ve altyapıya sahip olmaları gerekmektedir. Yeterli insan kaynağı ve altyapıya sahip olunması BKDK'nin, derecelendirmeye tâbi kurumların üst düzey yöneticileriyle, operasyon kademelerindeki personeliyle sürekli olarak irtibat ve temas halinde olmasına ve bu sayede yapılan kredi değerlendirmelerinin katma değerinin yükseltilmesine olanak sağlayacaktır Bu tür değerlendirmeler, hem nitel hem de nicel yaklaşımlardan müteşekkil yöntemlere dayanmalıdır.
- **Kredibilite:** Güvenilirlik, bir dereceye kadar, yukarıda sayılan kriterlerle uyumun da doğrudan bir sonucudur. Ayrıca, üçüncü taraflarca (yatırımcılar, sigortacılar, ticaret ortakları) itibar edilmesi de yapılan derecelendirmelerin güvenilirliğine karine teşkil edecektir. Özel ve gizli bilgilerin kötüye kullanılmasına yönelik içsel prosedürlere de sahip olması bir BKDK'nin

güvenilirliğini tescilleyen diğeri bir unsurdur. resmi geçerlilik tanınabilmesi için, BKDK'nin birden fazla ülkede *firma* derecelendirmesi yapmış olması gerekmektedir.

C. Uygulamaya İlişkin Hususlar

Eşleştirme Süreci

92. Denetim otoriteleri, BKDK'ler tarafından verilmiş olan derecelendirme notlarının standart yaklaşımda yer alan standart risk ağırlığı kategorilerinden hangilerine karşılık geldiğinin tespit edilmesinden sorumludur. Eşleştirme süreci, objektif olmalı ve kredi risklerinin yansıtıldığı tablolarla uyumlu sonuçlara ulaşmalıdır. Bu süreç, öngörülen tüm risk ağırlıklarını kapsamalıdır.

93. Eşleme uygulamasında, denetim otoriteleri, diğeri faktörlerin yanı sıra, her BKDK'nin kavradığı ihraççı havuzunun boyut ve kapsamını, BKDK'nin kredi derecelerinin kapsam ve tanımını ve BKDK'nin kullandığı temerrüt tanımını da dikkate almalıdır. Derecelerin mevcut risk ağırlıklarına daha tutarlı eşlenmesini sağlamak ve denetim otoritelerine bu süreçte yardımcı olmak için, 2 numaralı ekte, bu tür bir eşleme sürecinin nasıl uygulanması gerektiğine ilişkin ilkeler açıklanmıştır.

94. Bankalar, seçilen BKDK'leri ve onların derecelendirme sonuçlarını, risk ağırlıklarının tespiti ve risk yönetimi kapsamında her alacak türü için tutarlı ve istikrarlı bir şekilde kullanmalıdır. Bankaların farklı BKDK'lerin derecelerinden avantajlı olanını seçmek suretiyle kullanmalarına izin verilmeyecektir.

95. Bankalar, alacak türlerine göre aktiflerinin risk ağırlıklarının tespitinde kullandıkları BKDK'leri, denetim otoritelerinin eşleme süreci sonucunda belirlediği risk derece kategorileriyle ilişkili risk ağırlıklarını ve BKDK'nin dereceleri bazındaki risk ağırlıkları için hesapladıkları toplulaştırılmış risk ağırlıklı aktiflerini açıklamalıdır.

Çoklu Derecelendirmeler

96. Belirli bir alacak için, bankanın seçtiği BKDK tarafından sadece tek bir derecelendirme yapılmışsa, alacağın risk ağırlığının tespitinde o derece kullanılmalıdır.

97. Bankanın seçtiği BKDK'ler tarafından belirlenmiş ve farklı risk ağırlıklarına eşlenen iki derecenin mevcut olması halinde, yüksek olan risk ağırlığı uygulanacaktır.

98. Farklı risk ağırlıklarına götüren üç veya daha fazla derecenin mevcut olması halinde, en düşük iki risk ağırlığına tekabül eden derece dikkate alınır ve bu iki risk ağırlığından daha yüksek olanı uygulanır.

İhracın ve İhraççının Derecelendirilmesi

99. İhraç derecesi tayin edilmiş bir işleme ilişkin risk ağırlığının belirlenmesinde derecesi esas alınacaktır. Alacağın ihraç derecesinin olmadığı durumlarda, aşağıdaki genel ilkeler uygulanır:

- Borçlunun ihraç ettiği bir tahvil için derecesi mevcut, fakat bankanın alacağı o borçlanma enstrümanına yapılmış bir yatırım değilse, o tahvile ilgili yüksek kaliteli kredi derecesi (derecelendirilmemiş bir alacağa uygulanan risk ağırlığından daha düşük bir risk ağırlığına eşlenen bir kredi derecesi), bankanın derecelendirilmemiş olan alacağına, ancak bu alacak derecelendirmeye konu olan bir alacağa göre her bakımdan *eşit sırada* veya daha üstün olduğu takdirde uygulanabilir. Eşit sırada veya daha üstün değilse, ilgili kredi derecesi kullanılamaz ve derecelendirilmemiş alacaklara ilişkin risk ağırlığına tâbi tutulur.
- Borçlunun bir ihraççı derecesi mevcutsa, bu derece borçlunun teminatsız borçlarına uygulanır. Sonuç olarak, yüksek kaliteli ihraççı derecesinden sadece o ihraççıdan olan birinci sıra alacaklar itibariyle istifade edilebilir. Yüksek derecelendirme notu bulunan bir ihraççıdan olan diğer derecelendirilmemiş alacaklar ise derecelendirilmemiş alacak sayılacaklardır. İhraççının ya da tek bir ihracın düşük kaliteli bir dereceye (derecelendirilmemiş alacaklara uygulanan risk ağırlığına eşit veya daha yüksek bir risk ağırlığına eşlenen kredi dereceleri) tâbi olduğu durumlarda, aynı borçludan olan derecelendirilmemiş bir alacak, o düşük kaliteli kredi derecesine uygulanan ile aynı risk ağırlığına tâbi tutulacaktır.

100. Bankanın ihraççıya veya ihraca özgü dereceleri esas almak isteyip istemediğine bakılmaksızın, derecelerin, bankanın maruz kaldığı kredi riskinin tamamını dikkate alması ve yansıtması zorunludur.³⁶

101. Kredi güçlendirme faktörlerinin mükerrer sayılmasını engellemek amacıyla, kredinin güçlendirilmesi ihraca özgü derecelendirmeye yansıtılmışsa, kredi riski azaltma tekniklerinin ilgili denetim otoritesi tarafından kabul edilmiş olması hususu dikkate alınmayacaktır (114. paragrafa bakınız).

Ulusal ve Yabancı Para Cinsinden Dereceler

102. Derecelendirilmemiş risklerin risk ağırlığının ilgili borçluya ilişkin eşdeğer bir riske verilen dereceye dayanılarak tespit edilmesi halinde, genel kural, yabancı para derecelerin, yabancı para cinsinden riskler için kullanılmasıdır.

³⁶ Örneğin, bankanın hem anapara hem de faiz alacakları varsa, kredi değerlendirmesi, hem anapara geri ödemeleri hem de faiz ödemelerinden kaynaklanan kredi riskini tam olarak dikkate almalı ve yansıtmalıdır.

Ulusal para cinsinden derecelendirmeler, sadece yerel para cinsinden olan alacakların risk ağırlığının tespitinde kullanılacaktır.³⁷

Kısa / Uzun Vadeli Dereceler

103. Risk ağırlığının tespiti kapsamında, kısa vadeli dereceler ihraca özgü sayılırlar. Bunlar, sadece derecelendirilmiş kredilerin risk ağırlıklandırılmasında kullanılabilirler. 105. paragrafta açıklanan koşullar dışında, diğer kısa vadeli alacaklara da uygulanacak şekilde genelleştirilemezler. Kısa vadeli derece, derecelendirilmemiş uzun vadeli alacağın risk ağırlığını belirlemede hiç bir şekilde kullanılmaz. Kısa vadeli dereceler, sadece banka ve şirketlerin kısa vadeli riskleri için kullanılabilir. Aşağıdaki tablo, bankaların finansman bonusu ihracı gibi kısa vadeli kredilerden doğan riskleri için bir genel çerçeve oluşturmaktadır:

Kredi Derecesi	A-1/P-1³⁸	A-2/P-2	A-3/P-3	Diğerleri³⁹
Risk Ağırlığı	%20	%50	%100	%150

104. Derecelendirilmiş kısa vadeli bir krediye %50 oranında risk ağırlığı uygulanıyorsa, derecelendirilmemiş kısa vadeli alacaklara %100'den daha düşük risk ağırlığı uygulanamaz. Bir ihraççının %150 risk ağırlığı uygulanmasını gerektiren kısa vadeli kredisi için banka tarafından kabul edilmiş kredi riski azaltma teknikleri uygulanmadıkça, uzun ya da kısa vadeli derecelendirilmemiş tüm kredilerine %150 risk ağırlığı uygulanır.

105. Ulusal otoritelerin ülkelerinde faaliyette bulunan bankaların kısa vadeli bankalar arası alacaklarına standart yaklaşımdaki 2. seçeneği uygulamaya karar verdikleri durumlarda, kısa vade dereceleri bakımından ilişkinin aşağıda belirtildiği gibi olması beklenir:

- 62. ve 64. paragrafta açıklanan kısa vadeli alacaklarla ilgili genel tercihlili uygulama, herhangi bir kısa vade derecesinin bulunmadığı durumlarda, orijinal vadesi üç aya kadar olan banka risklerinin tümüne uygulanır.

³⁷ Bununla birlikte, belirli çok taraflı kalkınma bankaları tarafından kullanılan ya da konvertibilite ve transfer risklerine karşı garanti edilen bir krediye katılmaktan dolayı üstlenilen risklerle ilgili olarak, ulusal denetim otoriteleri, kredinin konvertibilite ve transfer risklerinin etkin bir şekilde azaltılmış olduğunu kabul edebilirler. Buna hak kazanabilmek için, çok taraflı kalkınma bankalarının piyasada imtiyazlı kreditor statusüne sahip olması ve 20. dipnot kapsamına dahil olması gerekir. Bu durumlarda, risk ağırlığının tespiti amacıyla, kredinin garanti edilmiş bulunan kısmı için yabancı para derecesi yerine borçlunun yerel para derecesi kullanılabilir. Kredinin garantiden yararlanmayan kısmının risk ağırlığı, yabancı para derecesi bazında tespit edilir.

³⁸ Kullanılan notasyonlar, Standard & Poor's ve Moody's Yatırımcı Hizmetlerinin kullandığı yöntemeye dayanmaktadır. Standard & Poor's'un A-1 derecesi hem A-1+ hem de A-1-'yi kapsar.

³⁹ Bu kategori, derecesiz (daha düşük dereceli) B veya C derecelerini içerir.

- Kısa vade derecesi mevcut ve bu derece genel tercihli uygulamanın gerektirdiği daha avantajlı risk ağırlığına veya ondan daha düşüğüne eşlenmişse, bu derece sadece o alacak için kullanılmalıdır. Diğer kısa vadeli alacaklar, genel tercihli uygulamadan istifade edeceklerdir.
- Bankadan olan kısa vadeli bir alacak için belirlenen kısa vade derecesinin, daha yüksek bir risk ağırlığına eşlenmesi halinde, bankalar arası alacaklar için genel kısa vadeli tercihli uygulama kullanılamaz. Derecelendirilmemiş tüm kısa vadeli alacaklara, kısa vade derecesi için öngörülen risk ağırlığı uygulanmalıdır.

106. Kısa vade derecesinin kullanılacağı hallerde, derecelendirmeyi yapan kuruluşun 91. paragrafta açıklanan ve BKDK'lerin tanınması için uygulanan kabul edilebilirlik kriterlerinin tamamıyla uyumlu olması gerekir.

Münferit Derecelerin Uygulama Alanı

107. Bir şirket için yapılan bağımsız kredi derecelendirmesi, grubun diğer şirketlerinin risk ağırlığını tespit etmek için kullanılamaz.

Re'sen Yapılan Derecelendirme

108. Genel kural olarak, bankalar, sadece resmi olarak yetkili kılınan BKDK'lerin talep üzerine belirlediği dereceleri kullanmalıdır. Bununla birlikte, denetim otoriteleri, re'sen (derecelendirenin talebi olmaksızın – Ç.N.) belirlenen derecelerin, talep üzerine belirlenen derecelerle aynı şekilde kullanılmasına izin verebilir. Ancak, BKDK'lerin re'sen derecelendirmeyi, talebi artırmak amacıyla şirketlere baskı uygulamak için kullanmaları olasılığı söz konusu olabilir. Böyle bir davranışın tespiti halinde, denetim otoriteleri, ilgili BKDK'leri sermaye yeterliliği kapsamında kabul edilen BKDK'ler olarak tanımaya devam edip etmeyeceklerine karar vermelidir.

D. Standart Yaklaşım – Kredi Riski Azaltımı

Önemli Hususlar

(i) Giriş

109. Bankalar, maruz kaldıkları kredi risklerini azaltmak için çeşitli teknikler uygulamaktadır. Örneğin, kredi riskleri tamamen veya kısmen nakit veya menkul kıymetlerden oluşan birinci öncelikli teminatlarla güvence altına alınabilir ya da kredi riski üçüncü bir şahsın kefaletiyle teminat altına alınabilir ya da banka çeşitli şekillerdeki kredi risklerini dengelemek için kredi türevi satın alabilir. Ayrıca, bankalar kredilerin aynı borçlunun mevduatıyla mahsup edilmesini de kabul edebilir.

110. Bu tekniklerin aşaşıda 117 ve 118. paragraflarda açıklanan yasal geçerlilik koşullarına uygun olduğu durumlarda, gözden geçirilen kredi riski azaltma (KRA) yaklaşımı, 1988 Uzlaşısında izin verilenden daha fazla ve çeşitli kredi riski azaltma tekniğinin yasal sermaye yükümlülüğü kapsamında kabul edilmesine olanak sağlamaktadır.

(ii) Genel Hususlar

111. II. Bölümde açıklanan düzenleme, standart yaklaşımda bankacılık portföyü risklerine uygulanır. İDD yaklaşımındaki KRA uygulamalarına III. Bölümde yer verilmiştir.

112. Alım - satım portföyünde izlenen tezgah üstü türevler ve repo-tipi işlemlerden kaynaklanan karşı taraf riskine ait yükümlülüğün hesaplanmasında, teminatlardaki kapsamlı yaklaşım (130 ilâ 138. ve 145 ilâ 181. paragraflar) da uygulanacaktır.

113. KRA tekniklerinin kullanıldığı hiç bir işlem, bu tekniklerin kullanılmadığı benzer işlemler için öngörülenden daha yüksek bir sermaye yükümlülüğü gerektirmemelidir.

114. KRA'nın etkileri mükerrer sayılmayacaktır. Bundan dolayı, KRA'yı yansıtan ihraca özgü bir derecenin kullanıldığı alacağa, yasal sermaye yükümlülüğü kapsamında denetim otoritesi tarafından ilave KRA belirlenemeyecektir. Standart yaklaşım hakkındaki bölümün 100. paragrafında belirtildiği üzere, KRA çerçevesinde ana para derecelendirmesine de izin verilmeyecektir.

115. KRA tekniklerini kullanmak, kredi riskini azaltabilir veya transfer ederken, aynı zamanda diğer riskleri (artık riskler) artırabilir. Artık riskler terimi; yasal, operasyonel, likidite riskleriyle piyasa risklerini içerir. Bu bakımdan, bankaların anılan riskleri kontrol altında tutmak amacına yönelik olarak basiretli prosedür ve süreçler uygulamaları şarttır. Bu prosedür ve süreçler arasında, strateji; işleme konu kredinin değerlendirilmesi; değerleme; politikalar; sistemler; değer azalma risklerinin kontrolü ve bankanın KRA tekniklerini kullanmasından ve genel kredi riski profiliyle etkileşiminden kaynaklanan yoğunlaşma riskinin yönetimi sayılabilir. Bu risklerin yeterince kontrol altında tutulamaması halinde, denetim otoriteleri, 2. Yapısal Blokta belirtildiği gibi ilave sermaye ihtiyacı yükümlülüğü öngörebilir ya da başka tedbirler alabilirler.

116. Bankaların herhangi bir KRA tekniği uygulamak suretiyle lehlerine sermaye yükümlülüğü avantajı sağlaması, aynı zamanda 3. Yapısal Blok gereklerine uyum halinde mümkündür.

(iii) Yasal Geçerlilik

117. KRA uygulamasıyla sermaye gereksiniminin azaltılabilmesi için bankaların, yasal dokümantasyonla ilgili olarak aşağıdaki asgari standartları sağlamaları gereklidir.

118. Teminatlı işlemlerdeki ve bilanço üzerinde netleştirmeyi, garantileri ve kredi türevlerini tevsik etmek amacıyla kullanılan tüm belgelerin, ilgili tüm tarafları bağlayıcı olması ve ilgili mevzuat hükümlerine göre yaptırım gücüne sahip olması gerekir. Bankaların, bu gereklerin karşılanabileceğini doğrulamak için yeterli hukuksal incelemeyi yapmış olması, bu sonuca varmak için sağlam bir hukuki temele sahip bulunması ve mevcut yaptırım gücünün devamını sağlamak için gereken ilave incelemeleri tamamlamaları gereklidir.

Kredi Riski Azaltım Teknikleri⁴⁰

(i) Teminatlı İşlemler

119. Teminatlı işlem;

- bankaların kullanılmış veya potansiyel bir kredi nedeniyle maruz kaldıkları; ve
- o kredi riskinin veya potansiyel kredi riskinin karşı tarafın sağladığı bir teminatla⁴¹ ya da karşı taraf adına üçüncü şahsın sağladığı bir teminatla tamamen veya kısmen güvenceye alındığı

işlem anlamına gelir.

120. Bankaların kabul edilebilir bir finansal teminat (aşağıda 145 ve 146. paragraflarda daha somut olarak tanımlandığı gibi, örneğin, nakit veya menkul kıymet) aldığı durumlarda, sermaye gereksinimini hesaplarken, bu teminatın risk azaltıcı etkisini de dikkate almak suretiyle karşı tarafa ait kredi riskini azaltmalarına izin verilir.

Genel Çerçeve ve Asgari Koşullar

121. Bankalar, 1988 Uzlaşısına benzer şekilde, mevcut kredi riskinin teminatlandırılmış kısmı için karşı tarafın risk ağırlığı yerine teminatın risk ağırlığını esas alan basitleştirilmiş yaklaşımı (genellikle bir %20 taban değere tâbidir) ya da kredi riski tutarını teminata atfedilen değer kadar düşürerek teminatın kredi riskine mahsup edilmesine olanak veren kapsamlı yaklaşımı uygulamayı seçebilirler. Bankalar, bankacılık portföyünde bu yaklaşımların

⁴⁰ Standart ve İDD yaklaşımlarında finansal bir teminatla teminat altına alınan işlemlerle ilgili sermaye koşullarına ilişkin yöntemler hakkında genel bilgiye Ek 10'da yer verilmiştir.

⁴¹ Bu bölümde, "karşı taraf" terimi, bankanın bilançoda veya bilanço dışında fiili veya potansiyel kredi riskine maruz kaldığı taraf anlamında kullanılmaktadır. Kredi riski, örneğin, nakdi kredi veya menkul kıymet kredisi şeklinde (bu durumda, karşı taraf, geleneksel olarak borçlu olarak anılır) veya teminat olarak verilen menkul kıymetler formunda ya da tezgah üstü türev sözleşmesinden doğan bir taahhüt veya kredi riski formunda olabilir.

herhangi birisini, alım - satım portföyünde ise sadece kapsamlı yaklaşımı uygulayabilirler. Her iki yaklaşımda da kısmi teminat kabul edilmektedir. Kredi ile teminatın vadesi arasındaki uyumsuzluklara sadece kapsamlı yaklaşımda izin verilir.

122. Bununla birlikte, bir teminat cinsi açısından sermaye gereksiniminin azaltılmasına izin verilmesi için her iki yaklaşımda da, 123 ilâ 126. paragraflarda belirtilen standartların sağlanması gerekir.

123. Yasal geçerlilik konusunda 117 ve 118. paragraflarda belirtilen genel koşullara ek olarak, teminatın rehnedildiği veya transfer edildiği hukuki sistem, karşı tarafın (veya teminatı elinde tutan saklama kuruluşunun) temerrüde düşmesi, ödeme aczine düşmesi veya iflas etmesi (ya da işleme ait belgelerde sayılan diğer kredi olaylarından biri veya birden fazlasının meydana gelmesi) hallerinde bankanın teminatı zamanında nakde çevirme ya da zilyetliğine alma hakkına sahip olmasına olanak sağlamalıdır. Ayrıca, bankalar, teminat üzerindeki haklarıyla ilgili olarak, mevzuatta öngörülen, teminattan doğan menfaate sahip olmak ve sürdürmek için örneğin, teminatın bir sicile tescil ettirilmesi ya da teminatın devri ile ilgili bir netleştirme veya mahsup hakkını kullanmak için öngörülen koşulları yerine getirmek de dahil olmak üzere gereken tüm işlemleri yerine getirmelidir.

124. Teminatın gerekli korumayı sağlayabilmesi için, karşı tarafın kredi kalitesi ile teminatın değeri arasında önemli bir pozitif korelasyon bulunmamalıdır. Örneğin, karşı tarafın (veya bir bağlantılı grup şirketinin) ihraç ettiği menkul kıymetler çok az koruma sağlayabileceğinden kabul edilemez.

125. Bankaların, karşı tarafın temerrüde düştüğünü ilan edecek, teminatı hızla nakde çevirecek ve öngörülen hukuki koşullara uyulmasını sağlayacak açık ve basiretli prosedürlere sahip olması gerekir.

126. Teminatın bir saklama kuruluşunda tutulduğu hallerde, bankalar, saklama kuruluşunun teminatı kendi varlıklarından ayrı tutmasını sağlamak için gereken makul tedbirleri almalıdır.

127. Teminatlı işlemin her iki tarafında da bankalara sermaye yükümlülüğü uygulanır. Örneğin, hem repo, hem de ters repo işlemleri sermaye yükümlülüğüne tâbidir. Aynı şekilde, menkul kıymet ödünç verme ve ödünç alma işleminin her iki tarafı da, aynen bir türev riski veya başka borçlanma için teminat verilmesinde olduğu gibi, sermaye yükümlülüğüne tâbi olacaktır.

128. Bankanın, müşterisi ile üçüncü bir şahıs arasındaki repo-tipi bir işlemde (yani, repo/ters repo ve menkul kıymet ödünç verme/ödünç alma işlemleri) aracı sıfatıyla yer alması ve üçüncü şahsın yükümlülüklerini ifa edeceği konusunda müşteriye garanti vermesi halinde, bankanın üstlendiği risk, banka o işleme asıl taraf olarak girseydi üstlenecek olduğu riskle özdeştir. Bu durumlarda, bankanın sermaye yükümlülüğünü kendisi işlemin asıl tarafıymış gibi hesaplaması gerekir.

Basit Yöntem

129. Basitleştirilmiş yöntemde, karşı tarafın risk ağırlığı yerine, krediyi kısmen ya da tamamen güvence altına alan teminatın risk ağırlığı esas alınır. Bu yöntemle ilgili ayrıntılar, 182 ilâ 185. paragraflarda yer almaktadır.

Kapsamlı Yöntem

130. Kapsamlı yöntemde bankalar, sermaye yeterliliği hesaplamalarında karşı taraftan olan alacaklarının tutarını, almış oldukları teminatın etkilerini yansıtacak şekilde düzeltereklerdir. Karşı taraftan olan alacağın tutarında⁴² ve alınan teminatın değerinde, piyasa hareketleri nedeniyle meydana gelebilecek değişiklikleri (volatilitite) yansıtmak için iskontolar uygulamak suretiyle hem alacak hem de teminatın tutarı düzeltilecektir. Bu sayede, volatiliteye göre ayarlanmış kredi ve teminat tutarları belirlenmiş olacaktır. Herhangi biri nakdi olmadığı sürece kredinin volatiliteye göre düzeltilmiş tutarı, kredi tutarından daha yüksek; teminatın volatiliteye göre düzeltilmiş tutarı ise teminat tutarından daha düşük olacaktır.

131. Kredi riski ve teminatın farklı para birimlerinden olduğu durumlarda, volatiliteye göre düzeltilmiş teminat tutarında, döviz kurlarında ortaya çıkabilecek olası dalgalanmalar için ayrıca aşağı yönde bir düzeltme yapılması gerekecektir.

132. Volatiliteye göre düzeltilmiş kredi tutarının volatiliteye göre düzeltilmiş teminat tutarından (kur riski için yapılan ek düzeltmeler de dahil) yüksek olması halinde, risk ağırlıklı varlıklar, iki tutar arasındaki farkın karşı tarafın risk ağırlığıyla çarpılması suretiyle hesaplanacaktır. Bu hesaplamalarla ilgili hususlar, 147 ilâ 150. paragraflarda yer almaktadır.

133. İlke olarak, bankalar iskonto hesaplamalarını iki şekilde yapacaktır (i) Komitenin belirlediği parametrelerin esas alındığı standart resmi iskontolar ve (ii) bankaların piyasa fiyatı volatilitesine ilişkin içsel tahminlerini kullandıkları, kendi tahminlerine dayanan iskontolar. Denetim otoriteleri, belirli nitel ve nicel kriterleri yerine getirdikleri takdirde bankalara kendi tahminlerine dayanan iskontoları kullanma izni verebilir.

134. Bankalar, kredi riski için standart yaklaşım ile temel İDD yaklaşımı arasında yaptığı seçimden bağımsız olarak, standart iskontoları veya kendi tahminlerine dayanan iskontoları kullanmayı tercih edebilecektir. Bununla birlikte, kendi tahminlerine dayanan iskontoları kullanmayı seçmeleri halinde, bankaların kendi tahminlerini esas alma hakkına sahip oldukları tüm enstrümanlar için bu iskontoları uygulamaları zorunludur. Bunun tek istisnası, standart resmi iskontolarının kullanılabilmesi önemsiz portföylerdir.

⁴² Kredi riski tutarları, örneğin menkul kıymetlerin ödünç verildiği durumlarda değişebilir.

135. Münferit iskontoların miktarı; ilgili enstrümanın ve işlem türüne ve pozisyonları piyasa değerine göre değerlendirme ve yeniden marjlama işlemlerinin sıklığına bağlı olacaktır. Örneğin, günlük olarak piyasa değerine göre değerlemeye ve yeniden marjlamaya tâbi olan repo-tipi işlemlerde 5 iş günü elde tutma süresine; pozisyonların günlük olarak piyasaya göre değerlendirildiği ancak yeniden marjlama yapılmayan teminatlı kredi işlemlerinde 20 iş günü elde tutma süresine dayanan iskontolar uygulanacaktır. Söz konusu iskonto değerleri, pozisyonları piyasa değerine göre değerlendirme veya yeniden marjlama işlemlerinin sıklığına bağlı olarak zamanın kare kökü formülü kullanılarak yükseltilecektir.

136. Belirli türdeki repo-tipi işlemler (geniş anlamda, 170 ve 171. paragraflarda tanımlanan kamu kağıtları üzerinden yapılan repolar) için, denetim otoriteleri, standart iskontoları veya içsel tahminlerine dayanan iskontoları kullanan bankaların, risk azaltımı sonrası kredi tutarını hesaplamada bu kesintileri uygulamamalarına izin verebilirler.

137. Repo-tipi işlemleri kapsayan çerçeve netleştirme sözleşmelerinin etkisi, 173. paragrafta belirtilen koşullar çerçevesinde, sermaye gereksinimi hesaplamasında dikkate alınabilecektir.

138. Standart resmi iskontolar ve kendi tahminlerine dayanan içsel iskontolara alternatif olarak, bankalar, 178 ilâ 181. paragraflarda belirtildiği üzere, repo-tipi işlemlerde potansiyel fiyat volatilitelerini hesaplamak için Riske Maruz Değer (RMD) modellerini de kullanabilecektir.

(ii) Bilanço İçi Netleştirme

139. Bankalar, yasal geçerliliğe sahip netleştirme anlaşmalarına konu kredi ve mevduatlar için sermaye yükümlülüklerini, 188. paragrafta belirtilen koşullara uygun olmak koşuluyla net kredi tutarı üzerinden hesaplayabileceklerdir.

(iii) Garantiler ve Kredi Türevleri

140. Garantilerin veya kredi türevlerinin doğrudan, açık, gayri kabili rücu ve koşulsuz olduğu durumlarda ve bankaların risk yönetim süreçleriyle ilgili asgari operasyonel koşulları yerine getirdikleri kanaatinde olmaları halinde, denetim otoriteleri, sermaye yükümlülüğü hesaplamalarında bu tür işlemlerin risk azaltım aracı olarak dikkate alınmasına izin verebilirler.

141. Bu düzenleme çerçevesinde bir takım garantör ve koruma sağlayıcılar kabul edilir bulunmuştur. Burada, 1988 Uzlaşısında olduğu gibi, ikame yaklaşımı uygulanacaktır. Böylece, sadece borçludan daha düşük bir risk ağırlığı olan kuruluşlarca sağlanan garanti veya korumalar, sermaye gereksiniminin azalmasını sağlayacaktır, çünkü kredinin korunan kısmına garantörün veya koruma sağlayıcının risk ağırlığı uygulanırken, teminatsız kısmına karşı tarafın risk ağırlığı uygulanmaktadır.

142. Ayrıntılı operasyonel koşullar, aşağıda 189 ilâ 193. paragraflarda yer almaktadır.

(iv) Vade Uyumsuzluğu

143. Teminatın kalan vadesinin ilgili kredinin kalan vadesinden daha kısa olması halinde, vade uyumsuzluğu ortaya çıkacaktır. Vade uyumsuzluğu mevcut ve KRA'nın orijinal vadesi bir yıldan az ise, KRA, sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasında dikkate alınmaz. Vade uyumsuzluğu bulunan diğer hallerde, 202 ilâ 205. paragraflarda açıklandığı üzere, KRA, yasal sermaye hesaplamalarında kısmi olarak dikkate alınacaktır. Basit yöntemde vade uyumsuzluklarına izin verilmeyecektir.

(v) Diğer Hususlar

144. Kredi türevlerinin oluşturduğu havuzlarının ve birinci ve ikinci temerrüt kredi türevlerinin dikkate alınmasıyla ilgili hususlara 206 ilâ 210. paragraflarda yer verilmiştir.

Teminat

(i) Kabul Edilebilir Finansal Teminatlar

145. Basit yöntemde, aşağıda belirtilen teminatların dikkate alınması uygundur:

(a) Kredi riskini üstlenen bankadaki mevduat (ve kredi kullandıran bankanın ihraç ettiği mevduat sertifikaları veya dengi enstrümanlar)^{43, 44}

(b) Altın

(c) Denetim otoritesi tarafından kabul edilen bağımsız bir kredi derecelendirme kuruluşu tarafından derecelendirilen ve;

⁴³ Bankacılık portföyündeki risklere karşı bankanın ihraç ettiği ve kredi türevlerine ilişkin kriterlere uyan nakit fonlamalı, kredi olayıyla bağlantılı teminat tahvilleri de nakit teminatlı işlemler sayılacaktır.

⁴⁴ Kredi veren bankanın ihraç ettiği mevduat sertifikası veya dengi enstrümanların veya mevduatın, yeddi emin niteliğinde bulunmayan ve işleme taraf olmayan diğer bir bankada teminat olarak tutulması halinde, bu teminatlar kredi veren bankaya açıkça rehnedilmiş/temlik edilmişse ve rehin/temlik koşulsuz ve gayri kabili rücu yapılmışsa, teminat kapsamındaki kredi tutarına (kur riski için gerekli kesintilerden sonra), söz konusu diğer bankanın risk ağırlığı uygulanacaktır.

- hazine ve merkez bankaları tarafından ya da ulusal denetim otoritesince aynı statüde olduğu kabul edilen yerel kamu kurumları tarafından ihraç edilmişse, en az BB- ya da
 - diğer kuruluşlar (bankalar ve menkul kıymet şirketleri dahil) tarafından ihraç edilmişse, en az BBB- ya da
 - kısa vadeli borçlanma enstrümanları ise, en az A-3/P-3 derecelendirme notuna sahip borçlanma araçları (tahvil, vb.)
-

- (d) Denetim otoritesi tarafından kabul edilen bağımsız bir kredi derecelendirme kuruluşu tarafından derecelendirilmemiş ve
- bankalar tarafından ihraç edilmiş; ve
 - tanınmış bir borsaya kote edilmiş; ve
 - birinci derecede borç olarak sınıflandırılan; ve
 - ihraççı bankanın aynı dereceye sahip tüm ihraçlarının derecesi, tanınmış bir bağımsız kredi kuruluşu tarafından en az BBB- veya A-3/P-3 olarak belirlenmiş; ve
 - menkul kıymetleri teminat olarak tutan bankanın, ilgili ihracın (duruma göre) BBB-'nin veya A-3/P-3'ün altında bir derecelendirme notuna sahip olması gerektiğini ileri sürmesine dayanak olabilecek herhangi bir bilgiye sahip olmadığı; ve
 - denetim otoritesinin, menkul kıymetin piyasa likiditesi konusunda yeterli kanaate sahip olduğu
- borçlanma araçları (tahvil, vb.).
-

- (e) Temel bir endekse dahil olan hisse senetleri (hisse senedine dönüştürülebilir tahviller dahil).
-

- (f) Devredilebilir Menkul Kıymet Müşterek Yatırım Fonu Girişimleri (DMK) ve yatırım fonları⁴⁵,
-

⁴⁵ Bununla birlikte, DMK'nin/yatırım fonunun türev enstrümanları sadece bu paragrafta ve 146. paragrafta sayılan yatırımları riskten korumak amacıyla kullanması veya kullanılabilir olması, DMK/yatırım fonu paylarının kabul edilebilir finansal teminat sayılmalarını engellemez.

- fon payı fiyatının günlük olarak belirlenmesi ve ilân edilmesi kaydıyla ve
- sadece bu paragrafta sayılan enstrümanlar ve menkul kıymetlere yatırım yapılması koşuluyla kabul edilir.

146. Aşağıda sayılan teminatların ise, kapsamlı yöntemde dikkate alınması uygundur:

(a) 145. paragrafta sayılan enstrümanların tümü;

(b) Temel bir endekse dahil olmayan, ancak tanınmış bir borsada kote edilmiş hisse senetleri (hisse senedine dönüştürülebilir tahviller dahil).

(c) Bu tür hisse senetlerini içeren Devredilebilir Menkul kıymet Müşterek Yatırım Fonu Girişimleri (DMK) ve yatırım fonları.

(ii) *Kapsamlı Yöntem*

Sermaye Gereksiniminin Hesaplanması

147. Teminatlı bir işlem için, risk azaltımından sonraki kredi tutarı aşağıda gösterildiği gibi hesaplanacaktır:

$$E^* = \text{maksimum} \{0, [E \times (1 + H_e) - C \times (1 - H_c - H_{fx})]\}$$

Bu formülde:

E^* = Risk azaltım işleminden sonraki kredi tutarı

E = Kredinin brüt tutarı

H_e = Kredi için uygulanacak iskonto

C = Alınan teminatın brüt değeri

H_c = Teminat için uygulanacak iskonto

H_{fx} = Teminat ile kredi arasındaki para cinsi uyumsuzluğu nedeniyle uygulanacak iskonto

148. Teminatlı işlemin risk ağırlıklı tutarı, risk azaltımından sonraki kredi tutarının karşı taraf risk ağırlığıyla çarpımına eşittir.

149. Kredi ile teminatın vadeleri arasında uyumsuzluk bulunan işlemlerin değerlendirilme esasları 202 ilâ 205. paragraflarda açıklanmıştır.

150. Teminatın bir varlık sepetinden oluştuğu durumlarda, bu sepet üzerinden yapılacak iskonto, $H = \sum_i a_i H_i$ formülüyle hesaplanacaktır. Bu formülde, a_i ilgili varlığın (tutarı itibariyle) sepet içindeki ağırlığını, H_i ise o varlığa uygulanacak iskontoyu temsil etmektedir.

Resmi Standart Kesintiler

151. Tablodakiler resmi standart kesintiler (pozisyonların piyasa değeriyle günlük değerlendirildiği, günlük yeniden marjlama yapıldığı ve 10 iş günü elde tutma süresi varsayımıyla) olup yüzde olarak gösterilmektedir:

Borçlanmayı temsil eden menkul kıymet ihraç derecesi	Vadeye Kalan Süre	Hazine ve Merkez Bankaları ^{46, 47}	Diğer İhraççılar ⁴⁸
AAA ilâ AA-/A-1	≤ 1 yıl	0,5	1
	> 1 yıl, ≤ 5 yıl	2	4
	> 5 yıl	4	8
A-2/A-3/P-3 ve par. 145(d)'ye göre derecelendirilmemiş banka menkul kıymetleri	≤ 1 yıl	1	2
	> 1 yıl, ≤ 5 yıl	3	6
	> 5 yıl	6	12
BB+ ilâ BB-	Hepsi	15	
Temel bir endekse dahil hisse senetleri (hisse senedine dönüştürülebilir tahviller de dahil) ve Altın		15	
Tanınmış bir borsada kote edilmiş diğer hisse senetleri (konvertibl tahviller de dahil)		25	
Devredilebilir Menkul kıymet Müşterek Yatırım Fonu Girişimleri (DMK) ve yatırım fonları		Fonun yatırım yapabileceği herhangi bir menkul kıymete uygulanan en yüksek iskonto	
Aynı para cinsinden nakit ⁴⁹		0	

⁴⁶ Denetim otoritesinin hazine ve merkez bankalarıyla aynı statüde kabul ettiği yerel kamu kuruluşları da dahil.

⁴⁷ %0 risk ağırlığı uygulanan çok taraflı kalkınma bankaları da hazine ve merkez bankalarıyla aynı statüde işlem görecektir.

⁴⁸ Denetim otoritesinin hazine ve merkez bankalarıyla aynı statüde kabul etmediği yerel kamu kuruluşlarını içerir.

⁴⁹ 145(a). paragrafta belirtilen kabul edilebilir nakdi teminat.

152. Kredi ve teminatın farklı para biriminden olduğu durumlarda kur riski için uygulanacak resmi standart kesinti oranı %8'dir (10 iş günü elde tutma süresi ve pozisyonların piyasa değerine göre günlük değerlendirilmesi bazında).

153. Bankanın kabul edilebilir olanlar dışındaki menkul kıymetler (yani, yatırım yapılabilir derecesinde olmayan/kredi riski normalden yüksek şirketler tarafından ihraç edilen borçlanma senetleri) karşılığı ödünç işlemlerinde, kredi için uygulanacak iskonto, tanınmış bir borsada kote edilmiş ancak temel bir endekse dahil olmayan hisse senetleri için uygulanacak iskontoyla aynı olmalıdır.

Bankaların İçsel Kesinti Tahminleri

154. Denetim otoriteleri, bankaların iskontoları hesaplarırken piyasa fiyatı ve döviz kuru volatilitesiyle ilgili olarak yapmış oldukları kendi içsel tahminlerini kullanmalarına izin verebilir. İskontoların bu şekilde hesaplanması için verilecek izin, 156 ilâ 165. paragraflarda belirtilen asgari nitel ve nicel standartlara uyulması koşuluna bağlı olacaktır. Borçlanmayı temsil eden menkul kıymetlerinin BBB-/A-3 veya daha yüksek bir derecelendirme notuna sahip olduğu durumlarda, denetim otoriteleri bankaların her menkul kıymet kategorisi için ayrı bir volatilitate tahmini hesaplamalarına izin verebilir. İlgili kategorilerin belirlenmesinde: (a) ilgili menkul kıymetin ihraççısının türü, (b) menkul kıymetin derecelendirme notu, (c) vadeye kalan süresi ve (d) vadeye kalan değiştirilmiş süresi dikkate alınmalıdır. Volatilitate tahminlerinin bu banka açısından menkul kıymetin fiilen dahil edildiği kategoriyi temsil etme gücüne sahip olması gerekmektedir. BBB-/A-3'ten daha düşük olarak derecelendirilmiş borçlanma enstrümanları veya teminat olarak kabul edilebilecek hisse senetleri (154 numaralı paragraf -üst tabloda açık renkle gölgelendirilmiş kutular) söz konusu olduğunda ise uygulanacak iskontolar her bir menkul kıymet için ayrı ayrı hesaplanacaktır.

155. Bankalar, teminatın volatilitelerini veya döviz cinsi uyumsuzluğunu ayrıca tahmin etmelidir; her işlem için yapılacak volatilitate tahminlerinde, teminatsız kredi riski, teminat ve para cinsi arasındaki korelasyonlar dikkate alınmayacaktır (vade uyumsuzluklarının ele alınması ile ilgili olarak 202 ilâ 205. numaralı paragraflara bakınız).

Nicel Kriterler

156. İskontoların hesaplanmasında, tek taraflı yüzde 99 güven aralığı kullanılacaktır.

157. Asgari elde tutma süresi, işlem türüne ve yeniden marjlama veya pozisyonları piyasa değerine göre değerlendirme sıklığına bağlı olacaktır. Farklı işlem türleri için ön görülen asgari elde tutma süreleri 167. paragrafta yer almaktadır. Bankalar, daha kısa elde tutma sürelerine göre hesaplanmış ve

zamanın kare kökü formülüyle uygun elde tutma süresine yükseltilmiş iskonto rakamlarını kullanabilirler.

158. Bankalar, bazı aktiflerin düşük likiditeye sahip olduğunu göz önünde bulundurarak en az elde tutma süresini bu aktifler için uygun olacak düzeye yükselteceklerdir. Tarihsel verilerin potansiyel volatilitiyi olduğundan düşük gösterebileceği durumlar (sabit kur sistemleri gibi) belirlenmeli ve bu gibi hallerde ilgili veriler stres testine tâbi tutulmalıdır.

159. Bankalarca iskontoların hesaplanmasında kullanılması gereken tarihsel gözlem süresi en az bir yıl olacaktır. Tarihsel gözlem süresinde, ağırlıklandırma veya benzeri diğer yöntemleri uygulayan bankalar için, "etkin" gözlem süresi en az bir yıl olmalıdır (diğer bir ifadeyle, münferit gözlemlerin ağırlıklı ortalama zaman aralığı 6 aydan daha kısa olamaz).

160. Bankalar, veri setlerini en az üç ayda bir olmak üzere belirli aralıklarla güncellemeli ve piyasa fiyatlarında önemli değişiklikler olduğunda tekrar değerlemeye tâbi tutulmalıdır. Bu, kesintilerin en az üç ayda bir hesaplanması gerektiği anlamına gelmektedir. Denetim otoritesi, fiyat volatilitesindeki önemli bir yükselme nedeniyle gerekli görmesi halinde, bankanın iskontoları daha kısa bir gözlem süresini kullanarak hesaplamasını isteyebilir.

161. İskontoların hesaplanmasında belirli bir model öngörülmemiştir. Karşılaşılabilecek önemli risklerin hepsini kapsadığı sürece, bankalar, örneğin, tarihsel simülasyon ve Monte Carlo simülasyonlarına dayanan tüm modelleri kullanmakta serbest olacaklardır.

Nitel Kriterler

162. Tahmin edilen volatilité verileri (ve elde tutma süresi) bankanın günlük risk yönetim sürecinde kullanılıyor olmalıdır.

163. Bankalar, risk ölçüm sisteminin uygulanmasına ilişkin içsel politikalar, kontroller ve söz konusu prosedürlere uyumu sağlayacak nitelikte süreçlere sahip olmalıdır.

164. Risk ölçüm sistemi, içsel risk limitleriyle bağlantılı olarak kullanılmalıdır.

165. Bankanın iç denetim süreci kapsamında risk ölçüm sistemi de düzenli olarak bağımsız iç denetimden geçirilmelidir. Genel risk yönetim süreci düzenli aralıklarla (ideali asgari yılda bir kezdir) denetlenmeli ve bu denetim, özellikle, asgari olarak şu konuları dikkate almalıdır:

- risk ölçüm sonuçlarının günlük risk yönetimine entegrasyonu;
- risk ölçüm sürecinde önemli değişikliklerin onaylanmış olması;
- pozisyonlara ilişkin verilerinin doğru ve tam olup olmadığı;

- bilgi kaynaklarının bağımsızlığı da dahil, içsel modellerde kullanılan verinin istikrarlı, zamanında ve güvenilir olup olmadığının doğrulanması; ve
- volatilité varsayımlarının doğru ve uygun olup olmadığı.

Farklı Elde Tutma Sürelerine Konu Olan ve Günlük Değerlemeye veya Yeniden Marj Belirlemeye Tabi Olmayan İşlemlere İlişkin Düzeltmeler

166. Bazı işlemler için, yeniden değerlendirme ve provizyonları yeniden marjlama işlemlerinin niteliğine ve sıklığına bağlı olarak, farklı elde tutma sürelerinin esas alınması uygun olacaktır. Teminata uygulanacak iskontolar için bu düzenlemede, repo-tipi işlemler (yani, repo/ ters repo işlemleri ve menkul kıymet ödünç verme/ödünç alma işlemleri) ve "diğer sermaye piyasası hareketlerine dayalı işlemler" (yani, tezgah üstü türev işlemleri ve marja dayalı kredi işlemleri) ve teminatlı kredi işlemleri ayırımına gidilmiştir. Sermaye piyasası hareketlerine dayalı ve repo-tipi sözleşmeler yeniden marjlama hükümlerini içerirken, teminatlı kredi sözleşmeleri genellikle bu maddeleri içermez.

167. Çeşitli ürünler için asgari elde tutma süreleri, aşağıdaki tabloda özetlenmiştir:

İşlem Türü	Asgari Elde Tutma Süresi	Koşul
Repo-tipi işlemler	Beş iş günü	Günlük yeniden marjlama
Diğer sermaye piyasası işlemleri	On iş günü	Günlük yeniden marjlama
Teminatlı kredi işlemleri	Yirmi iş günü	Günlük yeniden değerlendirme

168. Yeniden marjlama veya yeniden değerlendirme işlemlerinin, öngörülen asgari sürelerden daha uzun aralıklarla yapılıyor olması halinde asgari iskonto oranları, yeniden marjlama veya yeniden değerlendirme arasında fiilen geçen iş günü sayısına bağlı olarak, aşağıda yer alan zamanın kare kökü formülü kullanılmak suretiyle yükseltilecektir:

$$H = H_M \sqrt{\frac{N_R + (T_M - 1)}{T_M}}$$

Bu formülde:

H = Iskonto

H_M = Asgari elde tutma süresine göre iskonto

T_M = İşlem türü için asgari elde tutma süresi

N_R = Sermaye piyasası işlemleri için yeniden marjlamalar
veya teminatlı işlemler için yeniden değerlemeler
arasında fiilen geçen iş günü sayısı

Volatilite hesaplaması, öngörülen asgari elde tutma süresi T_M 'den farklı olan T_N gün üzerinden yapıldığı takdirde, H_M hesaplaması, zamanın kare kökü formülü kullanılarak yapılacaktır:

$$H_M = H_N \sqrt{\frac{T_M}{T_N}}$$

Bu formülde:

T_N = Bankanın H_N 'yi hesaplamak için kullandığı elde tutma süresi
 H_N = T_N elde tutma süresi üzerinden hesaplanan iskonto

169. Resmi standart iskontoları kullanan bankalarda, 151. paragrafta 10 iş günü için ön görülen iskontolar esas alınacak ve söz konusu iskonto, işlem türüne, yeniden marjlama veya yeniden değerlendirme sıklığına bağlı olarak aşağıdaki formül kullanılmak suretiyle yükseltilecek veya düşürülecektir:

$$H = H_{10} \sqrt{\frac{N_R + (T_M - 1)}{10}}$$

Bu formülde:

H = Iskonto

H_{10} = İlgili enstrüman için 10 iş günü esasına dayanan resmi standart iskonto

N_R = Sermaye piyasası işlemleri için yeniden marjlamalar
veya teminatlı işlemler için yeniden değerlemeler
arasında fiilen geçen iş günü sayısı

T_M = İşlem türü için asgari elde tutma süresi

Sıfır İskonto Koşulları

170. Aşağıdaki koşullara uyan ve işlemin karşı tarafının temel piyasa aktörlerinden biri olduğu repo-tipi işlemler için, denetim otoriteleri, kapsamlı yöntemde öngörülen iskontoların uygulanmamasını tercih edebileceklerdir. Ancak bu istisna, 178 ilâ 181. paragraflarda tanımlanan RMD yaklaşımlarını kullanan bankalar için geçerli olmayacaktır.

-
- (a) Hem kredi, hem de teminatın nakit ya da standart yaklaşımda %0 risk ağırlığı uygulanan hazineler, merkez bankaları veya merkezi hükümet

içinde yer almayan kamu kurumlarınca ihraç edilen menkul kıymet olması gereklidir;⁵⁰

(b) Hem kredinin hem de teminatın aynı para cinsi cinsinden olması gereklidir;

(c) İşlemin gecelik işlem olması ya da hem kredinin, hem de teminatın piyasa değerine göre günlük olarak değerlemeye ve günlük yeniden marjlama işlemine tâbi tutulması gerekir;

(d) Bir karşı tarafın yeniden marjlama yapamaması halinde, bundan önceki son piyasa değerine göre değerlendirme işlemi ile teminatın tasfiyesi işlemi⁵¹ arasında gereken sürenin en fazla dört iş günü olarak görülmesi gerekir;

(e) İşlemin, o işlem türü için uygun olan bir ödeme ve teslim sistemiyle gerçekleştirilmesi gerekir;

(f) Sözleşmeyle ilgili belgelerin ilgili menkul kıymetlerde repo-tipi işlemler için standart olan piyasa dokümantasyonu olması gerekir;

(g) Karşı tarafın nakit ödemede bulunma veya menkul kıymetleri teslim etme ya da marja dayalı teslimatta bulunma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ya da başka bir temerrüde düşmesi halinde işlemin derhal feshedileceğinin dokümantasyonda hükme bağlanması gerekir; ve

(h) Herhangi bir temerrüt olayının vukuu halinde, karşı tarafın ödeme aczine düşüp düşmediğine veya müflis olup olmadığına bakmaksızın, banka, ilgili teminata kendi menfaat ve alacakları için derhal el koyma ve teminatı nakde çevirme ve tasfiye etme hususlarında kısıtlanmamış haklara sahip olmalıdır.

171. Temel piyasa katılımcıları, ulusal denetim otoritesinin takdirine göre, aşağıda sayılan kuruluşları içerebilir:

⁵⁰ Denetim otoritesinin, standart yaklaşımında hazine veya merkez bankası risklerine %0 risk ağırlığı uygulanmasını öngördüğü durumda bu koşul sağlanmış olacaktır.

⁵¹ Bu, bankanın her zaman teminatı tasfiye etmesini değil, bunu belirli bir süre içinde yapabilme olanağına sahip olmasını gerektirir.

- (a) Hazine, merkez bankaları ve yerel kamu kuruluşları;
-
- (b) Bankalar ve menkul kıymet şirketleri;
-
- (c) Standart yaklaşımda %20 risk ağırlığı uygulanabilecek diğer finans şirketleri (sigorta şirketleri dahil);
-
- (d) Belirli sermaye veya borçlanma düzenlemelerine tabi yatırım fonları;
-
- (e) Düzenlemelere tabi emeklilik fonları; ve
-
- (f) Tanınmış (onaylanmış) takas kuruluşları.
-

172. Denetim otoritesi, hükümet tarafından ihraç edilen menkul kıymetlerde yapılan repo-tipi işlemlere belirli bir istisna uyguladığı takdirde, diğer denetim otoriteleri de kendi ülkelerinde kurulu bulunan bankaların aynı işlemler için aynı yaklaşımı benimsemelerine izin vermeyi tercih edebilirler.

Çerçeve Netleştirme Sözleşmeleri Kapsamındaki Repo Türü İşlemlere İlişkin Uygulama

173. Repo-tipi işlemleri kapsayan iki taraflı netleştirme sözleşmeleri, bir temerrüt olayının vukuu halinde karşı tarafın ödeme aczine düşüp düşmediğine veya müflis olup olmadığına bakmaksızın ilgili ülkelerin her birinde hukuken uygulanabilir nitelikte iseler, bu sözleşmelerin etkileri borçlu bazında tahakkuk ettirilecektir. Ek olarak, netleştirme sözleşmeleri:

- (a) bir temerrüt olayının vukuu halinde, temerrüde düşmeyen tarafa, karşı tarafın ödeme aczine düştüğü veya iflas ettiği işlem de dahil, sözleşmeyi feshetme ve sözleşme kapsamındaki tüm işlemleri zamanında tasfiye etme haklarını vermeli;
-
- (b) feshedilen sözleşmeden ve tasfiye edilen işlemlerden (herhangi bir teminatın değeri de dahil) doğan kâr ve zararların, bir taraf diğer tarafa tek bir net tutarda borçlanacak şekilde netleştirilmesini öngörmeli;
-

- (c) temerrüdün ortaya çıkması halinde teminatın derhal nakde çevrilmesine veya mahsup edilmesine izin vermeli ve

- (d) bir temerrüt olayının ortaya çıkması halinde, karşı tarafın ödeme aczine düşüp düşmediğine veya müflis olup olmadığına bakılmaksızın, yukarıdaki (a) ilâ (c) bentlerinden doğan haklarla birlikte, ilgili ülkelerin her birinde hukuken uygulanabilir olmalıdır.

174. Yatırım ve alım - satım portföylerine ait pozisyonlar arasındaki netleştirme, sadece netleştirilen işlemler aşağıdaki koşullara uygun olduğunda olanaklıdır:

- (a) Tüm işlemlerde pozisyonların piyasa değerine göre günlük olarak değerlendirilmesi gereklidir,⁵² ve

- (b) İşlemlerde kullanılan teminatların bankacılık portföyünde kabul edilebilir finansal teminatlardan olması gerekir.

175. 147. paragraftaki formül, netleştirme sözleşmelerine tabi işlemlerin sermaye yükümlülüğünün hesaplanması kapsamında uygulanacaktır.

176. Denetim otoritesinin öngördüğü standart iskontoları veya kendi tahminlerine dayanan iskontoları kullanan bankalar bakımından, çerçeve netleştirme sözleşmelerinin etkisini hesaba katmak için aşağıdaki çerçeve uygulanacaktır:

$$E^* = \text{maks. } \{0, [(\sum(E) - (\sum(C)) + \sum(E_s \times H_s) + \sum(E_{fx} \times H_{fx}))]\}^{53}$$

Bu formülde:

E^* = Risk azaltmadan sonraki kredi riski değeri

E = Kredi riskinin brüt değeri

C = Alınan teminatın değeri

⁵² Kesintiler için elde tutma süresi, diğer repo-tipi işlemlerde olduğu gibi, marjlama sıklığına bağlı olacaktır.

⁵³ Bu formül için başlangıç noktası, paragraf 147'de verilen ve aşağıda gösterildiği gibi de sunulabilen formüldür: $E^* = (E - C) + (E \times H_e) + (C \times H_c) + (C \times H_{fx})$

Es = Belirli bir menkul kıymette net pozisyonun mutlak değeri

Hs = Es'ye uygun iskonto

Efx = İşlem ödeme kurundan farklı bir para cinsinden net pozisyonun mutlak değeri

Hfx = Kur uyumsuzluğuna uygun iskonto

177. Bu uygulamadaki amaç; kredinin ve teminatın netleştirilmesiyle net kredi riski tutarına ulaşmak ve işlemlere konu olan menkul kıymetler ve varsa kur riski için olası fiyat değişikliklerini yansıtan ilave bir tutar hesaplamaktır. Netleştirme sözleşmesine dahil edilen her menkul kıymetin net uzun veya kısa pozisyonu, uygun iskonto oranıyla çarpılacaktır. 147 ilâ 172. paragraflar arasındaki iskontoların hesaplanması konusunda belirtilen diğer kuralların tamamı, repo-tipi işlemler için iki taraflı netleştirme sözleşmesi kullanan bankalara da aynı şekilde uygulanır.

RMD Modellerinin Kullanılması

178. Denetim otoritesinin tercihinine bağlı olarak, marja dayalı kredi işlemleri 173. ve 174. paragraflarda belirtilen gereksinimleri karşılayan iki taraflı netleştirme anlaşmaları ile korunuyorsa bankalar RMD model yaklaşımını kullanabileceklerdir (174 ve 175 nolu paragraflarda geçen tüm “repo-tarzı işlemler” veya “işlemler” sözcükleri “marja dayalı kredi işlemleri” ile değiştirilecektir).

179. Repo-tipi ve benzeri başka işlemler bakımından içsel piyasa riski modellerinin kabul edilmesi için gerekli nitel ve nicel kriterler, ilke olarak, Piyasa Riski Değişikliğinde öngörülen kriterlerle özdeştir. Ancak, Piyasa Riski Değişikliğinde 10 iş günü olan elde tutma süresi, repo-tipi işlemler için asgari 5 iş günü olacaktır. RMD modelleri yaklaşımının uygulanabileceği diğer işlemlerde 10 iş günü elde tutma süresi uygulaması devam edecektir. İlgili enstrümanın likiditesi itibariyle bu sürenin uygun olmadığı hallerde, asgari elde tutma süresi yukarı doğru ayarlamaya tâbi tutulmalıdır.

180. RMD modeliyle elde edilen sonuçların geriye dönük testleri, yıllık belirlenen 20 borçludan oluşan bir örneklem grubu ile yapılacaktır. Bu borçlular arasında, bankanın kendi kredi ölçüm yaklaşımına göre tespit ettiği en büyük 10 borçlu ve ayrıca rasgele seçilen 10 borçlu bulunmalıdır. Her gün için, 20 borçludan oluşan örneklem grubu itibariyle, banka, bir önceki günün RMD tahminini, bir önceki günün portföyünün kredi riskindeki değişimle kıyaslamalıdır. Bu değişim, önceki günün portföyünün bugünkü piyasa fiyatları üzerinden net değeri ile aynı portföyün önceki günün piyasa fiyatları üzerinden net değeri arasındaki farktır. Bu farkın önceki günün RMD tahminini aştığı durumlarda, bir istisna ortaya çıkmış sayılır. Son 250 gün (5000 gözlemi

kapsar) içinde 20 borçlu için yapılan gözlemdeki istisnaların sayısına bağlı olarak, ilgili RMD modelinin sonucu, aşağıdaki tabloda gösterildiği gibi bir çarpan kullanılarak yükseltilecektir:

Alan	İstisna Sayısı	Çarpan
Yeşil Alan	0-19	1
	20-39	1
	40-59	1
	60-79	1
	80-99	1
Sarı Alan	100-119	1,13
	120-139	1,17
	140-159	1,22
	160-179	1,25
	180-199	1,28
Kırmızı Alan	200 veya daha fazla	1,33

181. Kendi içsel modellerini kullanan bankalar kredi bakiyelerini (E*) aşağıdaki biçimde hesaplayacaktır:

$$E^* = \max \{0, [(\Sigma E - \Sigma C) + \text{RMD içsel modelce belirlenen}]\}$$

Sermaye yükümlülüğünü hesaplariken önceki iş günlerinin RMD rakamı kullanılacaktır.

(iii) *Basit Yöntem*

Asgari Koşullar

182. Basit yaklaşımda teminatın kabul edilmesi için, kredi riski süresince rehnedilmiş olması ve asgari altı aylık aralarla piyasa değerine göre değerlendirilmesi gerekir. Alacağın kabul edilen teminatın piyasa değeriyle teminatlandırılan kısmı, o teminata uygulanan risk ağırlığını alacaktır. Teminatlandırılan kısım üzerindeki risk ağırlığı, 183 ilâ 185. paragraflarda belirtilen koşullar hariç, %20 oranında bir taban değere tâbi olacaktır. Alacağın kalan kısmına ise, borçluya uygun risk ağırlığının uygulanması gerekir. Teminatlı işlemin varsa tarafında yer alan iki bankaya da sermaye yükümlülüğü doğacaktır; örneğin, hem repolar, hem de ters repo işlemleri sermaye yükümlülüğüne tâbi olacaktır.

Asgari Risk Ağırlığından İstisna Tutulacak İşlemler

183. 170. paragrafta sayılan kriterlere uyan ve 171. paragrafta tanımlanan bir temel piyasa katılımcısıyla yapılan işlemlere %0 risk ağırlığı uygulanır. İşlemin karşı tarafı temel piyasa katılımcısı değilse, %10 risk ağırlığı uygulanmalıdır.

184. Piyasa değerleriyle günlük değerlenen ve teminatı nakit olan tezgah üstü türev işlemlerine, para cinsi uyumsuzluğu da yoksa, %0 risk ağırlığı uygulanır. Teminat, hazine ve merkez bankası veya yerel kamu kuruluşunun ihraç ettiği menkul kıymetse, standart yaklaşımda %0 risk ağırlığı uygulanabilecek olan bu işlemlere, Basit yaklaşımda %10 risk ağırlığı uygulanabilir.

185. Kredi riski ve teminatın her ikisinin de aynı para cinsinden olduğu ve:

- teminatın 145(a) paragrafında tanımlandığı gibi mevduat olduğu ya da
- teminatın %0 risk ağırlığı uygulanabilecek olan hazine ve merkez bankası/yerel kamu kuruluşu menkul kıymetlerinden oluştuğu ve piyasa değerinin %20'si oranında iskonto edildiği

durumlarda, risk ağırlığı için öngörülen %20 taban değer uygulanmayacaktır; bu durumlarda %0 risk ağırlığı uygulanabilir.

(iv) *Teminatlandırılmış Tezgah üstü Türev İşlemleri*

186. Münferit bir sözleşme için karşı taraf riski tutarının hesaplaması aşağıdaki formüle göre yapılacaktır:

$$\text{Kredi riski yükümlülüğü} = [(RC + \text{ek tutar}) - C_A] \times r \times \%8$$

Bu formülde:

RC = İkame maliyeti

Ek tutar = 1988 Uzlaşısına göre hesaplanan potansiyel gelecek kredi riski tutarı

C_A = 147 ilâ 172. paragraflarda tanımlanan kapsamlı yaklaşım uyarınca volatiliteye göre düzeltilmiş teminat tutarı

r = Karşı tarafın risk ağırlığı

187. Geçerli iki taraflı netleştirme sözleşmesi söz konusuysa, RC, net ikame maliyeti, ek tutar ise, 1988 Uzlaşısına göre hesaplanan A_{Net} olacaktır. Teminatın para cinsi ile ödeme/tasfiye para cinsi arasında uyumsuzluk olması halinde, kur riski için iskonto (Hfx) uygulanmalıdır. Kredi riski, teminat ve ödeme/tasfiye para cinsi olarak ikiden fazla para cinsinin söz konusu olduğu durumlarda dahi, 10 iş günü elde tutma süresi varsayımına dayanan ve pozisyonların piyasa değerlerine göre değerlendirilme sıklığına bağlı olarak gerektiğinde yükseltilecek tek bir iskonto oranı uygulanacaktır.

Bilanço İçi Netleştirme

188. Banka:

- (a) netleştirme veya mahsup sözleşmesinin, karşı tarafın ödeme aczine düşüp düşmediğine veya müflis olup olmadığına bakılmaksızın, ilgili ülkelerde uygulanabilir olduğu sonucuna varabilecek nitelikte bir hukuki temele sahip ise;
- (b) netleştirme sözleşmesine tâbi olan karşı taraf ile olan aktif ve pasiflerini herhangi bir anda tespit edebilecek durumda ise;
- (c) kendi değer azalması risklerini izlediği ve kontrol altında tuttuğu takdirde; ve
- (d) ilgili kredi risklerini netleştirilmiş halde izlediği ve kontrol altında tuttuğu takdirde,

kredi ve mevduatın net tutarını, 147. paragraftaki formülü uygulamak suretiyle sermaye yeterliliği hesaplamasının temeli olarak kullanabilir. Varlıklar (krediler) kredi riski olarak, pasifler (mevduat) ise teminat olarak işleme tabi tutulur. Para cinsi uyumsuzluğunun mevcut olduğu durumlar dışında, iskonto oranı sıfır olarak uygulanır. Pozisyonların piyasa değeriyle günlük olarak değerlendirildiği durumlarda 10 iş günü elde tutma süresi uygulanır ve 151, 169 ve 202 ilâ 205. paragraflarda öngörülen tüm koşullar uygulanır.

Garantiler ve Kredi Türevleri

(i) Operasyonel Koşullar

Garantiler ve Kredi Türevlere İlişkin Ortak Operasyonel Koşullar

189. Bir garanti (kontrgaranti) veya kredi türevi, koruma sağlayıcıya karşı doğrudan talep hakkını taşımali ve korumanın kapsamı açıkça belirli kredi risklerine veya bir kredi riskleri havuzuna göndermede bulunmalıdır. Koruma alıcısının kredi koruma sözleşmesi uyarınca tahakkuk eden borcu ödememesi durumu dışında, gayri kabili rücu olmalıdır; sözleşmede, koruma sağlayıcının kredi korumasını tek taraflı iptal etmesine izin veren ya da finansal riskten korumaya konu olan kredi riskinde kredi kalitesinin bozulmasının bir sonucu olarak korumanın fiili maliyetini artıran herhangi bir madde bulunmamalıdır.⁵⁴ Ayrıca, sözleşmenin koşulsuz olması da gerekir; koruma sözleşmesinde, bankanın doğrudan kontrolü dışında olan ve orijinal karşı tarafın tahakkuk eden

⁵⁴ Gayri kabili rücu olma koşulu, kredi koruması ve kredi riski vadelerinin uyumlu olmasını gerektirmez ve *önceden* kararlaştırılmış vade koruma sağlayıcı tarafından *sonradan* azaltılamaz. 203. paragraf, kredi koruması için kalan vadenin belirlenmesinde alım opsiyonlarının nasıl uygulanacağını düzenlemektedir.

ödeme(ler)i yapmaması halinde koruma sağlayıcının ödeme(ler)i zamanında yapma yükümlülüğünden ari tutulmasına olanak veren herhangi bir madde bulunmamalıdır.

Garantilere İlişkin İlave Operasyonel Koşullar

190. 117 ve 118. paragraflarda öngörülen yasal geçerlilik koşullarına ek olarak, bir garantinin kabul edilmesi için aşağıdaki koşulların da yerine getirilmesi gerekir:

(a) Karşı tarafın temerrüdü halinde, banka, işlemle ilgili dokümantasyon uyarınca bakiye borçlar için garantör aleyhine takibe geçebilir. Garantör, bu dokümantasyon uyarınca tahakkuk etmiş tüm borçları bankaya defaten ödeyebilir ya da karşı tarafın garanti kapsamındaki gelecekteki tüm ödeme yükümlülüklerini üstlenebilir. Bankanın karşı taraf aleyhine hukuksal yollara başvurmadan bu ödemeleri öncelikle garantörden tahsil etme hakkı bulunmalıdır.

(b) Garanti, garantörün açık şekilde belgelendirilmiş olarak üstlendiği bir yükümlülüktür.

(c) İzleyen cümledeki hüküm hariç, garanti, örneğin türev ürünlerdeki nominal tutar, marj ödemeleri vb. gibi, işlemle ilgili belgelerde sabit olmuş, borçlunun yükümlü olduğu tüm ödemeleri kapsar. Garantinin sadece anapara borcunu kapsadığı durumlarda, faiz ve garanti dışı diğer ödemeler, 198. paragrafta uygun olarak teminatsız sayılacaktır.

Kredi Türevlerine İlişkin İlave Operasyonel Koşullar

191. Kredi türevi sözleşmesinin teminat olarak kabul edilmesi için, aşağıdaki koşulların yerine getirilmesi gerekir:

-
- (a) Sözleşmenin taraflarının kredi unsuru olarak belirledikleri hususlar asgarisinden şunları içermelidir:
- ilgili edimin koşullarına göre tahakkuk eden geçerli borçların ödenmemesi (ilgili borcun ödemesiz süresine yakın bir ödemesiz süreye tâbi olarak);

- borçlunun iflas etmesi, ödeme aczine düşmesi veya vadesi gelen borçlarını ödeyememesi ya da vadesi gelen borçlarını ödeme konusunda genel bir acze düşmesi veya bu aczini yazılı olarak kabul etmesi ve bunlara benzer olay ve durumlar; ve
- bir kredi zararı olayına yol açan anapara, faiz veya ücretlerin silinmesi veya ertelenmesini de (yani, kâr ve zarar hesabına zarar kaydetmek, özel karşılık ayırmak veya başka benzeri borç kaydetme işlemleri) içeren, borcun yeniden yapılandırılması işlemleri. Yeniden yapılandırma, bir kredi olayı olarak tanımlanmamışsa, 192. paragraf hükümleri dikkate alınacaktır.

(b) Kredi türevinin ilgili borcu içermeyen yükümlülükleri kapsamı halinde, varlık uyumsuzluğuna izin verilip verilmeyeceği konusunda, (g) paragrafı hükümleri geçerlidir.

(c) 203. paragraf hükümleri saklı kalmak kaydıyla, kredi türevinin hükümsüz kalması, esas yüklenimde mevcut olan temerrüdü işaret eden ödemesiz süre sona ermeden söz konusu olamayacaktır.

(d) Nakit ödemeye izin veren kredi türevleri, zararın güvenilir bir şekilde tahmin edilmesi için basiretli ve uygun bir değerlendirme süreci bulunduğu sürece, sermaye yeterliliği bakımından kabul edilebilir. Esas borcun kredilendirme sonrası değerlemelerini yapmak için açıkça tanımlanmış bir süre bulunmalıdır. Kredi türev işleminde nakit ödeme kapsamında atıf yapılan referans borcun esas borçtan farklı olması halinde, varlık uyumsuzluğuna izin verilip verilmeyeceği konusunda, aşağıdaki (g) paragrafı uygulanır.

(e) Ödemenin yapılması için korumayı satın alanın esas borcu koruma sağlayıcıya devretme yetkisine sahip olması gerekiyorsa, esas borcun hükümleri, devir için gereken onayın makul olmayan sebeplerle engellenemeyeceğini belirtmelidir.

(f) Bir kredi olayının meydana gelip gelmediğini tespit etmekten sorumlu olan tarafların kimliği açıkça belirlenmelidir. Bu tespit, sadece koruma satıcısının şahsi sorumluluğu olmamalıdır. Koruma alıcı, bir kredi olayının vukuunu koruma sağlayıcıya bildirme hakkına/yetkisine sahip olmalıdır.

(g) Asıl yükümlülük ile kredi türevi kapsamındaki referans yükümlülük (yani, nakit ödeme değerini veya ifası gereken yükümlülüğü tespit etmek

amacıyla kullanılan yükümlülük) arasında bir uyumsuzluğa, ancak (1) referans yükümlülük esas borca ilişkin yükümlülükle eşit sırada veya ondan daha alt sırada ise ve (2) asıl borç ve referans yükümlülüğün borçlusu aynı kişi (yani, aynı tüzel kişi) ise ve hukuken uygulama kabiliyeti bulunan temerrüt hükmü (bir başka yükümlülüğün yerine getirilememesinde tüm borçları itibariyle mütemerrid sayılmaya ilişkin hüküm) veya muacceliyet hükmü (bir başka yükümlülüğün yerine getirilememesinde tüm borçların muaccel hale gelmesine ilişkin hüküm) varsa izin verilebilir.

-
- (h) Esas borç ile kredi olayının vuku bulup bulmadığını tespit etmek amacıyla kullanılan borç arasındaki uyumsuzluğa, ancak (1) bu ikinci borç esas borç ile eşit sırada veya ondan daha alt sırada ise ve (2) esas borç ile referans borcun borçlusu aynı kişi (yani, aynı tüzel kişi) ise ve hukuken uygulama kabiliyeti bulunan temerrüt hükmü veya muacceliyet hükmü varsa izin verilebilir.
-

192. Esas borcun yeniden yapılandırılması kredi türevinin kapsamı içinde değilse, kredi türevinin kısmen kabulüne, ancak 191. paragrafta sayılan diğer koşullar yerine geldiği takdirde izin verilecektir. Kredi türevinin tutarı esas borcun tutarına eşit veya daha az ise, koruma tutarının %60'a kadarı kabul edilebilir. Kredi türevinin tutarı esas borcun tutarından fazla ise, kabul edilebilir koruma (koruma) tutarı, esas borcun tutarının %60'ına eşit bir üst sınıra tâbi olacaktır.⁵⁵

193. Sadece garantilere eşdeğer bir kredi koruması sağlayan kredi temerrüdüne dayalı swap ve toplam getiri swap işlemleri kabul edilecektir. Şu kadar ki, banka, toplam getiri swap işlemiyle kredi koruması satın aldığı ve swap yoluyla aldığı net ödemeleri net kâr olarak kaydettiği, fakat korumaya alınan varlığın değerindeki azalmayı muhasebeleştirmediği takdirde, kredi koruması kabul edilmeyecektir. Kredi temerrüdüne dayalı swap işlemlerinde referans kuruluşlar arasında birinci ve ikinci temerrüt olayı üzerine başvuru olanağı bulunan kredi türevi ürünlerle ilgili uygulama 207 ilâ 210. paragraflarda açıklanmıştır.

194. Diğer kredi türevi türleri bu kapsamda kabul edilmeyecektir.⁵⁶

(ii) *Kabul Edilebilir Garantör, Kefil ve Kontrgarantörler*

195. Aşağıda sayılan kuruluşların sağladığı kredi koruması kabul edilecektir:

⁵⁵ %60 tanıma faktörü, Komitenin bazı ek verileri dikkate alarak uygulamadan önce karar vermeyi planladığı geçici uygulama olarak öngörülmüştür.

⁵⁶ Bankacılık portföyündeki risklere karşı bankanın ihraç ettiği ve kredi türevlerine ilişkin kriterlere uyan nakit fonlamalı, kredi işlemiyle bağlantılı teminat tahvilleri de nakit teminatlı işlemler sayılacaktır.

- Karşı taraftan daha düşük bir risk ağırlığı bulunan hazine ve merkez bankaları,⁵⁷ yerel kamu kuruluşları, bankalar⁵⁸ ve menkul kıymet şirketleri; ve
- A- veya daha yüksek derecelendirilen diğer kuruluşlar. Bu, borçludan daha düşük risk ağırlığına sahip olan ana şirket, iştirak ve bağlı ortaklıkların sağladığı kredi korumasını da içerir.

(iii) Risk Ağırlıkları

196. Korunan kısma, koruma sağlayıcının risk ağırlığı uygulanır. Riskin korumayan kısmına ise esas borcun karşı tarafının risk ağırlığı uygulanır.

197. Ödemelere uygulanan ve altına düşüldüğü takdirde bir kredi zararı halinde ödemenin yapılmadığı eşikler, tutulan ilk zarar pozisyonlarına denktir ve bunların tamamı, kredi korumasını satın alan bankanın sermayesinden indirilmelidir.

Oransal Koruma

198. Garanti edilen ya da karşılığında kredi koruması tutulan tutarın maruz kalınan risk tutarından az olduğu ve teminatlı ve teminatsız kısımların eşit sırada olduğu, yani bankanın ve garantörün zararları orantılı olarak paylaştığı durumlarda, sermaye yükümlülüğünden muafiyet hakkı orantılı olarak tanınır; bir başka deyişle, maruz kalınan riskin korunan kısmı, kabul edilebilir garantiler/kredi türevleriyle aynı uygulamaya tabi tutulur; kalan kısmı ise teminatsız olarak dikkate alınır.

Kademeli Koruma

199. Bankanın maruz kaldığı riskin bir kısmını bir koruma satıcısına veya satıcılarına bir veya birden fazla dilim halinde devrettiği ve kredi riskinin bir kısmını nezdinde tuttuğu takdirde ve devredilen risk ile tutulan riskin farklı sıra ve derecelerde olması halinde, üst dilimler (yani, ikinci zarar kısmı) ya da alt dilim (yani, birinci zarar kısmı) için kredi koruması alınabilir. Bu durumda, IV. Bölümde (Kredi Riski – Menkul kıymetleştirme çerçevesi) açıklanan kurallar uygulanır.

(iv) Para Cinsi Uyumsuzlukları

⁵⁷ Bu terim, BIS Uluslararası Ödemeler Bankasını, Uluslararası Para Fonunu, Avrupa Merkez Bankasını ve Avrupa Topluluğunu ve ayrıca, 20. dipnotta bahsi geçen çok taraflı kalkınma bankalarını içermektedir.

⁵⁸ Bu terim, diğer çok taraflı kalkınma bankalarını içerir.

200. Kredi korumasının maruz kalınan riskten farklı para cinsinden olduğu, yani bir para cinsi uyumsuzluğunun bulunduğu hallerde, korunduğu kabul edilen riskin tutarına aşağıdaki formüle göre hesaplanan bir iskonto (H_{FX}) uygulanacaktır:

$$G_A = G \times (1 - H_{FX})$$

Bu formülde:

G = kredi korumasının nominal tutarı

H_{FX} = ilgili borç ile kredi koruması arasındaki para cinsi uyumsuzluğuna uygun olan iskonto

10 iş günü elde tutma süresine (pozisyonların piyasa değeriyle günlük değerlendirildiği varsayımıyla) dayanan uygun iskonto hesaplanacaktır. Denetim otoritesinin öngördüğü iskontoların tercihi durumunda, iskonto oranı %8 olacaktır. İskontolar, 168. paragrafta tanımlandığı gibi kredi korumasının yeniden değerlendirilmesine bağlı olarak, zamanın kare kökü formülü kullanılarak yükseltilmelidir.

(v) *Hazine ve Merkez Bankasınca Sağlanan Garanti ve Kontrgarantiler*

201. 54. paragrafta belirtildiği gibi, maruz kalınan riskin ulusal para cinsinden olduğu ve fonlandığı durumlarda, bankanın kurulu bulunduğu ülkede hazineye (veya merkez bankasına) kullandığı kredilerden doğan risklerine, ulusal tercihe göre, daha düşük bir risk ağırlığı uygulanabilir. Garantinin ulusal para cinsinden olduğu ve maruz kalınan riskin o parayla fonlandığı durumlarda, ulusal otoriteler, bu uygulamayı, alacakların hazine (veya merkez bankası) tarafından garanti edilen kısımlarına da teşmil edebilirler. Hazine veya merkez bankasının kontrgarantisine dolaylı olarak teminat altına alınmış riskler olabilecektir. Bu türden riskler, aşağıda belirtilen şartlar dahilinde, hazine veya merkez bankası garantisine teminat altına alınmış gibi işlem görebilir:

(a) hazine veya merkez bankası kontrgarantisinin tüm kredi riski unsurlarını kapsamaması gerekir; ve

(b) hem orijinal garanti hem de kontrgarantinin garantiler ile ilgili operasyonel koşulların tamamına uygun olması gerekir; ancak şu istisna ile ki, kontrgarantinin orijinal alacağı doğrudan bağlı ve açık olması gerekmez; ve

(c) denetim otoritesinin sağlanan teminatın sağlam olduğuna kanaat getirmesi ve geçmiş tecrübelerin kontrgaranti güvencesinin hazine veya merkez

bankası garantisinin doğrudan garantisinden efektif olarak daha az olmadığını göstermesi gerekir.

Vade Uyumsuzluğu

202. Risk ağırlıklı varlıkların hesaplanmasında, korumanın kalan vadesinin, koruma altına alınan esas riskin kalan vadesinden daha az olması halinde vade uyumsuzluğu oluşur.

(i) Vade Tanımı

203. Hem koruma altına alınan riskin vadesinin, hem de korumanın vadesinin ihtiyatlı bir şekilde tanımlanması gerekir. Koruma altına alınan riskin efektif vadesi, ilgili ödemesiz süre de dikkate alınarak, karşı tarafın yükümlülüğünü ifa etmesi ve borcunu ödemesinin planlandığı tarih mümkün olan en uzun süre olarak ölçülmelidir. Finansal koruma için, mümkün en kısa efektif vade kullanılacak şekilde, koruma süresini kısaltabilecek gizli opsiyonlar da dikkate alınmalıdır. Ödeme hakkının koruma satıcısının takdirinde olduğu durumlarda, vade daima ilk ödeme tarihi olacaktır. Ödeme hakkının koruma satın alan bankanın takdirinde olduğu, fakat koruma işleminin yapıldığı anda düzenleme koşulları arasında bankanın işlem için ödemeyi akdi vadeden önce yapmasına yönelik bir teşvikin de bulunduğu durumlarda, ilk ödeme tarihine kadar kalan süre efektif vade sayılacaktır. Örneğin, ihraççının menkul kıymeti vadesinden önce geri satın alma hakkına sahip olması özelliği (call feature) ile bağlantılı olarak maliyette bir yükselme olması ya da kredi kalitesi aynı kalsa veya artsa bile teminatın efektif maliyetinin zaman içinde artması halinde, efektif vade, ilk ödemeye kadar kalan süre olacaktır.

(ii) Vade Uyumsuzluklarına İlişkin Risk Ağırlıkları

204. 143. paragrafta açıklandığı üzere, vade uyumsuzluğu olan koruma işlemleri, sadece orijinal vadeleri bir yıla eşit veya daha fazla ise kabul edilir. Dolayısıyla, orijinal vadeleri bir yıldan daha kısa olan riskler için yapılan finansal koruma işlemlerinin vadesinin kabul edilebilmesi için uyumlulaştırılması gerekir. Her halükârda, vade uyumsuzluğu bulunan koruma işlemlerinde, kalan vadelerin üç ay veya daha kısa olması durumunda bu korumalar kabul edilmez.

205. Kabul edilen kredi riski azaltıcı enstrümanlar (teminat, bilanço içi netleştirme, garantiler ve kredi türevleri) ile vade uyumsuzluğunun olması halinde, aşağıdaki ayarlama yapılacaktır:

$$Pa = P \times (t - 0.25) / (T - 0.25)$$

Bu formülde:

Pa = Kredi korumasının vade uyumsuzluğu için düzeltilmiş değeri

P = İskontolar için düzeltilmiş kredi koruması (örneğin, teminat tutarı, garanti tutarı)

t = minimum (T, düzenlenen kredi korumasının kalan vadesi) (yıl olarak gösterilir)

T = minimum (5, riskin kalan vadesi) (yıl olarak gösterilir)

Kredi Riski Azaltım Tekniklerinin (KRA) Uygulanmasına İlişkin Diğer Hususlar

(i) Çoklu Kredi Riski Azaltım Tekniklerinin Kullanımına İlişkin Hususlar

206. Tek bir riski kapsayan birden çok KRA uygulaması söz konusuysa (örneğin, bankanın maruz kaldığı bir riski kısmen güvence altına alan hem teminatı hem de garantisi varsa), riskin her teminat unsuru ile güvence altına alınan kısımlara bölünmesi (yani, teminatla güvence altına alınan kısım ve garantiyle güvence altına alınan kısım) ve her kısmın risk ağırlıklı varlıklarının ayrıca hesaplanması gerekir. Tek bir koruma sağlayıcının sağladığı kredi korumasının farklı vadeleri varsa, bunlar da ayrı koruma gruplarına bölünmelidir.

(ii) İlk temerrütte başvuru olanağı sağlayan kredi türevleri

207. Bankaların farklı referanstan oluşan sepet için kredi koruması aldığı ve referans kuruluşlar arasında ilk temerrüt olayının kredi korumasını tetiklediği ve kredi olayının da ilgili sözleşmeyi feshettiği durumlar olabilir. Bankaya, nominal kredi tutarının, kredi türevinin nominal tutarına eşit veya daha az olduğu hallerde, sepet içindeki en düşük risk ağırlıklı varlık için bir yasal sermaye yükümlülüğü muafiyeti tanınabilir.

208. Bu tür bir enstrümanla kredi koruması sağlayan banka ile ilgili olarak, ürün için bir kabul edilebilir kredi derecelendirme kuruluşuna bağımsız derecelendirme yaptırıldığı takdirde, 567. paragrafta belirtilen Menkul Kıymetleştirme dilimlerine uygulanan risk ağırlıkları uygulanacaktır. Ürünün bir kabul edilebilir bağımsız derecelendirme kuruluşu tarafından derecelendirilmemesi halinde, sepete dahil olan varlıkların risk ağırlıkları azami %1250'ye kadar toplanacak ve kredi türevinin sağladığı korumanın nominal tutarıyla çarpılarak risk ağırlıklı varlık tutarı bulunacaktır.

(iii) İkinci temerrütte başvuru olanağı sağlayan kredi türevleri

209. Sepet içindeki varlıklar arasında ikinci temerrüt olayının kredi korumasını tetiklediği durumlarda, böyle bir ürünle kredi koruması sağlayan bankaya, sadece birinci temerrüt koruması da alınmışsa ya da sepet içindeki varlıklardan biri daha önce temerrüde uğramışsa sermaye muafiyeti tanınabilir.

210. Böyle bir ürünle kredi koruması sağlayan bankalar için, sermaye yükümlülüğü uygulaması tek bir istisnaıyla 208. paragraf hükümleri geçerli olacaktır. Bu istisna şudur: Risk ağırlıkları toplanırken, en düşük risk ağırlığı tutarına sahip olan varlık hesaplama dışında tutulabilir.

Kredi Riski – İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım

A. Genel Hususlar

211. Uzlaşımın bu bölümünde, kredi riskinin hesaplanmasında İçsel Derecelendirmeye Dayalı (İDD) Yaklaşımına ilişkin hususlar ele alınmaktadır. Belirli asgari koşullara uymak ve kamuyu bilgilendirme yükümlülüklerini yerine getirmek suretiyle İDD yaklaşımını kullanmak için denetim otoritesinin onayını alan bankalar, belirli bir krediye ilişkin sermaye gereksinimini, risk bileşenleri için yapmış oldukları içsel tahminlere dayanarak belirleyebilecektir. Risk bileşenleri; temerrüde düşme olasılığı (TO), temerrüt halinde kayıp yüzdesi (THK), temerrüde düşme durumunda risk tutarı (TT) ve efektif vadeyi (V) içerir. Bazı durumlarda, bankaların bir veya birden fazla risk bileşeni için içsel tahminleri yerine denetim otoritesinin öngördüğü değerleri kullanmaları gerekli olabilecektir.

212. İDD yaklaşımı, beklenmeyen kayıp (BmK) ve beklenen kayıp (BK) parametrelerinin ölçülmesine dayanır. Risk ağırlığı fonksiyonları, BmK'ye ilişkin sermaye ihtiyacını ortaya koymaktadır. Beklenen kayıplar, 43. paragrafta ve III. G Bölümünde belirtildiği gibi ayrıca ele alınacaktır.

213. Bu bölümde, öncelikle varlık kategorileri tanımlanmaktadır. İDD yaklaşımının tüm varlık kategorilerine uygulanması da geçiş dönemi düzenlemeleriyle birlikte bu bölümde öncelikle ele alınan konudur. Daha sonra, farklı varlık kategorileri için geliştirilmiş bulunan risk ağırlığı fonksiyonlarının girdisi niteliğindeki risk bileşenleri tanımlanacaktır. Örneğin, kurumsal krediler ve rotatif perakende krediler için farklı risk ağırlığı fonksiyonları söz konusu olacaktır. Her varlık kategorisine ilişkin olarak, öncelikle ilgili risk ağırlığı fonksiyonu, risk bileşenleri ve ardından, kredi riski azaltım enstrümanlarının uygulaması gibi hususlar incelenmiştir. KRA'nın dikkate alınabilmesi için karşılanması gereken ve II. D Bölümünde yer alan yasal geçerlilik standartları, hem temel, hem de gelişmiş İDD yaklaşımlarında da geçerli olacaktır. Bankaların İDD yaklaşımını kullanabilmeleri için yerine getirmeleri gereken asgari koşullar ise, III. H Bölümünün 387. paragrafından itibaren açıklanmaktadır.

B. İDD Yaklaşımının İşleyişi

214. III. B.1 Bölümünde, İDD yaklaşımının risk bileşenleri (örneğin, TO ve THK) ve varlık kategorileri (örneğin, kurumsal krediler ve perakende krediler) tanımlanmıştır. 2. Bölüm, bankaların her bir varlık kategorisi için kullanacağı risk bileşenlerinin tanımını vermektedir. 3. ve 4. bölümler ise, sırasıyla bankaların İDD yaklaşımını benimsemelerine ve geçiş dönemine ilişkin düzenlemeleri ele almaktadır. İDD çerçevesinde açıkça ele alınmayan diğer tüm varlıklar için risk ağırlığı %100 olarak uygulanacak ve hesaplanan risk ağırlıklı varlıkların sadece BmK'yi temsil ettiği varsayılacaktır.

Kredilerin Sınıflandırılması

215. İDD yaklaşımında, bankalar, bankacılık portföyü risklerini, aşağıda verilen tanımlar çerçevesinde farklı risk özelliklerine sahip geniş varlık kategorilerine ayıracaklardır. Söz konusu varlık kategorileri (a) kurumsal krediler, (b) hazine ve merkez bankası kredileri, (c) banka kredileri, (d) perakende krediler ve (e) sermaye yatırımlarıdır. Kurumsal krediler kategorisinde, ihtisas kredilerine ilişkin beş alt sınıf ayrıca ele alınmıştır. Perakende kredilere ilişkin olarak da üç ayrı alt sınıf belirlenmiştir. Kurumsal ve perakende krediler kategorilerinde, belirli koşullara uyulması şartıyla, devralınan alacaklarda ayrıca ele alınabilecektir.

216. Kredilere ilişkin bu sınıflandırma, genel olarak, bankacılık teamüllerine paralellik arz etmektedir. Bununla birlikte, bazı bankalar, dahili risk ölçüm ve yönetim sistemlerinde farklı tanımlar kullanıyor olabilir. Komitenin, bankaların faaliyet ve risklerini yönetmek için kullandıkları yol ve yöntemleri değiştirmelerini zorunlu tutmak gibi bir amacı bulunmamaktadır. Ancak her bankanın asgari sermaye gereksinimini belirlemek amacıyla her bir risk türü için uygun bir yaklaşımın olması gereklidir. Bankalar, risklerin farklı kategorilerle ilişkilendirilmesinde kullandıkları yöntemin uygun ve zaman içinde tutarlı olduğunu ilgili denetim otoritelerine kanıtlamalıdır.

217. Menkul Kıymetleştirmeden kaynaklanan risklere ilişkin İDD çerçevesi hükümlerine IV. Bölümde yer verilmiştir.

(i) Kurumsal Kredilerin Tanımı

218. Kurumsal krediler, genel olarak, şirketlerin, ortaklıkların veya işletmelerin yükümlülüğü olarak tanımlanmaktadır. 273. paragrafta açıklandığı gibi, bankaların küçük ve orta büyüklükteki işletmelere (KOBİ) kullandırdıkları kredilerden kaynaklanan riskleri ayrıca ele almaları mümkündür.

219. Kurumsal varlık kategorisinde, ihtisas kredilerine ilişkin beş alt sınıf belirlenmiştir. Bu kredilerin, hukuki şekil veya ekonomik içerik olarak aşağıdaki özelliklerin tamamına sahip olması gerekmektedir:

- Tipik olarak kredi, fiziksel varlıkların finanse edilmesine ve/veya işletilmesine yönelik olarak bir işletmeye (genellikle bir özel amaçlı kuruluşa (ÖAK)) kullandırılmıştır;
- Borçlu kuruluşun sahip olduğu başka önemli varlıkları veya faaliyetleri yoktur veya çok azdır ve dolayısıyla, finanse edilen varlık(lar)dan elde ettiği gelir dışında, kredi borcunu geri ödeme olanağı çok azdır ya da yoktur;
- Kredinin koşulları, krediyi kullandıran, söz konusu varlık/varlıklar ve onların yarattığı gelir üzerinde önemli bir kontrol olanağı sağlar; ve
- Yukarıda sayılan faktörlerin bir sonucu olarak, kredi borcunun geri ödenmesini sağlayacak birincil kaynak, büyük bir ticari işletmenin bağımsız kapasitesinden ziyade, ilgili varlıkların yarattığı gelirden ibarettir.

220. İhtisas kredisinin beş alt sınıfı; proje finansmanı, duran varlık finansmanı, emtia finansmanı, gelir getiren gayrimenkul ve yüksek volatiliteli ticari gayrimenkuldür. Bu alt sınıfların her biri aşağıda tanımlanmaktadır.

Proje Finansmanı

221. Proje finansmanı (PF), kredi verenin öncelikle hem kredinin geri ödeme kaynağı, hem de teminatı olarak projeden elde edilecek gelirleri dikkate aldığı bir fonlama yöntemidir. Bu yöntem, genellikle enerji santralleri, kimyasal madde işleme tesisleri, madenler, ulaştırma altyapısı, çevre ve telekomünikasyon altyapısı örneklerinde olduğu gibi büyük, kompleks ve pahalı tesislerin inşası projelerinin finansmanında kullanılır. Proje finansmanı, yeni bir tesis inşasının finansmanı şeklinde olabileceği gibi, genişleme yatırımı yapılarak veya yapılmadan mevcut bir tesisin yeniden finansmanı şeklinde de olabilir.

222. Bu işlemlerde, kredi veren, alacaklarının tamamını, bir enerji santralinde üretilerek satılan elektrikte olduğu gibi, yapılan üretimden elde edilen gelirden tahsil eder. Borçlu, genellikle, ilgili tesisi inşa etmek, sahip olmak ve işletmek dışında faaliyette bulunmasına izin verilmeyen özel amaçlı bir kuruluştur. Sonuçta, kredinin geri ödemesi, esas olarak, projenin nakit akışına ve proje varlıklarının teminat değerine bağlıdır. Öte yandan, kredinin geri ödemesinin esasen iyi örgütlenmiş, faaliyetleri çeşitlendirilmiş, kredi değerliliği yüksek ve yükümlülükleri sözleşmeyle düzenlenmiş bir son kullanıcıya bağlı olması halinde, bu kredi, o son kullanıcıdan sağlanan teminatlı kredi sayılır.

Duran Varlık Finansmanı

223. Duran varlık finansmanı, kredi geri ödemesinin, finanse edilen ve kredi verene rehin veya temlik edilen belirli varlıkların yarattığı nakit akışlarına bağlı olduğu, (örneğin, gemi, uçak, uydu, vagon ve araç filoları gibi) fiziksel varlıkların ediniminin finanse edilmesine yönelik bir fonlama yöntemidir. Söz konusu nakit akışlarının birincil kaynağı, bir veya daha fazla üçüncü şahısla

yapılan kiralama veya finansal kiralama sözleşmeleri olabilecektir. Öte yandan, finansal durumu veya borçlarını geri ödeme kapasitesi kredinin bütünüyle rehnedilmiş olan varlıklara bağlanmadan geri ödemesine olanak veren bir borçluya kullanılan kredi, teminatlı kurumsal kredi olarak değerlendirilmelidir.

Emtia Finansmanı

224. Emtia finansmanı, kredinin ilgili emtianın satışından elde edilen gelire ödeneceği ve borçlunun krediyi geri ödemek için başkaca bir kaynağa sahip olmadığı, borsada işlem gören emtianın (örneğin, ham petrol, madenler veya tarımsal ürünler gibi) rezervleri, stokları veya alacaklarını finanse etmek amacıyla yönelik olarak yapılandırılmış kısa vadeli kredi anlamına gelir. Bu, borçlunun başka herhangi bir faaliyetinin ve bilançosunda başka herhangi bir önemli varlığının bulunmadığı durumlarda söz konusudur. Finansmanın niteliği, borçlunun zayıf kredi değerliliğini telafi etmeye dönüktür. Kredinin içsel derecesi, borçlunun kredi kalitesinden ziyade, kredinin emtianın gelirleriyle geri ödenmesi olanağını ve krediyi kullandıranın kredi işlemini yapılandırma becerisini yansıtır.

225. Komite, bu kredilerin, daha iyi çeşitlendirilmiş olan ve stokların, rezervlerin ve alacakların finansmanına yönelik olarak kullanılan diğer kurumsal kredilerden ayrı değerlendirilebileceği kanaatindedir. Bankalar, bu ikinci tür borçluların kredi değerliliğini, süreklilik arz eden kapsamlı faaliyetleri bazında derecelendirebilmektedir. Bu hallerde, emtia, kredinin birincil geri ödeme kaynağı olmaktan ziyade bir kredi riskini azaltım aracı konumundadır.

Gelir Getiren Gayrimenkul

226. Gelir getiren gayrimenkul kredisi, kredi geri ödemelerinin ve kredinin tasfiyesinin esas olarak ilgili gayrimenkulün yarattığı nakit akışlarına bağlı olduğu, (kiraya verilen iş hanları, alışveriş merkezleri, apartman türü konutlar, sanayi tesisleri veya depolar ve oteller gibi) gayrimenkullerin finansmanına yönelik bir yöntemdir. Nakit akışlarının birincil kaynağı, genellikle kira gelirleri veya gayrimenkulün satışından elde edilen gelirlerdir. Zorunlu olmamakla birlikte, borçlu, özel amaçlı bir kuruluş, gayrimenkul inşaatı veya yatırımı alanında faaliyet gösteren bir işletme ya da gayrimenkul dışında da gelir kaynaklarına sahip olan bir işletme olabilir. Gelir getiren gayrimenkul finansmanının, temel olarak gayrimenkulün yarattığı nakit akışlarına bağlı olduğu, gayrimenkulle teminatlandırılan diğer kurumsal kredilerden ayırt edici özelliği, kredinin geri ödenmesine ve temerrüt halinde yapılacak tahsilata ilişkin beklentiler arasındaki güçlü pozitif korelasyondur.

Volatilitesi Yüksek Ticari Gayrimenkul

227. Volatilitesi yüksek ticari gayrimenkul (VYTG) kredileri, kayıp oranlarındaki volatilitenin görece olarak yüksek olduğu (yani daha yüksek varlık

korelasyonuna sahip) ticari amaçlı gayrimenkullerin finansmanı amacına yönelik kredilerdir. Bu tip krediler şunları kapsamaktadır:

- temerrüt oranı denetim otoritesi tarafından yüksek düzeyde volatil olarak kabul edilen ticari bir emlak ile teminatlandırılmış olan krediler;
- gayrimenkulün inşa edileceği arsa/arazinin satın alınması, genişletilmesi veya gayrimenkulün inşasını finanse etmek amacıyla alınan krediler;
- kredinin açılması esnasında, borçlu tarafından önemli miktarda bir sermaye riske edilmediği sürece, kredinin geri ödeme kaynağının, gayrimenkulün gelecekteki satışından elde edilecek belirsiz para ya da kaynağı belirsiz olan nakit akışlarının (örneğin, gayrimenkulün ticari amaçlı gayrimenkuller için o coğrafi piyasada geçerli olan doluluk oranına kadar henüz kiraya verilmemesi halinde) oluşturacağı belirtilen, diğer gayrimenkullerin arsa alımı, proje geliştirme ve inşaat aşamalarını finanse eden krediler. Bununla birlikte, borçlunun sermayesinin, geri ödeme gücünün kesinliği gerekçesiyle ticari amaçlı arsa, proje ve inşaat kredileri, yüksek volatiliteye sahip ticari gayrimenkul kredileri uygulamasından muaf tutulacak ancak bu krediler için 277. paragrafta bahsi geçen ihtisas kredisi risklerine ilişkin ilave indirimler geçerli olmayacaktır.

228. Denetim otoriteleri, ülkelerindeki belirli bazı ticari amaçlı gayrimenkul kredi türlerini VYTG kredileri olarak sınıflandırdıklarında bunu kamuya açıklamalıdır. Bu halde, diğer ülkelerin denetim otoriteleri o ülkedeki VYTG kredileriyle ilgili olarak kendi denetimleri altındaki bankaların diğer bankalarla eşit muameleye tabi tutulmasını sağlayacaklardır.

(ii) *Hazine ve Merkez Bankasına Kullandırılan Kredilerin Tanımı*

229. Bu varlık kategorisi, standart yaklaşımda Hazine ve Merkez Bankası kredisi olarak değerlendirilen tüm alacakları kapsamaktadır. Bu tanım, hazineleri (ve merkez bankalarını), standart yaklaşımda kullandırılan kredilerin Hazine ve Merkez Bankası kredisi olarak değerlendirilmesi ön görülen yerel kamu kuruluşlarını, standart yaklaşımda %0 risk ağırlığı uygulanabilmesi için öngörülen kriterlere uyan çok taraflı kalkınma bankalarını ve 56. paragrafta atıfta bulunulan kuruluşları içerir.

(iii) *Bankalara Kullandırılan Kredilerin Tanımı*

230. Bu varlık kategorisi, bankalara ve 65. paragrafta belirtilen menkul kıymet şirketlerine kullandırılan kredileri kapsar. Banka kredileri, standart yaklaşımda bankalardan olan alacaklarla aynı uygulamaya tâbi tutulan yerel kamu kuruluşlarından ve standart yaklaşımda %0 risk ağırlığı için öngörülen kriterlere uymayan çok taraflı kalkınma bankalarından olan alacakları da içerir.

(iv) *Perakende Kredilerin Tanımı*

231. Bir kredinin perakende portföye dahil edilebilmesi aşağıda yer alan koşulların tümünü karşılıyor olmasına bağlıdır:

Borçlunun Niteliğine veya Kredi Tutarına İlişkin Hususlar

- Rotatif krediler (örneğin, kredi kartları, kredili mevduat hesapları ve finansal enstrümanlarla teminat altına alınan perakende krediler) veya bireysel krediler ve finansal kiralama işlemleri (örneğin, tüketici kredileri, otomobil kredileri ve otomobillere yönelik finansal kiralamalar, öğrenci kredileri, eğitim kredileri, ihtiyaç kredileri ve benzer nitelikteki diğer krediler) gibi bireysel krediler genel olarak tutarlarına bakılmaksızın perakende portföyüne dahil edilecektir. Denetim otoriteleri perakende ve kurumsal kredileri farklılaştırmak için kredi eşikleri tespit edebileceklerdir.
- İkamet amaçlı gayrimenkul ipotek kredileri (birinci sıradaki ve müteakip sıralardaki ipotekler, vadeli krediler ve rotatif nitelikteki konut kredileri de dahil), gayrimenkulün maliki-mukimi bir bireye kullanıldıkları sürece, tutar dikkate alınmaksızın perakende portföye dahil edilirler (denetim otoritelerinin çok az sayıda bölümü kiralık olan binalar için makul derecede esneklik göstereceği varsayılmaktadır; aksi halde, bu krediler kurumsal krediler olarak değerlendirilecektir). Aynı binadaki dairelerin, kat mülkiyeti ile ayrılmış apartman veya kooperatiflerdeki bağımsız birimlerin teminatını oluşturduğu krediler de ikamet amaçlı gayrimenkul ipotek kredileri olarak dikkate alınacaktır. Ulusal denetim otoriteleri, ikamet amaçlı gayrimenkul ipotek kredilerinde, her bir kredi ile finanse edilecek azami konut sayısına ilişkin limitler belirleyebileceklerdir.
- Küçük işletmelere kullanılan ve perakende krediler gibi yönetilen krediler, bankacılık grubunun işletmeden olan (duruma göre, konsolide bazda hesaplanacaktır) toplam alacak tutarının 1 milyon Euro'nun altında kalması koşuluyla, perakende krediler portföyüne dahil edilebilecektir. Gerçek kişiler aracılığıyla kullanılan veya gerçek kişiler tarafından garanti edilmiş küçük işletme kredileri de aynı eşik değerine tâbi olacaktır.
- Bankaların sadece bu tür eşiklere bütünüyle uyabilmek amacıyla kapsamlı ve yeni bilgi sistemleri geliştirmeye zorlanmamaları için, denetim otoritelerinin bu eşik değerlerin tatbiki konusunda esnek davranmaları beklenmektedir. Bununla birlikte, denetim otoritelerinin söz konusu esnekliğin (eşik değerlerin üzerinde olduğu halde ihlâl olarak değerlendirilmeyecek kredi tutarları gibi zımnî uygulamaların) kötüye kullanılmamasını sağlamaları da önemlidir.

Kredi Sayısına İlişkin Hususlar

232. Kredi, banka tarafından geniş bir alacak havuzunun bir parçası olarak ve havuz bazında yönetilmelidir. Denetim otoriteleri, perakende risk havuzu içerisinde bulunacak asgari kredi sayısını belirleme yoluna gidebilirler.

- Tutarı 1 milyon Euro'nun altında olan küçük işletme kredileri, bankanın bu kredileri içsel risk yönetim sistemlerinde zaman içinde tutarlı bir şekilde ve diğer perakende kredileriyle aynı tarzda yönetmesi şartıyla, perakende krediler portföyüne dahil edilebilecektir. Bu çerçevede, bu kredilerin diğer perakende kredilerle aynı şekilde tahsis edilmesi gerekecektir. Ayrıca, bu türden kredilerin, kurumsal kredilerde olduğu gibi münferiden izlenmek yerine risk değerlendirme ve ölçümü kapsamında benzer özelliklere sahip kredilerle birlikte bir kredi havuzu veya bir portföy segmenti olarak topluca yönetilmesi de gerekir. Öte yandan, bu husus, perakende kredilerin risk yönetim sürecinin bazı aşamalarında münferiden ele alınmasına engel teşkil etmemektedir. Bir kredinin münferiden derecelendirilmiş olması, perakende kredi sayılmasına engel oluşturmaz.

233. Bankaların perakende portföyündeki varlıklarını, üç farklı alt kredi sınıfına ayırmaları gerekmektedir: (a) yukarıda açıklanan, ikamet amaçlı gayrimenkul ipotek kredileri; (b) izleyen paragrafta açıklanan rotatif perakende krediler ve (c) tüm diğer perakende krediler.

(v) *Nitelikli Rotatif Perakende Kredilerin Tanımı*

234. Herhangi bir alt-portföyün, nitelikli rotatif perakende kredi (RPK) alt-sınıfını oluşturan alt-portföylerden biri olarak kabul edilebilmesi için aşağıdaki kriterlerin tamamını karşılaması gerekir. Bu kriterler, genel olarak bankanın perakende faaliyetlerindeki gruplandırma biçimine uygun olarak alt-portföy seviyesinde geçerli olmalıdır. Genel bir kural olarak gruplandırma uluslar veya ülkeler düzeyinde (veya daha alt düzeyde) yapılmalıdır.

- (a) Kredilerin rotatif, teminatsız ve cayılabilir (hem sözleşme düzeyinde hem de pratikte) olması gerekir. Bu bağlamda, rotatif krediler, bankanın belirlediği limit dahilinde, kredi bakiyesinin, müşterinin borçlanma ve geri ödeme kararlarına göre değişmesini kabul ettiği kredilerdir.
- (b) Kredilerin bireylere/gerçek kişilere kullanılmış olması gerekir.
- (c) Alt-portföy içerisinde, tek bir kişiye kullanılan kredi tutarı en fazla 100.000 € olmalıdır.
- (d) RPK risk ağırlık fonksiyonu varlık korelasyona ilişkin varsayımlar, düşük TO değerlerinde diğer perakende risk ağırlık fonksiyonlarına kıyasen önemli ölçüde avantajlıdır. Bu nedenle bankalar, risk ağırlığı fonksiyonunu, özellikle düşük TO bantları söz konusu olduğunda, kayıp oranlarındaki volatilitenin kayıp oranlarının ortalamasına kıyasen düşük düzeyde olduğu portföylerle sınırlı kalacak biçimde kullandıklarını kanıtlamak zorundadır. Denetim otoriteleri, toplam RPK'ler portföyü yanında RPK alt-portföylerine ilişkin kayıp oranlarının görece volatilitelerini inceleyecek ve RPK

kayıp oranlarının tipik özelliklerine ilişkin bilgileri diğer denetim otoriteleriyle paylaşacaklardır.

- (e) Kayıp oranlarının volatilitésinin analizine yönelik olarak, alt-portföylerin kayıp verilerinin saklanması gerekmektedir.
- (f) Denetim otoritesi, bir kredinin nitelikli rotatif perakende kredi olarak değerlendirilmesini, alt-portföyün risk özellikleri ile tutarlı olduğu hallerde onaylamalıdır.

(vi) *Sermaye/Hisse Senedi Yatırımlarının Tanımı*

235. Genel olarak, bir varlığın ortaklık payı olarak tanımlanmasında ilgili enstrümanın ekonomik içeriği dikkate alınacaktır. Bu yatırımlar, düzenlemenin 1. Bölümü çerçevesinde konsolidasyona tabi tutulmayan veya sermayeden indirilmeyen finansal bir kuruluşun veya ticari bir işletmenin varlıkları ile gelirleri üzerindeki (bankaya oy hakkı versin veya vermesin) doğrudan ve dolaylı ortaklık paylarını⁵⁹ kapsamaktadır.⁶⁰ Bir finansal enstrümanın sermaye payı olarak değerlendirilebilmesi için, aşağıda belirtilen kriterlerin tamamını karşılaması gereklidir:

- İtfası söz konusu değildir. Şöyle ki, yatırılan sermayenin geri alınması, ancak ortaklık payının ya da ortaklık haklarının satılması veya bu payları ihraç eden ortaklığın tasfiyesi halinde mümkündür;
- Enstrüman, ihraççının herhangi bir yükümlülüğünü temsil etmez ve
- Enstrüman, ihraççının varlıklarının veya gelirlerinin bakiyesi üzerinde talep hakkı sağlar.

236. Ayrıca, aşağıda sayılan enstrümanlar da sermaye yatırımı olarak sınıflandırılmalıdır:

- Bankaların ana sermayelerine dahil etmelerine izin verilenlerle aynı yapıya sahip olan enstrümanlar.
- İhraççının bir yükümlülüğünü teşkil ettiği halde aşağıdaki kriterlerden herhangi birisine uyan enstrümanlar:

- (1) İhraççı, yükümlülüğünü yerine getirmeyi süresiz olarak erteleyebilecektir;

⁵⁹ Dolaylı sermaye payları; hisse senetlerine dayalı türev enstrümanları ve hisse senedi ihraç eden ve esas faaliyeti hisse senetlerine yatırım yapmak olan şirketler, ortaklıklar, limited şirketler veya benzer nitelikteki diğer işletmelerde sahip olunan sermaye paylarını içermektedir.

⁶⁰ Bazı ülkelerin sermayeden indirim yaklaşımı yerine, mevcut uygulamalarını sürdürdükleri istisnai durumlarda, İDD bankalarının söz konusu sermaye yatırımlarını hisse senedi yatırımları portföyüne dahil etmeleri kabul edilebilecektir.

- (2) Yükümlülük, ihraççı tarafından belirli sayıda hisse senedi ihraç edilmek suretiyle ifa edilecektir (ya da ihraççının takdirine bağlı olarak bu mümkündür);
- (3) Yükümlülük, ihraççı tarafından muhtelif sayıda hisse senedi ihraç edilmek suretiyle ifa edilecektir (ya da ihraççının takdirine bağlı olarak bu mümkündür) ve yükümlülüğün tutarı, diğer tüm koşullar cariye iken ihraççının sabit sayıdaki hisse senedinin değerindeki aynı yöndeki değişikliğe atfedilebilir, bu değişiklikle kıyaslanabilir;⁶¹ ya da
- (4) (i) Borsada işlem gören enstrümanlarda, bankanın denetim otoritesini ilgili enstrümanın ihraççının hisse senetlerinden ziyade borçlanma senetleri gibi işlem gördüğüne ikna edememesi ya da (ii) borsaya kote edilmemiş enstrümanlarda, ilgili enstrümanın bir borç pozisyonu olarak işlem gördüğünün kanıtlanamaması halinde hamil, yükümlülüğün hisse senetleriyle ödenmesini talep etme opsiyonuna sahiptir. (i) ve (ii). maddelerde belirtilen hallerde, banka, denetim otoritesinin de rızasıyla, yasal sermaye hesaplamalarında söz konusu riski bileşenlerine ayırabilecektir.

237. Tahvil-bono yükümlülükleri, ortaklık payları, türevler ve sermaye paylarının ekonomik değerini taşıma niyetiyle yapılandırılmış diğer menkul kıymetler sermaye yatırımı olarak kabul edilir.⁶² Bu, getirinin hisselerle bağlı olduğu yükümlülükleri içermez.⁶³ Ancak, borçlanmayı temsil eden yükümlülüklerin veya menkul kıymetleştirme risklerinin ekonomik değerini taşıma niyetiyle yapılandırılmış olan sermaye yatırımları, sermaye katılımı olarak kabul edilmez.

238. Denetim otoritesi, ulusal inisiyatife bağlı olarak, yasal sermaye hesaplamalarında, borçlanmayı temsil eden menkul kıymetleri, hisse senetleri

⁶¹ Değişken sayıda hisse senedi ihraç edilmek suretiyle ifa edilen veya buna izin verilen enstrümanlar için, yükümlülüğün parasal tutarındaki değişiklik, ihraççıya ait sabit sayıda hisse senedinin piyasa değerindeki değişikliğin belirli bir katsayı ile çarpılması yoluyla hesaplanacaktır. Hem referans alınan hisse senedi sayısı hem de çarpım katsayısı sabit olması halinde, söz konusu yükümlülük 3. madde belirtilen kriterlere uygun olacaktır. Örneğin, ihraççının, yükümlülüğünü, 1.000 adet hisse senedinin piyasa değerinde meydana gelecek artışın üç katı tutarında hisse senedi ihraç ederek ifa etmesi gerekebilir. Bu yükümlülük, 3.000 hisse senedinin değer artışına eşit değerinde hisse senedi ihraç edilmek suretiyle ifa edilmesi gereken bir yükümlülükle özdeş olarak değerlendirilecektir.

⁶² Kredi olarak kaydedilen, fakat borçların düzenli ödenmesi veya yeniden yapılandırılması sürecinin bir parçası olarak gerçekleştirilen bir borç/özsermaye swap (takas) işleminden kaynaklanan sermaye payları da, sermaye yatırımı tanımı kapsamına girer. Bununla birlikte, bu enstrümanlar, yatırımlar menkul kıymet portföyünde kalsaydı uygulanacak olandan daha düşük bir sermaye yükümlülüğü vermeyebilir.

⁶³ Bu borçlanma enstrümanlarının doğrudan doğruya bir sermaye yatırımıyla riskten korunduğu (koruma) ve böylece, net pozisyonun önemli bir risk içermediği durumlarda, denetim otoriteleri bu yükümlülüklerin dahil edilmemesine karar verebilirler.

olarak tanımlamayabilecek ya da bu menkul kıymetlerin 2. Yapısal Blok çerçevesinde gerektiği şekilde değerlendirilmesine karar verebilecektir.

(vii) *Devralınan Alacakların Tanımı*

239. Kabul edilebilir devralınan alacaklar, aşağıda açıklandığı gibi, devralınan perakende ve kurumsal alacaklar olarak iki kategoriye ayrılacaktır:

Perakende Alacaklar

240. İDD yaklaşımının perakende kredilere ilişkin asgari yükümlülüklerinin yerine getirilmiş olması koşuluyla, devralınan perakende alacaklara, perakende krediler için kullanılmasına cari standartlar çerçevesinde izin verilen yukarıdan-aşağı yaklaşımının uygulanması mümkün olacaktır. Bunun için bankanın, III. F ve III. H bölümlerinde yer alan asgari operasyonel koşullara da uyması gerekmektedir.

Kurumsal Alacaklar

241. Genel olarak, devralınan kurumsal alacaklar için, bankaların, diğer kurumsal kredilere ilişkin uygulamayla benzer ve bu uygulamayla tutarlı biçimde, bireysel borçluların temerrüt riskini III. C.1 Bölümünde (271. paragraftan itibaren) öngörüldüğü şekilde derecelendirmeleri beklenir. Bununla birlikte, devralınan bankanın kurumsal alacaklara ilişkin programının hem kabul edilebilir alacaklarla ilgili kriterlere hem de bu yaklaşımın asgari operasyonel koşullarına uygun olması koşuluyla, yukarıdan-aşağı yaklaşımı da kullanılabilir. Ancak devralınan alacaklar için yukarıdan-aşağı yaklaşımı uygulaması, bankaya normalde uygulanması gereken İDD kurumsal krediler yaklaşımının asgari koşullarını yerine getirmenin gereksiz ve aşırı bir yük getireceği durumlarla sınırlı tutulmalıdır. Bu yaklaşım esas olarak varlığa dayalı menkul kıymetleştirme yapılarına dahil etmek üzere devralınan alacaklar için uygulanacaktır, fakat ulusal denetim otoritelerinin de onayıyla, bankalar bu yaklaşımı aynı niteliklere sahip, bilanço içi aktifleri için de kullanabilecektir.

242. Denetim otoriteleri, bankanın asgari koşullara uyup uymadığını dikkate alarak, devralınan kurumsal alacaklar için yukarıdan-aşağı yaklaşımının uygulanmasını reddedebilecektir. Yukarıdan-aşağı yaklaşımının kullanılabilmesi için, devralınan kurumsal alacakların aşağıdaki koşullara uygun olmaları gerekmektedir:

- Alacakların banka ile bağlantısız üçüncü şahıslardan satın alınması ve doğrudan veya dolaylı olarak bankadan kaynaklanmaması gerekir.
- Alacaklar, satıcı ile borçlu arasında olağan ticari piyasa koşullarında düzenlenen bir sözleşmeye dayanmalıdır (Aralarında ticari ilişki olan

firmalar arasındaki karşılıklı hesaplara dayanan alacaklar ve grup içi firmalar arasındaki alacak hesapları bu kapsamda kabul edilemez⁶⁴).

- Devralan bankanın alacak havuzunun getirilerin bütünü üzerinde hak sahibidir ya da bu getirilerde *oransal bir* payı bulunmaktadır.⁶⁵
- Ulusal denetim otoritelerinin, bu eşik değerleri geçmenin kurumsal krediler için sermaye yükümlülüğü hesaplamalarında aşağıdan yukarı yaklaşımının asgari gereklerinin kullanılmasını zorunlu kılacak yoğunlaşma limitleri tespit etmeleri gerekmektedir. Bu yoğunlaşma limitleri, şu kriterlerden birine ya da bu kriterlerden meydana getirilecek herhangi bir kombinasyonuna dayanabilecektir: Münferit bir kredinin alacak havuzuna oranı, alacak havuzunun yasal sermayeye oranı ya da münferit bir kredinin havuz içindeki azami tutarı.

243. Satıcıya tam veya kısmi rücu hakkının mevcudiyeti; devralınan kurumsal alacaklardan nakit akışlarının, devralınan alacaklar için 365 ilâ 368. paragraflarda belirtilen kurallara göre tespit edilen temerrüt riskine karşı aslî koruma sağladığı ve bankanın kabul edilebilirlik kriterlerini ve operasyonel koşulları yerine getirdiği sürece, yukarıdan-aşağıya yaklaşımının benimsenmesini ve uygulanmasını otomatik olarak engellemez.

Temel ve Gelişmiş Yaklaşımlar

244. İDD yaklaşımları çerçevesinde ele alınan her bir varlık kategorisi için üç temel bileşen söz konusu olmaktadır:

- Risk bileşenleri: risk parametrelerine ilişkin banka tahminleri (bazıları denetim otoritesince sağlanabilir).
- Risk ağırlık fonksiyonları: risk bileşenlerinin risk ağırlıklı varlıklara ve dolayısıyla sermaye yükümlülüğüne dönüştürüldüğü fonksiyonlar.
- Asgari gereksinimler: bankanın belirli bir varlık kategorisinde İDD yaklaşımını kullanabilmesi için yerine getirmesi gereken asgari standartlar.

245. Varlık kategorilerinin büyük bir bölümü için, Komite, iki genel yaklaşım belirlemiştir: temel yaklaşım ve gelişmiş yaklaşım. Temel yaklaşımda, genel kural olarak, bankalar, TO tahminlerini kendileri belirler, diğer risk bileşenleri için denetim otoritesinin tahminlerini esas alırlar. Gelişmiş yaklaşımda,

⁶⁴ Kontra hesap, aynı firmadan satın alan ve aynı firmaya satan bir müşteriyle ilgili hesaplardır. Buradaki risk, edimlerin nakden olmasındansa borç – alacak hareketleriyle yerine getirilmesidir. Şirketler arasındaki faturalar ödenmek yerine birbiriyle mahsup edilebilir. Bu uygulama, mahkemeye gidildiğinde teminat menfaatini ortadan kaldırabilir.

⁶⁵ Gelirlerin dilimleri üzerindeki alacaklar (birinci zarar pozisyonu, ikinci zarar pozisyonu, vb.), menkul kıymetleştirme alacakları uygulaması kapsamına girer.

bankalar, asgari standartlara uymak şartıyla, TO, THK ve TT tahminlerini ve (efektif vade) M hesaplamalarını kendileri yaparlar. Sermaye gereksiniminin belirlenmesinde bankaların, temel ve gelişmiş yaklaşım ayrımı olmaksızın, bu düzenlemede verilen risk ağırlık fonksiyonlarını kullanmaları zorunludur. Yaklaşımların niteliği ve yapısı aşağıda tanımlanmaktadır:

(i) Kurumsal Krediler, Hazine ve Merkez Bankası ile Bankalara Kullandırılan Krediler

246. Temel yaklaşımda, bankalar, kendi borçlu derecelerinin her biri için TO tahminlerini belirlemek, diğer risk bileşenleri için denetim otoritesinin tahminlerini kullanmak zorundadır. Diğer risk bileşenleri THK, TT ve M'dir.⁶⁶

247. Gelişmiş yaklaşımı benimseyen bankalar, efektif vadeyi (V)⁶⁷ hesaplayacak ve TO, THK ve TT için kendi tahminlerini belirleyeceklerdir.

248. İK (İhtisas kredileri) olarak tanımlanan beş varlık alt-sınıfı bu genel kural açısından bir istisna teşkil etmektedir.

İhtisas Kredileri: Proje Kredileri, Duran Varlık Finansmanı, Emtia Finansmanı, Gelir Getiren Gayrimenkuller ve Volatilitesi Yüksek Ticari Gayrimenkuller

249. Kurumsal kredilerde temel yaklaşımda, İK varlıkları için TO tahmini asgari gereklerini yerine getiremeyen bankaların, içsel risk derecelerini, her biri belirli bir risk ağırlığıyla ilişkilendirilmiş beş denetim otoritesi resmi kategorisiyle eşleştirmeleri gerekir. Bu uygulama, "denetim otoritesi tasnif kriteri yaklaşımı" olarak adlandırılır.

250. TO tahminine ilişkin asgari gerekleri yerine getiren bankalar, VYTG (volatilitesi yüksek ticari gayrimenkul) hariç, tüm İK'nin risk ağırlıklarının belirlenmesinde, kurumsal kredilerle ilgili temel yaklaşımı kullanabilecektir. Ulusal inisiyatife bağlı olarak, VYTG kredisine ilişkin koşullara uyan bankalar, 283. paragrafta açıklanan özel risk ağırlık fonksiyonunu esas almak suretiyle, temel yaklaşımı her bakımdan kurumsal yöntemde olduğu şekilde kullanabilecektir.

251. TO, THK ve TT tahminine ilişkin gerekleri yerine getiren bankalar, VYTG hariç tüm İK risk ağırlıklarını belirlemede, kurumsal kredilere ilişkin gelişmiş yaklaşımı kullanabilecektir. Ulusal inisiyatife bağlı olarak, VYTG kredisine ilişkin asgari gerekleri yerine getiren bankalar, 283. paragrafta açıklanan özel risk ağırlık fonksiyonunu esas almak suretiyle, gelişmiş yaklaşımı her bakımdan kurumsal yöntemde olduğu şekilde kullanabilecektir.

⁶⁶ 318. paragrafta belirtildiği üzere, denetim otoriteleri, temel yaklaşımı uygulayan bankaların 320 ilâ 324. paragraflarda verilen tanımı kullanarak V'yi hesaplamalarını isteyebilirler.

⁶⁷ Ulusal denetim otoritesinin takdirine bağlı olarak, belirli ulusal krediler, vade hesaplamasından muaf tutulabilir (paragraf 319'a bakınız).

(ii) *Perakende Krediler*

252. Perakende krediler için, bankalar, TO, THK ve TT tahminlerini kendileri hesaplayacaklardır. Bu varlık kategorisi açısından temel ve gelişmiş yaklaşımlar arasında fark yoktur.

(iii) *Hisse Senedi Yatırımları*

253. Alım-satım hesaplarında izlenmeyen sermaye yatırımlarının risk ağırlıklarının hesaplanmasında, iki genel yaklaşım söz konusudur: piyasa bazlı yaklaşım ve TO/THK yaklaşımı. Bu yaklaşımlar, 340 ilâ 361. paragraflarda detaylı biçimde açıklanmıştır.

254. TO/THK yaklaşımı, diğer aktifleri için gelişmiş yaklaşımı uygulayan bankalar tarafından kullanılabilir.

(iv) *Devralınan Alacaklar*

255. Uygun nitelikteki kurumsal alacaklar için, belirli operasyonel koşullara uyulması şartıyla, hem temel içsel derecelendirme yaklaşımı hem de gelişmiş içsel derecelendirme yaklaşımı kullanılabilir. Devralınan perakende alacaklar için, perakende alacaklar kategorisinde olduğu gibi, temel yaklaşım ile gelişmiş yaklaşımlar arasında her hangi bir fark bulunmamaktadır.

Varlık Kategorileri İtibarıyla İDD Yaklaşımının Kullanılması

256. Varlık kategorilerinin bir kısmı için İDD yaklaşımını benimseyen bir bankanın bunu bankacılık grubunun bütününe teşmil etmesi beklenecektir. Bununla birlikte, Komite, pek çok banka açısından İDD yaklaşımını tüm önemli varlık kategorileri ve banka birimleri için aynı zamanda uygulamaya başlamanın muhtelif nedenlerle mümkün ve uygun olmayabileceğinin farkındadır. Üstelik İDD yaklaşımının uygulanmaya başlanmasından sonra da veri yetersizliğine ilişkin bir takım kısıtlar, bankaların THK ve TT parametrelerinde kendi tahminlerini kullanabilmelerine ilişkin gereksinimleri bazı varlık kategorileri/iş birimleri için yerine getirememelerine neden olabilecektir.

257. Bu çerçevede, denetim otoritelerinin, bankacılık grupları içinde İDD yaklaşımına kademeli geçişe izin vermeleri mümkündür. Kademeli geçiş: (i) İDD yaklaşımının aynı faaliyet kolu içindeki varlık kategorileri (perakende krediler söz konusu olduğunda, münferit alt-kategorileri) için uygulanması; (ii) İDD yaklaşımının aynı bankacılık grubu içindeki farklı faaliyet kolları için uygulanması; ve (iii) belirli risk bileşenleri için temel içsel derecelendirme yaklaşımından gelişmiş içsel derecelendirme yaklaşımına geçilmesi aşamalarını

içerecektir. Bununla birlikte, belirli bir faaliyet kolu içindeki belirli bir aktif kategorisi için İDD yaklaşımının uygulanması durumunda, yaklaşımın o aktif kategorisi içinde yer alan varlıkların tümü için geçerli olması gerekecektir.

258. Banka, İDD yaklaşımlarının önemli varlık kategorileri (perakende krediler söz konusu olduğunda, alt-sınıflar) ve faaliyet kolları açısından uygulanması için öngörülen tarih, söz konusu uygulamanın kapsam ve süresine ilişkin bir geçiş planı hazırlamalıdır. Söz konusu plan, basiretli ve gerçekçi olmalı; denetim otoritesiyle varılan bir mutabakata dayanmalıdır. Geçiş planının kaynağı, gelişmiş yaklaşımlara geçmenin fizibilitesi ve uygunluğu olmalı; bankanın yasal 1. Yapısal Blok çerçevesinde sermaye yükümlülüğünü asgariye indirecek bir yaklaşımı uygulama isteğinden yola çıkmamalıdır. Geçiş döneminde, denetim otoriteleri, standart yaklaşım ile temel ve gelişmiş İDD yaklaşımlarında, kredi riskini bankacılık grubu içindeki şirketler arasında transfer etmek suretiyle toplam sermaye yükümlülüğünü azaltma amacına yönelik grup içi işlemler açısından herhangi bir sermaye avantajı meydana gelmesine imkan tanımamalıdır.

259. Denetim otoritesinin onayına bağlı olarak, bankalar önemsiz faaliyet birimleri ve varlık sınıfları (perakende krediler durumunda alt varlık sınıfları) içinde algılanan risk profilleri ve büyüklükleri açısından ihmal edilebilir seviyede bulunan bazı riskler/aktifler için IBR yaklaşımını benimsemekten muaf tutulabilirler. Bu halde, sermaye gereksinimi standart yaklaşım çerçevesinde hesaplanacak ve bu pozisyonlar için bankanın daha fazla sermaye tutmasına gerek olup olmadığına II. Yapısal Blok kapsamında ilgili ulusal denetim otoritesi karar verecektir.

260. Yukarıdaki hükümler saklı kalmak kaydıyla, kurumsal, banka, hazine ve merkez bankası veya perakende varlık kategorilerinin her hangi birinin bütünü veya bir kısmı için İDD yaklaşımını benimsemesi halinde, bankanın, önemlilik ilkesine bağlı olarak sermaye yatırımları için de bu yaklaşımı uygulaması gerekecektir. Denetim otoritesi, sermaye yatırımlarının bankanın faaliyetleri içinde önemli bir paya sahip olması halinde, başka faaliyet kolları için İDD yaklaşımı uygulamasa dahi bankadan sermaye yatırımlarına ilişkin İDD yaklaşımlarından birini kullanmasını talep edebilecektir. Ayrıca, banka, kurumsal krediler portföyü için benimsediği genel İDD yaklaşımını bu portföyde yer alan İK kategorileri için de uygulamak durumundadır.

261. İDD yaklaşımlarından birini benimseyen bir bankanın bu yaklaşımı uygulamayı sürdürmesi beklenmektedir. Bankanın kendi isteğiyle standart veya temel yaklaşıma dönmesi, ancak ve sadece kredi faaliyetlerinin büyük bir kısmını elden çıkartması örneğindeki gibi olağandışı durumlarda ve denetim otoritesinin onayıyla olanaklıdır.

262. İK kredileriyle ilgili veri kısıtları dolayısıyla, banka, PF, DVF, EF, GGG veya VYTG alt-kategorilerinin biri veya fazlası için denetim otoritesi tasnif kriterleri yaklaşımını kullanmak durumunda olduğu halde kurumsal varlık kategorisi içindeki diğer alt-kategoriler için temel veya gelişmiş içsel

derecelendirme yaklaşımlarına geçebilecektir. Bununla birlikte, bankalar, aynı zamanda önemli GGG kredileri için de gelişmiş içsel derecelendirme yaklaşımını kullanmaya başlamadan, VYTG alt-kategorisi için bu yaklaşımı kullanmaya başlamamalıdır.

Geçiş Süreci Düzenlemeleri

(i) Paralel Hesaplama

263. Temel veya gelişmiş içsel derecelendirme yaklaşımlarını benimseyen bankaların sermaye yükümlülüklerini, 45 ilâ 49. paragraflarda belirtilen süre zarfında 1988 Uzlaşısı çerçevesinde de hesaplamaları gerekecektir. Kredi riskinin hesaplanmasında temel İDD yaklaşımını benimseyen bankalar için paralel hesaplama yükümlülüğü, 01.01.2006 tarihinde başlayacaktır. Kredi riski ve/veya operasyonel risk için 1988 Uzlaşısından doğrudan gelişmiş yaklaşımlara geçen bankalar, 01.01.2006 tarihinden itibaren paralel hesaplamalar veya sayısal etki çalışmaları yükümlülüğüne ve 01.01.2007 tarihinden itibaren de paralel hesaplama yükümlülüğüne tâbi olacaklardır.

(ii) Kurumsal Krediler, Hazine ve Merkez Bankasına Kullandırılan Krediler, Bankalara Kullandırılan Krediler ve Perakende Krediler

264. Geçiş süreci, bu düzenlemenin uygulamaya girdiği tarihte başlayacak ve 3 yıl süreyle devam edecektir. Geçiş sürecinde, ulusal denetim otoritesinin inisiyatifine bağlı olarak, aşağıda belirtilen asgari gerekler açısından bir miktar esneklik sağlanabilecektir.

- Bankaların, temel yaklaşımda, TO tahminleri için kurumsal, hazine ve merkez bankası ve bankalar portföyleri için, veri kaynaklarından bağımsız olarak, en az beş yıllık veri kullanması koşulu (463. paragraf).
- Bankaların perakende kredilere ilişkin kayıp parametrelerini [TT; BK veya TO ve THK] tahmin etmek için veri kaynağından bağımsız olarak, en az beş yıllık veri kullanması koşulu (466. paragraf).
- Kurumsal krediler, hazine ve merkez bankası kredileri, banka kredileri ve perakende krediler için bankaların, bu Uzlaşının asgari gereklerine *-genel olarak-* uygun bir derecelendirme sistemini en az üç yıldan beri kullanmakta olduğunu ispat külfeti (445. paragraf).
- Söz konusu geçiş süreci düzenlemeleri, uygun olduğu ölçüde sermaye yatırımları için TO/THK yaklaşımının uygulanmasında da geçerli olacaktır. Sermaye yatırımları için piyasa bazlı yaklaşımların kullanılması açısından herhangi bir geçiş süreci düzenlemesi söz konusu olmayacaktır.

265. Geçiş süreci düzenlemelerinde, bu Uzlaşısı'nın uygulamaya girdiği tarih itibarıyla bankaların asgari iki yıllık veriye sahip olmaları gerekmektedir. Bu koşul, üç yıllık geçiş döneminin her yılı için bir yıl arttırılarak uygulanacaktır.

266. Gayrimenkul fiyatlarında, kısa süreli verilerin kapsayamayacağı denli uzun süreli çevrimler meydana gelebileceği için, geçiş döneminde, 328. paragrafta verilen formülün uygulandığı konut amaçlı gayrimenkul ipotekleriyle teminat altına alınmış perakende kredilerin alt-segmentlerinin herhangi birisine ilişkin THK değeri %10'un altında olamayacaktır.⁶⁸ Komite, bu taban değer devamina gerek olup olmadığını geçiş süreci esnasında tekrar değerlendirecektir.

(iii) *Sermaye Yatırımları*

267. Azami on yıllık bir süre için, denetim otoriteleri, bu düzenlemenin yayımlandığı tarihte mevcut sermaye yatırımlarını İDD uygulamasından muaf tutabilecektir.⁶⁹ O tarih itibariyle mevcut hisseler ve bankanın ilgili şirketin sermayesinde sahip olduğu oransal payı artırmadığı sürece, bu yatırımlara sahip olmanın doğrudan bir sonucu olarak edinilen ilave hisseler söz konusu muafiyetten yararlanabilecektir.

268. İktisap sonucunda belirli bir ortaklığın sermayesinde sahip olunan payın, oransal olarak artması halinde (bu düzenlemenin yayımından sonra yatırımcının yaptığı bir sermaye payı değişikliği gibi), yatırımın aşan kısmı bu muafiyete tâbi olmayacaktır. Başlangıçta muafiyet kapsamındayken sonradan satılan ve geri alınan yatırımlar için de söz konusu muafiyet geçerli olmayacaktır.

269. Geçiş süreci düzenlemelerine konu sermaye yatırımları için sermaye yükümlülüğü standart yaklaşım çerçevesinde hesaplanacaktır.

C. Kurumsal Krediler, Hazine ve Merkez Bankası ile Bankalara Kullandırılan Kredilere İlişkin Kurallar

270. III. C Bölümünde, kurumsal krediler, hazine ve merkez bankası kredileri ve banka kredileri için beklenmeyen kayıp (BmK) sermaye gereksinimi hesaplama yöntemi açıklanmaktadır. C.1 Bölümünde belirtildiği gibi, bir istisna dışında, üç varlık kategorisi için sermaye gereksiniminin saptanmasında tek risk ağırlığı fonksiyonu öngörülmüştür. İhtisas kredileri alt-kategorilerinin her biri için denetim otoritesinin öngördüğü risk ağırlıkları söz konusu olup, VYTG için de ayrı bir risk ağırlığı fonksiyonu öngörülmüştür. C.2 Bölümünde, risk bileşenlerini ele almakta ve düzenlemektedir. Beklenen kayıpların hesaplanması ve karşılıklar ile arasındaki farkın belirlenmesi için kullanılacak yöntem ise III. G Bölümünde açıklanmıştır.

⁶⁸ %10 THK tabanı, hazine ve merkez bankası garantilerine tâbi olan veya bu garantilerden istifade eden alt-segmentlere uygulanmayacaktır. Ayrıca, bu tabanın mevcut olması, 468. paragraftan itibaren asgari gereklerde belirtilen THK tahmini koşullarından feragat edildiği anlamına da gelmez.

⁶⁹ Bölüm 1'de açıklandığı gibi, mevcut risk ağırlığı uygulamasını sürdüren bazı ülkelerde, bu muafiyet, şirket ve kuruluşların sermaye katılımlarına uygulanmayacaktır. 7. dipnota bakınız.

Risk Ağırlıklandırılmış Kurumsal, Hazine ve Merkez Bankasına ve Bankalara Kullandırılan Krediler

(i) Risk Ağırlıklı Varlıkların Türetilmesine İlişkin Formül

271. Risk ağırlıklı varlıklar TO, THK ve TT tahminlerine ve bazı durumlarda, efektif vadeye (V) bağlı olarak belirlenecektir. 318 ilâ 324. paragraflarda, vade ayarlamasının uygulandığı durumlar ele alınmaktadır.

272. Bu bölümde, tersi belirtilmedikçe, TO ve THK ondalık sayı birimiyle, TT ise ilgili para birimi cinsinden tutarıyla (örneğin, Euro) ifade edilmiştir. Mütemerrid nitelikte olmayan krediler için risk ağırlıklı varlık hesaplama formülü aşağıdaki gibidir^{70,71}:

$$\text{Korelasyon (R)} = 0.12 \times (1 - \text{EXP}(-50 \times \text{TO})) / (1 - \text{EXP}(-50)) + 0.24 \times [1 - (1 - \text{EXP}(-50 \times \text{TO})) / (1 - \text{EXP}(-50))]$$

$$\text{Vade ayarlaması (b)} = (0.11852 - 0.05478 \times \ln(\text{TO}))^2$$

$$\text{Sermaye yükümlülüğü}^{72} (\text{K}) = [\text{THK} \times \text{N}[(1 - \text{R})^{-0.5} \times \text{G}(\text{TO}) + (\text{R} / (1 - \text{R})^{0.5} \times \text{G}(0.999))] - \text{TO} \times \text{THK}] \times (1 - 1.5 \times \text{b})^{-1} \times (1 + (\text{M} - 2.5) \times \text{b})$$

$$\text{Risk ağırlıklı varlıklar (RWA)} = \text{K} \times 12.5 \times \text{TT}$$

Mütemerrid nitelikli bir kredi için sermaye yükümlülüğü (K), THK'sı (468. paragrafta tanımlanmaktadır) ile bankanın beklenen kayıpla ilgili en iyi tahmini (471. paragrafta tanımlanmaktadır) arasındaki fark veya sıfırdan büyük olana eşittir. Mütemerrid nitelikli bir kredi için risk ağırlıklı varlık tutarı, K, 12.5 ve TT'nin bir fonksiyonu olacaktır.

Şematik risk ağırlıkları Ek 3'te gösterilmektedir.

(ii) Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelere (KOBİ) İlişkin Firma Büyüklüğü Ayarlamaları

273. IBR yaklaşımı kapsamında kurumsal krediler ile ilgili olarak bankalar, KOBİ kredileri dolayısıyla maruz kalınan riskleri (firmanın dahil olduğu grubun raporlanmış konsolide bazlı toplam satışlarının 50 milyon Euro'dan az olması

⁷⁰ Ln, doğal logaritmayı simgeler.

⁷¹ N(x), standart normal rassal değişken için kümülatif dağılım fonksiyonunu simgeler (yani, normal rassal değişkenin ortalaması sıfır ve varyansı x'e eşit veya daha düşük olması olasılığı). G(z), standart bir normal rasgele değişken için ters kümülatif dağılım fonksiyonunu simgeler (yani, N(x) = z formülünde x'in değeri). Normal kümülatif dağılım fonksiyonu ve normal kümülatif dağılım fonksiyonunun tersi, Excel yazılımında NORMSDIST ve NORMSINV fonksiyonları olarak yer almaktadır.

⁷² Bu hesaplama sonucunda münferit bir hazine veya merkez bankası kredisi için negatif sermaye gereği bulunduğu takdirde, bankalar söz konusu alacaklar için

durumunda maruz kalınan kurumsal riskler olarak tanımlanmıştır) büyük ölçekli işletmelerle yapılan işlemler nedeniyle maruz kalınan risklerden ayrı olarak değerlendirme olanağına sahip olacaklardır. KOBİ kredileri için kurumsal kredi risk ağırlığı formülünde firma büyüklüğüne göre bir ayarlama (yani, $0.04 \times (1 - (S-5)/45)$) yapılır. Bu formülde, S, milyon Euro cinsinden toplam yıllık ciroyu simgeler ve S değerleri 50 milyon Euro'dan küçük (ya da eşit), 5 milyon Euro'dan büyük (ya da eşit) aralığındadır. Kayıtlı cirosu 5 milyon Euro'nun altında olan KOBİ'lerin cirosu, firma büyüklüğü ayarlamasında 5 milyon Euro'ya eşit kabul edilecektir.

$$\text{Korelasyon (R)} = 0.12 \times (1 - \text{EXP}(-50 \times \text{TO})) / (1 - \text{EXP}(-50)) \\ + 0.24 \times [1 - (1 - \text{EXP}(-50 \times \text{TO})) / (1 - \text{EXP}(-50))] - 0.04 \times (1 - (S-5)/45)$$

274. Ulusal inisiyatife bağlı olarak denetim otoriteleri, bankalara KOBİ eşik değerleriyle ilgili hesaplarında ve işletme büyüklüğüne göre yapacakları düzenlemelerde grubun konsolide bazda hesaplanmış aktif büyüklüğünü, konsolide bazlı toplam satışlara ikame bir kriter olarak kullanma imkânı sağlayabileceklerdir. Ancak, toplam varlıklar kriteri, sadece toplam satışların firmanın büyüklüğü açısından anlamlı bir gösterge olmaması durumunda kullanılacaktır.

(iii) *İhtisas Kredilerine İlişkin Risk Ağırlıkları*

PF, DVF, EF ve GGG'ye İlişkin Risk Ağırlıkları

275. Kurumsal İDD yaklaşımında TO tahmini için öngörülen koşulları karşılayamayan bankaların, kendi içsel derecelerini, her biri belirli bir risk ağırlığı ile ilişkilendirilen ve denetim otoritesi tarafından öngörülen beş kategoriye eşleştirmeleri gerekecektir. Eşleştirmeye dayanak oluşturan kriterler Ek 4'te yer almaktadır. Denetim otoritesinin öngördüğü kategorilere ilişkin beklenmeyen kayıplar için risk ağırlıkları şöyledir:

Diğer İhtisas Kredilerine İlişkin Resmi Denetim Otoritesi Kategorileri ve BmK Risk Ağırlıkları

Güçlü	İyi	Standart	Zayıf	Temerrüde Düşmüş
%70	%90	%115	%250	%0

276. Bankaların kendi içsel derecelerini, Ek 4'te sayılan sınıflama kriterlerini kullanarak denetim otoritesinin ihtisas kredisi için öngördüğü kategorilere ayırmaları beklenmekle birlikte, denetim otoritesinin öngördüğü kategorilerin her biri, esasen, aşağıda gösterilen belirli bir bağımsız kredi derece aralığına tekabül eder:

Güçlü	İyi	Standart	Zayıf	Temerrüde Düşmüş
BBB- veya daha iyi	BB+ veya BB	BB- veya B+	B ile C- arası	Uygulanamaz

277. Ulusal inisiyatife bağlı olarak, Denetim otoriteleri, vadesine 2,5 yıl veya daha az kalmış olması veya denetçilerin bankanın yüklenimi ve diğer risk parametrelerinin resmi denetim otoritesi risk kategorisi için kullanılan parametrelere göre önemli ölçüde iyi durumda olduğuna karar vermeleri durumunda, bankalara güçlü krediler için %50 ve iyi nitelikteki krediler için %70 tercihli risk ağırlıkları uygulama izni verebilirler.

278. TO tahmini için öngörülen koşullara uyan bankalar, İK alt-kategorilerinin risk ağırlıklarını belirlemek amacıyla, kurumsal varlık kategorisine ilişkin temel içsel derecelendirme yaklaşımı kullanabilecektir.

279. TO ve THK ve/veya TT tahmini için öngörülen koşullara uyan bankalar, İK alt-kategorilerinin risk ağırlıklarını belirlemede kurumsal varlık kategorisine ilişkin gelişmiş içsel derecelendirme yaklaşımı kullanabilecektir.

VYTG'ye İlişkin Risk Ağırlıkları

280. TO tahmini için öngörülen koşulları yerine getiremeyen ya da bağlı olduğu denetim otoritesi tarafından VYTG için temel veya gelişmiş içsel derecelendirme yaklaşımlarının uygulaması benimsenmemiş olan bankalar, kendi içsel derecelerini, farklı risk ağırlıklarına tabi beş yasal kategoriyle eşleştirecektir. Eşleştirme kriterleri, GGG için Ek 4'te belirtilen kriterlerle özdeştir. Her kategoriye ilişkin risk ağırlıkları şöyledir:

Volatilitesi Yüksek Ticari Gayrimenkul Kredilerine İlişkin Denetim Otoritesince Öngörülen Kategoriler ve BmK Risk Ağırlıkları

Güçlü	İyi	Standart	Zayıf	Temerrüde Düşmüş
%95	%120	%140	%250	%0

281. 276. paragrafta gösterildiği gibi, her yasal kategori, esasen, belirli bir bağımsız kredi derece aralığına tekabül etmektedir.

282. Ulusal inisiyatife bağlı olarak, denetim otoriteleri, kredilerin kalan vadesinin 2,5 yıldan az olması ya da bankaların kredilendirme ve diğer risk karakteristiklerinin yasal risk kategorisine ilişkin sınıflama kriterlerinde öngörülenden önemli oranda daha güçlü olduğunun belirlenmesi kaydıyla, bankaların “güçlü” risklere %70 ve “iyi” risklere %95 oranında avantajlı risk ağırlıkları uygulamalarına izin verebilirler.

283. TO tahmini için öngörülen koşullara uyan ve bağlı olduğu denetim otoritesi VYTG için temel veya gelişmiş yaklaşımı uygulamayı seçmiş olan

bankalar, aşağıda belirtilen varlık korelasyon formülünü uygulamak suretiyle diğer İK kredilerinin risk ağırlıklarını belirlemede kullanılan formülü aynen kullanacaklardır.

$$\text{Korelasyon (R)} = 0.12 \times (1 - \text{EXP}(-50 \times \text{TO})) / (1 - \text{EXP}(-50)) \\ + 0.30 \times [1 - (1 - \text{EXP}(-50 \times \text{TO})) / (1 - \text{EXP}(-50))]$$

284. VYTG kredileri için THK ve TT tahmini koşullarını yerine getiremeyen bankaların, kurumsal krediler için resmi denetim otoritesince belirlenen THK ve TT parametreleri kullanmaları gerekmektedir.

Çifte temerrüt çerçevesine ilişkin riskler için risk ağırlıklı varlık hesaplaması

284 (i). Çifte temerrüt kapsamında değerlendirilecek finansal koruma altına alınmış risk bakiyeleri için sermaye gereksinimi 284(ii) ve 284(iii). paragraflara göre hesaplanabilir.

284 (ii). Çifte temerrüt uygulamasına tabi olan koruma altına alınmış risklere ilişkin sermaye gereği (K_{CT}), aşağıda tanımlandığı üzere K_0 değerinin, koruma sağlayıcısının temerrüt olasılığına bağlı bir katsayı (TO_g) ile çarpılması ile hesaplanır:

$$K_{CT} = K_0 \cdot (0,15 + 160 \cdot TO_g).$$

K_0 , koruma altına alınmamış kurumsal riskler için sermaye gereğinin hesaplanmasındaki ile aynı şekilde (272 ve 273. paragraflarda tanımlandığı üzere), ancak THK ve efektif vade hesaplaması için farklı parametreler kullanılarak hesaplanır.

$$K_0 = THK_g \cdot \left[\frac{G(TO) + \sqrt{\rho_{os}} \cdot G(0,999)}{\sqrt{1 - \rho_{os}}} - TO_b \right] \cdot \frac{1 + (M - 2,5) \cdot b}{1 - 1,5 \cdot b}$$

TO_b ve TO_g , 285. paragrafta belirlenen asgari TO tabanına tabi olmak üzere, sırasıyla, borçlu ve garantörün temerrüt olasılıklarıdır.

ρ_{os} korelasyonu, 272. paragraftaki (uygulanabildiği durumda 273. paragraftaki) korelasyon (R) formülüne göre TO yerine TO_b kullanılarak hesaplanır; THK_g , garantöre karşı doğrudan üstlenilen muadili riskin THK değeridir (yani, 301. paragrafa uygun olarak, koruma altına alınmış işlem süresince garantör ve borçlunun her ikisinin de temerrüdü halinde mevcut bulgular ve garantinin yapısı itibarıyla tahsil edilen tutarın garantör ya da borçlunun mali durumuna bağlı olmasına bağlı olarak sırasıyla garantöre ya da borçluya karşı üstlenilen koruma altına alınmamış kredinin THK değeri; bu THK değerlerinin tahmin edilmesinde banka, 303. ya da 297. ve 468 ilâ 473. paragraflara uygun olarak, sırasıyla, kredi ya da kredi koruması için sağlanan teminatları dikkate alabilir).

THK değerinin tahmin edilmesinde çifte tahsilât dikkate alınmaz. Efektif vade katsayısı b, 272. paragraftaki (b) efektif vade formülüne göre ve TO değeri, TO_b ve TO_g değerlerinden küçük olanı olmak üzere hesaplanır. M, kredi korumasının efektif vadesini ifade eder ve çifte temerrüt çerçevesinin uygulanması durumunda hiçbir şekilde bir yıllık taban değer altında olamaz.

284 (iii). Risk ağırlıklı varlıklar toplamı aynen finansal koruma altına alınmamış kredi tutarları için uygulanan yöntemle hesaplanır:

Risk ağırlıklı varlıklar (RWA_{CT}) = K_{CT} x 12.5 x TT_g

Risk Bileşenleri

(i) Temerrüt Olasılığı (TO)

285. Kurumsal krediler portföyü ve bankalara kullandırılan kredilerinin TO'su, kredinin dahil edilmiş olduğu içsel borçlu derecesine ilişkin bir yıllık TO ile %0,03'ten büyük olanıdır. Hazine ve merkez bankası kredileri için TO, kredinin dahil edilmiş olduğu içsel borçlu derecesine ilişkin bir yıllık TO'ya eşit olacaktır. Referans temerrüt tanımına uygun olarak, temerrüt derecesi/derecelerine dahil edilen borçlulara ilişkin TO, %100 olacaktır. İçsel borçlu derecelerine bağlı TO tahminlerinin yapılmasına ilişkin asgari gerekler, 461 ilâ 463. paragraflarda açıklanmıştır.

(ii) Temerrüt Halinde Kayıp (THK)

286. Kurumsal krediler, hazine ve merkez bankası kredileri ve bankalara kullandırılan krediler portföylerine ilişkin THK tahminleri bankalar tarafından hesaplanacaktır. Bu tahminlerin hesaplanmasında kullanılacak iki yaklaşım bulunmaktadır: temel ve gelişmiş içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşımlar.

Temel Yaklaşımında THK

Teminatsız Alacaklar ve Kabul Edilmeyen Teminatlara İlişkin Uygulama

287. Temel yaklaşımda, kurumlar, hazine ve merkez bankaları ve bankalardan olan ve kredi riski azaltımında dikkate alınması kabul edilen enstrümanlar ile teminat altına alınmamış öncelikli alacaklara %45 THK oranı uygulanır.

288. Tasfiye durumunda talep ve tahsil edilebilirliği kısıtlanmış tüm kurumsal alacaklar, hazineden alacaklar ve bankalardan alacakların THK değeri %75'tir. Kısıtlanmış alacaklar, talep ve tahsil edilebilirlik yeteneği başka alacaklar lehine açık biçimde kısıtlanmış alacaklardır. Ulusal inisiyatife bağlı olarak, denetim otoriteleri bir kredinin bu kategoriye sokulması sonucunu doğuracak 'kısıtlanma' hallerini daha geniş bir yelpaze içerisinde tanımlayabileceklerdir. Bu, alacağın teminata bağlanmadığı ve borçlunun varlıklarının önemli bir bölümünün başka krediler için teminat olarak gösterilmiş olduğu ve kredinin

tahsil edilebilme imkanının ekonomik olarak kısıtlı bulunduğu ekonomik kısıtlılık durumlarını da kapsayabilecektir.

Temel Yaklaşımında Teminat

289. Temel İDD yaklaşımında, standart yaklaşımında kredi riski azaltımında dikkate alınması kabul edilen finansal teminata ek olarak, İDD teminatları olarak anılan diğer bazı teminat türlerinin de dikkate alınabilmesi söz konusudur. Söz konusu teminatlar; alacakları, belirli ticari ve konut amaçlı gayrimenkulleri (TG/İGM) ve 509 ilâ 524. paragraflarda belirtilen asgari koşullara uygun olmaları koşuluyla, diğer teminatları içermektedir.⁷³ Finansal teminatların kabul edilebilmelerine ilişkin gereksinimler, 111. paragraftan itibaren Bölüm II. D’de belirtilen operasyonel standartlarla özdeştir.

Temel Yaklaşımında Kabul Edilebilir Finansal Teminatlara İlişkin Yöntem

290. Kabul edilebilir finansal teminatlarla ilgili yöntem, standart yaklaşımında teminatlara ilişkin olarak 147 ilâ 181. paragraflarda açıklanan kapsamlı yöntemle özdeştir. Standart yaklaşımında söz konusu olan basit yöntem, İDD yaklaşımını benimseyen bankalar tarafından kullanılamayacaktır.

291. Kapsamlı yöntem uyarınca, teminatlardan bir işleme uygulanabilecek efektif Temerrüt Halinde Kayıp Yüzdesi (THK*), aşağıdaki formülle hesaplanabilir.

$$THK^* = THK \times (E^* / E)$$

Bu formülde:

- THK, ilgili teminat dikkate alınmaksızın teminatı bulunmayan öncelikli bir krediye uygulanan THK’dur (%45);
- E, kredinin cari tutarı (kullandırılan nakdi krediler ya da ödünç verilen veya teslim edilen menkul kıymetler);
- E*, standart yaklaşımında 147 ilâ 150. paragraflarda açıklandığı şekilde, risk azaltım tekniklerinin uygulanmasından sonra hesaplanan kredi tutarıdır. Bu kavram, sadece THK*’yi hesaplamak için kullanılır. Bankalar, aksi

⁷³ Bununla birlikte, Komite, uzun süredir varolan ve iyi örgütlenmiş piyasalar bakımından istisnai durumlarda, iş merkezleri ve/veya çok amaçlı ticari tesisler ve/veya çok bağımsız birimli ticari tesisler üzerinde tesis edilen ipoteklerin de, kurumsal krediler portföyü için dikkate alınabilecek alternatif bir teminat olduğu kanaatindedir. Bu teminatların dikkate alınabilmesine ilişkin kabul edilebilirlik kriterleri 74. paragrafın 25 sayılı dipnotu çerçevesinde değerlendirilmelidir. Standart yaklaşım ile ilgili 119 ilâ 181. paragraflarda belirtilen sınırlamalar saklı kalmak kaydıyla, bu kredilerin teminatlardan kısmına uygulanacak THK oranı %35 olacaktır. Kredinin kalan kısmına uygulanacak THK oranı ise %45 olacaktır. Denetim otoriteleri standart yaklaşım ve temel içsel derecelendirme yaklaşımı yoluyla hesaplanacak asgari sermaye düzeylerinin tutarlı olmasını temin için (İDD yaklaşımı açısından standart yaklaşıma kıyasla küçük bir sermaye avantajı yaratacak şekilde), söz konusu kredilere ilişkin sermaye gereksinimi hususunda bir üst sınır uygulayabilirler.

öngörülmediği sürece TT'yi herhangi bir teminatın varlığını dikkate almadan hesaplamaya devam edeceklerdir.

292. Temel İDD yaklaşımını kullanabilecek olan bankalar, E* değerini, standart yaklaşımdaki kapsamlı yöntemde belirtilen yollardan herhangi birisini kullanarak hesaplayabilecektir.

293. Repo-tipi işlemlerin netleştirme sözleşmesine tâbi olduğu durumlarda, bankalar sermaye yükümlülüğü hesaplamalarında netleştirmenin etkilerini dikkate almamayı tercih edebilirler. Sermaye yükümlülüğü hesaplamasında çerçeve netleştirme sözleşmelerinin etkilerini hesaba katmak için standart yaklaşımla ilgili 173 ve 174. paragraflarda belirtilen kriterler yerine getirilmelidir. E* değeri, 176 ve 177. paragraflara veya 178 ilâ 181. paragraflarda belirtilen şekilde hesaplanmalı ve TT'ye eşitlenmelidir. Teminatın bu işlemler üzerindeki etkisini yansıtmak için THK ayarlaması yoluna gidilemeyecektir.

Kapsamlı Yaklaşımın İstisnaları

294. Standart yaklaşıma paralel şekilde, 170. paragrafta belirtilen koşullara uygun olan ve ayrıca karşı tarafın 171. paragrafta belirtilen temel piyasa katılımcılarından biri olduğu işlemlerde, denetim otoriteleri, kapsamlı yöntemde öngörülen iskontolardan sarfi nazar ederek bunun yerine sıfır iskonto (H) uygulanmasını öngörebilirler.

İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımlarda Kabul Edilen Teminatların Dikkate Alınmasına İlişkin Yöntem

295. Kurumsal kredilerde kabul edilebilir İDD teminatı alındığında, temel yaklaşım kapsamında efektif THK'yi belirlemek için uygulanabilecek yöntem aşağıdaki gibidir:

- Asgari koşulların karşılandığı, ancak alınan teminatın rayiç değerinin (C), kredinin rayiç değerine oranının (E), eşik seviyesinin C* (yani, kredi için gereken asgari güvence seviyesi) altında olan kredilere, teminatsız kredilere ya da kabul edilebilir finansal teminat veya kabul edilebilir İDD teminatı olmayan bir teminatla güvence altına alınan kredilere ait uygun THK uygulanacaktır.
- C'nin E'ye oranı ikinci ve daha yüksek bir C** eşik seviyesini (yani, tam THK tanınması için gereken fazladan teminatlandırma seviyesi) geçen kredilere THK oranı aşağıdaki tabloya göre belirlenecektir.

Aşağıdaki tablo, birinci sıra kredilerin teminatlolu kısımları için uygulanabilecek THK oranlarını ve gereken fazla teminatlandırma seviyelerini göstermektedir:

Öncelikli (Senior) Alacakların Teminatlolu Kısımına İlişkin Asgari THK Oranı

	Asgari THK oranı	Kredi için gerekli asgari teminatlandırma seviyesi (C*)	THK'nin tam olarak dikkate alınması için gereken fazladan teminatlandırma seviyesi (C**)
Kabul edilebilir finansal teminat	%0	%0	N.A.
Alacaklar	%35	%0	%125
TG/İGM	%35	%30	%140
Diğer teminatlar ⁷⁴	%40	%30	%140

- Birinci sıra krediler, tam teminatlı ve teminatsız kısımlara bölünecektir.
- Kredinin tam teminatlı sayılan kısmına (C/C**), ilgili teminat türüne ilişkin THK oranı uygulanacaktır.
- Kredinin kalan kısmı teminatsız sayılır ve bu kısma %45 THK oranı uygulanır.

Teminat Havuzlarının Dikkate Alınmasına İlişkin Yöntem

296. Bankaların hem finansal teminat hem de başka kabul edilebilir İDD teminatları aldığı durumlarda, temel yaklaşım kapsamında bir işlemin efektif THK oranını tespit etmek için uygulanabilecek yöntem, standart yaklaşım kapsamındaki uygulamaya göre düzenlenir ve aşağıdaki ilkelere dayanır.

- Birden fazla çeşit teminat (KRA) alındığı durumlarda, kredinin düzeltilmiş değerinin (uygun finansal teminat için yapılan kesintiden sonraki değer) her bir teminatın (KRA) kavradığı kısımlara bölünmesi gerekir. Bir başka deyişle, kredinin uygun finansal teminatla karşılanan kısım, alacaklarla karşılanan kısım, TG/İGM teminatıyla karşılanan kısım, diğer teminatlarla karşılanan kısım ve varsa, teminatsız kısım şeklinde ayrımlanması gerekmektedir.
- TG/İGM ve diğer teminatların toplam değerinin, azaltılmış kredi riskine oranı (uygun finansal teminatların ve alacakların etkileri dikkate alındıktan sonra) ilgili eşik seviyesinin (yani, maruz kalınan kredi riskinin asgari güvence düzeyi) altında olduğu takdirde, krediye, uygun teminatsız THK oranı olan %45 uygulanacaktır.
- Kredinin tam teminatlı olan her kısmı için risk ağırlıklı varlıklar ayrıca hesaplanmalıdır.

⁷⁴ Diğer teminatlara, temerrüd sonucunda bankanın devraldığı fiziksel varlıklar dahil değildir.

Gelişmiş Yaklaşımında THK

297. Aşağıda belirtilen ilave asgari gereklere tâbi olmak kaydıyla, denetim otoriteleri, bankaların kurumsal krediler, hazine ve merkez bankası kredileri ve banka kredileri için kendi içsel THK tahminlerini kullanmalarına izin verebilirler. THK, TT'nin bir yüzdesi olarak ölçülmelidir. İDD yaklaşımını kullanma hakkına sahip olmakla birlikte burada belirlenen ek asgari gerekleri karşılayamayan bankalar, yukarıda açıklanan temel THK uygulamasına tabi olacaktır.

298. THK tahminlerinin belirlenmesindeki asgari koşullar, 468 ilâ 473. paragraflarda açıklanmıştır.

Belirli Repo Türü İşlemlere İlişkin Uygulama

299. Sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasında, çerçeve netleştirme sözleşmelerinin repo-tipi işlemler üzerindeki etkilerini dikkate almak için TT olarak kullanmak üzere E* değerini belirlemede 293. paragrafta açıklanan yöntem uygulanacaktır. Gelişmiş yaklaşımı uygulayan bankaların, muadil teminatsız tutarın (E*) tespitinde kendi THK tahminlerini kullanmasına izin verilir.

Garantiler ve Kredi Türevlerine İlişkin Uygulama

300. İDD yaklaşımında garantiler ve kredi türevleri şeklindeki teminatların dikkate alınmasında iki yaklaşım söz konusudur: Yasal THK değerlerini kullanan bankalar için temel yaklaşım ve kendi içsel THK tahminlerini kullanan bankalar için gelişmiş yaklaşım.

301. Bu yaklaşımların her ikisinde de, garantiler ve kredi türevleri şeklindeki teminatların çifte temerrüt etkisini yansıtmaması gerekir (482. paragraf). Bu nedenle, teminat (KRA), banka tarafından dikkate alındığı oranda, düzeltilmiş risk ağırlığı, koruma sağlayıcıya karşı doğrudan üstlenilen muadili riskin ağırlığından daha az olamayacaktır. Standart yaklaşıma uygun olarak, bankalar, daha yüksek bir sermaye gereksinimi yaratacaksa kredi korumasını dikkate almamayı tercih edebilirler.

Temel Yaklaşımında Garanti ve Kredi Türevlerinin Dikkate Alınması

302. THK için temel yaklaşımı uygulayan bankalar açısından, garantiler ve kredi türevlerine ilişkin uygulama 189 ilâ 201. paragraflarda açıklanan standart yaklaşımdaki uygulamaya özdeştir. Kabul edilebilir garantörler/kefiller standart yaklaşımla özdeştir; şu kadar ki, temel yaklaşımda, içsel derecelendirmeye tâbi olan ve A-'ye denk bir TO veya daha iyi bir derece almış bulunan şirketler de kabul edilebilirliği sağlamış sayılır. Bu tanınmayı sağlayabilmek için, 189 ilâ 194. paragraflarda açıklanan koşulların yerine getirilmesi gerekir.

303. Kabul edilebilir kefiller/garantörlerden alınacak garantilerle ilgili kurallara aşağıda yer verilmiştir:

- Kredinin teminatlı kısmı için:
 - garantör tipine uygun bir risk ağırlığı fonksiyonu ve
 - garantörün borçlu derecelendirmesine uygun bir TO ya da banka bir tam ikame uygulamasının gerekli olmadığına inanıyorsa, borçlu ile garantörün derecesi arasında bir dereceye uygun TO

alınarak risk ağırlığı hesaplanır.

- Garanti edilmiş bir taahhüdün teminat durumu ve öncelik sırası dikkate alınarak, ilgili işlemin THK'sı yerine, garantiye uygulanabilecek THK uygulanabilir.

304. Kredinin teminatsız kısmına, ilgili borçluya ait risk ağırlığı uygulanacaktır.

305. Teminatın kısmi olduğu ya da borç ile teminat arasında para cinsi uyumsuzluğunun bulunduğu durumlarda, riskin teminatlı ve teminatsız bölümler itibariyle ayrılması gerekir. Temel yaklaşımdaki uygulamada, standart yaklaşıma ilişkin olarak 198 ile 200. paragraflar arasında belirtilen kurallar geçerlidir ve teminatın orantılı veya kademeli olup olmadığına bağlıdır.

Gelişmiş Yaklaşımda Garanti ve Kredi Türevlerinin Dikkate Alınması

306. THK tahmini için gelişmiş yaklaşımı uygulayan bankalar garanti ve kredi türevlerinin riski azaltma etkisini TO veya THK tahminlerini ayarlamak suretiyle yansıtabilirler. TO ya da THK ayarlaması yapılması mümkün olmakla birlikte, garanti veya kredi türevi türleri için aynı uygulamanın istikrarlı şekilde sürdürülmesi gereklidir. Uygulamada, çifte temerrüt etkisine yer verilmemelidir. Sonuçta, ayarlanmış risk ağırlığı, koruma sağlayıcıya uygulanacak kredi riski ağırlığından düşük olmamalıdır.

307. Kendi THK tahminlerini kullanan bankaların, temel İDD yaklaşımı için yukarıda (302 ilâ 305. paragraflar) açıklanan uygulamayı benimseme ya da garantinin veya kredi türevinin mevcudiyetini yansıtmak üzere kendi THK tahminlerinde ayarlamaya gitme seçeneğine sahiptirler. Bu seçenekte, garantinin türü konusunda 483 ve 484. paragraflarda belirtilen asgari gereklere uyulması zorunlu olmasına karşın, kabul edilebilir garantörler konusunda sınırlama yoktur. Kredi türevleri için, 488 ve 489. paragraf gerekleri yerine getirilmelidir.⁷⁵

Çifte temerrüdün kabul edilmesi için gerekli operasyonel koşullar

⁷⁵ Kredi türevlerinin ilgili borcun yeniden yapılandırılmasını kapsamadığı durumlarda, 192. paragrafta belirtilen kısmi dikkate alma uygulanır.

307 (i). İDD yaklaşımını benimseyen bankalar, riskler için uygun sermaye gereksiniminin belirlenmesinde ikame yaklaşımını kullanma seçeneğine sahiptirler. Ancak, izleyen enstrümanlarla koruma altına alınmış riskler için, 307 (ii). paragrafta belirlenen ek operasyonel koşullar dahilinde 284 (i) ilâ 284 (iii). paragraflarda yer alan çifte temerrüt kuralları uygulanabilir. Banka, her bir kabul edilebilir risk için münferiden çifte temerrüt kuralını ya da ikame yaklaşımını kullanmaya karar verebilir.

- (a) Tek bir borçlu için yazılmış, fonlanmamış kredi türevleri (örneğin kredi temerrüt takasları) ya da tek bir borçlu için verilen garantiler
- (b) İlk temerrütte başvuru olanağı sağlayan sepet ürünler - çifte temerrüt sepeti içindeki risk ağırlıklı tutarı en düşük varlık için uygulanacaktır.
- (c) n'inci temerrüt olayı üzerine başvuru olanağı sağlayan sepet ürünler – sağlanan koruma, ancak kabul edilebilir (n-1)'inci temerrüt korumasının devreye girmiş olması ya da sepet içindeki (n-1) varlığın zaten temerrüde uğramış olması durumunda çifte temerrüt uygulaması kapsamında dikkate alınabilir.

307 (ii). Çifte temerrüt çerçevesi ancak izleyen koşulların sağlanması durumunda uygulanabilir.

- (a) Çifte temerrüt kuralının uygulanmasından önce risk bakiyesi ile ilişkilendirilmiş risk ağırlığı, kredi koruması hesaplanması sırasında hiçbir aşamada etken olmamalıdır.
- (b) Kredi korumasını sağlayan kuruluş;
 - bu düzenlemeye eşdeğer bir şekilde düzenlenmiş (yeterli kamu denetimi ve şeffaflık / piyasa disiplini olmak üzere), ya da denetim otoritesince bu amaca uygun görülen kredi derecelendirme kuruluşu tarafından en az yatırım yapılabilir notu ile haricen derecelendirilmiş;
 - maruz kalınan risk için ilk defa kredi koruması sağlandığında ya da sonrasında herhangi bir süre boyunca harici derecelendirmeye göre A-'ye denk bir TO ya da bunun altında bir içsel derecesi bulunan; ve
 - harici derecelendirmeye göre yatırım yapılabilir notuna denk bir TO ya da altında bir içsel derecesi bulunan

bir banka⁷⁶, yatırım şirketi ya da sigorta şirketi (tek bir sigorta türüne yönelik olarak hizmet veren şirketler, reasürans şirketleri ve hazine ve

⁷⁶ 230. paragrafta göre yerel kamu kuruluşları ve ÇTKB'na kullandırılan krediler bankalara kullandırılan krediler gibi değerlendirilebilse de yerel kamu kuruluşları ve ÇTKB bu kapsamda yer almaz.

merkez bankaları kapsamı dışındaki İKK'lar⁷⁷ dahil olmak üzere kredi koruması alanında faaliyette bulunan sigorta şirketleri ile sınırlı olmak üzere) olmalıdır.

- (c) Bahse konu borç:
- 218 ilâ 228. paragraflarda tanımlı bir kurumsal kredi (275 ilâ 282. paragraflarda tarif edilen denetim otoritesi sınıflandırma kriteri yaklaşımının kullanıldığı ihtisas kredileri hariç); ya da
 - 229. paragrafta belirlenen hazine ve merkez bankasına kullandırılan krediler kapsamında yer almayan yerel kamu kuruluşuna kullandırılan bir kredi; ya da
 - 231. paragrafta tanımlanan küçük işletmelere kullandırılan ve perakende olarak yönetilen bir kredi

olmalıdır.

- (d) Borçlu:
- (b) şıkkında tanımlandığı biçimde bir finansal firma; ya da
 - koruma sağlayıcı ile aynı grupta yer alan bir kişi

olmamalıdır.

- (e) Kredi koruması, 189 ilâ 193. paragraflarda ilgili enstrüman için belirtilen asgari operasyonel koşulları sağlamalıdır.
- (f) Garantiler ile ilgili olarak 190. paragraf kapsamında yer almak üzere, garantiler ve kredi türevlerinden herhangi birine ilişkin olarak çifte temerrüdün kabul edilebilmesi için bankanın, karşı taraf aleyhine hukuksal yollara başvurmaksızın kredi korumasını sağlayan taraftan ödemeleri tahsil etme hakkı ve beklentisi olmalıdır. Banka, kredi olayı meydana geldiğinde koruma sağlayıcının derhal ödemeye niyetli olduğundan emin olmak için mümkün olduğunca tedbir almalıdır.
- (g) Alınan kredi koruması, kontratta riskin koruma altına alınmış bölümünde belirtilen kredi olaylarından ötürü ortaya çıkan tüm kredi kayıplarını içermelidir.
- (h) Ödeme şeklinin fiziksel teslimi şart koşması durumunda, kredinin ödenmesi, tahvilin teslimi ya da şarta bağlı yükümlülüklerin yerine getirilmesine ilişkin yasal geçerlilik şartları sağlanmalıdır. Banka, yükümlülüğünü bahse konu borçtan farklı bir varlık ile yerine getirmeyi planlıyorsa, yükümlülüğün yerine getirilmesinde kullanılacak varlığın,

⁷⁷ “Hazine ve Merkez Bankaları kapsamı dışındaki” ifadesi ile söz konusu kredi korumasının hazine ve merkez bankaları kontrgarantisinden kesinlikle yararlanamayacağı hususu kastedilmektedir.

yükümlülüğün sözleşmeye uygun olarak yerine getirmesine olanak tanıyacak şekilde likit olması gereklidir.

- (i) Kredi koruması sözleşmelerinin koşulları, kredi korumasını sağlayan taraf ve banka tarafından yazılı şekilde teyit edilmiş olmalıdır.
 - (j) Değer azalma riskine karşı koruma sağlanması durumunda, satın alınan alacakların satıcısı, koruma sağlayıcısının dahil olduğu grupta yer almamalıdır.
 - (k) Koruma sağlayıcısı ile kredinin borçlusunun kredi değerliliği arasında, performanslarının, sistematik risk faktörlerinin ötesinde ortak faktörlere bağımlı olmasından kaynaklanan aşırı korelasyon olmamalıdır. Bankada, bunun gibi aşırı korelasyonu tespit etmeye yönelik bir süreç bulunmalıdır. Aşırı korelasyonun ortaya çıktığı bir durum olarak koruma sağlayıcısının, mal ya da hizmet sağlayan bir kişiye garanti vermesi ve bu kişinin gelirini yüksek oranda koruma sağlayıcısından elde etmesi örnek gösterilebilir.
- (iii) *Temerrüt Tutarı (TT)*

308. Aşağıda belirtilen hususlar, bilanço pozisyonlarıyla birlikte bilanço dışı pozisyonlar için de geçerlidir. Tüm riskler, özel karşılıklar veya kısmi silinen borç tutarları dikkate alınmaksızın brüt olarak ölçülür. Kullanılan tutarlara ait TT tutarı, (i) kredi tamamen takibe intikal ettiği takdirde bankanın yasal sermayesinden indirilmesi gereken tutar ve (ii) özel karşılıklar ve kısmi intikallerin toplam tutarından az olmamalıdır. Söz konusu işlemin TT tutarı ile (i) ve (ii). şıkların toplamı arasındaki fark pozitif olduğunda, fark tutarı iskonto olarak adlandırılır. Risk ağırlıklı varlık hesaplaması, her türlü iskontodan bağımsızdır. 380. paragrafta belirtilen kısıtlı durumlarda, iskontolar, III. G Bölümünde söz edilen beklenen kayıp (BK) karşılığının hesaplanması amacıyla toplam kabul edilebilir karşılıkların ölçümüne dahil edilebilir.

Bilanço İçi Kalemler İtibariyle Risk Ölçümü

309. Kredi ve mevduatın bilançoda netleştirilmesi, standart yaklaşımda öngörülen koşullara tâbi olmak kaydıyla mümkündür (188. paragraf). Bilanço netleştirmesinde para cinsi veya vade uyumsuzluğu söz konusu ise uygulama, 200 ve 202 ilâ 205. paragraflarda açıklanan standart yaklaşıma paralel olacaktır.

Bilanço Dışı Kalemler İtibariyle Risk Ölçümü (Yabancı Para Türev İşlemleriyle, Faiz Oranı, Hisse Senedi ve Emtiyaya İlişkin Türev İşlemler Hariç)

310. Bilanço dışı kalemler için, kredi riski, tahsis edilen, ancak kullanılmayan kredi tutarının krediye dönüştürme oranı (KDO) ile çarpımı yoluyla hesaplanır. KDO'ların tahmininde kullanılacak iki yaklaşım söz konusudur: temel ve gelişmiş yaklaşımlar.

Temel Yaklaşımında TT

311. Finansal enstrüman türleri ve uygulanan KDO'lar; taahhütler, MKİK'ler (Note Issuance Facilities - menkul kıymet ihracına dayalı kredi) ve RYK'ler (Revolving Underwriting Facilities – rotatif yüklenim kredisi) hariç olmak üzere, 82 ilâ 87. paragraflarda belirtilen standart yaklaşımdakilerle özdeştir.

312. İlgili kredinin vadesine bakılmaksızın, taahhütler, MKİK'ler ve RYK'lere %75 oranında KDO uygulanır. Bu kural, taahhüt edilmemiş, koşulsuz iptal edilebilen ya da borçlunun kredi değerliliğindeki kötüleşmeden dolayı banka tarafından herhangi bir zamanda ön ihbarsız ve otomatik olarak iptal edilebilen kredilere uygulanmaz. Bu kredilere, %0 oranında KDO uygulanacaktır.

313. KDO oranının uygulanacağı tutar, tahsis edilmiş ancak kullanılmamış kredinin değeri ya da potansiyel kredi tutarı üzerinde borçlunun kayıtlı nakit akışıyla bağlantılı bir üst limitin varlığı gibi, kredinin kullandırılması üzerindeki olası kısıtlamaları yansıtan değer mukayesesinde düşük olanıdır. Kredi tutarı bu yolla kısıtlanmışsa, bankanın bu kısıtlama kararını destekleyecek yeterli kredi izleme ve yönetim sistemleri ile prosedürleri bulunmalıdır.

314. Koşulsuz ve derhal iptal edilebilen kurumsal cari hesap kredileri ve diğer kredilere %0 oranında KDO uygulayabilmek için, bankaların, borçlunun finansal durumunu aktif bir şekilde izlediklerini ve iç kontrol sistemlerinin borçlunun kredi kalitesindeki kötüleşmenin tespiti halinde krediyi iptal edebilecek nitelikte olduğunu göstermeleri gerekir.

315. Başka bir bilanço dışı krediyle ilgili bir taahhüdün alındığı durumlarda, temel yaklaşımda, bankalar ilgili KDO oranlarından daha düşük olanı uygulayacaklardır.

Gelişmiş Yaklaşımda TT

316. TT konusunda kendi tahminlerini kullanabilmek için gerekli asgari koşullara (474 ilâ 478. paragraflar) uyan bankaların, kredinin temel yaklaşımda %100 KDO oranına tâbi olmaması şartıyla (311. paragraf), farklı ürün türleri için kendi içsel KDO tahminlerini kullanmalarına izin verilir.

Bankalarda karşı taraf kredi riski oluşturan işlemlere ilişkin risk tutarı

317. IDB yaklaşımı kapsamında bankalarda karşı taraf kredi riski oluşturan, işlemleri finanse eden menkul değerler ile tezgah üstü türev işlemlere ilişkin risk tutarları bu Düzenlemenin Ek 4'ünde belirtildiği şekilde hesaplanır.

(iv) *Efektif Vade (V)*

318. Kurumsal kredilerle ilgili olarak temel yaklaşımı kullanan bankalar için efektif vade (V), efektif vadenin 6 ay olduğu repo-tipi işlemler hariç 2,5 yıl olacaktır. Ulusal denetim otoriteleri, bankaların (temel ve gelişmiş yaklaşımları kullananlar) aşağıda verilen tanımı kullanarak her kredi için V'yi ölçmelerini isteyebilirler.

319. Gelişmiş İDD yaklaşımının herhangi bir unsurunu kullanan bankaların, her kredi için efektif vadeyi aşağıda açıklandığı gibi ölçmeleri gerekir. Bununla birlikte, ulusal denetim otoriteleri, borçlu firmanın bağlı olduğu konsolide grubun açıklanan cirosu ve toplam aktifleri 500 milyon Euro'nun altında ise, belirli daha küçük yerli kurumsal borçlulara kullandırılan kredileri açık vade ayarlamasından muaf tutabilirler. Bu konsolide grubun, muafiyetin uygulandığı ülkede kurulu bir yerel firma olması gerekir. Bu muafiyetin geçerli olması halinde, ulusal denetim otoritelerinin, muafiyeti, banka bazında değil, o ülkede gelişmiş yaklaşımı uygulayan tüm İDD bankalarına uygulamaları zorunludur. Muafiyet uygulandığı takdirde, bu kapsama giren küçük yerel firmalara kullandırılan tüm kredilerin ortalama vadesinin temel İDD yaklaşımında olduğu gibi 2,5 yıl olduğu varsayılacaktır.

320. 321. paragrafta belirtilen durum hariç, V, aşağıda tanımlandığı gibi bir yıl ile efektif kalan vadesinden büyük olanı olarak tanımlanır. Her halükârda, V, 5 yıldan fazla olamaz.

- Belirlenmiş bir nakit akış programına tâbi olan bir enstrüman için, efektif vade (V) aşağıdaki gibi tanımlanır:

$$\text{Efektif Vade (V)} = \frac{\sum_t t^* CF_t}{\sum_t CF_t}$$

Bu formülde, CF_t , t döneminde borçlunun sözleşmeye göre ifa etmesi gereken nakit akışlarını (anapara, faiz ve komisyon ödemeleri) simgeler.

- Yukarıda belirtildiği şekilde, banka sözleşmeye dayalı ödemelerin efektif vadesini hesaplayacak durumda değilse, kredi sözleşmesinin koşullarına göre borçlunun sözleşmeden doğan ve yükümlülüklerini (anapara, faiz ve komisyonlar) tam olarak ifa edeceği azami kalan süreye (yıl) eşit olacak şekilde daha muhafazakar bir V kriteri kullanılmasına izin verilir. Normalde, bu süre, ilgili enstrümanın nominal vadesine tekabül eder.

- Çerçeve netleştirme sözleşmesine konu olan türev enstrümanlar için açık vade ayarlamasında, işlemlerin ağırlıklı ortalama vadesi kullanılmalıdır. Ayrıca, vadenin ağırlıklı ortalamasının alınmasında, her işlemin nominal tutarı kullanılmalıdır.

321. Orijinal vadesi bir yıldan kısa, marj oranının günlük belirleneceği hususu belgelendirilmiş ve tümü ya da tüme yakını teminatlandırılmış⁷⁸ sermaye piyasası işlemleri (örneğin, tezgahüstü türevler ve marja dayalı kredilendirme) ile repo tarzı işlemleri (örneğin, repo/ters repo ve menkul kıymet cinsinden ödünç verme/ borçlanma) kapsayan belirli kısa vadeli pozisyonlara bir yıllık taban uygulanmayacaktır. Tüm kabul edilebilir nitelikli işlemler, günlük yeniden marj belirleme koşulu ve temerrüt ya da marj yükümlülüğünün yerine getirilememesi halinde hızla paraya çevrilmesine izin veren ya da teminat ile mahsup edilmesi hakkının saklı tutulduğuna ilişkin koşulları içerecek şekilde belgelendirilmiş olmalıdır. Böyle işlemlerin vadeleri bir gün ya da işlemin efektif vadesinden büyük olanı şeklinde hesaplanır (efektif vade; yukarıdaki tanımla uyumlu olmalıdır).

322. 321. paragrafta ele alınan işlemlere ek olarak, bankanın bir borçluya ait cari kredileri (önceden kullanılmış kredileri) dışında kalan ve vadesi bir yıldan kısa olan diğer işlemler de bir yıllık taban değer muafiyeti için kabul edilebilir nitelikli kriterini taşıyabilirler. Ulusal denetim otoriteleri bu muamele için kabul edilebilir nitelikli sayılabilecek kısa vadeli işlem türlerini yetki alanlarındaki özellikli durumları dikkatle inceledikten sonra tanımlamalıdır. Bu tür incelemelerin sonuçları örneğin aşağıdaki işlemleri kapsayabilecektir:

- 321. paragraf kapsamına girmeyen sermaye piyasası kaynaklı ya da repo türü bazı işlemler;
- Kısa vadeli kendiliğinden nakde dönüşen bazı ticarî işlemler. İthalat ve ihracat akreditifleri ve benzeri işlemler fiilen kalan vadeleri ile muhasebeleştirilebileceklerdir.
- Bazı menkul kıymet alım ve satım işlemlerinin takasından doğan tutarlar. Bu aynı zamanda kısa süreli ve belirli sayıda iş gününü aşmamak kaydıyla menkul kıymet takasının gerçekleşmemesi nedeniyle kullanılan kredili mevduat hesaplarını da kapsamaktadır.
- Nakit ödemelerin sonuçlandırılmayan elektronik transferleri nedeniyle ve kısa süreli, sabit bir işgünü sayısını aşmamak kaydıyla kullanılan kredili mevduat hesaplarını da kapsayan bazı nakit ödeme takasından doğan tutarlar.
- Döviz transferlerinin takası nedeniyle doğan tutarlar.
- Bazı kısa süreli kredi ve mevduatlar.

323. 321. paragraf kapsamına giren ve bir çerçeve netleştirme sözleşmesine tabi olan işlemler, açık vade ayarlaması yapılırken işlemlerin ağırlıklı ortalama

⁷⁸ Yaklaşım tarafların yetersiz teminatlandırılış olmamaları durumunda koşulları sağlayan işlemin tüm taraflarını içerir.

vadesi kullanılmalıdır. 167. paragrafta belirtilen işlem türü için geçerli olan asgari elde tutma süresine eşit bir taban, ortalamaya uygulanır. Çerçeve netleştirme sözleşmesinde birden fazla işlem tipinin bulunduğu durumlarda, ağırlıklı ortalamaya en yüksek elde tutma süresine eşit bir taban uygulanır. Ayrıca, vade ağırlıklandırması yapılırken her bir işlemin nominal değeri kullanılır.

324. Açık bir ayarlamamanın yapılmadığı durumlarda, tüm kredilere efektif vade (V) olarak, 318. paragrafta açıkça aksi belirtilmedikçe 2,5 yıl uygulanır.

Vade Uyumsuzluğuna İlişkin Uygulama

325. İDD yaklaşımında vade uyumsuzluğuna ilişkin uygulama standart yaklaşımla özdeştir; ilgili açıklamalar 202 ilâ 205. paragraflarda yer almaktadır.

D. Perakende Kredilere İlişkin Kurallar

326. D Bölümü, perakende krediler için BmK sermaye gereksinimini hesaplamanın yöntemini ayrıntılarıyla açıklamaktadır. D.1 Bölümü, birincisi ipoteğe dayalı konut kredileri için, ikincisi kabul edilebilir rotatif perakende krediler için ve üçüncüsü diğer perakende krediler için olmak üzere üç risk ağırlığı fonksiyonu öngörmektedir. Bölüm D.2, risk ağırlığı fonksiyonlarına girdi olarak kullanılan risk bileşenlerini tanımlamaktadır. Beklenen kaybi hesaplamak ve bununla karşılıklar arasındaki farkı belirlemek için kullanılan yöntem ise, III. G Bölümünde izah edilmektedir.

Risk Ağırlıklı Perakende Krediler

327. 328 ilâ 330. paragraflarda açıklandığı üzere, perakende krediler için üç ayrı risk ağırlığı fonksiyonu vardır. Perakende krediler için söz konusu risk ağırlıkları, risk ağırlığı fonksiyonlarında girdi olan TO ve THK parametrelerine dayanır. Bu üç perakende risk ağırlığı fonksiyonunun hiç birinde, açık vade ayarlaması yoktur. Bu bölümde, TO ve THK ondalık sayı birimiyle, TT ise para (örneğin, Euro) birimiyle ölçülür.

(i) İkamet Amaçlı Konut Kredileri

328. 231. paragrafta tanımlanan, temerrüde düşmemiş ve tamamen veya kısmen konut ipoteğiyle teminat altına alınan⁷⁹ krediler için risk ağırlıkları aşağıdaki formüle göre uygulanacaktır:

⁷⁹ Bu, konut ipotekleri için risk ağırlıklarının bu konut ipoteklerinin teminatsız kısmına da uygulandığı anlamına gelmektedir.

Korelasyon (R) = 0.15

Sermaye gereksinimi (K) = $THK \times N [(1 - R)^{-0.5} \times G(TO) + (R / (1 - R))^{0.5} \times G(0.999)] - TO \times THK$

Risk ağırlıklı varlıklar = K x 12,5 x TT

Temerrüde düşen bir kredi için sermaye gereksinimi (K), kredinin THK'sı (paragraf 468'de tanımlanmıştır) ile bankanın en iyi beklenen kayıp tahmini (paragraf 471'de açıklanmıştır) arasındaki fark ile sıfırdan büyük olana eşittir. Temerrüde düşen kredi için risk ağırlıklı varlık tutarı, K, 12,5 ve TT'nin çarpımıdır.

(ii) *Nitelikli Rotatif Perakende Krediler*

329. 234. paragrafta tanımlanan ve mütemerrid nitelikte olmadığı kabul edilebilir rotatif perakende krediler için, risk ağırlıkları aşağıdaki formüle göre belirlenir:

Korelasyon (R) = 0.04

Sermaye gereksinimi (K) = $THK \times N [(1 - R)^{-0.5} \times G(TO) + (R / (1 - R))^{0.5} \times G(0.999)] - TO \times THK$

Risk ağırlıklı varlıklar = K x 12,5 x TT

Temerrüde düşen bir kredi için sermaye ihtiyacı (K), kredinin THK'sı (paragraf 468'de tanımlanmaktadır) ile bankanın en iyi beklenen kayıp tahmini (paragraf 471'de açıklanmaktadır) arasındaki fark ile sıfırdan büyük olana eşittir. Temerrüde düşülen kredi için risk ağırlıklı varlık tutarı K, 12,5 ve TT'nin çarpımıdır.

(iii) *Diğer Perakende Krediler*

330. Mütemerrid nitelikte olmayan diğer tüm perakende krediler için, risk ağırlıkları, korelasyonun TO'yla birlikte değişmesine de izin veren aşağıdaki fonksiyon vasıtasıyla hesaplanır:

Korelasyon (R) = $0.03 \times (1 - \text{EXP}(-35 \times TO)) / (1 - \text{EXP}(-35)) + 0.16 \times [1 - (1 - \text{EXP}(-35 \times TO)) / (1 - \text{EXP}(-35))]$

Sermaye ihtiyacı (K) = $THK \times N [(1 - R)^{-0.5} \times G(TO) + (R / (1 - R))^{0.5} \times G(0.999)] - TO \times THK$

Risk ağırlıklı varlıklar = K x 12.5 x TT

Temerrüde düşen bir kredi için sermaye ihtiyacı (K), kredinin THK'sı (paragraf 468'de tanımlanmaktadır) ile bankanın en iyi beklenen kayıp tahmini (paragraf 471'de açıklanmaktadır) arasındaki fark ile sıfırdan büyük olana eşittir. Temerrüde düşülen kredi için risk ağırlıklı varlık tutarı K, 12.5 ve TT'nin çarpımıdır.

Şematik risk ağırlıkları Ek 3'te gösterilmektedir.

Risk Bileşenleri

(i) Temerrüt Olasılığı (TO) ve Temerrüt Halinde Kayıp Yüzdesi (THK)

331. Belirlenmiş her perakende kredi havuzu için, bankaların, Bölüm III. H'de sayılan asgari koşullara tâbi olacak şekilde, TO ve THK tahmini yapmaları beklenmektedir. İlâveten, perakende krediler için TO, perakende kredi havuzunun tâbi olduğu içsel borçlu derecelendirmesiyle bağlantılı bir yıllık TO ya da %0,03'ten büyük olana eşittir.

(ii) Garantilerin ve Kredi Türevlerinin Tanınması

332. Bankalar, 480 ilâ 489. paragraflarda öngörülen asgari koşullara tâbi olmak kaydıyla, münferit bir borca veya bir kredi havuzuna destek olmak üzere sağlanan garanti ve kredi türevlerinin risk azaltıcı etkilerini, TO veya THK tahmini ayarlaması yoluyla yansıtabilirler. TO veya THK tahmininde yapılmış ayarlamaların garanti veya kredi türevi türleri itibariyle tutarlı bir şekilde yapılması gerekir.

333. Kurumsal krediler, hazine ve merkez bankası kredileri ve banka kredileri için yukarıda belirtilen koşullara uygun olarak, bankalar, bu ayarlamalara çifte temerrüt etkisini dahil etmemelidir. Ayarlanmış risk ağırlığı, koruma sağlayıcıya karşı doğrudan üstlenilen benzer bir kredinin risk ağırlığından daha az olmamalıdır. Standart yaklaşıma uygun olarak, bankalar, daha yüksek bir sermaye ihtiyacı doğuracaksa kredi koruma işlemini dikkate almamayı ve muhasebeleşirmemeyi tercih edebilirler.

(iii) Temerrüt Tutarı (TT)

334. Hem bilanço içi perakende krediler hem de bilanço dışı perakende krediler, belirli karşılıklar veya kısmi borç silmeler de dikkate alınarak brüt olarak ölçülür. Çekilen tutarlar üzerinden TT, (i) kredi tamamen silindiği takdirde bankanın yasal sermayesinin azaltılması gereken tutar ve (ii) belirli karşılıklar ve kısmi borç silmelerin toplam tutarından az olmamalıdır. Enstrümanın TT'si ile (i) ve (ii). şıklar toplamı arasındaki fark artı olduğunda, bu tutar bir iskonto olarak adlandırılır. Risk ağırlıklı varlıkların hesaplaması, her türlü iskontodan bağımsızdır. 380. paragrafta belirtilen sınırlı durumlarda, iskontolar, Bölüm III. G'de bahsi geçen BK-karşılığı hesaplaması amacıyla toplam kabul edilebilir karşılıkların ölçümüne dahil edilebilir.

335. Bankanın perakende müşteriye kullandırdığı kredilerin aynı müşterinin mevduatıyla bilançoda netleştirilmesine, standart yaklaşımda uygulanan ve 188. paragrafta açıklanan koşullar geçerli olacak şekilde izin verilir. Bilanço dışı perakende krediler için, bankaların 474 ilâ 477 ve 479. paragraflarda belirtilen asgari koşullara uymaları şartıyla kendi KDO tahminlerini kullanmaları zorunludur.

336. Kredi kartları gibi, gelecekteki belirsiz kredi kullanımlarına tâbi perakende krediler için, bankalar, genel zarar tahmini hesaplamalarında, temerrüde düşmeden önceki ilave çekilişlerle ilgili beklentiyi ve/veya tarihsel deneyimi dikkate almalıdır. Özellikle, çekilmemiş krediler için dönüşüm faktörleri kendi TT tahminlerine yansıtılmamışsa, temerrütten önceki ilave kredi çekilişi olasılığı THK tahminlerine dahil edilmelidir. Öte yandan, banka, ilave kredi çekilişi olasılığını THK tahminlerine yansıtmıyorsa, aynı şeyi TT tahminlerinde de yapmalıdır.

337. Perakende kredilerin sadece bakiyelerinin teminatlandırıldığı durumlarda, bankalar, kredi riskiyle ilgili İDD yaklaşımını uygulayarak, teminatlandırılan kredi riskleriyle ilgili olarak çekilmemiş bakiyelerdeki payları (yani, satıcının payı) için gereken sermayeyi tutmaya devam etmelidir. Şöyle ki, bu krediler için, bankalar KDO etkisini THK tahminlerinden ziyade TT tahminlerine yansıtmalıdır. Satıcının çekilmemiş kredilerdeki payıyla bağlantılı TT'nin tespit edilmesi için, teminatlandırılan kredilerin çekilmemiş bakiyeleri, satıcı ve yatırımcıların teminatlandırılan çekilmiş bakiyelerdeki paylarına orantılı olarak satıcının ve yatırımcıların payları arasında dağıtılmalıdır. Teminatlandırılan kredilerin çekilmemiş bakiyelerinde yatırımcıların payı ise, 643. paragrafta açıklanan uygulamaya tâbi tutulacaktır.

338. İDD kapsamında perakende portföyünde kambiyo ve faiz oranı taahhütleri bulunan bankaların krediye dönüştürülen tutarlar için kendi içsel derecelendirmelerini kullanmalarına izin verilmez. Bunun yerine, standart yaklaşım kuralları uygulanmaya devam edilir.

E. Hisse Senedi Yatırımına İlişkin Kurallar

339. E Bölümü, hisse senedi yatırımları için BmK sermaye ihtiyacını hesaplama yöntemini açıklamaktadır. Bölüm E.1'de (a) piyasa bazlı yaklaşım (bu yaklaşım da basit risk ağırlığı yöntemi ve içsel modeller yöntemi olarak ikiye ayrılır) ve (b) TO/THK yaklaşımı açıklanmaktadır. Risk bileşenleri, Bölüm E.2'de ele alınmaktadır. Beklenen kayıpları hesaplama yöntemi ve bu ölçüt ile karşılıklar arasındaki farkı tespit etme yöntemi ise Bölüm III. G'de izah edilmektedir.

Hisse Senedi Yatırımları İçin Risk Ağırlıklı Varlıklar

340. Alım-satım portföyündeki hisse senedi yatırımları için risk ağırlıklı varlıklar, piyasa riski kurallarına tâbidir.

341. Alım-satım portföyünde izlenmeyen hisse senedi yatırımlarına ait risk ağırlıklı varlıkları hesaplamada iki yaklaşım söz konusudur: piyasa bazlı yaklaşım ve TO/THK yaklaşımı. Bankalar tarafından hangi yaklaşımın veya yaklaşımların hangi koşullarda uygulanacağına denetim otoriteleri karar verecektir. Belirli bazı sermaye yatırımları, 356 ilâ 358. paragraflarda açıklandığı üzere kapsam dışındadır ve bunlar standart yaklaşım altındaki sermaye yükümlülüklerine tâbidir.

342. Denetim otoritelerinin her iki metodolojiye de izin verdiği durumlarda, bankaların tercihi tutarlı olmalı ve özellikle yasal arbitraja olanak tanımamalıdır.

(i) Piyasa Bazlı Yaklaşım

343. Piyasa bazlı yaklaşımda, bankaların yatırım portföylerindeki sermaye yatırımları için asgari sermaye gereksinimini iki farklı ve bağımsız yöntemden birisini veya her ikisini kullanarak hesaplamalarına izin verilir: Basit risk ağırlığı yöntemi veya içsel model yöntemi. Kullanılan yöntem, ilgili kuruluşun sermaye yatırımlarının büyüklüğüne ve karmaşıklığına uygun, toplam büyüklüğüyle ve gelişmişlik düzeyiyle uyumlu olmalıdır. Denetim otoriteleri, kuruluşun kendi özgün koşullarını dikkate alarak bu yöntemlerden herhangi birisini kullanmasını isteyebilirler.

Basit Risk Ağırlığı Yöntemi

344. Basit risk ağırlığı yönteminde, borsada işlem gören hisse senedi yatırımlarına %300 risk ağırlığı, diğer tüm sermaye yatırımlarına %400 risk ağırlığı uygulanacaktır. Borsada işlem gören hisse tanımı, tanınmış bir menkul kıymetler borsasında alınıp satılan sermaye paylarını ifade etmektedir.

345. Yatırım portföyünde tutulan kısa nakit pozisyonlar ve türev enstrümanların, belirli sermaye yatırımları için açıkça finansal riskten koruma aracı olarak tutulmaları ve kalan vadelerinin en az bir yıl olması şartlarıyla, aynı hisselerdeki uzun pozisyonlara mahsup edilmelerine izin verilir. Diğer kısa pozisyonlar ise, her pozisyonun mutlak değerine uygulanan ilgili risk ağırlığına sahip uzun pozisyonlarmış gibi işlem görürler. Vade uyumsuzluğu olan pozisyonlarda uygulanacak metodoloji, kurumsal krediler için uygulanan metodolojiye benzerdir.

İçsel Model Yöntemi

346. İDD bankaları, risk bazlı sermaye gereksinimini hesaplamak için içsel risk ölçüm modellerini kullanabilirler veya kullanmaları denetim otoritelerince talep edilebilir. Bu alternatifte, bankaların, uzun vadeli bir örneklem süresi için hesaplanan uygun bir risksiz oran ile üç aylık getiriler arasındaki farkın 99ncü yüzdelik dilimde, tek-kuyruklu güven aralığına tâbi olarak, içsel riske maruz değer modellerini kullanarak tespit edilen kuruluşun sermaye yatırımları üzerinden potansiyel zarar tutarına eşit bir sermayeyi bulundurmaları gerekir. Sermaye yükümlülüğü, risk muadil ağırlıklı varlık hesaplaması yoluyla, kuruluşun risk bazlı sermaye oranına dahil edilecektir.

347. Sermaye yatırımlarını, risk ağırlıklı varlıklara dönüştürmede kullanılan risk ağırlığı, bulunan sermaye yükümlülüğünün 12,5 ile çarpılması yoluyla hesaplanır (yani, asgari %8 sermaye gereksiniminin tersi). İçsel model yöntemiyle hesaplanan sermaye gereksinimi, borsada işlem gören sermaye yatırımları için %200 ve diğer tüm sermaye yatırımları için %300 risk ağırlığı uygulanarak basit risk ağırlığı yöntemiyle hesaplanan sermaye gereksiniminden az olamaz. Asgari sermaye gereksinimi, basit risk ağırlığı yaklaşımı metodolojisi uygulanarak ayrıca hesaplanacaktır. Ek olarak, asgari risk ağırlıkları, portföy seviyesinden ziyade münferit risk seviyesinde uygulanacaktır.

348. Denetim otoritesi, dahili olarak farklı yaklaşımlar kullanan bankanın uygun değerlendirmeler sonucunda farklı portföylere farklı piyasa bazlı yaklaşımlar uygulamasına izin verebilir.

349. Bankaların, sermaye gereksiniminin piyasa bazlı yaklaşım uygulanarak tespit edildiği bir sermaye yatırımı pozisyonu için alınan garantileri dikkate almasına izin verilir, fakat alınan teminatın dikkate alınmasına izin verilmez.

(ii) TO/THK Yaklaşımı

350. Sermaye yatırımları (perakende varlık sınıfına dahil edilen şirketlerin sermayesi de dahil) için TO/THK yaklaşımıyla ilgili asgari koşullar ve metodoloji, aşağıda sayılan özel koşullara tâbi olmak kaydıyla, kurumsal krediler için temel İDD yaklaşımında öngörülen asgari koşullar ve metodolojinin aynısıdır.⁸⁰

- Bankanın sermaye pozisyonu tuttuğu bir şirketin TO'suna ilişkin tahmini, kredilendirdiği bir şirketin TO'suna ilişkin tahminiyle aynı gerekleri karşılamalıdır.⁸¹ Banka, sermayesine katıldığı şirketle kredi ilişkisi içinde değilse ve pratikte ilgili temerrüt tanımını kullanabilmek için o şirketin mali durumu hakkında yeterli bilgiye sahip değil ancak diğer standartlara uyuyorsa,

⁸⁰ %90 THK varsayımıyla, sermaye yatırımları için gelişmiş yaklaşım mevcut değildir.

⁸¹ Pratikte, aynı karşı tarafa karşı sermaye yatırımı ve IRB kredisi riskinin üstlenilmiş ise, IRB kredisindeki temerrüt, sermaye yatırımında da eşzamanlı temerrüdü tetikleyecektir.

belirlediği TO seti bazında, kurumsal risk ağırlığı fonksiyonundan kaynaklanan risk ağırlıklarına 1,5 katsayısı uygulanacaktır. Bununla birlikte, bankanın sermaye yatırımları önemli düzeyde ve yasal amaçlarla bir TO/THK yaklaşımı kullanmasına izin verilmişse ve ancak banka henüz ilgili standartlara uymuyorsa, piyasa bazlı yaklaşım kapsamındaki basit risk ağırlığı yöntemi uygulanacaktır.

- Sermaye yatırımları için risk ağırlığının hesaplanmasında %90 THK varsayımı kullanılır.
- Bu amaçlarla, bankanın kendi İDD portföyü içindeki diğer krediler için açık yaklaşımı uygulayıp uygulamadığına bakılmaksızın, risk ağırlığı, beş yıllık vade ayarlamasına tâbi tutulur.

351. TO/THK yaklaşımında, 352 ve 353. paragraflarda belirtilen asgari risk ağırlıkları uygulanır. Sermaye yatırımıyla bağlantılı BmK ve BK toplamı, asgari risk ağırlıklarından birinin uygulanması halinde doğacak olandan daha az bir sermaye gereksinimi doğacaksa, asgari risk ağırlıkları kullanılmalıdır. Bir başka deyişle, 350. paragrafta göre hesaplanan risk ağırlıkları ile sermaye yatırımına bağlı beklenen kayıp toplamının 12,5 ile çarpılmasının sonucu ilgili asgari risk ağırlıklarından daha küçük ise, asgari risk ağırlıkları uygulanmalıdır.

352. Portföy aşağıda açıklandığı gibi yönetildiği sürece, belirtilen sermaye yatırımı türlerine %100 asgari risk ağırlığı uygulanır:

- Yatırımın uzun süreli bir müşteri ilişkisinin parçası olduğu, kısa vadede herhangi bir sermaye kazancının beklenmediği ve uzun vadede de (trendin üzerinde) bir sermaye kazancı beklentisinin bulunmadığı, halka açık sermaye yatırımları. Hemen her durumda, ilgili kuruluşun portföydeki şirketle kredi ve/veya genel bankacılık ilişkisi içinde olacağı ve böylece, temerrüt olasılığı tahminlerinin zaten hazır olması beklenir. Uzun vadeli olmasından ötürü, bu yatırımlar için uygun elde tutma süresinin belirlenmesinde çok dikkatli olmak gerekir. Genel olarak, bankanın bu sermaye hisselerini uzun bir süreyle (en az beş yıl) elinde tutacağı beklenir.

- Yatırımın geri dönüşünün sermaye kazançlarından doğmayan düzenli ve periyodik nakit akışlarına dayandığı ve mevcut sermaye kazancı beklentisinin veya gelecek (trendin üzerinde) bir sermaye kazancı beklentisinin bulunmadığı, halka açık olmayan özel sermaye yatırımları.

353. Net kısa pozisyonlar da (paragraf 345’de tanımlandığı gibi) dahil diğer tüm sermaye yatırımı pozisyonları için, TO/THK yaklaşımına göre hesaplanan sermaye gereksinimi, borsada işlem gören sermaye yatırımları için %200; diğer tüm sermaye yatırımları için %300 risk ağırlığı uygulanarak basit risk ağırlığı yöntemiyle hesaplanan sermaye gereksiniminden az olamaz.

354. Sermaye yatırımları için TO/THK yaklaşımında azami risk ağırlığı %1250’dir. 350. paragrafta göre hesaplanan risk ağırlıkları ile sermaye

yatırımlarına bağı BK toplamının 12,5 ile çarpılmasıyla bulunan sonuç %1250 risk ağırlığını aştığı takdirde, bu azami risk ağırlığı uygulanabilir. Alternatif olarak, bankalar sermaye yatırımının tamamını, beklenen kayıp tutarını temsil ettiğini varsayarak, %50'si ana sermayeden, %50'si de katkı sermayeden olmak üzere sermayeden indirebilirler.

355. TO/THK sermaye yatırımları için finansal koruma, kurumsal krediler için olduğu gibi, koruma sağlayıcısına karşı üstlenilen kredi riski üzerinden %90 THK'ye tâbidir. Bu kapsamda, sermaye yatırımı pozisyonları beş yıl vadeye tâbi imiş gibi işlem görecektir.

(iii) Piyasa Bazlı ve TO/THK Yaklaşımlarına İstisnalar

356. Standart yaklaşıma göre sıfır risk ağırlığına tâbi olan şirketlere yapılan sermaye yatırımları, ilgili ulusal denetim otoritesinin takdirine bağı olarak, sermaye ile ilgili İDD yaklaşımlarının kapsamı dışında tutulabilir (sıfır risk ağırlığının uygulanabileceği, kamu destekli şirketler de dahil). Denetim otoritesi, bu tür bir istisnayı olanaklı kılarsa bunu tüm bankalara uygulamalıdır.

357. Ekonominin belirli sektörlerini teşvik etmek için, denetim otoriteleri, bankaya yatırımlar konusunda önemli teşvik ve destekler sağlayan, mevzuatla düzenlenmiş programlar kapsamında yapılan sermaye yatırımlarını da İDD sermaye ihtiyacı yükümlülüklerinden muaf tutabilirler ve sermaye yatırımlarına belirli kısıtlamalar ve belirli bir devlet denetimi getirebilirler. Bu kısıtlamalara örnek olarak, bankanın yatırım yapacağı işletmelerin büyüklüğü ve türleri, izin verilen sermaye payı miktarları, coğrafi konum ve ayrıca, bankanın yatırımla ilgili potansiyel riskini sınırlandıran ilgili diğer faktörlere ilişkin sınırlamalar sayılabilir. Mevzuatla düzenlenen programlar kapsamında yapılan sermaye yatırımları, ana sermaye ile katkı sermayesi toplamının %10'una kadar, İDD yaklaşımlarının kapsamı dışında tutulabilir.

358. Denetim otoriteleri, sermaye yatırımlarını, önemlilik ilkesine göre de İDD uygulamasının kapsamı dışında tutabilirler. Bankanın sermaye yatırımlarının toplam tutarı, 357. paragrafta bahsi geçen mevzuatla düzenlenen tüm programlar hariç olmak üzere, önceki yılın ortalaması itibariyle bankanın ana sermaye ile katkı sermayesi toplamının %10'unu geçiyorsa, o bankanın sermaye yatırımları önemli sayılır. Önemlilik eşiği, bankanın sermaye yatırımları portföyü 10 veya daha az münferit yatırımdan oluşuyorsa, bu bankanın ana ve katkı sermayesi toplamının %5'ine düşürülür. Ulusal denetim otoriteleri bu önemlilik eşiklerini düşürebilirler.

Risk Bileşenleri

359. Genel olarak, sermaye gereksiniminin dayandırıldığı sermaye yatırımı büyüklüğü, ulusal muhasebe uygulamalarına ve yasal düzenlemelere bağı olarak tahakkuk etmemiş yeniden değerlendirme kazançlarını da içerebilen mali

tablolarda sunulan değere dayanır. Böylece, örneğin, sermaye yatırımı ölçütleri şöyle olacaktır:

- Değer değişikliklerinin doğrudan doğruya gelire ve yasal sermayeye etki ettiği rayiç değeri üzerinden izlenen yatırımlar için kredi riski, bilançoda gösterilen rayiç değere eşittir.
- Değer değişikliklerinin gelire değil, sermayenin vergi açısından ayarlanmış ayrı bir bileşenine etki ettiği rayiç değeri üzerinden izlenen yatırımlar için, kredi riski, bilançoda gösterilen rayiç değere eşittir.
- Maliyeti üzerinden ya da maliyet veya piyasa değerinin düşük olanı üzerinden izlenen yatırımlar için kredi riski, bilançoda gösterilen maliyetine veya piyasa değerine eşittir.⁸²

360. Hem sermaye payı, hem de hisse dışı yatırım unsurlarını içeren fonlara yapılan yatırımlar, tutarlı ve istikrarlı bir şekilde uygulanmak kaydıyla, fon payı yatırımlarının çoğunluğu esasında tek bir yatırım olarak ya da mümkünse, bir genelleme yaklaşımı bazında fon bileşenlerine yapılan ayrı ve bağımsız yatırımlar olarak kabul edilebilir.

361. Sadece yatırım yetkisinin bilindiği durumlarda da, fon, tek bir yatırım olarak kabul edilebilir. Bu amaçla, fonun, yetkisinin izin verdiği azami sınırlar içinde, öncelikle en yüksek sermaye gerektiren varlık sınıflarına yatırım yaptığı ve daha sonra, azami toplam yatırım seviyesine ulaşılan kadar azalan sıra içinde yatırım yapmaya devam ettiği varsayılır. Aynı bakış, genelleme yaklaşımında da kullanılabilir, fakat bankanın böyle bir fonun tüm potansiyel bileşenlerini derecelendirmiş olması gerekir.

F. Devralınan Alacaklar İçin Kurallar

362. F Bölümü, devralınan alacaklar için BmK sermaye gereksinimi hesaplama yöntemini sunmaktadır. Bu varlıklar açısından, hem temerrüt riski, hem de temlik riski için İDD sermaye yükümlülüğü söz konusudur. III. F.1 Bölümü, temerrüt riski için risk ağırlıklı varlıkların hesaplanması konusunu irdellemektedir. Değer azalma riski için risk ağırlıklı varlıkların hesaplanması konusu ise III. F. 2 Bölümünde ele alınmaktadır. Beklenen kayıpları hesaplama yöntemi ve karşılıklarla arasındaki farkı tespit etme yöntemi ise, III. G Bölümünde izah edilmektedir.

⁸² Bu, 1988 Uzlaşısına göre tahakkuk etmemiş kazançların %45'inin katkı sermayesine konulmasına izin veren mevcut uygulamayı etkilemez.

Temerrüt Riski İçin Risk Ağırlıklı Varlıklar

363. Bir varlık kategorisine aidiyeti konusunda netlik olmayan alacaklarda, temerrüt riski için İDD risk ağırlığı, bankanın söz konusu risk türüne ilişkin risk ağırlığı fonksiyonu için geçerli nitel standartları karşılayabildiği sürece, o kategoriye uygulanan risk ağırlığıdır. Örneğin, bankalar, kabul edilebilir rotatif perakende kredilerle (234. paragrafta belirtilmiştir) ilgili standartlara uyamadıkları takdirde, diğer perakende kredilere ilişkin risk ağırlığı fonksiyonunu uygulamalıdır. Karma kredi riski türleri içeren havuzları satın alan banka, kredileri türlerine göre ayıramıyorsa, alacak havuzundaki kredi türleri için en yüksek sermaye gereksinimini doğuran risk ağırlığı fonksiyonu uygulanır.

(i) Devralınan Perakende Alacaklar

364. Devralınan perakende alacaklar için, banka, perakende kredilere ilişkin risk ölçüm standartlarına uymalıdır, fakat TO ve THK'leri tahmin etmek için dış ve içsel referans veriler kullanılabilir. TO ve THK (veya TT) tahminleri, alacaklar için ayrıca ve tek tek hesaplanmalıdır: bir başka deyişle, satıcıdan veya başka taraflardan alınan garantiler veya rücu varsayımları dikkate alınmamalıdır.

(ii) Devralınan Kurumsal Alacaklar

365. Devralınan kurumsal alacaklar için, satın alan bankanın aşağıdan-yukarıya yaklaşımına ilişkin mevcut İDD risk sayısallaştırma standartlarını uygulaması beklenir. Bununla birlikte, kabul edilebilir devralınan kurumsal alacaklar için ve denetim otoritesinin iznine tâbi olarak, banka, temerrüt riski için İDD risk ağırlıklarının hesaplamak amacıyla aşağıda açıklanan yukarıdan-aşağıya prosedürünü de kullanabilir:

- Satın alan banka, kredi tutarının yüzdesi olarak ifade edilen, havuzun temerrüt riski için bir yıllık beklenen kaybını (yani, alacaklar havuzundaki tüm borçluların bankaya toplam TT tutarını) tahmin eder. Tahmin edilen beklenen kaybın alacaklar için ayrı olarak hesaplanması gerekir; yani, satıcıdan veya başka taraflardan alınan garantilere veya rücu varsayımlarına bakılmamalıdır. Temerrüt riskini (ve/veya temlik riskini) kapsayan rücu veya garantiler ile ilgili uygulamalar aşağıda ayrıca izah edilmektedir.
- Havuzun beklenen kayıp tahmini yapıldıktan sonra, temerrüt riski için risk ağırlığı, kurumsal kredilere ilişkin risk ağırlığı fonksiyonuyla belirlenir.⁸³ Aşağıda açıklandığı gibi, temerrüt riski için risk ağırlıklarının doğru tespiti, bankanın beklenen kaybı TO ve THK bileşenlerine doğru ve güvenilir bir

⁸³ Paragraf 273'de açıklandığı gibi, KOBİ'ler için firma büyüklüğüne göre ayarlama, satın alınan kurumsal alacaklar havuzunun münferit kredi risklerine göre ağırlıklı ortalama olacaktır. Banka havuzun ortalama büyüklüğünü hesaplamak için gerekli bilgilere sahip değilse, firma büyüklüğüne göre ayarlama yapılmayacaktır.

şekilde ayrıştırma yeteneğine bağlıdır. Bankalar, TO ve THK'leri tahmin etmek için dışsal ve içsel verileri kullanabilirler. Ancak, kurumsal krediler için temel yaklaşımı uygulayan bankalar gelişmiş yaklaşımı kullanamazlar.

Temel İDD Yaklaşımı Uygulaması

366. Satın alan banka, beklenen kaybı TO ve THK bileşenleri itibariyle doğru ve güvenilir bir şekilde ayrıştıramadığı takdirde, risk ağırlığı aşağıdaki özellikler esas alınarak, kurumsal risk ağırlığı fonksiyonu bazında hesaplanır: banka, kredilerin sadece kurumsal borçlulara kullandırılan birinci sıra alacaklar olduğunu kanıtlayabildiği takdirde, %45 THK oranı kullanılabilir. TO, beklenen kaybın bu THK oranına bölünmesi yoluyla hesaplanacaktır. TT, bakiye tutardan, kredi riski azaltma işleminden önce temlik riski (K_{Temlik}) için gereken sermaye yükümlülüğünün düşülmesi yoluyla hesaplanacaktır. Aksi halde, TO, bankanın beklenen kayıp tahminidir; THK oranı %100 olacaktır ve TT, bakiye tutardan K_{Temlik} düşüldüğünde bulunan tutardır. Bir rotatif satın alma kredisi için TT, devralınan alacakların cari tutarına kullanılmamış satın alma taahhütlerinin %75'i ilave edilerek ve çıkan sonuçtan K_{Temlik} düşülerek hesaplanan tutardır. Satın alan banka TO'yu doğru ve güvenilir bir şekilde tahmin edebiliyorsa, risk ağırlığı, 287 ilâ 296, 299, 300 ilâ 305 ve 318. paragraflarda izah edildiği gibi, temel yaklaşımda garantilerle ilgili uygulama ve THK, V özelliklerine göre kurumsal risk ağırlığı fonksiyonlarından hesaplanır.

Gelişmiş İDD Yaklaşımı Uygulaması

367. Devralan banka, havuzun temerrüt ağırlıklı ortalama Temerrüt Halinde Kayıp Yüzdelerini (paragraf 468'de tanımlanmaktadır) ya da ortalama TO'sunu güvenilir bir şekilde tahmin edebildiği takdirde, diğer parametreyi, beklenen uzun vadeli kayıp oranı tahmini bazında tahmin edebilir. Banka (i) uzun vadeli temerrüt ağırlıklı ortalama temerrüt halinde kayıp oranını bulmak için uygun bir TO tahmini kullanabilir veya (ii) uygun TO'yu bulmak için bir uzun vadeli temerrüt ağırlıklı ortalama temerrüt halinde kayıp oranı kullanabilir. Her iki durumda da, devralınan alacaklara ilişkin İDD sermaye hesaplaması için kullanılan THK'nin uzun vadeli temerrüt ağırlıklı ortalama temerrüt halinde kayıp oranından az olamayacağı ve 468. paragrafta tanımlanan kavramlarla uyumlu olması gerektiği göz önünde bulundurulmalıdır. Devralınan alacaklara ilişkin risk ağırlığı, bankanın kurumsal risk ağırlığı fonksiyonunun girdileri olan TO ve THK tahminleri kullanılarak tespit edilecektir. Temel İDD yaklaşımı uygulamasına benzer şekilde, TT, bakiye tutardan K_{Temlik} düşülerek bulunan tutar olacaktır. Bir rotatif satın alma kredisi için TT tutarı ise, devralınan alacakların cari tutarına kullanılmamış satın alma taahhütlerinin %75'i ilave edilerek ve sonuçtan K_{Temlik} düşülerek bulunan tutar olacaktır (böylece, gelişmiş İDD yaklaşımını kullanan bankaların kullanılmamış satın alma taahhütleri için kendi içsel TT tahminlerini kullanmalarına izin verilmeyecektir).

368. Kullanılan tutarlar için, V, havuzun kredi ağırlıklı ortalama efektif vadesine (320 ilâ 324. paragraflarda tanımlanmaktadır) eşit olacaktır. Aynı V

değeri, ilgili kredinin efektif sözleşme maddeleri ve erken amortisman tetikleyicileri içermesi veya satın alan bankayı kredinin vadesi boyunca satın alması gereken gelecekteki alacakların kalitesinde önemli bir bozulmaya karşı koruyan başka madde ve özellikler içermesi şartıyla, taahhüt edilen bir satın alma kredisi kapsamında kullanılmamış tutarlar için de kullanılacaktır. Bu tip efektif koruyucu maddelerin mevcut olmaması halinde, kullanılmamış tutarlar için V değeri, (a) satın alma sözleşmesine göre en uzun vadeli potansiyel alacak ile (b) satın alma kredisinin kalan vadesinin toplamı olarak hesaplanacaktır.

Temlik Riski İçin Risk Ağırlıklı Varlıklar

369. Temlik riski, alacak tutarının alacağın borçlusuna açılan nakdi veya gayri nakdi kredilerle azalması olasılığı anlamına gelir.⁸⁴ Kurumsal ve perakende alacaklar bakımından, devralan banka için temlik riskinin önemsiz düzeyde olduğu banka tarafından ilgili denetim otoritesine kanıtlanmadıkça, temlik riskiyle ilgili uygulama aşağıdaki gibi olmalıdır: ya bir bütün olarak havuz düzeyinde (yukarıdan-aşağıya yaklaşımı) ya da havuzu oluşturan münferit alacaklar düzeyinde (aşağıdan yukarıya yaklaşımı), satın alan banka, alacak tutarının yüzdesi olarak da ifade edilen, temlik riskine ait bir yıllık beklenen kaybı tahmin edecektir. Bankalar, beklenen kaybı tahmin etmek için dışsal ve içsel verileri kullanabilirler. Temerrüt riskine ilişkin uygulamada olduğu gibi, bu tahminin tek başına ve tek tek alacaklar için yapılması gerekir; yani, satıcıya veya üçüncü şahıs garantörlere rücu edilmeyeceği veya onlardan başka bir destek alınmayacağı varsayımıyla yapılması gerekir. Temlik riskine ilişkin risk ağırlıklarını hesaplamak amacıyla, kurumsal risk ağırlığı fonksiyonu aşağıdaki düzenlemelerle kullanılmalıdır: TO, tahmini beklenen kayba eşit olacak şekilde; THK %100 olarak belirlenmelidir. Temlik riski için sermaye gereksiniminin belirlenmesinde uygun vade uygulaması yapılmalıdır. Banka, temlik riskinin uygun bir şekilde izlendiğini ve bir yıl içinde giderilecek şekilde yönetildiğini kanıtlayabildiği takdirde, denetim otoritesi, bankanın bir yıl vade süresi uygulamasına izin verebilir.

370. Bu uygulama, ilgili alacakların kurumsal veya perakende alacak olduğuna bakılmaksızın ve temerrüt riski için risk ağırlıklarının standart İDD uygulamaları kullanılarak mı yoksa kurumsal alacaklar için yukarıda tanımlanan yukarıdan-aşağıya yaklaşımı kullanılarak mı hesaplandığı dikkate alınmaksızın yapılacaktır.

⁸⁴ Örnekler arasında, satılan malların iade edilmesinden kaynaklanan mahsup veya indirimler, ürün kalitesine ilişkin ihtilâflar, borçlunun bir alacağın borçlusuna olası borçları ve borçlunun teklif ettiği ödeme veya promosyon amaçlı indirimler (örneğin, 30 gün içinde nakit ödemeler için açılan krediler gibi) sayılabilir.

Alacaklar İçin Satın Alma Fiyatı İndirimlerine İlişkin Uygulama

371. Çoğu durumda, alacakların satın alma fiyatı, temerrüt kayıpları, temlik riskinden kaynaklanabilecek kayıpları veya her ikisi için bir birinci kayıp koruması (629. paragraf) sağlayan bir iskontoyu (308. ve 334. paragraflarda tanımlanan iskonto kavramı ile karıştırılmamalıdır) yansıtacaktır. Böyle bir fiyat iskontosunun bir kısmı satıcıya iade edildiği takdirde ve bu oranda, iade edilen tutar, İDD menkul kıymetleştirme uygulamasında birinci kayıp koruması olarak kabul edilebilir. Alacaklar için iade edilmeyen fiyat iskintoları, III. G Bölümü kapsamındaki beklenen kayıp (BK) karşılıkları hesaplamasını ya da risk ağırlıklı varlıklar hesaplamasını etkilemez.

372. Alacaklar için alınan teminat veya kısmi garantilerin birinci kayıp koruması sağladığı (hepsi birlikte bu paragrafta bundan böyle risk azaltma unsurları olarak anılacaktır) ve temerrüt kayıplarını, değer azalması kayıplarını veya her ikisini birden kapsadığı durumlarda, bunlar da, İDD menkul kıymetleştirme çerçevesinde birinci kayıp koruması olarak kabul edilebilirler (paragraf 629'a bakınız). Aynı risk azaltma unsuru hem temerrüt riskini hem de temlik riskini kapsıyorsa, Denetim Otoritesi Formülünü kullanan ve bir kredi ağırlıklı THK hesaplayabilen bankalar, bu işlemi, paragraf 634'te açıklandığı gibi yapmalıdır.

Kredi Riski Azaltma Unsurlarının Dikkate Alınması

373. Kredi riski azaltma unsurları, genel olarak, 300 ilâ 307. paragraflarda belirtilen aynı tip çerçeve kullanılarak dikkate alınır.⁸⁵ Özellikle, satıcının veya bir üçüncü kişinin sağladığı garantiye, bu garantinin temerrüt riskini mi, temlik riskini mi yoksa her ikisini birden mi kapsadığına bakılmaksızın, garantilere ilişkin mevcut İDD kuralları bağlamında işlem yapılır.

- Garanti havuzun temerrüt riskini ve temlik riskini kapsıyorsa, banka, havuzun temerrüt riski ve temlik riski için toplam risk ağırlığı yerine, garantöre karşı üstlenilen bir kredi riskinin risk ağırlığını kullanacaktır.
- Garanti sadece temerrüt riskini veya sadece temlik riskini kapsıyorsa, banka, havuzun ilgili risk bileşeni (temerrüt riski veya temlik riski) için risk ağırlığı yerine, garantöre karşı üstlenilen bir kredi riskinin risk ağırlığını kullanacaktır. Daha sonra, diğer bileşen için sermaye gereksinimi ilave edilecektir.
- Bir garanti, temerrüt ve/veya temlik riskinin sadece bir kısmını kapsıyorsa, temerrüt ve/veya temlik riskinin garanti kapsamında olmayan kısmına, orantılı veya kademeli teminatlara ilişkin mevcut KRA kurallarına göre işlem

⁸⁵ Ulusal denetim otoritesinin tercihinine bağlı olarak, bankalar, temlik riski için sermaye gereksiniminin belirlenmesi amacıyla, dahili olarak derecelendirilen ve temel IRB yaklaşımında A-⁴dan daha düşük bir TO muadili derece uygulanan garantörleri tanıyabilir ve kabul edebilirler.

yapılacaktır (yani, kapsam dışında olan risk bileşenlerinin risk ağırlıkları, kapsam içindeki risk bileşenlerinin risk ağırlıklarına eklenecektir).

373(i). Eğer değer azalış riskine karşı bir koruma satın alınmışsa ve 307(i) ve 307(ii) paragraflarındaki koşullar yerine getirilmişse, değer azalış riski risk ağırlıklı varlıklar hesaplamasına, çifte temerrüt çerçevesi uygulanabilecektir. Bu durumda, TO_0 hesaplanan BK'ye eşit, THK_g yüzde 100 ve efektif vade paragraf 369'a uygun olarak belirlenmek üzere 284(i)'den 284(iii)'ye kadar olan paragraflar uygulanır.

G. Beklenen Kayıplara İlişkin Uygulama ve Karşılıkların Tanınması

374. III. G Bölümü, karşılıklar (örneğin, özel karşılıklar, ülke riski karşılıkları gibi portföye özgü genel karşılıklar veya genel karşılıklar) ve beklenen kayıp arasındaki farkın 43. paragrafta açıklandığı gibi yasal sermaye dahil edilebileceği veya yasal sermayeden indirilmesi yöntemini irdellemektedir.

Beklenen Kayıpların Hesaplanması

375. Banka, kredi riskleriyle (TO/THK yaklaşımında sermaye yatırımlarıyla bağlantılı beklenen kayıp tutarı ve menkul kıymetleştirme kredileri hariç) bağlantılı beklenen kayıp tutarını (beklenen kaybın TT ile çarpılması yoluyla bulunur) toplayarak toplam beklenen kayıp tutarını hesaplamalıdır. TO/THK yaklaşımına tâbi olan sermaye yatırımlarıyla bağlantılı beklenen kayıp tutarı toplam beklenen kayıp tutarına dahil edilmez ve bu kredilere 376 ve 386. paragraflar uygulanır. Menkul kıymetleştirme kredileri için beklenen kayıp uygulaması, 563. paragrafta tanımlanmaktadır.

(i) Denetim otoritesi Sınıflama Kriterlerine Tâbi İK Dışındaki Krediler İçin Beklenen Kayıp

376. Bankalar, *hem* mütemerrid nitelikte olmayan *hem de çifte temerrüt uygulaması çerçevesinde korunma altına alınmış pozisyonlar kapsamına girmeyen* kurumsal krediler, hazine ve merkez bankası kredileri, banka kredileri ve perakende krediler için $TO \times THK$ çarpımı yoluyla bir beklenen kayıp tutarı hesaplamalıdır. Temerrüde düşmüş kurumsal krediler, hazine ve merkez bankası kredileri, banka kredileri ve perakende krediler için, bankalar, 471. paragrafta tanımlanan kendi en iyi beklenen kayıp tahminlerini; temel yaklaşımı kullanan bankalar ise denetim otoritesinin öngördüğü THK'yi kullanmalıdırlar. Denetim otoritesi sınıflama kriterlerine tâbi olan İK kredileri için ise, beklenen kayıp, 377 ve 378. paragraflarda açıklandığı gibi hesaplanır. TO/THK yaklaşımına tâbi olan sermaye yatırımları için, 351 ilâ 354. paragrafların koşulları uygulanmadıkça, BK, $TO \times THK$ olarak hesaplanır. Menkul kıymetleştirme riskleri, 563. paragrafta belirtildiği gibi, beklenen kayıp tutarına dahil edilmezler. *Çifte temerrüt kapsamında finansal koruma altına alınmış pozisyonlar dahil olmak üzere, diğer tüm riskler için, beklenen kayıp, sıfırdır.*

(ii) *Denetim Otoritesi Sınıflama Kriterlerine Tâbi Olan İK Kredileri İçin Beklenen Kayıp*

377. Denetim otoritesi sınıflama kriterlerine tâbi olan İK kredileri için, beklenen kayıp tutarı, aşağıda belirtildiği gibi, uygun risk ağırlıklarıyla saptanan risk ağırlıklı varlıklar tutarının TT ile çarpımının %8 ile çarpılması suretiyle belirlenir.

Diğer İK Kredileri İçin Denetim otoritesinin Öngördüğü Kategoriler ve beklenen kayıp Risk Ağırlıkları

378. VYTG hariç, İK kredileri için risk ağırlıkları, aşağıdaki tabloda gösterildiği gibidir:

Güçlü	İyi	Standart	Zayıf	Temerrüde Düşmüş
%5	%10	%35	%100	%625

Ulusal uygulama tercihinine bağlı olarak, denetim otoritelerinin, bankaların 277. paragrafta açıklandığı gibi, denetim otoritesinin öngördüğü “güçlü” ve “iyi” kategorilerine giren diğer İK kredilerine ayrıcalıklı risk ağırlıkları uygulamalarına izin verdiği durumlarda, buna tekabül eden beklenen kayıp risk ağırlığı “güçlü” krediler için %0 ve “iyi” krediler için %5 olacaktır.

VYTG için denetim otoritesinin öngördüğü kategoriler ve beklenen kayıp risk ağırlıkları

379. VYTG için risk ağırlıkları, aşağıdaki tabloda gösterildiği gibidir:

Güçlü	İyi	Standart	Zayıf	Temerrüde Düşmüş
%5	%5	%35	%100	%625

Ulusal uygulama tercihinine bağlı olarak, denetim otoritelerinin bankaların 282. paragrafta açıklandığı gibi denetim otoritesinin öngördüğü “güçlü” ve “iyi” kategorilerine giren VYTG kredilerine ayrıcalıklı risk ağırlıkları uygulamalarına izin verdiği durumlarda, buna tekabül eden beklenen kayıp risk ağırlığı hem “güçlü” krediler hem de “iyi” krediler için %5 olacaktır.

Karşılıkların Hesaplanması

(i) İDD Yaklaşımına Tâbi Olan Alacaklar

380. Toplam kabul edilebilir karşılıklar terimi, İDD yaklaşımına tâbi tutulan kredilere ait tüm karşılıkların (yani, özel karşılıklar, kısmi borç silmeler, ülke riski karşılıkları gibi portföye özgü genel karşılıklar veya genel karşılıklar) toplamı olarak tanımlanır. Buna ilaveten, toplam kabul edilebilir karşılıklar, temerrüt halindeki varlıklar üzerinden iskontoları da içerebilir. Sermaye yatırımları ve menkul kıymetleştirme risklerine ilişkin olarak ayrılan özel karşılıkların toplam kabul edilebilir karşılıklara dahil edilmemeleri gerekir.

(ii) Kredi Riskine İlişkin Standart Yaklaşımına Tâbi Alacaklar

381. Kredi risklerinin bir kısmı için geçici olarak (257 ve 258. paragraflarda tanımlandığı gibi) standart yaklaşımı uygulayan ya da standart yaklaşıma tâbi tutulan riskleri önemli düzeyde değilse daimi olarak (259. paragraf) standart yaklaşımı uygulayan bankalar, genel karşılıklarının standart veya İDD yaklaşımına tâbi tutulan kısımlarını (42. paragraf), 382 ve 383. paragraflarda açıklanan yöntemlere göre belirleyeceklerdir.

382. Bankalar, genel olarak, toplam genel karşılıklarını, standart ve İDD yaklaşımlarına tâbi tutulan risk ağırlıklı varlıklarının paylarına göre orantılı olarak tesis etmelidir. Bununla birlikte, bir kuruluş içinde risk ağırlıklı varlıkların tespiti için sadece belirli bir yaklaşım (yani, standart veya İDD yaklaşımı) kullanıldığı takdirde, standart yaklaşım kapsamında ayrılan genel karşılıklar, standart uygulamayla ilişkilendirilecektir. Benzer şekilde, kuruluşlar içinde İDD yaklaşımı kullanılarak ayrılan genel karşılıklar da 380. paragrafta belirtilen toplam kabul edilebilir karşılıklara ait olacaktır.

383. Ulusal denetim otoritesinin tercihinine bağlı olarak, standart veya İDD yaklaşımını kullanan bankalar, izleyen koşullara tâbi olmak kaydıyla, standart ve İDD yaklaşımlarında sermayede dikkate alınacak genel karşılıklarını tesis ederken kendi içsel yöntemlerini kullanabilirler. İçsel tahsis yönteminin kullanılmasına ilişkin standartlar ulusal denetim otoritesi tarafından belirlenecektir. Bankalar, bu amaçla bir içsel tahsis yöntemini kullanmak için denetim otoritelerinden ön onay almak zorundadır.

Beklenen kayıp (BK) ve Karşılıklara İlişkin Uygulama

384. 43. paragrafta belirtildiği gibi, İDD yaklaşımını kullanan bankalar, kabul edilebilir karşılıkların (380. paragrafta tanımlandığı gibi) toplam tutarını, İDD yaklaşımı kapsamında hesaplanan toplam beklenen kayıp tutarıyla (375. paragrafta tanımlandığı gibi) karşılaştırmalıdır. Ayrıca, 42. paragraf, hem standart yaklaşımı hem de İDD yaklaşımını uyguladığında, bankanın kredi riskine ilişkin standart yaklaşıma tâbi tutulan beklenen kayıp ve karşılıklarına ilişkin uygulamayı izah etmektedir.

385. Hesaplanan beklenen kayıp tutarının karşılıklardan daha düşük olduğu durumlarda, denetim otoriteleri, aradaki farkın katkı sermayeye dahil edilmesine izin vermeden önce, beklenen kayıp tutarının bankanın faaliyet gösterdiği piyasadaki koşulları tam olarak yansıtıp yansıtmadığını değerlendirmelidir. Özel karşılıkların temerrüt halindeki varlık üzerinden hesaplanan beklenen kayıp tutarını aşması durumunda, aradaki farkın, temerrüde düşülmeyen varlıklar üzerinden hesaplanan beklenen kayıp tutarından mahsup edilmesinden önce de, bu değerlendirmenin yapılması gerekir.

386. TO/THK yaklaşımında sermaye yatırımları için hesaplanan beklenen kayıp tutarının %50'si ana sermayeden, %50'si ise katkı sermayeden düşülür. TO/THK yaklaşımında sermaye yatırımları için hesaplanan karşılıklar veya borç silmeler, beklenen kayıp karşılığı hesaplamasında kullanılmayacaktır. Menkul kıymetleştirme riskleri ile ilgili beklenen kayıp ve karşılıklara ilişkin uygulama, 563. paragrafta izah edilmektedir.

H. İDD Yaklaşımı İçin Asgari Koşullar

387. Bölüm III. H, İDD yaklaşımına geçiş ve bu yaklaşımın devamlı kullanılmasına ilişkin asgari koşulları sunmaktadır. Asgari koşullar, aşağıda sayılan 12 ayrı bölümde düzenlenmiş bulunmaktadır: (a) asgari koşulların bileşimi, (b) asgari koşullara uyum şartı, (c) derecelendirme sisteminin tasarımı, (d) risk derecelendirme sisteminin işleyişi, (e) kurumsal yönetim ve denetim, (f) içsel derecelerin kullanımı, (g) riskin sayısallaştırılması, (h) içsel tahminlerin onaylanması, (i) denetim otoritesinin öngördüğü THK ve TT tahminleri, (j) finansal kiralamanın dikkate alınma koşulları, (k) sermaye yatırımları için sermaye gereksinimi hesaplaması ve (l) açıklama koşulları. Bu asgari koşulların çeşitli varlık kategorileri için geçerli olduğunu not etmek gerekir. Bundan dolayı, belirli bir asgari koşul başlığı altında birden fazla varlık kategorisi ele alınabilir.

Asgari Koşulların Bileşimi

388. İDD yaklaşımını kullanabilmek için, bankaların, hem başlangıçta hem de devamlı olarak belirli asgari koşullara uyduğunu denetim otoritesine kanıtlaması gerekir. Bu koşulların pek çoğu, bankaların risk derecelendirme sistemlerinin ulaşması gereken hedefleri ve yerine getirmesi gereken koşulları içermektedir. Bu konuda, bankaların ilgili riskleri tutarlı, güvenilir ve geçerli bir şekilde sınıflandırma ve sayısallaştırma becerileri üzerinde odaklanılır.

389. Bu gereklerin altında yatan en önemli prensip, derecelendirme ve risk tahmin sistem ve süreçlerinin borçlu ve işlemin özellikleri hakkında anlamlı bir değerlendirme; anlamlı bir risk farklılaştırması ve makul sınırlar içinde doğru ve tutarlı nicel risk tahminlerine ulaşabilecek nitelikte olmasıdır. Ayrıca, söz konusu sistemler ve süreçlerin bu tahminlerin dahili kullanımına uyumlu ve

uygun olması da gerekir. Komite, piyasalar, derecelendirme metodolojileri, bankacılık ürünleri ve uygulamaları arasındaki farkların, hem bankaların hem de denetim otoritelerinin kendi operasyonel prosedürlerini uyarlamalarını gerektirdiğinin farkındadır. Komitenin niyeti, bankaların risk yönetimi politikaları ve uygulamalarına ilişkin herhangi bir form veya operasyonel ayrıntı dikte etmek değildir. Her denetim otoritesi, bankaların uyguladığı sistem ve kontrollerin İDD yaklaşımına temel oluşturmak için yeterli olduğunu teyit eden ayrıntılı inceleme ve kontrol prosedürleri geliştirecektir.

390. Bu dokümanda belirtilen asgari koşullar, tersi açıkça belirtilmedikçe, tüm varlık sınıflarına uygulanır. Kredi risklerinin borçlu veya kredi derecelerine atanmasına (ve ilgili denetim, doğrulama vb.) ilişkin standartlar, açıkça aksi belirtilmedikçe, perakende risklerin homojen risk havuzlarına atanmasına da aynı şekilde uygulanır.

391. Bu dokümanda belirtilen asgari koşullar, tersi açıkça belirtilmedikçe, hem temel yaklaşıma hem de gelişmiş yaklaşıma uygulanır. Genel olarak, bütün İDD bankaları, kendi TO tahminlerini yapmalı⁸⁶ ve derecelendirme sisteminin tasarımı, işleyişi, kontrolleri ve kurumsal yönetim ile ilgili genel koşullara ve TO tahminleri ve TO ölçümlerinin doğrulanmasıyla ilgili gereklere uymalıdır. Kendi THK ve TT tahminlerini kullanmak isteyen bankalar, ayrıca, bu risk faktörleri için 468 ilâ 489. paragraflarda belirtilen ilave asgari koşullara da uymalıdır.

2. *Asgari Koşullara Uyum Şartı*

392. İDD yaklaşımını kullanmaya hak kazanabilmek için, bankanın, bu dokümanda açıklanan İDD koşullarına hem başlangıçta hem de devamlı olarak uyduğunu denetim otoritesine kanıtlaması gerekir. Bankaların genel kredi riski yönetimi uygulamalarının, Komitenin ve ulusal denetim otoritelerinin yayımladığı, sürekli yenilenen ve gelişen ihtiyatlı uygulamalara ilişkin düzenlemelere de uygun olması gerekir.

393. Bankanın bütün asgari gereklerle tam olarak uyumlu olmadığı durumlar söz konusu olabilir. Böyle bir durumda, bankanın asgari gereklere zamanında tekrar uyumlu hale gelmek amacına yönelik bir plan yapması ve bu plan için ilgili denetim otoritesinden onay alması ya da bu uyumsuzluğun etkilerinin kuruma yarattığı risk açısından önemsiz olduğunu denetim otoritesine kanıtlaması gerekir. Kabul edilebilir bir planın yapılamaması ya da planın başarıyla uygulanamaması ya da uyumsuzluğun önemsiz düzeyde olduğunun gösterilememesi halinde, ilgili denetim otoriteleri, bankanın İDD yaklaşımını kullanma hakkını tekrar gözden geçireceklerdir. Ayrıca, herhangi bir aykırılık süresince, denetim otoriteleri, bankanın 2. Yapısal Blok kapsamında ilave sermaye bulundurmasını ya da denetim otoritesinin öngördüğü başka bir uygun tedbiri almasını talep edeceklerdir.

⁸⁶ Bankaların, İK alt-sınıfına giren belirli krediler için ve belirli sermaye yatırımı riskleri için kendi TO tahminlerini yapmaları zorunlu değildir.

3. Derecelendirme Sisteminin Yapısı

394. “Derecelendirme sistemi” terimi, kredi riskinin değerlendirilmesini, içsel risk derecelerinin tayinini ve temerrüt ve zarar tahminlerinin sayısallaştırılmasını destekleyen tüm yöntemler, süreçler, kontroller, veri toplama ve bilgi teknolojisi sistemlerini kapsar.

395. Her varlık kategorisi içinde, banka, birden fazla derecelendirme metodolojileri/sistemleri kullanabilir. Örneğin, bankanın belirli sektörler veya piyasa segmentleri (örneğin, aracı piyasası ve büyük şirketler) için kullandığı uyarlanmış farklı derecelendirme sistemleri bulunabilir. Bankanın birden fazla sistemi aynı anda kullanmayı tercih etmesi durumunda, bir borçluya belirli bir derecelendirme sisteminin uygulanmasının gerekçeleri tam olarak belgelendirilmeli ve borçlunun risk seviyesini en iyi yansıtan bir tarzda uygulanmalıdır. Bankalar, yasal sermaye gereksinimini asgariye indirmek gayesiyle, borçlulara farklı derecelendirme sistemleri uygulamamalıdır (yani, derecelendirme sistemi seçiminde keyfi tercihte bulunmak). Bankalar, İDD kapsamında kullandıkları her sistemin hem başlangıçta hem de devamlı olarak asgari gereklerle uyumlu olduğunu göstermelidir.

(i) Derecelendirme Boyutları

Kurumsal Krediler, Hazine ve Merkez Bankası Kredileri ve Banka Kredileri İçin Standartlar

396. Kabul edilebilir bir İDD derecelendirme sisteminin iki ayrı ve bağımsız boyutu bulunmalıdır: (i) borçlunun temerrüde düşme riski ve (ii) işleme özgü faktörler.

397. Birinci boyut, borçlunun temerrüde düşme riskini yansıtmalıdır. Aynı borçlu için üstlenilen farklı kredi risklerine, her işlemin özgün niteliklerindeki farklılara bakılmaksızın, aynı borçlu derecesi tayin edilmelidir. Bunun iki istisnası vardır. Birincisi, bankanın, kredinin ulusal para cinsinden ya da yabancı para cinsinden olmasına bağlı olarak farklı borçlu dereceleri tahsis edebileceği ülke transfer riskidir. İkincisi ise, bir krediye bağlantılı garantilerin ayarlanmış borçlu derecesinde yansıtılmasıdır. Her iki durumda da, ayrı kredi riskleri, aynı borçlu için birden çok derece uygulanmasıyla sonuçlanabilir. Bankalar, kredi politikalarında borçlu dereceleri arasındaki ilişkileri, her borçlu derecesine atfedilen risk düzeyi açısından düzenlemelidir. Kredi kalitesi bir borçlu derecesinden diğerine düştükçe, algılanan ve ölçülen risk de artmalıdır. Kredi politikası, her borçlu derecesinin riskini, hem o derecenin tayin edildiği borçlular için tipik bir temerrüt olasılığı riski tanımıyla, hem de kredi riski seviyelerini ayırt etmek için kullanılan kriterlerle tanımlamalı ve düzenlemelidir.

398. İkinci boyut ise, teminat, borcun sırası, ürün tipi, vb. gibi işleme özgü faktörleri yansıtmalıdır. Temel İDD yaklaşımını kullanan bankalarda, bu koşul,

hem borçluyla ilgili faktörleri hem de işleme özgü faktörleri yansıtan bir kredi boyutuyla yerine getirilebilir. Örneğin, hem borçlunun gücünü (TO), hem de zararın şiddetini (THK) içermek suretiyle beklenen kaybı yansıtan bir derecelendirme boyutu kabul edilecektir. Benzer şekilde, sadece THK'yi yansıtan bir derecelendirme sistemi de kabul edilecektir. Bir derecelendirme boyutunun beklenen kaybı yansıtması ve THK'yi ayrıca sayısallaştırmaması halinde, denetim otoritesinin öngördüğü THK tahminleri kullanılmalıdır.

399. Gelişmiş yaklaşımı kullanan bankalarda, kredi derecesi sadece THK'yi yansıtmalıdır. Bu dereceler, örneğin, teminat tipi, ürün, sektör ve kredinin kullanım amacı dahil ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere, THK'yi etkileyen tüm faktörleri yansıtabilmelidir. Borçlu özellikleri, sadece THK'yi yordamladıkları takdirde ve oranda, THK derecelendirmesine dahil edilebilir. Bankalar, yaptıkları tahminlerin doğruluğunu ve uygunluğunu artırdığı konusunda denetim otoritelerini ikna edebildikleri sürece, kredi derecelerini etkileyen faktörleri portföyün çeşitli segmentleri için farklı uygulayabilirler.

400. İK alt-kategorisi için denetim otoritesi sınıflama kriterlerini kullanan bankalar, bu krediler için iki boyutlu derecelendirme gereğinden muafır. İK'de borçlu ve işlem özelliklerinin karşılıklı bağımlılığından dolayı, bankalar, bu başlık altında açıklanan koşulları, borçlunun finansal gücü (TO) ve zararın şiddeti (THK) mülahazalarını içerecek şekilde beklenen kaybı yansıtan tek bir derecelendirme boyutuyla yerine getirebilirler. Ancak bu muafiyet, İK alt-kategorisi için genel kurumsal temel veya gelişmiş yaklaşımı kullanan bankalara uygulanmaz.

Perakende Krediler İçin Standartlar

401. Perakende krediler için derecelendirme sistemleri, hem borçlu riskini, hem de işlem riskini yansıtmalı ve ilgili borçlu ve işlem özelliklerinin hepsini kapsamalıdır. Bankalar, İDD yaklaşımında perakende tanımı kapsamına giren her krediyi belirli bir havuza dahil etmelidir. Bankalar, bu sürecin anlamlı bir risk farklılaştırması yarattığını, yeterince homojen risklerin gruplandırılmasını sağladığını ve havuz seviyesinde zarar özelliklerinin doğru ve tutarlı tahminine olanak sağladığını göstermelidir.

402. Her havuz için, bankalar, TO, THK ve TT'yi tahmin etmelidir. Birden fazla havuz aynı TO, THK ve TT tahminlerini paylaşabilir. Bankalar, kredileri bir havuza dahil ederken en azından aşağıdaki risk belirleyici faktörleri dikkate almalıdır:

- Borçlu risk özellikleri (yani, borçlu tipi, borçlunun yaşı ve mesleği gibi demografik özellikler);
- Ürün ve/veya teminat türleri de dahil işlem risk özellikleri [(örneğin, kreditorün gayrimenkul gibi bir varlık karşılığında kredi açmaya hazır olduğu yüzdesel oran), kriterleri, mevsimsellik, garantiler ve sıralama (birinci veya ikinci sıra rehinler)]. Bankalar, varsa çoğul teminat (krediyle ilgili birden fazla teminat) hükümlerini de açıkça izah etmelidir;

- Kredi geri ödemelerinde gecikme olması: Bankaların, geri ödemesi gecikmiş olan kredileri gecikmemiş olan kredilerden ayırmalıdır.

(ii) *Derecelendirmenin Yapısı*

Kurumsal Krediler, Hazine ve Merkez Bankası Kredileri ve Banka Kredileri İçin Standartlar

403. Borçlu ve kredi derecelendirmesi ölçeklerinde aşırı bir yoğunlaşmaya yer verilmeksizin, risklerin derecelere anlamlı bir şekilde dağıtılmış olması gerekir.

404. Bu hedefe ulaşabilmek için, bankanın mütemerrid olmayan borçlular için en az yedi, temerrüde düşmüş borçlular için bir borçlu derece düzeyi uygulaması gerekir. Belirli bir piyasa segmentine odaklanmış kredilendirme faaliyeti bulunan bankalar, bu gereği, asgari sayıda derece düzeyi kullanarak yerine getirebilirler; denetim otoriteleri, farklı kredi kalitesine sahip borçlulara kredi kullandıran bankaların daha fazla sayıda borçlu derecesi uygulamalarını isteyebilirler.

405. Borçlu derecesi, TO tahminlerinin dayandırıldığı, belirli ve farklı bir derecelendirme kriterleri seti bazında borçlu riskinin değerlendirilmesi olarak tanımlanır. Derecelendirme tanımı, o derecenin tayin edildiği borçlular için tipik temerrüt riski derecesinin tanımının yanı sıra, o kredi riski düzeyini ayırt etmek için kullanılan kriterleri içermelidir. Ayrıca, alfa veya sayısal derecelere uygulanan “+” veya “-” belirleyicileri, ancak banka bunların uygulanması için eksiksiz derece tanımları ve kriterlerini tespit etmiş ise ve TO’ları bu ayrılmış dereceler için ayrı ayrı belirliyorsa, ayrı dereceler olarak kabul edilirler.

406. Belirli bir piyasa segmentinde ve temerrüt riski aralığında yoğunlaşan kredi portföyleri bulunan bankalar, borçluların belirli derecelerde gereksiz yoğunlaşmasını önlemek için o aralık içinde yeterli sayıda derece düzeyi belirlemelidir. Tek bir derecede veya belirli derecelerde önemli bir yoğunlaşma olması halinde, ilgili derecenin veya derecelerin makul sınırlar içinde dar TO bantlarını kapsadığı ve bir dereceye giren tüm borçluların temerrüt riskinin o bant içinde yer aldığı, ikna edici ampirik kanıtlarla desteklenmelidir.

407. THK tahmini için gelişmiş yaklaşımı uygulayan bankalar için öngörülmuş belirli bir asgari kredi derece düzeyi sayısı yoktur. Bankalar, birbirinden çok farklı THK’leri olan kredileri tek bir derece düzeyinde gruplandırmaktan kaçınmak için yeterli sayıda kredi derecesine sahip olmalıdır. Kredi derece düzeylerini tanımlamak için kullanılan kriterlerin ampirik kanıtlara dayanması gerekir.

408. İK varlık kategorileri için denetim otoritesi sınıflama kriterlerini kullanan bankaların, mütemerrid olmayan borçlular için en az dört, temerrüde düşmüş borçlular için ise bir derece düzeyinin bulunması gerekir. Kurumsal temel ve gelişmiş yaklaşıma hak kazanan İK kredileri için koşullar, genel kurumsal krediler için öngörülen koşulların aynısıdır.

Perakende Krediler İçin Standartlar

409. Belirlenen her havuz için bankanın, zarar özelliklerinin (TO, THK ve TT) nicel ölçütlerini sağlayabilmesi gerekir. İDD kapsamında farklılaştırma seviyesinin, belirli bir havuzdaki kredilerin sayısının, o havuz seviyesinde zarar özelliklerinin oran ve miktarlarının anlamlı bir şekilde tayin edilmesi ve doğrulanması için yeterli olmasını sağlaması gerekir. Borçluların ve kredilerin havuzlara dağılımı anlamlı ve uygun olmalıdır. Bankanın toplam perakende kredilerinin gereksiz şekilde tek bir havuzda yoğunlaşmaması gerekir.

(iii) Derecelendirme Kriterleri

410. Bankanın derecelendirme sistemi altında kredilere derece tayinine ilişkin somut derece tanımları, süreçleri ve kriterleri bulunmalıdır. Derece tanım ve kriterleri mantıklı ve sezgisel olmalı, anlamlı bir risk farklılaştırması oluşturmalıdır.

- Derece tanım ve kriterleri, derece tayin etmekle görevlilerin benzer riskler taşıyan borçlu veya kredilere istikrarlı bir şekilde aynı dereceyi tayin etmesine olanak sağlayacak kadar ayrıntılandırılmalıdır. Bu istikrar ve tutarlılık, bütün iş birimleri, departmanlar ve coğrafi yerleşimlerde mevcut olmalıdır. Derecelendirme kriter ve prosedürlerinin farklılaşması halinde, banka, olası tutarsızlıkları izlemeli ve gerekirse, tutarlılığı sağlamak için derecelendirme kriterlerinde gereken değişiklikleri yapmalıdır.
- Yazılı derecelendirme tanımları, iç denetim veya eşit ölçüde bağımsız olan bir birim ve denetim otoriteleri gibi üçüncü şahısların derecelendirme sistemini anlaması ve derece tayinlerini gözden geçirmesi ve atanmış derece/havuz işlemlerinin uygun olup olmadığını değerlendirmesi için yeterince ayrıntılı ve açık olmalıdır.
- Kriterler, ayrıca, bankanın içsel kredilendirme ilke ve standartlarıyla bankanın sorunlu borçlu ve kredilerle ilgili politikalarına da uygun olmalıdır.

411. Bankalar, mevcut bilgileri tutarlı şekilde dikkate almak için, borçlulara ve kredilere derece tayininde, gereken tüm ilgili ve önemli bilgileri kullanmalıdır. Bilgilerin güncel olması gerekir. Banka, ne kadar az bilgiye sahipse, kredi risklerinin borçlu ve kredi derecelerine veya havuzlarına tayininde ve dağılımında o kadar ihtiyatlı davranmalıdır. İçsel derecenin tespitinde dışsal derece asli faktör olabilir; bununla birlikte, banka, ilgili diğer bilgileri de dikkate almalıdır.

Kurumsal Varlık Sınıfı İçindeki İK Ürünleri

412. İK kredileri için ilgili denetim otoritesi sınıflama kriterlerini kullanan bankalar, kredilerine içsel derece tayinini, gerekli asgari koşullara uymak şartıyla, kendi kriterleri, sistemleri ve süreçlerine dayanarak yapmalıdır. Daha sonra, içsel derece düzeyleri denetim otoritesinin öngördüğü beş derecelendirme kategorisine eşleştirilmelidir. Ek 4'teki 1 ilâ 4. tablolar, İK kredilerinin her alt-kategorisi için, denetim otoritesi kategorilerinin her birine giren kredilerin gösterdiği özellikleri ve genel değerlendirme faktörlerini içermektedir. Her kredilendirme faaliyetinin, değerlendirme faktörlerini ve özelliklerini yansıtan kendine özgü bir tablosu vardır.

413. Komite, bankaların kredilerini derecelendirmek için kullandıkları kriterlerin, denetim otoritesi kategorilerini belirleyen kriterlerin tamamen aynı olmayacağını kabul etmektedir; ancak, bankalar, uyguladıkları eşleme sürecinin denetim otoritesi kategorisindeki özellikler sıralamasıyla uyumlu bir derece düzeyi sıralamasıyla sonuçlandığını göstermelidir. Bankalar, kendi dahili kriterlerinin esas alındığı durumlarda bu kriterlerin eşleme sürecini verimsiz ve etkisiz hale getirmemesini sağlamak amacıyla özel tedbirler almalıdır.

(iv) Derecelendirme Sürecinin Zamanlaması

414. TO tahmininde kullanılan zaman diliminin bir yıl olmasına rağmen (447. paragrafta açıklandığı gibi), bankaların derecelendirme yaparken daha uzun bir zaman dilimi kullanmaları beklenir.

415. Borçlu derecelendirmesi, olumsuz ekonomik koşullara veya beklenmedik gelişmelere rağmen borçlunun borçlarını ödeme ve akdi yükümlülüklerini yerine getirme kabiliyeti ve isteği hakkında bankanın yaptığı değerlendirmeyi yansıtmalıdır. Örneğin, derecelendirme süreci belirli, uygun stres senaryolarına dayandırılabilir. Alternatif olarak, herhangi bir somut stres senaryosu açıkça belirlenmeden, borçlunun olumsuz ekonomik koşullara veya beklenmedik olaylara karşı dayanıklılığını yansıtan borçlu özellikleri de dikkate alınabilir. Bu değerlendirmeler sırasında dikkate alınan ekonomik koşullar, mevcut koşullarla ve ilgili sektör/coğrafi bölge içinde iktisadi devre boyunca ortaya çıkması muhtemel olan koşullarla uyumlu olmalıdır.

416. Gelecekteki olayları ve bunların belirli bir borçlunun mali durumu üzerindeki olası etkilerini tahmin etmenin güçlüklerinden dolayı, bankalar, tahmini bilgilerde muhafazakâr bir davranış sergilemelidir. Ayrıca, sınırlı verilerin mevcut olduğu durumlarda, bankalar, yaptıkları analizlerde de muhafazakâr bir yaklaşım benimsemelidir.

(v) *Modellerin Kullanılması*

417. Bu bölümdeki koşullar, TO, THK veya TT tahminleri ya da borçlu veya kredi derecesi tayini amacıyla kullanılan istatistiksel modellere ve diğer mekanik yöntemlere uygulanır. Kredi puanlama modelleri ve diğer mekanik derecelendirme prosedürleri, genellikle, mevcut bilginin sadece bir alt setini kullanır. Mekanik derecelendirme prosedürleri, derecelendirme sistemlerinde yapılan ve insan yargılarının büyük rol oynadığı kişisel hataları bazen önlemesine rağmen, sınırlı bilginin mekanik yöntemlerle kullanımı da derecelendirme hatalarının kaynağı olabilir. Kredi puanlama modelleri ve diğer mekanik yöntemlere, derecelendirme tahsislerinin asli veya kısmi temeli olarak izin verilebilir ve bu modeller ve prosedürler, kayıp özelliklerinin tahmininde de rol oynayabilir. Modelin kapsamı dışındakiler de dahil, ilgili bütün önemli bilgilerin de dikkate alınmasını ve modelin uygun bir şekilde kullanılmasını sağlamak için yeterli insan yargısı ve insan denetimi gereklidir.

- Bir modelin veya prosedürün öngörü gücünün yeterli olduğu ve kullanılmasının yasal sermaye gereksinimini bozmayacağı konusunda ilgili denetim otoritesini ikna etmekten banka sorumludur. Modele girdi olarak kullanılan değişkenler, makul bir öngörü kümesinden oluşturulmalıdır. Model, bankanın ilişki kurduğu borçlular veya kullandığı krediler için ortalama olarak uygun ve doğru sonuçlar vermeli ve modelde bilinen herhangi önemli bir yanlışlık bulunmamalıdır.
- Banka, mevcut verilerini, onaylanmış bir dereceye özgü verilerin doğruluğu, tamlığı ve uygunluğu ile ilgili bir değerlendirmeyi de içeren bir istatistiksel temerrüt veya kayıp öngörü modeline uygulamak amacına yönelik bir süreç uygulamalıdır.
- Banka, modeli kurmak için kullandığı verinin, borçlu veya kredi popülasyonunu temsil edici nitelikte olduğunu göstermelidir.
- Model sonuçlarının insan yargısıyla birleştirilmesinde, insan yargısı, modelin dikkate almadığı bütün ilgili ve önemli bilgileri dikkate almalıdır. Bankanın, insan yargısının ve model sonuçlarının nasıl birleştirileceğini gösteren yazılı bir talimatnamesi bulunmalıdır.
- Banka, modele dayalı derece atamalarının insan gözüyle incelenmesine ilişkin prosedürlere sahip olmalıdır. Bu prosedürler, bilinen model zayıflıklarından kaynaklanan hataları tespit etmek ve sınırlandırmak üzerine odaklanmalı ve modelin performansını geliştirmek amacına yönelik devamlı ve güvenilir çabaları da içermelidir.
- Banka, model performansı ve stabilitesinin izlenmesini, model ilişkilerinin gözden geçirilmesini ve model çıktılarının genel sonuçlarla karşılaştırılarak test edilmesini içeren düzenli bir model doğrulama süreci uygulamalıdır.

(vi) *Derecelendirme Sistemi Yapısının Dokümantasyonu*

418. Bankalar, kullandıkları derecelendirme sistemlerinin tasarımını ve işleyişe ilişkin ayrıntıları yazılı olarak muhafaza etmelidir. Bu dokümantasyon, bankaların asgari standartlara uyumunu göstermeli ve portföy farklılaştırma, derecelendirme kriterleri, borçluları ve kredileri derecelendiren tarafların sorumlulukları, derecelendirme istisnasının tanımı, istisnaları onaylama yetkisine sahip tarafların kimliği, derecelendirme denetimlerinin sıklığı ve derecelendirme sürecinin yönetim tarafından denetlenmesi gibi konuları içermelidir. Banka, içsel derecelendirme kriterleri seçiminin gerekçelerini yazılı hale getirmeli ve derecelendirme kriter ve prosedürlerinin riskleri anlamlı bir şekilde farklılaştıran derece tayiniyle sonuçlandığını gösteren analizler yapabilmelidir. Derecelendirme kriter ve prosedürleri, mevcut portföye ve harici koşullara tam uygunluğun sürdürülüp sürdürülmediğini belirlemek amacıyla periyodik olarak gözden geçirilmelidir. Ayrıca, banka, risk derecelendirme sürecinde yaptığı önemli değişikliklerin tarihçesini kaydetmeli ve belgelendirmeli ve bu dokümantasyon, son kamu denetiminden sonra risk derecelendirme sürecinde yapılan değişikliklerin tespitine destek olmalıdır. İç kontrol yapısı da dahil, derecelendirme organizasyonu da belgelendirilmelidir.

419. Bankalar, temerrüt ve zarar tanımlarını dahili olarak belgelendirmeli ve bu tanımların 452 ilâ 460. paragraflarda verilen referans tanımlara uygun olduklarını göstermelidir.

420. Derecelendirme sürecinde istatistiksel model kullanan bankalar, bunların metodolojilerini belgelendirmelidir. Bu belge:

- yapılan tahminlerin derecelere, münferit borçlulara, kredi risklerine veya kredi havuzlarına dağılım ve tayininin teorisini, varsayımları ve/veya matematiksel ve deneysel temellerini ve ayrıca, modelin tahmininde kullanılan veri kaynak(lar)ını ayrıntılı bir şekilde açıklamalı;
- modelin doğrulanması için katı ilkelere dayanan bir istatistiksel süreç (zaman dışı ve örneklem dışı performans testleri de dahil) oluşturmalı ve
- modelin verimli çalışmadığı durum ve koşulları göstermelidir.

421. Özel mülkiyete konu bir teknoloji olduğu ileri sürülen ve bir üçüncü şahıstan sağlanan bir modeli kullanmak, içsel derecelendirme sistemleriyle ilgili dokümantasyon ve diğer koşullardan muaf tutulmak için yeterli ve haklı bir sebep değildir. Denetim otoritelerini ikna etme yükümlülüğü, modelin satıcısına ve bankaya aittir.

Risk Derecelendirme Sisteminin İşleyişi

(i) Derecelendirmenin Kapsamı

422. Kurumsal krediler, hazine ve merkez bankası kredileri ve banka kredileri için, her borçluya ve başlıca kefil ve garantörlerinin her birine derece verilmeli ve her kredi için kredi onay sürecinin bir parçası olarak bir kredi derecesi tayin edilmelidir. Benzer şekilde, her perakende kredi de kredi onay sürecinin bir parçası olarak bir havuza dahil edilmelidir.

423. Bankanın kredi riski üstlendiği her tüzel kişi ayrıca derecelendirilmelidir. Her bankanın, ilgili ve bağlantılı kuruluşların hepsine veya bir kısmına aynı derecenin verilebileceği veya verilemeyeceği durum ve koşullar da dahil, bir şirketler grubu içindeki münferit kuruluşlar ve şirketlerin derecelendirilmesi konusunda ilgili denetim otoritesince kabul edilebilir politikaları bulunmalıdır.

(ii) Derecelendirme Sürecinin Bütünlüğü ve Güvenilirliği

Kurumsal Krediler, Hazine ve Merkez Bankası Kredileri ve Banka Kredileri İçin Standartlar

424. Yapılan derecelendirme notu tahsisleri ve periyodik derecelendirme incelemeleri, kredinin açılmasında doğrudan bir menfaati bulunmayan kişilerce yapılmalı veya onaylanmalıdır. Derecelendirme notu tahsisi sürecinin bağımsızlığı, denetim otoritelerinin dikkatle gözden geçireceği bir dizi uygulamayla sağlanabilir. Bu operasyonel süreçler, bankanın prosedürlerinde yazılı hale getirilmeli ve banka politikalarına dahil edilmelidir. Kredi politikaları ve aracılık yüklenimi prosedürleri, mevcut derecelendirme sürecinin bağımsızlığını artırmalı ve güçlendirmelidir.

425. Borçluların ve kredilerin dereceleri, asgari olarak yılda bir kez yenilenmelidir. Belirli krediler ve özellikle daha yüksek risk taşıyan borçlular veya problemlı krediler, daha sık aralıklarla incelemeye tabi tutulmalıdır. Ayrıca, bir borçlu veya kredi hakkında yeni önemli bilgilerin ortaya çıkması halinde, bankanın yeni bir derecelendirme süreci başlatması gereklidir.

426. Banka, borçlunun mali durumu ve kredi özellikleri hakkında THK ve TT tahminlerini etkileyen önemli ve ilgili bilgileri (teminatın durumu gibi) toplamak ve güncellemek için etkin ve verimli bir sürece sahip olmalıdır. Bankanın, bu tür bilgileri aldıktan sonra, ilgili borçlunun derecesini zamanında güncelleyebileceği bir prosedürü bulunmalıdır.

Perakende Krediler İçin Standartlar

427. Bir banka, tanımlanmış her risk havuzunun ilgili kayıp özelliklerini ve borçluların vadesinin geçmesi durumunu asgari olarak yılda bir kere gözden geçirmelidir. Banka, ilgili kredilerin doğru havuza konulmaya devam edilmesini sağlamak amacıyla her havuz içindeki münferit borçluların durumunu da

gözden geçirmelidir. Bu koşul, havuz içindeki kredileri temsil edici nitelikteki bir örneklemin incelenmesi yoluyla yerine getirilebilir.

(iii) *Sapmalar*

428. Uzman değerlendirmelerine dayanan derecelendirme notu tahsislerinde, bankalar, bu sapmaların nasıl, ne ölçüde ve kim tarafından kullanılabilceği de dahil olmak üzere, ilgili banka görevlilerinin derecelendirme süreci çıktılarında sapmaların olabileceği durumları açıkça belirlemelidirler. Modele dayalı derecelendirmeler için, bankalar, insan yargısının modelin yaptığı derecelendirmeden saptığı, değişkenlerin kapsam dışı tutulduğu veya girdilerin değiştirildiği durumların izlenmesine yönelik rehberlere ve süreçlere sahip olmalıdır. Bu rehberler, bu tür sapmalara onay vermekten sorumlu olan personelin kimliğini de içermeli ve göstermelidir. Bankalar, sapmaları açıkça tanımlamalı ve bunların uygulanmasını özel olarak izlemelidirler.

(iv) *Verilerin Muhafazası*

429. Bir banka, kendi içsel kredi riski ölçüm ve yönetim sürecine etkin destek sağlamak, bankanın bu dokümanda yer alan diğer yükümlülüklerini yerine getirebilmek ve denetim otoritesine yapılan raporlamaya bir temel oluşturmak amacıyla, temel borçlu ve kredi özelliklerine ilişkin bilgi ve verileri toplamalı ve saklamalıdır. Bu veriler, örneğin, içsel derecelendirme sisteminin artan karmaşıklık düzeyi, portföyler arasında daha ince ve detaylı bir bölümlenimin yapılabileceğini gösterdiği takdirde, ilgili borçlulara ve kredilere derecelerin geçmişe dönük olarak tekrar tahsisine imkan sağlayacak kadar detaylandırılmış olmalıdır. Ayrıca, bankalar, bu Düzenlemenin 3. Yapısal Bloğu kapsamında gereken kendi içsel derecelendirme sistemlerine ilişkin verileri de toplamalı ve saklamalıdır.

Kurumsal Krediler, Hazine ve Merkez Bankası Kredileri ve Banka Kredilerine İlişkin Verilerin Muhafazası

430. Bankalar, bir borçlu/garantöre bir içsel derecenin verilmesinden sonra yapılan derecelendirme, derecelendirme notlarının tahsis edildiği tarihler, derecelendirmeyi yapmak için kullanılan yöntem ve derecenin elde edildiği temel veriler ve ilgili sorumlu kişi/model de dahil, borçluların ve kabul için gerekli nitelikleri taşıyan kefil ve garantörlerin derecelendirme tarihçelerini tutmalıdır. Temerrüde düşen borçlular ve kredilerin kimliği ve bu temerrütlerin zamanı ve koşullarına ilişkin bilgiler de tutulmalıdır. Bankalar, borçlu derecelendirme sisteminin tahmin ve öngörü kabiliyetini izlemek amacıyla, derecelendirme düzeylerine ve dereceler arasında geçişlere ilişkin TO'ler ve gerçekleşen temerrüt oranları hakkındaki verileri de tutmalıdırlar.

431. Gelişmiş İDD yaklaşımını kullanan bankalar, ayrıca, her krediyle ilgili THK ve TT tahminlerine ilişkin veriler ve tahminlerde kullanılan temel veriler ve sorumlu kişi/ model hakkında veriler de toplamalı ve bunların tam bir tarihçesini tutmalıdırlar. Bankalar, temerrüde düşülen her krediyle ilgili tahmin

edilen ve gerçekleşen THK ve TT'lere dair verileri de toplamalıdır. Garantiler/kredi türevlerinin kredi riskini azaltma etkilerini THK aracılığıyla yansıtan bankalar, garanti/kredi türevinin etkilerinin incelenmesi ve değerlendirilmesinden önce ve sonra kredinin THK'sı hakkında veriler tutmalı ve saklamalıdır. Temerrüde düşülen her krediyle ilgili olarak, tahsil edilebilen tutarlar, tahsilat kaynağı (yani, teminat, tasfiye gelirleri ve garantiler), tahsilat/ telafi için gereken süre ve idari giderler de dahil, kayıp unsurları veya tahsilat hakkında bilgiler de toplanmalı ve saklanmalıdır.

432. Temel yaklaşım kapsamında denetim otoritesinin öngördüğü tahminleri kullanan bankaların, ilgili verileri (yani, temel yaklaşımda kurumsal kredilere ilişkin kayıp ve tahsilat deneyimi hakkında veriler ve İK için denetim otoritesi sınıflama kriterlerini kullanan bankalar için gerçekleşmiş kayıplar hakkında veriler) tutmaları teşvik edilmektedir.

Perakende Krediler İlişkin Verilerin Muhafazası

433. Bankalar, doğrudan doğruya veya bir model kullanılarak borçlunun ve işlemin risk özellikleri hakkında veriler ve vadesi geçmiş/tahsili gecikmiş alacaklarla ilgili veriler de dahil, kredilerin havuzlara dağılımı sürecinde kullanılan verileri saklamalıdır. Bankalar, kredi havuzlarına ilişkin olarak tahmin edilen TO'ler, THK'ler ve TT'ler hakkındaki verileri de saklamalıdır. Bankalar, temerrüde düşülen krediler için, temerrütten önceki yıl içinde kredinin tahsis edildiği havuzlar ve gerçekleşen THK ve TT sonuçları hakkındaki verileri de saklamalıdır.

(v) Sermaye Yeterliliği Değerlendirmesinde Kullanılan Stres Testleri

434. Bir İDD Bankasının sermaye yeterliliği değerlendirmesi için kullanabileceği sağlam stres testi prosedürleri ve süreçleri bulunmalıdır. Stres testi, bir bankanın kredi riskleri üzerinde olumsuz etkiler yapabilecek olası olayların ve ekonomik koşullardaki olası değişikliklerin belirlenmesini ve bankanın bu değişikliklere dayanma gücünün ve yeteneğinin değerlendirilmesini içermelidir. Bu amaçla kullanılacak senaryo örnekleri: (i) ekonomik durgunluk veya ilgili sektörde durgunluk, (ii) piyasa riski olayları ve (iii) likidite sorunlarıdır.

435. Bir banka, yukarıda tanımlanan daha genel testlere ilave olarak, belirli özel koşulların İDD yasal sermaye yükümlülüğü üzerindeki etkilerini değerlendirmek amacıyla kredi riski stres testi yapmalıdır. Yapılacak olan test, denetim otoritesinin incelemesine tâbi olarak banka tarafından seçilir. Yapılacak testin anlamlı ve makul sınırlar içinde muhafazakar olması gerekir. Münferit bankalar, kendi koşullarına bağlı olarak, bu stres testi yükümlülüğünü yerine getirmek amacıyla farklı yaklaşımlar geliştirebilirler. Bu çerçevede, amaç, bankalardan en kötü durum senaryolarını dikkate almalarını istemek değildir. Ancak bankanın uygulayacağı stres testinde, asgari olarak, hafif ekonomik durgunluk ve gerileme senaryolarının etkileri değerlendirilmelidir. Böyle bir

durumda, örneğin, bankanın uluslararası çeşitliliği de muhafazakar bir şekilde dikkate alınarak, bankanın TO, THK ve TT'leri üzerindeki etkisini değerlendirmek amacıyla, örneğin büyüme oranının sıfır olduğu birbirini takip eden iki çeyrek dönem kullanılabilir.

435(i). Çifte temerrüt düzenlemesini kullanan bankalar, öncelikle kredi derecelerindeki değişimler sonucu kabul edilebilirlik kriterinin dışında kalan koruma sağlayıcılarının olmak üzere koruma sağlayanların kredi kalitesindeki bozulmanın etkisini stres testlerinde dikkate almalıdırlar. Bununla birlikte bankalar borçlu ve koruma sağlayan taraftan her ikisinin birlikte değil, sadece birinin temerrüde düşmesi durumunun etkisini ve bu temerrüt olayı sonrasında risk ve sermaye yükümlülüklerindeki artışları da dikkate almalıdırlar.

436. Hangi yöntem kullanılırsa kullanılsın, banka, aşağıda sayılan bilgi kaynaklarını dikkate almalıdır. İlk olarak, bir bankanın kendi verileri, kredilerinin en azından bir kısmı için dereceler arasındaki geçişlerin tahmin edilmesine olanak vermelidir. İkinci olarak, bankalar kredi ortamındaki daha küçük bir bozulmanın bankanın derecelendirme sistemi üzerindeki etkileri hakkında olan ve daha büyük stres koşullarının olası etkileri hakkında bazı bilgiler de içeren bilgileri değerlendirmelidirler. Üçüncü olarak, bankalar, dış derecelendirmede dereceler arasındaki geçişle ilgili bulguları değerlendirmelidirler. Bu, bankanın kredi sepetlerini derecelendirme kategorilerine genel olarak eşlemesini de içerir.

437. Ulusal denetim otoriteleri, kendi ülkelerindeki koşulları dikkate alarak, bu amaçla kullanılacak olan testlerin nasıl tasarlanması gerektiği hakkında kendi bankalarına talimat vermek isteyebilirler. Banka bu yaklaşımı kendi içsel derecelendirme amaçlarıyla zaten kullanmakta ise, stres testinin sonuçları, bu Düzenlemenin bu bölümünde tanımlanan İDD kurallarına göre hesaplanan sermayede herhangi bir farka yol açmayabilir. Bir banka, birden fazla ülke piyasasında faaliyet gösteriyorsa, bu piyasaların hepsinde aynı koşulları test etmesi gerekmez, fakat toplam kredilerinin büyük çoğunluğunu içeren portföyler üzerinde stres testi yapmalıdır.

Kurumsal Yönetim ve Gözetim-Denetim

(i) Kurumsal Yönetim

438. Derecelendirme ve tahmin süreçlerinin bütün önemli yönleri ve özellikleri, bankanın yönetim kurulu veya onun tayin ettiği bir komite ve banka üst yönetimi tarafından onaylanmalıdır.⁸⁷ Bu organlar, bankanın risk

⁸⁷ Bu standart, bir yönetim kurulu ve üst yönetimden oluşan bir yönetim yapısına atıf yapmaktadır. Komite, ülkelerin mevzuatları ve yasal düzenlemeleri arasında yönetim kurulu ve üst yönetimin görevleri konusunda önemli farkların bulunduğu bilincindedir. Bazı ülkelerde, yönetim kurulunun münhasır olmasa bile asli ve temel görevi, icra organının (üst yönetim, genel yönetim) görevlerini yerine getirip getirmediğini denetlemektir. Bu sebeple, bu ülkelerde, yönetim kurulu

derecelendirme sistemi hakkında genel bilgi sahibi olmalı ve sistemle ilgili yönetim raporlarına ilişkin detayları bilmelidir. Üst yönetim, belirlenen politikalarda yapılan ve bankanın ilgili derecelendirme sistemi operasyonları üzerinde önemli etkiler yapan önemli değişiklikleri veya istisnaları yönetim kuruluna veya onun tayin ettiği söz konusu komiteye bildirmelidir.

439. Üst yönetim de, derecelendirme sisteminin tasarımı ve operasyonları konusunda iyi derecede bilgi sahibi olmalı ve belirlenmiş prosedürler ile fiili uygulamalar arasındaki önemli farkları onaylamalıdır. Banka üst yönetimi, derecelendirme sisteminin sürekli olarak düzgün çalışmasını da sağlamalıdır. Yönetim ve kredi kontrol bölümü personeli, derecelendirme sürecinin performansı, geliştirilmesi gereken alanları ve önceden belirlenmiş eksiklikleri gidermeye yönelik çalışmaların durumunu tartışmak amacıyla düzenli olarak toplanmalıdır.

440. İçsel derecelendirme, bu organlara yapılan raporlamanın olmazsa olmaz bir parçası olmalıdır. Raporlama, derecelere göre risk profilini, dereceler arasındaki geçişleri, her derecenin ilgili parametrelerine ilişkin tahminleri ve gerçekleşen temerrüt oranlarının (ve gelişmiş yaklaşımlar uygulayan bankalar için THK'ler ve TT'lerin) beklentilerle karşılaştırılmasını içermelidir. Raporlama sıklıkları, ilgili bilgilerin önem düzeyi ve türüne ve bilgileri alan kişinin hiyerarşik seviyesine göre değişebilir.

(ii) *Kredi Riski Kontrolü*

441. Bankaların, kendi içsel derecelendirme sistemlerinin tasarımı veya seçimi, uygulanması ve performansından sorumlu olan bağımsız kredi riski kontrol birimleri bulunmalıdır. Bu birim(ler), kredileri açmaktan sorumlu olan personelden ve yönetim birimlerinden fonksiyonel olarak bağımsız olmalıdır. Sorumluluk ve görev alanları şunları içermelidir:

- İçsel derecelerin test edilmesi ve izlenmesi;
- Bankanın derecelendirme sisteminden, temerrüt tarihinde ve temerrütten önceki bir yıl içinde derecelere göre tarihsel temerrüt verilerini, dereceler arasında geçiş analizlerini ve temel derecelendirme kriterlerine ilişkin trendlerin izlenmesini içeren özet raporların üretilmesi ve analiz edilmesi;
- Derecelendirme tanımlarının birimler ve coğrafi bölgeler arasında istikrarlı ve tutarlı bir şekilde uygulanmasına yönelik prosedürlerin uygulanması;

bir denetleyici organ olarak anılmaktadır. Bunun anlamı, yönetim kurulunun icrai görevlerinin bulunmamasıdır. Öte yandan, başka ülkelerde, yönetim kurulunun daha geniş bir yetki alanı vardır ve bu yetkileri arasında, banka yönetimi için genel çerçeveyi oluşturmak da vardır. Bu farklardan dolayı, bu dokümanda, yönetim kurulu ve üst yönetim kavramları, hukuki yapıları tanımlamak için değil, daha ziyade, bir banka içindeki iki karar alma fonksiyonu ve organını tanımlamak için kullanılmaktadır.

- Değişikliklerin sebepleri de dahil, derecelendirme sürecindeki değişikliklerin izlenmesi, gözden geçirilmesi ve yazılı hale getirilmesi; ve
- Derecelendirme kriterlerinin riskleri göstermeye devam edip etmediklerini değerlendirmek amacıyla bu kriterlerin gözden geçirilmesi. Derecelendirme süreci, kriterleri veya münferit derecelendirme parametrelerinde olan değişiklikler kaydedilmeli ve denetim otoriteleri tarafından incelenmek üzere saklanmalıdır.

442. Bir kredi riski kontrol birimi, derecelendirme modellerinin geliştirilmesi, seçilmesi, uygulanması ve onaylanması-doğrulanması sürecine aktif bir şekilde katılmalıdır. Bu birim, derecelendirme sürecinde kullanılan modellerle ilgili denetim ve kontrol sorumluluklarını ve derecelendirme modellerinin sürekli izlenmesi ve bu modellerde gereken değişikliklerin yapılması nihai sorumluluğunu üstlenmelidir.

(iii) İç ve Dış Denetim

443. İç denetim birimi veya eşit düzeyde bağımsız olan başka bir birim, kredi fonksiyonunun operasyonları ve TO, THK ve TT tahminleri de dahil bankanın derecelendirme sistemini ve operasyonlarını asgari olarak yılda bir kez incelemelidir. İnceleme konuları ilgili bütün asgari yükümlülüklerle uyumu da içerir. İç denetim birimi bulgularını kaydetmeli ve belgelendirmelidir. Bazı ulusal denetim otoriteleri, bankanın derecelendirme notunun tahsisi sürecinin ve kayıp özellikleri tahminlerinin bağımsız dış denetimini de isteyebilirler.

İçsel Derecelerin Kullanımı

444. İçsel dereceler ve temerrüt ve kayıp tahminleri, İDD yaklaşımını kullanan bankaların kredi onayı, risk yönetimi, içsel sermaye tahsisleri ve kurumsal yönetim fonksiyonları ve süreçlerinde önemli bir rol oynamalıdır. Sadece ve münhasıran İDD yaklaşımını yasal sermaye tahsisinde kullanabilmek amacıyla tasarlanan ve uygulanan ve sadece İDD girdilerini sağlamak için kullanılan derecelendirme sistemleri ve tahminleri kabul edilemez. Bankaların hem İDD amaçlarıyla ham de bütün dahili amaçlarla tamamen aynı tahminleri kullanmalarının gerekli olmadığı bilinmektedir. Örneğin, fiyatlandırma modellerinde muhtemelen varlığın ömrüyle ilgili TO ve THK'ler kullanılır. Bir banka, bu tür farkların olması halinde, bu farklılıkları yazılı hale getirmeli ve bunların makul olduğunu ilgili denetim otoritesine göstermelidir.

445. Bir bankanın içsel derecelendirme bilgilerinin nasıl kullanıldığını gösteren güvenilir bir izleme kayıt sistemi bulunmalıdır. Böylece, banka, bu dokümanda tanımlanan ve öngörülen asgari yükümlülüklerle genel olarak uygun olan bir derecelendirme sistemini yasal sermayenin hesaplanması için gerekli izni almadan önce en az üç yıl süreyle kullandığını göstermeli ve kanıtlamalıdır. Gelişmiş İDD yaklaşımını kullanan bir banka, THK'leri ve TT'leri kendi THK ve TT tahminlerini kullanması için öngörülen asgari yükümlülüklerle genel olarak uygun olan bir tarzda ve kullanım izninden önce en az üç yıl süreyle

kullandığını göstermeli ve kanıtlamalıdır. Bir bankanın derecelendirme sisteminde yapılan geliştirme ve iyileştirmeler, bankayı, söz konusu üç yıl süreyle kullanma koşuluna aykırı hale getirmez.

Riskin Sayısallaştırılması

(i) Genel Tahmin Yükümlülükleri

Yapısı ve İçeriği

446. Bu bölüm, bankanın kendi TO, THK ve TT tahminleriyle ilgili genel standartları tanımlamaktadır. Genel olarak, İDD yaklaşımlarını kullanan bütün bankalar, kurumsal krediler, hazine ve merkez bankası kredileri ile banka kredileri için veya perakende kredilerde her havuz için tahmin edilen her bir içsel borçlu derecesi için bir TO⁸⁸ tahmini yapmalıdırlar.

447. TO tahminleri, perakende krediler hariç, ilgili derecedeki borçlular için bir yıllık temerrüt oranlarının uzun süreli bir ortalaması olmalıdır (aşağıya bakınız). TO tahminine dair koşullar, 461 ilâ 467. paragraflarda ele alınmaktadır. Gelişmiş yaklaşımı kullanan bankalar, kredilerinin (veya perakende krediler havuzlarının) her biri için uygun bir THK (468 ilâ 473. paragraflarda tanımlandığı gibi) tahmin etmelidirler. Gelişmiş yaklaşımı kullanan bankalar, ayrıca, 474 ve 475. paragraflarda tanımlandığı gibi kredilerinin her biri için uygun bir uzun süreli temerrütle ağırlıklandırılmış ortalama TT tahmini de yapmalıdırlar. TT tahminine ilişkin yükümlülükler, 474 ilâ 479. paragraflarda izah edilmektedir. Kurumsal krediler, hazine ve merkez bankası kredileri ve banka kredileri için, yukarıda belirtilen kendi TT veya THK tahminlerini kullanabilme yükümlülüklerini yerine getiremeyen bankalar, bu parametreler için denetim otoritesinin yaptığı tahminleri kullanmalıdırlar. Bu tahminlerin kullanılmasına ilişkin standartlar, 506 ilâ 524. paragraflarda açıklanmaktadır.

448. İçsel TO, THK ve TT tahminleri, ilgili bütün önemli ve mevcut veri, bilgi ve yöntemleri içermelidir. Bir banka, dış kaynaklardan elde ettiği verileri (havuzlanan veriler de dahil) ve kendi içsel verilerini kullanabilir. İçsel veya dışsal verilerin kullanılması halinde, banka, yaptığı tahminlerin uzun süreli bir deneyimi temsil ettiğini göstermelidir.

449. Tahminler, sadece sübjektif veya değerlendirmeye bağlı görüş ve mülahazalara değil, tarihsel deneyime ve ampirik bulgu ve bilgilere dayanmalıdır. Gözlem süresi içinde alacakları takip ve tahsili sürecinde veya kredilendirme uygulamalarında olan değişiklikler de dikkate alınmalıdır. Bir bankanın yaptığı tahminler, teknik gelişmelerin etki ve sonuçlarını, elde edilen yeni verileri ve diğer bilgileri derhal yansıtmalıdır. Bankalar, yaptıkları tahminleri yılda bir kere veya daha sık aralıklarla gözden geçirmelidirler.

⁸⁸ Bankaların İK alt-sınıflarına giren belirli kredileri ve belirli hisse senedi yatırımları için kendi TO tahminlerini yapmaları gerekmez.

450. Tahmin için kullanılan verilerin temsil ettiği risk tutarlarına ilişkin ana kütle ve verilerin üretildiği sırada geçerli olan kredilendirme standartları ve ilgili diğer özellikler, bankanın kendi kredileri ve standartlarına ilişkin veri ve özelliklere yakından eşlenmeli veya en azından onlara denk olmalıdır. Banka, bu verilerin altında yatan ekonomik koşullar veya piyasa koşullarının güncel ve öngörülebilir koşullarla ilgili olduğunu da göstermelidir. THK ve TT tahminleri için, bankalar, 468 ilâ 479. paragrafları dikkate almalıdırlar. Örneklem grubundaki kredilerin sayısı ve riskin sayısallaştırılması için kullanılan veri uzunluğu, bankanın yaptığı tahminlerin doğru, güvenilir ve sağlam olduğundan emin olabilmesi için yeterli olmalıdır. Tahmin tekniği, örneklem dışı testlerde de iyi performans göstermelidir.

451. Genel olarak, TO, THK ve TT tahminleri öngörülme ve beklenmedik hatalar içerebilir. Bir banka, aşırı iyimserlikten kaçınmak için, yaptığı tahminlere hata olasılığı ile ilgili bir ihtiyat marjı/payı ilave etmelidir. Kullanılan yöntem ve verilerin daha az tatmin edici ve hata olasılığının daha yüksek olduğu durumlarda, ihtiyat marjı/payı daha büyük olmalıdır. Denetim otoriteleri, bu Düzenlemenin uygulamaya konulduğu tarihten önce toplanmış bulunan veriler için gerekli standartların uygulanmasında bir miktar esnekliğe izin verebilirler. Bununla birlikte, bu durumlarda, bankaların bu esnekliği bulunmayan verilere denk veriler elde etmek amacıyla gereken uygun ayarlamaları yaptıklarını denetim otoritelerine göstermeleri gereklidir. Çerçevenin uygulanmaya başlandığı tarihten sonra toplanan veriler de, açıkça aksi belirtilmedikçe, asgari standartlara uygun olmalıdır.

(ii) *Temerrüt Tanımı*

452. Aşağıda sayılan iki olaydan herhangi birisi veya her ikisi birden meydana geldiğinde, belirli bir borçluyla ilgili bir temerrüt durumu oluşmuş sayılır:

- Banka, bankanın teminatı (varsa) nakde çevirmek gibi bir işleme başvurmaması halinde, borçlunun banka grubuna olan kredi borçlarını ödeme olasılığının bulunmadığına kanaat getirmiştir.
- Borçlunun banka grubuna olan önemli bir kredi borcunun vadesi 90 günden fazla geçmiş ve borç ödenmemiştir.⁸⁹ Cari hesap kredilerinde, müşteri, tahsis edilen bir limiti ihlâl ettiğinde ya da cari limitlerden daha küçük bir limit bildirildiğinde gecikmiş/vadesi geçmiş sayılır.

453. Ödememe ihtimalinin göstergeleri olarak dikkate alınabilecek unsurlar şunları içerir:

⁸⁹ Perakende krediler ve KK borçlarında, bir denetim otoritesi, yerel koşullara göre uygun ve gerekli gördüğü takdirde, bu 90 günlük süreyi, farklı ürünler için azami 180 güne kadar başka bir süreyle değiştirebilir. Bir üye ülkede, yerel koşullara göre, bankaların şirketlere açtıkları krediler için de azami 180 güne kadar bir sürenin kullanılması uygun ise, bu uygulama 5 yıllık bir geçiş dönemi için yapılabilir.

- Banka, kredi borcunu tahakkuk etmemiş statüye koyar.
- Banka, kredi riskini üstlendikten sonra kredi kalitesinde algıladığı önemli bir düşüşten dolayı bir karşılık veya hesaba özgü bir karşılık ayırır.⁹⁰
- Banka, önemli bir ekonomik kayba katlanmak suretiyle krediyi satar.
- Anapara, faizler veya (ilgili ise) ücretlerde önemli bir feragat veya ertelemenin neden olduğu bir finansal borç azalmasına yol açma ihtimalinin bulunduğu hallerde, banka kredi borcunun haciz altında yeniden yapılandırılmasına izin verir.⁹¹
- Borçlunun banka grubuna olan kredi borcundan dolayı, banka borçlunun müflis ilân edilmesi için veya benzeri bir karar için müracaat eder.
- Borçlu, iflas veya benzeri bir koruma için talepte bulunur veya müflis ilân edilir veya benzeri bir koruma altına alınır. Bu hallerde, borçlu banka grubuna olan kredi borcunu geri ödenmesi engelleyecek veya geciktirecekse.

454. İlgili ulusal denetim otoriteleri, bu unsurların nasıl uygulanması ve izlenmesi gerektiği konusunda gerekli rehberliği sağlayacaklardır.

455. Perakende kredilerde temerrüt tanımı borçlu düzeyinden ziyade belirli bir kredi düzeyinde uygulanabilir. Bu durumda bir borçlunun belirli bir borcu ödemekte temerrüde düşmesi, bankanın borçlunun banka grubuna olan diğer bütün borçlarına temerrüt uygulaması yapmasını gerektirmez.

456. Bir banka, İDD kredi sınıflarındaki fiili temerrüt durumlarını bu referans tanımı kullanarak kaydetmelidir. Bir banka, referans tanımı, kendi TO tahminleri ve (ilgili ise) THK ve TT tahminleri için de kullanılmalıdır. Bir banka, bu tahminleri yapmak için, paragraf 462'de belirtilen yükümlülüklerle tâbi olarak, elinde mevcut olan ancak o tanıma uygun olmayan dış verileri de kullanabilir. Bununla birlikte, bu gibi durumlarda, bankalar, referans tanıma genel uygunluğu ve denkliği sağlamak için dış verilerde gerekli ayarlamaları yaptığını denetim otoritelerine göstermelidirler. Aynı koşul, bu Düzenlemenin uygulamaya konulmasına kadar kullanılan içsel verilere de uygulanır. Bu Düzenlemenin uygulama tarihinden sonra söz konusu tahminlerde kullanılan içsel verilerin (bankaların havuzladığı veriler de dahil) bu referans tanıma uygun olması gereklidir.

457. Banka, daha önce temerrüde düşmüş bir kredinin statüsünün referans tanımının kullanılmasına artık izin vermediğine inandığı takdirde, borçlu

⁹⁰ Bazı ülkelerde, hisse senedi yatırımları için ayrılan özel karşılıklar, fiyat riskinden dolayı ayrılmaktadır ve temerrüdü göstermezler.

⁹¹ Bir TO/THK yaklaşımı kapsamında değerlendirilen hisse senedi yatırımlarında, hisse senetlerinin kendisinin haciz altında yeniden yapılandırılması işlemleri de dahil.

derecelendirmesi ve THK tahmini işlemini temerrüde düşmemiş bir krediyle aynı şekilde yapmalıdır. Daha sonra referans tanım tekrar kullanılabilir hale geldiği takdirde, ikinci bir temerrüt durumu gerçekleşmiş sayılacaktır.

(iii) *Yapılandırma*

458. Bankanın, vadesi geçmiş günlerin sayımıyla ve özellikle, kredilerin tekrar yaşlandırılmasıyla ve mevcut hesaplarda vade uzatımı, erteleme, yenileme ve yeniden yazma işlemleri ile ilgili, açıkça belirlenmiş ve yazılı hale getirilmiş politikaları bulunmalıdır. Yeniden yaşlandırma politikası, asgari olarak şu bilgileri içermelidir: (a) onay otoriteleri ve raporlama yükümlülükleri; (b) bir kredinin yeniden yaşlandırma işlemine tâbi tutulabilmesi için gereken asgari yaş; (c) yeniden yaşlandırmaya tâbi tutulabilecek olan kredilerde gecikme seviyeleri; (d) kredi başına azami yeniden yaşlandırma işlemi sayısı ve (e) borçlunun geri ödeme gücü ve kapasitesinin yeniden değerlendirilmesi. Bu politikalar, zaman içinde istikrarlı bir şekilde uygulanmalı ve ‘kullanım testini’ desteklemelidir (yani, bir banka, yeniden yaşlandırılan bir krediyi, ödemenin gecikmesinin vadeyi geçme kesim noktalarını geçmiş bulunan diğer gecikmiş kredilerle aynı tarz ve şekilde işleme tâbi tuttuğu takdirde, bu kredi de, İDD uygulamasında ‘temerrüde düşmüş kredi’ olarak kaydedilmelidir). Bazı denetim otoriteleri kendi ülkelerinde bankalar için daha spesifik yeniden yaşlandırma koşulları uygulamayı tercih edebilirler.

(iv) *Limit Aşımalarına İlişkin Uygulama*

459. İzin verilmiş cari hesap kredileri, ilgili bankanın belirlediği ve müşteriye bildirdiği bir kredi limitine tâbi tutulmalıdır. Bu limitin ihlalleri takip edilmelidir; hesap temerrüt hallerine bağlı olarak 90 ilâ 180 gün sonra limitin altına getirilmediği takdirde, temerrüde düşmüş sayılır. İzin verilmemiş cari hesap kredileri, İDD uygulamasında sıfır limite tâbi tutulur. Böylece, vadeyi geçme süresi, izin verilmemiş bir müşteriye herhangi bir kredi açıldığında başlar; bu kredi 90 ilâ 180 gün içinde geri ödenmediği takdirde kredi temerrüde düşmüş sayılır. Bankaların, cari hesap kredisi teklif edilen müşterilerin kredi değerliliğini değerlendirilmesi için sağlam dahili politikaları bulunmalıdır.

(v) *Bütün Varlık Sınıfları İçin Kayıp Tanımı*

460. THK tahmininde kullanılan kayıp tahmini ekonomik kayıp ile ilgilidir. Ekonomik kaybın ölçümünde, ilgili bütün faktörler dikkate alınmalıdır. Bu değerlendirme, kredi alacaklarının tahsiliyle ilgili bütün önemli doğrudan ve dolaylı giderleri ve önemli ıskonto etkilerini içermelidir. Bankalar, sadece muhasebe kayıtlarına kaydedilen zararı ölçmekle yetinmemelidirler, ancak muhasebe zararlarını ve ekonomik kayıpları karşılaştırabilmelidirler. Bankanın kendi kredi takip ve tahsilat uzmanlığı, bankanın geri dönüş (kurtarma/telafi) oranları üzerinde önemli etki yapar ve bankanın kendi THK tahminlerine yansıtılmalıdır, fakat bu uzmanlıkla ilgili tahminlerde yapılan ayarlamalar, banka bu uzmanlığın etkisi hakkında yeterli dahili ampirik kanıtlarını elde edene kadar muhafazakar bir şekilde yapılmalıdır.

(vi) *TO Tahminleriyle İlgili Yükümlülükler*

Kurumsal Krediler, Hazine ve Merkez Bankası Kredileri ve Banka Kredileri

461. Bankalar, her derecelendirme notu için ortalama TO tahmini yaparken, uzun süreli deneyimi yeterince dikkate alan bilgi ve teknikler kullanmalıdırlar. Örneğin, bankalar aşağıda sayılan üç özel tekniğin birini veya birden fazlasını bu amaçla kullanabilirler: içsel temerrüt deneyimi, dış verilere eşleme ve istatistiksel temerrüt modelleri.

462. Bankaların asli bir tekniği olabilir ve bankalar diğer teknikleri bir karşılaştırma ve potansiyel ayarlama aracı olarak kullanabilirler. Denetim otoriteleri, destekleyici analizler olmadan bir tekniğin sadece mekanik uygulamasıyla tatmin olmayacaklardır. Bankalar, tekniklerle elde edilen sonuçların birleştirilmesinde ve teknik ve bilgilerin sınırlamaları için gerekli ayarlamaların yapılmasında uzman değerlendirmelerinin önemini dikkate almalıdırlar.

- Bir banka, TO tahminleri için, içsel temerrüt deneyimine ilişkin verileri kullanabilir. Bir banka, yaptığı analizde, tahminlerin aracılık yüklenimi standartlarını yansıttığını ve verilerin elde edildiği derecelendirme sistemi ile mevcut derecelendirme sistemi arasındaki farkları yansıttığını göstermelidir. Sadece sınırlı verilerin bulunduğu ya da aracılık yüklenimi standartları veya derecelendirme sistemlerinin değiştiği durumlarda, banka, TO tahminine, daha büyük bir ihtiyat marjı/payı ilave etmelidir. Harici ortak bir veri tabanında toplanmış verilerin kullanımı da kabul edilebilir. Bir banka, ortak veri tabanındaki verilerin toplandığı diğer bankaların içsel derecelendirme sistemlerinin ve kriterlerinin kendisinin sistem ve kriterlerine denk ve karşılaştırılabilir olduğunu da göstermelidir.
- Bankalar, kendi içsel derecelendirme notlarını bir harici kredi değerlendirme kuruluşunun veya benzeri bir kuruluşun kullandığı bir ölçüğe eşleyebilir ve daha sonra, bağımsız kuruluşun verdiği dereceler için gözlemlenen temerrüt oranını bankanın kendi derecelerine eşleyebilirler. Eşlemelerin, içsel derecelendirme kriterleri ile harici kuruluşun kullandığı kriterler arasındaki bir karşılaştırmaya ve ortak borçluların içsel ve dışsal derecelendirme düzeyleri arasındaki bir karşılaştırmaya dayandırılması gerekir. Eşleme yaklaşımında veya eşlemede kullanılan verilerde önyargılardan veya uyumsuzluklardan kaçınmak gerekir. Harici kuruluşun riskin sayısallaştırılması için kullandığı verilere uyguladığı kriterler, borçlunun taşıdığı risklere dayanmalı ve işlem özelliklerini yansıtmamalıdır. Bankanın yaptığı analiz, 452 ilâ 457. paragraflarda öngörülen yükümlülüklerle tâbi olarak, kullanılan temerrüt tanımlarının bir karşılaştırmasını içermelidir. Banka, eşlemenin dayanaklarını belgelendirmelidir.
- Bir bankanın, bu tahminleri istatistiksel temerrüt öngörü tahmini modellerinden çıkarttığı durumlarda, belirli bir derecelendirme notundaki münferit borçlular için temerrüt olasılığı tahminlerinin basit ortalamasını

kullanmasına izin verilir. Bankanın temerrüt olasılığı modellerini bu amaçla kullanması, paragraf 417’de belirtilen standartlara uygun olmalıdır.

463. Bir bankanın TO tahminleri için dış verileri mi, içsel verileri mi, ortak veri tabanında tutulan verileri mi, yoksa bu üçünün belirli bir kombinasyonunu mu kullandığına bakılmaksızın, kullanılan tarihsel gözlem süresinin uzunluğu asgari olarak bir veri kaynağı için en az beş yıl olmalıdır. Mevcut gözlem süresi herhangi bir veri kaynağı için daha uzun bir süreyi kapsıyorsa ve bu veriler önemli ve amaca uygun ise, bu daha uzun süreli olan veriler kullanılmalıdır.

Perakende Krediler

464. Kredilerin belirli havuzlara alınması ve tahsis edilmesinin bankaya özgü bir temele dayanmasından dolayı, bankalar, içsel verileri, kayıp özelliklerinin tahmininde asli bilgi kaynağı olarak görmelidirler. (a) Bir bankanın kredileri bir havuza tahsis etme süreci ile harici veri kaynağının kullandığı süreç arasında ve (b) bankanın içsel risk profili ile dış verilerin bileşimi arasında güçlü bir bağlantı bulunduğunun gösterilmesi şartıyla, bankaların riskin sayısallaştırılması için dış verileri veya istatistiksel modeller kullanmasına izin verilir. Her durumda, bankalar ilgili, amaca uygun ve önemli veri kaynaklarının hepsini karşılaştırma noktaları olarak kullanmalıdırlar.

465. Perakende krediler için, uzun süreli ortalama TO tahminleri ve temerrüt halinde temerrütle ağırlıklandırılmış ortalama kayıp oranları tahminleri (paragraf 468’de tanımlanmaktadır) yapmanın bir yöntemi, bir beklenen uzun süreli kayıp oranı tahminine dayanır. Bir banka (i) uzun süreli temerrüt halinde temerrütle ağırlıklandırılmış kayıp oranını tespit etmek için uygun bir TO tahmini kullanabilir ya da (ii) uygun TO’yi tespit etmek için bir uzun süreli temerrüt halinde temerrütle ağırlıklandırılmış ortalama temerrüt oranını kullanabilir. Her iki durumda da, İDD sermaye hesaplaması için kullanılan THK’nin uzun süreli temerrüt halinde temerrütle ağırlıklandırılmış ortalama temerrüt oranından küçük olamayacağını ve paragraf 468’de tanımlanan kavramlarla uyumlu olması gerektiğini bilmek önemlidir.

466. Bankaların kayıp özellikleri tahminleri için dış verileri mi, içsel verileri mi, ortak veri tabanında tutulan verileri mi, yoksa bu üçünün belirli bir kombinasyonunu mu kullandığına bakılmaksızın, kullanılan tarihsel gözlem süresinin uzunluğu en az beş yıl olmalıdır. Mevcut gözlem süresi herhangi bir kaynak için daha uzun bir süreyi kapsıyorsa ve bu veriler önemli ve amaca uygun ise, bu daha uzun olan süreye ait veriler kullanılmalıdır. Bir banka, daha yeni olan verilerin kayıp oranlarını daha iyi gösterdiği konusunda kendi denetim otoritesini ikna edebildiği takdirde, tarihsel verilere eşit önem vermek zorunda değildir.

467. Komite, kredinin açılmasından bir kaç yıl sonra en yüksek seviyesine ulaşan mevsimsellik etkileriyle karakterize olan bazı uzun vadeli perakende kredilerde mevsimselliğin oldukça önemli olabileceğini bilir ve kabul eder. Bankalar, kredilerde hızlı büyümenin olası etkilerini tahmin etmeli ve

uyguladıkları tahmin tekniklerinin doğru olmasını ve cari sermaye seviyeleri ile gelir ve fonlama beklentilerinin gelecekteki sermaye yükümlülüklerini karşılamak için yeterli olmasını sağlamaya yönelik tedbirler almalıdırlar. Kısa süreli TO sürelerinden dolayı ihtiyaç duyulan sermaye pozisyonlarında olası dalgalanmalardan kaçınmak için, bu ayarlamaların zaman içinde tutarlı ve istikrarlı bir tarzda yapılması şartıyla, bankaların TO tahminlerini beklenen mevsimsellik etkilerine göre ayarlamaları teşvik edilir. Bazı ülkelerde, bu ayarlamalar, denetim otoritesinin tercih ve takdirine bağlı olarak zorunlu tutulabilir.

(vii) *Bankanın Kendi THK Tahminleriyle İlgili Koşullar*

Bütün Varlık Sınıfları İçin Standartlar

468. Bir banka, ilgili riskleri karşılamak için gerekli olduğunda, her kredi için, ekonomik durgunluk ve gerileme koşullarını yansıtmayı hedefleyen bir THK tahmini yapmalıdır. Bu THK, o kredi türü için veri kaynağı içinde gözlemlenen bütün temerrütlerin ortalama ekonomik kaybına dayalı olarak hesaplanan uzun süreli temerrüt halinde temerrütle ağırlıklandırılmış ortalama temerrüt oranından daha küçük olamaz. Ayrıca, bir banka, kredi kayıplarının ortalamasının hayli üzerinde olduğu bir dönemde, kredinin THK oranının temerrütle ağırlıklandırılmış ortalamadan daha yüksek olması potansiyelini de hesaba katmalıdır. Belirli kredi türleri için, kaybın büyüklüğü, bu konjonktürel değişkenliği ve dalgalanmayı yansıtmayabilir ve THK tahminleri uzun süreli temerrütle ağırlıklandırılmış ortalamadan önemli oranda farklı olmayabilir (veya hiç farklı olmayabilir). Bununla birlikte, diğer krediler için, kayıp büyüklüklerindeki bu konjonktürel değişkenlik ve dalgalanma önemli olabilir; bu durumda, bankaların bu konjonktürel değişkenlik ve dalgalanmayı da THK tahminlerine dahil etmeleri gerekir. Bu amaçla, bankalar, yüksek kredi kaybı olan dönemlerde gözlemlenen kayıp büyüklüklerinin ortalamasını ya da uygun muhafazakar varsayımlara dayanan tahminleri ya da benzeri başka yöntemleri kullanabilirler. Yüksek kredi kayıpları olan dönemlerde uygun THK tahminleri, içsel ve/veya dış veriler kullanılarak yapılabilir. Denetim otoriteleri, bu amaçla uygun yaklaşımların geliştirilmesini ve uygulanmasını izlemeye ve teşvik etmeye devam edeceklerdir.

469. Banka, yaptığı analizde, borçlunun riski ile teminatın veya teminat verenin riski arasındaki bağımlılık düzeyini de dikkate almalıdır. Önemli bir bağımlılık düzeyi bulunan durumlar, muhafazakar bir şekilde ele alınmalıdır. İlgili borç ile teminat arasındaki para birimi uyumsuzluğu da bankanın THK değerlendirmesinde dikkate alınmalı ve muhafazakar bir şekilde işlenmelidir.

470. THK tahminleri, tarihsel geri dönüş/kurtarma oranlarına dayanmalı ve duruma göre, sadece teminatın tahmini piyasa değerine dayanmamalıdır. Bu koşul, bankaların hem teminatın kontrolünü ellerine geçirme hem de teminatı hızla nakde çevirme konusunda olası başarısızlık potansiyelini de dikkate alır. THK tahminleri bir teminatın varlığını dikkate aldığı takdirde ve oranda, bankalar, teminat yönetimi, operasyonel prosedürler, hukuki kesinlik ve risk

yönetim süreciyle ilgili olarak, standart yaklaşım kapsamında gereken yükümlülükler genel olarak uyumlu dahili yükümlülükler belirlemelidirler.

471. Gerçekleşen fiili kayıpların beklenen kayıpları bazen sistemli bir şekilde geçebileceği prensibi dikkate alınarak, temerrüde düşmüş bir varlığa tahsis edilen THK oranı, bankanın geri dönüş/kurtarma süresi içinde beklenmeyen ilave kayıpları dikkate alma ve muhasebeleştirme olasılığını yansıtmalıdır. Temerrüde düşülen her varlık için, bankanın, cari ekonomik koşullar ve kredinin statüsüne dayalı olarak, o varlıkla ilgili kendi en iyi beklenen kayıp tahminini yapması da gerekir. Temerrüde düşmüş bir varlıkla ilgili THK'nin bankanın o varlıkla ilgili en iyi beklenen kayıp tahminini geçtiği tutar (varsa), o varlık için sermaye yükümlülüğünü temsil eder ve banka tarafından, 272 ve 328 ilâ 330. paragraflara uygun olarak ve risk açısından hassas bir şekilde belirlenmesi gerekir. Temerrüde düşmüş bir varlık ile ilgili en iyi beklenen kayıp tahmininin o varlıkla ilgili belirli karşılıklar ve kısmi borç silme işlemleri toplamından daha az olduğu durumlarda, denetim otoritesi bir inceleme yapma gereğini duyacak ve bunun gereğinin banka tarafından yerine getirilmesi gerekecektir.

Kurumsal Krediler, Hazine ve Merkez Bankası Kredileri ve Banka Kredileri İçin İlave Standartlar

472. THK tahminleri, ideal olarak en az bir tam ekonomik çevrim süresini kapsaması gereken, fakat her halükârda en az bir veri kaynağı için yedi yıldan daha kısa olmaması gereken bir asgari veri gözlem süresine dayanmalıdır. Mevcut cari gözlem süresi herhangi bir kaynak için daha uzun bir süreyi kapsıyorsa ve veriler amaca uygun ise, bu daha uzun olan süre kullanılmalıdır.

Perakende Krediler İçin İlave Standartlar

473. Perakende kredilerde THK tahminleri için asgari veri gözlem süresi beş yıldır. Bir banka ne kadar az veriye sahipse tahmininde o kadar muhafazakar olmalıdır. Bir banka, daha yeni olan verilerin kayıp oranlarını daha iyi tahmin ettiğini denetim otoritesine gösterebildiği takdirde, tarihsel verilere eşit önem vermesi gerekmez.

(viii) Bankanın Kendi TT Tahminleriyle İlgili Yükümlülükler

Bütün Varlık Sınıfları İçin Standartlar

474. Bir bilanço veya bilanço dışı kalem için TT, borçlunun temerrüde düşmesi halinde kredinin beklenen brüt risk tutarı olarak tanımlanır. Bankalar, bilanço kalemleri için, temel yaklaşımda açıklandığı gibi bilanço içi netleştirilmenin etkilerinin de dikkate alınması şartına tâbi olarak, fiilen çekilen kredi tutarından daha az olmayan bir TT tahmini yapmalıdırlar. Netleştirilmenin dikkate alınması için asgari yükümlülükler, temel yaklaşımda öngörülen asgari yükümlülüklerin aynısıdır. Bu nedenle, gelişmiş yaklaşımda içsel TT tahmini için öngörülen

ilave asgari yükümlülükler, bilanço dışı kalemler (türevler hariç) için TT tahminleri üzerinde odaklanır. Gelişmiş yaklaşımı uygulayan bankalar, bilanço dışı kalemler için TT tahminine ilişkin belirli prosedürlere sahip olmalıdırlar. Bunlar, her kredi türü için kullanılacak TT tahminlerini vermeli ve göstermelidir. Bankaların TT tahminleri, bir temerrüt olayının tetiklendiği tarihe kadar ve bu tarihten sonra borçlunun ilave kredi çekme olasılığını da yansıtmalıdır. TT tahminlerinin kredi türüne göre farklı olduğu hallerde, bu krediler arasındaki ayırım açık, net ve belirli olmalıdır.

475. Gelişmiş yaklaşımı uygulayan bankalar, her krediye bir TT tahmini yapmalıdırlar. Bu tahmin, yeterince uzun bir süre için benzer krediler ve borçlular için yapılan, fakat tahmindeki hata olasılığına uygun bir ihtiyat marjı/payı içeren bir uzun süreli temerrütle ağırlıklandırılmış ortalama TT tahmini olmalıdır. Temerrüt sıklığı ile TT büyüklüğü/miktarı arasında bir pozitif korelasyon makul olarak beklenebiliyorsa, TT tahminine daha büyük bir ihtiyat marjı/payı dahil edilmelidir. Ayrıca, TT tahminlerinin konjonktür çevrimi süresince değişken ve dalgalı olduğu kredi riskleri için, bu tahminler uzun süreli ortalamadan daha muhafazakar ise, banka, bir ekonomik durgunluk ve gerileme dönemi için uygun olan TT tahminlerini kullanmalıdır. Kendi TT modellerini geliştirebilmiş olan bankalar, bu amaca, bu modellerin belirleyici faktörlerinin devri niteliğini (varsa) dikkate alarak ulaşabilirler. Başka bankaların elinde, daha önceki gerileme/durgunluğun etkilerini inceleyebilecekleri yeterli içsel veriler de bulunabilir. Bununla birlikte, bazı bankaların sadece dışsal verileri muhafazakar bir şekilde kullanmak dışında bir seçeneği olmayabilir.

476. TT tahminlerinin yapılmasında esas alınan kriterler makul, mantıklı ve sezgisel olmalı ve bankanın önemli TT belirleyici etkenleri olduğuna inandığı etkenleri yansıtmalıdır. Bu seçimler, bankanın güvenilir içsel analizleriyle desteklenmelidir. Banka, TT belirleyici faktörleri olarak gördüğü etkenlere göre, kendi TT deneyiminin bir dökümünü yapabilmelidir. Bir banka, TT tahminlerinde bütün ilgili, amaca uygun ve önemli bilgileri kullanmalıdır. Bir banka, TT tahminlerini, herhangi önemli yeni bir bilgi edindiğinde ve asgari olarak yılda bir kere farklı kredi türlerine göre gözden geçirmelidir.

477. Banka, hesap izleme ve ödeme süreçleri için uyguladığı belirli politikalara ve stratejilere gerekli özen ve dikkati göstermelidir. Banka, teminat ihlalleri veya başka teknik temerrüt olayları gibi, ödeme temerrüdü durumlarında ilave kredi çekişlerini önleme kabiliyetini ve isteğini de dikkate almalıdır. Bankanın, kredi tutarlarını ve taahhüt edilen kredilere kıyasla cari kredi bakiyelerini ve borçlu başına ve her derece için kredi bakiyeleri değişikliklerini izlemeye dönük uygun ve yeterli sistemleri ve prosedürleri de bulunmalıdır. Banka, kredi bakiyelerini günlük olarak izleyebilmelidir.

Kurumsal Krediler, Hazine ve Merkez Bankası Kredileri ve Banka Kredileri İçin İlave Standartlar

478. TT tahminleri, ideal olarak en az bir komple ekonomik çevrim süresini kapsamaması gereken, fakat her halükârda yedi yıldan daha kısa olmaması gereken bir zaman süresine dayanmalıdır. Mevcut cari gözlem süresi herhangi bir

kaynak için daha uzun bir süreyi kapsıyorsa ve veriler amaca uygun ise, bu daha uzun olan süre kullanılmalıdır. TT tahminleri, bir zaman ağırlıklı ortalama değil, bir temerrütle ağırlıklandırılmış ortalama kullanılarak hesaplanmalıdır.

Perakende Krediler İçin İlave Standartlar

479. Perakende kredilerde TT tahminleri için asgari veri gözlem süresi beş yıldır. Bir banka ne kadar az veriye sahipse tahmininde o kadar muhafazakar olmalıdır. Bir banka, daha yeni olan verilerin kredi çekiş oranlarını daha iyi tahmin ettiğini denetim otoritesine gösterebildiği takdirde, tarihsel verilere eşit önem vermesi gerekmez.

(ix) Garantilerin ve Kredi Türevlerinin Etkisini Değerlendirmek İçin Asgari Yükümlülükler

Bankanın Kendi THK Tahminlerini Kullandığı Hallerde Kurumsal Krediler, Hazine ve Merkez Bankası Kredileri ve Banka Kredileri ve Perakende Krediler İçin Standartlar

Garantiler

480. Bir banka, kendi THK tahminlerini kullandığı takdirde, ilgili garantilerin risk azaltıcı etkisini, TO veya THK tahminlerinde bir ayarlama yaparak yansıtabilir. THK'lerde ayarlama yapma seçeneği, sadece kendi THK tahminlerini kullanmasına izin verilen bankalar için geçerlidir. Perakende kredilerde, münferit bir borcunu ya da bir kredi havuzunu desteklemek için garantilerin mevcut olduğu durumlarda, bir banka, bunu tutarlı ve istikrarlı bir şekilde yapması şartıyla, risk azaltıcı etkiyi TO veya THK tahminleri aracılığıyla yansıtabilir. Belli bir tekniği veya bir başkasını seçen bir bankanın, bu tekniği, garanti türlerinde ve zaman içinde tutarlı ve istikrarlı bir şekilde kullanması gereklidir.

481. Bütün durumlarda, borçluya ve onun bütün tanınmış garantörlerine, başlangıçta ve sürekli olarak bir borçlu derecesinin verilmesi gereklidir. Bir banka, garantörün mali durumunun ve borçlarını ödeme kabiliyeti ve isteğinin düzenli olarak izlenmesi ve takibi de dahil, bu çerçevede dokümanda belirtilen borçlu derecelerinin tahsisiyle ilgili bütün asgari yükümlülükleri uymalıdır. 430 ve 431. paragraflardaki yükümlülükleri uygun olarak, bir banka, garantinin ve garantörün yokluğunda, borçluyla ilgili bütün bilgileri saklamalıdır. Perakende krediyle ilgili garantiler için, bu yükümlülükler, bir kredinin bir havuza alınmasında ve TO tahmininde de uygulanır.

482. Banka, ayarlanmış risk ağırlığını garantöre karşı üstlenilen denk ve doğrudan bir kredi riskinin ağırlığından daha düşük olacak bir şekilde, garanti edilmiş bir krediye bir ayarlanmış TO veya THK'yi hiç bir durumda tahsis edemez. Derecelendirme kriterleri veya süreçlerinde, yasal asgari sermaye yükümlülüklerinin tespiti amacıyla, borçlu ve garantör/kefil için temerrüt olayları arasındaki yüksek olmayan beklenen korelasyonun olası olumlu

etkilerinin dikkate alınmasına izin verilmez. Dolayısıyla, ayarlanmış bir risk ağırlığı, “çifte temerrüt” durumunun risk azaltma etkisini yansıtmamalıdır.

Kabul Edilebilir Garantörler ve Garantiler

483. Kabul edilebilir garantör/kefil türleri konusunda hiç bir kısıtlama bulunmamaktadır. Bununla birlikte, bankanın yasal sermayenin hesaplanmasında kabul edeceği ve dikkate alacağı garantör türlerine ilişkin açık kriterleri bulunmalıdır.

484. Garanti yazılı olmalı, garantör tarafından iptal edilememeli, borç tamamen ödenene kadar geçerli ve yürürlükte olmalı (garantinin tutarı ve süresine göre) ve garantörün bir mahkeme kararının icra edilebileceği ve haczedilebilir mallarının bulunduğu bir ülkede garantör aleyhine kanuni ifa kabiliyetini haiz olmalıdır. Bununla birlikte, kurumsal krediler, banka kredileri ve hazine ve merkez bankası kredilerine ilişkin temel yaklaşımın tersine, garantörün borcunu ifa etme zorunluluğundan kurtulabileceği koşullar içeren garantiler (şartlı garantiler), belirli koşullarda kabul edilebilir. Daha belirgin olarak, tahsis kriterlerinin risk azaltma etkisinde olabilecek potansiyel düşüşü yeterince yansıttığını göstermek için ispat yükü bankadadır.

Ayarlama Kriterleri

485. Bir bankanın, yasal sermayenin hesaplanmasında, garantilerin etkisini yansıtmak için, borçlu derecelerinde veya THK tahminlerinde (veya perakende kredilerde ve kabul edilebilir satın alınan alacaklarda, kredilerin havuzlara tahsisi sürecinde) ayarlama yapmakla ilgili belirli ve açık kriterleri bulunmalıdır. Bu kriterler, paragraf 410 ve 411’e uygun olarak kredilerin derecelere tahsisine ilişkin kriterler kadar detaylı olmalı ve bu dokümanda bahsi geçen borçlu veya kredi derecelerinin tahsisine ilişkin asgari yükümlülüklerin tümüne uymalıdır.

486. Kriterler, mantıklı, makul ve sezgisel olmalı ve garantörün garantiden kaynaklanan borçlarını ifa etme kabiliyetini ve isteğini dikkate almalıdır. Kriterler, ödemelerin zamanında yapılması olasılığını ve garantörün garantiden kaynaklanan borçlarını ifa etme kabiliyetinin borçlunun geri ödeme kabiliyetiyle olan bağlantısını da kapsamalıdır. Bankanın kriterleri, borçluya karşı üstlenilen hangi artık riskin kaldığını da, örneğin, garanti ve ilgili kredi riski arasındaki para birimi uyumsuzluğunu da değerlendirmelidir.

487. Borçlu derecelerinin veya THK tahminlerinin (ya da perakende kredilerde ve kabul edilebilir satın alınan alacaklarda, kredilerin havuzlara tahsisi sürecinin) ayarlanmasında, bankalar mevcut ve ilgili bilgilerin hepsini dikkate almalıdırlar.

Kredi Türevleri

488. Garantilerle ilgili asgari yükümlülükler, tek-isimli kredi türevleri için de geçerlidir. Varlık uyumsuzlukları olması halinde ilave mülahazalar da gereklidir. Kredi türevleri ile finansal korumaya alınan krediler için ayarlanmış borçlu dereceleri veya THK tahminlerinin (veya havuzların) tahsisinde kullanılan kriterler, temel yaklaşımda öngörülen yükümlülüklerle uyulmadıkça, korumaya konu olan varlığın (referans varlık) ilgili varlıktan farklı olamayacağını öngörmeli ve belirtmelidir.

489. Ayrıca, kriterler, kredi türevinin itfa/ ödeme yapısını kapsamalı ve bu yapının geri dönüş/kurtarma seviyesi ve zamanı üzerindeki etkilerini de muhafazakar bir şekilde değerlendirmelidir. Banka, başka artık risk türlerinin hangi oranda kaldığını da değerlendirmelidir.

Temel THK Tahminlerini Kullanan Bankalar İçin Kredi Türevleri

490. 480 ilâ 489. paragraflarda açıklanan asgari yükümlülükler, aşağıda belirtilen istisnalarla, temel THK tahminlerini kullanan bankalara uygulanır:

- (1) Bankanın bir 'THK-ayarlama' seçeneğini kullanamaması ve
 - (2) Kabul edilebilir garantiler ve garantörlerin sadece paragraf 302'de sayılanlarla sınırlı olması.
- (x) *Kabul Edilebilir Devralınan Alacaklar İçin TO ve THK (veya BK) Tahminine İlişkin Yükümlülükler*

491. Devralınan (kurumsal veya perakende) alacaklara ilişkin temerrüt riski için yukarıdan aşağıya yönteminin ve/veya temlik riskine ilişkin olarak İDD yaklaşımının kullanılabilmesi için riskin sayısallaştırılması ile ilgili olarak aşağıda belirtilen asgari yükümlülükler, yerine getirilmelidir.

492. Devralan bankanın, temerrüt kayıpları için doğru ve tutarlı TO ve THK (veya BK) tahminleri ve temlik kayıpları için doğru ve tutarlı BK tahminleri yapılabilecek şekilde, alacakları yeterince homojen olan havuzlar içinde gruplandırması gerekir. Genel olarak, risk sepeti oluşturma süreci, satıcının aracılık yüklenimi uygulamalarını ve onun müşterilerinin heterojenliğini yansıtır. Ayrıca, TO, THK ve BK tahmin yöntemleri ve verileri, perakende kredilerle ilgili mevcut riskin sayısallaştırılması standartlarına da uygun olmalıdır. Özellikle, riskin sayısallaştırılması, satıcının, satın alan bankanın veya harici veri kaynaklarının benzer havuzlar hakkında verdiği veriler de dahil, satın alan bankanın ilgili alacakların kalitesi hakkında sahip olduğu bütün veri ve bilgileri yansıtmalıdır. Satın alan banka, satıcının verdiği veri ve bilgilerin, örneğin, satın alınan alacakların türü, hacmi ve sürekli kalitesi konusunda taraflar arasında belirlenen beklentilere uygun olup olmadığını tespit etmelidir. Bu uyumun bulunmadığı hallerde, satın alan bankanın, amaca daha uygun ve ilgili olan veriler toplaması ve bu verilere dayanması beklenir.

Asgari Operasyonel Yükümlülükler

493. Alacakları satın alan bir banka, cari ve gelecek dönemdeki nakit akışlarının alacaklar havuzunun tasfiye gelirlerinden (veya tahsilatlarından) geri ödenebileceğinden emin olmalı ve bunu kanıtlamalıdır. Temerrüt riskiyle ilgili yukarıdan aşağıya yöntemini kullanabilme yeterliliğine sahip olabilmek için, alacaklar havuzunun ve genel kredilendirme ilişkisinin yakından izlenmesi ve kontrol altında tutulması gerekir. Daha somut olarak, bir bankanın aşağıdakileri göstermesi ve kanıtlanması gerekir:

Hukuki Geçerlilik

494. Kredinin yapısı, bütün öngörülebilir koşullarda, ilgili satıcının veya hizmeti sağlayan firmanın zor duruma düşme ve iflası durumları da dahil, alacaklar üzerinden yapılan bütün nakit akışları üzerinde bankanın tam ve etkin bir hakka ve kontrole sahip olmasını sağlamalıdır. Borçlu doğrudan doğruya bir satıcıya veya hizmeti sağlayan firmaya ödeme yaptığında, banka, bu ödemelerin tam olarak ve sözleşmede kararlaştırılan süreler içinde yapılıp yapılmadığını düzenli olarak kontrol etmelidir. Aynı şekilde, alacaklar ve nakit tahsilatlar üzerindeki bu kontrol hakkı, kredi verenin alacakları tasfiye/temlik etme ve nakde çevirme veya nakit tahsilatları kontrol altında tutma kabiliyetini önemli oranda geciktirebilecek iflas takipleri kapsamındaki ‘yürütmeyi durdurma’ ve benzeri diğer hukuki itirazlara karşı da korunmalıdır.

İzleme Sistemlerinin Etkinliği

495. Banka, hem alacakların kalitesini hem de satıcının ve hizmeti sağlayan firmanın mali durumunu izleyebilmelidir. Özellikle:

- Banka (a) alacakların kalitesi ile hem satıcının hem de hizmeti sağlayan firmanın mali durumu arasındaki korelasyonu değerlendirmeli ve (b) her satıcıya ve her borç hizmeti sağlayan firmaya bir içsel risk derecesinin verilmesi de dahil, bu tür beklenmedik olaylara karşı bankayı koruyan yeterli tedbirleri içeren dahili politika ve prosedürlere sahip olmalıdır.
- Banka, satıcının ve hizmeti sağlayan firmanın kabul edilebilirliğini belirlemek için açık, etkin ve etkili politikalara ve prosedürlere sahip olmalıdır. Banka veya onun vekili, satıcıdan/ hizmeti sağlayan firmadan gelen raporların doğruluğunu kontrol etmek, sahtekârlık eylemlerini veya operasyonel zayıflıkları tespit etmek ve satıcının kredi politikalarının ve hizmeti sağlayan firmanın tahsilat politikaları ve prosedürlerinin kalitesini kontrol etmek ve doğrulamak amacıyla, satıcı ve hizmeti sağlayan firmalar hakkında periyodik incelemeler yapmalıdır. Bu incelemelerin bulguları da tam ve doğru bir şekilde yazılı hale getirilmelidir.
- Banka, (a) fazla avanslar, (b) satıcının gecikmiş ödemeleri, şüpheli alacakları ve şüpheli alacaklar karşılıklarıyla ilgili geçmişi, (c) ödeme koşulları ve (d)

potansiyel kontra hesaplar da dahil, alacaklar havuzunun özelliklerini değerlendirmek için gerekli kabiliyete sahip olmalıdır.

- Bankanın, hem alacaklar havuzu içinde hem de farklı havuzlar arasında tek-borçlu yoğunlaşmalarını toplu olarak izleme amacına yönelik etkili politikaları ve prosedürleri bulunmalıdır.
- Banka, (a) bankanın satın alınan alacaklara ilişkin cari kabul edilebilirlik kriterlerine ve kredi kullandırma politikalarına uyumu sağlamak ve (b) satıcının satış koşullarını (örneğin, fatura tarihi yaşlandırması) ve değer azalmasını izleyebileceği ve doğrulayabileceği etkili bir araca sahip olmak amacıyla, alacakların yaşlandırılması ve değer azalması ile ilgili detaylı raporları zamanında ve yeterli bir şekilde almalıdır.

Kredi Takip Sistemlerinin Etkinliği

496. Etkin bir program, sadece satıcının mali durumundaki olası bozulmaları ve alacakların kalitesindeki bir bozulmayı erken bir aşamada tespit etmek için değil, aynı zamanda bu tür problemleri ortaya çıkmadan önlemek için de belirli sistem ve prosedürlerin uygulanmasını gerektirir. Özellikle:

- Bankanın (a) bütün kredi sözleşmesi koşullarına (sözleşme taahhütleri, kredilendirme/avans formülleri, yoğunlaşma limitleri, erken itfayı tetikleyici olaylar, vb.) ve (b) bankanın avans oranları ve alacakların kabul edilebilirliğine ilişkin dahili politikalarına uyumu izleme amacına yönelik açık ve etkili politikaları, prosedürleri ve bilgi sistemleri bulunmalıdır. Bankanın bu sistemleri, hem sözleşme taahhütleri ve maddelerinin ihlâl ve feragatlerini hem de belirlenmiş politikalarından ve prosedürlerden sapmaları izlemelidir.
- Uygun olmayan kredi çekişlerini sınırlandırmak için, bankanın limit aşımalarını tespit etmek, onaylamak, izlemek ve düzeltmek amacına yönelik etkili politikaları ve prosedürleri bulunmalıdır.
- Bankanın, alacaklar havuzunun kalitesindeki bozulmayla ve/veya mali açıdan zayıflamış satıcılarla veya hizmeti sağlayan firmayla ilgili etkili politika ve prosedürleri de bulunmalıdır. Bunlar, rotatif kredilerde erken fesih tetikleyici olayları ve başka sözleşme korumalarını, sözleşme ihlâllerine karşı özel yapılandırılmış ve disiplinli bir yaklaşımı ve gereken davaların açılması ve problemler alacakların tahsili amacına yönelik açık ve etkili politikaları ve prosedürleri içerir, fakat bunlarla sınırlı değildir.

Teminat, Kredi Kullandırmaları ve Nakit Kontrolü Sistemlerinin Etkinliği

497. Bankanın alacaklar, kredi ve nakit kontrolüne ilişkin açık ve etkili politikaları ve prosedürleri mevcut olmalıdır. Özellikle:

- Yazılı dahili politikalarda, avans/kredi kullandırma oranları, kabul edilebilir teminatlar, gereken dokümanlar, yoğunlaşma limitleri ve nakit tahsilatlarla

ilgili işlemler de dahil olacak satın alma programının bütün önemli unsurları bulunmalıdır. Bu unsurlar, satıcının/ hizmeti sağlayan firmanın mali durumu, risk yoğunlaşmaları ve alacakların kalitesiyle ilgili trendler ve satıcının müşteri tabanı da dahil ilgili ve önemli bütün faktörleri yeterince dikkate alınmalıdır.

- Dahili sistemler, mevcut kredilendirilebilir fonlarının belirlenmiş destekleyici teminatlar ve dokümanlar (hizmeti sağlayan firmanın beyanları, faturalar, sevk evrakları, vb. gibi) karşılığında kullanılmasını sağlamalıdır.

Bankanın Dahili Politikaları ve Prosedürlerine Uyum

498. Bankanın, kredi riskini sınırlandırma amacına yönelik izleme ve kontrol sistemlerine uygun olarak, bankanın, aşağıdakiler de dahil bütün kritik politikalara ve prosedürlere uyulup uyulmadığını değerlendirme amacına yönelik etkili bir dahili süreci bulunmalıdır:

- Bankanın alacak satın alma programının bütün kritik aşamalarına ilişkin düzenli iç ve/veya dış denetimler ve
- satıcının/ hizmeti sağlayan firmanın değerlendirme yapma görevi ile borçlunun değerlendirme yapma görevi arasında ve (ii) satıcının/ hizmeti sağlayan firmanın değerlendirme yapma görevi ile satıcının/ hizmeti sağlayan firmanın saha denetimi arasında görev ayrımının doğrulanması.

499. Bir bankanın bütün kritik politikalara ve prosedürlere uyumu değerlendirme amacına yönelik etkili dahili süreci, arka ofis operasyonlarının değerlendirilmesini de içermeli ve özellikle nitelik, deneyim, personel sayısı ve destekleme sistemleri üzerinde odaklanmalıdır.

İçsel Tahminlerin Doğrulanması/Onaylanması

500. Bankaların, derecelendirme sistemleri ve süreçlerinin ve ilgili bütün risk unsurlarıyla ilgili tahminlerin doğruluk ve tutarlılığını doğrulama amacına yönelik sağlam ve güvenilir bir sistemi bulunmalıdır. Bir banka, içsel doğrulama/onaylama sürecinin içsel derecelendirme ve risk tahmin sistemlerinin performansını tutarlı ve anlamlı bir şekilde değerlendirmesine olanak sağladığını kendi denetim otoritesine göstermelidir.

501. Bankalar, her derece için gerçekleşen fiili temerrüt oranlarını tahmini TO'lerle düzenli olarak karşılaştırmalı ve gerçekleşen fiili temerrüt oranlarının o derece için beklenen aralık içinde olduğunu gösterebilmelidirler. Gelişmiş İDD yaklaşımını uygulayan bankalar, bu analizi, kendi THK ve TT tahminleri için yapmalıdırlar. Bu karşılaştırmalarda, mümkün olduğu kadar uzun bir süreye yayılan tarihsel veriler kullanılmalıdır. Bankanın bu karşılaştırmalarda kullandığı yöntem ve veriler banka tarafından açıkça yazılı hale getirilmelidir. Bu analiz ve dokümantasyon, asgari olarak yılda bir kere güncellenmelidir.

502. Bankalar, başka niceliksel doğrulama araçlarını da kullanmalı ve ilgili harici veri kaynaklarıyla karşılaştırma da yapmalıdırlar. Bu analiz, portföy için uygun olan veri ve bilgilere dayanmalı, düzenli olarak güncellenmeli ve bir ilgili gözlem süresini kapsamalıdır. Bankaların kendi derecelendirme sistemlerinin performansına ilişkin içsel değerlendirmeleri; çeşitli ekonomik koşulları içeren uzun veri ve bilgi tarihçelerine dayanmalı ve ideal olarak, bir veya birden fazla tam ekonomik konjonktür dalgasına dayanmalıdır.

503. Bankalar, niceliksel test yöntemlerinin ve diğer doğrulama/onaylama yöntemlerinin ekonomik çevrim içinde sistemli bir şekilde değişmediğini göstermelidirler. Bu yöntem ve verilerdeki değişiklikler (hem veri kaynakları hem de ilgili dönemler) açıkça ve detaylarıyla yazılı hale getirilmelidir.

504. Bankaların, gerçekleşen TO, THK ve TT'lerde ilgili beklentilere göre gözlemlenen sapmaların ilgili tahminlerin geçerliliğini sorgulamak için yeterince büyük olduğu durumlara ilişkin iyi düzenlenmiş dahili standartları olmalıdır. Bu standartlar, konjonktür dalgalanmalarını ve temerrüt deneyimlerindeki benzeri sistemli değişkenlikleri de dikkate almalıdır. Gerçekleşen değerlerin beklenen değerlerden daha yüksek olmaya devam etmesi halinde, bankalar, tahminlerini temerrüt ve kayıp deneyimlerini yansıtabilecek şekilde yukarıya doğru ayarlamalı ve gözden geçirmelidirler.

505. Bankaların risk parametreleri için kendi tahminlerine değil denetim otoritesinin öngördüğü değerlere dayandığı durumlarda, bankaların gerçekleşen THK ve TT'leri denetim otoritesinin öngördüğü değerlerle karşılaştırmaları teşvik edilir. Gerçekleşen THK ve TT'ler hakkında bilgiler, bankanın ekonomik sermaye değerlendirmesinin bir parçasını da oluşturmalıdır.

Denetim Otoritesinin Öngördüğü THK ve TT Tahminleri

506. Temel İDD yaklaşımını uygulayan ve kendi THK ve TT tahminlerini kullanma konusunda yukarıda belirtilen yükümlülükleri uymayan bankalar, kabul edilebilir finansal teminatın dikkate alınabilmesi için standart yaklaşım başlığı altında açıklanan asgari yükümlülükleri uymalıdırlar (Standart Yaklaşım – Kredi Riskinin Azaltılması başlığı altında Bölüm II. D'de öngörülen yükümlülükler). Bu bankalar, ek teminat türlerinin dikkate alınabilmesi için aşağıdaki ilave asgari yükümlülükleri de uymalıdırlar.

(i) TGM ve İGM'nin Teminat Olarak Kabul Edilebilirlik Tanımı

507. Kurumsal krediler, hazine ve merkez bankası kredileri ve banka kredileri için kabul için gerekli nitelikleri taşıyan TGM ve İGM teminatı aşağıdaki gibi tanımlanır:

- Borçlunun riskinin, ilgili gayrimenkul veya projenin performansına önemli oranda bağlı olmadığı, ancak borçlunun borcunu başka kaynaklardan geri ödeme kapasitesine bağlı olduğu durumlarda verilen teminat. Böylece, kredi

geri ödemesi, teminat olarak verilen TGM/İGM'nin yarattığı nakit akışına önemli oranda bağlı değildir;⁹² ve

- İlave olarak, rehnedilen teminatın değeri de borçlunun performansına önemli oranda bağlı olmamalıdır. Bu koşulun amacı, sadece makro-ekonomik faktörlerin hem teminatın değerini hem de borçlunun performansını etkilediği durumları engellemek değildir.

508. Yukarıda verilen özel tanımın ve kurumsal krediler tanımının ışığında, İK varlık sınıfı kapsamına giren gelir getiren gayrimenkuller, kurumsal krediler için teminat olarak kabul edilmez.⁹³

(ii) *Kabul Edilebilir TGM/İGM İçin Operasyonel Yükümlülükler*

509. Yukarıda verilen tanıma uymak şartıyla, TGM ve İGM, ancak aşağıda sayılan operasyonel yükümlülüklerin hepsine uyulduğu takdirde kurumsal kredi alacakları için teminat olarak kabul edilebilir:

- *Hukuki ifa kabiliyeti:* Alınan teminata dayanan herhangi bir alacak, ilgili bütün ülkelerde hukuki ifa kabiliyetini haiz olmalı ve teminat üzerinden alacak talepleri usulünce ve zamanında yapılmalıdır. Teminat menfaatleri, tam bir rehin hakkını yansıtmalıdır (yani, alacak talebinin yapılması için bütün kanuni yükümlülükler yerine getirilmiş olmalıdır). Ayrıca, teminat sözleşmesi ve ilgili hukuki süreç, bankanın teminatı makul bir süre içinde nakde çevirmesine olanak verecek şekilde düzenlenmelidir.
- *Teminatın objektif piyasa değeri:* Teminatın tutarı, değerlendirme tarihinde istekli bir satıcı ile olağan ticari piyasa koşullarını uygulayan bir alıcı arasında yapılan özel bir sözleşme kapsamında gayrimenkulün satılabileceği cari rayiç piyasa değerine eşit veya daha düşük olmalıdır.
- *Sık yeniden değerlendirme koşulu:* Bankanın, teminat değerini sık sık ve asgari olarak yılda bir kere izlemesi beklenir. Piyasa koşullarında önemli değişiklikler olan durum ve yerlerde daha sık izleme yapılması tavsiye edilir. Değeri düşen ve tekrar kıymet takdiri gerektiren teminatları tespit etmek veya tahminleri güncellemek amacıyla, istatistiksel değerlendirme yöntemleri (örneğin, konut fiyatı endekslerine referans, örneklem gibi) kullanılabilir. Mevcut

⁹² Komite, konut piyasasının önemli bir kısmının apartman tipi konutlardan oluştuğu ve büyük hizmet sağlayıcılar olarak özel olarak kurulmuş kamu sektörü şirketleri de dahil bu sektörün devlet politikasıyla desteklendiği bazı ülkelerde, bu konut amaçlı gayrimenkuller üzerine tesis edilen ipotekle teminat altına alınan kredilerin risk özelliklerinin geleneksel kurumsal kredilerin risk özelliklerine benzer olabileceğini bilir ve kabul eder. Bu durumlarda, ulusal denetim otoritesi, apartman tipi konut gayrimenkulleri üzerinde tesis edilen ipotegi, kurumsal krediler için kabul edilebilir teminat olarak dikkate alınmasını kabul edebilir.

⁹³ Yukarıda 69. dipnotta belirtildiği üzere, iyi örgütlenmiş ve uzun süredir varlığını sürdüren piyasalarla ilgili istisnai durumlarda, iş merkezleri ve/veya çok amaçlı ticari tesisler ve/veya çok sayıda bağımsız birimden oluşan ticari tesisler üzerine tesis edilen ipotekler, kurumsal kredi portföyünde teminat olarak kabul potansiyeline sahiptir. Uygulanacak kabul edilebilirlik kriterleri hakkında bir tartışma için lütfen 74. paragrafın 25. dipnotuna bakınız.

bilgiler, teminatın değerinin genel piyasa fiyatlarına kıyasla önemli oranda düşmüş olabileceğini gösterdiği durumlarda ya da temerrüt gibi bir kredi olayı meydana geldiğinde, gayrimenkul değerinin gayrimenkul değerlemesi konusunda gerekli nitelikleri haiz profesyonel bir uzman tarafından değerlendirilmesi gerekir.

- *Alt sıralardaki rehinler:* Bazı üye ülkelerde, kabul edilebilir teminatlar, sadece kredi verenin gayrimenkul üzerinde birinci sırada bir ipoteye sahip olduğu durumlarla sınırlandırılır.⁹⁴ Alt sıralardaki rehin ve ipotekler, sadece teminata dayanan alacak talebinin hukuki ifa kabiliyetine sahip olduğu ve bu talebin etkin bir kredi riski azaltıcısı olduğu konusunda hiç bir şüphenin bulunmadığı durumlarda dikkate alınabilir. Bu alt sıralardaki rehin ve ipotekler, dikkate alınabilme için gerekli nitelikleri taşıdığı kabul edilen tanınmış birinci sıra rehinler için kullanılan T*/ TT** eşik değeri kullanılarak işleme tabi tutulur. Bu durumlarda, T* ve T**, alt sıradaki rehin ve daha üst sıralardaki bütün rehin ve ipoteklerin toplam tutarı dikkate alınarak hesaplanır.

510. İlave teminat yönetim koşulları aşağıdaki gibidir:

- Bankanın kabul ettiği TGM ve İGM teminatı türleri ve bu tür bir teminatın alındığı hallerde uygulanabilecek kredilendirme politikaları (kredi kullandırma/avans oranları) açıkça yazılı hale getirilmelidir.
- Banka, teminat olarak alınan gayrimenkulün her türlü hasar veya bozulmaya karşı yeterince sigortalanmasının sağlanması için gerekli tedbirleri almalıdır.
- Banka, gayrimenkul üzerinde izin verilebilir daha öncelikli (üst sıralardaki) alacak haklarını (örneğin, vergiler) sürekli izlemelidir.
- Banka, gayrimenkulde zehirli malzemelerin tutulması gibi, teminatla ilgili her türlü çevre sorumluluğu risklerini uygun bir şekilde izlemelidir.

(iii) *Finansal Alacakların Dikkate Alınabilmesine İlişkin Yükümlülükler*

Kabul Edilebilir Alacak Tanımı

511. Kabul edilebilir finansal alacaklar, geri ödemesi borçlunun ilgili varlıklarıyla bağlantılı ticari veya finansal nakit akışıyla yapılacak olan ve orijinal vadesi bir yıl veya daha kısa olan alacaklardır. Bu tanım, hem bir ticari işlemle bağlantılı mal veya hizmet satışlarından kaynaklanan ve kendi gelirleriyle borcun geri ödemesini yapabilen borçları (kendi kendini likidite edebilen), hem de alıcılar, tedarikçiler, kiracılar, ulusal ve yerel yönetimler ve resmi makamların veya bir ticari işlemle bağlantılı mal veya hizmet satışlarıyla bir ilgisi olmayan diğer bağlantısız kişilerin genel borçlarını içerir. Kabul

⁹⁴ Bu ülkelerin bazılarında, birinci derece ipotekler, bakiye vergi borçları ve personel ücretleri gibi imtiyazlı alacaklıların öncelik hakkına tâbidir.

edilebilir alacak terimi, menkul kıymetleştirme, alt-katılım veya kredi türleriyle bağlantılı alacakları içermez.

Operasyonel Yükümlülükler

Hukuki Geçerlilik

512. Teminatın verildiği hukuki mekanizma sağlam olmalı ve kredi verenin teminatın gelirleri üzerinde açık haklara sahip olmasını sağlamalıdır.

513. Bankalar, teminatların ifa kabiliyetini sağlamak ve korumak için gerekli bütün yerel koşulları, örneğin, ilgili teminattan kaynaklanan menfaatleri sicile tescil ettirmek gibi yollarla yerine getirmek için gereken işlemleri yapmalıdırlar. Potansiyel kredi verenin teminat üzerinde birinci öncelikli ve tam bir alacağa ve talep hakkına sahip olmasına izin veren bir çerçeve oluşturulmalıdır.

514. Teminatlı işlemlerde kullanılan bütün dokümanlar, ilgili bütün tarafları bağlayıcı olmalı ve ilgili ülkelerin hepsinde hukuki ifa kabiliyetini haiz olmalıdır. Bankalar, bu durumu doğrulamak için yeterli hukuki incelemeyi yapmış olmalı ve bu sonuca ulaşmak için sağlam bir hukuki dayanağa sahip bulunmalı ve teminatın ifa kabiliyetinin devamını sağlamak için gerekli ilave incelemeleri de yapmalıdırlar.

515. Teminata ilişkin anlaşmaları, teminat gelirlerinin zamanında tahsil edilmesi için açık ve sağlam bir prosedürle birlikte usulünce ve gerektiği gibi belgelendirilmelidir. Bankaların uyguladığı prosedürler, müşterinin temerrüt içinde olduğunun ilân edilmesi ve teminatın zamanında tahsil edilmesi için gereken bütün hukuki yükümlülüklerle uyulmasını sağlamalıdır. Borçlunun mali güçlüğü veya temerrüde düşmesi halinde, banka ilgili alacakların borçlularının iznini almaya gerek olmadan alacakları başka kişilere satmak veya temlik etmek için gerekli hukuki yetkiye sahip olmalıdır.

Risk Yönetimi

516. Bankanın, alacaklarda kredi riskini belirlemek için sağlam bir süreci bulunmalıdır. Bu süreç, diğer hususların yanı sıra, borçlunun işinin ve ilgili sektörün (yani, konjonktür dalgalanmasının etkilerinin) ve ayrıca, borçlunun iş yaptığı müşteri türlerinin analizlerini içermelidir. Banka, müşterilerin kredi riskini belirlemek için borçlunun verdiği bilgilere dayanıyorsa, borçlunun kredi politikasını da gözden geçirmeli ve bu politikanın sağlamlığını ve güvenilirliğini gözden geçirmelidir.

517. Kredi riski tutarı ile alacakların tutarı arasındaki marj; tahsilat giderleri, bir münferit borçlu tarafından rehnedilen alacaklar havuzu içinde yoğunlaşma ve bankanın toplam kredi riskleri içinde potansiyel yoğunlaşma riski de dahil ilgili bütün etkenleri yansıtmalıdır.

518. Banka, bir risk azaltıcı olarak kullanacağı teminat ile ilgili belirli somut kredi riskleri (derhal ödenmesi gereken veya şarta bağlı borçlar) için uygun bir kesintisiz izleme süreci uygulamalıdır. Bu süreç, uygun ve gerekli ise, yaşlandırma raporlarını, ticari evrakların kontrolünü, borçlanmaya dayalı sertifikaları, teminatla ilgili sık denetimleri, hesapların onaylanmasını/teyidini, ödenen hesapların kontrolünü, değer azalması analizlerini (borçlunun ihraççılara verdiği krediler) ve hem borçlu hem de alacakların ihraççıları hakkında düzenli mali analizleri (özellikle, teminat olarak az sayıda fakat büyük tutarlı alacakların alındığı durumlarda) içerebilir. Bankanın genel yoğunlaşma limitlerine uyulup uyulmadığı da izlenmelidir. Ayrıca, kredi sözleşmesi maddelerine, çevresel kısıtlamalara ve diğer hukuki yükümlülüklerle uyulup uyulmadığı da düzenli olarak izlenmelidir.

519. Bir borçlunun rehnettiği alacaklar çeşitlendirilmiş olmalı ve o borçluya gereksiz bir şekilde korele olmamalıdır. Bu korelasyonun yüksek olduğu durumlarda, (yani, alacakların bazı ihraççıların alacakların geçerliliği konusunda borçluya bağlı olduğu ya da borçlu ve ihraççıların aynı sektörde faaliyet gösterdiği durumlarda) bir bütün olarak teminat havuzu için marjlar belirlenirken bu olay ve duruma eşlik eden riskler de hesaba katılmalıdır. Borçlunun kendi bağlı şirketlerinden (iştirak ve çalışanlar da dahil) olan alacakların, risk azaltım enstrümanı olarak dikkate alınması kabul edilmeyecektir.

520. Bankanın, borçlunun ödeme gücü içinde bulunduğu durumlarda alacaklarını tahsil etmeye yönelik yazılı bir prosedürü bulunmalıdır. Bankanın normalde tahsilat için borçluya güvendiği durumlarda bile, tahsilat için gerekli sistemler mevcut olmalıdır.

Diğer Teminatların Dikkate Alınabilmesine İlişkin Yükümlülükler

521. Denetim otoriteleri, diğer bazı fiziki teminatların da kredi riskini azaltma etkisinin dikkate alınmasına izin verebilirler. Her denetim otoritesi, kendi mevzuatında hangi teminat türlerinin (varsa) aşağıdaki iki standarda uygun olduğunu belirleyecektir:

- Teminatın ekonomik açıdan verimli bir şekilde ve hızla nakde çevrilmesi için likit piyasaların varlığı.
- Teminat için sağlam temellere dayanan, halka açık piyasa fiyatlarının varlığı. Denetim otoriteleri, bir teminat nakde çevrildiğinde bir bankanın aldığı paranın bu piyasa fiyatlarından önemli oranda sapmamasını temin etmek için gerekli yolları bulacaklardır.

522. Belirli bir bankanın ilave fiziki teminatların dikkate alınabilmesi için, bu fiziki teminatın aşağıda sayılan değişikliklere tâbi olarak 509 ve 510. paragraflarda yer alan bütün standartlara uygun olması gereklidir:

- Birinci Sıra Rehinler: 87. dipnotta belirtilen izin verilebilir (öncelikli) alacak hakları istisnasıyla, teminat üzerinde sadece birinci sıra rehinler veya ipoteklere izin verilebilir. Böylece, bankanın teminat nakde çevrildiğinde elde edilen paralar üzerinde diğer bütün alacak sahiplerine göre bir öncelik hakkına sahip olması gerekir.
- Kredi sözleşmesinde, hem detaylı teminat tanımları hem de yeniden değerlendirme yöntemi ve sıklığını düzenleyen ayrıntılı tanımlamalar bulunmalıdır.
- Bankanın kabul edebileceği fiziki teminat türleri ve kredi tutarına göre her teminat türü için uygun olan tutarın tespitine yönelik politika ve uygulamalar, dahili kredi politikaları ve prosedürlerinde açıkça yazılı hale getirilmeli ve incelemeye ve/veya denetime açık olmalıdır.
- İşlem yapısına ilişkin banka kredi politikaları, kredi tutarına göre uygun teminat yükümlülüklerini, teminatın kolay nakde çevrilme ve tasfiye edilme kabiliyetini, bir fiyatın veya piyasa değerinin objektif ölçüler içinde tespit edilme kabiliyetini, teminat değerinin kolay tespit edilebilme sıklığını (profesyonel kıymet takdiri veya değerlendirme işlemleri de dahil) ve teminat değerinin volatilitesini düzenlemelidir. Periyodik yeniden değerlendirme sürecinde, değerlemelerin modaya veya model yılına, modası geçme durumuna ve fiziksel teminatın modasının geçme durumuna veya bozulmaya göre aşağı doğru ayarlanabilmesi amacıyla özellikle “modaya karşı hassas” teminatlara özel bir dikkat gösterilmelidir.
- Stoklarda (örneğin, ham maddeler, devam eden işler, bitmiş ürünler, bayilerin otomobil stokları) ve teçhizat ve ekipmanlarda, periyodik yeniden değerlendirme süreci, ilgili teminatın fiziksel incelemesini de kapsamalıdır.

Finansal Kiralamaların Dikkate Alınabilmesine İlişkin Yükümlülükler

523. Bankayı artık değer riskine maruz bırakanlar (524. paragrafa bakınız) dışındaki finansal kiralamalar, aynı tür teminatla teminat altına alınan kredilerle aynı işleme tâbi tutulacaktır. Teminat türüne ilişkin asgari yükümlülüklerin uyulması gereklidir (TGM/İGM veya başka teminatlar). Ayrıca, bankanın aşağıdaki standartlara da uyması gereklidir.

- İlgili varlığın yeri, kullanım amacı, yaşı ve planlanan kullanım süresiyle ilgili olarak kiraya verenin sağlam bir risk yönetimi uygulaması;
- Kiraya verenin varlık üzerinde hukuki mülkiyet hakkını ve onun varlığın maliki olarak sahip olduğu haklarını zamanında kullanabilme kabiliyetini belirleyen sağlam bir hukuki temel; ve
- Fiziki varlığın amortisman oranı ile kira ödemelerinin amortisman oranı arasındaki farkın, kiralanılan varlıklara atfedilen KRA'nın olduğundan fazla beyan edilmesine yol açacak kadar büyük olmamalıdır.

524. Bankayı artık değer riskine maruz bırakan finansal kiralamalar, aşağıdaki gibi işleme tabi tutulacaktır. Artık değer riski, ekipmanın rayiç piyasa değerinin kiranın başlangıcı anında mevcut olan artık değer tahmininin altına düşmesinden kaynaklanabilecek potansiyel kayba maruz kalma riskidir.

- İskonto edilmiş kira ödemeleri akışına, kiracının mali gücüne (TO) ve denetim otoritesinin öngördüğü veya bankanın kendi tahmin ettiği THK'ye (hangisi uygunsa) uygun bir risk ağırlığı uygulanacaktır.
- Artık değer, %100 oranda risk ağırlığına tâbi tutulacaktır.

Hisse Senedi Yatırımları İçin Sermaye Yükümlülüklerinin Hesaplanması

(i) İçsel Piyasa Bazlı Yaklaşım Modelleri

525. Bir bankanın, içsel modeller piyasaya dayalı yaklaşımı uygulamak için gerekli nitelikleri haiz olabilmesi için, hem başlangıçta hem de sürekli olarak belirli niceliksel ve niteliksel asgari yükümlülüklerle uygun olduğunu denetim otoritesine kanıtlaması gereklidir. Asgari yükümlülüklerle sürekli uyduğunu kanıtlayamayan bir banka, asgari yükümlülüklerle derhal tekrar uyabilmek için bir plan geliştirmeli, plan için denetim otoritesinin onayını almalı ve bu planı zamanında uygulamalıdır. Bu ara dönemde, bankanın sermaye yükümlülüğünü bir basit risk ağırlığı yaklaşımıyla hesaplaması beklenecektir.

526. Komite; piyasalar, ölçüm yöntemleri, hisse senedi yatırımları ve yönetim uygulamaları arasındaki farklardan dolayı, bankaların ve denetim otoritelerinin ilgili operasyonel prosedürleri mevcut yükümlülüklerle uyarlama çalışmalarının gerekli olduğunun bilincindedir. Komite'nin amacı, bankaların kendi bankacılık hesaplarındaki hisse senedi yatırımları için risk yönetim politikalarına ve ölçüm uygulamalarına ilişkin herhangi bir form veya operasyonel detayı dikte etmek değildir. Bununla birlikte, bazı asgari yükümlülükler çok somut ve açıktır. Her denetim otoritesi, bankaların risk ölçüm sistemleri ve yönetim kontrollerinin bu içsel modeller yaklaşımına bir temel oluşturması için yeterli olmasını sağlama amacına yönelik detaylı inceleme ve kontrol prosedürleri geliştirecektir.

(ii) Yasal Sermaye Miktarı ve Riskin Sayısallaştırılması

527. Aşağıdaki asgari niceliksel standartlar, içsel modeller yaklaşımında asgari yasal sermaye miktarının hesaplanması amacına dönük olarak uygulanır.

- (a) Sermaye miktarı; uzun bir örneklem süresi için hesaplanan bir uygun risksiz oran ile üç aylık getiri oranı arasındaki farkın yüzde 99 ve tek taraflı güven aralığına denk varsayılan bir şoktan dolayı bir kuruluşun hisse senedinde olabilecek potansiyel kayba denktir.

- (b) Tahmini kayıplar, kuruluşun elinde bulundurduğu belirli hisse senedi yatırımlarının uzun vadeli risk profilinde öngörülen olası olumsuz piyasa hareketleri ile tutarlı olmalıdır. Getiri dağılımlarını temsil etmek için kullanılan veriler, ilgili verilerin mevcut olduğu ve bankanın belirli hisse senedi yatırımlarının risk profilini temsil etme konusunda anlamlı olan en uzun örneklem uzunluğunu yansıtmalıdır. Kullanılan veriler, sadece subjektif veya takdirî mülhazalara dayanmayan, muhafazakar, istatistiksel açıdan güvenilir ve sağlam kayıp tahminleri yapmak için yeterli olmalıdır. Kuruluşlar, uygulanan şokun, nispeten uzun süreli bir piyasa veya konjonktür dalgası içinde olabilecek potansiyel kayıpların muhafazakar bir tahminini verdiğini denetim otoritelerine kanıtlamalıdır. Bir bankanın hisse senedi yatırımlarına göre hisse senedi piyasasındaki değerler oldukça şiddetli ve büyük düşüşlerin olduğu bir dönem de dahil, uzun süreli ve gerçekçi deneyimi yansıtmayan veriler kullanılarak tahmin edilen modellerin, ilgili modelin içinde uygun ayarlamalar yapma olanağının mevcut olduğunu gösteren güvenilir kanıtlar olmadıkça, iyimser sonuçlar verdiği kabul edilir. Modelin kendi içinde bu tür ayarlama olanaklarının bulunmaması halinde, banka, uygun gerçekçilik ve ihtiyatlılık düzeyi hedeflerine uyan model çıktıları ve sonuçları alabilmek için, mevcut verilerin ampirik analizleri ile birlikte çeşitli faktörlere dayanan ayarlamaları da bir arada kullanılmalıdır. Bankalar, potansiyel üç aylık kayıpların tahmininde kullanılan RMD modellerinin kurulmasında, üç aylık verileri kullanabilirler ya da daha kısa bir süreye ilişkin verileri ampirik kanıtlarla desteklenen ve analitik açıdan uygun bir yöntem uygulayarak bunların üç aylık muadillerine dönüştürebilirler. Bu tür ayarlamalar, iyi geliştirilmiş ve iyi belgelendirilmiş bir düşünce süreci ve analizi yoluyla uygulanmalıdır. Genel olarak, ayarlamalar zaman içinde tutarlı ve muhafazakar bir şekilde uygulanmalıdır. Ayrıca, sadece sınırlı miktarda verinin mevcut olduğu ya da teknik kısıtlardan dolayı bir tek yöntemle yapılan tahminlerin kalitesinin belirsiz olduğu durumlarda, bankalar, aşırı iyimserlikten kaçınmak için tahminlerine uygun ihtiyat marjlarını/ paylarını da ilave etmelidirler.
- (c) Belirli bir RMD modeli türü (örneğin, varyans-kovaryans, tarihi simülasyon veya Monte Carlo simülasyonu gibi) öngörülmemiştir. Bununla birlikte, kullanılan modelin hem ilgili bankanın hisse senedi portföyünün kendi özel riskleri hem de genel piyasa riskleri dahil, hisse senedi yatırımı getirilerine bağlı önemli risklerin hepsini yeterince kapsamaması gereklidir. İçsel modeller, tarihsel fiyat değişimini yeterince izah edebilmeli, potansiyel yoğunlaşmaların hem büyüklüğünü hem de bileşimindeki değişiklikleri kapsamlı ve olumsuz piyasa ortamlarına karşı dayanıklı olmalıdır. Tahmin için kullanılan verilerin temsil ettiği risk tutarlarına ilişkin ana kütle, bankanın kendi hisse senedi yatırımlarının risklerine yakından eşlenmeli ya da en azından onlara denk olmalıdır.
- (d) Bankalar, bankacılık hesaplarında izlenen hisse senedi yatırımları için asgari sermaye yükümlülüklerini belirlemek amacıyla tarihsel senaryo analizi gibi modelleme teknikleri de kullanabilirler. Bu tür modellerin

kullanılması, ilgili bankanın kullandığı yöntemin ve elde ettiği sonucun (a) paragrafında belirtilen kayıp yüzdeler dilimi formunda ölçülebildiğini ilgili denetim otoritesine kanıtlaması şartına tâbidir.

- (e) Bankalar, kendi hisse senedi portföylerinin karmaşıklığı ve risk profili için uygun bir içsel model kullanmalıdırlar. Değeri, niteliği gereği son derece değişken olan (örneğin, hisse senedi türevleri, hisse senediyle değiştirilebilen tahviller) enstrümanlara büyük yatırımlar yapmış bulunan bankalar, bu tür enstrümanların yarattığı riskleri analiz edebilmek için uygun ve yeterli olan bir içsel model kullanmalıdırlar.
- (f) Denetim otoritesinin incelemesine bağlı olarak, hisse senedi portföyü korelasyonları da bir bankanın içsel risk ölçütlerine entegre edilebilir. Açık korelasyonların kullanıldığı (örneğin, bir varyans-kovaryans RMD modelinin kullanıldığı), tam ve eksiksiz bir şekilde gösterilmeli ve ampirik analizlerle desteklenmelidir. Zımnî korelasyon varsayımlarının uygun olup olmadığı, model dokümantasyonu ve tahmin teknikleri ile ilgili incelemeleri sırasında denetim otoriteleri tarafından değerlendirilecektir.
- (g) Münferit pozisyonların göstergelere (proxy), piyasa endekslerine ve risk faktörlerine eşlenmesi, makul ve mantıklı ve sezgisel olmalı ve kavramsal olarak sağlam olmalıdır. Eşleme teknikleri ve süreçleri tam ve eksiksiz olarak yazılı hale getirilmeli ve belirli yatırımlar için uygun oldukları hem teorik hem de ampirik kanıtlarla gösterilmelidir. Bir yatırımın getiri volatilititesini tahmin etmek için niceliksel tekniklerle birlikte profesyonel yargının kullanılması halinde bu profesyonel yargıda, kullanılan diğer tekniklerde değerlendirmeye alınmayan ilgili ve önemli bilgiler de dikkate alınmalıdır.
- (h) Faktör modellerinin kullanılması halinde, kuruluşun yatırımlarının niteliğine bağlı olarak, hem tek-faktörlü hem de çok-faktörlü modeller kabul edilebilir. Bankaların, bu faktörlerin hisse senedi portföyünün karşı karşıya olduğu riskleri analiz edebilmek için yeterli olmasını sağlaması beklenir. Risk faktörleri, bankanın önemli yatırımlar yaptığı hisse senedi piyasasının uygun özelliklerine (örneğin, kamu sektörü, özel sektör, piyasa kapitalizasyonu sektörleri ve alt/sectorleri, operasyonel özellikleri) tekabül etmelidir. Bankalar bu faktörlerin seçiminde takdir hakkına sahiptirler; ancak bankalar bunların hem genel hem de özel riskleri analize dahil edebilme kabiliyeti de dahil kullandıkları faktörlerin uygunluğunu ampirik analizlerle göstermelidirler.
- (i) Hisse senedi yatırımlarının getiri volatilitesi tahminleri, mevcut, amaca uygun, ilgili ve önemli veri, bilgi ve yöntemleri içermelidir. Bir banka, bağımsız olarak incelenen içsel verileri ya da dış kaynaklardan temin ettiği verileri (harici veritabanlarında toplanmış veriler de dahil) kullanabilir. Örnekleme risk tutarlarının sayısı ve riskin sayısallaştırılabilmesi için kullanılan veri uzunluğu, bankanın yaptığı tahminlerin doğru, sağlam ve güvenilir olduğundan emin olabilmesi için yeterli olmalıdır. Bankalar,

getiri volatilitesi tahmininde hem örnekleme hatalarında hem de sürdürülebilirlik sapmaları potansiyelini sınırlandırmak için gerekli tedbirleri almalıdırlar.

- (j) Katı kurallara tâbi ve kapsamlı bir stres-testi programı bulunmalıdır. Bankaların, volatilité hesaplamaları da dahil kendi içsel model ve tahmin prosedürlerini, hem kamu sektörü hem de özel sektör hisse senedi yatırımı pozisyonlarında en kötü durum kayıplarını yansıtan varsayımsal veya tarihsel senaryolara tâbi tutmaları beklenir. Asgari olarak, içsel modeller yaklaşımında varsayılan güven seviyesinin ötesindeki kuyruk olaylarının etkisi hakkında bilgi edinmek amacıyla stres testleri uygulanmalıdır.

(iii) *Risk Yönetimi Süreci ve Kontrolleri*

528. Bankaların kendi bankacılık hesaplarında izledikleri hisse senedi yatırımlarını yönetmek için kullandıkları genel risk yönetim uygulamalarının, Komite'nin ve ulusal denetim otoritelerinin çıkarttığı, sürekli geliştirilen ve yenilenen güvenilir uygulamalara ilişkin rehberlere uygun olması beklenmektedir. Bankalar, yasal sermaye amacına dönük olarak modellerin geliştirilmesi ve kullanılması konusunda, yasal sermaye standartlarını belirlemek için kullanılan modelin ve modelleme sürecinin bütünlüğünü ve doğruluğunu sağlama amacına yönelik belirli politikalara, prosedürlere ve kontrollere sahip olmalıdırlar. Bu politika, prosedür ve kontroller aşağıdakileri içermelidir:

- (a) Kullanılan içsel modelin kuruluşun genel yönetim bilgi sistemlerine ve bankacılık hesaplarında izlenen hisse senedi portföyünün yönetimine tam olarak entegre edilmesi. İçsel modeller, aşağıda sayılan amaçlarla kullanım da dahil, kuruluşun risk yönetim altyapısına tam olarak entegre edilmelidir: (i) yatırım engel oranlarının belirlenmesi ve alternatif yatırımların değerlendirilmesi; (ii) hisse senedi portföyünün performansının ölçülmesi ve değerlendirilmesi (riske göre ayarlanmış performans da dahil) ve (iii) ekonomik sermayenin hisse senedi yatırımlarına tahsisi ve 2. Yapısal Bloкта öngörüldüğü gibi genel sermaye yeterliliğinin değerlendirilmesi. Banka, içsel model çıktılarının yatırım yönetim sürecinde önemli bir rol oynadığını (örneğin yatırım komitesi toplantı tutanaklarıyla) gösterebilmelidir.
- (b) Modelde yapılan revizyonlarının onaylanması, model girdilerinin güvenilirliğinin araştırılması ve model sonuçlarının incelenmesi de dahil (risk hesaplamalarının doğrudan onaylanması gibi), içsel modelleme sürecinin bütün unsurlarının bağımsız olarak ve düzenli aralıklarla incelenmesini sağlama amacına yönelik belirli yönetim sistemleri, prosedürleri ve kontrol fonksiyonları. Göstergeler (proxy) ve eşleme teknikleri ve diğer kritik model unsurlarına özel bir dikkat ve ilgi gösterilmelidir. Bu incelemelerde, model girdileri ve sonuçlarının doğru, tam ve uygun olup olmadığı da değerlendirilmeli ve hem bilinen zayıflıkların neden olabileceği potansiyel hataların bulunması ve

sınırlandırılması, hem de bilinmeyen model zayıflıklarının tespit edilmesi ve tanımlanması üzerine odaklanılmalıdır. Bu incelemeler, iç veya dış denetim programlarının bir parçası olarak ya da bir bağımsız risk kontrol birimince ya da dışarıdan üçüncü bir tarafça yapılabilir.

- (c) Hisse senedi yatırımlarına ilişkin risk tutarlarının ve yatırım limitlerinin izlenmesi için yeterli sistem ve prosedürler.
 - (d) Modelin tasarımından ve uygulanmasından sorumlu birimler, münferit yatırımların yönetilmesinden sorumlu olan birimlerden fonksiyonel olarak bağımsız olmalıdırlar.
 - (e) Modelleme sürecinin herhangi bir yönünden sorumlu olan taraflar yeterli niteliklere sahip olmalıdırlar. Yönetim, modelleme fonksiyonu için yeterli nitelikleri haiz yetkin kaynaklar tahsis etmelidir.
- (iv) *Doğrulama/Onaylama ve Dokümantasyon*

529. Yasal sermaye amaçlarıyla içsel model kullanan bankaların, modelin ve girdilerinin doğruluğunun/tutarlılığının sağlanabilmesi için sağlam bir sisteme sahip olmaları beklenilmektedir. Bankalar, içsel modellerinin ve modelleme sürecinin bütün önemli unsurlarını da tam olarak yazılı hale getirmelidirler. Modelleme sürecinin kendisi ve ayrıca, bütün destekleyici dokümanlar, doğrulama/onaylama sonuçları ve iç ve dış denetim ve inceleme bulguları da dahil içsel modelleri doğrulamak/onaylamak için kullanılan sistemlerin hepsi, bankanın denetim otoritesinin gözetimine ve incelemesine tâbidir.

Doğrulama/Onaylama

530. Bankalar, içsel modellerinin ve modelleme sürecinin doğru ve tutarlı olup olmadığını doğrulama/onaylama amacına yönelik sağlam bir sisteme sahip olmalıdırlar. Bir banka, dahili doğrulama/onaylama sürecinin kendi içsel model ve süreçlerinin performansını tutarlı ve anlamlı bir şekilde değerlendirmesi için yeterli olduğunu denetim otoritesine kanıtlayabilmelidir.

531. Bankalar, fiili getiri performansını (gerçekleşen ve gerçekleşmeyen kâr ve zararlar kullanılarak hesaplanır) model tahminleriyle düzenli olarak karşılaştırmalı ve bu getirilerin portföy ve münferit yatırımlar için beklenen getiri aralığı içinde olduğunu gösterebilmelidirler. Bu karşılaştırmalarda, mümkün olduğu kadar uzun bir süreyi kapsayan tarihsel veriler kullanılmalıdır. Bu karşılaştırma işlemlerinde kullanılan yöntem ve veriler, banka tarafından açıkça yazılı hale getirilmelidir. Bu analiz ve dokümantasyon asgari olarak yılda bir defa güncellenmelidir.

532. Bankalar, harici veri kaynaklarıyla karşılaştırmalar da yapmalı ve başka niceliksel doğrulama araçları da kullanmalıdırlar. Bu analiz, portföy için uygun olan veri ve bilgilere dayandırılmalı, düzenli olarak güncellenmeli ve amaca uygun bir gözlem süresini kapsamalıdır. Bankaların kendi kullandıkları

modellerin performansına ilişkin içsel değerlendirmeleri, bir ekonomik koşullar setini ve ideal olarak bir veya birden fazla tam konjonktür dalgasını kapsayan uzun veri tarihçelerine dayandırılmalıdır.

533. Bankalar, kullandıkları niceliksel doğrulama verileri ve yöntemlerinin zaman içinde tutarlı olduğunu da göstermelidirler. Tahmin yöntemleri ve verilerindeki (hem veri kaynakları hem de ilgili dönemler) değişiklikler açıkça ve tam olarak yazılı hale getirilmelidir.

534. Zaman içinde fiili performansın beklenen performansla karşılaştırılarak değerlendirilmesi, bankaların içsel modellerini sürekli olarak ayarlamaları ve iyileştirmeleri için uygun bir temel yarattığından dolayı, içsel modeller kullanan bankaların iyi düzenlenmiş model inceleme standartları oluşturmaları beklenmektedir. Bu standartlar özellikle fiili sonuçların beklentilerden önemli sapma ve farklılıklar gösterdiği ve içsel modelin geçerliliğinin sorgulandığı durumlar için önemlidir. Bu standartlarda, hisse senedi getirilerinin konjonktür devreleri ve benzeri sistemli değişkenlikleri de hesaba katılmalıdır. Model incelemeleri sonucunda içsel modellerde yapılan bütün ayarlamalar, iyi belgelendirilmeli ve bankanın kendi model inceleme standartlarına uyumlu olmalıdır.

535. Sürekli olarak geriye dönük test yapmak yoluyla model doğrulaması ve onaylanması işlemini kolaylaştırmak için, içsel model yaklaşımını uygulayan bankalar, kendi hisse senedi yatırımlarının fiili üç aylık performansına ilişkin verileri ve kendi içsel modelleri kullanılarak yapılan tahminleri içeren uygun veritabanları oluşturmalıdır. Bu bankalar, kendi içsel modellerinde kullanılan volatilité tahminleri ve modelde kullanılan gösterge (proxy) değerlerin uygunluğu hakkında da geriye dönük test yapmalıdırlar. Denetim otoriteleri, bankaların, kendi üç aylık tahminlerini farklı ve özellikle daha kısa bir zaman sürecine ölçeklendirmelerini, bu zaman sürecine ilişkin performans verilerini depolamalarını ve bu esaslarda geriye dönük test yapmalarını isteyebilirler.

Dokümantasyon

536. Kullandığı modelin öngörü ve tahmin gücünün yüksek olduğunu ve bu modeli kullanmanın yasal sermaye yükümlülüğünden bir sapmaya neden olmayacağını ilgili denetim otoritesine göstermek için ispat yükü bankadadır. Bundan dolayı, bir içsel modelin ve modelleme sürecinin bütün kritik unsurları tam ve yeterli bir şekilde yazılı hale getirilmelidir. Bankalar, kendi içsel modellerinin tasarım ve operasyonel detaylarını yazılı hale getirmelidirler. Dokümantasyon, bankanın asgari niceliksel ve niteliksel standartlara uyduğunu göstermeli ve modelin portföyün farklı kesimlerine uygulanması, tahmin yöntemleri, modellemeye katılan tarafların sorumluluk ve görevleri ve model onaylama ve model inceleme süreçleri gibi konuları içermelidir. Özellikle, dokümantasyon aşağıda sayılan konuları içermelidir:

- (a) Bir banka, içsel modelleme yöntemi seçiminin gerekçelerini belgelendirmeli ve göstermeli ve seçilen modelin ve modelleme

prosedürlerinin bankanın hisse senedi yatırımlarının maruz kalabileceği riskleri anlamlı bir şekilde gösteren tahminler sağlama imkanına sahip olduğunu gösteren analizler yapabilmelidir. İçsel modeller ve prosedürler, cari portföye ve mevcut dış yükümlülüklerle tam olarak uygun olup olmadıklarını ve bu uygunluğun devam edip etmediğini belirlemek amacıyla düzenli aralıklarla incelenmelidir. Ayrıca, bir banka, zaman içinde modelde yapılan önemli değişikliklerin ve son denetim otoritesinin incelemesinden sonra modelleme sürecinde yapılan önemli değişikliklerin bir tarihçesini de tutmalıdır. Değişikliklerin bankanın dahili inceleme standartları nedeniyle yapılması halinde, banka, bu değişikliklerin kendi içsel model inceleme standartları ile uyumlu ve tutarlı olduğunu da belgelendirmelidir.

(b) İçsel modellerinin dokümantasyonunda, bankalar:

- modelin tahmininde kullanılan parametreler, değişkenler ve veri kaynak(lar)ının teorisi, varsayımları ve/veya matematiksel ve ampirik temelleri hakkında detaylı bilgi ve açıklamalara yer vermelidirler;
- açıklayıcı değişkenlerin seçimini doğrulamak/onaylamak için katı kurallara dayanan bir istatistiksel süreç (zaman dışı ve örneklem dışı performans testleri de dahil) oluşturmalıdırlar; ve
- modelin etkin ve verimli çalışmadığı durum ve koşulları göstermelidirler.

(c) Bankalar göstergelerin (proxy) ve eşleme yöntemlerinin kullanıldığı hallerde, seçilen bütün göstergelerin (proxy) ve eşlemelerin ilgili hisse senedi yatırımlarına bağlı riskleri yeterince temsil ettiklerini gösteren ve katı kurallara dayanan bir analiz yapmalı ve bu analizin sonuçlarını yazılı hale getirmelidirler. Dokümantasyon, örneğin, tek tek yatırımların göstergelere (proxy) eşlenmesinde esas alınan ve kullanılan amaca uygun, ilgili ve önemli faktörleri (örneğin, faaliyet kolları, bilanço özellikleri, coğrafi yer ve konum, şirketin yaşı, sektör ve alt-sektör, işletme özellikleri gibi) göstermelidir. Özet olarak, kuruluşlar, kullandıkları göstergelerin (proxy) ve eşlemelerin:

- ilgili yatırımın veya portföyün yeterince karşılaştırılabilir olduğunu;
- ilgili yatırımlar açısından önemli ve etkili olan tarihsel ekonomik koşullarla piyasa koşulları esas alınarak belirlendiğini ya da bunun olmaması halinde, gereken uygun ayarlamaların yapıldığını ve
- ilgili yatırımın potansiyel riski hakkında sağlam ve güvenilir tahminler olduğunu

göstermelidirler.

Kamuya Açıklama Yükümlülükleri

537. İDD yaklaşımını kullanabilmek için gerekli nitelikleri haiz olabilmek için, bankaların 3. Yapısal Bloкта açıklanan ilgili bildirim yükümlülüklerine uymaları gerekmektedir. Bu yükümlülüklere uyulmaması halinde, bankaların ilgili İDD yaklaşımını kullanma hakları yoktur ve kullanmaları kabul edilemez olacaktır.

Kredi Riski – Menkul Kıymetleştirme Çerçevesi

A. Menkul Kıymetleştirme Çerçevesine Dahil Edilen İşlemler; Kapsam ve Tanımlar

538. Bankalar, geleneksel ve sentetik menkul kıymetleştirmelerden ya da her ikisinin ortak özelliklerini içeren benzeri yapılardan kaynaklanan kredi risklerine ilişkin yasal sermaye gereğini belirlemek amacıyla menkul kıymetleştirme çerçevesini uygulamalıdır. Menkul kıymetleştirmeler pek çok farklı yol ve yöntemle yapılandırılabilirdiğinden, menkul kıymetleştirmeden kaynaklanan riskle ilgili sermaye yükümlülüğü tespitine ilişkin uygulaması, işlemin hukuki biçiminden ziyade ekonomik içeriğine göre belirlenmelidir. Benzer şekilde, denetim otoriteleri de, bir işlemin yasal sermaye gereğinin tespiti amacıyla menkul kıymetleştirme çerçevesine tâbi tutulmasının gerekip gerekmediğini belirlemek için ekonomik içeriği dikkate alacaktır. Belirli bir işlemin menkul kıymetleştirme sayılıp sayılmayacağı konusunda belirsizliğin mevcut olduğu hallerde, bankaların ulusal denetim otoritelerine danışmaları önerilmektedir. Örneğin, gayrimenkulden kaynaklanan nakit akışlarını (kiralara gibi) içeren işlemler, gerekli koşullar varsa, ihtisas kredisi olarak kabul edilebilir.

539. *Geleneksel menkul kıymetleştirme*, bir risk havuzundan doğan nakit akışının, farklı derecelerdeki kredi risklerini yansıtan en az iki kademeli risk pozisyonu veya dilimini karşılamak amacıyla kullanıldığı bir yapıdır. Yatırımcılara yapılan ödemeler, bu kredileri kullandıran kuruluşun yükümlülüğünün sonucu olmaktan ziyade, belirli risklerin performansına bağlıdır. Menkul kıymetleştirmeleri karakterize eden dilimli yapılar, normal birinci sıra borçlanma enstrümanlarından şu açıdan farklıdır: Alt sıradaki menkul kıymetleştirme dilimleri, daha üst sıradaki dilimlere yapılması gereken akdi ödemelerde bir kesintiye yol açmadan kredi kayıplarını telafi edebilir; oysa, birinci sıra borçlanma yapısında sıralama, tasfiye getirilerine ilişkin hakların önceliğini belirleyen bir etkidir.

540. *Sentetik menkul kıymetleştirme*, farklı derecelerde kredi risklerini yansıtan en az iki kademeli risk pozisyonu veya diliminin bulunduğu bir yapıdır ve bu yapıda, bir risk havuzunun kredi riskinin tamamı veya bir kısmı, portföyün kredi riskini korumak amacıyla yönelik fonlanmış (yani, itfa ve kupon

ödemelerinin belirli bir referans kuruluşla ilgili belirli bir kredi olayının vukuuna bağlı olduğu menkul kıymetler) ya da fonlanmamış (yani, kredi temerrüdüne dayalı swap işlemleri) kredi türevleri veya garantileri kullanılarak transfer edilir. Dolayısıyla, yatırımcıların potansiyel riski, ilgili havuzun performansına bağlıdır.

541. Bankaların menkul kıymetleştirmeye ilişkin kredi riskleri bundan böyle kısaca “menkul kıymetleştirme riskleri” olarak anılacaktır. Menkul kıymetleştirme riskleri, bunlarla sınırlı kalmaksızın aşağıdakileri içerebilir: Varlığa dayalı menkul kıymetler, ipoteye dayalı menkul kıymetler, likidite kredileri, faiz oranı veya döviz swapları, kredi türevleri ve 199. paragrafta tanımlandığı gibi kademeli teminatlar. Kaynak banka tarafından varlık olarak muhasebeleştirilen, nakit teminat hesapları gibi rezerv hesaplar da menkul kıymetleştirme riski olarak işlem görmelidir.

542. Teminatlandırılan havuzdaki enstrümanlar, bunlarla sınırlı kalmaksızın aşağıdakileri içerebilir: Krediler, taahhütler, varlığa dayalı ve ipoteye dayalı menkul kıymetler, şirket tahvilleri, ortaklık hakkı içeren menkul kıymetler ve özel sermaye yatırımları. İşleme konu havuz bir veya birden fazla krediyi içerebilir.

B. Tanımlar ve Genel Terminoloji

Kaynak Banka

543. Risk bazlı sermaye kapsamında, banka, aşağıdaki koşullardan herhangi birine uygunsa, belirli bir menkul kıymetleştirmeye ilgili olarak kaynak banka sayılır:

- (f) Banka, menkul kıymetleştirme kapsamına dahil edilen kredi enstrümanlarının oluşumuna doğrudan doğruya veya dolaylı olarak kaynaklık eder; ya da
- (g) Banka, varlığa dayalı menkul kıymet (VDMK) programının ya da üçüncü taraf kuruluşlardan kredilerin devralındığı benzer bir programa destek sağlamaktadır. Bu programlar kapsamında, banka, özünde programı yönetiyor veya danışmanlık yapıyor, menkul kıymetleri piyasaya sunuyor ya da likidite ve/veya kredi iyileştirme olanakları sağlıyorsa, genel olarak, o programın sponsoru ve dolayısıyla o programa kaynaklık eden banka sayılacaktır.

Varlığa Dayalı Menkul Kıymet (VDMK) Programı

544. Bir Varlığa Dayalı Menkul Kıymet programı, esas olarak, iflastan âri bir özel amaçlı kuruluşta saklanan varlıklara veya başka kredilere dayanan ve orijinal vadesi bir yıl veya daha kısa olan finansman bonoları ihraç eder.

Menkul Kıymetlerin Geri Çağırılması

545. Menkul kıymetlerin geri çağırılması, ilgili kredilerin veya menkul kıymetleştirme kredilerinin hepsi geri ödenmeden önce varlığa dayalı menkul kıymetlerin geri çağırılmasına izin veren bir opsiyondur. Geleneksel menkul kıymetleştirme işlemlerinde, bu opsiyon, genellikle, havuz bakiyesi veya kalan menkul kıymetler önceden tespit edilmiş belirli bir düzeyin altına düştüğünde kalan menkul kıymetleştirme kredilerinin geri satın alınması yoluyla kullanılır. Sentetik menkul kıymetleştirme işlemlerinde ise, geri çağırma opsiyonu, kredi korumasını sona erdiren hüküm içeren bir madde şeklinde olabilir.

Kredilerin Geliştirilmesi

546. Kredilerin geliştirilmesi, bankanın menkul kıymetleştirme riskini taşıdığı veya üstlendiği sırada, işlemin diğer taraflarına belirli ölçüler içinde ilave koruma sağladığı bir akdi düzenlemedir.

Kredileri Geliştiren Sadece Faize Dayalı Menkul Kıymet

547. Kredi riskini geliştiren *sadece faize dayalı menkul kıymet**, (i) nakit akışlarının gelecek marj gelirine göre değerlemesini temsil eden ve (ii) ödemede alt sırada olan bir bilanço varlığıdır.

Erken İtfa

548. Erken itfa karşılıkları, ayrıldıkları takdirde, yatırımcılara ödemelerin ihraç edilen menkul kıymetlerin orijinal vadesinden daha önce yapılmasına olanak sağlayan mekanizmalardır. Risk-bazlı sermaye kapsamında, erken itfa (amortisman) karşılığı, kontrollü ya da kontrolsüz olarak ayrılır. Kontrollü erken itfa karşılığı, aşağıda sayılan koşulların hepsine uygun olmalıdır:

- (a) Bankanın, bir erken itfa halinde yeterli sermaye ve likiditeye sahip olmasını sağlayacak uygun bir sermaye/likidite planı bulunmalıdır;
- (b) İtfa dahil işlem süresince, her ay başında bankanın ve yatırımcıların alacaklardaki paylarıyla orantılı olarak faiz, anapara, masraf, zarar ve tahsilat tutarları banka ve yatırımcılar arasında dağıtılır;
- (c) Banka, erken itfa süresinin başlangıcında mevcut borç bakiyesi toplamının en az %90'ının geri ödenmesi ya da temerrüt olarak dikkate alınması için yeterli bir itfa süresi tespit etmelidir; ve
- (d) Geri ödeme hızı, (c) kriterinde belirtilen süre boyunca sabit oranlı itfa yöntemiyle yapılabilecek ödeme hızından daha fazla olmamalıdır.

* Çevirenin Notu: I/O interest only strip - nakit akışının sadece aylık faiz ödemelerine dayalı olduğu menkul kıymetleri temsil etmektedir.

549. Kontrollü erken itfa karşılığı için öngörülen koşullara uygun olmayanlar, kontrolsüz erken itfa karşılığı sayılacaktır.

Brüt Spread

550. Giydirilmemiş spread, genellikle, fonun veya özel amaçlı kuruluşun (552. paragrafta tanımlanan ÖAK) brüt finansal ücret tahsilatları ve diğer gelirlerinden sertifika faizleri, hizmet masrafları, diğer ücretler ve diğer fon veya ÖAK masrafları düşüldükten sonra kalan tutar olarak tanımlanır.

İlave Teminat

551. İlave teminat, bankanın bir menkul kıymetleştirmeye önceden belirlenmiş akdi yükümlülüğünden daha fazla destek vermesi anlamına gelir.

Özel Amaçlı Kuruluş (ÖAK)

552. ÖAK, belirli özel bir amaçla kurulmuş, faaliyetleri sadece ÖAK'nin amacını gerçekleştirmek için gerekli faaliyetlerle sınırlı olan ve organizasyon yapısı ÖAK'yi bir kaynak bankanın veya bir kredi satıcısının kredi risklerinden izole etmeyi amaçlayan bir şirket, fon veya diğer bir tüzel kişidir. ÖAK'ler, genellikle, risklerin, fonun ihraç ettiği tahvillerle fonlanan nakit veya başka varlıklar karşılığında bir fona veya benzeri kuruluşa satıldığı finansman araçları olarak kullanılırlar.

C. Risk Devrinin Tanınması İçin Operasyonel Koşullar

553. Aşağıda sayılan operasyonel koşullar, menkul kıymetleştirme çerçevesi ile ilgili olarak hem standart yaklaşıma hem de İDD yaklaşımına uygulanır.

Geleneksel Menkul Kıymetleştirmeler İçin Operasyonel Koşullar

554. Bir kaynak banka, ancak ve sadece aşağıdaki koşulların hepsine uyduğu takdirde, menkul kıymetleştirilmiş riskleri, risk-ağırlıklı varlıklar hesaplamasının kapsamı dışında tutabilir. Ancak bu koşullara uyan bankalar da, üstlendikleri menkul kıymetleştirme riskleri karşılığında yasal sermaye tutmalıdır.

- (a) menkul kıymetleştirilen risklerle bağlantılı önemli kredi riskinin üçüncü şahıslara devredilmiş olması gerekir.
- (b) Devreden, devredilen riskler üzerinde etkin veya dolaylı bir kontrole sahip olmamalıdır. İflas veya kayyım yönetimine alınma durumlarında bile, kredileri devreden ve kreditorlerinin erişemeyeceği bir şekilde, varlıklar, devredenden hukuki olarak izole edilmiş olmalıdır (örneğin, varlıkların

satışı yoluyla veya alt katılım yoluyla). Bu koşullar, uzman hukuk danışmanından alınmış bir hukuki mütalaayla desteklenmelidir.

Devreden: (i) daha önce devrettiği kredileri, bunların haklarından istifade edebilmek için, devralandan geri satın alma imkanına sahip ise ya da (ii) devrettiği kredilerin riskini üzerinde tutmakla yükümlü ise, devreden devredilen kredi riskleri üzerinde etkin bir kontrole sahip olduğu varsayılır. Ancak devreden kredilerle ilgili borç aracılık hizmetleri haklarını elinde tutması, mutlaka, kredilerin dolaylı kontrolünün devredende olduğu anlamına gelmez.

- (c) İhraç edilen menkul kıymetler, devreden bir borcu olmamalıdır. Böylece, menkul kıymetleri satın alan yatırımcılar sadece ilgili krediler havuzundan talepte bulunma hakkına sahiptirler.
- (d) Devralan bir ÖAK olmalıdır ve o tüzel kişide tasarruf hakkına ve diğer menfaatlere sahip olanlar bunları herhangi bir kısıtlamaya tâbi olmadan rehnetme veya takas etme hakkına sahip olmalıdır.
- (e) Menkul kıymetleştirmede sınırlama çağrısı işlemleri, 557. paragrafta öngörülen koşullara uygun olmalıdır.
- (f) Menkul kıymetleştirme işlemi aşağıda belirtilen hususlarda hüküm içermemelidir: (i) ilgili varlıkların bağımsız ve bağlantısız üçüncü şahıslara cari piyasa fiyatlarından satılmasıyla sağlanmadıkça, kaynak bankanın, ilgili kredileri, havuzun ağırlıklı ortalama kredi kalitesi artacak şekilde ve sistemli bir şekilde tadil etmesini gerektiren; (ii) işlemin başlatılmasından sonra kaynak bankanın kredi riskini geliştirmesine ya da birinci zarar pozisyonunda artış yapmasına izin veren; ya da (iii) işleme konu havuzun kredi kalitesinde bir bozulmaya karşılık olarak, kredi riskini geliştirme hizmetini sağlayan üçüncü şahıs sağlayıcılar ve yatırımcılar gibi, kaynak banka dışındaki taraflara ödenecek getiri artıran hükümler.

Sentetik Menkul Kıymetleştirmeler İçin Operasyonel Koşullar

555. Sentetik menkul kıymetleştirmeler için, işleme konu krediyi riskten korumak amacıyla KRA risk azaltma tekniklerinin (yani, teminat, garantiler ve kredi türevleri) kullanılmasına, ancak aşağıda sayılan koşullara uyulduğu takdirde, risk-bazlı sermaye kapsamında izin verilebilir:

- (a) Kredi riski azaltma unsurları, bu düzenlemenin II. D Bölümünde belirtilen koşullara uygun olmalıdır.
- (b) Kabul edilebilir teminatlar, 145 ve 146. paragraflarda belirtilenlerle sınırlıdır. ÖAK'ler tarafından rehin verilen kabul edilebilir teminatlar dikkate alınabilir.

- (c) Kabul edilebilir kefiller/garantörler, 195. paragrafta tanımlanmıştır. Bankalar, menkul kıymetleştirme çerçevesi kapsamında ÖAK'leri kabul edilebilir garantörler olarak dikkate almayabilirler.
- (d) Bankalar, işleme konu riskle bağlantılı önemli kredi riskini üçüncü şahıslara devretmelidir.
- (e) Kredi riskini transfer etmek için kullanılan enstrümanlarda, aşağıdakiler gibi, devredilen kredi riski tutarını sınırlandıran herhangi bir madde veya koşul bulunmamalıdır:
- Kredi korumasını veya kredi riski transferini önemli oranda sınırlandıran maddeler (örneğin, bir kredi olayı meydana gelse bile kredi korumasının tetiklenmiş sayılmadığı ya da işleme konu risklerin kredi kalitesinde kötüleşmeden dolayı kredi korumasının sona ermesine izin veren büyük önemlilik eşikleri gibi);
 - Kaynak bankanın ilgili havuzun ağırlıklı ortalama kredi kalitesini artırmak amacıyla ilgili kredileri değiştirmesini gerektiren maddeler;
 - Havuzun kalitesinde bir bozulma olması halinde bankaların kredi koruması maliyetini artıran maddeler;
 - Referans havuzun kredi kalitesindeki bir bozulmaya karşılık olarak, kredi riskini geliştirme hizmetini sağlayan üçüncü şahıslar ve yatırımcılar gibi, kaynak banka dışındaki taraflara ödenecek getiriyi artıran maddeler; ve
 - İşlemin başlamasından sonra kaynak bankanın kredi riskini geliştirmesine ya da birinci zarar pozisyonunda artış yapmasına izin veren maddeler.
- (f) Uzman bir hukuk danışmanından, sözleşmelerin ilgili bütün ülkelerde ifa edilebileceği ve uygulanabileceğini teyit eden hukuki mütalaa alınmalıdır.
- (g) Menkul kıymetleştirmede sıfırlama çağrısı işlemleri, 557. paragrafta öngörülen koşullara uygun olmalıdır.

556. Sentetik menkul kıymetleştirmelerde, ilgili krediyi riskten korumak amacıyla KRA risk azaltma teknikleri uygulamanın etkisi hakkında, 109 ilâ 210. paragraflara göre işlem yapılır. Vade uyumsuzluğu halinde, sermaye gereği, 202 ilâ 205. paragraflara uygun olarak tespit edilir. İşleme konu havuzda bulunan kredilerin farklı vadelerde olması halinde, en uzun vade, havuzun vadesi olarak alınmalıdır. Sentetik menkul kıymetleştirmelerde, örneğin, banka belirli bir varlık havuzunun kredi riskinin tamamı veya bir kısmını üçüncü şahıslara devretmek amacıyla kredi türevleri kullandığında vade uyumsuzlukları doğabilir. Kredi türevleri çözüldüğünde, işlem sona erer. Bu, sentetik menkul kıymetleştirmelerin dilimlerinin efektif vadesinin, işleme konu kredilerin efektif vadesinden farklı olabileceği anlamına gelir. Sentetik menkul kıymetleştirmeleri

yapılandırılan kaynak bankalar, vade uyumsuzluklarında aşağıdaki gibi işlem yapmalıdır. Menkul kıymetleştirme için standart yaklaşımı uygulayan banka, derecelendirilmeyen ya da yatırım düzeyinin altında bir derece verilen bütün tutulan pozisyonları indirmelidir. İDD yaklaşımını uygulayan banka ise, bu pozisyon 609 ilâ 643. paragraflarda belirtilen bir indirme işlemine tâbi ise, elinde tuttuğu derecelendirilmemiş pozisyonları düşmelidir. Dolayısıyla, indirme işlemi gerektiğinde, ilgili vade uyumsuzlukları dikkate alınmaz. Diğer tüm menkul kıymetleştirme riskleri için, banka, 202 ilâ 205. paragraflarda belirtilen vade uyumsuzluğu uygulamasına başvurmalıdır.

Menkul Kıymetleştirmede Sıfırlama Çağruları İçin Operasyonel Koşullar ve Uygulama Kuralları

557. Bir sıfırlama çağrısı opsiyonu içeren menkul kıymetleştirme işlemleri için, aşağıdaki koşullara uyulması şartıyla, sıfırlama çağrısı opsiyonunun varlığından dolayı herhangi bir sermaye yükümlülüğü söz konusu değildir: (i) sıfırlama çağrısı opsiyonunun kullanılması, hem şekil hem de içerik olarak zorunlu olmamalı, kaynak bankanın takdirinde olmalıdır; (ii) sıfırlama çağrısı opsiyonu, zararların kredi riski geliştirmeye veya yatırımcıların elinde bulunan pozisyonlara tahsis edilmesini önleyecek şekilde yapılandırılmamalı ya da aksi halde, kredi riskini geliştirecek şekilde yapılandırılmalıdır; ve (iii) sıfırlama çağrısı opsiyonu ancak ve sadece orijinal portföyün veya ihraç edilen menkul kıymetlerin %10'u veya daha azı kaldığında ya da sentetik menkul kıymetleştirmelerde, orijinal referans portföy değerinin %10'u veya daha azı kaldığında kullanılabilir.

558. Sıfırlama çağrısı opsiyonu içeren ve 557. paragrafta belirtilen kriterlerin hepsine uygun olmayan menkul kıymetleştirme işlemleri, kaynak banka için sermaye yükümlülüğüne yol açar. Geleneksel menkul kıymetleştirmede, işleme konu krediler teminat altına alınmamış gibi işlem görmelidir. Ayrıca, bankalar, yasal sermayede 562. paragrafta tanımlandığı gibi herhangi bir satış kazancını dikkate almamalıdır. Sentetik menkul kıymetleştirmelerde ise, korumayı satın alan banka, herhangi bir kredi korumasından istifade etmemiş gibi, teminat altına alınan kredilerin tam tutarına karşılık gelen sermayeyi bulundurmalıdır. Bir sentetik menkul kıymetleştirmede, belirli bir tarihte işlemi ve satın alınan kredi korumasını fiilen sona erdiren bir opsiyon hakkı (sıfırlama çağrısı opsiyonu dışında) varsa, banka, işlemi 556. paragrafa ve 202 ilâ 205. paragraflara uygun bir şekilde gerçekleştirmelidir.

559. Sıfırlama çağrısı opsiyonu kullanıldığında, kredi riskini geliştirme aracı işlevini görüyorsa, bunun kullanılması, bankanın sağladığı bir ilave teminat olarak görülmeli ve menkul kıymetleştirme işlemleri konusunda denetim otoritesinin verdiği talimatlara uygun bir şekilde işlem görmelidir.

D. Menkul Kıymetleştirme Risklerine İlişkin Uygulama

Sermaye Gereğinin Hesaplanması

560. Bankalar, aşağıdaki bölümlerde belirtildiği gibi, bir menkul kıymetleştirme işlemine kredi riski azaltma unsurlarının uygulanmasından, varlığa dayalı menkul kıymetlere yapılan yatırımlardan, bir alt sıra dilimin tutulmasından ve bir likidite kredisinin açılmasından veya kredi riski geliştirme işleminin yapılmasından doğanlar da dahil, menkul kıymetleştirme risklerine karşı yasal sermaye bulundurmakla yükümlüdürler. Geri satın alınan menkul kıymetleştirme riskleri, tutulan menkul kıymetleştirme kredileri gibi işlem görmelidir.

(i) İndirim İşlemi

561. Bankanın yasal sermayesinden menkul kıymetleştirme kredisini indirmesi gerektiğinde, bu indirim, 562. paragrafta belirtilen tek bir istisnaya tâbi olmak kaydıyla, ana sermayeden %50 ve katkı sermayesinden %50 oranında yapılmalıdır. Kredi riskini geliştiren *Sadece Faize Dayalı Menkul Kıymetler* (562. paragrafta belirtildiği gibi ana sermayeden düşülmesi gereken tutardan sonra net olarak), ana sermayeden %50 ve katkı sermayesinden %50 oranında indirilir. Sermayeden indirilecek tutarlar, ilgili menkul kıymetleştirme risklerine karşı ayrılan özel karşılıklardan sonra net olarak hesaplanabilirler.

562. Bankalar, yasal sermayede dikkate alınan bir satış kazancına yol açan, beklenen gelecek marj geliriyle bağlantılı olanlar gibi, bir menkul kıymetleştirme işleminden kaynaklanan öz sermaye artışlarını ana sermayeden indirmelidir. Bu tip bir sermaye artışı, menkul kıymetleştirme çerçevesi kapsamında bir “satış kazancı” olarak anılır.

563. III. G Bölümünde belirtildiği gibi beklenen kayıp karşılıklarının hesaplanmasında, menkul kıymetleştirme kredileri, beklenen kayıp tutarına katkıda bulunmaz. Aynı şekilde, menkul kıymetleştirme riski için ayrılan özel karşılıklar da, kabul edilebilir karşılıkların ölçümünde dikkate alınmayacaktır.

(ii) İlave Teminat

564. Banka, bir menkul kıymetleştirmeye ilave teminat verdiğinde, menkul kıymetleştirme işlemiyle bağlantılı olan kredilerin tamamı için, asgarisinden, menkul kıymetleştirmeye tabi tutulduklarına bakmaksızın, sermaye bulundurmalıdır. Ek olarak, bankaların 562. paragrafta tanımlandığı gibi herhangi bir satış kazancını yasal sermaye içinde kabul etmelerine izin verilmez. Ayrıca, bankanın kamuya (a) akdi olmayan bir destek sağladığı hususu ile (b) bu desteğin sermaye üzerindeki etkisini açıklaması gerekir.

Bağımsız Kredi Derecelerinin Kullanılması İçin Operasyonel Gereklere

565. Bağımsız kredi derecelerinin kullanımı ile ilgili olarak aşağıda belirtilen operasyonel kriterler menkul kıymetleştirme çerçevesinin öngördüğü hem standart hem de İDD yaklaşımlarında geçerlidir:

- (a) Risk ağırlıklandırma kapsamında kabul edilebilir olmak için, bağımsız kredi değerlendirmesinin, bankanın alacaklı olduğu bütün ödemeler bakımından üstlendiği kredi riskinin tam tutarını hesaba katması ve yansıtması gerekir. Örneğin, bankanın anapara ve faiz alacağı varsa, bağımsız kredi derecesi, hem anapara, hem de faizlerin zamanında geri ödenmesiyle bağlantılı kredi riskini tam olarak hesaba katmalı ve yansıtmalıdır.
- (b) Bağımsız kredi derecelendirmeleri, aşağıda belirtilen istisnaya, bankanın bağlı olduğu ulusal denetim otoritesinin 90 ilâ 108. paragraflara uygun olarak tanıdığı kabul edilebilir bir BKDK (bağımsız kredi derecelendirme kuruluşu) tarafından yapılmalıdır. 91. paragrafın üçüncü şıkkının tersine, kabul edilebilir bir kredi derecelendirmesi kamuya açıklanmalıdır. Bir başka deyişle, yapılan bir derecelendirmenin erişilebilir bir formda yayınlanması ve BKDK'nin geçiş matrisine dahil edilmesi gerekir. Dolayısıyla, sadece işlemin taraflarına bildirilen derecelendirmeler bu koşula uygun değildir.
- (c) Kabul edilebilir BKDK'ler, menkul kıymetleştirmeleri derecelendirme konusunda uzmanlığa sahip olmalıdır; bu uzmanlık, güçlü piyasa kabulüyle kanıtlanabilir.
- (d) Banka, kabul edilebilir BKDK'lerce yapılan bağımsız kredi derecelendirmelerini, belirli bir menkul kıymetleştirme kredisi tipinin tümüne istikrarlı ve tutarlı bir şekilde uygulamalıdır. Ayrıca, banka, bir BKDK'nin yaptığı kredi derecelendirmelerini bir veya birden fazla dilim için ve başka bir BKDK'nin yaptığı kredi derecelendirmelerini de birinci BKDK tarafından derecelendirilmiş olsun ya da olmasın aynı menkul kıymetleştirme yapısı içinde yer alan (tutulan veya satın alınan) diğer pozisyonlar için kullanamaz. İki veya daha çok sayıda kabul edilebilir BKDK'nin kullanılmasına izin verilen ve bu BKDK'lerin aynı menkul kıymetleştirme işleminin kredi riskini farklı değerlendirdiği durumlarda, 96 ilâ 98. paragraflar uygulanacaktır.
- (e) KRA'nın 195. paragrafta tanımlanan kabul edilebilir bir garantör tarafından bir ÖAK'ye doğrudan doğruya sağlanması ve menkul kıymetleştirme kredisi/kredileri ile ilgili bir bağımsız kredi derecesine yansıtılması halinde, o bağımsız kredi derecesi ile bağlantılı risk ağırlığı kullanılmalıdır. Mükerrer sayımı engellemek için, herhangi bir ilave sermayenin dikkate alınmasına izin verilmez. KRA sağlayıcısı 195. paragraf kapsamında kabul edilebilir bir garantör olarak tanınmadığı

takdirde, güvence kapsamı içinde bulunan menkul kıymetleştirme kredilerinin derecelendirilmemiş olarak işlem görmesi gerekir.

- (f) Bir kredi riski azaltma unsurunun ÖAK tarafından alınmadığı, fakat belirli bir yapı içindeki belirli bir menkul kıymetleştirme riskine (örneğin, ABS kredi dilimi) uygulandığı durumlarda, bankanın, bu menkul kıymetleştirme riskini derecelendirilmemiş sayması ve daha sonra, riskten korunmayı dikkate almak için, II. D Bölümünde ya da III. Bölümün temel İDD yaklaşımında açıklanan KRA uygulamasını kullanması gerekir.

Menkul kıymetleştirme Kredileri İçin Standart Yaklaşım

(i) Kapsam

566. Menkul kıymetleştirilmeye konu krediler için standart yaklaşımı uygulayan bankaların, bu menkul kıymetleştirme çerçevesi kapsamında da standart yaklaşımı kullanması zorunludur.

(ii) Risk Ağırlıkları

567. Bir menkul kıymetleştirme kredisinin risk ağırlıklı varlık tutarı, pozisyon tutarının, aşağıdaki tablolardaki uygun risk ağırlığıyla çarpılması suretiyle hesaplanır. Bilanço dışı krediler için, bankalar, KDO uyguladıktan sonra, buldukları kredi muadili tutarın risk ağırlığını tespit etmelidir. Böyle bir risk derecelendirilmiş ise, %100 KDO oranı uygulanmalıdır. B+ ve daha düşük uzun vadeli derecelere ve A-1/P-1, A-2/P-2 ve A-3/P-3 dışındaki kısa vadeli derecelere sahip bulunan pozisyonlar için, 561. paragrafta tanımlandığı gibi sermayeden indirim yapılması gerekir. 571 ilâ 575. paragraflarda bahsi geçen durumlar dışında, derecelendirilmemiş pozisyonlar da sermayeden indirilmelidir.

Uzun vadeli derecelendirme kategorileri⁹⁵

Bağımsız Kredi Derecesi	AAA ile AA- arası	A+ ile A- arası	BBB+ ile BBB- arası	BB+ ile BB- arası	B+ ve aşağısı veya derecelendirilmemiş
Risk Ağırlığı	%20	%50	%100	%350	indirim

⁹⁵ Aşağıdaki tablolarda kullanılan derecelendirme düzeyleri sadece şematik amaçlarla kullanılmıştır ve herhangi bir bağımsız değerlendirme sisteminin tercih edildiğini veya onaylandığını göstermez.

Kısa vadeli derecelendirme kategorileri

Bağımsız Kredi Derecesi	A-1/P-1	A-2/P-2	A-3/P-3	Diğer bütün dereceler veya derecelendirilmemiş
Risk Ağırlığı	%20	%50	%100	indirim

568. İşlemi başlatanların tuttuğu pozisyonlar, likidite kredileri, kredi riski azaltma unsurları ve rotatif risklerin menkul kıymetleştirmesinin tâbi olacağı sermaye gereği tespit uygulamaları, ayrıca tanımlanmaktadır. Menkul kıymetleştirme işleminde sıfırlama çağrısı ile ilgili uygulama, 557 ilâ 559. paragraflarda açıklanmıştır.

Yatırımcıların Yatırım Düzeyinin Altındaki Dereceleri Dikkate Alması

569. Kaynak bankaların tersine, sadece üçüncü şahıs yatırımcılar, menkul kıymetleştirme risklerinin risk ağırlığı kapsamında, BB+ ile BB- arasındaki derecelere denk bağımsız kredi derecelerini dikkate alabilirler.

Kaynak bankaların Yatırım Düzeyinin Altında Derecelendirilen Riskleri Sermayeden İndirmesi

570. 543. paragrafta tanımlandığı gibi kaynak bankalar, yatırım düzeyinin (BBB-) altında derecelendirilmiş tutulan tüm menkul kıymetleştirme risklerini sermayelerinden indirmelidir.

(iii) Derecelendirilmemiş Menkul Kıymetleştirme Risklerine İlişkin Genel Uygulamanın İstisnaları

571. Yukarıdaki tablolarda gösterildiği gibi, aşağıdaki istisnalara tâbi olarak, derecelendirilmemiş menkul kıymetleştirme riskleri sermayeden indirilmelidir: (i) menkul kıymetleştirmeye konu olan en üst sıradaki kredi, (ii) VDMK programlarında ikinci zarar pozisyonunda veya daha iyi pozisyonda olan ve 574. paragrafta açıklanan koşullara uyan riskler ve (iii) kabul edilebilir likidite kredileri.

Derecelendirilmemiş En Üst Sıradaki Menkul Kıymetleştirme Risklerine İlişkin Uygulama

572. Geleneksel veya sentetik menkul kıymetleştirme kapsamında en üst sıradaki kredi derecelendirilmemiş ise, bu kredi riskini tutan veya garanti eden banka, ilgili kredi havuzu bileşiminin her zaman bilinmesi şartıyla, risk ağırlığını, “dikkat çekici noktaları inceleme” uygulamasıyla tespit edebilir. Bankaların, bu “dikkat çekici noktaları inceleme” yaklaşımının uygulanması amacıyla bir riskin menkul kıymetleştirme çerçevesinde en üst sırada olup olmadığını belirlerken faiz oranı veya kur/döviz swap/takaslarını dikkate almaları gerekmez.

573. Bu dikkat çekici noktaları inceleme uygulamasında, derecelendirilmemiş en üst sıradaki pozisyona, denetim otoritesinin denetimine tâbi olmak kaydıyla, işleme konu risklerin ortalama risk ağırlığı uygulanır. Bankanın işleme konu kredi risklerinin risk ağırlıklarını tespit edememesi halinde, derecelendirilmemiş pozisyonun sermayeden indirilmesi gerekir.

Varlığa Dayalı Menkul Kıymet Programlarında İkinci Zarar Pozisyonunda veya Daha İyi Pozisyonda Olan Risklerle İlgili Uygulama

574. VDMK programlarına sponsor olan bankaların açtığı ve aşağıdaki koşullara uyan derecelendirilmemiş menkul kıymetleştirme riskleri için indirimde gerek yoktur:

- (a) Kredinin ekonomik olarak bir ikinci zarar pozisyonunda veya daha iyi **pozisyonda** olması ve birinci zarar pozisyonunun bu ikinci zarar pozisyonuna önemli bir kredi koruması sağlaması gerekir;
- (b) Bağlantılı kredi riskinin yatırım düzeyine denk veya daha iyi düzeyde olması gerekir; ve
- (c) Derecelendirilmemiş menkul kıymetleştirme riskini tutan bankanın, birinci zarar pozisyonunu tutmaması gerekir.

575. Bu koşullara uyulan durumlarda, risk ağırlığı (i) %100 ya da (ii) münferit risklerden herhangi birisine verilen en yüksek risk ağırlığına eşittir.

Kabul Edilebilir Likidite Kredileri İçin Risk Ağırlıkları

576. 578. paragrafta tanımlanan kabul edilebilir likidite kredileri için ve 565. paragrafta belirtilen bağımsız kredi derecesi kullanma koşullarının karşılanmadığı hallerde, işleme konu riske uygulanacak risk ağırlığı, kredinin kapsamı içindeki münferit risklerden herhangi birisine verilen en yüksek risk ağırlığına eşit olacaktır.

(iv) Bilanço Dışı Riskler İçin Krediyeye Dönüştürme Oranları

577. Risk-bazlı sermaye kapsamında, bankalar, bir bilanço dışı menkul kıymetleştirme riskinin, aşağıda belirtilen kriterlere göre, “kabul edilebilir likidite kredisi” mi yoksa “kabul edilebilir borç aracılık hizmeti nakit ödeme kredisi” mi olduğunu belirlemelidir. Diğer bilanço dışı menkul kıymetleştirme kredilerinin hepsine %100 KDO oranı uygulanacaktır.

Kabul Edilebilir Likidite Kredileri

578. Aşağıdaki asgari koşullara uymak şartıyla, bankaların bilanço dışı menkul kıymetleştirme risklerini kabul edilebilir likidite kredisi saymalarına ve böyle işlem yapmalarına izin verilir:

- (a) Krediyle ilgili belgeler, kredinin çekilebileceği koşulları açıkça tanımlamalı ve sınırlandırmalıdır. Krediden çekilişler, geri ödenmesi, işleme konu risklerin tasfiye gelirlerinden ve herhangi bir satıcının yaptığı kredi riskini geliştirme işlemlerinden olan tutarla sınırlı tutulmalıdır. Buna ek olarak, kredi, çekilişten önce işleme konu risk havuzunun maruz kaldığı zararları içermemeli ya da çekilişin belirli (düzenli veya kesintisiz çekilişlerde olduğu gibi) olmasını sağlayacak şekilde yapılandırılmamalıdır.
- (b) Kredi, 452 ilâ 459. paragraflarda tanımlandığı gibi temerrüde düşmüş bulunan kredi risklerini karşılamak için çekilmesini olanak dışı bırakan bir varlık kalitesi testine tâbi tutulmalıdır. Ek olarak, likidite kredisinin fonlaması gereken riskler haricen derecelendirilen menkul kıymetler ise, kredi, sadece, fonlama tarihinde haricen yatırım düzeyinde derecelendirilen menkul kıymetleri fonlamak amacıyla kullanılabilir;
- (c) Likiditenin istifade edeceği ilgili bütün (yani, işleme özgü ve program çapında geçerli) kredi riski geliştirmeleri kullanıldıktan sonra, kredi çekilişi yapılamaz; ve
- (d) Çekilen kredilerin geri ödemeleri (yani, bir satın alma sözleşmesi kapsamında edinilen varlıklar veya bir kredilendirme sözleşmesi kapsamında kullanılan krediler), program kapsamındaki (yani, VDMK varlığa dayalı menkul kıymet programı) herhangi bir menkul kıymet sahibinin menfaatlerine bağlı olmamalı ya da erteleme veya feragate tâbi olmamalıdır.

579. Bu koşullara uyulan durumlarda, banka, kabul edilebilir likidite kredileri tutarına orijinal vadesi bir yıl veya daha kısa ise %20 bir yıldan uzun ise %50 KDO oranı uygulayabilir. Bununla birlikte, kredinin risk ağırlığının tespiti için harici derecelendirme kullanıldığı takdirde, %100 KDO oranı uygulanmalıdır.

Sadece Olumsuz Piyasa Koşullarında Kullanılan Likidite Kredileri

580. Bankalar, sadece olumsuz piyasa koşullarında kullanılan kabul edilebilir likidite kredilerine %0 KDO oranı uygulayabilirler (yani, farklı işlemlerde birden fazla ÖAK'nin vadesi gelen finansman bonolarını ödeyemediği ve bu temerrüdün ÖAK'lerin kredi kalitesinde ya da ilgili kredilerin kredi kalitesinde kötüleşmeden kaynaklanmadığı durumlarda). Bu uygulama için, 578. paragrafta belirtilen koşulların yerine getirilmesi gerekir. Ek olarak, genel piyasa koşullarının olumsuzluğu halinde bankanın sermaye piyasası enstrümanlarının (örneğin, finansman bonoları) sahiplerine ödeme yapmada kullandığı fonlar, işleme konu varlıklarla teminat altına alınmalı ve sermaye piyasası enstrümanları sahiplerinin alacak haklarıyla en azından eşit sırada olmalıdır.

Örtüşen Risklerle İlgili Uygulama

581. Bankalar, farklı koşullarda kullanılacak birden fazla tipte kredi sağlayabilir. Bu kredilerin iki veya daha çoğunu kullanabilirler. Bu krediler için farklı tetikleyici koşulların bulunması nedeniyle, bankanın ilgili kredi riskleri için mükerrer güvence sağlaması durumu söz konusu olabilir. Bir başka deyişle, bankanın kullandığı krediler örtüşebilir, çünkü bir kredinin çekilmesi, başka bir kredinin çekilmesini (kısmen) engelleyebilir. Aynı bankanın açtığı örtüşen kredilerde, bankanın bu örtüşen krediler için ilave sermaye bulundurması gerekmez. Bunun yerine, bankanın sadece örtüşen kredilerin kapsadığı pozisyon için bir kere sermaye ayırması ve tutması gerekir (bunlar ister likidite kredileri ister kredi riskini geliştirme araçları olsunlar). Örtüşen kredilerin farklı dönüşüm faktörlerine tâbi olması halinde, banka, örtüşen kısmı, en yüksek Krediyeye Dönüştürme Oranına sahip krediyle ilişkilendirmelidir. Bununla birlikte, örtüşen krediler farklı bankalar tarafından açılmış ise, bankaların her biri kredinin azami tutarı için sermaye ayırmalıdır.

Hizmet Sağlayıcılara Kullandırılan Kabul Edilebilir Nakit Avans Kredileri

582. Ulusal uygulama tercihinin bağı olarak, ilgili sözleşmede izin verilmişse, borç aracılık hizmeti sağlayan firmalar, tam rambursman hakkına sahip oldukları sürece ve bu hak ilgili krediler havuzundan elde edilen nakit akışı üzerinde diğer alacaklara kıyasla daha üst sırada olduğu durumda, yatırımcılara kesintisiz ödeme akışını sağlamak amacıyla nakit avans kullanabilirler. Ulusal uygulama tercihinin bağı olarak, bir ön ihbara gerek olmadan koşulsuz iptal edilebilen kredilere ya da çekilmemiş borç servisi nakit avanslarına %0 oranda KDO uygulanabilir.

(v) Menkul Kıymetleştirme Riskleri İçin Kredi Riski Azaltma Uygulaması

583. Aşağıda açıklanan uygulama, bir menkul kıymetleştirme riski için kredi riski azaltma unsuru sağlamış bankalara uygulanır. Kredi riski azaltma unsurları; garantileri, kredi türevlerini, teminatları ve bilanço üstünde netleştirmeyi içerir. Bu bağlamda, teminat, menkul kıymetleştirme işlemine konu olan risklerden ziyade, bir menkul kıymetleştirmenin kredi riskinden korunma amacıyla kullanılan teminata atıf yapar.

584. Kaynak banka dışında bir bankanın bir menkul kıymetleştirme işlemine kredi koruması sağladığı durumlarda, bu banka, teminat altına alınan kredi riski üzerinden sermaye gereğini, kendisi o menkul kıymetleştirmede yatırımcı imiş gibi hesaplamalıdır. Banka, derecelendirilmemiş bir kredi riski geliştirme işlemine koruma sağladığı takdirde, sağladığı korumaya, söz konusu kredi riski geliştirme aracını doğrudan doğruya kendisi elinde tutuyormuş gibi uygulama yapmalıdır.

Teminat

585. Kabul edilebilir teminat, KRA için standart yaklaşımda (145 ve 146. paragraf) dikkate alınan teminatla sınırlıdır. ÖAK'ler tarafından rehnedilen teminatlar dikkate alınabilir.

Garantiler ve Kredi Türevleri

586. 195. paragrafta sayılan kuruluşların sağladığı kredi korumaları dikkate alınabilecektir. ÖAK'ler, kefil ya da garantör olarak kabul edilemez.

587. Garanti veya kredi türevlerinin 189 ilâ 194. paragraflarda öngörülen asgari operasyonel koşullara uygun olduğu durumlarda, bankalar, menkul kıymetleştirme riskleri için sermaye yükümlülüğünü hesaplarken bu kredi korumasını hesaba katabilirler.

588. Garanti edilen/korunan kısım için sermaye gereği, 196 ilâ 201. paragraflarda tanımlandığı gibi standart yaklaşım için KRA'ye göre hesaplanacaktır.

Vade Uyumsuzlukları

589. Vade uyumsuzluğuna karşılık yasal sermayenin tespit edilmesi amacıyla, sermaye gereği, 202 ilâ 205. paragraflara uygun olarak belirlenir. Riskten korunan kredilerin vadeleri farklı ise, en uzun vadenin kullanılması gerekir.

(vi) Erken İtfa Karşılıkları İçin Sermaye Gereği

Kapsam

590. Aşağıda açıklandığı gibi, kaynak bankanın, yatırımcıların menfaatlerinin hepsine veya bir kısmına (yani, menkul kıymetleştirilen risklerle ilgili hem çekilmiş hem de çekilmemiş bakiyelere) karşılık sermaye bulundurması gerekir:

- (a) Kaynak bankanın, risklerini, erken itfayı mümkün kılacak şekilde satması; ve
- (b) Satılan kredilerin rotatif nitelikte olması. Bunlar, borçlunun belli bir limit dahilinde kredi çekiliş tutarlarını ve geri ödemeleri değiştirmesine izin verilen kredileri (örneğin, kredi kartı alacakları ve kurumsal kredi taahhütleri) kapsar.

591. Sermaye gereği, erken itfanın tetiklenebileceği bir işleyiş tipini yansıtmalıdır.

592. İşleme konu risk havuzunun rotatif ve vadeli kredilerden oluştuğu menkul kıymetleştirme yapıları için, banka, havuzun rotatif kredileri içeren kısmına, ilgili erken itfa muamelesini (594 ilâ 605. paragraflarda açıklanmaktadır) uygulamalıdır.

593. Aşağıdaki durumlarda bankaların erken itfa için bir sermaye ihtiyacı hesaplamaları gerekmez:

- (a) İşleme konu kredilerin rotatif olmadığı ve erken itfanın bankanın havuza yeni kredi ekleme olanağını sona erdirdiği yenileme yapıları;
- (b) Vadeli yapıları andıran erken itfa özellikleri içeren rotatif varlıklarla ilgili işlemler (yani, ilgili kredilerden doğan riskin kaynak bankaya dönmediği işlemler);
- (c) Bankanın bir veya birden fazla krediyi menkul kıymetleştirdiği ve yatırımcıların erken itfadan sonra dahi borçluların gelecekteki kredi çekişlerinin yarattığı riske tam olarak maruz kaldığı yapılar; ve
- (d) Erken itfa maddesinin, vergi mevzuatında önemli değişiklikler gibi, menkul kıymetleştirilen varlıkların veya satıcı bankanın performansı ile ilgili olmayan olaylarla tetiklendiği durumlar.

Azami Sermaye Gereği

594. Erken itfa uygulamasına tâbi olan banka için, pozisyonlarının tamamına karşılık toplam sermaye yükümlülüğü, (i) tutulan menkul kıymetleştirme riskleri için gereken sermaye ya da (ii) işleme konu riskler menkul kıymetleştirilmediği durumdaki sermaye gereğinden büyük olana eşit bir azami sermaye gereğine yani, bir “üst sınıra” tâbi olacaktır. Ayrıca, bankalar, 561 ilâ 563. paragraflara uygun olarak menkul kıymetleştirme işleminden doğan satış kazancı ve kredi riski geliştiren Sadece Faize Dayalı Menkul Kıymetlerinin toplam tutarını indirmelidir.

İşleyiş

595. Kaynak bankanın yatırımcıların payları için sermaye bulundurma yükümlülüğü, (a) yatırımcıların payı, (b) uygun KDO oranı (aşağıda açıklanmaktadır) ve (c) riskler menkul kıymetleştirilmemiş gibi, işleme konu risk tipi için uygun risk ağırlığının çarpılmasıyla belirlenir. Aşağıda açıklandığı gibi, KDO’lar, erken itfada yatırımcılara geri ödemelerin kontrollü ya da kontrolsüz bir mekanizmayla yapılmasına bağlıdır. Bunlar, menkul kıymetleştirilen risklerin taahhüt edilmemiş perakende krediler (örneğin, kredi kartı alacakları) ya da diğer krediler (örneğin, rotatif kurumsal krediler) olmasına göre de farklılık gösterir. Bir kredi, ön ihbara gerek olmadan ve koşulsuz iptal edilebiliyorsa taahhüt edilmemiş sayılır.

(vii) Kontrollü Erken İtfada KDO’ların Tespiti

596. Erken itfa özelliği, 548. paragrafta verilen tanıma uygun olduğu takdirde kontrollü sayılır.

Taahhüt Edilmemiş Perakende Krediler

597. Kontrollü erken itfa özelliklerini içeren menkul kıymetleştirmelerde taahhüt edilmemiş perakende krediler (örneğin, kredi kartı alacakları) için, bankalar, 550. paragrafta tanımlanan üç aylık ortalama fazla spread oranını, ilgili yapı ekonomik olarak gerektirdiğinde bankanın fazla spread oranını yakalaması gereken noktaya (yani, fazla spread yakalama noktası) karşılaştırmalıdır.

598. Fazla spread oranının yakalanmasına gerek olmayan durumlarda, yakalama noktası, yüzde 4,5 olarak kabul edilir.

599. Banka, uygun bölümleri belirlemek için, fazla spread seviyesini işlemin fazla spread yakalama noktasına bölmeli ve aşağıdaki tabloda gösterildiği gibi o noktaya tekabül eden dönüşüm faktörlerini uygulamalıdır.

Kontrollü Erken İtfa Özellikleri

	Taahhüt Edilmemiş	Taahhütlü
Perakende Krediler	3-aylık ortalama fazla spread Krediye Dönüştürme Oranı (KDO) Yakalama noktasının %133,33'ü veya daha fazlası %0 KDO Yakalama noktasının %133,33'ünün altı (%100'e kadar) %1 KDO Yakalama noktasının %100'ünün altı (%75'e kadar) %2 KDO Yakalama noktasının %75'inin altı (%50'ye kadar) %10 KDO Yakalama noktasının %50'sinin altı (%25'e kadar) %20 KDO %25'in altı %40 KDO	%90 KDO
Perakende Olmayan Krediler	%90 KDO	%90 KDO

600. Bankaların, 595. paragrafta bahsi geçen yatırımcıların paylarına, kontrollü mekanizmalar için yukarıdaki tabloda gösterilen dönüşüm faktörlerini uygulamaları gerekir.

Diğer Riskler

601. Kontrollü erken itfa özelliklerine sahip bulunan menkul kıymetleştirilmiş diğer tüm rotatif krediler (yani, taahhüt edilmiş olanlar ve bütün perakende olmayan krediler), bilanço dışı kredilere karşılık %90 oranda bir KDO'ya tâbi olacaktır.

(viii) Kontrolsüz Erken İtfada KDO'ların Tespiti

602. 548. paragrafta belirlenen kontrollü erken itfa tanımına uymayan erken itfa özellikleri, kontrolsüz sayılacak ve aşağıdaki gibi işleme tâbi tutulacaktır.

Taahhüt Edilmemiş Perakende Krediler

603. Kontrolsüz erken itfa özelliklerini içeren menkul kıymetleştirmelerde taahhüt edilmemiş perakende krediler (örneğin, kredi kartı alacakları) için, bankalar 597 ve 598. paragraflarda açıklanan karşılaştırmayı yapmalıdır.

604. Banka, uygun segmentleri belirlemek için, fazla spread seviyesini işlemin fazla spread yakalama noktasına bölmeli ve aşağıdaki tabloda gösterildiği gibi o noktaya tekabül eden dönüşüm faktörlerini uygulamalıdır.

Kontrolsüz Erken İtfa Özellikleri

	Taahhüt Edilmemiş	Taahhütlü
Perakende Krediler	3-aylık ortalama fazla spread Krediye Dönüştürme Oranı (KDO) Yakalama noktasının %133,33'ü veya daha fazlası %0 KDO Yakalama noktasının %133,33'ünün altı (%100'e kadar) %5 KDO Yakalama noktasının %100'ünün altı (%75'e kadar) %15 KDO Yakalama noktasının %75'inin altı (%50'ye kadar) %50 KDO Yakalama noktasının %50'sinin altı %100 KDO	%100 KDO
Perakende Dışı Krediler	%100 KDO	%100 KDO

Diğer Riskler

605. Kontrolsüz erken itfa özelliklerine sahip bulunan menkul kıymetleştirilmiş diğer tüm rotatif krediler (yani, taahhüt edilmiş olanlar ve bütün perakende dışı krediler), bilanço dışı kredilere karşılık %100 oranda KDO'ya tâbi olacaktır.

Menkul kıymetleştirme Riskleri İçin İçsel Derecelendirme Yaklaşımı

(i) Kapsam

606. Menkul kıymetleştirilmiş işleme konu risk tipleri için (yani, kurumsal veya perakende kredi portföyleri) İDD yaklaşımını kullanma onayı almış bankaların, menkul kıymetleştirmeler için İDD yaklaşımını uygulaması zorunludur. Öte yandan, bankalar denetim otoritelerinden ilgili krediler için İDD yaklaşımını kullanma onayı almadıkça, menkul kıymetleştirmeler için de İDD yaklaşımını kullanamazlar.

607. Banka, işleme konu havuzdaki bazı riskler için İDD yaklaşımını, diğer riskler için ise standart yaklaşımı uyguluyorsa, genel olarak, havuzdaki risklerin çoğunluğuna uygun yaklaşımı kullanmalıdır. Banka, menkul kıymetleştirme riskine hangi yaklaşımı uygulayacağı konusunda ulusal denetim otoritesine danışmalıdır. Uygun sermaye seviyelerinin ayrılması için, denetim otoritesinin bu genel kuralın dışında bir uygulama yapılmasını istediği durumlar söz konusu olabilir.

608. İşleme konu varlık tipi için belirli bir İDD uygulamasının bulunmadığı durumlarda, İDD yaklaşımını kullanma onayı almış kaynak banka menkul kıymetleştirme risklerine karşılık sermaye yükümlülüğünü, menkul kıymetleştirme çerçevesindeki standart yaklaşımı kullanarak hesaplamalıdır. İDD yaklaşımını kullanma onayı almış yatırımcı bankalar da derecelendirmeye dayalı yaklaşımı (DDY) uygulamalıdır.

(ii) Yaklaşımların Hiyerarşisi

609. Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım (DDY), derecelendirilmiş bulunan ya da 617. paragrafta belirtildiği gibi belirli bir derece düzeyinin çıkarsandığı menkul kıymetleştirme risklerine uygulanmalıdır. Harici derecenin veya gösterge derecenin bulunmadığı hallerde, Denetim Otoritesi Formülü (DOF) ya da İçsel Derecelendirme Yaklaşımı (İDY) uygulanmalıdır. İDY, sadece, bankaların (üçüncü şahıs bankalar da dahil) VDMK programlarına açtığı kredilere (yani, likidite kredileri ve kredi riski geliştirme işlemleri) uygulanabilir. Bu kredilerin 619 ve 620. paragraflarda belirtilen koşullara uygun olması gerekir. Bu yaklaşımların hiç birinin uygulanamayacağı likidite kredileri için, bankalar 639. paragrafta tanımlanan uygulamayı kullanabilirler. Kabul edilebilir hizmet nakit avans kredileri için istisnai uygulama, 641. paragrafta tanımlanmaktadır. Belirtilen bu yaklaşımların hiçbirinin uygulanmadığı menkul kıymetleştirme riskleri indirilmelidir.

(iii) *Azami Sermaye İhtiyacı*

610. Menkul kıymetleştirmede İDD yaklaşımını uygulayan banka için, tuttuğu menkul kıymetleştirme risklerine karşılık gelen azami sermaye gereği, bu riskler menkul kıymetleştirilmese ve III. G Bölümü de dahil İDD düzenlemesinin ilgili bölümlerine göre işleme tâbi tutulsa idi işleme konu risklere karşılık belirlenecek olan İDD sermaye yükümlülüğü ne olacaktı ise ona eşittir. Ayrıca, bankalar, 561 ilâ 563. paragraflara uygun olarak menkul kıymetleştirme işleminden doğan satış kazancı ve Sadece Faize Dayalı Menkul Kıymetlerin kredi riski geliştirme toplam tutarını indirmelidir.

(iv) *Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım (DDY)*

611. DDY kapsamında, risk ağırlıklı varlıklar, işleme konu risk tutarının aşağıdaki tablolarda gösterilen uygun risk ağırlıkları ile çarpılması suretiyle belirlenir.

612. Risk ağırlıkları (i) harici dereceye veya gösterge dereceye, (ii) kredi derecesinin (harici veya çıkarsama) uzun veya kısa vadeli olmasına, (iii) işleme konu risk havuzunun çeşitliliğine ve (iv) ilgili pozisyonun sıralamasına bağlıdır.

613. DDY kapsamında, bir menkul kıymetleştirme riski, işleme konu risk havuzundaki varlıkların toplam tutarı üzerinden birinci sırada bir alacak hakkıyla etkin bir şekilde teminatlandırılmış veya desteklenmiş ise, bir üst sıra dilim olarak işlem görür. Bu, genellikle, bir menkul kıymetleştirme işleminde sadece en üst sıradaki pozisyonu kapsamasına rağmen, bazı durumlarda, teknik olarak, geri ödemelerin akışında daha üst sırada olan (örneğin, bir swap hakkı), fakat hangi pozisyonların “üst sıra dilimler” sütununa tâbi olduğunun belirlenmesinde dikkate alınmayabilecek olan bazı başka alacak hakları da olabilir.

Örnekler:

- (a) Bir tipik sentetik menkul kıymetleştirmede, “süper-üst sıra” dilim, daha alt sıradaki bir dilimden derece çıkarsamak için öngörülen tüm koşulların yerine getirilmesi şartıyla, üst sıra dilim sayılır ve böyle işlem görür.
- (b) Birinci-zarar parçasının üzerindeki bütün dilimlerin derecelendirildiği bir geleneksel menkul kıymetleştirmede, en yüksek dereceyi alan pozisyon, üst sıra dilim sayılır ve böyle işlem görür. Bununla birlikte, aynı dereceyi paylaşan birden fazla dilim varsa, geri ödemeler akışı içinde sadece en üst sırada olan üst sıra dilim sayılacaktır.
- (c) Genellikle, bir VDMK programını destekleyen likidite kredisi, program içinde en üst sıra pozisyon olmayacaktır; bu likidite desteğinden istifade eden finansman bonusu, normalde, en üst sıra pozisyon olacaktır. Bununla birlikte, likidite kredisi, mevcut finansman bonolarının hepsini kapsıyorsa, bu kredinin, işleme konu alacaklar havuzunda bulunan ve satıcının

sağladığı fazladan teminat/rezerv tutarını aşan bütün zararları kapsadığı kabul edilebilir ve bu kredi en üst sıra pozisyon sayılabilir. Sonuç olarak, en sol sütündeki DDY risk ağırlıkları bu pozisyonlar için kullanılabilir. Öte yandan, bir likidite kredisi veya kredi riski geliştirme kredisi, işleme konu havuzda bir üst sıra pozisyondan ziyade, ekonomik içeriği anlamında bir ara kat pozisyonunu oluşturduğu takdirde, “Baz risk ağırlıkları” sütunu uygulanacaktır.

614. Aşağıdaki birinci tabloda gösterilen risk ağırlıkları, harici bir uzun vadeli kredi derecesi verildiğinde ve uzun vadeli bir derecelendirmeye dayanan bir gösterge derece belirlendiğinde uygulanır.

615. Bankalar, efektif işleme konu risk sayısı (633. paragrafta tanımlandığı gibi, N) 6 veya daha fazla ise ve ilgili pozisyon yukarıda tanımlandığı gibi bir üst sıra pozisyon ise, üst sıra pozisyonlara ilişkin risk ağırlıklarını uygulayabilirler. N'nin 6'nın altında olması halinde, aşağıdaki birinci tablonun 4. sütununda gösterilen risk ağırlıkları uygulanır. Diğer bütün durumlarda, aşağıdaki birinci tablonun 3. sütununda gösterilen risk ağırlıkları uygulanacaktır.

Harici Derecenin Uzun Vadeli Olduğu ve/veya Bir Uzun Vadeli Derecelendirme Sonucunda Gösterge Derecenin Belirlendiği Durumlarda DDY Risk Ağırlıkları

Harici derece (Sematik)	Üst sıra pozisyonlar ve kabul edilebilir üst sıra İDY krediler için risk ağırlıkları	Baz risk ağırlıkları	Çeşitlendirilmemiş kredi havuzlarıyla desteklenen dilimler için risk ağırlıkları
AAA	%7	%12	%20
AA	%8	%15	%25
A+	%10	%18	%35
A	%12	%20	
A-	%20	%35	
BBB+	%35		%50
BBB	%60		%75
BBB-		%100	
BB+		%250	
BB		%425	
BB-		%650	
BB-'nin altı ve derecelendirilmemiş		İndirim	

616. Aşağıdaki tabloda gösterilen risk ağırlıkları, harici derecenin kısa vadeli olması ve kısa vadeli bir dereceye dayanan gösterge derecenin belirlenmesi durumunda uygulanır. 615. paragrafta belirtilen kurallar, kısa vadeli kredi derecelendirmeleri için de uygulanır.

Harici Derecenin Kısa Vadeli Olduğu ve/veya Bir Kısa Vadeli Derecelendirme Sonucunda Elde Edilen Bir Gösterge Derecenin Olduğu Durumlarda, DDY Risk Ağırlıkları

Harici derecelendirme (Şematik)	Üst sıra pozisyonlar ve kabul edilebilir üst sıra İDY krediler için risk ağırlıkları	Baz risk ağırlıkları	Çeşitlendirilmemiş kredi havuzlarıyla desteklenen dilimler için risk ağırlıkları
A-1/P-1	%7	%12	%20
A-2/P-2	%12	%20	%35
A-3/P-3	%60	%75	%75
Diğer bütün dereceler/ derecelendirilmemiş	İndirim	İndirim	İndirim

Gösterge Derecelerin Kullanılması

617. Aşağıda sayılan asgari operasyonel gereklerin yerine getirildiği durumlarda, banka, derecelendirilmemiş bir pozisyona gösterge derece tayin etmelidir. Bu gereklerin hedefi, derecelendirilmemiş pozisyonun, “referans menkul kıymetleştirme kredisi” olarak adlandırılan ve harici olarak derecelendirilen bir menkul kıymetleştirme riskinden her bakımdan daha üst sırada olmasını sağlamaktır.

Gösterge Derecelendirmeler İçin Operasyonel Koşullar

618. Gösterge derecelendirmelerin kabul edilebilmesi için aşağıdaki operasyonel koşulların yerine getirilmesi gerekir:

- Referans menkul kıymetleştirme riski (örneğin, ABS), derecelendirilmemiş menkul kıymetleştirme riskine göre her bakımdan alt sırada olmalıdır. Derecelendirilmemiş risk ve referans menkul kıymetleştirme riskinin görelî sıralaması yapılırken, varsa, kredi riski geliştirme işlemleri de dikkate alınmalıdır. Örneğin, referans menkul kıymetleştirme riski, derecelendirilmemiş risk için sağlanmayan üçüncü şahıs garantilerinden veya diğer kredi riski geliştirmelerinden istifade ettiği takdirde, derecelendirilmemiş riske, referans menkul kıymetleştirme riskine dayanan bir gösterge derece verilemez.
- Referans menkul kıymetleştirme riskinin vadesi, işleme konu derecelendirilmemiş riskin vadesine eşit veya daha uzun olmalıdır.
- Gösterge derece, referans menkul kıymetleştirme riskinin harici derecesindeki değişiklikleri yansıtacak şekilde sürekli olarak güncellenmelidir.

- (d) İşleme konu referans menkul kıymetleştirme riskinin harici derecesi, harici derecelerin kabulü için 565. paragrafta belirtilen genel koşullara uygun olmalıdır.

(v) *İçsel Derecelendirme Yaklaşımı (İDY)*

619. İçsel derecelendirme süreci aşağıda belirtilen operasyonel koşullara uygun olan bankalar, VDMK programlarına ait menkul kıymetleştirme risklerinin (örneğin, likidite kredileri ve kredi riski geliştirmeleri) kredi kalitesiyle ilgili olarak kendi içsel derecelendirmelerini kullanabilirler. VDMK programlarına ilişkin risklerin içsel derecelendirmeleri, bağımsız dış kredi derecelendirme kuruluşlarının derecelerine eşlenmelidir. Kredilerin nominal tutarlarını tayin etmek amacıyla DDY kapsamında uygun risk ağırlıklarını belirlemek için, eşlenmiş dereceler kullanılacaktır.

620. Bir VDMK programına kullandırılan likidite kredileri, kredi riski geliştirme araçları veya diğer kredilerden doğan İDD sermaye gereğinin belirlenmesinde içsel derecelendirmelerin kullanılabilmesi için, bankanın içsel derecelendirme sürecinin aşağıdaki operasyonel koşullara uygun olması gerekir:

- (a) Derecelendirilmemiş kredinin İDY'ye tâbi tutulabilmesi için, VDMK'nin haricen derecelendirilmiş olması gerekir. VDMK'nin kendisi DDY'ye tâbidir.
- (b) VDMK çerçevesinde açılan bir menkul kıymetleştirme kredisinin kredi kalitesinin içsel derecelendirmesi, satın alınan varlık tipi için BKDK kriterlerine dayandırılmalı ve bir krediye ilk kez uygulandığında en azından yatırım yapılabilirlik düzeyine denk olmalıdır. Ayrıca ve ek olarak, iç derecelendirme, yönetim bilgilendirme ve ekonomik sermaye sistemleri de dahil bankanın içsel risk yönetim süreçlerinde kullanılmalı ve genel olarak İDD düzenlemesinin ilgili bütün koşullarına uygun olmalıdır.
- (c) Bankaların İDY'nı kullanabilmesi için, ilgili denetim otoriteleri (i) BKDK'nin 90 ilâ 108. paragraflarda belirtilen BKDK kabul edilebilirlik kriterlerine uygun olduğu ve (ii) süreçte kullanılan BKDK derecesi metodolojileri konularında tatmin olmalıdır. Ayrıca, bankalar, bu iç derecelerin ilgili BKDK'nin standartlarına uygun olduğunu denetim otoritelerini tatmin edecek şekilde göstermekten de sorumludurlar.

Örneğin, İDY bağlamında kredi riski geliştirme düzeyi hesaplamasında, denetim otoriteleri, bunu gerekli ve uygun gördükleri takdirde, satıcının verdiği rücu garantilerini veya fazla spread'i ya da bankaya sınırlı bir koruma sağlayan başka birinci zarar kredi riski geliştirme araçlarını tamamen veya kısmen reddedebilirler.

- (d) Bankanın içsel derecelendirme süreci, risk derecelerini tanımlamalıdır. İçsel derecelendirmeler, denetim otoritelerinin BKDK'lerin harici derecelendirme kategorilerinden her birine hangi içsel derecelendirmenin

tekabül ettiğini belirlemelerine olanak sağlayacak şekilde, BKDK'lerin harici derecelendirmelerine tekabül etmelidir.

- (e) Bankanın içsel derecelendirme süreci, özellikle de kredi riski geliştirme koşullarını belirlemek için uygulanan stres faktörleri, en azından, programın satın aldığı varlık tipi için VDMK programının finansman bonosunun harici derecesini yapan büyük BKDK'lerin kamuya açıkladığı derecelendirme kriterleri kadar muhafazakâr olmalıdır. Bununla birlikte, bankalar, kendi içsel derecelendirme sistemlerini oluşturup geliştirirken, kamuya açık olan bütün BKDK derecelendirme metodolojilerini bir ölçüde dikkate almalı ve değerlendirmelidir.
- (i) Bir VDMK programının ihraç ettiği finansman bonosunun iki veya daha fazla BKDK tarafından harici derecelendirmeye tâbi tutulduğu ve (ii) farklı BKDK'lerin gösterge stres faktörlerinin aynı harici derece muadiline erişmek için farklı düzeylerde kredi riski geliştirmesini gerekli kıldığı durumlarda, banka, en muhafazakâr veya en yüksek seviyede kredi koruması gerektiren BKDK stres faktörünü uygulamalıdır. Örneğin, A derecesi tayini için bir BKDK'nin bir varlık tipine ait tarihsel zararların 2,5 ilâ 3,5 katı bir kredi riski geliştirmesi istediği, diğer bir BKDK'nin ise tarihsel zararların 2 ilâ 3 katı bir kredi riski geliştirmesi istediği durumda, banka, satıcının sağladığı kredi riski geliştirmesinin uygun seviyesini belirlemek için daha yüksek olan stres faktörlerini kullanmalıdır.
 - Bir VDMK'nin harici derecelendirmesi için BKDK'lerin seçiminde, banka, sadece genel anlamda nispeten daha az kısıtlayıcı derecelendirme metodolojileri bulunan BKDK'leri belirlememelidir. Ayrıca, seçilen BKDK'lerin birinin uyguladığı, stres faktörleri de dahil metodolojisinde, programın finansman bonosunun harici derecesini olumsuz etkileyen değişiklikler olması halinde, VDMK programı kredilerine tahsis edilen içsel derecelendirmelerin bir revizyon gerektirip gerektirmediğinin belirlenmesinde, bu değiştirilmiş derecelendirme metodolojisi dikkate alınmalıdır.
 - BKDK'nin uyguladığı süreç veya derecelendirme kriterleri kamuya açık değilse, banka içsel derecelendirmede BKDK'nin derecelendirme metodolojisini kullanamaz. Bununla birlikte, özellikle bu metodolojilerin kamuya açık olan kriterlerden daha muhafazakâr olduğu durumlarda, bankalar, kendi içsel derecelendirmelerini geliştirirken, bu tip bilgilere erişim imkanına sahip oldukları oranda, kamuya açık olmayan metodolojileri de değerlendirmeli ve dikkate almalıdır.
 - Genel olarak, bir varlık veya kredi için kullanılan BKDK derecelendirme metodolojilerinin kamuya açık olmadığı durumlarda, İDY kullanılamaz. Bununla birlikte, belirli durumlarda, örneğin, programın finansman bonosunu derecelendiren bir BKDK'nin derecelendirme kriterlerinin henüz kapsamadığı yeni veya özel yapılandırılmış işlemler için, banka, ilgili

krediye İDY'nin uygulanıp uygulanamayacağını ilgili denetim otoritesiyle tartışabilir.

- (f) İç veya dış denetçiler, BKDK veya bankanın içsel kredi derecelendirme veya risk yönetim fonksiyonu, içsel derecelendirme sürecinde düzenli incelemeler yapmalı ve içsel derecelendirmelerin geçerliliğini belirlemelidir. İçsel derecelendirme sürecinin teftişi bankanın iç denetim, kredi denetleme ve değerlendirme veya risk yönetimi fonksiyonları tarafından yapıldığı durumlarda, bu fonksiyonların hem VDMK programı biriminden, hem de ilgili müşteri ilişkilerinden bağımsız olması gerekir.
- (g) İlgili risklerin performansı bunlar için yapılan içsel derecelendirmelerden sürekli olarak sapma gösteriyorsa, içsel derecelendirme sürecinde gereken ayarlamaları yapmak amacıyla, banka kendi yaptığı içsel derecelendirmelerin zaman içindeki performansını izlemelidir.
- (h) VDMK programının, kredi ve yatırım kuralları, yani kredilendirme standartları bulunmalıdır. Bir varlık alımı yapılması halinde, VDMK programı (yani, program yöneticisi), satın alma işlemi yapısının ana hatlarını belirlemelidir. Tartışılması gereken faktörler arasında, satın alınan varlığın tipi; likidite kredileri ve kredi riski geliştirme araçlarından doğan risklerin tipi ve parasal değeri; zarar akışı; ve devredilen varlıkların bu varlıkları satan kuruluştan hukuki ve ekonomik izolasyonu da sayılabilir.
- (i) Varlık satıcısının risk profilinin bir kredi analizi yapılmalı ve bu kredi analizi, örneğin, geçmiş ve gelecekte beklenen mali performansını; cari piyasa pozisyonunu; gelecekte beklenen rekabet gücünü, borçlanma oranını, nakit akışını, faiz karşılığını ve borç derecelendirmesini dikkate almalıdır. Ayrıca, satıcının aracılık yüklenimi standartları, borç servisi (ödeme) kabiliyeti ve tahsilat süreçlerinin bir inceleme ve gözden geçirme işlemi de yapılmalıdır.
- (j) VDMK programının kredilendirme politikası: diğer kriterlerin yanı sıra:
- vadesi geçmiş veya temerrüde düşmüş bulunan varlıkların satın alınmasına engel olan,
 - münferit borçlular veya coğrafi bölgeler üzerinde aşırı yoğunlaşmayı sınırlandıran ve
 - satın alınabilecek varlıkların ödeme vadesini sınırlandıran
- asgari varlık kabul kriterlerini belirlemelidir.
- (k) VDMK programının, borç aracılık hizmeti firmasının operasyonel kabiliyetlerini ve kredi kalitesini dikkate alan belirlenmiş tahsilat süreçleri bulunmalıdır. Bu program, satıcı/borç aracılık hizmeti firmasının riskini, VDMK programına ödemelerin devamlılığının sağlanmasına yardımcı

olmayı amaçlayan düzenlemeleri öngören ve fonların birleştirilmesini ve karıştırılmasını engelleyen ve cari kredi kalitesine bağlı tetikleyici olaylar gibi çeşitli yöntemlerle mümkün olduğu kadar azaltmalı ve hafifletmelidir.

- (l) VDMK programının satın almayı düşündüğü bir varlık havuzuyla ilgili toplam zarar tahminleri, kredi riski ve değer azalması riski gibi bütün potansiyel risk unsurlarını dikkate almalıdır. Satıcının sağladığı kredi riski geliştirme araçlarının miktarının sadece krediyle ilgili zararlara dayanılarak belirlendiği hallerde, değer azalması riski o risk havuzu için önemli ise, değer azalması riski için ayrı bir rezerv oluşturulmalıdır. Ayrıca, gereken kredi riski geliştirme düzeyinin tespitinde, banka, zararlar, vadesi geçme/gecikme durumları, değer azalmaları ve alacaklar devir oranı da dahil, bir kaç yıllık tarihsel bilgileri incelemelidir. Bunlara ilaveten, banka işleme konu varlık havuzunun özelliklerini, örneğin ağırlıklı ortalama kredi puanını değerlendirmeli ve bir münferit borçlu veya coğrafi bölge üzerinde yoğunlaşmaları ve varlık havuzunun çeşitliliğini tespit etmelidir.
- (m) VDMK programı, işleme konu portföyde potansiyel kredi kalitesi kötüleşmesini azaltmak ve hafifletmek amacıyla, varlık satın alma işleminin yapısal özelliklerini de içermelidir. Bu özellikler, belirli bir kredi havuzuna özgü olan tasfiye/durdurma tetikleyicilerini de içerebilir.

621. VDMK programına alınan menkul kıymetleştirme kredisinin nominal tutarına, bankanın kredi riskine verilen kredi derecelendirme muadili için uygun DDY'deki risk ağırlığı uygulanmalıdır.

622. Bankanın içsel derecelendirme süreci artık uygun ve yeterli görülmediği takdirde, bankanın bağlı olduğu denetim otoritesi, bankanın bu eksiklikleri giderene ve düzeltene kadar uygun sermaye ihtiyacını belirlemek için mevcut veya yeni oluşturulan VDMK kredilerine içsel derecelendirme yaklaşımı uygulamasını yasaklayabilir. Bu durumda, banka, DOF'yi ya da mevcut değilse, 639. paragrafta tanımlanan yöntemi uygulamalıdır.

(vi) *Denetim Otoritesi Formülü (DOF)*

623. İDD yaklaşımlarında olduğu gibi, DOF kullanılarak elde edilen risk ağırlıklı varlıklar, sermaye yükümlülüğünün 12,5 ile çarpılması suretiyle hesaplanır. DOF'de, belirli bir menkul kıymetleştirme dilimi için sermaye yükümlülüğü, bankanın sağladığı 5 girdiye dayanır: işleme konu riskler menkul kıymetleştirilmeseydi uygulanacak olan İDD sermaye tutma yükümlülüğü (K_{IDY}); ilgili dilimin kredi riski geliştirme seviyesi (L) ve yoğunluğu (T); havuzda bulunan efektif kredi sayısı (N); ve havuzun riski-ağırlıklı ortalama Temerrüt Halinde Kayıp Yüzdesi (THK). K_{IDY} , L, T ve N girdileri aşağıda açıklanmaktadır. Sermaye yükümlülüğü aşağıdaki gibi hesaplanır:

- (1) *Dilimin İDD sermaye tutma yükümlülüğü* = menkul kıymetleştirilmiş kredilerin tutarı x (a) 0.0056 * T veya (b) (S [L+T] – S [L])’den daha büyük olanı.

Bu formülde kullanılan S[.] fonksiyonu (“Denetim otoritesi Formülü” olarak adlandırılır), aşağıdaki paragrafta tanımlanmaktadır. Banka dilimde sadece orantılı bir paya sahipse, o pozisyonun sermaye yükümlülüğü, tüm dilim için sermaye yükümlülüğü içindeki orantılı payına eşittir.

624. Denetim Otoritesi Formülü, aşağıdaki formülle tespit edilir:

$$S[L] = \begin{cases} L & \text{when } L \leq K \\ K_{IRB} + K[L] - K[K_{IRB}] + (d \cdot K_{IRB} / \omega) (1 - e^{-\omega(K_{IRB} - L)/K_{IRB}}) & \text{when } K_{IRB} < L \end{cases}$$

Bu formülde değişkenler şu şekildedir:

$$\begin{aligned} h &= (1 - K_{IRB} / LGD)^N \\ c &= K_{IRB} / (1 - h) \\ v &= \frac{(LGD - K_{IRB}) K_{IRB} + 0.25 (1 - LGD) K_{IRB}}{N} \\ f &= \left(\frac{v + K_{IRB}^2}{1 - h} - c^2 \right) + \frac{(1 - K_{IRB}) K_{IRB} - v}{(1 - h) \tau} \\ g &= \frac{(1 - c)c}{f} - 1 \\ a &= g \cdot c \\ b &= g \cdot (1 - c) \\ d &= 1 - (1 - h) \cdot (1 - \text{Beta}[K_{IRB}; a, b]) \\ K[L] &= (1 - h) \cdot ((1 - \text{Beta}[L; a, b]) L + \text{Beta}[L; a + 1, b] c). \end{aligned}$$

625. Bu formüllerde Beta [L; a,b), kümülatif beta dağılımını simgeler ve a ve b parametreleri L’de değeri.⁹⁶

626. Yukarıda verilen formüllerde denetim otoritesi tarafından belirlenen parametreler aşağıdaki gibidir:

$$\tau = 1000 \text{ ve } \omega = 20$$

K_{IDY}’nin Tanımı

627. K_{IDY}, (a) havuzdaki riskler için beklenen kayıp kısmı da dahil İDD sermaye gereğinin (b) havuzun kredi riski tutarına oranıdır (örneğin, menkul kıymetleştirilen krediler kapsamında çekilen tutarlar + menkul kıymetleştirilen

⁹⁶ Kümülatif beta dağılımı fonksiyonu, örneğin, Excel’de BETADIST fonksiyonu olarak mevcuttur.

risklerle ilgili çekilmemiş taahhütlerle bağlantılı TT). Yukarıdaki (a) miktarı, havuzdaki riskler doğrudan bankanın elinde imiş gibi, (bu dokümanda Bölüm III'de belirtilen) ilgili asgari İDD standartlarına uygun hesaplanmalıdır. Bu hesaplama, işleme konu risklere (münferiden ya da havuzun tümüne) uygulanan herhangi bir kredi riski azaltma unsurunun etkilerini yansıtır ve dolayısıyla, bütün menkul kıymetleştirme risklerine uygulanır. K_{IDY} ondalık sayı olarak gösterilir (örneğin, havuzun %15'ine eşit olan bir sermaye tutma yükümlülüğü 0.15 olarak ifade edilir). Bir ÖAK'nın içinde yer aldığı yapılar için, ÖAK'nin menkul kıymetleştirmelerle ilgili olan bütün varlıkları, nakdi teminat hesabı gibi bir rezerv hesabına ÖAK'nin yatırmış olabileceği varlıklar da dahil, havuzdaki riskler olarak sayılır ve böyle işlem görür.

628. DOF'yle elde edilen risk ağırlığı %1250 ise, bankalar, o risk ağırlığına tâbi olan menkul kıymetleştirme kredisini 561 ilâ 563. paragraflara uygun olarak indirmelidir.

629. Bankanın havuzdaki bir risk için özel bir karşılık ayırdığı ya da o kredi üzerinden iadesi kabil olmayan bir alım fiyatı iskontosu sağladığı durumlarda, yukarıda tanımlanan (a) miktarı ve yukarıda tanımlanan (b) miktarı da, o belirli karşılık ve/veya iadesi kabil olmayan alım fiyatı iskontosu hariç, riskin brüt tutarı üzerinden hesaplanmalıdır. Bu durumda, temerrüde düşmüş bir varlık üzerinden iadesi kabil olmayan alım fiyatı iskontosunun veya özel karşılığın miktarı, menkul kıymetleştirme riskiyle bağlantılı olarak sermayeden indirilecek olan tutarı azaltmak için kullanılabilir.

Kredi Riski Geliştirme Seviyesi (L)

630. L, (a) söz konusu dilime göre alt sırada olan bütün menkul kıymetleştirme risklerinin tutarının (b) havuzda bulunan risklerin tutarına oranı olarak (ondalık sayı birimiyle) ölçülür. Bankaların, sadece tek bir dilime uygulanan üçüncü şahıs garantileri gibi herhangi bir dilime özgü kredi riski geliştirme araçlarının etkilerini dikkate almadan L'yi tespit etmeleri gerekir. Menkul kıymetleştirmeyeyle bağlantılı satış kazancı ve/veya kredi riskini geliştirme amaçlı Sadece Faize Dayalı Menkul Kıymetleri, L ölçümüne dahil edilmeyecektir. Söz konusu dilime göre alt sırada olan faiz oranı veya döviz swaplarının miktarı, kredi riski geliştirme seviyesinin hesaplanmasında cari değerleri üzerinden (gelecekteki potansiyel kredi riskleri dikkate alınmadan) ölçülebilir. Cari değerinin ölçülememesi halinde, enstrüman, L hesaplamasında dikkate alınmamalıdır.

631. Söz konusu dilimden daha alt sırada olan ilgili kredilerden doğan birikmiş nakit akışlarıyla fonlanan bir rezerv hesabı varsa, bu hesap, L hesaplamasına dahil edilebilir. Fonlanmamış rezerv hesapları, ilgili kredilerden gelecek tahsilatlarla fonlanacaksa hesaplamaya dahil edilemez.

Kredi Riskinin Yoğunluğu (T)

632. T, (a) pay diliminin nominal miktarının (b) havuzda bulunan kredilerin nominal tutarına oranı olarak ölçülür. Bir faiz oranı veya döviz swap işleminden kaynaklanan bir kredi riskinin söz konusu olması halinde, banka, gelecekteki potansiyel kredi riskini de hesaplamaya dahil etmelidir. Enstrümanın cari değeri eksi değil ise, kredi riski miktarı, 1988 Uzlaşısında belirtildiği gibi cari değere ilave bir tutar eklenmek suretiyle ölçülmelidir. Cari/ değer eksi ise, kredi riski, sadece gelecekteki potansiyel kredi riski kullanılarak ölçülmelidir.

Efektif Kredi Riski Sayısı (N)

633. Kredi risklerinin efektif sayısı aşağıdaki formülle hesaplanır:

$$(3) \quad N = \frac{(\sum_i EAD_i)^2}{\sum_i EAD_i^2}$$

Bu formülde, EAD_i , havuzdaki i^{nci} enstrümanla bağlantılı Temerrüde Düşme Durumunda Risk Tutarını (Temerrüt Tutarı, TT) temsil eder. Aynı borçluya karşı üstlenilen birden fazla kredi riskinin konsolide edilmesi gerekir (yani, tek bir enstrüman gibi işlem görmelidir). Yeniden menkul kıymetleştirme (menkul kıymetleştirilen risklerin menkul kıymetleştirilmesi) halinde, bu formül, orijinal havuzlardaki işleme konu risklerin sayısına değil, havuzdaki menkul kıymetleştirme risklerinin sayısına uygulanır. En büyük kredi riski C_1 ile bağlantılı portföy payının mevcut olması halinde, banka, N'yi $1/C_1$ olarak hesaplayabilir.

Kredi Riski Ağırlıklı THK Ortalaması

634. Kredi riski ağırlıklı THK ortalaması, aşağıdaki gibi hesaplanır:

$$(4) \quad LGD = \frac{\sum_i LGD_i \cdot EAD_i}{\sum_i EAD_i}$$

Bu formülde, LGD_i , i^{nci} borçluya karşı üstlenilen bütün kredi riskleriyle ilgili ortalama THK'yi temsil eder. Yeniden menkul kıymetleştirme halinde, işleme konu menkul kıymetleştirilmiş kredi riskleri için %100 THK oranı varsayılmalıdır. Devralınan alacaklar için temerrüt ve değer azalması risklerinin bir menkul kıymetleştirme kapsamında toplu olarak işleme tâbi tutulması halinde (yani, her bir unsurdan kaynaklanan zararları karşılamak için tek bir rezervin veya fazla teminatlandırmanın kullanılması halinde), THK girdisi, temerrüt riski için THK'nin ağırlıklı ortalaması olarak ve değer azalması riski için %100 THK olarak yapılandırılmalıdır. Ağırlıklar, temerrüt riski ve değer azalması riski için münferit ve tek başına İDD sermaye yükümlülüklerini gösterir.

N ve THK Hesaplaması İçin Basit Yöntem

635. Perakende kredilerle ilgili menkul kıymetleştirmelerde, denetim otoritesinin denetimine tâbi olmak kaydıyla, DOF, şu basitleştirme işlemleri yapılarak uygulanabilir: $h = 0$ ve $v = 0$.

636. Aşağıda belirtilen koşullarda, bankalar, efektif kredi riskleri sayısını ve kredi riski ağırlıklı ortalamasını hesaplamak için Basit bir yöntem uygulayabilirler. Basit hesaplamada C_m , havuz içinde en büyük 'm' kredi risklerinin toplamına tekabül eden payı simgeler (yani, %15'lik bir pay 0.15 değerine tekabül eder). m seviyesini, her banka kendisi belirler.

- En büyük kredi riskiyle (C_1) bağlantılı portföy payı 0.03'ün (ya da ilgili havuzun %3'ünün) üzerinde değilse, DOF kapsamında, banka, $THK = 0.50$ ve $N =$ aşağıdaki formülde gösterilen tutar varsayımlarını yapabilir:

$$(5) \quad N = \left(C_1 C_m + \left(\frac{C_m - C_1}{m - 1} \right) \max\{1 - m C_1, 0\} \right)^{-1}$$

- Alternatif olarak, sadece C_1 biliniyorsa ve bu rakam en fazla 0.03 ise, banka, $THK = 0.50$ ve $N = 1/C_1$ varsayımlarını yapabilir.

(vii) Likidite Kredileri

637. Likidite kredileri, 638 ilâ 641. paragraflarda aksi belirtilmedikçe, diğer menkul kıymetleştirme riskleri gibi işlem görecektir ve %100 KDO oranına tâbi olacaktır. Kredinin harici derecelendirmeye tâbi tutulması halinde, banka, DDY kapsamında harici derecelendirmeyi esas alabilir. Kredi derecelendirilmediği ve bir çıkarsanmış derece de bulunmadığı takdirde, İDY uygulanabilir olmadıkça, bankanın DOF'yi uygulaması ve kullanması gerekir.

638. Sadece 580. paragrafta tanımlandığı gibi genel bir piyasa koşullarında olumsuzluğun ortaya çıkması halinde çekilebilen bir kabul edilebilir likidite kredisine, DOF kapsamında %20 KDO oranı uygulanır. Bir başka deyişle, bir İDD bankası, kredi için DOF kapsamında belirtilen sermaye yükümlülüğünün %20'sini dikkate alır. Kabul edilebilir kredinin harici derecelendirme uygulamasına tâbi olması halinde, banka, krediye %20 KDO değil, %100 KDO oranı uygulaması şartıyla, DDY kapsamında harici derecelendirmeyi esas alabilir.

639. Bankanın K_{IDY} hesaplaması için aşağıdan yukarıya yaklaşımını veya yukarıdan-aşağıya yaklaşımını kullanması pratik olarak mümkün olmadığı takdirde, istisnaen ve ilgili denetim otoritesinin onayına tâbi olmak kaydıyla, bankanın aşağıda tanımlanan yöntemi uygulamasına geçici olarak izin

verilebilir. Likidite kredisi 578. veya 580 paragraftaki tanıma uygunsu, likidite kredisinin kapsamı içindeki münferit risklerin herhangi birisine standart yaklaşım kapsamında uygulanan en yüksek risk ağırlığı, bu likidite kredisine uygulanabilir. Likidite kredisi 578. paragraftaki tanıma uygunsu, orijinal vadesi bir yıl veya daha kısa olan krediler için KDO oranı %50, orijinal vadesi bir yıldan uzun olan krediler için ise %100 olmalıdır. Likidite kredisi 580. paragrafta verilen tanıma uygunsu, KDO oranı %20 olmalıdır. Diğer bütün durumlarda, likidite kredisinin nominal tutarı indirilmelidir.

(viii) *Örtüşen Kredilerle İlgili Uygulama*

640. Örtüşen kredilerle ilgili uygulama, 581. paragrafta açıklandığı gibi olacaktır.

(ix) *Kabul Edilebilir Hizmet Sağlayıcı Nakit Avans Kredileri*

641. Kabul edilebilir hizmet sağlayıcı nakit avans kredileri ile ilgili uygulama, 582. paragrafta açıklandığı gibi olacaktır.

(x) *Menkul kıymetleştirme Risklerinde Kredi Riski Azaltımı ile İlgili Uygulama*

642. DDY’de olduğu gibi, bankaların, DOF uygulamasında, Bölüm III’de temel İDD yaklaşımı konusunda belirtildiği gibi KRA tekniklerini kullanmaları gerekir. Kredi riski azaltma unsuru birinci zararları veya orantısız zararları karşıladığı takdirde, banka, sermaye yükümlülüğünü kıst esasına göre azaltabilir. Diğer bütün durumlarda, banka, kredi riski azaltma unsurunun menkul kıymetleştirme riskinin sadece en üst sıradaki kısmını karşıladığını varsaymalıdır (yani, menkul kıymetleştirme riskinin en alt sıradaki kısmı güvence kapsamı dışındadır). DOF kapsamında teminat ve garantilerin dikkate alınmasına ilişkin örnekler Ek 5’te verilmiştir.

(xi) *Erken İtfa Karşılıkları İçin Sermaye Gereği*

643. Bir kaynak banka, yatırımcıların payına karşılık bulundurulacak sermaye gereksinimini tespit etmek için, 590 ilâ 605. paragraflarda tanımlanan metodolojiyi kullanmalıdır. Menkul kıymetleştirme için İDD yaklaşımını uygulayan bankalar bakımından, yatırımcıların payı, menkul kıymetleştirme riskleriyle ilgili olarak yatırımcıların çekilen kredi bakiyeleri ve yatırımcıların çekilmemiş kredileriyle bağlantılı TT olarak tanımlanır. TT’nin belirlenmesi için, menkul kıymetleştirme risklerinin çekilmemiş bakiyeleri, satıcının ve yatırımcıların menkul kıymetleştirilen çekilmiş bakiyelerdeki paylarının oranısı esasında, satıcının ve yatırımcıların paylarına orantılı olarak tahsis edilecektir. İDD kapsamında, yatırımcıların payına atfedilen sermaye yükümlülüğü, (a) yatırımcı payı, (b) uygun KDF_1 ve (c) K_{IDY} ’nin çarpılması yoluyla hesaplanır ve belirlenir.

Operasyonel Risk

A. Operasyonel Risk Tanımı

644. Operasyonel risk, yetersiz veya başarısız dahili süreçler, insanlar ve sistemlerden veya harici olaylardan kaynaklanan kayıp riski olarak tanımlanır. Bu tanım, hukuki riski de içerir⁹⁷, fakat stratejik riski ve isim ve ün riskini içermez.

B. Ölçüm Yöntemleri

645. Aşağıdaki çerçeve, bir artan risk hassasiyeti ve artan karmaşıklık ortamında operasyonel risk için yasal sermaye yükümlülüklerini hesaplamak amacıyla yönelik üç yöntemi tanımlamaktadır: (i) Temel Gösterge Yaklaşımı; (ii) Standart Yaklaşım ve (iii) İleri Ölçüm Yaklaşımları (İÖY).

646. Bankaların, daha karmaşık ve ileri operasyonel risk ölçüm sistemleri ve uygulamaları geliştirdikçe bu mevcut yaklaşımlar yelpazesi içerisinde yeni yaklaşımlara geçmeleri teşvik edilmektedir. Standart Yaklaşım ve İÖY için kabul kriterlerine aşağıda yer verilmektedir.

647. Uluslararası faal bankaların ve operasyonel risk seviyesi yüksek olan bankaların (örneğin, uzmanlaşmış işlem bankaları), Temel Gösterge Yaklaşımından daha gelişmiş olan ve ilgili kuruluşun risk profiline uygun olan bir yaklaşım kullanmaları beklenmektedir.⁹⁸ Belirli asgari kriterlere uyulması şartıyla, bir bankanın faaliyetlerinin belli kısımları için Temel Gösterge veya Standart Yaklaşımı ve diğer kısımları için İÖY'yi kullanmalarına izin verilir (680 ilâ 683. paragraflara bakınız).

648. Bir bankanın daha gelişmiş bir yaklaşım için onay aldıktan sonra, denetim otoritesinin izni olmadan, daha basit bir yaklaşıma dönmeye izin verilmez. Bununla birlikte, bir denetim otoritesi, daha gelişmiş bir yaklaşımı uygulayan bir bankanın bu yaklaşımla ilgili gerekli kabul kriterlerine artık uygun olmadığını tespit ettiği takdirde, bankanın daha gelişmiş bir yaklaşıma dönmek için belirlenen yükümlülüklerle uygun hale gelene kadar, operasyon ve faaliyetlerinin hepsi veya bir kısmı için daha basit bir yaklaşım kullanmasını isteyebilir.

⁹⁷ Hukuki risk, bunlarla sınırlı kalmaksızın ve fakat, denetim otoritesinin takip ve işlemlerinden kaynaklanan para cezaları, cezalar veya cezai tazminatları ve özel sulh bedellerini içerir.

⁹⁸ Denetim otoriteleri, bir bankanın kullandığı operasyonel risk yaklaşımıyla (Temel Gösterge Yaklaşımı, Standart Yaklaşım veya İÖY) belirlenen sermaye yükümlülüğünün genel geçerliliği ve doğruluğunu özellikle ilgili firmanın emsallerini dikkate alarak inceler ve gözden geçirirler. Genel geçerlilik ve doğruluğun tam olmaması halinde, 2. Yapısal Blok kapsamında uygun denetim otoritesi işlemi ve eylemi değerlendirilir ve yapılır.

1. Temel Gösterge Yaklaşımı

649. Temel Gösterge Yaklaşımını kullanan bankalar, operasyonel risk için, pozitif yıllık brüt gelirin sabit bir yüzdesinin (alfa işaretiyle gösterilir) son üç yıl içindeki ortalamasına eşit tutarda sermaye bulundurmalarıdır. Yıllık brüt gelirin eksi veya sıfır olduğu herhangi bir yılla ilgili rakamlar, bu ortalamanın hesaplanmasında hem pay hem de paydanın dışında tutulmalıdır.⁹⁹ Bu sermaye yükümlülüğü, aşağıdaki denklemle belirlenebilir:

$$K_{BIA} = [\Sigma(GI_{1...n} \times \alpha)]/n$$

Bu denklemde:

K_{BIA} = Temel Gösterge Yaklaşımı uyarınca bulundurulacak sermaye

GI = Son üç yılın yıllık brüt geliri (pozitif ise)

n = Son üç yıl içinde brüt gelirin pozitif olduğu yılların sayısı

= Sektör çapında gereken sermaye seviyesinin sektör çapında gösterge seviyesine oranı olarak Komite'nin tespit ettiği %15.

650. Brüt gelir, net faiz geliri + net faiz-dışı gelir olarak tanımlanır.¹⁰⁰ Bu ölçütün: (i) karşılıkları (örneğin, ödenmemiş faizler için ayrılan karşılıklar) içermesi; (ii) harici hizmet sağlayıcılarına ödenen ücretler de dahil faaliyet giderleri ve masraflarını içermesi;¹⁰¹ (iii) bankacılık hesaplarında izlenen menkul kıymetlerin satışından gerçekleşen kâr ve zararları içermemesi;¹⁰² ve (iv) olağandışı veya düzensiz kalemleri ve sigortadan elde edilen gelirleri içermemesi amaçlanır.

651. Sermaye hesaplamasına giriş noktası olarak, bu Düzenlemede, Temel Gösterge Yaklaşımının kullanılmasıyla ilgili herhangi bir somut kriter öngörülmemiştir. Buna rağmen, bu yaklaşımı uygulayan bankaların Komite'nin Şubat 2003'te yayınladığı "*Operasyonel Riskin Yönetilmesi ve Denetlenmesi İçin Sağlam Uygulamalar*" isimli rehberlere uymaları teşvik edilmektedir.

⁹⁹ Negatif brüt gelir, bir bankanın 1. Yapısal Blok yasal sermaye miktarını bozduğu takdirde, denetim otoriteleri, 2. Yapısal Blok kapsamında uygun tedbirlerin uygulanmasını değerlendireceklerdir.

¹⁰⁰ Ulusal denetim otoriteleri tarafından ve/veya ulusal muhasebe standartlarında tanımlandığı gibi.

¹⁰¹ Dışarıdan temin edilen hizmetler için ödenen ücretlerin aksine, dışarı hizmet veren bankaların aldığı ücretler bu brüt gelir tanımına dahil edilecektir.

¹⁰² Belirli muhasebe standartlarına göre, normalde bankacılık hesaplarına ait kalemleri oluşturan ve "vadeye kadar elde tutulan" ve "satılmaya hazır" şeklinde sınıflandırılan menkul kıymetler üzerinden gerçekleşen kârlar/zararlar da brüt gelir tanımının kapsamı dışında tutulur.

2. *Standart Yaklaşım*^{103, 104}

¹⁰³ Komite, yeniden kalibrasyon için risk hassasiyeti daha fazla olan verilerin mevcut olduğu durumlarda, Temel Gösterge Yaklaşımı ve Standart Yaklaşımın kalibrasyonunu yeniden değerlendirmek niyetindedir. Bu yeniden kalibrasyonun, 1. Yapısal Blok kapsamındaki yasal sermaye yükümlülüğünün operasyonel risk unsurunun genel kalibrasyonu üzerinde önemli bir etki yapması amaçlanmamaktadır.

¹⁰⁴ **Alternatif Standart Yaklaşım:**

Ulusal denetim otoritesinin tercihinine bağlı olarak, denetim otoritesi, bir bankanın bu alternatif yaklaşımın örneğin risklerin mükerrer sayımını engellemek yoluyla daha gelişmiş bir temel yarattığı konusunda kendisini ikna etmesi kayıt ve şartıyla, o bankanın Alternatif Standart Yaklaşımı (ASY) uygulamasına izin verebilir. Bir bankanın, ASY'yi kullanma iznini aldıktan sonra, denetim otoritesinden tekrar izin almadan yeniden Standart Yaklaşımına dönüşüne izin verilmez. Büyük piyasalarda faaliyet gösteren ve risklerini çeşitlendirmiş bulunan büyük bankaların ASY'yi kullanması öngörülmektedir.

ASY'de, operasyonel risk yasal sermaye miktarı /yöntemi, iki faaliyet kolu (perakende bankacılık ve ticari bankacılık) dışında, Standart Yaklaşımın aynıdır. Bu istisnai faaliyet kollarında, maruz kalınan risk göstergesi olarak brüt gelirin yerine krediler ve avanslar - bir 'm' sabit faktörüyle çarpılmak suretiyle - kullanılır. Perakende ve ticari bankacılık faaliyet kolları için beta değerleri, Standart Yaklaşımından farklı değildir. Perakende bankacılık için ASY operasyonel risk sermaye bulundurma yükümlülüğü (ticari bankacılık için kullanılan aynı temel formülle) aşağıdaki denklemlerle hesaplanabilir:

$$K_{PB} = \beta_{PB} \times m \times LA_{PB}$$

Bu denklemlerde:

K_{PB} , perakende bankacılık faaliyet kolu için sermaye bulundurma yükümlülüğüdür

β_{PB} , perakende bankacılık faaliyet kolu için beta değeridir.

KT_{PB} , toplam bakiye perakende krediler ve avanslar tutarının (risk ağırlığı hesaplanmadan ve karşılıklar da dahil brüt olarak) son üç yıl içindeki ortalamasıdır.

m, 0.035'dir.

ASY amaçlarıyla, perakende bankacılık faaliyet kolunda toplam krediler ve avanslar tutarı, perakende, perakende sayılan KOBİ'ler ve satın alınan perakende alacaklar kredi portföylerinden çekilen toplam kredi tutarıdır. Ticari bankacılık faaliyet kolunda toplam krediler ve avanslar tutarı, kurumsal, hazine ve merkez bankası, banka, ihtisas kredileri, kurumsal kredi sayılan KOBİ'ler ve satın alınan kurumsal alacaklar kredi portföylerinde çekilen toplam kredi tutarıdır. Bankacılık hesaplarında izlenen menkul kıymetlerin defter değeri de dahil edilmelidir.

ASY'de, bankalar, isterlerse, perakende ve ticari bankacılık sonuçlarını bir %15 beta değeri kullanarak toplayabilirler. Benzer şekilde, brüt gelirlerini diğer altı faaliyet koluna ayıramayan bankalar, bu altı faaliyet kolunda elde ettikleri toplam brüt gelirlerini bir %18 beta değeri kullanarak toplayabilirler ve negatif brüt gelir 654 numaralı paragrafta açıklandığı gibi işlem görür.

Standart Yaklaşımında olduğu gibi, ASY'de de toplam sermaye bulundurma yükümlülüğü, sekiz faaliyet kolunun her birindeki yasal sermaye bulundurma yükümlülüklerinin basit toplamı alınarak hesaplanır.

652. Standart Yaklaşımında, bankaların faaliyetleri, sekiz ayrı faaliyet koluna bölünür: kurumsal finansman, alım-satım & satış, perakende bankacılık, ticari bankacılık, tasfiye (takas) ve ödemeler, acentelik hizmetleri, varlık yönetimi ve perakende aracılık hizmetleri. Bu faaliyet kolları Ek 6'da detaylı bir şekilde açıklanmaktadır.

653. Her faaliyet kolunda, brüt gelir, iş operasyonları ve faaliyetlerin ölçeğini, dolayısıyla, faaliyet kollarının her birinde operasyonel risklerin olası ölçeğini gösteren bir gösterge işlevini görür. Her faaliyet kolu için sermaye bulundurma yükümlülüğü, brüt gelirin o faaliyet koluna tahsis edilen bir faktörle (beta ile gösterilir) çarpılması yoluyla hesaplanır. Beta, belirli bir faaliyet kolundaki operasyonel risk kayıp deneyimi ile o faaliyet kolu için toplam brüt gelir seviyesi arasında sektör çapında mevcut ilişkiyi gösteren bir katsayıdır. Standart Yaklaşımında, brüt gelirin kuruluşun tüm faaliyetleri için değil, her faaliyet kolu için ayrıca ölçüldüğü not edilmelidir; örneğin, kurumsal finansman faaliyet kolunda kullanılan gösterge değeri, kurumsal finansman faaliyet kolunda yaratılan brüt gelirdir.

654. Toplam sermaye bulundurma yükümlülüğü, faaliyet kollarının her birinde her yıla ilişkin hesaplanan yasal sermaye bulundurma yükümlülüklerinin basit toplamının üç yıllık ortalaması olarak hesaplanır. Herhangi belirli bir yılda, herhangi bir faaliyet kolunda (eksi brüt gelirden kaynaklanan) negatif sermaye bulundurma yükümlülükleri, herhangi bir sınırlamaya tâbi olmaksızın, diğer faaliyet kollarındaki pozitif sermaye bulundurma yükümlülüklerini ortadan kaldırılabılır.¹⁰⁵ Bununla birlikte, belirli bir yılda bütün faaliyet kolları için toplam sermaye bulundurma yükümlülüğü negatif ise, o yıl için kesrin pay kısmına yazılması gereken değer sıfır olacaktır.¹⁰⁶ Toplam sermaye bulundurma yükümlülüğü aşağıdaki formülle gösterilebilir:

$$K_{SY} = \{\sum_{yil\ 1-3} \text{maksimum}[\sum(BG_{1-8} \times \beta_{1-8})50]\}/3$$

Bu denklemde:

K_{SY} = Standart Yaklaşımına göre sermaye bulundurma yükümlülüğü

BG_{1-8} = Sekiz faaliyet kolunun her biri için, belirli bir yılda yıllık brüt gelir (yukarıda Temel Gösterge Yaklaşımı kapsamında tanımlandığı gibi)

β_{1-8} = Sekiz faaliyet kolunun her biri için, gereken sermaye seviyesini brüt gelir düzeyine bağlayan ve Komite tarafından belirlenen sabit bir oran.

¹⁰⁵ Denetim otoriteleri ulusal uygulama tercihinə göre, negatif brüt gelir için daha muhafazakar bir uygulama benimseyebilirler.

¹⁰⁶ Temel Gösterge Yaklaşımında olduğu gibi, Standart Yaklaşımında negatif brüt gelirin bir bankanın 1. Yapısal Blok kapsamındaki sermaye bulundurma yükümlülüğünü bozması halinde, denetim otoriteleri 2. Yapısal Blok kapsamında uygun denetimsel tedbirlerin alınmasını değerlendireceklerdir.

Betaların değerleri aşağıda gösterilmektedir:

İş Kolları	Beta Faktörleri
Kurumsal finansman (β_1)	%18
Alım-satım ve satış (β_2)	%18
Perakende bankacılık (β_3)	%12
Ticari bankacılık (β_4)	%15
Takas ve demeler (β_5)	%18
Acentelik hizmetleri (β_6)	%15
Varlık yönetimi (β_7)	%12
Perakende aracılık (β_8)	%12

3. *İleri lm Yaklaşımları (İÖY)*

655. İÖY’de, yasal sermaye yükümlülüğü, İÖY için aşağıda belirtilen nicel ve nitel kriterler kullanılarak bankanın kendi içsel operasyonel risk ölüm sistemiyle tespit edilen risk ltne eşit olacaktır. İÖY’nin kullanılması denetim otoritesinin onayına tâbidir.

656. İÖY’yi kullanan bir banka, faaliyet gösterdiği ülkenin denetim otoritelerinin onayıyla ve kendi kurulu bulunduğu ülkenin denetim otoritelerinin desteğiyle, genel banka grubuna kıyasla önemli sayılmayan, fakat kendileri Bölüm 1’e uygun olarak bu Düzenlemeye tâbi olan, uluslararası faaliyet gösteren banka iştirakleri için yasal sermaye yükümlülüğünü belirlemek amacıyla bir tahsis mekanizması kullanabilir. Denetim otoritesinin onayı, bankanın bu iştirakleri için uyguladığı tahsis mekanizmasının uygun olduğunu ve ampirik kanıtlarla desteklenebileceğini ilgili denetim otoritelerini tatmin edici bir Şekilde göstermesi Şartına bağlı olacaktır. Her iştirakin yönetim kurulu ve st yönetimi, iştirakin operasyonel riskleri ve kontrolleriyle ilgili kendi değerlendirmesini yapmaktan ve iştirakin bu risklere karşı yeterli sermayeye sahip olmasını sağlamaktan sorumludurlar.

657. Paragraf 669(d)’de belirtildiği gibi denetim otoritesinin onayına tâbi olarak, risk eitlendirme faydalarının iyi gereklendirilmiş bir tahmini, grup çapında yapılabileceği gibi banka iştiraki seviyesinde de yapılabilir. Bununla birlikte, faaliyet gösterdiği ülkenin denetim otoriteleri ilgili banka iştiraklerinin sermaye yükümlülüklerini münferiden hesaplamaları gerektiğine karar verdiği takdirde (Bölüm 1’e bakınız), ilgili banka iştirakleri, grup çapında risk eitlendirme faydalarını kendi İÖY hesaplamalarına dahil edemezler (rneğin, uluslararası faaliyet gösteren bir banka iştiraki önemli sayıldığı takdirde, o banka iştiraki, kendi faaliyetlerinin yarattığı risk eitlendirme faydalarını (yani, alt-konsolide seviyede oluşan faydalar) hesaplamaya dahil edebilir, fakat ana Şirketinin risk eitlendirme faydalarını hesaplamaya dahil edemez).

658. Bir tahsis yönteminin uygun olup olmadığı, risk açısından hassas tahsis tekniklerinin gelişmişlik düzeyine ve bu tekniklerin tüzel kişilerde ve tüm banka grubunda operasyonel risk düzeyini hangi oranda yansıtığına dikkat edilerek

incelenecek ve tespit edilecektir. İlgili denetim otoriteleri, brüt gelire dayanan veya operasyonel risk için başka göstergelere (proxy) dayanan tekniklere ilk onay verilmiş olmasına rağmen, İÖY'yi uygulayan banka gruplarının risk hassasiyeti daha fazla olan yeni operasyonel risk tahsis teknikleri geliştirme çabalarını sürdürmelerini beklerler.

659. İÖY'yi kullanan bankaların kendi sermaye yükümlülüklerini hem bu yaklaşımı uygulayarak hem de paragraf 46'da açıklanan ve tanımlanan 1988 Uzlaşısını dikkate alarak hesaplamaları gerekecektir.

C. Kabul Edilebilirlik Kriterleri

1. Standart Yaklaşım¹⁰⁷

660. Standart Yaklaşımı kullanmak için gerekli niteliklere haiz olabilmek ve yöntemi kullanmaya hak kazanabilmek için, bir bankanın, asgari olarak:

- yönetim kurulunun ve üst yönetiminin (duruma göre) operasyonel risk yönetim çerçevesinin gözetiminde-denetiminde aktif görev aldığı;
- kavramsal olarak sağlam olan ve bütünlük içinde uygulanan bir operasyonel risk yönetim sisteminin bulunduğu; ve
- hem büyük faaliyet kollarında hem de iç kontrol ve teftiş alanlarında bu yaklaşımı uygulamak için yeterli kaynaklara sahip olduğu

konularında ilgili denetim otoritesini ikna etmesi gerekir.

661. Denetim otoriteleri, bir bankanın Standart Yaklaşımının yasal sermaye hesabı amacıyla kullanılmadan önce, bir ilk izleme süresi boyunca izlenmesi için ısrar etme hakkına sahiptirler.

662. Bir bankanın, mevcut faaliyet kolları ve faaliyetlerinden elde ettiği brüt geliri standart ölçüm yöntemine ilişkin çerçeveye eşlemek için somut ve belirli politikalar geliştirmeli ve yazılı hale getirilmiş kriterlere sahip olmalıdır. Bu kriterler, yeni veya değişen faaliyet kolları için gözden geçirilmeli ve gerekirse ayarlamalar yapılmalıdır. İş birimleri eşlemesine ilişkin prensipler Ek 6'da düzenlenmektedir.

663. Uluslararası düzeyde faaliyet gösteren bazı bankalar Standart Yaklaşımı kullanmak isteyeceklerdir; bundan dolayı, bu tür bankaların yeterli ve uygun operasyonel risk yönetim sistemlerine sahip olmaları önemlidir. Sonuç olarak,

¹⁰⁷ Bankaların Alternatif Standart Yaklaşımı uygulamasına izin veren denetim otoriteleri, o yaklaşım için uygun kabul edilebilirlik kriterlerini kararlaştırmalıdır, çünkü bu bölümün 662 ve 663. paragraflarında belirtilen kriterler o yaklaşım için uygun olmayabilir.

Standart Yaklaşımı uygulayan uluslararası düzeyde faaliyet gösteren bir banka aşağıda sayılan ilave kriterlere de uymalıdır:¹⁰⁸

- (a) Bankanın, operasyonel risk yönetim fonksiyonuna verilen görev ve sorumlulukları açıkça gösteren bir operasyonel risk yönetim sistemi bulunmalıdır. Operasyonel risk yönetim fonksiyonu, operasyonel riski tanımlamak, değerlendirmek, izlemek ve kontrol etmek/ azaltmak amacına yönelik stratejiler geliştirmekten; operasyonel risk yönetimi ve kontrollerine ilişkin banka düzeyinde geçerli politika ve prosedürler belirlemekten; bankanın operasyonel risk değerlendirme yönteminin tasarlanması ve uygulanmasından ve operasyonel risk için bir risk raporlama sisteminin tasarlanması ve uygulanmasından sorumludur.
- (b) Banka, içsel operasyonel risk değerlendirme sisteminin bir parçası olarak, banka, faaliyet kollarına göre önemli kayıplar da dahil, ilgili operasyonel risk verilerini sistemli bir şekilde izlemelidir. Bankanın operasyonel risk değerlendirme sistemi, bankanın risk yönetim süreçlerine entegre edilmelidir. Bu sistemin çıktısı, bankanın operasyonel risk profilini izleme ve kontrol etme sürecinin ayrılmaz bir parçası olmalıdır. Örneğin, bu bilgiler, risk raporlama, yönetim raporlaması ve risk analizinde önemli ve belirleyici rol oynamalıdır. Banka, operasyonel risk yönetimini banka çapında geliştirme ve güçlendirme amacına yönelik teşvikler yaratmak için belirli tekniklere sahip olmalıdır.
- (c) Önemli operasyonel kayıplar da dahil maruz kalınan operasyonel riskler ilgili faaliyet kolu yönetimine, üst yönetime ve yönetim kuruluna düzenli olarak rapor edilmelidir. Banka, yönetime yapılan raporlardaki bilgilere dayalı olarak uygun tedbirleri almak için gerekli prosedürlere sahip olmalıdır.
- (d) Bankanın operasyonel risk yönetim sistemi iyi bir şekilde yazılı hale getirilmelidir. Bankanın operasyonel risk yönetim sistemine ilişkin dahili politika, kontrol ve prosedürlerden oluşan yazılı hale getirilmiş bir sete uyumu sağlama amacına yönelik bir programı bulunmalı ve bu program, uyumsuzluk halinde ne yapılacağını gösteren politikaları da içermelidir.
- (e) Bankanın operasyonel risk yönetim süreçleri ve ilgili değerlendirme sistemi, doğrulama ve onaya ve düzenli bağımsız denetime tâbi tutulmalıdır. Bu denetimler, hem ilgili faaliyet kollarının hem de operasyonel risk yönetimi fonksiyonunun faaliyetlerini kapsamalıdır.
- (f) Bankanın operasyonel risk değerlendirme sistemi (dahili doğrulama ve onay süreçleri de dahil), dış denetçilerin ve/veya denetim otoritelerinin düzenli incelemesine tâbi tutulmalıdır.

¹⁰⁸ Bu kriterler, diğer bankalar için tavsiye edilmektedir ve bu kriterlerin uyulması gerekli yükümlülükler olup olmayacağı ulusal uygulama tercihine bağlıdır.

2. İleri Ölçüm Yaklaşımları (İÖY)

(i) Genel Standartlar

664. Bir bankanın İÖY'yi kullanabilmek için gerekli niteliklere haiz olabilmesi için asgari olarak:

- yönetim kurulunun ve üst düzey yönetiminin (duruma göre) operasyonel risk yönetim çerçevesinin gözetim ve denetiminde aktif görev aldığı;
- kavramsal olarak sağlam olan ve bütünlük içinde uygulanan bir operasyonel risk yönetim sisteminin bulunduğu; ve
- hem büyük faaliyet kollarında hem de iç kontrol ve teftiş alanlarında bu yaklaşımı uygulamak için yeterli kaynaklara sahip olduğu

konularında ilgili denetim otoritesini ikna etmesi gereklidir.

665. Bir bankanın İÖY uygulaması, yasal sermaye hesaplaması amacıyla kullanılmadan önce, denetim otoritesinin ilk izleme sürecine tâbi olacaktır. Bu süreç, denetim otoritesinin bu yaklaşımın güvenilir ve uygun olup olmadığını belirlemesine olanak sağlayacaktır. Aşağıda açıklandığı gibi, bir bankanın içsel ölçüm sistemi; içsel ve ilgili dışsal kayıp verilerinin, senaryo analizinin ve bankaya özgü iş ortamı ve iç kontrol faktörlerinin birlikte kullanımına dayalı olarak, beklenmeyen kayıpları makul ölçülerde tahmin edebilmelidir. Bankanın ölçüm sistemi, ayrıca, operasyonel risk için ekonomik sermayenin faaliyet kollarına tahsisini, ilgili faaliyet kollarında operasyonel risk yönetiminin geliştirilmesi için teşvikler yaratacak bir tarzda destekleyebilmelidir.

(ii) Nitel Standartlar

666. Bir bankanın operasyonel risk sermayesi için yasal sermayenin hesaplanmasında İÖY'ü kullanmasına izin verilebilmesi için, bankanın aşağıda sayılan nitel standartlara uyum sağlaması gereklidir:

- (a) Bankada, bankanın operasyonel risk yönetim çerçevesinin tasarlanması ve uygulanmasından sorumlu olan bağımsız bir operasyonel risk yönetim fonksiyonu bulunmalıdır. Bu fonksiyon, operasyonel risk yönetimi ve kontrollerine ilişkin banka düzeyinde geçerli politikalar ve prosedürler belirlemekten; bankanın operasyonel risk ölçüm yönteminin tasarlanması ve uygulanmasından; operasyonel risk için bir risk raporlama sisteminin tasarlanması ve uygulanmasından ve operasyonel risk tanımlama, ölçme, izleme ve kontrol etme/azaltma amacına yönelik stratejiler geliştirmekten sorumludur.
- (b) Bankanın operasyonel risk ölçüm sistemi, bankanın günlük risk yönetimi süreçlerine yakından entegre edilmelidir. Bu sistemin çıktısı, bankanın

operasyonel risk profilini izleme ve kontrol etme sürecinin ayrılmaz bir parçası olmalıdır. Örneğin, bu bilgiler, risk raporlaması, yönetim raporlaması, içsel sermaye tahsisi ve risk analizinde önemli ve belirleyici rol oynamalıdır. Banka, operasyonel risk yönetimini firma çapında geliştirmek amacına yönelik teşvikler yaratmak ve operasyonel risk için ayrılacak sermayeyi büyük faaliyet kollarına tahsis etmek için belirli tekniklere sahip olmalıdır.

- (c) Maruz bulunulan operasyonel riskler ile kayıp deneyimleri ilgili faaliyet kolu yönetimine, üst düzey yönetime ve yönetim kuruluna düzenli olarak raporlanmalıdır. Bankanın, yönetim raporlarındaki bilgiler esas alınarak gerekli tedbirleri almak için prosedürleri bulunmalıdır.
- (d) Bankanın operasyonel risk yönetim sistemi, iyi bir şekilde yazılı hale getirilmelidir. Bankanın, operasyonel risk yönetim sistemine ilişkin dahili politika, kontrol ve prosedürlerden oluşan yazılı hale getirilmiş bir sete uyumu sağlama amacına yönelik bir programı bulunmalı ve bu program, uyumsuzluk halinde nelerin yapılacağını gösteren politikaları da içermelidir.
- (e) İç ve/veya dış denetçiler, operasyonel risk yönetim süreçleri ve ölçüm sisteminde düzenli denetimler yapmalıdırlar. Bu denetim, hem ilgili faaliyet kollarının hem de bağımsız operasyonel risk yönetimi fonksiyonunun faaliyetlerini içermelidir.
- (f) Operasyonel risk ölçüm sisteminin dış denetçiler ve/ veya denetim otoriteleri tarafından onaylanması süreci aşağıdakileri içermelidir:
 - iç doğrulama ve onay süreçlerinin tatmin edici bir şekilde çalıştığının doğrulanması; ve
 - risk ölçüm sistemiyle bağlantılı veri akışları ve süreçlerinin şeffaf ve ulaşılabilir olmasının sağlanması. Özellikle, denetçilerin ve ilgili denetim otoritelerinin bu sistemin detaylı tanımlamalarına ve parametrelerine gerekli gördüklerinde ve uygun usullerle kolay erişebilecek bir konumda olmaları gerekir.

(iii) *Nicel Standartlar*

İÖY Sağlamlık Standardı

667. Operasyonel riske ilişkin analitik yaklaşımların sürekli olarak geliştirilmesinden dolayı, Komite, yasal sermaye hesaplamak için gerekli operasyonel risk ölçütünü bulmak için kullanılacak yaklaşım veya dağılım varsayımları konusunda herhangi bir spesifik belirleme yapmamaktadır. Bununla birlikte, bir banka uyguladığı yaklaşımın kayıp dağılımının kuyruğunda yer alan potansiyel kayıp olaylarını başarıyla modelleyebildiğini gösterebilmelidir. Hangi yaklaşım uygulanırsa uygulansın, bir banka, kullandığı operasyonel risk

ölçütünün, kredi riskine ilişkin içsel derecelendirme yaklaşımındaki denkleme (yani, bir yıl elde tutma süresine ve 99,9 güven aralığına denk) bir sağlamlık standardına uyduğunu göstermelidir.

668. Komite, İÖY sağlamlık standardının bir operasyonel risk ölçüm ve yönetim sisteminin geliştirilmesinde bankalara önemli esneklik kazandırdığını kabul etmektedir. Bununla birlikte bankalar, bu sistemlerin geliştirilmesinde, operasyonel risk modeli geliştirme ve bağımsız model doğrulama/onaylama için sağlam ve katı prosedürlere sahip olmalıdırlar. Komite, potansiyel operasyonel kayıplarla ilgili güvenilir ve tutarlı tahminler yapmaya yönelik gelişen sektör uygulamalarını, uygulama öncesinde inceleyecektir. Komite, toplanan verileri ve İÖY ile tahmin edilen sermaye yükümlülüklerinin seviyesini de inceleyecektir ve uygun gördüğü takdirde, öneriler geliştirecektir.

Detaylı Kriterler

669. Bu bölüm, asgari yasal sermaye yükümlülüğünün hesaplanması amacıyla dahili olarak geliştirilen operasyonel risk ölçütlerine uygulanacak bir nicel standartlar dizisini tanımlamaktadır.

- (a) Bir içsel operasyonel risk ölçüm sisteminin, Komite'nin paragraf 644'te tanımladığı operasyonel risk kapsamına ve Ek 7'de tanımladığı kayıp olayı türleri ile uyumlu ve tutarlı olmalıdır.
- (b) Banka, dahili iş uygulamalarının BK'yi yeterince kapsadığını kanıtlamadıkça, denetim otoriteleri, bankanın yasal sermaye yükümlülüğünü beklenen kayıplar (BK) ve beklenmeyen kayıpların (BMK) toplamı olarak hesaplamasını isteyeceklerdir. Bir başka deyişle, asgari yasal sermaye yükümlülüğü hesaplamasını sadece (BMK)'ye dayandırabilmek için, banka, BK risklerini ölçtüğünü ve muhasebeleştirdiğini kendi ulusal denetim otoritesini tatmin edecek şekilde gösterebilmelidir.
- (c) Bir bankanın risk ölçüm sistemi, kayıp tahminlerinin kuyruk şeklini etkileyen önemli operasyonel risk belirleyici faktörlerini kapsamak için yeterli düzeyde "çeşitlendirilmiş" olmalıdır.
- (d) Asgari yasal sermaye yükümlülüğünü hesaplamak için, farklı operasyonel risk tahminlerine ilişkin risk ölçüm sonuçlarının toplanması gerekir. Bununla birlikte, bir bankanın, korelasyonları belirlemek için kullandığı sistemlerin sağlam olduğunu, doğru uygulandığını ve bu korelasyon tahminlerini (özellikle stres dönemlerinde) etkileyen belirsizliği dikkate aldığını ulusal denetim otoritesini tatmin edecek şekilde göstermek şartıyla, çeşitli münferit operasyonel risk tahminleri arasında kendisinin dahili olarak tespit ettiği operasyonel risk kayıp korelasyonlarını kullanmasına izin verilebilir. Banka, uyguladığı korelasyon varsayımlarını, uygun nitel ve nicel teknikler kullanarak doğrulamalıdır.

- (e) Her operasyonel risk ölçüm sisteminin bu bölümde belirtilen denetim otoritesince öngörülen sağlamlık standardına uymasına yönelik belirli temel özellikleri bulunmalıdır. Bu özellikler; içsel verilerin, ilgili ve amaca uygun dış verilerin, senaryo analizinin ve iş ortamını ve iç kontrol sistemlerini yansıtan başka faktörlerin kullanılmasını içermelidir.
- (f) Bir banka, genel operasyonel risk ölçüm sisteminde bu temel unsurların ağırlıklarını tespit etmek için güvenilir, şeffaf, iyi dokümente edilmiş ve kontrol edilebilen ve onaylanabilen bir yaklaşım benimsemeli ve uygulamalıdır. Örneğin, esas olarak dahili ve harici kayıp olayı verilerine dayanan 99.9^{ncu} yüzdeline tekabül eden güven aralığında yapılan tahminlerin, bir ağır-kuyruklu kayıp dağılımı ve az sayıda gözlemlenmiş kayıp olayı bulunan faaliyet kolları için güvenilir olmadığı durumlar söz konusu olabilir. Bu durumlarda, senaryo analizi ve iş ortamı ve kontrol faktörleri, risk ölçüm sisteminde daha öncelikli ve önemli bir rol oynayabilir. Öte yandan, esas olarak bu verilere dayanan 99.9^{ncu} yüzdeline tekabül eden güven aralığında yapılan tahminlerin güvenilir sayıldığı hallerde, operasyonel kayıp olayı verileri risk ölçüm sisteminde daha öncelikli ve önemli bir rol oynayabilir. Herhalde, bankanın dört temel unsurun ağırlığını tespit etmek için kullandığı yaklaşım dahili olarak uyumlu olmalı ve çerçevenin diğer unsurlarında daha önce dikkate alınmış bulunan nitel değerlendirmeler veya risk azaltıcıların mükerrer sayımını engellemelidir.

İçsel Veriler

670. Bankalar, içsel kayıp verilerini bu bölümde bahsi geçen kriterlere göre izlemelidirler. İçsel kayıp olayı verilerini izlemek, güvenilir bir risk ölçüm sisteminin geliştirilmesinin ve işlerliğinin olmazsa olmaz bir önkoşuludur. İçsel kayıp verileri, bir bankanın yaptığı risk tahminlerinin fiili kayıp deneyimiyle bağlantısı için de yaşamsal öneme sahiptir. Bu, içsel kayıp verilerinin ampirik risk tahminlerinin temeli olarak ya da bankanın risk ölçüm sisteminin girdileri ve çıktılarını doğrulama aracı olarak ya da kayıp deneyimleri ile risk yönetim ve kontrol kararları arasında bir bağlantı olarak kullanılması da dahil, çeşitli farklı yollarla sağlanabilir.

671. Bankanın cari iş faaliyetleri, teknolojik süreçleri ve risk yönetim prosedürleri ile açıkça ilişkilendirilmiş içsel kayıp verileri amaca en uygun verilerdir. Bu nedenle, banka, muhakemeye dayanan aşma, indirme veya yükseltme veya başka ayarlamaların yapılabildiği durumlar da dahil, tarihsel kayıp verilerinin amaca uygunluğunun sürüp sürmediğini, bu verilerin hangi ölçüler içinde kullanılabileceğini ve bu kararları almaya kimin yetkili olduğunu değerlendirmek için yazılı hale getirilmiş prosedürlere sahip olmalıdır.

672. Yasal sermayeyi hesaplamak amacıyla kullanılan ve dahili olarak oluşturulan operasyonel risk ölçütleri; içsel kayıp verilerinin doğrudan doğruya kayıp ölçütüne ilişkin modelin kurulması için mi yoksa modeli onaylamak/doğrulamak için mi kullanıldığına bakılmaksızın, en az beş yıllık bir

gözlem süresine dayanmalıdır. Bir banka İÖY uygulamasına ilk geçtiğinde, üç yıllık bir tarihsel veri uzunluğu kabul edilebilir bir veri uzunluğudur(bu, paragraf 46'daki paralel hesaplamaları da içerir).

673. Yasal sermaye amaçlarıyla kullanılabilmek için, bir bankanın içsel kayıp verilerinin toplanması süreçleri aşağıdaki standartlara uygun olmalıdır:

- Bir banka, denetim otoritesinin onaylama/doğrulama işlemine yardımcı olmak için, tarihsel içsel kayıp olaylarını Ek 6 ve 7'de tanımlanan ilgili 1. seviye denetim otoritesi kategorilerine eşleyebilmeli ve bu verileri talepleri üzerine denetim otoritelerine sunabilmelidir. Banka, kayıpları belirlenmiş faaliyet kollarına ve olay türlerine tahsis etmek için yazılı hale getirilmiş objektif kriterler uygulamalıdır. Bununla birlikte, bu kategorileri içsel operasyonel risk ölçüm sisteminde hangi ölçülerde uygulayacağına ilişkin karar bankanın kendi ihtiyarındadır.
- Bir bankanın içsel kayıp verileri kapsamlı olmalı ve ilgili bütün alt-sistemler ve coğrafi alanlardaki alakalı bütün önemli faaliyetleri ve riskleri kapsamalıdır. Bir banka, kapsam dışı bırakılan faaliyetlerin veya risklerin tek başına ve toplu olarak genel risk tahminleri üzerinde önemli bir etki yapmayacağını gösterebilmelidir. Banka, içsel kayıp verilerini toplamak için uygun bir *minimum* brüt kayıp eşik değeri (örneğin 10.000 €) uygulamalıdır. Bu uygun eşik değer, bankalar arasında ve aynı banka içinde farklı faaliyet kolları ve/veya olay türleri arasında bir miktar farklılık gösterebilir. Bununla birlikte, belirli eşik değerler, benzer bankaların kullandığı eşik değerlere genel olarak uyumlu olmalıdır.
- Brüt kayıp miktarlarına ilişkin bilgilerin yanı sıra, bir banka, olayın tarihi ve brüt kayıp miktarından yapılan tahsilat/kurtarma miktarı hakkında bilgiler ve ayrıca, kayıp olayının sebepleri veya belirleyici etkenleri hakkında bazı açıklayıcı bilgiler de toplamalıdır. Açıklayıcı bilgilerin detay seviyesi, ilgili brüt kayıp miktarının seviyesine uygun olmalıdır.
- Bir banka, bir merkezi departmanda (örneğin, bilgi teknolojileri birimi) veya birden fazla faaliyet alanını kapsayan bir birimde bir olaydan kaynaklanan kayıp verileri ile birlikte zaman içinde bağlantılı olaylardan kaynaklanan kayıp verilerini tespit etmekle ilgili belirli kriterler geliştirmelidir.
- Kredi riskiyle bağlantılı olan ve geçmişten beri bankaların kredi riski veri tabanlarına dahil edilen operasyonel risk kayıpları (örneğin, teminat yönetiminde başarısızlık), bu Çerçeve de, asgari yasal sermayenin hesaplanması amacıyla kredi riski sayılmaya devam edilecektir. Bu nedenle, bu kayıplar, operasyonel risk sermaye bulundurma yükümlülüğüne tâbi olmayacaktır.¹⁰⁹ Buna rağmen, bankalar, içsel operasyonel risk yönetimi amaçlarıyla, kredi riskiyle bağlantılı olanlar da dahil, bütün önemli

¹⁰⁹ Bu, kredi riski ve operasyonel risk veritabanlarını daha yeni oluşturmakta olanlar da dahil bütün bankalar için geçerlidir.

operasyonel risk kayıplarını operasyonel risk tanımının kapsamına (paragraf 644'te verilen tanıma ve Ek 7'de sayılan kayıp olayı türlerine) uygun bir şekilde belirlemelidirler. Bu operasyonel riskle bağlantılı önemli kredi riski kayıpları, bir bankanın kendi içsel operasyonel risk veri tabanında ayrıca işaretlenerek gösterilmelidir. Bu kayıpların önem düzeyi, bankalar arasında ve bir banka içinde farklı faaliyet kolları ve/veya olay türleri arasında farklılık gösterebilir. Bu önemlilik eşiği değerleri, benzer bankaların kullandığı eşik değerlere genel olarak uygun ve bunlarla uyumlu olmalıdır.

- Piyasa riskiyle bağlantılı olan operasyonel risk kayıpları, bu Çerçeve de, asgari yasal sermayenin hesaplanması amacıyla operasyonel risk sayılacak ve dolayısıyla, operasyonel risk sermaye bulundurma yükümlülüğüne tâbi olacaktır.

Dış Veriler

674. Bir bankanın operasyonel risk ölçüm sisteminde, özellikle bankanın sık olmamakla birlikte potansiyel olarak ciddi kayıplara maruz kalabileceğine inanmak için sebepler varsa, amaca uygun dış veriler de (halka açık veriler ve/veya bir veri tabanında toplanan ve diğer bankaların da verilerini içeren sektör verileri) kullanılmalıdır. Bu dış veriler; fiili kayıp miktarı hakkındaki verileri, olayın meydana geldiği iş operasyonlarının büyüklüğüne dair bilgileri, kayıp olaylarının sebep ve koşullarına ilişkin bilgileri veya kayıp olayının diğer bankalar için öneminin değerlendirilmesine yardımcı olabilecek başka bilgileri de içermelidir. Bir bankanın, dış verilerin kullanılması gereken durumları ve verileri hesaplamaya dahil etmek için kullanacağı yöntemleri (örneğin, yükseltme veya azaltma, nitel ayarlamalar veya gelişmiş senaryo analizinin bildirilmesi gibi) belirlemek amacıyla yönelik sistemli bir süreci bulunmalıdır. Dış verilerin kullanılmasına ilişkin koşullar ve uygulamalar düzenli olarak gözden geçirilmeli, kaydedilmeli ve periyodik olarak bağımsız denetime tâbi tutulmalıdır.

Senaryo Analizi

675. Bir banka, yüksek tutarlı kayıp olaylarıyla ilgili maruz bulunduğu risk düzeyini değerlendirmek amacıyla, dış verilerle bağlantılı olarak bir uzman görüşüne dayalı senaryo analizi yöntemini kullanabilir. Bu yaklaşım, yüksek tutarlı kayıp olayları hakkında gerekçelere dayanan değerlendirmeler yapabilmek için, deneyimli yöneticiler ve risk yönetim uzmanlarının bilgisine dayanır. Örneğin, bu uzman değerlendirmeleri, varsayılan bir istatistiksel kayıp dağılımının parametreleri olarak ifade edilebilir. Ayrıca, senaryo analizi, bankanın operasyonel risk ölçümü çerçevesi içinde kullanılan korelasyon varsayımlarından sapmaların etkisini değerlendirmek ve özellikle, birden fazla eşzamanlı operasyonel risk kayıp olayından kaynaklanabilecek olası zararları değerlendirmek amacıyla da kullanılmalıdır. Zaman içinde bu değerlendirmelerin makul değerlendirmeler olarak kalmalarını sağlamak için fiilen gerçekleşen kayıp olayı deneyimleriyle karşılaştırılmak suretiyle doğrulanması ve gerekirse yeniden değerlendirilmesi gereklidir.

İş Ortamı ve İç Kontrol Faktörleri

676. Bir bankanın banka-çapında risk değerlendirme yöntemi, fiilen gerçekleşen veya senaryoya dayanan kayıp verilerini kullanmanın yanı sıra, bankanın operasyonel risk profilini değiştirebilecek olan temel iş ortamı ve iç kontrol faktörlerini de kapsamalıdır. Bu faktörler, bankanın risk değerlendirmelerini daha geleceğe dönük yapacak; bankanın kontrol ve çalışma ortamlarının kalitesini daha doğrudan yansıtacak; sermaye değerlendirmelerinin risk yönetim hedeflerine uyumlu olmasına yardımcı olacak ve operasyonel risk profillerindeki hem iyileşmeleri hem de kötüleşme ve bozulmaları daha çabuk tespit edecektir. Yasal sermaye hesaplaması amaçlarıyla kullanılabilmesi için, bu faktörlerin bir bankanın risk ölçüm çerçevesinde kullanımı aşağıdaki standartlara uygun olmalıdır:

- Her faktör seçiminin, etkilenen iş alanları hakkında uzman görüşlerini de içeren ve deneyimlere dayanan anlamlı bir risk belirleyicisi olduğunun kanıtlanması gereklidir. Mümkün olan durumlarda, bu faktörler, doğrulanmaları ve onaylanmalarına olanak sağlayacak nicel ölçütlere dönüştürülebilmelidir.
- Bir bankanın risk tahminlerinin faktörlerdeki değişimlere ve çeşitli faktörlerin nispi ağırlığına karşı hassasiyeti sağlam temellere dayanmalıdır. Bu çerçeve, risk kontrollerindeki gelişmelerden kaynaklanan risk değişikliklerinin yanı sıra, faaliyetlerin artan karmaşıklığından veya iş hacmindeki artıştan dolayı meydana gelebilecek potansiyel risk artışlarını da yakalayabilmelidir (analize dahil edebilmelidir).
- Ampirik tahminlerdeki ayarlamalar için destekleyici bir gerekçe olarak kullanımı da dahil bütün kullanım amaçları ve çerçevenin kendisi, iyi dokümanite edilmeli ve hem banka içinde hem de denetim otoriteleri tarafından bağımsız denetime tâbi tutulmalıdır.
- Zaman içinde bu sürecin ve sonuçlarının, gerçekleşen içsel kayıp olayları ve ilgili dış veriler ile karşılaştırılmak suretiyle doğrulanması/onaylanması ve gereken ayarlamaların yapılması gereklidir.

(iv) *Riskin Azaltılması*¹¹⁰

677. İÖY’de, bir bankanın asgari yasal sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasında kullanılan operasyonel risk ölçütlerinde sigortanın risk azaltıcı etkisini dikkate almasına izin verilecektir. Sigortanın risk azaltıcı etkisi, İÖY ile hesaplanan toplam operasyonel risk sermaye bulundurma yükümlülüğünün %20’siyle sınırlı olacaktır.

¹¹⁰ Komite, operasyonel risk için risk azaltıcılarının kullanımı hakkında sektörle devam eden diyalogunu sürdürmek istemektedir ve bu bağlamda, artan deneyim esasında, operasyonel risk azaltıcıları ile ilgili kriterleri ve bunların dikkate alınmasına ilişkin limitleri gözden geçirebilir.

678. Bir bankanın bu risk azaltıcılardan istifade etme kabiliyeti, aşağıdaki kriterlere uyması şartına bağlı olacaktır:

- Sigortacının asgari hasar tazminatı ödeme kabiliyeti derecesi A (veya muadili) olmalıdır.
- Sigorta poliçesinin ilk geçerlilik süresi en az bir yıl olmalıdır. Kalan geçerlilik süresi bir yıldan kısa olan poliçeler için, banka, kalan geçerlilik süresi 90 gün veya daha kısa olan poliçeler için %100 kesinti oranına kadar poliçenin azalan kalan geçerlilik süresini yansıtan uygun kesintileri yapmalıdır.
- Sigorta poliçesinde asgari iptal ihbarı süresi 90 gün olmalıdır.
- Sigorta poliçesinde, ilgili denetim otoritesinin karar ve fiilleriyle tetiklenen ya da temerrüde düşen bir banka ile ilgili olarak, bankaya karşı tasfiye takibinin başlatılmasından veya kayyım tayininden sonra olan olaylar hariç, bankanın, kayyımın veya tasfiye memurunun bankanın maruz kaldığı kayıplar veya yaptığı masrafların tazminini talep etmesini engelleyen herhangi bir istisna, tenzili muafiyet veya sınırlama bulunmamalıdır; ancak şu şartla ki, sigorta poliçesi, denetim otoritesinin karar ve eylemlerinden kaynaklanan para cezaları, cezalar veya cezai tazminatları kapsam dışı tutabilir.
- Risk azaltımına ilişkin hesaplamalar, bankanın sigorta kapsamını, bankanın genel operasyonel risk sermayesi tespitinde kullandığı fiili kayıp olasılığı ve kaybın etkileriyle ilişkisinde şeffaf ve bu olasılık ile etkilere uygun olan bir tarzda yansıtmalıdır.
- Sigortanın bir üçüncü tarafa yaptırılması gereklidir. Grup içi sigorta şirketleri ve bağlı şirketlere sigorta yaptırılması halinde, üstlenilen risklerin, örneğin kabul edilebilirlik kriterlerine uyan reasürans yoluyla, bir bağımsız üçüncü tarafa devredilmesi gerekir.
- Sigortanın dikkate alınması için kullanılan çerçeve, sağlam temellere dayanmalı ve iyi dokümanite edilmelidir.
- Banka, operasyonel riski azaltmak amacıyla kullandığı sigortanın bir tanımını vermelidir.

679. Bir bankanın İÖY kapsamında sigortanın tanınması için kullandığı yöntemin, sigorta tanıma tutarında uygun indirimler veya kesintiler yoluyla, aşağıdaki unsurları da kapsamaması gereklidir:

- Yukarıda belirtildiği gibi, bir yıldan daha kısa ise, poliçenin kalan geçerlilik süresi;
- Bir yıldan daha kısa ise, poliçenin iptal ihbarı süresi ve

- Sigorta poliçelerinin kapsamaları arasında uyumsuzluklar ve ödemelerde belirsizlikler.

D. Kısmi Kullanım

680. Bir bankanın, faaliyetlerinin bir kısmı için İÖY'yi, diğer faaliyetleri için de Temel Gösterge Yaklaşımını veya Standart Yaklaşımını kullanmasına (kısmi kullanım), aşağıda sayılan yükümlülüklerle uyması şartıyla izin verilecektir:

- Bankanın global ve konsolide operasyonlarının bütün operasyonel riskleri kapsanmalıdır;
- Bankanın İÖY kapsamı içindeki bütün operasyonları, İÖY yaklaşımının kullanılmasına ilişkin nitel kriterlere uygun olmalı; diğer daha basit yaklaşımlardan birinin kullanıldığı operasyonları ise o yaklaşımla ilgili kabul edilebilirlik kriterlerine uygun olmalıdır;
- İÖY uygulama tarihinde, bankanın operasyonel risklerinin önemli bir kısmının İÖY kapsamında olması gereklidir; ve
- Banka, İÖY'yi operasyonlarının önemsiz bir kısmı hariç hepsine uygulamayı hedeflediği zaman programını da içeren bir planı ilgili denetim otoritesine ibraz etmelidir. Bu plan, zaman içinde İÖY yaklaşımına geçmenin fizibilitesi ve uygulanabilirliğine dayanmalı ve başka hiç bir sebebe dayanmamalıdır.

681. Denetim otoritesinin iznine tâbi olarak kısmi kullanımı seçen bir banka, operasyonlarının hangi kısımlarında İÖY yaklaşımını uygulayacağına, ilgili faaliyet kolları, hukuki yapı, coğrafi veya başka dahili faktörlere göre karar verebilir.

682. Denetim otoritesinin iznine tâbi olarak, bir banka İÖY dışında bir yaklaşımı global ve konsolide bazda kullanmak ve uygulamak istediği takdirde ve 680. paragrafın üçüncü ve/ veya dördüncü koşuluna uymuyorsa, o banka, sınırlı durum ve koşullarda:

- bir İÖY yaklaşımını daima kısmi olarak uygulayabilir ve
- İÖY'nin faaliyet gösterdiği ülkenin denetim otoritesi tarafından onaylanmış olması ve bankanın kendi kurulu bulunduğu ülkenin denetim otoritesi tarafından kabul edilebilir olması şartıyla, bir iştirakinde yaptığı bir İÖY hesaplamasının sonuçlarını, global ve konsolide operasyonel risk sermaye yükümlülüğü hesaplamasına dahil edebilir.

683. 682. paragrafta belirtilen nitelikteki izinler sadece istisnai olarak verilmelidir. Bu istisnai izinler, genellikle, bir bankanın bu koşullara uymasına bankanın yabancı ülkelerdeki iştiraklerinin tâbi olduğu denetim otoritelerinin uygulama kararlarının engel olduğu durumlarla sınırlı tutulmalıdır.

Piyasa Riski

A. Risk Ölçüm Kuralları

683(i). Piyasa riski, piyasa fiyatlarındaki hareketlerden dolayı bilanço içi veya dışı pozisyonlarda ortaya çıkabilecek kayıp riski olarak tanımlanır. Bu kapsamdaki riskler:

- Alım-satım hesaplarında yer alan faiz oranıyla ilişkili araçlar ve hisse senetleri nedeniyle maruz kalınan riskler; ve
- Bankanın maruz kaldığı kur riski ve emtia riskidir.

1. *Sermaye Gereksiniminin Kapsamı ve Uygulama Alanı:*

683(ii). Faiz oranıyla ilişkili araçlara ve hisse senetlerine ilişkin sermaye gereksinimi, 690 ilâ 701. paragraf hükümlerinin yanı sıra, bankaların ihtiyatlı bir şekilde değerledikleri cari alım-satım portföyleri için de geçerli olacaktır. Alım-satım portföyünün tanımı, 685 ilâ 689(iii). paragraflarda yer almaktadır.

683(iii). Kur ve emtia riskine ilişkin sermaye gereksinimi ise bankaların tüm döviz ve emtia pozisyonlarına uygulanacaktır; ancak yapısal pozisyon kapsamındaki döviz cinsi varlıklar bu uygulamanın dışında bırakılabilir. Bu pozisyonların bazılarının piyasa değeriyle, bazılarının da defter değerinden değerlendirildiği anlaşılmaktadır.

683(iv). Cari durum itibarıyla Komite, paragraf 718(xLii)'de belirtilen kur riski hariç tutulmak kaydıyla, ilgili faaliyetlerin önemli düzeyde olmaması gerekçesiyle piyasa riskine ilişkin sermaye gereksiniminden muafiyet sağlanmasının gerekli olmadığını değerlendirmektedir, çünkü bu Düzenleme sadece uluslararası alanda aktif bankalara ve konsolide bazda uygulanmaktadır; bu bankaların tümü sınırlı bir düzeyde de olsa alım-satım faaliyetinde bulunmaktadır.

683(v). Kredi riskinde olduğu gibi, piyasa riski için de sermaye yükümlülüğü, konsolide bazda uygulanacaktır. Uygun olduğu hallerde, ilgili ulusal denetim otoriteleri, tüm ülkelerdeki faaliyet/birimleri dikkate alınarak konsolide bazda değerlendirmeye tâbi tutulan uluslararası alanda aktif bir bankacılık grubuna dahil banka ve finans kuruluşlarının tümü aynı araçta (örneğin, döviz, emtia, hisse senedi veya tahvil) tutulan kısa ve uzun pozisyonlarının, hangi portföyde tutulduklarına bakılmaksızın, net bazda raporlanmasına izin verebilirler¹¹¹. Ayrıca, bu bölümde tanımlanan mahsup kuralları konsolide bazda da uygulanabilir. Diğer taraftan, denetim otoritelerinin belirli pozisyonların grubun geri kalanındaki pozisyonlardan mahsup edilmeden veya bu pozisyonlarla netleştirilmeden değerlendirmeye dahil edilmesini isteyebileceği durumlar da söz

¹¹¹ Tamamından daha azına sahip olunan iştiraklerdeki pozisyonlar, ana şirketin denetime tâbi tutulduğu ülkede genel kabul gören muhasebe ilkelerine tâbi olacaklardır.

konusu olacaktır. Örneğin, diğer bir ülkede faaliyet gösteren bağlı ortaklıklardan kâr paylarının hızlı transfer edilmesinin önünde ulusal engellerin ya da risklerin konsolide bazda zamanında yönetilmesine ilişkin düzenleme ve prosedürlerden kaynaklanan güçlükler bulunduğu durumlarda böyle bir uygulamaya ihtiyaç olabilir. Ek olarak, tüm ulusal otoriteler, bir grup içindeki önemli dengesizliklerin denetim dışında kalmamasını sağlamak amacıyla, münferit kurum ve kuruluşların piyasa risklerini konsolide olmayan bazda izlemeye devam etmeye yetkilidir. Denetim otoriteleri, özellikle, bankaların raporlama tarihlerinde pozisyonlarını yapay olarak azaltmalarını engellemek konusunda dikkatli olmalıdır.

684. (Silinmiştir.)

685. Alım-satım portföyü, alım satım niyetiyle ya da alım-satım portföyünün diğer unsurlarını riskten korumak amacıyla tutulan finansal araçlar ve emtia pozisyonlarından oluşur. Finansal araçların sermaye yeterliliği açısından alım-satım portföyü kapsamında değerlendirilebilmesi söz konusu araçların alım satıma ilişkin her türlü kısıtlayıcı taahhütten âri olmaları ya da finansal risklerden tam olarak korunabilmelerine bağlıdır. Ayrıca, bu pozisyonlar sıklıkla ve doğru şekilde değerlendirilmeye tâbi tutulmalı ve aktif olarak yönetilmelidir.

686. Finansal araçlar, bir kuruluş için finansal varlık başka bir kuruluş için ise bir finansal yükümlülük veya sermaye aracı niteliğindeki sözleşmelerdir. Finansal araçlar, asıl finansal araçları (veya nakdi) ve türev finansal araçları içerirler. Finansal varlık; nakit ya da nakit benzeri kıymetler veya başka bir finansal varlığı edinme hakkı veren ya da finansal varlıkları potansiyel olarak lehde koşullarda değiştirme hakkı tanıyan ya da bir sermaye aracı olan herhangi bir varlıktır. Finansal yükümlülük ise; nakit veya başka finansal varlıkları teslim etme ya da finansal yükümlülükleri potansiyel olarak aleyhte koşullarda değiştirme konusundaki bir akdi yükümlülüktür.

687. Alım satım amacıyla tutulan pozisyonlar, kısa vadede tekrar satış amacıyla ve/veya fiili veya beklenen kısa vadeli fiyat hareketlerinden istifade etmek veya arbitraj kârı elde etmek amacıyla tutulan pozisyonlardır ve örneğin, bankanın malik sıfatıyla elde tuttuğu pozisyonları, müşteri hizmetleri (örneğin, aracılık hizmetleri) ve piyasa yapıcılığından doğan pozisyonları içerebilirler.

687(i). Bankalar, bu bölümde alım-satım portföyü için öngörülen kriterlere uyumu sağlamak amacıyla ve risk yönetim kabiliyet ve uygulamalarını da dikkate alarak, yasal sermaye hesaplamalarında hangi risklerin alım-satım portföyüne dahil edileceğini belirlenmesine yönelik, açıkça tanımlanmış politika ve prosedürlere sahip olmalıdırlar. Politika ve prosedürlere uyum durumunun belgelere izlenmeli ve periyodik olarak iç denetime tâbi tutulmalıdır.

687(ii). Bu politika ve prosedürler, en azından, aşağıda sayılan konuları kapsamalıdır. Aşağıdaki liste, bir ürün veya bir bağlantılı ürünler grubunun alım-satım portföyüne dahil edilebilmesi için geçmesi gereken bir testler dizisi sağlama amacı içermemektedir. Bu liste, esasen, bir bankanın alım-satım portföyünün

yönetimine ilişkin politika ve prosedürlerin içermesi gereken asgari unsurları ortaya koymaktadır:

- Bankanın alım-satım faaliyeti olarak dikkate aldığı ve yasal sermaye hesaplamaları açısından alım-satım portföyünün parçası olarak gördüğü faaliyetler;
- İlgili varlığın, aktif ve likit bir piyasaya göre günlük olarak piyasa değeri ile değerlendirilebilirliğinin ölçüsü;
- Model kapsamında değerlendirilen varlıklar için, bankanın:
 - i) varlığa ilişkin önemli riskleri ne ölçüde tespit edebildiği;
 - ii) varlığın önemli risklere karşı ne ölçüde korunabildiği ve korunma sağlayan araçlarının ne ölçüde aktif ve likit bir piyasaya sahip olduğu; ve
 - iii) modelde kullanılan temel varsayım ve parametreler için ne ölçüde güvenilir tahminler yapabildiği;
- Bankanın maruz kalınan riskler için üçüncü taraflarca istikrarlı bir şekilde doğrulanabilen değerlemeleri ne ölçüde yapabildiği ve yapması gerektiği;
- Yasal kısıtlamaların veya diğer operasyonel gereklerin bankanın maruz kaldığı riski derhal tasfiye etme kabiliyetini ne ölçüde engellediği;
- Bankanın alım-satım faaliyetleri dolayısıyla maruz kaldığı riskleri ne ölçüde aktif şekilde yönetebildiği ve yönetmesi gerektiği; ve
- Bankanın riski alım-satım ve yatırım portföyleri arasında ne ölçüde transfer edebileceği ve bu tür transferler için gereken ve öngörülen kriterler.

688. Sermaye yeterliliği hesaplamaları açısından pozisyonların alım-satım portföyünde değerlendirilebilmesi için yerine getirilmesi gereken temel koşullar aşağıda yer almaktadır.

- Pozisyon/araç veya portföyler için açıkça olarak belgelendirilmiş ve üst yönetim tarafından onaylanmış alım-satım stratejisi (beklenen elde tutma süresini de içerecektir).
- Pozisyonun aktif yönetimi için açıkça tanımlanmış ve aşağıda yer alan hususları kapsamaması gereken politika ve prosedürler:
 - pozisyonların alım-satımdan sorumlu bir birim tarafından yönetilmesi gerekir;

- pozisyon limitlerinin belirlenmesi ve bu limitlere uyumun takip edilmesi gerekir;
- belirlenmiş limitler dahilinde ve mutabık olunan strateji çerçevesinde kalınması koşuluyla, alım-satım faaliyetinde görevli olanlar, pozisyon alma ve pozisyonu yönetme konusunda özerk olmalıdır;
- pozisyonların piyasa değerinin asgari olarak günlük belirlenmesi ve modele kapsamında değerlendirme yapılırken parametrelerin günlük bazda değerlendirilmesi gerekir;
- pozisyonların risk yönetim sürecinin ayrılmaz bir parçası olarak üst yönetime rapor edilmesi gerekir ve
- pozisyonların piyasa bilgi kaynakları dikkate alınarak aktif bir şekilde izlenmesi gerekir (piyasa likiditesi, pozisyonları riskten koruma kapasitesi ve portföyün risk profiline ilişkin değerlendirmeler yapılmalıdır). Bu, değerlendirme sürecinde kullanılan piyasa girdilerinin niteliği ve mevcudiyeti, piyasa hacmi, piyasada işlem gören pozisyonların büyüklüğü, vb. faktörlerin değerlendirilmesini de içerir.

Bankanın alım-satım portföy hacminin ve durağan pozisyonların izlenmesi de dahil, mevcut pozisyonların bankanın alım-satım stratejisine göre izlenmesi için açıkça tanımlanmış politika ve prosedürler.

689. (Silinmiştir.)

689(i). Bir banka, bankacılık portföyüne dahil bir kaleme ilişkin kredi riskine karşı, alım-satım portföyünde tutulan bir kredi türev finansal aracı kullanarak (içsel korunma kullanarak) korunduğu takdirde, bankacılık portföyü riskine karşı 191. paragraf koşullarına uyan bir kredi türev enstrümanını kabul edilebilir koruma sağlayıcı bir üçüncü taraftan satın almamışsa, yatırım portföyünde maruz kalınan risk, sermaye yeterliliği bakımından korunmuş sayılmaz. Bu tür bir üçüncü taraf korumasının satın alındığı ve sermaye yeterliliği bakımından bankacılık portföyü riskine karşı koruma olarak kabul edildiği durumlarda, ne iç ne de dış kredi türev aracı alım-satım portföyüne dahil edilebilir.

689(ii). Bankanın kabul edilebilir yasal sermaye araçlarında tuttuğu pozisyonlar sermayeden indirilir. Diğer bankaların, menkul kıymet kuruluşlarının ve diğer finans kuruluşlarının kabul edilebilir yasal sermaye araçlarında ve maddi olmayan varlıklarda tutulan pozisyonlar açısından ise yatırım portföyünde tutulan bu tür varlıklara ilişkin uygulama ulusal otorite tarafından belirlenir. Genelde denetim otoriteleri bu pozisyonların sermayeden indirilmesini öngörmektedir. Ulusal denetim otoritesi, aktif bir piyasa yapıcısı olan bir bankanın diğer bankaların, menkul kıymet firmalarının ve diğer finans kuruluşlarının sermayesinde pay temsil eden ve alım-satım portföyünde izlenen araçlar için istisna tanıyabilir. Bu istisnadan yararlanabilmek için, bankanın, ilgili kuruluşların kabul edilebilir yasal

sermaye araçlarının alım satım işlemleri üzerinde yeterli kontrollere ve sistemlere sahip olması gerekir.

689(iii). Bir bankanın yatırım portföyünde izlediği vadeli alım-satımla bağlantılı repo-tarzı işlemler, bu tür repo-tarzı işlemlerin tümünün dahil edilmesi şartıyla, sermaye hesaplamalarında bankanın alım-satım portföyüne dahil edilebilirler. Bu kapsamda, alım-satımla bağlantılı repo-tarzı işlemler, sadece 687. ve 688. paragraf koşullarına uyan ve her iki ayağı da alım-satım portföyüne dahil edilebilir nakit veya menkul kıymetlerden oluşan işlemler olarak tanımlanırlar., Tüm repo-tarzı işlemler izlendikleri portföy dikkate alınmaksızın, bankacılık portföyü karşı taraf riskinden doğan sermaye yükümlülüğüne tâbidir.

2. İhtiyatlı Değerleme İlkeleri

690. Bu bölüm, bankalara, alım-satım hesaplarına dahil pozisyonların ihtiyatlı bir şekilde değerlendirilmesine ilişkin ilkeler sunmaktadır. Bu ilkeler, özellikle, sadece likiditesi görece olarak düşük olması nedeniyle alım-satım portföyü kapsamından çıkartılmamalarına rağmen, ihtiyatlı değerlendirme konusunda denetim otoritesinin çekinceleri bulunduğu pozisyonlar için önemlidir.

691. İhtiyatlı değerlemeye ilişkin bir çerçeve asgari olarak aşağıdakileri içermelidir:

(i) Sistem ve Kontroller

692. Bankalar, yönetimin ve denetim otoritelerinin, uygulanan değerlendirme tahminlerinin ihtiyatlı ve güvenilir olduğundan emin olmaları için yeterli ve uygun sistem ve kontroller oluşturmalı ve muhafaza etmelidirler. Bu sistemler, banka içinde bulunan diğer risk yönetim sistemleriyle (kredi analizi gibi) bütünleştirilmelidir. Bu sistemler aşağıda içermelidir:

- Değerleme sürecine ilişkin yazılı hale getirilmiş politika ve prosedürler. Bu politika ve prosedürler, değerlendirme işlemine katılan çeşitli birimlerin açıkça tanımlanmış sorumluluklarını, piyasa bilgi kaynaklarını ve bunların uygunluk kontrolünü, bağımsız değerlemelerin sıklığını, kapanış fiyatları zamanlamasını, değerlemelere yönelik ayarlamalara ilişkin prosedürleri, ay sonu ve bir defaya mahsus doğrulama ve onay prosedürlerini içerir; ve
- Değerleme sürecinden sorumlu olan birim için açık ve bağımsız (yani, ön bürodan bağımsız) hiyerarşik yapı. Söz konusu birim bu hiyerarşik yapı içinde nihai olarak bir yönetim kurulu murahhas üyesine bağlı olmalıdır.

(ii) Değerleme Yöntemleri

Piyasa Fiyatları Esas Alınarak Yapılan Değerleme

693. Piyasa fiyatlarına göre değerlendirilmesi işlemi, pozisyonların bağımsız kaynaklardan temin edilen kapanış fiyatları üzerinden asgari günlük olarak değerlemeye tabi tutulması işlemidir. Bilinen kapanış fiyatlarına örnek olarak, borsa fiyatları, ekran fiyatları ya da çeşitli bağımsız tanınmış araçlardan alınan fiyatlar sayılabilir.

694. Bankalar, pozisyonları piyasa fiyatlarına göre değerlendirme işlemini mümkün olduğu kadar çok yapmalıdırlar. Banka, belirli bir pozisyon türünde önemli bir piyasa yapıcı olmadıkça ve kapanışı cari piyasa ortalamasından gerçekleştirebilecek durumda olmadıkça, daha ihtiyatlı olan alıŖ/satıŖ teklifini kullanmalıdır.

Model Kapsamında Değerleme

695. Pozisyonları piyasa fiyatlarına göre değerlemenin mümkün olmaması ve bunun ihtiyatlı uygulama olduğunun anlaşılması halinde, bankalar pozisyonlarını model kapsamında belirlenen fiyatlara göre değerleyebilirler. Pozisyonları model kapsamında değerlendirme işlemi, bir piyasa girdisine göre yapılması, bir piyasa girdisinden çıkartılması ya da bir piyasa girdisi esas alınarak hesaplanması gereken bir değerlendirme yöntemi olarak tanımlanır. Pozisyonların model fiyatlarına göre değerlendirilmesinde, ilave ihtiyatlılık ve dikkat gösterilmesi uygun olur. Denetim otoriteleri, pozisyonların model fiyatlarına göre değerlendirilmesinin ihtiyatlı olup olmadığını değerlendirirken Ŗunları dikkate alacaklardır:

- Üst yönetim, alım-satım portföyünün model fiyatlarına göre değerlemeye tâbi tutulan unsurları hakkında bilgi sahibi olmalı ve bunun işletme riski/performansı raporlamasında yaratabileceği belirsizliğin düzeyini anlamalıdır.
- Piyasa girdileri, mümkün olduğu kadar, piyasa fiyatları esas alınarak belirlenmelidir (yukarıda açıklandığı gibi). Piyasa girdilerinin değerlemeye konu belirli bir pozisyon için uygun olup olmadığı düzenli olarak gözden geçirilmelidir.
- Mümkün olduğu kadar, belirli ürünler için genel kabul görmüş değerlendirme yöntemleri uygulanmalıdır.
- Modelin bankanın kendisi tarafından geliştirilmiş olması halinde, model, geliştirme sürecinden bağımsız olan ve gerekli nitelikleri haiz uzmanlar tarafından değerlendirilmiş bulunan uygun varsayımlara dayanmalıdır. Model, ön bürodan bağımsız olarak geliştirilmeli ya da onaylanmalıdır. Model, bağımsız olarak test edilmelidir. Bu işlem, kullanılan matematiksel yöntem, varsayım ve yazılım uygulamalarının doğrulanması ve onaylanmasını da içerir.
- Modeldeki değişikliklere iliŖki resmi kontrol prosedürleri bulunmalıdır ve değerlemeleri kontrol etmek için, modelin güvenilir bir kopyası emniyetli bir yerde saklanmalı ve düzenli aralıklarla kullanılmalıdır.

- Risk yönetimi kullanılan modellerin zayıf yönlerini ve bunların değerlendirilmesine en iyi nasıl yansıtılabileceğinin farkında olmalıdır.
- Model, performansının doğruluğunun tespit edilmesi için periyodik incelemeye tâbi tutulmalıdır (örneğin, varsayımların uygunluğunu sürdürüp sürdürmediğinin değerlendirilmesi, risk faktörlerine kıyasla K&Z (kâr & zarar) analizi, gerçekleşen kapanış değerlerinin model çıktıları ile karşılaştırılması).
- Değerleme ayarlamaları, (model değerlemesinde belirsizliklere ilişkin olanlar gibi) yapılmalıdır (698 ilâ 701. paragraflardaki değerlendirme ayarlamalarına da bakınız).

Bağımsız Fiyat Doğrulaması

696. Bağımsız fiyat doğrulaması, pozisyonların piyasa fiyatlarına göre günlük değerlendirme işleminden farklıdır. Bu işlem, piyasa fiyatları veya model girdilerinin doğruluğunun düzenli olarak kontrol edildiği bir süreçtir. Pozisyonları piyasa fiyatlarına göre günlük değerlendirme, işlemi gerçekleştiren personel (dealer) tarafından yapılabilirken piyasa fiyatları veya model girdilerinin doğrulaması işlemi işlem biriminden bağımsız diğer bir birim tarafından (asgari ayda bir kez ya da piyasa/alım satım faaliyetlerinin niteliğine bağlı olarak daha sık) yapılmalıdır. Pozisyonların objektif (bağımsız olarak) değerlendirilmesi işleminin fiyatlandırmanın hatalı veya yanlı taraflarını göstermesi ve bu yolla yanlış günlük değerlendirmelerin bertaraf edilmesine imkan tanınması nedeniyle, pozisyonları piyasa fiyatlarına göre günlük değerlendirme işlemi kadar sık yapılmasına gerek yoktur.

697. , Bağımsız fiyat doğrulaması kâr ve zarar tutarlarını tespit etmek için piyasa fiyatları veya model girdileri kullanılırken günlük piyasa fiyatlarına göre değerlendirmeler esas olarak raporlama tarihleri arasında yönetim raporlaması amacıyla kullanılır. Bu çerçevede, bağımsız fiyat doğrulaması, daha yüksek bir doğruluk standardına sahiptir. Bağımsız fiyat doğrulaması için, fiyatlama kaynaklarının subjektif olduğu, örneğin sadece bir aracının fiyat verdiği durumlarda, değerlendirme ayarlamaları gibi bazı ihtiyatlılık tedbirleri uygun olabilir.

(iii) Değerlemeye ilişkin Düzeltmeler ve Karşılık Tesisi

698. Bankalar, değerlendirme ayarlamaları/yedeklerine ilişkin belirli prosedürler oluşturmalı ve uygulamalıdır. Denetim otoriteleri, değerlendirme ayarlamalarının gerekli olup olmadığının tespitinde üçüncü tarafların değerlendirmelerinden faydalanılmasını bekler. Bu husus, pozisyonların model fiyatlarına göre değerlendirilmesinde de gereklidir.

699. Denetim otoriteleri, asgari olarak aşağıdaki değerlendirme ayarlamaları/yedeklerinin resmen değerlendirilmesini beklerler: kazanılmamış kredi spread'leri, kapanış maliyeti, operasyonel riskler, erken fesih, yatırım ve fonlama maliyetleri ve gelecekteki idari giderler ve uygun olduğu hallerde model riski.

700. Piyasa Riski Değişikliğinin temelini oluşturan 10 gün varsayımının, normal piyasa koşulları altında bankanın pozisyonlardan çıkma ya da pozisyonlara koruma sağlama kapasitesi ile tutarlı olamayabileceği göz önünde bulundurularak, bankaların daha likiditesi düşük olan pozisyonlarda sürekli olarak gözden geçirmek üzere aşağı yönlü değerlendirme ayarlamaları yapmaları /yedek ayırmaları gerekir. Likidite azalması, piyasa hareketlerinden kaynaklanabilir. Söz konusu etkenler arasında (aşağıdakiler ile sınırlı olmaksızın) yoğunlaşmış ve/veya durgun ve hareketsiz pozisyonlar için değerlendirme/yedek ayarlamaları belirlenirken pozisyonun tasfiye edilebildiği fiyatlar dikkate alınmalıdır. Bankalar likiditesi düşük pozisyonlar için değerlendirme ayarlamalarının uygunluğunu belirlerken, tüm ilgili etkenleri göz önünde bulundurmalıdır. Bu etkenler; pozisyona/pozisyon içindeki varlıklara finansal koruma sağlamak için gereken süreyi, alıŖ/satıŖ spread'lerinin ortalama volatilitelerini, piyasa kotasyonlarının mevcudiyetini (piyasa yapıcılarını ve sayısını) ile alım-satım iŖlem hacimlerinin ortalaması ve volatilitelerini, piyasa yoğunlaşmalarını, pozisyonun fiili elde bulundurma süresi (pozisyonun yaşı), değerlemelerin ne ölçüde modele dayandığı ve diğeri model risklerinin etkisi sayılabilir.

701. 700. paragraf altında yapılan değerlendirme ayarlamaları/yedekleri özkaynaklara (ana sermayeye) yansıtılmalıdır. Bu ayarlamalar finansal muhasebe standartları kapsamında yapılanları aşabilir.

3. Piyasa Riski Ölçüm Yöntemleri:

701(i). Piyasa riski ölçümünde, ulusal otoritelerin onaylaması kaydıyla, iki temel yöntem (sırasıyla paragraf 7/9 ilâ 718 (Lxix)'de ve paragraf 718 (Lxx) ilâ 718(xcix)'de yer alan yöntemler) arasında tercihte bulunulmasına izin verilecektir. Seçeneklerden biri, 709 ilâ 718 (Lxix). paragraflarda yer alan ölçüm kurallarını kullanarak risklerin standart şekilde ölçülmesidir. 709 ilâ 718(Lv). paragraflar, bu bölümde bahsi geçen dört riski tanımlamaktadır: faiz oranı riski, hisse senedi pozisyonu riski, kur riski ve emtia riski. 718(Lvi) ilâ 718(Lxix). paragraflar, tüm opsiyon türlerine ilişkin fiyat riskini ölçmek için kullanılacak bir dizi yöntemi açıklamaktadır. Standart ölçüm yönteminde sermaye yükümlülüğü, 709 ilâ 718(Lxix). paragraflardan elde edilen tutarların toplamına eşit olacaktır.

701(ii). Belirli koşulların yerine getirilmesi şartına bağı olan ve bundan ötürü, kullanılması, denetim otoritesinin açık onayına tâbi olan alternatif yöntem ise 718(Lxx) ilâ 718(xcvix). paragraflarda açıklanmaktadır. Bu yöntem, yedi koşul çerçevesinde, bankaların içsel risk yönetimi modellerinden elde ettikleri risk ölçümlerini kullanmalarına izin vermektedir. Temel koşullar şunlardır:

- risk yönetim sisteminin yeterliliğine ilişkin genel kriterler;
- model kullanımının, içsel olarak, özellikle yönetim tarafından izlenebilmesi için nitel standartlar;
- uygun piyasa riski faktör setlerinin (bankanın pozisyonlarının değerini etkileyen piyasa fiyatları ve oranları) belirlenmesine ilişkin rehberler;

- risk ölçümüne ilişkin ortak asgari istatistiksel parametrelerin kullanılmasını öngören nicel standartlar;
- stres testi rehberleri;
- modellerin kullanımının haricen denetlenebilmesi için doğrulama prosedürleri; ve
- model ve standart yaklaşımı karma şekilde uygulayan bankalar için kurallar.

701(iii). Standart yöntemde, borçlanmayı temsil eden menkul kıymet ve hisse senedi pozisyonlarından kaynaklanan spesifik riskin ve genel piyasa riskinin ayrı ayrı hesaplandığı bir yaklaşım kullanılır. İçsel modellerin büyük bir bölümü, bankanın genel piyasa riskine odaklanmakta ve genellikle spesifik risk ölçümünü (borçlanmayı temsil eden menkul kıymet veya hisse senetlerinin ihraççılarından kaynaklanan riskler¹¹²) ayrı kredi risk ölçüm sistemlerine bırakmaktadır. Model kullanan bankalar, modellerce dikkate alınmayan spesifik risk için sermaye yükümlülüğüne tâbi tutulmalıdır. Dolayısıyla, uygulanan model spesifik riski kavramadığı ölçüde bankaya, spesifik risk için ayrı bir sermaye yükümlülüğü uygulanacaktır. Spesifik riski modelleyen bankalar için sermaye yükümlülüğüne ilişkin hususlar, bu Düzenlemenin 718(Lxxxvii) ilâ 718(xcviii). paragraflarında açıklanmaktadır.¹¹³

701(iv). Opsiyonlara ilişkin fiyat riskinin standart yöntem kapsamında ölçülmesinde, farklı derecelerde gelişmiş olan bir dizi alternatifte ilişkin olarak (paragraf 718(Lvi) ilâ 718(Lxix)'a bakınız), denetim otoriteleri, "bankanın ne kadar fazla opsiyon işlemi varsa, ölçüm yönteminin o denli gelişmiş olması gerekir" kuralını uygulayacaklardır. Daha uzun vadede, çok sayıda opsiyon alım-satımı yapan bankaların kapsamlı riske maruz değer modellerine geçmeleri ve 718(Lxx) ilâ 718(xcix). paragraflarda tanımlanan nicel ve nitel standartların tümüne uymaları beklenecektir.

701(v). Piyasa riski için sermaye yükümlülüğüne tâbi tüm bankaların sermaye ayrılacak risk seviyesini izlemesi ve rapor etmesi beklenecektir. Bankanın toplam asgari sermaye gereksinimi:

(a) alım-satım portföyünde tutulan borçlanmayı temsil eden menkul kıymetler ile hisse senedi ve emtiaya ilişkin tüm pozisyonları hariç, alım-satım veya

¹¹² Spesifik risk kavramı; günlük alım-satım işlemlerinde (piyasada dalgalanmanın olduğu dönemler de dahil) borçlanmaya dayalı belirli bir menkul kıymet veya hisse senedi fiyatının genel piyasa seviyesine göre az ya da çok oranda değişmesi riskini ve olay riskini (münferit bir borçlanmaya dayalı menkul kıymet veya hisse senedi fiyatının genel piyasaya kıyasla daha hızlı hareket ettiği durumlar; örneğin, devralma teklifi ya da diğer beklenmedik olaylar. Bu tür olaylara "temerrüt" riski de dahildir) içerir.

¹¹³ 1996 Piyasa Riski Değişikliği düzenlemesinin orijinal versiyonuna göre belirli portföyler veya faaliyet alanları için spesifik risk modelini onaylatmış bulunan bankalar, modellerinin, mümkün olan en kısa sürede ve en son 1 Ocak 2010 tarihi itibarıyla yeni standartlara uyarlanması için denetim otoriteleriyle bir takvim üzerinde anlaşmaya varmalıdırlar. Geçiş döneminden sonra, kabul edilebilir bir yöntem geliştirip uygulamaya koyamayan bankalar, spesifik risk için standart kuralları uygulamakla yükümlü olacaklardır.

bankacılık portföylerindeki tüm tezgah üstü türevlerdeki karşı taraf riski dahil, bu düzenlemede açıklanan kredi riski sermaye gereksinimleri; ve

- (b) bu düzenlemenin 644 ilâ 683. paragraflarında tanımlanan operasyonel risk sermaye gereksinimleri; ile
- (c) 709 ilâ 718(Lxix). paragraflarda tanımlanan piyasa risk sermaye gereksinimlerinin toplamı ya da
- (d) 718(Lxx) ilâ 718(Lcix). paragraflarda tanımlanan model yaklaşımıyla elde edilen piyasa riski ölçüm sonucu ya da
- (e) (c) ve (d)'nin bir karışımının toplamına

eşit olacaktır.

701(vi). Vadeli satım ve alım işlemleri de dahil tüm işlemler, işlem tarihinden itibaren, sermaye gereksinimi hesaplamalarına dahil edilecektir. Yasal raporlama esas olarak belirli aralıklarla (çoğu ülkede üç ayda bir) yapılmasına rağmen, bankaların, alım-satım portföylerindeki piyasa riskini, sermaye gereksinimi devamlı olarak karşılanacak şekilde (yani her iş gününün sonunda) yönetmeleri beklenir. Denetim otoritelerinin elinde, bankaların raporlama tarihlerinde piyasa riski pozisyonlarını önemli oranda daha düşük göstermelerini önlemek için kullanabilecekleri etkin bir dizi araç vardır. Bankaların, gün içinde maruz kaldıkları risklerin aşırı düzeyde olmamasını sağlamak için katı risk yönetim sistemleri kurmaları ve işletmeleri bekleneneği tartışmasızdır. Bir banka sermaye yükümlülüklerini yerine getirmediği takdirde, denetim otoritesi, bankanın durumunu düzeltmek için gereken tedbirleri derhal almasını sağlayacaktır.

4. Alım-Satım Hesaplarında Karşı Taraf Kredi Riskiyle İlgili Uygulama

702. Bankaların, alım-satım portföyündeki tezgah üstü türevler, repo-türü işlemler ve diğer işlemlere ilişkin karşı taraf kredi riski için sermaye bulundurma yükümlülüğünü, genel piyasa riski ve spesifik risk için sermaye bulundurma yükümlülüğünden ayrı hesaplamaları gerekir.¹¹⁴ Bu hesaplamada kullanılacak risk ağırlıklarının, bankacılık hesaplarında sermaye gereksinimini hesaplamak için kullanılan risk ağırlıkları ile uyumlu olması gereklidir. Bu çerçevede, bankacılık hesaplarında standart yaklaşımı kullanan bankalar, alım-satım hesapları için de standart yaklaşım risk ağırlıklarını ve bankacılık hesapları için İDD yaklaşımını kullanan bankalar da, 256 ile 262 arası paragraflarda açıklanmakta olan bankacılık hesaplarında İDD geçiş durumuna uygun bir şekilde, alım-satım hesaplarında da İDD risk ağırlıklarını kullanacaklardır. İDD yaklaşımının uygulandığı portföylere dahil edilen karşı taraflar için, İDD risk ağırlıklarının uygulanması gereklidir.

¹¹⁴ Takası gerçekleşmemiş döviz ve menkul kıymet alım satım işlemlerine ilişkin uygulama, 88. paragrafta yer almaktadır.

Tezgaah üstü türev işlemlerin risk ağırlıklarına ilişkin%50 üst sınır kaldırılmıştır (paragraf 82'ye bakınız).

703. Alım-satım portföyünde, repo-türü işlemler için, alım-satım portföyüne dahil edilen bütün enstrümanlar, teminat olarak dikkate alınabilir. Dikkate alınabilir nitelikteki teminatın bankacılık hesapları tanımının kapsamı dışında olan bütün enstrümanlar, (151. paragrafta belirtildiği gibi) tanınmış bir borsaya kote edilmiş ana endekse dahil olmayan hisse senetlerine uygulanan kesintiye tâbi olacaktır. Bununla birlikte, bankaların kesintiler için içsel tahminlerini kullandıkları durumlarda, bankalar bu kesintileri 154 ve 155. paragraflara uygun olarak alım-satım portföyüne de uygulayabilirler. Sonuç olarak, bankacılık hesaplarında değil, fakat alım-satım hesaplarında dikkate alınabilir nitelikli teminat sayılan enstrümanlar için, kesintiler münferit menkul kıymetler için ayrıca hesaplanmalıdır. Repo-türü işlemler için risk ölçümünde RMD yaklaşımı kullanıldığı durumlarda, bankalar bu yaklaşımı 178 ilâ 181. paragraflara uygun olarak alım-satım hesaplarında da kullanabilirler.

704. Teminatlandırılmış tezgah üstü türev işlemleri için karşı taraf kredi riskine ilişkin sermaye gereksinimi hesaplamaları, bankacılık hesaplarına kaydedilen bu işlemler için öngörülen kurallar çerçevesinde yapılır.

705. Repo-türü işlemler için karşı taraf riskine ilişkin sermaye gereksinimi hesaplamaları, bankacılık hesaplarına kaydedilen bu tür işlemler için 147 ilâ 181. paragraflarda belirtilen kurallara göre yapılacaktır. Paragraf 273'te belirtildiği gibi KOBİ'ler için işletme-büyüklüğü ayarlamaları da, alım-satım portföyüne uygulanacaktır.

Kredi Türevleri

706. (Silinmiştir.)

707. Alım-satım hesaplarında tek isimli kredi türevi işlemleri için karşı taraf riskine ilişkin kredi riski sermaye gereksinimi, aşağıda yer alan gelecekteki potansiyel risk tutarı ilave faktörleri kullanılarak hesaplanacaktır:

	Finansal Koruma Alıcısı	Finansal Koruma Satıcısı
Toplam Getiri Swabı "Kabul edilebilir" referans borç "Kabul edilemez" referans borç	%5 %10	%5 %10
Kredi Temerrüt Swabı "Kabul edilebilir" referans borç "Kabul edilemez" referans borç	%5 %10	%5** %10**

Kalan vade dikkate alınmayacaktır.

“Kabul edilebilir” tanımı, Piyasa Riski Değişikliği dokümanında standart ölçüm yöntemi kapsamında spesifik risk uygulamasında yer alan “kabul edilebilir” tanımının aynısıdır.

** Bir kredi temerrüt swap işleminde finansal koruma sağlayıcısı, sadece, ilgili borçlu hâlâ ödeme gücüne sahipken koruma sağlanan tarafın ödeme aczine düşmesi halinde işlemin kapatılması öngörülen durumlarda bir ilave faktöre tâbi olacaktır. Bu ilave faktör, ödenmemiş primlerin toplam tutarına kadar bir üst limite tâbi olmalıdır.

708. Kredi türevinin birinci temerrüt olayı üzerine başvuru olanağı sağladığı hallerde, ilave faktör, sepette dahil en düşük kredi kalitesine sahip varlığa göre tespit edilecektir; bir başka deyişle, sepette kabul edilemez nitelikte referans borçların bulunması halinde, kabul edilemez referans borcun ilave faktörü kullanılmalıdır. İkinci veya daha sonraki temerrüt olayları üzerine başvuru olanağı bulunan işlemlerde, ilgili varlıklar kredi kalitesi dikkate alınarak tahsis edilmeye devam edilmelidir; yani, ikinci temerrüt olayı üzerine başvuru olanağı bulunan işlem için uygulanacak ilave faktör, ikinci en düşük kredi kalitesi esas alınarak belirlenir, vb.

5. Geçiş Hükümleri

708(i). Bankalar, geçiş sürecinde, piyasa riski ölçünde standart yöntemi ve içsel model yaklaşımını birlikte kullanmakta serbest olacaklardır. Genel kural, bu "kısmi" modellerin tam bir risk kategorisini (yani, faiz oranı riski ya da kur riski) bütün olarak kapsamasıdır; bir başka deyişle, aynı risk kategorisi için bu iki yöntemin bir kombinasyonunun kullanılmasına izin verilmeyecektir¹¹⁵. Bununla birlikte, bankaların büyük bölümü hâlâ kendi risk yönetim modellerini uygulamakta ya da modeli içsel olarak geliştirme aşamasında oldukları için, Komite, uluslararası düzeydeki tüm faaliyetlerin bu sisteme dahil edilmesi konusunda bankalara belirli bir esnekliğin –risk kategorileri içinde dahi–tanınması gerektiği kanaatindedir; kuşkusuz, bu esneklik ulusal denetim otoritesinin onayına tâbi olacak ve gelecekte Komite tarafından gözden geçirilecektir (denetim otoriteleri, bir risk kategorisi içinde standart yaklaşım ile modeller yaklaşımı arasında lehine olanın kullanılmasına karşı gereken tedbirleri alacaklardır). Herhangi bir risk kategorisi için model alternatifini benimseyen bankaların zaman içinde aşağıda bahsedilen istisnalara tâbi olarak tüm faaliyet ve işlemlerini bu yaklaşıma dahil etmeleri ve kapsamlı bir modele (tüm piyasa riski kategorilerini kapsayan model) geçmeleri beklenecektir. Modeli yaklaşımını benimseyen bankaların, istisnai durumlar dışında, standart yaklaşıma geri dönmelerine izin verilmeyecektir. Bu genel prensiplere rağmen, piyasa risklerini ölçmek için kapsamlı modeller kullanan bankalar dahi kendi alım-satım

¹¹⁵ Ancak bu, hesaplamayı basitleştirmek için kullanılan ve sonuçları standart yöntemle tâbi olan ön-işleme teknikleri için geçerli değildir.

modellerinin kapsamadığı pozisyonlar, örneğin uzak bölgeler, önemli düzeyde olmayan para birimleri ya da ihmal edilebilir düzeydeki faaliyet kollarından kaynaklanan risklere maruz kalabilirler¹¹⁶. Bir modele dahil olmayan bu tür risklerin, 709 ilâ 718 (xviii). paragraflarda tanımlanan yöntemler kullanılarak ayrıca ölçülmesi ve raporlanması gerekir.

B. Sermaye Gereksinimi

1. Sermayenin Tanımı:

708(ii). Piyasa riski kapsamında esas alınacak sermaye, bu Düzenlemenin 49(xiii) ilâ 49(xiv). paragraflarında tanımlanmaktadır.

708(iii). Sermaye hesaplamalarında, piyasa riski için kullanılacak 1. ve 2. Kuşak sermaye tutarlarının belirlenmesinde, öncelikle bankanın kredi ve operasyonel risklere sonra piyasa riskine ilişkin asgari sermaye gereksinimi hesaplanması gerekecektir. Dikkate alınacak sermaye tutarı, bu Düzenlemenin 49(iii). paragrafında belirtilen sınırlar dahilinde, bankanın 1. ve 2. Kuşak sermayesinin toplamına eşit olacaktır. 3. Kuşak sermaye, sadece 49(xxi) ve 49(xxii) paragraflarında belirtilen sınırlar çerçevesinde piyasa riski için kullanılması halinde sermayeye dahil edilecektir. Bu çerçevede, belirlenen sermaye, kredi riski, operasyonel risk ve piyasa riskini karşılamak için kullanılacak sermayeyi temsil edecektir. Bankanın 49(xxi). paragrafta belirtilen limitler içinde piyasa riski için kullanılmayan 3. Kuşak sermayesi varsa, bu fazlalık standart oran açısından kullanılmamış, ancak kabul edilebilir 3. Kuşak sermaye olarak rapor edilebilir.

C. Piyasa Riski – Standart Ölçüm Yöntemi:

1. Faiz Oranı Riski:

709. (Silinmiştir.)

709(i). Bu bölüm, alım-satım portföyüne dahil borçlanmaya dayalı menkul kıymetler ve faiz oranıyla ilişkilendirilmiş diğer bağlantılı araçlarda pozisyonlar alma riskinin ölçülmesi için bir standart çerçeve tanımlamaktadır. Bu kapsamdaki araçlar, tüm sabit ve değişken faizli borçlanma menkul kıymetlerini ve dönüştürülebilir olmayan imtiyazlı hisseler de dahil benzer araçları içerir.¹¹⁷

¹¹⁶ Örneğin, bir banka hemen hemen hiçbir zaman emtia işlemleri yapmıyorsa, emtia riskini mutlaka modellemesi beklenmeyecektir.

¹¹⁷ Alınıp satılabilen ipotekli menkul kıymet sertifikaları, irat senetleri ve ipotek türev ürünleri, erken itfa riskine ilişkin özgün niteliklere sahiptirler. Bu bakımdan, şimdilik, bu menkul kıymetler için ortak bir uygulama söz konusu olmayacak ve bu konu ulusal otoritelerin inisiyatifine bırakılacaktır. Bir repo veya menkul kıymet ödünç sözleşmesine konu menkul kıymetler, menkul kıymeti ödünç verene aitmiş gibi; yani, diğer menkul kıymet pozisyonlarıyla aynı şekilde işlem görecektir.

Dönüştürülebilir tahviller, yani, ihraççının adi hisseleriyle belirli bir fiyattan değiştirilebilir olan tahvil ihraçları veya imtiyazlı hisseler, borçlanmaya dayalı menkul kıymetler gibi alınıp satıldıkları takdirde borçlanma menkul kıymetleri olarak ve hisse senetleri gibi alınıp satıldıkları takdirde hisse senedi olarak işlem görecektir. Türev ürünlerde işlem yapma esasları, 718(ix) ilâ 718(xvii). paragraflarda tanımlanmaktadır.

709(ii). Asgari sermaye gereksinimi, ayrı ayrı hesaplanan iki sermaye gereksinimi olarak ifade edilir: ilki, kısa veya uzun pozisyonda olmalarına bakılmaksızın tüm menkul kıymetler için hesaplanacak "*spesifik riske*" ilişkin sermaye gereksinimi; diğeri, farklı menkul kıymet veya enstrümanlardaki uzun ve kısa pozisyonların mahsup edilebildiği portföy faiz oranı riskine ("*genel piyasa riski*" olarak adlandırılır) ilişkin sermaye gereksinimi.

(i) *Spesifik Risk:*

709(iii). Spesifik riske ilişkin sermaye gereksinimi, ihraççıyla ilgili faktörlerden dolayı münferit bir menkul kıymetin fiyatında olabilecek aleyhte hareket ve değişikliklere karşı korunma sağlamayı amaçlar. Bu riskin ölçümünde, mahsup işlemi, aynı ihraç içinde birbiriyle eşlenen pozisyonlarla (türev ürünlerdeki pozisyonlar da dahil) sınırlı tutulacaktır. İhraççı aynı olsa bile, farklı ihraçlar için mahsup yapılmasına izin verilmeyecektir, çünkü kupon faiz oranları, likidite, itfa çağrısına ilişkin farklar bu ihraçların fiyatlarının kısa vadede farklılaşmasına yol açabilir.

Kamu Menkul Kıymetlerine İlişkin Spesifik Risk Sermaye Yükümlülüğü

İhraççı Riski İçin Spesifik Risk Sermaye Yükümlülüğü

710. "Hazine" ve "diğer" kategorileri için yeni sermaye tutma yükümlülükleri aşağıdaki gibidir:

Kategoriler	Bağımsız Kredi Değerlendirmesi	Spesifik Risk Sermaye Yükümlülüğü
Hazine	AAA ile AA- arası A+ ile BBB- arası BB+ ile B- arası B-'nin altında Derecelendirilmemiş	%0 %0,25 (vadeye kadar kalan süre 6 ay veya daha kısa) %1,00 (vadeye kadar kalan süre 6 aydan fazla ve 24 ay da dahil 24 aydan daha kısa) %1,60 (vadeye kadar kalan süre 24 aydan daha uzun) %8,00 %12,00 %8,00
Nitelikli		%0,25 (vadeye kadar kalan süre 6 ay veya daha kısa) %1,00 (vadeye kadar kalan süre 6 aydan fazla ve 24 ay da dahil 24 aydan daha kısa) %1,60 (vadeye kadar kalan süre 24 aydan daha uzun)
Diğer	Bu Düzenleme kapsamında standart yaklaşıma göre hesaplanan kredi riski sermaye tutma yükümlülüklerinin aynısı, yani: BB+ ile BB- arası %8,00 BB-'nin altında %12,00 Derecelendirilmemiş %8,00	

710(i). "Hazinesi" kategorisi; tahviller, hazine bonoları ve diğer kısa vadeli enstrümanlar da dahil tüm kamu¹¹⁸ menkul kıymetlerini içerecektir, ancak ulusal denetim otoriteleri, belirli bazı ülke hazinelerince ihraç edilen menkul kıymetlere, özellikle de ihraççının ulusal para biriminden olmayan menkul kıymetlere spesifik risk ağırlığı uygulama yetkisine sahiptir.

3. Nitelikli olmayan ihraççılar için spesifik risk kuralları

711. Banka tarafından aynı para birimi üzerinden fonlanan ulusal para birimi cinsinden kamu menkul kıymetleri, ulusal uygulama tercihinin bağlı olarak, daha düşük bir spesifik risk sermaye yükümlülüğüne tabi tutulabilir.

711(i). "Nitelikli" kategorisi, kamu kurumlarının ve çok taraflı kalkınma bankalarının ihraç edilen menkul kıymetleri ve:

¹¹⁸ Ulusal uygulama tercihinin göre, bu düzenlemede sıfır kredi riski ağırlığına tâbi olan bölgesel hükümet kurumları ve yerel idareler de dahil.

- ulusal otoritenin belirlediği en az iki kredi derecelendirme kuruluşu tarafından "yatırım yapılabilir " olarak derecelendirilmiş¹¹⁹; ya da
- ulusal otoritenin belirlediği bir derecelendirme kuruluşu tarafından "yatırım yapılabilir " olarak derecelendirilen ve diğer bir derecelendirme kuruluşu tarafından yapılmış " yatırım yapılabilir " seviyesinden düşük derecelendirme notu bulunmayan (denetim otoritesinin gözetimine tâbi olarak); ya da
- denetim otoritesinin onayına tâbi olmak kaydıyla, derecelendirme notu bulunmayan, fakat ilgili bankaca yatırım seviyesinde kabul edilen ve ihraççısının tanınmış bir borsaya kote edilmiş menkul kıymetleri bulunan

diğer menkul kıymetleri kapsar.

Tüm denetim otoriteleri, bu kriterlerin ve özellikle de ilk sınıflandırmanın esas olarak raporlayan bankalara bırakıldığı hallerde son kriterin uygulamasını izlemekle yükümlüdür. Ülkelerinde bir bankanın bu düzenlemede öngörülen sermaye standartlarına uymaması veya uygunluğunu kaybetmesi halinde ilgili otoritelerin gereken tedbirleri derhal almayı taahhüt etmeleri koşuluyla, ulusal otoriteler, bu Düzenlemeyi uygulayan ülkelerde faaliyet gösteren bankalarca ihraç edilen borçlanma araçlarını da "nitelikli" kategorisine dahil etmeye yetkilidir. Benzer şekilde, ulusal otoriteler, eşdeğer kurallara tâbi tutulan menkul kıymet firmalarınca ihraç edilen menkul kıymetleri de "nitelikli" kategorisine dahil etme hakkına da sahiptir.

711(ii). İlave olarak, "nitelikli" kategorisi, yatırım yapılabilir düzeyde oldukları kabul edilen ve bu Düzenlemede öngörülenlere eşdeğer düzenlemelere tâbi kurum ve kuruluşlarca ihraç edilen menkul kıymetleri de kapsayacaktır.

i. Derecelendirilmemiş Borçlanma Enstrümanlarında Spesifik Risk Kuralları

712. Derecelendirilmemiş menkul kıymetler, düzenleyici otoritenin onayına tâbi olmak koşuluyla, derece tayin edilmemekle birlikte, ilgili banka tarafından yatırım yapılabilir seviyesine denk sayıldıkları ve ihraççının tanınmış menkul kıymet borsasında işlem gören kıymetlerinin bulunduğu takdirde "kabul edilebilir" kategorisine alınabilirler. Bu kural, standart yaklaşımı uygulayan bankalar için de aynen geçerlidir. Bir portföy için İDB yaklaşımını uygulayan bankalar için ise derecelendirilmemiş menkul kıymetler ancak aşağıdaki koşulların her ikisi de yerine getirildiği takdirde "kabul edilebilir" kategorisine alınabilir:

- menkul kıymetler, ilgili bankanın, ulusal otoritenin İDB yaklaşımıyla ilgili koşullara uygun olduğunu doğruladığı dahili derecelendirme sisteminde yatırım yapılabilir seviyeye denk¹²⁰ düzeyde olmalı; ve

¹¹⁹ Örneğin, Moody's tarafından Baa veya daha yüksek ve Standard and Poor's tarafından BBB veya daha yüksek derecelendirilmiş.

- ihraççının tanınmış bir menkul kıymetler borsasında işlem gören menkul kıymetleri bulunmalıdır.

Nitelik Şartını Karşılayamayan İhraççılar İçin Spesifik Risk Kuralları

712(i). Nitelik şartını karşılayamayan tarafın ihraç ettiği araçlara, kredi riski için standart yaklaşım kapsamında ve yatırım seviyesinde olmayan bir kurumsal borçluya uygulanan spesifik risk sermaye yükümlülüğü uygulanacaktır.

712(ii). Bununla birlikte, bu uygulama, belirli durumlarda kamu borçlanma araçlarına kıyasla itfaya kadar verimi yüksek olan borçlanma araçları için spesifik riskin olduğundan önemli oranda düşük dikkate alınmasına yol açabileceğinden, her denetim otoritesi bu durumda:

- bu araçlara daha yüksek bir spesifik risk sermaye yükümlülüğü uygulama ve/veya
- genel piyasa riskinin kapsamını belirlemek amacıyla bu enstrümanlar ile başka borçlanma enstrümanları arasında mahsuplaşmaya izin vermeme konularında seçim hakkına sahip olacaktır.

Bu açıdan, bu düzenlemede öngörülen menkul kıymetleştirme kuralları kapsamında kesinti uygulamasına tâbi tutulacak menkul kıymetleştirme riskleri (örneğin, ilk zararı karşılayan eden ortaklık payı dilimleri) ve derecelendirilmemiş likidite kredileri veya akreditifleri olan menkul kıymetleştirme riskleri, menkul kıymetleştirme çerçevesinde öngörülenden az olmayan bir sermaye yükümlülüğüne tâbi olacaklardır.

ii. Kredi Türevleriyle Koruma Sağlanan Pozisyonlar İçin Spesifik Risk Sermaye Gereksinimleri:

713. İki bacağıın (uzun ve kısa) değerleri daima ters yönlerde ve genel olarak aynı ölçüde hareket ettiğinde, tam karşılık ayrılması kabul edilecektir. Bu, aşağıdaki durumlarda söz konusu olacaktır:

- (a) İki bacağıın tamamen aynı araçlardan oluşması; ya da
- (b) Bir uzun nakit pozisyonun bir toplam getiri oranı swap işlemiyle riskten korunması (veya tam tersi) ve ilgili kredi riski ile referans borç arasında tam bir uyumun bulunması (yani, nakit pozisyon).¹²¹

Bu durumlarda, pozisyonun her iki tarafına da herhangi bir spesifik risk sermaye yükümlülüğü uygulanmaz.

¹²⁰ “Denk” kelimesi, borçlanma aracının bir yıllık TO’sunun, kabul edilebilir bir derecelendirme kuruluşu tarafından yatırım yapılabilirlik seviyesi veya daha üst düzeyde derecelendirilen bir menkul kıymetin uzun süreli ortalama bir yıllık TO’sundan çıkartılan bir yıllık TO’ya eşit veya daha küçük olması anlamına gelir.

¹²¹ Swap işleminin vadesi referans varlığın vadesinden farklı olabilir.

714. İki bacağıın (uzun ve kısa) değeri daima ters yönlere hareket ettiğinde, ancak genel olarak aynı büyüklükte olmadığında %80 oranında bir karşılık ayrılması kabul edilecektir. Bu, bir uzun nakit pozisyona kredi temerrüt swabına dayalı bir işlemle veya bir krediye bağlı tahvil ile finansal koruma sağlanması (veya tam tersi) ve referans borç ile kredi türevinin vadeleri arasında ve ilgili kredi riskinin para birimi ile referans borç para birimi arasında tam bir uyumun bulunması halinde söz konusu olur. Ayrıca, kredi türev sözleşmesinin temel özellikleri (yani, kredi olayı tanımları, takas mekanizmaları), kredi türevinin fiyat hareketinin nakit pozisyonun fiyat hareketlerinden çok fazla sapmasına sebep olmamalıdır. Yapılan işlem, riski transfer ettiği oranda (yani, sabit ödemeler ve önemlilik eşikleri gibi kısıtlayıcı itfa hükümleri dikkate alındığında), işlemin daha yüksek sermaye gereksinimi oluşturan tarafına %80 spesifik risk karşılığı uygulanacak ve işlemin diğer tarafına spesifik risk karşılığı oranı sıfır olacaktır.

715. İki bacağıın (uzun ve kısa) değeri genellikle ters yönde hareket ettiğinde, kısmi karşılık ayrılması kabul edilecektir. Bu, aşağıdaki durumlarda söz konusu olabilir:

- (a) Pozisyon, 713. paragrafın (b) şıkkı kapsamındadır, ancak ilgili kredi riski ile referans borç arasında bir varlık uyumsuzluğu mevcuttur. Buna rağmen, pozisyon, 191(g). paragraf koşullarına uygundur.
- (b) Pozisyon, 713. paragrafın (a) şıkkı veya 714. paragraf kapsamındadır, fakat ilgili varlık ile kredi koruması arasında bir para birimi veya vade uyumsuzluğu vardır.¹²²
- (c) Pozisyon, 714. paragraf kapsamındadır, ancak nakit pozisyon ile kredi türevi arasında bir varlık uyumsuzluğu vardır. Bununla birlikte, ilgili varlık, kredi türevi dokümantasyonunda (teslimi gereken) borçlanma araçlarına dahil edilmiştir.

716. 713 ilâ 715. paragraflar arasında sayılan durumların her birinde, aşağıdaki kural uygulanır. İşlemin her bir tarafı (yani, kredi koruması ve ilgili varlık) için spesifik risk sermaye gereksinimini toplamak yerine, iki sermaye gereğinden daha yüksek olanı uygulanacaktır.

717. 713 ilâ 715. paragraflar kapsamında bulunmayan hallerde, pozisyonun her iki tarafı için de spesifik risk sermaye gereksinimi hesaplanacaktır.

718. Bankaların alım-satım portföyünde bulunan ilk temerrüt olayına bağlı ve ikinci temerrüt olayına bağlı ürünlerle ilgili olarak yatırım portföyü için geliştirilen temel kavramlar söz konusu olacaktır. Bu ürünlerde uzun pozisyon tutan bankalar, (örneğin, krediye bağlı tahvil sepeti alıcısı) koruma satıcısı gibi işlem görecektir ve spesifik risk sermaye gereksinimi hesaplayacak ya da varsa dışsal dereceleri kullanmaları gerekecektir. Söz konusu menkul kıymetlerin

¹²² Para birimi uyumsuzlukları, kur riskiyle ilgili normal raporlamada belirtilmelidir.

ihraççıları ise, koruma alıcısı gibi işlem görecektir ve bundan dolayı, ilgili varlıkların sadece birisi, yani en düşük spesifik risk sermaye gereksinimi doğuran varlık için spesifik risk karşılığı ayırmalarına izin verilecektir.

(ii) *Genel Piyasa Riski:*

718(i). Genel piyasa riski için sermaye yükümlülüğü, piyasa faiz oranlarındaki değişimlerden kaynaklanan kayıp riskini karşılamak amacıyla yöneliktir. Bu riskin ölçümünde iki temel yöntem arasında bir seçim yapılmasına izin verilir: "vade" yöntemi ve "süre" yöntemi. Bu yöntemlerde, sermaye yükümlülüğü, aşağıdaki dört unsurun toplamıdır:

- Alım-satım portföyündeki net kısa veya uzun pozisyonlar;
- Farklı zaman dilimlerinde eşleştirilebilen pozisyonların küçük bir oranı ("*dikey ret*");
- Farklı zaman dilimlerinde eşlenebilen pozisyonların daha büyük bir oranı ("*yatay ret*");
- Opsiyonlara ilişkin pozisyonlar için net bir sermaye yükümlülüğü (718(Lxvi) ilâ 718(Lxix). paragraflara bakınız).

718(ii). Her bir para birimi için ayrı vade merdiveni kullanılmalı, sermaye gereksinimi ayrıca hesaplanmalı ve hesaplanan sermaye gereksinimleri ters işaretli pozisyonlar arasında bir netleştirme yapılmadan toplanmalıdır. Ancak, alım satım hacminin önemsiz düzeyde olduğu para birimleri içine, ayrı vade merdiveni kullanılmasına gerek yoktur. Bunun yerine, banka, söz konusu para birimleri için net uzun veya kısa pozisyonları uygun zaman dilimlerine yerleştirilerek tek bir vade merdiveni oluşturabilir. Bununla birlikte, brüt pozisyon tutarının hesaplanmasında, pozisyonların uzun veya kısa olmalarına bakılmaksızın, her bir zaman dilimi içindeki münferit net pozisyonların toplanması gerekir.

718(iii). **Vade yönteminde** (durasyon yöntemi için 718(vii). paragrafta bakınız), türev enstrümanlar dahil borçlanma araçlarında ve faiz oranı ile ilişkilendirilmiş diğer varlıklara ilişkin uzun veya kısa pozisyonlar, on üç zaman diliminden (ya da düşük faiz kuponlu araçlar söz konusu olduğunda on beş zaman diliminden) oluşan bir vade merdivenine yerleştirilir. Sabit faiz oranlı araçlar, vadeye kalan sürelerine; değişken faiz oranlı araçlar ise müteakip fiyatlama tarihine kalan süreye göre vade merdivenine yerleştirilir. Gerek fiili, gerek varsayımsal, tek bir ihraca (aynı ihraççının farklı ihraçları değil) ilişkin aynı tutarda ters işaretli pozisyonlar, faiz oranı vade çerçevesinin dışında tutulabilirler. 718(xiii) ve 718(xiv). paragrafta belirtilen koşullara uyan ve büyük ölçüde birbiri ile eşleşen takaslar, vadeli işlemler, vadeli sözleşmeler ve VFS'ler da faiz oranı vade çerçevesinin dışında tutulabilirler.

718(iv). Hesaplamaların ilk adımı, her bir zaman dilimi içindeki pozisyonların faiz oranlarında varsayılan değişikliklere karşı fiyat hassasiyetini yansıtan bir faktörle çarpılmak suretiyle ağırlıklandırılmasıdır. Her bir zaman dilimine ilişkin ağırlıklar, aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Sıfır-kuponlu tahviller ve yüksek iskontolu tahviller (%3'ün altında kuponlu tahviller olarak adlandırılır), tablonun ikinci sütununda gösterilen zaman dilimlerine göre yerleştirilmelidir.

Vade Yöntemi: Zaman Dilimleri ve Ağırlıklar

%3 veya daha fazla kuponlu	%3'ün altında kuponlu	Risk ağırlığı	Varsayılan getiri değişimi
1 ay veya daha kısa	1 ay veya daha kısa	%0,00	1,00
1 ilâ 3 ay	1 ilâ 3 ay	%0,20	1,00
3 ilâ 6 ay	3 ilâ 6 ay	%0,40	1,00
6 ilâ 12 ay	6 ilâ 12 ay	%0,70	1,00
1 ilâ 2 yıl	1,0 ilâ 1,9 yıl	%1,25	0,90
2 ilâ 3 yıl	1,9 ilâ 2,8 yıl	%1,75	0,80
3 ilâ 4 yıl	2,8 ilâ 3,6 yıl	%2,25	0,75
4 ilâ 5 yıl	3,6 ilâ 4,3 yıl	%2,75	0,75
5 ilâ 7 yıl	4,3 ilâ 5,7 yıl	%3,25	0,70
7 ilâ 10 yıl	5,7 ilâ 7,3 yıl	%3,75	0,65
10 ilâ 15 yıl	7,3 ilâ 9,3 yıl	%4,50	0,60
15 ilâ 20 yıl	9,3 ilâ 10,6 yıl	%5,25	0,60
20 yılın üzerinde	10,6 ilâ 12 yıl	%6,00	0,60
	12 ilâ 20 yıl	%8,00	0,60
	20 yılın üzerinde	%12,50	0,60

718(v). Hesaplamaların ikinci adımı, her bir zaman diliminde ağırlıklandırılan uzun ve kısa pozisyonların netleştirilmesi suretiyle her bir dilim için tek bir kısa veya uzun pozisyon tutarına ulaşılmasıdır. Bununla birlikte, her bir zaman dilimi farklı araç ve vadeler içereceğinden, kısa ve/veya uzun pozisyonlar için netleştirilen pozisyonlarından daha küçük olana, baz riski ve ilave riskleri yansıtacak şekilde %10 sermaye yükümlülüğü uygulanacaktır. Örneğin, bir zaman diliminde ağırlıklandırılmış uzun pozisyonların toplam tutarı 100 milyon \$ ve kısa pozisyonların toplam tutarı 90 milyon \$ ise, o zaman dilimi için "dikey sermaye gereksinimi", 90 milyon \$'ın %10'u olacaktır (yani, 9,0 milyon \$).

718(vi). Yukarıda belirtilen hesaplamalar sonucunda, ağırlıklandırılmış iki pozisyon seti, her bir zaman aralığında net uzun veya kısa pozisyon toplamı (yukarıda verilen örnekte 10 milyon \$ uzun) ve herhangi bir işareti bulunmayan dikey sermaye gereksinimi tutarı elde edilir. Bununla birlikte, ek olarak, bankaların iki kademedeki daha "yatay netleştirme" yapmalarına izin verilecektir: birincisi, üç zaman aralığının (bir yıl ve daha kısa, bir yıl ile dört yıl arası ve dört yıl ve üzeri zaman aralıkları) her birine ilişkin net pozisyonlar arasında¹²³,

¹²³ %3'den düşük kuponlar için zaman aralıkları 1 yıl ve daha az, 1 ile 3,6 yıl arası ve 3,6 yıl ve üzeridir.

sonrasında, üç farklı zaman aralığındaki net pozisyonlar arasında. Netleştirilen tutarlara aşağıdaki tabloda yer alan ilgili oranlar uygulanır. Üç vade aralığının her birindeki ağırlıklandırılmış uzun ve kısa pozisyonlar, netleştirilen tutarlara belli bir oran uygulanması suretiyle hesaplanacak bir sermaye yükümlülüğü uygulanması şartıyla, netleştirilebilirler. Her bir zaman aralığında kalan net pozisyon, tekrar ilgili oranların uygulanması suretiyle ağırlıklandırılarak, başka vade aralıklarına taşınabilir ve o vade aralıklarındaki ters işaretli pozisyonlarla netleştirilebilir.

Yatay Çarpım Faktörleri

Vade Aralıkları ¹²⁴	Zaman Dilimi	Vade Aralıkları İçinde	Bitişik Vade Aralıkları Arasında	Vade Aralıkları 1 ile 3 Arasında
vade aralıkları 1	0 – 1 ay 1 – 3 ay 3 – 6 ay 6 – 12 ay	%40	%40	%100
vade aralıkları 2	1 – 2 yıl 2 – 3 yıl 3 – 4 yıl 4 – 5 yıl	%30		
vade aralıkları 3	5 – 7 yıl 7 – 10 yıl 10 – 15 yıl 15 – 20 yıl 20 yılın üzeri	%30		

718(vii). Alternatif olarak **durasyon yönteminde**, denetim otoritesinden onay alınması koşuluyla, gerekli kapasiteye sahip bulunan bankalar, genel piyasa risklerinin tümünü ölçmek için her bir pozisyonun fiyat duyarlılığının ayrı ayrı hesaplandığı daha isabetli bir yaklaşım kullanabilirler. Ancak bankaların bu yöntemi (ulusal otorite bu yöntemde bir değişikliğe onay vermedikçe) kesintisiz kullanmaları gerekmekte olup, kullanılan sistemler denetim otoritesince izlenecektir. Bu yöntemin işleyişi aşağıdaki gibidir:

- Öncelikle, enstrümanın vadesine bağlı olarak faiz oranlarında yüzde 0,6 ile 1,0 arasında bir değişiklik olmasına ilişkin her bir enstrümanın fiyat duyarlılığı hesaplanır (aşağıdaki tabloya bakınız);
- Elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda gösterildiği gibi on beş zaman aralığından oluşan vade merdivenine yerleştirilir;
- Her bir zaman aralığındaki uzun ve kısa pozisyonlar, baz riskini karşılaması amacıyla %5 dikey çarpım faktörüne tâbi tutulur; ve

¹²⁴ %3'den az kuponlar için zaman dilimleri 0 ile 1 yıl arası, 1 ile 3,6 yıl arası ve 3,6 yıl ve üzeridir.

- Yukarıda 718(vi). paragrafta verilen tabloda gösterilen faktörlere tâbi olarak, her zaman aralığındaki net pozisyonlar yatay netleştirme için aktarılır.

Süre Yöntemi: Zaman Aralıkları ve Verimde Varsayılan Değişiklikler

Varsayılan Getiri		Varsayılan GetiriDeğişiklikler	
Değişiklikler			
Zaman Dilimi 1		Zaman Dilimi 3	
1 ay veya daha kısa	1,00	3,6 ilâ 4,3 yıl	0,75
1 ilâ 3 ay	1,00	4,3 ilâ 5,7 yıl	0,70
3 ilâ 6 ay	1,00	5,7 ilâ 7,3 yıl	0,65
6 ilâ 12 ay	1,00	7,3 ilâ 9,3 yıl	0,60
Zaman Dilimi 2		9,3 ilâ 10,6 yıl	0,60
1,0 ilâ 1,9 yıl	0,90	10,6 ilâ 12 yıl	0,60
1,9 ilâ 2,8 yıl	0,80	12 ilâ 20 yıl	0,60
2,8 ilâ 3,6 yıl	0,75	20 yıl üzeri	0,60

718(viii). Artık yabancı parada (paragraf 718(ii)'ye bakınız), her bir zaman aralığındaki brüt pozisyonlar, pozisyonların vade yöntemi kullanılarak rapor edilmesi halinde, paragraf 718(iv)'de belirtilen risk ağırlıklarına; pozisyonların durasyon yöntemi kullanılarak rapor edilmesi halinde ise paragraf 718 (vii)'de belirtilen varsayılan getiri değişikliğe tâbi tutulacak ve başka herhangi bir netleştirme işlemi yapılmayacaktır.

(iii) *Faiz Oranı Türev Enstrümanları:*

718(ix). Ölçüm sistemi, alım-satım portföyünde bulunan ve faiz oranlarındaki değişikliklerden etkilenen tüm faiz oranı türevlerini ve bilanço dışı enstrümanları kapsamalıdır (vadeli faiz sözleşmeleri, diğer vadeli sözleşmeler, gelecek tahvil işlemleri, faiz oranı ve çapraz-kur swap işlemleri ve vadeli kur/döviz pozisyonları gibi). Opsiyonlar, paragraf 718 (Lvi) ilâ 718(Lxix)'da tanımlandığı gibi çeşitli şekillerde ele alınabilir. Faiz oranı türev enstrümanları kapsamındaki işlemlere ilişkin kurallar ayrıca paragraf 718(xviii)'de özetlenmektedir.

Pozisyonların Hesaplanması:

718(x). Türevler, ilgili işlemlerde pozisyonlara dönüştürülmeli ve yukarıda açıklandığı gibi spesifik ve genel piyasa riski sermaye yükümlülüklerine tâbi tutulmalıdırlar. Yukarıda tanımlanan standart formülü hesaplamak için raporlamaya konu edilen tutarlar ilgili işlemin ya da nominal işlemin anapara tutarının yukarıda paragraf 690 ilâ 701'de belirtilen ihtiyatlı değerlendirme kapsamında belirlenmiş piyasa değeri olmalıdır.¹²⁵

¹²⁵ Görünür nominal tutarın efektif nominal tutardan farklı olduğu enstrümanlar için, bankalar efektif nominal tutarı kullanmalıdırlar.

Kur Sözleşmeleri de Dahil Vadeli İşlem ve Sözleşmeler:

718(xi). Bu enstrümanlar, nominal kamu menkul kıymetinde tutulan bir uzun ve bir kısa pozisyonun bir kombinasyonu olarak ele alınır. Vadeli bir işlemin veya bir VFS'nin vadesi, enstrümanın teslim edilmesi veya sözleşmenin yerine getirilmesine kadar olan süre ile (varsa) ilgili enstrümanın vadesinin toplamına eşit olacaktır. Örneğin, Nisan ayında alınmış üç aylık Haziran vadeli bir faiz oranı sözleşmesinde işlemde tutulan uzun pozisyon, beş ay vadeli bir hazine tahvilinde tutulan bir uzun pozisyon ve iki ay vadeli bir hazine tahvilinde tutulan bir kısa pozisyon olarak raporlanır. Sözleşmeyi uygulamak için çeşitli enstrümanların teslim edilebileceği sözleşmelerde, banka, hangi menkul kıymetin vade merdivenine konulacağını seçme konusunda esnekliğe sahiptir, fakat borsanın tanımladığı dönüştürme/çevirme faktörlerini dikkate almalıdır. Bir kurumsal tahvil endeksini baz alan vadeli işlemlerde, pozisyonlar, ilgili nominal menkul kıymet portföyünün piyasa değeri üzerinden hesaplamaya dahil edileceklerdir.

Swap İşlemleri:

718(xii). Swap işlemleri, ilgili vadelerde devlet tahvillerinde tutulan iki nominal pozisyon olarak işleme tâbi tutulacaklardır. Örneğin, bir bankanın değişken oranda faiz aldığı ve sabit oranda faiz ödediği bir faiz oranı swap işlemi, gelecek faiz tespit tarihine kadar olan süreye eşit vadeli bir değişken faiz oranlı enstrümanda tutulan uzun pozisyon olarak ve swap işleminin kalan ömrüne eşit vadeli bir sabit faiz oranlı enstrümanda tutulan kısa pozisyon olarak işleme tâbi tutulacaktır. Bazı başka referans fiyatlara (örneğin, bir hisse senedi endeksi) karşı sabit veya değişken oranda faiz ödeyen veya alan swap işlemleri için, faiz oranı unsuru, uygun yeniden fiyatlandırma vade kategorisine yerleştirilmeli ve hisse senedi unsuru da hisse senedi çerçevesine dahil edilmelidir. Çapraz-kur swap işlemlerinin ayrı bacakları, söz konusu kurlara ilişkin ilgili vade merdivenlerinde rapor edileceklerdir.

Standart Metodolojide Türev Enstrümanlar İçin Sermaye Yükümlülüğünün Hesaplanması:

Eşlenen Pozisyonlar İçin İzin Verilen Mahsuplaştırmalar:

718(xiii). Bankalar, ihraççıları, kuponları, kurları ve vadeleri tamamen aynı olan aynı enstrümanlarda tuttukları uzun ve kısa pozisyonların (hem efektif, hem nominal olarak) tamamını (hem spesifik hem de genel piyasa riski için) faiz oranı vade çerçevesinin dışında tutabilirler. Bir vadeli işlemde veya vadeli sözleşmede tutulan eşlenmiş pozisyon ve ona tekabül eden ilgili işlem de tam olarak netleştirilerek¹²⁶ hesaplamanın dışında tutulabilirler. Vadeli işlem veya vadeli sözleşmenin farklı tasfiye edilebilir enstrümanlardan oluştuğu durumlarda, vadeli işlem veya vadeli sözleşmede tutulan pozisyonlar ile ilgili işlem arasında netleştirme, sadece, teslim edilecek kısa pozisyona sahip bir alım-satım yetkilisi

¹²⁶ Ancak, vadeli işlemin sonuna kadar olan süreyi temsil eden bacağın rapor edilmesi gerekir.

için en kârlı olan işlem menkul kıymetinin kolayca tanımlanabildiği durumlarda izin verilir. Bu durumlarda, bu menkul kıymetin (bazen "teslim değeri en düşük menkul kıymet" olarak adlandırılır) değeri ile vadeli işlem veya gelecek sözleşmesinin değeri birbiriyle paralel hareket etmelidir. Farklı kurlarda tutulan pozisyonlar arasında mahsuba izin verilmeyecektir; çapraz-kur swap işlemlerinin veya vadeli döviz işlemlerinin ayrı bacakları, ilgili enstrümanlara ilişkin nominal pozisyonlar olarak işleme tâbi tutulacak ve her kur için ilgili hesaplama dahil edilecektir.

718(xiv). Ayrıca, aynı kategorideki enstrümanlara ilişkin ters yönlü pozisyonlar¹²⁷, belirli hallerde, eşlenmiş sayılabilir ve tam olarak mahsuplaştırılmalarına izin verilir. Bu uygulamaya hak kazanabilmek için, pozisyonların aynı enstrümanlara ilişkin, aynı nominal değerde ve aynı para birimi üzerinden olmaları gerekir.¹²⁸ Ek olarak:

- i) **gelecek sözleşmeler için:** sözleşmenin ilgili olduğu enstrümanlarda veya varsayımsal enstrümanlarda tutulan pozisyonların mahsuplaştırılması işlemi, sadece söz konusu enstrümanların vadeleri arasındaki farkın yedi gün veya daha kısa olması durumunda yapılmalıdır;
- ii) **swap işlemleri ve VFS'ler için:** referans oran (değişken faizli pozisyonlarda) aynı olmalı ve kuponlar büyük ölçüde eşlenmiş olmalıdır (örneğin, 15 baz puan içinde); ve
- iii) **swap işlemleri, VFS'ler ve vadeli işlemler için:** bir sonraki fiyatlama tarihi ya da sabit kuponlu pozisyonlarda veya vadeli işlemlerde vadeye kalan süre aşağıda belirtilen sınırlar çerçevesinde belirlenir:

* bir aydan daha kısa olması halinde: aynı gün;

* bir ay ile bir yıl arasında olması halinde: yedi gün içinde ve

* bir yıldan fazla olması halinde: otuz gün içinde.

718(xv). Swap işlemlerinin önemli tutarda olduğu bankalar, durasyon veya vade merdivenine dahil edilecek pozisyonları hesaplanmasında söz konusu swap işlemleri için alternatif formüller kullanabilirler. Yöntemlerden biri, öncelikle, swap işlemine ilişkin gelecekteki nakit akımlarının bugünkü değerlerinin belirlenmesidir. Bu amaçla, her ödeme, sıfır kupon verimi kullanılarak iskonto edilmeli ve nakit akışlarının şimdiki değerini gösteren tek bir tutar uygun vade dilimine tasnif edilmeli ve sıfır (veya düşük) kuponlu tahvillere uygulanan prosedürler esas alınmalıdır; bu tutarlar, yukarıda belirtildiği gibi, genel piyasa riski çerçevesine yerleştirilmelidir. Alternatif yöntemde, vade veya durasyon

¹²⁷ Bu, opsiyonların delta-eşdeğerini kapsar. Paragraf 718(Lx)'da belirtildiği gibi üst ve alt sınır anlaşmalarına ilişkin delta-eşderleri de, bu paragrafta belirtilen kurallara göre mahsuplaştırılabilir.

¹²⁸ Farklı swap işlemlerinin farklı bacakları da aynı koşullara tâbi olarak "eşlenebilirler".

yönteminde kullanılan varsayılan getiri değişikliğine karşı net bugünkü değerin duyarlılığını hesaplamak ve bu duyarlılıkları paragraf 718(iv) veya paragraf 718(vii)'de belirtilen vade dilimlerine yerleştirmektedir. Benzer sonuçlar üreten başka yöntemler de kullanılabilir. Bununla birlikte, bu alternatif uygulamalara ancak:

- ilgili denetim otoritesi, kullanılan sistemlerin doğruluğundan tam olarak emin olduğu;
- hesaplanan pozisyonlar, nakit akışlarının faiz oranı değişikliklerine karşı duyarlılığını tam olarak yansıttığı ve uygun vade dilimine tasnif edildiği ve
- pozisyonlar aynı para birimi üzerinden gösterildiği

takdirde izin verilecektir.

Spesifik Risk:

718(xvi). Faiz oranı ve döviz swap işlemleri, VFS'ler, vadeli döviz sözleşmeleri ve faiz oranı gelecek sözleşmeleri, spesifik risk sermaye yükümlülüğüne tâbi değildir. Bu muafiyet, bir faiz oranı endeksine (örn. LİBOR) endeksli gelecek sözleşmeleri için de geçerlidir. Bununla birlikte, işleme konu menkul kıymetin bir borçlanma enstrümanı ya da bir borçlanma enstrümanları sepetini temsil eden bir endeks olduğu gelecek sözleşmelerde, paragraf 709(iii) ilâ 718'de açıklandığı gibi ihraçının kredi riski için bir spesifik risk sermayeyükümlülüğü uygulanacaktır.

Genel Piyasa Riski:

718(xvii). Genel piyasa riski, sadece paragraf 718(xiii) ve 718(xiv)'de tanımlandığı gibi aynı enstrümana ilişkin tam olarak veya çok yakından eşlenen pozisyonlar haricinde , tüm türev ürünlerine ilişkin pozisyonlara nakit pozisyonlarda olduğu şekilde uygulanır. Çeşitli enstrüman kategorileri, vade merdivenine yerleştirilmeli ve yukarıda açıklanan kurallara göre işleme tâbi tutulmalıdır.

718(xviii). Aşağıdaki tablo, piyasa riski kapsamında, faiz oranı türevlerine ilişkin uygulamayı özetlemektedir.

**Faiz Oranı Türev Enstrümanlarına İlişkin
Uygulama (Özet)**

Enstrüman	Spesifik risk sermaye yükümlülüğü ¹²⁹	Genel piyasa riski sermaye yükümlülüğü
Borsada alınıp satılan gelecek işlemler: - Kamu borçlanma enstrümanları - Kurumsal borçlanma enstrümanları - Faiz oranı endeksleri (örn. LİBOR) Tezgah üstü (Borsa dışı) vadeli sözleşmeler: - Kamu borçlanma enstrümanları - Kurumsal borçlanma enstrümanları - Faiz oranı endeksleri VFS'ler, Swap İşlemleri Vadeli döviz işlemleri Opsiyonlar - Kamu borçlanma enstrümanları - Kurumsal borçlanma enstrümanları - Faiz oranı endeksleri (örn. LİBOR) - VFS'ler, swap işlemleri	Evet ¹³⁰ Evet Hayır Evet ¹³⁰ Evet Hayır Hayır Hayır Evet ¹³⁰ Evet Hayır Hayır	Evet, iki pozisyon olarak. Evet, iki pozisyon olarak. Evet, iki pozisyon olarak. Evet, iki pozisyon olarak. Evet, iki pozisyon olarak. Evet, iki pozisyon olarak. Evet, iki pozisyon olarak. Evet, her döviz cinsinde bir pozisyon olarak. Ya: (a) Birbiriyle ilişkili koruma pozisyonlarıyla birlikte işlem görür: - basitleştirilmiş yaklaşım - senaryo analizi - içsel modeller (Bölüm B) Ya da: (b) Delta-plus yöntemine göre genel piyasa riski sermaye yükümlülüğü (gama ve vega için ayrı sermaye yükümlülüğü uygulanmalıdır).

2. Hisse Senedi Pozisyonu Riski:

718(xix). Bu bölüm, alım-satım portföyünde hisse senedi tutulmasından kaynaklanan riskleri için gerekli asgari sermaye yükümlülüğünü düzenlemektedir. Bu bölüm, hisse senetlerine benzer nitelikteki tüm enstrümanlara ilişkin uzun ve kısa pozisyonlara uygulanır, fakat (paragraf 709 ilâ 718(xviii)'de tanımlanan faiz oranı riski kapsamında ele alınan) dönüştürülebilir olmayan imtiyazlı hisse senetlerine uygulanmaz. Bu bölümün kapsamındaki enstrümanlar oy hakkı olsun ya da olmasın âdi hisselerini ve hisse senedine benzer nitelikteki dönüştürülebilir menkul kıymetleri ve hisse senetlerinin alım satımına ilişkin taahhütleri içerir.

¹²⁹ Bu, enstrümanın ihraççısıyla ilgili spesifik risk sermaye yükümlülüğüdür. Mevcut kredi riski kurallarına göre, karşı taraf riski için ayrı bir sermaye yükümlülüğü hesaplanmalıdır.

¹³⁰ Spesifik risk sermaye yükümlülüğü, sadece derecelendirme notu AA-'nin altında olan kamuborçlanma enstrümanlarına uygulanır (paragraf 710 ve 710(i)'e bakınız).

Türev ürünler, hisse senedi endeksleri ve endeks arbitrajıyla ilgili uygulamalar, paragraf 718(xxii) ile 718(xxix) arasında açıklanmaktadır.

(i) *Spesifik ve Genel Piyasa Riski:*

718(xx). Borçlanma enstrümanlarında/menkul kıymetlerinde olduğu gibi, hisse senetleri için asgari sermaye gereksinimi, birisi bir münferit bir hisse senedinde ilişkin bir uzun veya kısa pozisyonlardan kaynaklanan "spesifik riski", diğeri ise bir bütün olarak hisse senetlerine ilişkin uzun veya kısa pozisyonlardan kaynaklanan "genel piyasa riski" için ayrı ayrı hesaplanır. Spesifik risk, bankanın hisse senedi pozisyonları toplamı (tüm uzun hisse senedi pozisyonlarının ve tüm kısa hisse senedi pozisyonlarının toplamı) olarak; genel piyasa riski ise, uzun ve kısa pozisyon toplamları arasındaki fark (hisse senetlerine ilişkin toplam net pozisyon) olarak tanımlanır. Uzun veya kısa pozisyonlar, piyasalar bazında ayrı ayrı hesaplanmalıdır; bir başka deyişle, bankanın hisse senedi pozisyonları tuttuğu her ulusal piyasa için ayrı bir hesaplama yapılmalıdır.

718(xxi). Portföy likit ve iyi çeşitlendirilmiş olmadıkça, *spesifik* riske ilişkin sermaye yükümlülüğü %8 olacaktır. Likit ve iyi çeşitlendirilmiş portföyler için, *spesifik* riske ilişkin sermaye yükümlülüğü %4 olacaktır. Ulusal piyasaların likiditesi ve yoğunlaşmaları açısından farklı özelliklere sahip olmaları nedeniyle, ulusal otoriteler, likit ve çeşitlendirilmiş portföylere uygulanacak kriterleri belirleme konusunda inisiyatife sahip olacaklardır. *Genel piyasa riskine* ilişkin sermaye yükümlülüğü %8 olacaktır.

(ii) *Hisse Senedi Türevleri:*

718(xxii). Paragraf 718(Lvi) ilâ 718(Lxix)'da belirtilen opsiyonlar hariç, hisse senedi fiyatlarındaki değişikliklerden etkilenen hisse senedi türevleri ve diğeri bilanço-dışı pozisyonlar, hesaplamalara dahil edilmelidir.¹³¹ Bu, hem münferit hisse senetlerine hem de hisse endekslerine ilişkin gelecek ve swap işlemlerini içerir. Türevler, ilgili enstrümanda tutulan pozisyonlara çevrileceklerdir. Hisse senedi türevlerine ilişkin kurallar, paragraf 718(xxix)'da özetlenmektedir.

Pozisyonların Hesaplanması:

718(xxiii). Spesifik risk ve genel piyasa riskine ilişkin hesaplamalarda, türev pozisyonların, varsayımsal hisse senedi eşdeğerleri kullanılır:

- Münferit hisse senetleriyle ilgili vadeli işlemler ve gelecek sözleşmeleri, esasen, cari piyasa fiyatları üzerinden raporlanmalıdır;

¹³¹ Hisse senetlerinin bir vadeli sözleşmenin, bir gelecek sözleşmesinin veya bir opsiyonun parçası olduğu durumlarda (teslim alınacak veya teslim edilecek hisse senetlerinin miktarı), sözleşmenin diğeri bacağına ilişkin faiz oranı veya döviz risklerinin paragraf 709 ilâ 718(xviii)'de ve 718(xxx) ilâ 718(xLii)'de belirtildiği gibi raporlanması gerekir.

- Hisse endekslerine ilişkin gelecek işlemleri, ilgili varsayımsal hisse senedi portföyünün piyasa değerine göre değerlendirilmiş tutarı üzerinden raporlanmalıdır;
- Hisse senedi swap işlemleri, iki varsayımsal pozisyon olarak ele alınır;¹³²
- Hisse senedi opsiyonları ve hisse senedi endeks opsiyonları, ya ilgili enstrümanlarla birlikte "çıkartılmalıdırlar" ya da delta-plus yöntemine göre bu bölümde tanımlanan genel piyasa riski ölçümüne dahil edilmelidirler.

Sermaye Yükümlülüğü Hesaplamaları:

Spesifik Risk ve Genel Piyasa Riskinin Ölçümü:

718(xxiv). Her piyasada aynı hisse senedi veya hisse endeksine ilişkin birbiriyle eşlenen pozisyonlar mahsup edilebilirler. Bu mahsup sonucunda, spesifik risk ve genel piyasa riski sermaye yükümlülüğü hesaplanacak tek bir net kısa veya uzun pozisyon belirlenir. Örneğin, belirli bir hisse senedine ilişkin gelecek işlemi, aynı hisse senedindeki bir ters nakit pozisyondan mahsup edilebilir.¹³³

Endekslere İlişkin Sözleşmeler:

718(xxv). İyi çeşitlendirilmiş hisse senetleri portföyünden oluşan bir endeks sözleşmesine ilişkin net uzun veya kısa pozisyonları için, genel piyasa riskinin yanı sıra, %2 oranında bir ilave sermaye yükümlülüğü uygulanacaktır. Bu yükümlülüğün amacı, uygulama riski gibi faktörleri karşılamaktır. Ulusal denetim otoriteleri, bu 2% risk ağırlığının sadece iyi çeşitlendirilmiş endekslere uygulanmasını ve örneğin, sektörel endekslere uygulanmamasını sağlamak için gereken dikkati göstereceklerdir.

Arbitraj:

718(xxvi). Aşağıda tanımlanan vadeli işlemlerle ilişkili arbitraj stratejilerinde, yukarıda bahsi geçen ilave %2 sermaye yükümlülüğü, sermaye yükümlülüğünden muaf ters pozisyonlu sadece tek bir endekse uygulanabilir. Bu stratejiler şöyledir:

- Banka farklı tarihler veya piyasa merkezlerinde tek bir endekste bir ters pozisyon aldığı anda;

¹³² Örneğin, bankanın belirli bir hisse senedinin veya hisse endeksinin değerindeki değişimleri tahsil ettiği ve farklı bir endeks üzerinden ödeme yaptığı bir hisse senedi swap işlemi, ilkinde bir uzun pozisyon, ikincisinde bir kısa pozisyon olarak işlem görecektir. Bacaklardan birinin bir sabit veya değişken faiz oranı almak/ödemekle ilgili olması halinde, işlem, paragraf 709 ilâ 718(xviii) kapsamında faiz oranıyla ilgili enstrümanlara ilişkin ilgili yeniden fiyatlandırma vade dilimine yerleştirilmelidir. Hisse senedi endeksi, hisse senedi uygulaması kapsamında olmalıdır.

¹³³ Bununla birlikte, gelecek işlemlerinden kaynaklanan faiz oranı riskinin paragraf 709 ilâ 718(xviii)'de açıklandığı gibi raporlanması gerekir.

- Bu iki endeksin mahsuplaştırma için yeterli ortak unsur ve bileşenleri içerdiği konusunda denetim otoritesi onayına tâbi olarak, banka farklı, fakat benzer endekslerde aynı tarihli sözleşmelerde bir ters pozisyona sahip olduğunda.

718(xxvii). Bankanın geniş tabanlı bir endekse ilişkin bir gelecek sözleşmesini bir hisse senedi sepetine eşlediği iyi tasarlanmış bir arbitraj stratejisi izlediği durumlarda, her iki pozisyon da standart yöntemden çıkartmasına izin verilir; ancak şu şartlarla ki:

- Alım satım işleminin bir amaç dahilinde yapılmış ve ayrı kontrol altında olması gerekir; ve
- Hisse senedi sepetinin bileşimi, varsayımsal bileşenlerine bölündüğünde endeksin en az %90'ını temsil etmelidir.

Bu durumda, asgari sermaye yükümlülüğü, çeşitlendirme ve uygulama risklerinin yansıtılması için %4 olacaktır (yani, işlemin her tarafında pozisyonların brüt değerinin %2'si). Bu kural, endeksi oluşturan hisse senetlerinin hepsinin aynı oranda tutulması halinde de geçerli olacaktır. Sepeti oluşturan hisse senetlerinin değerinin gelecek sözleşmesinin değerine göre fazla ya da eksik olan kısmı ise bir açık uzun ya da kısa pozisyon olarak işlem görecektir.

718(xxviii). Bir banka farklı piyasalarda ilgili hisse senedinde veya aynı hisse senetlerinde bir ters pozisyona karşı menkul kıymet sertifikalarında pozisyon aldığı takdirde, değiştirme ve işlem masraflarının tamamen hesaba katılması şartıyla, banka, bu pozisyonu mahsup edebilir (yani, herhangi bir sermaye tutma yükümlülüğü doğmaz).¹³⁴

718(xxix). Aşağıdaki tablo, piyasa riski kapsamında hisse senedi türevlerine ilişkin uygulamayı özetlemektedir:

¹³⁴ Bu pozisyonlardan doğan kur riskinin paragraf 718(xxx) ilâ 718(xLvii)'de belirtildiği gibi raporlanması gerekir.

Hisse Türevlerine İlişkin Uygulama (Özet)

Enstrüman	Spesifik risk sermaye yükümlülüğü ¹³⁵	Genel piyasa riski sermaye yükümlülüğü
Borsada işlem gören ya da tezgah üstü gelecek işlemler: - Münferit hisse senetleri - Hisse senedi endeksleri Opsiyonlar - Münferit hisse senetleri - Hisse endeksleri	Evet %2 Evet %2	Evet, ilgili enstrüman gibi. Evet, ilgili enstrüman gibi. Ya: (a) Birbiriyle ilişkili koruma pozisyonlarıyla birlikte işlem görür: - basitleştirilmiş yaklaşım - senaryo analizi - içsel modeller (Bölüm B) Ya da: (b) Delta-plus yöntemine göre genel piyasa riski sermaye yükümlülüğü (gama ve vega için ayrı sermaye yükümlülükleri uygulanmalıdır).

3. Kur Riski:

718(XXX). Bu bölüm, altın¹³⁶ da dahil yabancı para pozisyonlardan kaynaklanan riskleri karşılamak için ayrılacak asgari sermaye gereksinimini düzenler.

718(XXXI). Kur riskine ilişkin sermaye gereksiniminin hesaplanmasında iki süreç söz konusudur. Birincisi, tek bir yabancı paraya ilişkin riskin ölçülmesidir. İkincisi ise, bir bankanın farklı para birimlerinde tuttuğu uzun ve kısa pozisyonların yarattığı risklerin ölçülmesidir.

(i) *Tek Bir Para Biriminde Maruz Kalınan Riskin Ölçülmesi:*

718(XXXII). Bankanın her bir para birimindeki net açık pozisyonu, aşağıdakilerin toplanması suretiyle hesaplanmalıdır:

* Net spot pozisyon (tüm varlık kalemleri eksi tahakkuk etmiş faizler de dahil tüm pasif kalemler; hepsi ilgili para birimi bazında ifade edilir);

¹³⁵ Bu, enstrümanın ihraççısına ilişkin spesifik risk sermaye yükümlülüğüdür. Mevcut kredi riski kurallarına göre, karşı taraf riski için ayrıca sermaye tutulması gereklidir.

¹³⁶ Altın emtia olarak değil döviz pozisyonu olarak işlem görecektir, çünkü altının volatilitesi daha çok dövizlere yakındır ve bankalar altını dövizlere benzer şekilde yönetmektedirler.

- * Net vadeli pozisyon (spot pozisyona dahil edilmeyen döviz swap işlemlerinin anapara ve döviz gelecek işlemleri de dahil, vadeli kur ve döviz işlemlerinde tahsil edilecek tüm tutarlar eksi ödenecek tüm tutarlar);
- * Talep edilecekleri kesin olan ve gayri kabili rücu olması muhtemel garantiler (ve benzeri enstrümanlar);
- * Henüz tahakkuk etmemiş, fakat tamamen koruma sağlanmış bulunan geleceğe ilişkin net nakit akışları (raporlama yapan bankanın takdirine göre);
- * Farklı ülkelerdeki özel ve somut muhasebe uygulamalarına bağlı olarak, döviz pozisyonlarına ilişkin kâr veya zararı temsil eden herhangi bir başka kalem;
- * Toplam döviz opsiyonları portföyünün net delta-eşdeğeri.¹³⁷

718(xxxiii). Karma dövizlere ilişkin pozisyonların ayrıca raporlanması gerekir, fakat açık pozisyonlarının ölçülmesi için, daima ve tutarlı bir şekilde, kendi başlarına bir döviz cinsi olarak işlem görebilir ya da bileşenlerine ayrılabilirler. Altın pozisyonları da, paragraf 718 (xLix)'de tanımlandığı gibi aynı şekilde ele alınmalıdır.¹³⁸

718(xxxiv). Ancak üç konuda daha somut ve detaylı açıklamalara ihtiyaç vardır: faiz, diğer gelirler ve giderlere ilişkin uygulama; vadeli döviz ve altın pozisyonlarının ölçümü ve "yapısal" pozisyonlara ilişkin uygulama.

Faiz, Diğer Gelirler ve Giderlere İlişkin Uygulama:

718(xxxv). Tahakkuk etmiş (yani, hak edilmiş, fakat henüz tahsil edilmemiş) faiz de bir pozisyon olarak ele alınmalıdır. Tahakkuk etmiş giderler de dahil edilmelidir. Henüz hak edilmemiş, fakat beklenen faiz ve giderler, tutarları belirlenmedikçe ve bunlar için koruma sağlanması imkanı bulunmadığı sürece hesaplamaların dışında tutulabilirler. Bankalar, gelecek gelir/giderleri hesaplamaya dâhil etmeleri halinde, bunu sürekli ve tutarlı bir şekilde yapmalıdırlar. Ayrıca bankaların sadece pozisyonlarını azaltan beklenen gelecek nakit akışlarını dikkate almalarına izin verilmemelidir.

Vadeli Döviz Pozisyonları ve Altın Pozisyonlarının Ölçülmesi:

¹³⁷ Paragraf 718(Lix) ilâ 718(Lxii)'de tanımlandığı gibi gama ve vega için ayrı hesaplanan bir sermaye yükümlülüğüne tâbi olarak, alternatif olarak, opsiyonlar ve ilgili enstrümanlar, paragraf 718(Lvi) ilâ 718(Lxix)'da tanımlanan diğer yöntemlerden birine tâbidirler.

¹³⁸ Altının bir vadeli sözleşmenin bir parçası olduğu durumlarda (teslim alınacak veya teslim edilecek altın miktarı), sözleşmenin diğer bacağından faiz oranı veya kur/döviz risklerinin yukarıda paragraf 709 ilâ 718(xviii)'de ve paragraf 718(xxxii)'de tanımlandığı gibi rapor edilmeleri gerekir.

718(xxxvi). Vadeli döviz ve altın pozisyonları, normalde, cari spot piyasa kurları üzerinden değerlendirilir. Vadeli kurların kullanılması uygun değildir, çünkü bu, hesaplamaların bir ölçüde cari faiz oranı farklarını yansıtmaya yol açacaktır. Bununla birlikte, günlük muhasebe uygulamalarını net bugünkü değerlere dayandıran bankaların, vadeli döviz ve altın pozisyonlarını hesaplamada, her pozisyonun cari faiz oranları üzerinden iskonto edilmiş ve cari spot oranlar üzerinden değerlendirilmiş net bugünkü değerlerini kullanmaları beklenir.

Yapısal Pozisyona İlişkin Uygulama:

718(xxxvii). Eşlenmiş bir döviz pozisyonu, bir bankayı, kurlardaki dalgalanmalardan kaynaklanan kayıplara karşı korur, fakat bankanın sermaye yeterliliği oranının düşmesini engellemeyebilir. Bir bankanın sermayesinin ülkenin ulusal para birimi cinsinden olduğu ve bankanın tamamen eşlenmiş döviz aktif ve pasiflerinden oluşan bir portföye sahip olduğu hallerde, ulusal para biriminin değer kaybetmesi halinde bankanın sermaye/varlıklar oranı düşecektir. Ulusal para biriminin değerinin artması haline bu pozisyon kayba yol açacak olmasına rağmen, banka, ulusal para birimi cinsinden kısa pozisyon tutarak, sermaye yeterliliği oranının düşmesini engelleyebilecektir.

718(xxxviii). Denetim otoriteleri, bankaların kendi sermaye yeterliliği oranlarını bu yolla korumalarına izin verme inisiyatifine sahiptir. Böylece, bir bankanın kurların sermaye yeterliliği üzerindeki olumsuz etkisine karşı kısmen veya tamamen koruma sağlanması amacıyla aldığı pozisyonlar, aşağıda sayılan koşulların hepsinin yerine getirilmesi şartıyla, net açık pozisyon hesaplamalarının dışında tutulabilirler:

- Bu pozisyonların niteliği gereği "yapısal" olması, yani elde bulundurulma nedeninin alım satılmaması gerekir (ulusal muhasebe standart ve uygulamalarına göre ulusal otoritelerin yapacağı kesin tanıma tâbi);
- Ulusal otoritenin hesaplamaların dışında tutulan bu "yapısal" pozisyonun sadece bankanın sermaye yeterliliğini koruma işlevini gördüğü kanaatinde olması gerekir ve
- Pozisyonların hesaplama dışında tutulmasına ilişkin uygulamanın tutarlı ve istikrarlı bir şekilde yapılması ve korumanın varlıkların veya ilgili diğer kalemlerin ömrü boyunca sürdürülmesi gereklidir.

718(xxxix). Konsolide edilmeyen bağlı ortaklıklara yapılan yatırımlar gibi, özkaynak hesaplamalarında sermayeden indirilen kalemlerle ilgili pozisyonlara ya da kamuya açıklanmış mali tablolarda tarihsel maliyeti üzerinden raporlanan ve yabancı para cinsinden ifade edilen diğer uzun vadeli bağlı ortaklıklar için herhangi bir sermaye yükümlülüğünün uygulanmasına gerek yoktur. Bunlar da yapısal pozisyonlar gibi işlem görebilirler.

(ii) Döviz ve Altın Portföyünün Kur Riskinin Ölçülmesi:

718(xL). Bankalar, ilgili denetim otoritesinin inisiyatifine bağı olarak iki alternatif ölçüm yönteminden birini seçebilirler: tüm para birimlerini aynı biçimde ele alan kısaltılmış uygulama yöntemi ve bankanın portföyünün bileşimine bağı olarak fiili risk derecesini dikkate alan içsel modeller yöntemi. İçsel modeller yönteminin kullanılmasına ilişkin koşullar, paragraf 718(Lxx) ilâ 718(xcix)'de açıklanmaktadır.

718(xLi). Kısaltılmış uygulama yönteminde, her bir döviz cinsi ve altında tutulan net pozisyonun nominal tutarı (veya net bugünkü değeri), spot kur üzerinden, raporlama kuruna çevrilir.¹³⁹ Toplam net açık pozisyon, aşağıdakilerin toplanması yoluyla hesaplanır:

- Net kısa pozisyonların toplamı ya da net uzun pozisyonların toplamından büyük olanı;¹⁴⁰ artı
- İşaretine bakılmaksızın, net altın pozisyonu (kısa ya da uzun).

Sermaye yükümlülüğü, toplam net açık pozisyonun %8'i olacaktır (aşağıdaki örneğe bakınız).

Kur Riski Ölçümünde Kısaltılmış Uygulama Yöntemine İlişkin Örnek

YEN	EURO	GB£	CA\$	USS	ALTIN
+ 50	+ 100	+ 150	- 20	- 180	- 35
	+ 300		- 200		35

Sermaye yükümlülüğü, net uzun döviz pozisyonlarının veya net kısa döviz pozisyonlarından yüksek olanı (yani, 300) ve net altın pozisyonunun (35) %8'i olacaktır = $335 \times \%8 = 26,8$.

718(xLii). Yabancı para işlemleri ihmal edilebilir düzeyde olan ve kendi hesabına döviz pozisyonu tutmayan bir banka, ilgili ulusal denetim otoritesinin inisiyatifine bağı olarak, bu pozisyonları sermaye yükümlülüğünden muaf tutulabilir; ancak şu şartla ki:

- Bankanın tüm yabancı paralara ilişkin brüt uzun pozisyonlarının ya da brüt kısa pozisyonlarının toplamı (hangisi daha büyükse) olarak tanımlanan

¹³⁹ Bankanın kendi kur riskini konsolide bazda değerlendirdiği durumlarda, bazı marjinal işlemlerde, bankanın bir yabancı şubesi veya bağı ortaklığının döviz pozisyonlarını hesaplamaya dahil etmek teknik olarak olanaksız olabilir. Bu durumlarda, her bir döviz kuruna ilişkin banka içi sınırlamalar, bu pozisyonlar için temsili değer olarak kullanılabilir. Fiili pozisyonların bu sınırlar açısından daha sonra yeterince izlenmesi şartıyla, söz konusu limitler işaretlerine bakılmaksızın, ilgili her bir döviz cinsine ilişkin net açık pozisyona eklenebilirler.

¹⁴⁰ Aynı sonucu veren bir alternatif hesaplama yöntemi de, raporlama kurunu bir bakiye olarak hesaplamaya dahil etmek ve tüm kısa (veya uzun) pozisyonların toplamını almaktır.

yabancı para işlem hacminin, paragraf 49(xxi) ve 49(xxii)'da tanımlanan özkaynakların %100'ünü geçmemesi gerekir; ve

- Bankanın yukarıdaki paragrafta tanımlanan toplam net açık pozisyonunun paragraf 49(xxi) ve 49(xxii)'da tanımlanan özkaynakların %2'sini geçmemesi gerekir.

4. Emtia Riski:

718(xLiii). Bu bölüm, (paragraf 718(xxx) ilâ 718(xLii)'de tanımlanan yöntemle göre yabancı para olarak değerlendirilen) altın dışındaki değerli madenler dahil olmak üzere emtia nedeniyle maruz kalınan riskin karşılanması için ayrılacak asgari sermaye yükümlülüğünü düzenler. Emtia, örneğin, tarım ürünleri, madenler (petrol dahil) ve kıymetli madenler gibi, ikincil bir piyasada alım satımı yapılan fiziki varlıkları ifade eder.

718(xLiv). Emtiada fiyat riski, genellikle kur ve faiz oranlarıyla ilişkili risklerden daha karmaşıktır ve değişkendir. Emtia piyasaları, faiz oranları ve döviz piyasalarından daha az likit olabilirler ve bundan dolayı, arz ve talepte meydana gelen değişikliklerin fiyat ve volatilité üzerinde daha belirgin ve keskin bir etkisi olabilir.¹⁴¹ Piyasanın bu özellikleri, fiyat şeffaflığı ve emtia riskine karşı efektif korunmayı daha güçleştirebilir.

718(xLv). Spot veya fiziki takas ile sonuçlanan alım satım işlemlerinde, spot fiyatlardaki değişikliklerden kaynaklanan "piyasa yönü" riski, en önemli risktir. Bununla birlikte, vadeli sözleşmeler ve türev sözleşmeleri içeren portföy stratejileri kullanan bankalar, spot fiyatlardaki değişiklik riskinden çok daha büyük olabilen bir dizi farklı ve ilave riskle de karşı karşıyadır. Bu riskler aşağıdakileri içerir:

- Baz riski (benzer emtiaların fiyatları arasındaki ilişkinin zaman içinde değişmesi riski);
- Faiz oranı riski (vadeli pozisyonlar ve opsiyonlar için elde bulundurma maliyetinde değişiklik riski); ve
- Vadeli açık riski (vadeli sözleşmenin değerinin faiz oranlarında değişiklik dışında sebeplerle değişmesi riski).

Ek olarak, bankalar, borsa-dışı türevlerde karşı taraf kredi riskiyle karşı karşıya kalabilirler, bu risk, bu Çerçeve Düzenlemenin Ek 4'ünde tanımlanan yöntemlerden biriyle karşılanır. Emtia pozisyonlarının fonlanması, bir bankayı faiz oranı veya kur riskine açık hale getirebilir ve böyle bir durumda, ilgili

¹⁴¹ Kısa pozisyonun vadesinin uzun pozisyonun vadesinden daha kısa olmasından doğan riske karşı da bankaların korunmaları gerekir. Bazı piyasalarda likidite eksikliğinden dolayı, kısa pozisyonu kapatmak güç olabilir ve piyasa banka üzerinde baskı yaratabilir.

pozisyonların sırasıyla paragraf 709 ilâ 718(xviii)'de ve paragraf 718(xxx) ilâ 718(xLii)'de tanımlanan faiz oranı ve kur riski ölçümlerine dahil edilmeleri gerekir.¹⁴²

718(xLvi). Emtia riskini ölçmek için kullanılabilir, paragraf 718(xLviii) ilâ 718(Lv)'de tanımlanan üç alternatif yöntem vardır. Diğer piyasa riski kategorilerinde olduğu gibi, bankalar bu modelleri paragraf 718(Lxx) ilâ 718(xcix)'de belirtilen koşullara tâbi olarak kullanabilirler. Emtia riski, çok basit bir çerçeve (paragraf 718(Liv) ve 718(Lv)'de tanımlanmaktadır) ya da yedi zaman bandına dayanarak vadeli açık ve faiz oranı risklerini ayrı ayrı kapsayan bir ölçüm sistemi (paragraf 718(xLix) ve 718(Liii)'de tanımlanmaktadır) kullanılarak standart bir yöntemle de ölçülebilir. Hem basitleştirilmiş yaklaşım hem de vade merdivenleri yaklaşımı, sadece, nispi olarak sınırlı tutarda emtia üzerine işlem yapan bankalar için uygundur. Büyük çapta emtia alım satımı yapan bankaların, paragraf 718 (Lxx) ilâ 718(xcix) çerçevesinde zaman içinde model yaklaşımı benimsemeleri beklenecektir.

718(xLvii). Vade merdiveni yaklaşımı ve basitleştirilmiş yaklaşımda, her emtiada tutulan uzun ve kısa pozisyonlar, açık pozisyonların hesaplanması amaçlarıyla net bazda raporlanabilir. Bununla birlikte, genel kural, farklı emtiada tutulan pozisyonlar bu şekilde netleştirilememesidir. Buna rağmen, ulusal denetim otoriteleri, aynı emtianın birbiri yerine teslim edilebilen farklı alt kategorileri¹⁴³ arasında netleştirmeye izin verme konusunda inisiyatife sahip olacaklardır. Söz konusu mallar yakın ikameler olarak görüldükleri ve asgari bir yıllık süre boyunca fiyat hareketleri arasında asgari 0,9 oranında korelasyon açıkça görülebildiği takdirde de netleştirme mümkündür. Bununla beraber, emtia için sermaye yükümlülüğü hesaplamasını korelasyonlara dayandırmak isteyen bir bankanın, seçtiği yöntemin doğruluğu konusunda ilgili denetim otoritesini ikna etmesi ve ön onayını alması gerekecektir. Bankaların, model yaklaşımını kullanmaları halinde ve görgül korelasyonlara dayanan durumlarda, farklı emtiaya ilişkin uzun ve kısa pozisyonlar, örneğin farklı para birimlerinin faiz oranları arasında sınırlı bir ölçüde netleştirmeye izin verilmesi gibi, bir ölçüye kadar netleştirilebilir.

(i) *Emtia Riski Ölçüm Modelleri:*

718(xLviii). Bankalar, paragraf 718(Lxx) ilâ 718(xcix)'de açıklandığı gibi model yaklaşımını benimsemeye karar verebilirler. Bu durumda, kullanılan yöntemin:

¹⁴² Bir emtianın vadeli sözleşmenin bir parçası olduğu durumlarda (teslim alınacak veya teslim edilecek emtia miktarı), sözleşmenin diğer bacağından faiz oranı veya döviz risklerinin paragraf 709 ilâ 718(xviii)'de ve paragraf 718(xxx) ilâ 718(xLii)'de belirtildiği şekilde raporlanması gerekir. Sadece stok finansmanından ibaret olan pozisyonlar (bir fiziksel stoğun vadeli satıldığı ve fonlama maliyetinin vadeli satış tarihine kadar bloke edildiği pozisyonlar), faiz oranı ve karşı taraf riski sermaye yükümlülüklerine tâbi olmalarına rağmen, emtia riski hesaplamasının dışında tutulabilirler

¹⁴³ Emtia sınıf, grup, alt grup ve münferit emtia türleri bazında gruplandırılabilir. Örneğin, Enerji Malları bir sınıf; bu sınıfın içinde, Hidro-Karbonlar bir grup; Ham Petrol bir alt-grup ve West Texas Intermediate, Arabian Light ve Brent Petrolleri münferit emtia olabilir.

- net açık pozisyonlardan kaynaklanan spot fiyatlarda değişiklik riskini kapsamak için piyasa yönü riskini;
- vade uyumsuzluklarından kaynaklanan vadeli fiyatlarda değişiklik riskini kapsamak için vadeli açık ve faiz oranı riskini; ve
- iki benzer (fakat aynı olmayan) emtia arasında fiyat ilişkilerinde değişiklik riskini kapsamak için baz riskini

içermesi şarttır.

Modelde, başta pozisyonları kapatmak için işlemcilerle tanınan işlem limitleri ile teslim tarihleri olmak üzere piyasanın özelliklerinin dikkate alınması da özellikle önemlidir.

(ii) *Vade Merdiveni Yaklaşımı:*

718(xLix). Bu yaklaşımda sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasında, bankaların öncelikle her emtia pozisyonunu (spot artı vadeli) standart bir ölçek/birimle (varil, kilo, gram, vb.) ifade etmeleri gerekecektir. Daha sonra, her emtiada net pozisyon, cari spot oranlar üzerinden ulusal para birimine çevrilecektir.

718(L). İkinci olarak, bir vade dilimi içindeki vadeli açık ve faiz oranı riskini (bazen ikisi birlikte bir "eğimlilik/spread riski" olarak da anılırlar) kapsamak için, her bir vade diliminde eşlenmiş uzun ve kısa pozisyonlar sermaye yükümlülüğüne tabi tutulacaktır. Yöntem, paragraf 709 ilâ 718 (xviii)'de açıklandığı gibi faiz oranı ile ilişkilendirilmiş enstrümanlar için kullanılan yöntemle nispeten benzer olacaktır. Aynı emtiada tutulan pozisyonlar (standart ölçüm birimiyle ifade edilirler) öncelikle bir vade merdiveniye yerleştirilecektir; fiziksel stokların ise birinci vade dilimine tahsis edilmeleri gerekir. Paragraf 718(xLvii)'de belirtildiği gibi her emtia için ayrı bir vade merdiveni kullanılacaktır.¹⁴⁴ Her bir vade dilimi için, eşlenen kısa ve uzun pozisyonların toplamı, önce, emtianın spot fiyatıyla ve sonra, ilgili dilime ilişkinspread oranıyla (aşağıdaki tabloda gösterilmektedir) çarpılacaktır.

Vade Dilimleri ve Spread Oranları

Vade Dilimleri	Spread Oranı
0 - 1 ay	%1,5
1 - 3 ay	%1,5
3 - 6 ay	%1,5
6 - 12 ay	%1,5
1 - 2 yıl	%1,5
2 - 3 yıl	%1,5
3 yıl üzeri	%1,5

¹⁴⁴) Günlük değerlemenin mümkün olduğu piyasalarda vadeleri arasında 10 günden fazla bir fark bulunmayan sözleşmeler netleştirilebilir.

718(Li). Daha sonra, daha yakın olan vade dilimlerinden kalan artık net pozisyonlar, daha uzakta olan vade dilimlerindeki pozisyonların netleştirilmesi için ileri nakledilebilirler. Bununla birlikte, farklı vade dilimleri arasındaki koruma işleminin kesin olmamasından dolayı, net pozisyonun nakledildiği her vade dilimi için, nakledilen net pozisyonun %0,6'sına eşit bir ek yükümlülük (ek oran) ilave edilecektir. Net pozisyonların bu şekilde nakledilmesinden kaynaklanan eşlenmiş her tutar için sermaye yükümlülüğü, paragraf 718(L)'de açıklandığı gibi hesaplanacaktır. Bu sürecin sonunda, bankanın elinde %15 sermaye yükümlülüğü uygulayacağı sadece uzun ya da sadece kısa pozisyonlar kalacaktır.

718(Lii). Komite, farklı emtia arasında volatilité açısından farklar bulunduğunu değerlendirmesine rağmen, basitliği ve kolaylığı sağlamak için ve bankaların normalde emtialarda küçük açık pozisyonlar taşıdıklarını dikkate alarak, tüm emtialardaki açık pozisyonlar için tek tip bir sermaye yükümlülüğü uygulanması gerektiğine karar vermiştir. Bu konuda daha kesin olmayı hesaplamalar yapmak isteyen bankalar, modeller yaklaşımını uygulamaya karar verebilirler.

718(Liii). Emtia fiyatlarındaki değişikliklerden etkilenen tüm emtia türevleri ve bilanço-dışı pozisyonlar bu ölçüm çerçevesine dahil edilmelidirler. Bu, "delta plus" yönteminin¹⁴⁵ kullanıldığı (paragraf 718(Lix) ilâ 718(Lxii)'ye bakınız) emtia gelecek işlemlerini, emtia swap işlemlerini ve opsiyonları kapsar. Riski hesaplamak için, emtia türevleri, varsayımsal emtia pozisyonlarına çevrilmeli ve aşağıda belirtildiği gibi farklı vadelere tahsis edilmelidirler:

- *Münferit emtiaya ilişkin vadeli işlemler ve vadeli sözleşmeler*, ölçüm sistemine sözleşme miktarları (varil, kilo, vb. miktarları) olarak dâhil edilmeli ve son geçerlilik tarihlerine tekabül eden bir vadeye tahsis edilmelidirler;
- Bir bacağın sabit fiyat, diğer bacağın ise cari piyasa fiyatı olduğu *emtia swap işlemleri*, sözleşmenin tutarına eşit bir pozisyonlar serisi olarak dahil edilmeli, swap işlemindeki her ödemeye bir pozisyon tekabül etmeli ve bu pozisyon vade merdiveninde uygun basamağa yerleştirilmelidir. Banka sabit oranda faiz ödüyor ve değişken oranda faiz alıyorsa bu pozisyonlar uzun; banka sabit oranda faiz alıyor ve değişken oranda faiz ödüyorsa bu pozisyonlar kısa pozisyon olarak değerlendirilir;¹⁴⁶
- Bacakların farklı emtia için olduğu *emtia swap işlemleri*, ilgili vade merdivenine dahil edilmelidir. Paragraf 718(xLvii)'de belirtildiği gibi emtianın

¹⁴⁵ Opsiyonların riskini ölçmek için başka yaklaşımlar uygulayan bankalarda, tüm opsiyonlar ve bunlarla bağlantılı enstrümanlar, hem vade merdiveni yaklaşımının hem de basitleştirilmiş yaklaşımın kapsamı dışında tutulmalıdır.

¹⁴⁶ Bacaklardan biri sabit veya değişken oranda faiz almak/ödemekle ilgiliyse, maruz kalınan risk, faiz oranıyla bağlantılı enstrümanları kapsayan vade merdiveninde uygun yeniden fiyatlandırma vade bandına yerleştirilmelidir.

aynı alt-kategoriye dahil olduğu durumlar dışında, bu pozisyonlar arasında netleştirmeye izin verilmez.

(iii) *Basitleştirilmiş Yaklaşım:*

718(Liv). Piyasa yönü riski için sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasında, vade merdiveni yaklaşımında (paragraflar 718(xLix) ve 718(Liii)'e bakınız) açıklanan prosedürün aynısı uygulanacaktır. Burada da, emtia fiyatlarındaki değişikliklerden etkilenen tüm emtia türevleri ve bilanço-dışı pozisyonların hesaplamaya dahil edilmeleri gerekir. Sermaye yükümlülüğü, her emtiada uzun veya kısa net pozisyonun %15'ine eşit olacaktır.

718(Lv). Bankayı baz riskine, faiz oranı riskine ve vadeli açık riskine karşı korumak için, yukarıda paragraf 718(xLix) ve 718(Liii)'de tanımlandığı gibi her emtia için sermaye yükümlülüğü, bankanın söz konusu emtiada tuttuğu uzun artı kısa brüt pozisyon toplamının %3'üne eşit bir ilave sermaye yükümlülüğüne tâbi olacaktır. Bu kapsamda emtia türevlerindeki brüt pozisyonların hesaplanması ve değerlendirilmesinde, bankalar, cari spot fiyatı kullanmalıdırlar.

5. Opsiyonlar İçin Uygulama:

718(Lvi). Bankaların opsiyonlarla ilgili faaliyetlerinin çok çeşitli olmasından ve opsiyonlar için fiyat riskini ölçmekteki güçlüklerden dolayı, ulusal otoritenin uygulama tercihinine bağlı olarak birkaç alternatif yaklaşımın kullanılmasına izin verilecektir:

* Sadece satın alınan opsiyonları kullanan bankalar¹⁴⁷, paragraf 718 (Lviii)'de tanımlanan basitleştirilmiş yaklaşımı kullanmakta serbest olacaklardır;

* Kendileri de opsiyon yazan bankaların paragraf 718(Lix) ilâ 718(Lxix)'de tanımlanan ara yaklaşımlardan birini ya da paragraf 718(Lxx) ilâ 718(xcix) koşullarına göre bir kapsamlı risk yönetim modelini kullanmaları beklenecektir. Bir bankanın alım satım işlem hacmi ne kadar fazlaysa, o bankanın gelişmiş bir yaklaşımı kullanması o kadar fazla beklenecektir.

718(Lvii). *Basitleştirilmiş yaklaşımda*, opsiyonlar, bağlantılı nakit veya vadeli enstrümanlara ilişkin pozisyonlar, standart metodolojiye tâbi değildir, bu pozisyonlar kapsam dışına çıkartılır ve hem genel piyasa riski hem de spesifik risk içeren ayrı sermaye tutma yükümlülüğüne tâbi tutulurlar. Daha sonra, bu şekilde hesaplanan risk tutarları, ilgili kategoriye ilişkin sermaye yükümlülüklerine eklenir; yani, paragraf 709 ilâ 718(Lv)'de açıklandığı gibi faiz oranıyla bağlantılı enstrümanlar, hisse senetleri, döviz ve emtia kategorileri. *Delta-plus yönteminde*, piyasa riskini ve sermaye yükümlülüklerini ölçmek için opsiyonlarla bağlantılı

¹⁴⁷ Bankaların tüm opsiyon pozisyonları tamamen aynı opsiyonlarda tutulan ve tamamen eşleşmiş uzun pozisyonlarla korunmadıkça (ki bu durumda, piyasa riski için herhangi bir sermaye tutma yükümlülüğü gerekmez).

duyarlılık parametreleri veya "Greek harfleri" kullanılır. Bu yöntemde, her opsiyonun delta-eşdeğeri, paragraf 709 ilâ 718(Lv)'de tanımlanan standart yöntemin bir parçası olur ve delta-eşdeğeri, ilgili genel piyasa riski sermaye yükümlülüklerine tâbi tutulur. Daha sonra, opsiyon pozisyonlarının gama ve vega için ayrı sermaye tutma yükümlülükleri uygulanır. *Senaryo yaklaşımında* ise, opsiyon portföyünü oluşturan enstrümanların seviyesi ve volatilitesinde meydana gelen değişikliklere göre o portföyün değerinde meydana gelen değişimi hesaplamak amacıyla simülasyon teknikleri kullanılır. Bu yaklaşımda, genel piyasa riski sermaye yükümlülüğü, en büyük kaybı yaratan senaryo "değişim tablosuyla" (yani, ilgili enstrümanda ve volatilitede meydana gelen değişiklikler kombinasyonu) belirlenir. Delta-plus yöntemi ve senaryo yaklaşımında, spesifik risk sermaye yükümlülüğü, her bir opsiyonun delta-eşdeğeri paragraf 709 ilâ 718(xxix)'da belirtilen spesifik risk ağırlıklarıyla çarpılmak suretiyle ayrı ayrı belirlenir.

(i) *Basitleştirilmiş Yaklaşım:*

718(Lviii). Sınırlı miktarda alım yapılan opsiyonlarla işlem yapan bankalar, belirli alım satım işlemleri için, aşağıdaki tabloda gösterilen basitleştirilmiş yaklaşımı kullanmakta serbest olacaklardır. HesaplamaYA ilişkin örnek: Her birinin cari değeri 10\$ olan 100 adet hisse senedini elinde tutan bir kişi 11\$ kullanım fiyatlı muadil bir satış opsiyonuna da sahipse, sermaye yükümlülüğü $1.000 \$ \times \%16$ (yani, $\%8$ spesifik + $\%8$ genel piyasa riski) = 160\$ (-) opsiyonun parasal tutarı $(11 \$ - 10 \$) \times 100 = 100 \$$ olacaktır; yani, sermaye yükümlülüğü 60 \$ olacaktır. İlgili enstrümanın döviz, faiz oranıyla ilişkili enstrüman veya bir emtia olduğu opsiyonlarda da benzer yaklaşım uygulanır.

Basitleştirilmiş Yaklaşım:Sermaye Yükümlülüğü

Pozisyon	Uygulama
Uzun nakit ve uzun satış opsiyonu ya da Kısa nakit ve uzun alım opsiyonu	Sermaye yükümlülüğü, ilgili menkul kıymetin ¹⁴⁸ piyasa değerinin, ilgili enstrümana ilişkin spesifik ve genel piyasa riski sermaye yükümlülüklerinin ¹⁴⁹ toplamıyla çarpılması ve çıkan tutardan, alt sınırı sıfır olmak üzere mevcutsa karda opsiyon tutarının ¹⁵⁰ çıkartılması yoluyla bulunan sonuç olacaktır.
Uzun alım opsiyonu ya da Uzun satış opsiyonu	Sermaye yükümlülüğü: i) menkul kıymetin piyasa değerinin, ilgili enstrümana ilişkin için spesifik ve genel piyasa riski sermaye yükümlülüklerinin ³⁷ toplamıyla çarpılması yoluyla bulunan değer ya da ii) opsiyonun piyasa değeri ¹⁵¹ (hangisi daha düşükse) olacaktır.

(ii) *Ara Yaklaşımlar:*

Delta-plus Yöntemi:

718(Lix). Opsiyon yazan bankaların delta-ağırlıklandırılmış opsiyonlarla ilgili pozisyonlarını paragraf 709 ilâ 718(Lv)'de tanımlanan standart yaklaşımla değerlendirmelerine izin verilecektir. Bu opsiyonların, ilgili enstrümanın piyasa değerinin deltayla çarpılmasıyla bulunan değere eşit bir pozisyon olarak raporlanması gerekir. Bununla birlikte, delta, opsiyonla bağlantılı riskleri yeterince kapsamadığı için, bankaların, toplam sermaye yükümlülüklerini hesaplamak için gamayı (deltadaki değişiklik oranını ölçer) ve vegayı (opsiyonun değerinin volatilité değişikliğine karşı hassasiyetini ölçer) da ölçmeleri gerekecektir. Bu duyarlılıklar, ulusal otoritenin denetimine ve onayına tâbi olarak,

¹⁴⁸ Kur ve döviz işlemleri gibi bazı durumlarda, "referans menkul kıymetin" tarafı açıkça belli olmayabilir; opsiyon kullanıldığı takdirde teslim alınacak olan varlık "referans menkul kıymet" olarak kabul edilmelidir. Ek olarak, üst sınır ve alt sınır opsiyonları, swaption, vb. olduğu gibi ilgili enstrümanın piyasa değerinin sıfır olabileceği kalemler için nominal değer kullanılmalıdır.

¹⁴⁹ Bazı opsiyonların (örneğin, ilgili enstrümanın faiz oranı, döviz kuru veya bir emtia olduğu durumlar) herhangi bir spesifik riski yoktur, fakat belirli bazı faiz oranıyla ilişkilendirilmiş enstrümanlar üzerine opsiyonlarda (yani, bir özel sektör borçlanma enstrümanı veya bu enstrümanlardan müteşekkül endekslere ilişkin opsiyonlar; ilgili sermaye yükümlülükleri için paragraf 709 ilâ 718(xviii)'e bakınız) ve hisse senetleri ile hisse senedi endekslerine ilişkin opsiyonlarda (paragraf 718(xix) ilâ 718(xxix)'e bakınız) bir spesifik risk mevcuttur. Döviz kuruna ilişkin opsiyonların sermaye yükümlülüğü %8, emtia opsiyonlarında ise %15 olacaktır.

¹⁵⁰ Kalan vadesi altı aydan fazla olan opsiyonlar için, kullanım fiyatı, cari fiyatla değil vadeli fiyatla karşılaştırılmalıdır. Bunu yapamayan bir banka, bu parasal tutarı sıfır olarak almalıdır.

¹⁵¹ Pozisyon alım-satım portföyü içinde değilse (yani, alım-satım portföyüne dahil olmayan belirli döviz veya emtia pozisyonlarına ilişkin opsiyonlar), bunun yerine defter değerinin kullanılması kabul edilebilir.

onaylanmış bir değişim modeline göre ya da bankanın özel opsiyon fiyatlandırma modeline göre hesaplanacaktır.¹⁵²

718(Lx). *İlgili enstrümanın borçlanma menkul kıymetleri veya faiz oranları olduğu delta-ağırlıklandırılmış pozisyonlar, aşağıda tanımlanan prosedürde, paragraf 709 ilâ 718(xviii)'de belirtildiği gibi faiz oranı zaman-bantlarına yerleştirileceklerdir. Diğer türev enstrümanlar için, biri ilgili sözleşmenin yürürlüğe girdiğinde ve diğeri ilgili sözleşmenin vadesinde olmak üzere iki giriş yapılmasını gerektiren iki-bacaklı bir yaklaşım kullanılmalıdır. Örneğin, Nisan ayında satın alınan Haziran ayından itibaren üç ay vadeli faiz oranı gelecek sözleşmesine ilişkin bir alım opsiyonu, , delta-eşdeğeri esas alınarak, beş ay vadeli bir uzun pozisyon ve iki ay vadeli bir kısa pozisyon olarak değerlendirilecektir.¹⁵³ Yazılan opsiyon da, benzer şekilde, iki ay vadeli bir uzun pozisyon olarak ve beş ay vadeli bir kısa pozisyon olarak yerleştirilecektir. Üst sınır veya alt sınır opsiyonu içeren değişken faizli enstrümanlar, değişken faizli menkul kıymet ve Avrupa tipi opsiyon serisinin bir kombinasyonu olarak işlem görecektir. Örneğin, %15 üst sınırla altı aylık LIBOR oranına endekslenmiş bir üç-yıllık değişken faizli tahvilin sahibi, bu tahvili:*

- i) altı ayda yeniden fiyatlandırılan bir borçlanma menkul kıymeti olarak ve
- ii) ilgili VFS'nin etkinlik tarihi eksi ve ilgili VFS'nin vadesinde artı işaretli olmak üzere, %15 referans oranlı bir VFS'ne ilişkin beş alım opsiyonundan oluşan bir seri olarak¹⁵⁴

işleme tâbi tutacaktır.

718(Lxi). *İlgili enstrümanın hisse senedi olduğu opsiyonlar için sermaye yükümlülüğü de, paragraf 718(xix) ilâ 718(xxix)'de tanımlanan piyasa riski ölçümüne dahil edilecek olan delta-ağırlıklandırılmış pozisyonlara dayandırılacaktır. Bu amaçla, her bir ulusal piyasa ayrı bir enstrüman olarak işlem görecektir. Döviz ve altın pozisyonlarına ilişkin opsiyonlar için sermaye yükümlülüğü ise, paragraf 718(xxx) ilâ 718(xLii)'de tanımlanan yöntemle dayandırılacaktır. Delta için, döviz ve altın opsiyonlarının net delta-bazlı eşdeğeri, ilgili döviz (veya altın) pozisyonu hesaplamasına dahil edilecektir. Emtiaya ilişkin opsiyonlar için sermaye yükümlülüğü, paragraf 718(xLiii) ilâ 718(Lv)'de tanımlanan basitleştirilmiş yaklaşımla ya da vade merdiveni yaklaşımıyla*

¹⁵² Ulusal denetim otoriteleri, egzotik opsiyonların belirli sınıflarını (örneğin, bariyerler, dijitaler) ya da yakın vadeli başabaş opsiyonlarını alıp satan bankaların, her ikisi de daha detaylı yeniden değerlendirme yaklaşımları içerebilecek olan senaryo yaklaşımını ya da içsel modeller alternatifini kullanmalarını isteyebilirler.

¹⁵³ eslimin Eylül ayında yapıldığı bir gelecek tahvil sözleşmesine ilişkin iki aylık bir alım opsiyonu, Nisan ayında, her iki pozisyon da delta-ağırlıklandırılmış olmak üzere, tahvil açısından uzun ve beş aylık saklama açısından kısa pozisyon olarak değerlendirilecektir.

¹⁵⁴ Yakından eşlenen pozisyonlara uygulanan ve paragraf 718(xiv)'de açıklanan kurallar buradada uygulanacaktır.

hesaplanacaktır. Delta-ağırlıklandırılmış pozisyonlar, söz konusu bölümde tanımlanan hesaplamalardan birine dahil edilecektir.

718(Lxii). Delta riskinden kaynaklanan ve yukarıda bahsi geçen sermaye yükümlülüklerine ek olarak, *gama* ve *vega riski* için de ilave sermaye yükümlülüğü uygulanacaktır. Delta-plus yöntemini kullanan bankaların her bir opsiyon (koruma pozisyonları da dahil) için *gama* ve *vegayı* ayrı ayrı hesaplamaları gerekecektir. Sermaye yükümlülükleri aşağıdaki gibi hesaplanmalıdır:

i) **her bir münferit opsiyon için**, bir Taylor serisi açılımına göre "gama etkisi" aşağıdaki formülle hesaplanmalıdır:

$$Gama\ etkisi = \frac{1}{2} \times Gama \times VU^2$$

Bu formülde: VU = Opsiyona konu enstrümandaki değişim

ii) VU, aşağıda belirtildiği gibi hesaplanır:

* Faiz oranı opsiyonları için, referans enstrüman bir tahvil ise, enstrümanın piyasa değeri, paragraf 718(iv)'de belirtilen risk ağırlıklarıyla çarpılmalıdır. Referans enstrümanın faiz oranı olduğu durumlarda da, yine paragraf 718(iv)'de gösterilen ilgili varsayılan getiri değişimi esas alınarak, benzer bir hesaplama yapılmalıdır;

* Hisse senetleri ve hisse senedi endekslerine ilişkin opsiyonlar için: ilgili enstrümanın piyasa değeri %8 ile çarpılmalıdır;¹⁵⁵

* Döviz ve altın opsiyonları için: ilgili enstrümanın piyasa değeri %8 ile çarpılmalıdır;

* Emtia opsiyonları için: ilgili enstrümanın piyasa değeri %15 ile çarpılmalıdır.

iii) Hesaplamalar kapsamında, aşağıda sayılan pozisyonlar **aynı referans enstrüman gibi** dikkate alınmalıdır:

* faiz oranları için¹⁵⁶, paragraf 718(iv)'de belirtildiği gibi her bir vade dilimi;¹⁵⁷

¹⁵⁵ Faiz oranı ve hisse senedi opsiyonları için burada belirtilen temel kurallar, gama sermaye yükümlülüğü hesaplanırken spesifik riski karşılamak gibi bir amaç gütmeyiz. Bununla birlikte, ulusal denetim otoriteleri belirli bankaların bunu yapmasını isteyebilirler.

¹⁵⁶ Pozisyonların her bir yabancı para için ayrı vade merdivenlerine yerleştirilmeleri gerekir.

¹⁵⁷ Durasyon yöntemini uygulayan bankalar, vade dilimlerini, paragraf 718(vii)'de belirtildiği gibi kullanmalıdırlar.

* hisse senetleri ve hisse endeksleri için, her bir ulusal piyasa;

* döviz ve altın için, her kur çifti ve altın ve

* emtia için, paragraf 718(xLvii)'de tanımlandığı gibi her bir münferit emtia.

iv) Aynı referans enstrümandaki tüm opsiyonların pozitif veya negatif bir gama etkisi olacaktır. Söz konusu gama etkileri toplanacak ve böylece, her bir referans enstrüman için pozitif veya negatif olan net gama etkisi elde edilecektir. Sermaye hesaplamalarına, sadece negatif olan net gama etkileri dahil edilecektir.

v) Toplam gama sermaye yükümlülüğü, yukarıda belirtildiği gibi hesaplanan net negatif gama etkilerinin mutlak değerlerinin toplamına eşit olacaktır.

vi) **Volatilite riski için**, bankaların sermaye yükümlülüklerini yukarıda tanımlandığı gibi aynı referans enstrümana ilişkin tüm opsiyonlar için vega değerlerinin toplamını volatilitede $\pm\%25$ 'lik bir orantılı değişimle çarparak hesaplamaları gerekecektir.

vii) Vega riski için **toplam sermaye yükümlülüğü**, vega riski için hesaplanmış bulunan münferit sermaye yükümlülüklerinin mutlak değerlerinin toplamına eşit olacaktır.

Senaryo Yaklaşımı:

718(Lxiii). Gelişmiş bankalar da, opsiyon portföyleri ve bunlarla ilişkili koruma pozisyonları için piyasa riski sermaye yükümlülüklerini *senaryo matrisi analizine* dayandırarak hesaplama hakkına sahip olacaklardır. Bu hesaplama, opsiyon portföyünün risk faktörlerinde bir sabit değişim aralığı tespit edilerek ve bu "değişim tablosu" üzerinde farklı noktalarda opsiyon değerindeki değişiklikler hesaplanarak yapılacaktır. Sermaye yükümlülüğünü tespit etmek amacıyla, banka, referans enstrümanın fiyatındaki veya referans oranındaki veya bunların volatilitesindeki eşzamanlı değişiklikler için belirli matrisler kullanarak opsiyon portföyünü yeniden değerlemeye tâbi tutacaktır. Paragraf 718(Lxii)'de belirtildiği gibi her bir münferit enstrüman için farklı bir matris kullanılacaktır. Alternatif olarak, ulusal denetim otoritelerinin inisiyatifine bağlı olarak, opsiyon alım satım işlemleri önemli düzeyde olan bankaların, faiz oranı opsiyonları için, bu hesaplamayı asgari altı adet birleştirilmiş vade dilimine dayandırmalarına izin verilecektir. Bu yöntem kullanılırken, paragraf 718(iv) ve 718(vii)'de belirtildiği gibi vade dilimlerinin en fazla üç tanesi tek bir dilim olarak birleştirilmelidir.

718(Lxiv). Opsiyonlar ve ilgili koruma pozisyonları, referans enstrümanın cari değerinin üstünde ve altında belirli bir aralık içinde değerlendirileceklerdir. Faiz oranlarının aralığı, paragraf 718(iv)'de varsayılan getiri değişimine uygun

olacaktır. Paragraf 718(Lxiii)'de belirtildiği gibi faiz oranı opsiyonları için alternatif yöntemi kullanan bankalar, her bir birleştirilmiş vade dilimi için, ilgili vade diliminin ait olduğu gruba uygulanan varsayılan getiri değişikliklerin en yüksekini kullanmalıdırlar.¹⁵⁸ Diğer aralıklar; hisse senetleri için $\pm\%8$; döviz ve altın için $\pm\%8$ ve emtia için $\pm\%15$ 'dir. Tüm risk kategorileri için, ilgili aralığı eşit aralıklı dilimlere bölmek amacıyla en az yedi gözlem (cari gözlem de dahil) kullanılmalıdır.

718(Lxv). Matrisin ikinci boyutu, referans enstrümanın fiyatının veya referans oranının volatilitesindeki değişiklikleri kapsar. Genellikle referans enstrümanın fiyatının veya referans oranının volatilitesinde meydana gelen ve $+\%25$ ve $-\%25$ oranında volatilitate değişimine eşit tek bir değişimin yeterli olması beklenir. Ancak, mevcut koşulların gerektirmesi halinde, denetim otoritesi, farklı bir değişim oranının kullanılmasını ve/veya değişim tablosundaki ara noktaların hesaplanmasını isteme yetkisine sahiptir.

718(Lxvi). Matris hesaplandıktan sonra, her bir matris hücresi, opsiyonun ve ilgili koruma enstrümanın net kâr veya zararını içerir. Daha sonra, her bir referans enstrüman için sermaye yükümlülüğü, matriste bulunan en büyük kayıp olarak hesaplanacaktır.

718(Lxvii). Herhangi bir bankanın senaryo analizi, özellikle bu analizin isabetliliği, denetim otoritesinin validasyona tabi olacaktır. Bankaların senaryo analizini standart yaklaşımın bir parçası olarak kullanmaları da, analizin ulusal denetim otoritesi validasyonuna tabi tutulması şartına ve işin niteliği açısından uygun olan ve paragraf 718(Lxxiv) ve 718(Lxxv)'de sayılan nitel standartlara tâbi olacaktır.

718(Lxviii). Bu ara yaklaşımların belirlenmesinde, Komite, opsiyonlarla ilişkili büyük riskleri karşılamayı hedeflemiştir. Bunu yaparken, Komite, spesifik risk söz konusu olduğu sürece, sadece delta-bağlantılı unsurların kapsandığını ve diğer riskleri karşılamak için çok daha kompleks bir yöntem ihtiyacı olduğunu bilincindedir. Öte yandan, diğer alanlarda, kullanılan varsayımların basitleştirilmesi, belirli opsiyon pozisyonlarının nispeten muhafazakâr bir şekilde ele alınmasıyla sonuçlanmıştır. Bu sebeplerle, Komite, bu alanı yakın izleme ve denetim altında tutmayı amaçlamaktadır.

718(Lxix). Komite, yukarıda bahsi geçen opsiyon risklerinin yanı sıra, opsiyon işlemleriyle bağlantılı olan, örneğin Ro (opsiyonun değerinde faiz oranına göre meydana gelen değişim oranı) ve teta (opsiyonun değerinde zamana göre meydana gelen değişim oranı) gibi başka risklerin de bilincindedir. Şu anda bu riskler için bir ölçüm yöntemi önermemesine rağmen, Komite, opsiyon alım satım işlemleri önemli düzeyde olan bankaların en azından bu riskleri yakından izlemelerini beklemektedir. Ek olarak, bankaların istedikleri takdirde Ro değerini

¹⁵⁸ Örneğin, 3 ilâ 4 yıl, 4 ilâ 5 yıl ve 5 ilâ 7 yıl zaman bantları birleştirildiği takdirde, bu üç bant için verimde varsayılan değişikliklerinin en yüksekisi 0,75 olacaktır.

kendi faiz oranı riski için sermaye hesaplamalarına dahil etmelerine izin verilecektir.

D. Piyasa Riski – İçsel Model Yaklaşımı:

1. Genel Kriterler:

718(Lxx). İçsel bir modelin kullanılması denetim otoritesinin açık onayı şartına bağlı olacaktır. Birden fazla ülkede önemli düzeyde alım satım faaliyeti yürüten bankaların merkez ve evsahibi ülke denetim otoriteleri, etkin ve verimli bir onay süreci uygulamak için yakın işbirliği içinde çalışmalıdırlar.

718(Lxxi). Denetim otoritesi, asgari olarak:

- Bankanın risk yönetim sisteminin kavramsal açıdan sağlam olduğu ve bütünlük içinde uygulandığı konusunda ikna olduğu takdirde;
- Bankada sadece alım satım alanında değil, aynı zamanda risk kontrolü, denetim ve gerekirse arka büro alanlarında da bu gelişmiş modellerin kullanımı konusunda uzmanlaşmış yeterli sayıda personel bulunduğu kanaatinde olduğu takdirde;
- Bankanın kullandığı modellerin risk ölçümü konusunda isabetli olduğu ve riski makul bir doğrulukla ölçtüğü geçmiş deneyimlerle kanıtlanmış olduğu takdirde; ve
- Banka, paragraf 718(Lxxvii) ilâ 718(Lxxxiv) arasında açıklanan stres testlerini düzenli olarak yaptığı takdirde

onay verecektir.

718(Lxxii). Denetim otoriteleri, bir bankanın içsel modelinin sermaye hesaplamalarında kullanılmadan önce bir süre için ilk izleme ve fiili testten geçirilmesini isteme hakkına sahip olacaklardır.

718(Lxxiii). Sermaye hesaplamalarında içsel model kullanan bankalar, bu genel kriterlere ek olarak, paragraf 718(Lxxiv) ilâ 718(xcix)'de açıklanan koşullara da tâbi olacaklardır.

2. Nitel Standartlar:

718(Lxxiv). Denetim otoritelerinin, model yaklaşımını kullanan bankalarda kavramsal açıdan sağlam ve bütünlük içinde uygulanan piyasa riski yönetim sistemlerinin bulunduğundan emin olabilmeleri çok önemlidir. Bu amaçla, denetim otoritesi, bankaların modellere-dayanan yaklaşım uygulamalarına izin verilmesi için uymaları gereken bir dizi *nitel kriter* belirleyecektir. Bankaların bu nitel kriterlere uyum düzeyi, denetim otoritelerinin aşağıda paragraf 718(Lxxvi)

(j)'de atıf yapılan çarpım faktörünü hangi düzeyde belirleyeceğini etkileyebilir. Yalnızca modelleri bu nitel kriterlere tamamen uygun bankalar, en küçük çarpım faktörünü uygulama hakkına sahip olacaklardır. Nitel kriterler şunları içerecektir:

- (a) Bankada, bankanın risk yönetim sisteminin tasarımı ve uygulamasından sorumlu olan bir bağımsız risk kontrol birimi bulunmalıdır. Bu birim, maruz kalınan risk ölçümleri ile alım-satım limitleri arasındaki ilişki hakkındaki değerlendirmeler de dahil, bankanın risk ölçüm modelinin sonuçlarını içeren günlük raporlar üretmeli ve analizler yapmalıdır. Bu birim, alım-satım birimlerinden bağımsız ve doğrudan doğruya bankanın üst yönetimine bağlı olmalıdır.
- (b) Bu birim, düzenli olarak bir geriye dönük test programı uygulamalıdır; yani, modelin ürettiği risk ölçüm sonuçlarının daha uzun süreler içinde portföy değerinde meydana gelen fiili günlük değişikliklerle ve statik pozisyonlara dayanan varsayımsal değişikliklerle sonradan karşılaştırılması gerekir.
- (c) Bu birim, içsel modelin başlangıç ve müteakip validasyonunu yapmalıdır.¹⁵⁹
- (d) Yönetim kurulu ve üst yönetim, risk kontrol sürecine aktif bir şekilde katılmalı ve risk kontrolünü önemli düzeyde kaynak tahsis edilmesi gereken önemli bir iş alanı olarak görmelidir.¹⁶⁰ Bu amaçla, bağımsız risk kontrol biriminin hazırladığı günlük raporlar, hem münferit araçların aldığı pozisyonların hem de bankanın maruz kaldığı toplam riskin azaltılmasını sağlama konusunda yeterli deneyim ve yetkiye sahip bir yönetim kademesinde gözden geçirilmelidir.
- (e) İçsel risk ölçüm modeli, bankanın günlük risk yönetim süreciyle bütünleştirilmelidir. Bu modelin sonuçları, bankanın piyasa riskini planlama, izleme ve kontrol etme sürecinin ayrılmaz ve tamamlayıcı bir parçası olmalıdır.
- (f) Risk ölçüm sistemi, dahili alım-satım ve işlem limitleriyle birlikte kullanılmalıdır. Bu amaçla, alım-satım limitleri, bankanın risk ölçüm modeliyle, hem zaman içinde tutarlılığını koruyan hem de araçlar ve üst yönetim tarafından iyi kavranan ve anlaşılabilir bir şekilde ilişkilendirilmelidir.

¹⁵⁹ Düzenleyici denetim otoritelerince uyulması talep edilecek standartlarla ilgili ek kılavuzlar paragraf 718(xcix)'de verilmektedir.

¹⁶⁰ Basel Komitesi'nin Temmuz 1994'de yayımladığı "*Türevlere İlişkin Risk Yönetim Kılavuzları*" başlıklı raporda, yönetim kurulu ve üst yönetimin görev ve sorumlulukları detaylı bir şekilde irdelenmektedir.

- (g) Bankanın risk ölçüm modelinin günlük sonuçlarına dayanan risk analizine ilave olarak, rutin ve ihtiyatlı bir stres testi programı¹⁶¹ oluşturulmalı ve uygulanmalıdır. Stres testi sonuçları, üst yönetim tarafından periyodik olarak gözden geçirilmeli, sermaye yeterliliğine ilişkin içsel değerlendirmelerde kullanılmalı ve banka yönetimi ve yönetim kurulunca belirlenen politika ve limitlere yansıtılmalıdır. Stres testinin belirli koşullar setine karşı özel bir duyarlılık gösterdiği durumlarda, bu riskleri gerektiği gibi yönetmek için gereken tedbirler derhal alınmalıdır (örneğin, koruma sağlanarak ya da bankanın işlem hacmi azaltarak ya da bankanın sermayesini artırarak).
- (h) Bankalar, risk ölçüm sisteminin işletilmesine ilişkin dahili politika, kontrol ve prosedürlerden oluşan belgelenmiş bir stratejiye uyum sağlanması amacıyla yönelik bir program uygulamalıdır. Bankanın risk ölçüm sistemi, örneğin, risk yönetim sisteminin temel prensiplerini tanımlayan ve piyasa riski ölçümünde kullanılan ampirik teknikler hakkında açıklamalar içeren bir risk yönetimi rehberi gibi araçlarla dokümente edilmelidir.
- (i) Bankanın kendi iç denetim süreci kapsamında risk ölçüm sistemi de düzenli olarak bağımsız kontrol ve denetimden geçirilmelidir. Bu denetim ve kontrol, alım-satım birimlerinin ve bağımsız risk kontrol biriminin faaliyet ve çalışmalarını da kapsamalıdır. Genel risk yönetim süreci düzenli aralıklarla (ideal olan asgari yılda bir kez) denetlenmeli ve kontrol edilmeli ve bu denetim, asgari aşağıdaki konulara yönelik olmalıdır:
- * Risk yönetim sistemi ve süreciyle ilgili dokümantasyonun yeterliliği;
 - * Risk kontrol biriminin organizasyonu;
 - * Piyasa riski ölçümlerinin günlük risk yönetimine entegrasyonu;
 - * Ön ve arka büro personelinin kullandığı risk fiyatlandırma modelleri ve değerlendirme sistemlerine ilişkin onay süreci;
 - * Risk ölçüm sürecindeki önemli değişikliklerin validasyonu;
 - * Risk ölçüm modelinin içerdiği piyasa risklerinin kapsamı;
 - * Yönetim bilgilendirme sisteminin bütünlüğü;
 - * Pozisyon verilerinin doğruluk ve tamlığı;

¹⁶¹ Bankalar, stres testleri konusunda tercih yapma hakkına sahip olmalarına rağmen, ilgili denetim otoriteleri bankaların paragraf 718(Lxxvii) ilâ 718(Lxxxiii)'de belirtilen genel ilkelere uyup uymadıklarını izlemek isteyeceklerdir.

* Bu kaynakların bağımsızlığı da dahil, modelde kullanılan veri kaynaklarının istikrarlı, tutarlı, zamanında erişilebilir ve güvenilir olup olmadığının doğrulanması;

* Volatilite ve korelasyon varsayımlarının doğru ve uygun olup olmadığı;

* Değerleme ve risk dönüşüm hesaplamalarının doğruluğu ve

* Paragraf 718(Lxxiv) (b)'de ve ekte sunulan " *Piyasa riski sermaye yükümlülüğü hesaplamalarında içsel model yaklaşımı kapsamında geriye dönük testlere ilişkin düzenleyici çerçeve*" başlıklı dokümana uygun olarak belirli sıklıkta yapılacak geriye dönük testleri yoluyla, modelin doğruluğunun kontrol edilmesi.

3. Piyasa Riski Faktörlerinin Belirlenmesi:

718(Lxxv). Bir bankanın içsel piyasa riski ölçüm sisteminin önemli bir parçası da, piyasa riski faktörlerini, yani bankanın alım-satım pozisyonlarının değerini etkileyen piyasa oran ve fiyatlarını içeren uygun bir setin belirlenmesidir. Piyasa riski ölçüm sistemine dahil edilen risk faktörleri, bankanın bilanço-içi ve bilanço-dışı alım-satım pozisyonlarından kaynaklanan riskleri karşılamak için yeterli olmalıdır. Bankalar, içsel modelleri için risk faktörlerini belirleme konusunda tercih hakkına sahip olmalarına rağmen, aşağıda belirtilen rehber ilkelere de uyulması gerekmektedir:

(a) *Faiz oranları* için, bankanın faiz oranına duyarlı bilanço-içi veya bilanço-dışı pozisyonlara sahip olduğu her bir para cinsi için bir risk faktörleri seti bulunmalıdır.

* Risk ölçüm sistemi, genel kabul görmüş farklı yaklaşımlardan biri kullanılarak, örneğin sıfır kupon verimlerinin vadeli oranları tahmin edilerek bir verim eğrisi modeli hazırlanmalıdır. Bu verim eğrisi, eğri oranların volatilitesindeki değişimi karşılamak için çeşitli vade bölümlerine ayrılmalıdır; normalde her vade bölümüne tekabül eden tek bir risk faktörü bulunacaktır. İri kurlarda ve piyasalarda faiz oranı hareketlerinin yarattığı önemli riskler için, bankalar, verim eğrisini en az altı risk faktörü kullanarak modellemelidirler. Bununla birlikte, kullanılacak risk faktörlerinin sayısı, nihai olarak, bankanın alım-satım stratejilerinin niteliğine göre belirlenmelidir. Örneğin, verim eğrisinin pek çok noktasında çeşitli türlerde menkul kıymetlerden oluşan bir portföy tutan ve kompleks arbitraj stratejileri uygulayan bir bankanın faiz oranı riskini yeterince ve tam olarak karşılaması için daha çok sayıda risk faktörü kullanması gerekecektir.

* Risk ölçüm sistemi, (örneğin, tahviller ile swap işlemleri arasında) spread riskini karşılamak için ayrı risk faktörleri kullanılmalıdır. Hazine tahvilleri ile diğer sabit getirili tahvillerin faiz oranları arasında tam korelasyona sahip olmayan hareketlerden kaynaklanan spread riskini

karşılama için, hazine menkul kıymetleri dışındaki sabit getirili enstrümanlar (örneğin, swap işlemleri veya belediyelere ait menkul kıymetler gibi) için tamamen ayrı bir verim eğrisi belirlemek ya da verim eğrisinde çeşitli farklı noktalarda hazine tahvili faiz oranlarının spreadini tahmin etmek gibi çeşitli yaklaşımlar kullanılabilir.

- (b) *Kurlar* (altın da dahil edilebilir) için, risk ölçüm sistemi, bankanın pozisyonlarının tutulduğu münferit dövizlere tekabül eden risk faktörlerini içermelidir. Risk ölçüm sistemi kapsamında belirlenen riske maruz değer tutarı bankanın kendi ulusal para biriminde ifade edileceği için, yabancı para birimi üzerinden ifade edilen herhangi bir net pozisyon bir kur riskine neden olacaktır. Bu nedenle, bankanın önemli düzeyde risk doğuran her bir yabancı para birimi ile ulusal para birimi arasındaki değişim oranına tekabül eden risk faktörleri de bulunmalıdır.
- (c) *Hisse senedi fiyatları* için, bankanın önemli tutarda yatırım yaptığı hisse senedi piyasalarının her birine tekabül eden risk faktörleri bulunmalıdır:

* Asgari olarak, hisse senedi fiyatlarında (örneğin, bir piyasa endeksi) piyasa genelindeki hareketleri karşılayacak bir risk faktörü bulunmalıdır. Münferit menkul kıymetlerde veya sektör endekslerine ilişkin pozisyonlar, bu piyasa çapındaki endekse göre belirlenmiş "beta-eşdeğerleriyle"¹⁶² ifade edilebilir.

* Daha detaylı bir yaklaşım ise, toplam hisse senedi piyasalarında yer alan farklı sektörlere (örneğin, endüstri sektörleri ya da dönemsel olan ve olmayan sektörler) ilişkin risk faktörleri belirlemektir. Yukarıda belirtildiği gibi, her sektör içinde münferit hisse senetlerine ilişkin pozisyonlar, sektör endeksine göre belirlenmiş beta-eşdeğerleriyle⁴⁹ ifade edilebilir.

* En kapsamlı yaklaşım, münferit hisse ihraçlarının volatilitesine tekabül eden risk faktörleri belirlemek olacaktır.

* Belirli bir piyasa için kullanılan modelleme tekniğinin gelişmişlik düzeyi ve niteliği, hem bankanın toplam piyasada maruz kaldığı riske hem de o piyasada münferit hisse ihraçlarında yoğunlaşmasına tekabül etmelidir.

- (d) *Emtia fiyatları* için, bankanın önemli miktarda pozisyon tuttuğu emtia pazarlarının her birine tekabül eden risk faktörleri (yukarıdaki paragraf 718(xLvii)'ye de bakınız) bulunmalıdır:

* Emtiaya dayalı enstrümanlarda nispeten sınırlı büyüklükte pozisyona bulunduran bankalar için, risk faktörlerinin açık ve basit bir şekilde belirlenmesi kabul edilebilir. Bu tanım, bankanın maruz kaldığı her emtia fiyatı riski için muhtemelen bir risk faktörü içerecektir. Toplam pozisyon

¹⁶² Beta-eşdeğeri bir pozisyon, münferit hisse senedi veya sektör endeksi getiri oranının risksiz getiri oranı ve piyasa endeksi getiri oranıyla regresyonu yoluyla, bir hisse senedi fiyatı getiri oranları piyasa modelinden (CAPM modeli gibi) hesaplanacaktır.

miktarının oldukça düşük olduğu durumlarda, nispeten daha geniş bir emtia alt-kategorisi için tek bir risk faktörü kullanılması da kabul edilebilir (örneğin, tüm petrol cinsleri için tek bir risk faktörü).

* Model aktif alım-satım işlemleri için, , emtiaya dayalı vadeli işlemler ve swap işlemleri ve nakit pozisyonlar gibi türev pozisyonları arasında "uygunluk verimi"ndeki¹⁶³ değişimi de hesaba katmalıdır.

4. **Nicel Standartlar:**

718(Lxxvi). Bankalar, kendi modellerinin tam niteliğini ve kapsamını belirleme konusunda bir esnekliğe sahip olacaklardır, fakat bankaların sermaye yükümlülüğünü hesaplamak için aşağıdaki asgari standartlar da uygulanacaktır. Münferit bankalar veya onların denetim otoriteleri daha katı standartlar uygulama konusunda inisiyatifte sahip olacaklardır.

- (a) "*Riske maruz değer*", günlük olarak hesaplanmalıdır.
- (b) Riske maruz değer hesaplanmasında, yüzde 99'luk tek taraflı *güven aralığı* kullanılacaktır.
- (c) Riske maruz değer hesaplamalarında, fiyatlarda 10 günlük bir harekete muadil olan bir fiyat şoku kullanılacaktır; bir başka deyişle, asgari "*elde tutma süresi*" on iş günü olacaktır. Bankalar, daha kısa elde tutma sürelerine göre hesaplanmış ve zamanın kare köküyle on güne yükseltilmiş "*riske maruz değer*" ölçümleri kullanabilirler (opsiyonlarla ilgili uygulama için; paragraf 718(Lxxvi) (h)'ye de bakınız).
- (d) Riske maruz değer hesaplamalarında *tarihsel gözlem süresi* (örneklem süresi) seçimi, asgari bir yıldır. Tarihsel gözlem süresi için bir ağırlıklandırma programı veya benzeri başka yöntemler uygulayan bankalar için, "*etkin*" gözlem süresi asgari bir yıl olmalıdır (yani, münferit gözlemlerin ağırlıklı ortalama zaman aralığı 6 aydan daha kısa olamaz).
- (e) Bankalar, *veri setlerini* piyasa fiyatlarında önemli değişiklikler olduğunda ve herhalükarda asgari üç ayda bir güncellemelidir. Denetim otoritesi, fiyat volatilitesindeki önemli bir yükselmeden dolayı, bir bankanın "*riske maruz değerini*" daha kısa bir gözleme süresi kullanarak hesaplamasını da isteyebilir.
- (f) Belirli bir model veya model türü öngörülmemiştir. Kullanılan bir model, paragraf 718(Lxxv)'de belirtildiği gibi, bankanın karşılaşılabileceği önemli risklerin hepsini kapsadığı sürece, bankalar, örneğin varyans/ko-varyans

¹⁶³ Uygunluk verimi, fiziki emtiaya doğrudan sahip olmanın fayda ve getirilerini (örneğin, piyasada o malın geçici olarak bulunmadığı durumlardan istifade etme imkanı gibi) yansıtır ve hem fiziki depolama maliyetleri gibi faktörlerden hem de piyasa koşullarından etkilenir.

matrislerine, tarihsel simülasyonlara ya da Monte Carlo simülasyonlarına dayanan modelleri kullanmakta serbest olacaklardır.

- (g) Bankalar, kapsamlı risk kategorileri (örneğin, her risk faktörü kategorisi içinde opsiyonlarda volatiliteler de dahil, faiz oranları, döviz kurları, hisse senedi fiyatları ve emtia fiyatları) içinde ampirik *korelasyonlar* tkullanma konusunda inisiyatife sahip olacaklardır. Denetim otoritesi de, bankanın korelasyonları ölçmek için kullandığı sistemin sağlam olduğuna ve bütünlük içinde uygulandığına ikna olduğu takdirde, kapsamlı risk faktörü kategorileri arasında ampirik korelasyonların kullanılmasını kabul edebilir.
- (h) Bankaların kullandığı modeller, kapsamlı risk kategorilerinin her birinde *opsiyonlara* özgü riskleri de tam ve doğru bir şekilde kapsamalıdır. Opsiyonlara özgü risklerin ölçümünde aşağıdaki kriterler uygulanır:

* Bankaların modelleri, opsiyonların *doğrusal-olmayan fiyat özelliklerini* kapsamalıdır;

* Bankaların, opsiyonları ya da opsiyonlara benzer özellikler gösteren pozisyonları için tam 10 günlük fiyat şoku uygulamasına geçmeleri beklenmektedir. Bu geçiş döneminde, ulusal denetim otoriteleri, bankaların opsiyon riski sermaye ölçümlerini örneğin periyodik simülasyonlar veya stres testi gibi başka yöntemlerle ayarlamalarını isteyebilirler;

* Her bankanın risk ölçüm sisteminde, opsiyonların ilişkili olduğu *oran ve fiyatların volatilitelerini* kapsayan bir risk faktörleri setinin (vega riski) bulunması gerekir. Nispeten büyük ve/veya kompleks opsiyon portföyleri bulunan bankalar, ilgili volatiliteler için detaylı spesifikasyonlara sahip olmalıdırlar. Bu, bankaların opsiyonlarının volatilitelerini farklı vadelere göre ayrı ayrı ölçmeleri gerektiği anlamına gelir.

(i) Her bankanın: (i) bu bölümde belirtilen parametrelere göre ölçülen bir önceki günün "riske maruz değer" tutarını ya da (ii) son altmış iş gününün her birinde ölçülen günlük "riske maruz değer" tutarlarının ortalamasının (hangisi yüksekse) bir çarpım faktörü uygulanması suretiyle bulunan *sermaye yükümlülüğünü* günlük olarak karşılaması gerekir.

(j) Bu çarpım faktörü, ulusal denetim otoriteleri tarafından, asgari "3" olarak, bankanın risk yönetim sisteminin kalitesi hakkında yaptıkları değerlendirme esasında belirlenecektir. Bankaların bu faktöre modelin uygulamaya giriş sonrası performansı ile doğrudan bağlantılı olan bir ek çarpım faktörü ilave etmeleri beklenmektedir; böylece, bankalara model tahminlerinin isabetliliğini devam ettirmeleri için bir içsel teşvik verilmiş olacaktır. Bu ek çarpım faktörü, geriye dönük test sonuçlarına bağlı olarak 0 ile 1 aralığında olacaktır. Geriye dönük test sonuçları tatmin edici ise ve banka paragraf 718(Lxxiv)'de belirtilen nitel standartların tümüne uyuyorsa, ek çarpım faktörü sıfır olabilir. Bu Düzenlemenin Ek 10a'sında, geriye dönük test ve ek çarpım faktörü için uygulanacak yaklaşımı ayrıntılı bir şekilde açıklamaktadır. Denetim otoriteleri, bankaların varsayımsal

(yani, gün-sonu pozisyonların değişmemesi halinde portföy değerinde oluşacak olan değişiklikleri kullanarak) ya da fiili alım-satım işlemlerinin (yani, ücret, komisyon ve net faiz geliri hariç) sonuçları ya da her ikisi üzerinde geriye dönük testler yapmalarını talep etme konusunda inisiyatifte sahip olacaklardır.

- (k) Model kullanan bankalar, ayrıca, faiz oranıyla ilişkilendirilmiş enstrümanlar ve ortaklık hakkı sağlayan menkul kıymetlerin *spesifik riski* (piyasa riski için standart yaklaşımda tanımlandığı gibi) için de sermaye yükümlülüğüne tâbi olacaklardır. Spesifik risk sermaye yükümlülüğü hesaplama yöntemi, paragraf 718(Lxxxvii) ilâ 718 (xcviii)'de açıklanmaktadır.

5. Stres Testi:

718(Lxxvii). Piyasa riski sermaye yükümlülüğünü karşılamak için içsel model yaklaşımını kullanan bankaların kapsamlı ve sıkı bir stres testi programına sahip olmaları gerekir. Bankaları önemli ölçüde etkileyebilecek olayları veya faktörleri belirlemek için kullanılan stres testi, bankanın sermaye pozisyonunun değerlendirilmesinin büyük öneme sahip unsurlarından biridir.

718(Lxxviii). Bankaların stres senaryolarının, alım-satım portföylerinde olağanüstü kayıp veya kazançlar yaratabilecek ya da bu portföylerden kaynaklanan risklerin kontrolünü güçleştirebilecek olan bir dizi faktörü kapsamaması gerekir. Bu faktörler, piyasa, kredi ve operasyonel risklerin çeşitli bileşenleri de dahil tüm önemli ve büyük risk türlerinde söz konusu olabilecek düşük-olasılıklı olayları kapsar. Stres testi senaryoları, bu tür olayların hem doğrusal olan hem de doğrusal olmayan fiyat özelliği gösteren pozisyonlar (opsiyonlar ve opsiyonlar benzer özellikleri gösteren enstrümanlar) üzerindeki etkilerini ortaya koymalıdır.

718(Lxxix). Bankaların stres testleri, hem piyasa riskini hem de piyasadalgalanmalarının likidite etkilerini içermeli ve hem nicel hem de nitel özelliklere sahip olmalıdır. Nicel kriterler, bankaların karşı karşıya kalması muhtemel stres senaryolarını belirtir. Nitel kriterler ise, stres testinin iki önemli hedefinin banka sermayesinin olası büyük kayıpları karşılama kapasitesini değerlendirmek, bankanın riskini azaltmak ve sermayesini korumak için alabileceği tedbirleri belirlemek olduğunu ortaya koymalıdır. Bu değerlendirme bankanın yönetim stratejisinin değerlendirilmesi sürecinin tamamlayıcı bir parçasıdır ve stres testinin sonuçları düzenli olarak üst yönetime ve periyodik olarak banka yönetim kuruluna bildirilmeli ve raporlanmalıdır.

718(Lxxx). Bankalar, denetim otoritelerinin stres testi senaryolarıyla birlikte, özgün spesifik risk özelliklerini yansıtacak şekilde geliştirdikleri içsel stres testlerini de uygulamalıdır. Somut olarak, denetim otoriteleri, bankalardan, aşağıda detaylı bir şekilde tanımlanan üç geniş alanda bilgi talep edebilirler.

(i) *Bankanın Simülasyon Yapmasını Gerektirmeyen Denetim Otoritesi Senaryoları:*

718(Lxxxix). Bankalar, raporlama dönemi içinde maruz kaldıkları en büyük kayıp hakkında bilgileri, denetim otoritesinin incelemesi için toplamalıdır. Bu kayıp bilgileri, bir bankanın içsel ölçüm sistemiyle belirlenen sermaye düzeyiyle karşılaştırılabilir. Örneğin, bu bilgiler, denetim otoritesine, belirli bir "riske maruz değer" tahmininin en yüksek günlük kayıpların kaç tanesini kapsayacağını gösteren bir tablo oluşturabilirler.

(ii) *Bankanın Simülasyon Yapmasını Gerektiren Senaryolar:*

718(Lxxxii). Bankalar, portföylerini bir dizi simülasyon içeren stres testi senaryosuna tâbi tutmalı ve elde ettikleri sonuçları denetim otoritelerine sunmalıdırlar. Bu senaryolar, mevcut portföyün geçmişte yaşanan önemli dalgalanma dönemlerinde, örneğin 1987 sermaye piyasaları krizi, 1992 ve 1993 ERM krizleri veya 1994'ün ilk çeyreğinde tahvil piyasalarındaki yaşanan düşüş gibi olaylarla karşılaştırılarak test edilmesini içerebilir ve bu tür olaylarla bağlantılı olan büyük fiyat hareketlerini ve likiditedeki keskin düşüşleri kapsayabilir. İkinci bir senaryo türü ise, bankanın maruz kaldığı piyasa riskinin volatilité ve korelasyonlara ilişkin varsayımlarda gerçekleşebilecek değişikliklere duyarlılığını değerlendirmek olacaktır. Bu testin yapılması için, volatilité ve korelasyonlardaki değişimlerin tarihsel veri aralığının ve bankanın mevcut pozisyonlarının tarihsel veri aralığının uç değerlerine karşı değerlendirilmesi gerekecektir. Piyasalarda önemli dalgalanmaların olduğu dönemlerde birkaç günlük zaman dilimlerinde keskin değişimlerin yaşandığı olaylara özel bir önem verilmelidir. Örneğin, 1987 sermaye piyasası krizi, ERM'nin askıya alınması veya 1994'ün ilk çeyreğinde tahvil piyasalarındaki yaşanan düşüşlerin tümünde, risk faktörleri içindeki korelasyonların bu dalgalanmaların en yoğun birkaç gün içinde 1 veya -1 gibi uç değerlere yaklaştığı görülmüştür.

(iii) *Bankanın Portföyünün Özelliklerini Dikkate Alarak Geliştirdiği Senaryolar:*

718(Lxxxiii). Paragraf 718(Lxxxix) ve 718(Lxxxii)'de belirtildiği gibi denetim otoritelerinin öngördüğü senaryolara ek olarak, bir banka, portföyünün özelliklerini dikkate alarak en olumsuz ve aleyhte koşullar çerçevesinde (örneğin, petrol fiyatlarındaki keskin bir hareket üzerine uluslararası önemi haiz bir bölgede ortaya çıkan problemler) stres testlerini içsel olarak geliştirmelidir. Bankalar, bu senaryoları geliştirmek için kullandıkları metodoloji ve bu senaryolardan elde edilen sonuçlara ilişkin açıklamayı da denetim otoritelerine sunmalıdırlar.

718(Lxxxiv). Sonuçlar, üst yönetim tarafından periyodik olarak incelenmeli ve yönetimin ve yönetim kurulunun belirlediği politika ve limitlere yansıtılmalıdır. Ayrıca, yapılan testler bankanın belirli bir koşullar setine karşı özellikle duyarlı olduğunu gösterdiği takdirde, ulusal denetim otoriteleri söz konusu bankanın bu riskleri yeterli ve uygun bir şekilde yönetmek için gereken tedbirleri derhal almasını bekleyeceklerdir (örneğin, maruz kaldığı riskleri azaltarak ya da olumsuz sonuçlara karşı koruma sağlayarak).

6. **Bağımsız Validasyon:**

718(Lxxxv). Modellerin doğruluğunun dış denetçiler ve/veya denetim otoriteleri tarafından validasyonunda, asgari aşağıdakiler yapılmalıdır:

- (a) Paragraf 718(Lxxiv) (i)'de tanımlanan *iç validasyon süreçlerinin* tatmin edici bir şekilde uygulandığının doğrulanması;
- (b) Opsiyonların ve diğer karmaşık enstrümanların fiyatlandırılması için kullanılan *formüllerin*, her durum ve koşulda alım-satım birimlerinden bağımsız ve nitelikli bir birim tarafından doğrulanması;
- (c) İçsel modellerin *yapısının*, bankanın faaliyetlerine ve faaliyette bulunan bölgeler bazında yeterliliğinin kontrol edilmesi;
- (d) Modelin zaman içinde gerçekleşmesi olası kayıplar için güvenilir bir ölçüm yapmasını sağlamak amacıyla, bankaların içsel ölçüm sistemlerinde yaptıkları *geriye dönük test* sonuçlarının kontrol edilmesi (riske maruz değer tahminlerinin fiilen gerçekleşen kâr ve zararlarla karşılaştırılması). Bu, bankaların hem geriye dönük test sonuçlarını hem de riske maruz değer hesaplamalarında kullanılan girdileri talep halinde denetim otoritelerine ve/veya bağımsız denetçilere sunmaları gerektiği anlamına gelir;
- (e) Risk ölçüm sisteminin içinde yer alan veri akışlarının ve uygulanan süreçlerin *şeffaf ve erişilebilir* olduğunun tespiti. Özellikle, denetçilerin ya da denetim otoritelerinin modellerin spesifikasyonlarına ve parametrelerine gerekli görmeleri halinde uygun yollardan kolayca erişmelerinin sağlanması gerekmektedir.

7. **İçsel Modeller ve Standart Yaklaşımın Birlikte Uygulanması:**

718(Lxxxvi). Bir bankanın emtia fiyatları gibi belirli bir faktörü nedeniyle maruz kaldığı riskler ihmal edilebilir düzeyde olmadıkları sürece, içsel model yaklaşımı, prensip olarak, bankaların kapsamlı risk faktörü kategorilerini (ilgili risk kategorisi içindeki opsiyonların volatiliteleri de ayrıca dahil edilmek suretiyle, faiz oranları, kurlar (altını da içerebilir), hisse senedi fiyatları ve emtia fiyatları) içeren entegre risk ölçüm sistemine sahip olmalarını gerektirecektir. Böylece, bir veya daha fazla risk faktörü kategorisi için model yaklaşımını kullanmaya başlayan bankaların, zaman içinde, piyasa riskinin bütünü için model yaklaşımını kullanmaları beklenecektir. Bir veya daha fazla model uygulamakta olan bir banka, modellerle ölçtüğü riskleri daha sonra tekrar standart yaklaşımla ölçemeyecektir (ilgili model için verilen onayın denetim otoritesi tarafından iptal edilmediği sürece). Bununla birlikte, model yaklaşımına geçiş için gerekli deneyimin elde edilmesine kadar, içsel model ve standart yaklaşımı birlikte

uygulayan bankaların tümüyle model bazlı ölçüme geçmeleri konusunda herhangi bir azami geçiş süresi ön görülmecektir. İçsel model ve standart yaklaşımı birlikte uygulayan bankalar aşağıdaki koşullara uymak durumundadır:

- (a) Her bir kapsamlı risk faktörü kategorisi, tek bir yaklaşım (içsel model ya da standart yaklaşım) kullanılarak değerlendirilmelidir; yani, aynı risk türü için bankanın farklı birimlerinde yveya tek bir risk kategorisi içinde bu iki yöntemin birlikte kullanılmasına prensip olarak izin verilmeyecektir (ancak paragraf 708(i)'ye de bakınız);¹⁶⁴
- (b) Paragraf 718(Lxx) ilâ 718(xcix)'de belirtilen tüm kriterler, kullanılan modellere içinde geçerli olacaktır;
- (c) Bankalar, haklı sebeplerinin varlığını denetim otoritelerine gösteremedikleri sürece iki yaklaşımın birlikte kullanım biçiminde herhangi bir değişiklik yapamazlar;
- (d) Piyasa riski unsurlarının hiç birisi ölçüm dışında bırakılmamalıdır; hem standart hem içsel modele göre yapılan hesaplamalarda, çeşitli risk faktörlerinin tümüne ilişkin risklerin ölçülmesi gerekir; ve
- (e) Standart yaklaşımda ve içsel model yaklaşımıyla hesaplanan sermaye yükümlülüğü toplanacaktır.

8. Spesifik Riskin Değerlendirilmesi

718(Lxxxvii). Genel risk modellerinin nicel ve nitel standartlarını karşıladığı ve spesifik riski de içerdiği RMD modellerini kullanan bankalar, sermaye yükümlülüğünü, ölçümlerin aşağıda listelenen ek kriterleri ve gereksinimleri de sağlaması halinde model tahminlerini kullanarak belirleyebilirler. Bu ek kriter ve gereksinimleri sağlanmaması halinde bankalar, spesifik risk sermaye gereksinimlerini, standart yaklaşım kapsamında belirlerler.

718(Lxxxviii). Spesifik risk modellerinin denetim otoritesince tanınması için modelin fiyat riskinin tüm önemli bileşenlerini ele alması ve piyasa koşullarında ve portföy niteliklerindeki değişimlere duyarlı olması gereklidir. Özellikle model aşağıda belirtilen koşulları taşımalıdır:

- Portföyün geçmişteki fiyat değişimlerini açıklayabilmeli;¹⁶⁵

¹⁶⁴ Bununla birlikte, bankalar örneğin uzak bölgelerde, ufak para birimlerinde veya ihmal edilebilir düzeydeki faaliyet alanlarında, modellerinin kapsamadığı pozisyonlar nedeniyle riske maruz kalabilirler. Bu tür riskler, standart yaklaşımla ölçülmelidir.

¹⁶⁵ Modelin niteliğine ilişkin değerlendirmede esas alınacak genel kabul görmüş bir ölçüt “model çıktıları ile gerçekleşen sonuçlar arasındaki uyumluluk düzeyi-goodness of fit”dir. Bu ölçüt tarihsel değişimlerin ne kadarının modele dahil edilen risk faktörleriyle açıklanabildiğini ortaya koyar. Bu türde sıklıkla kullanılan bir kıstas genellikle regresyon yöntemindeki R-karedir. Bu kıstasın kullanılması durumunda, bankanın modelinde yer alan risk faktörlerinin, tarihsel fiyat değişimlerinin büyük ölçüde (%90 gibi) açıklayabilmesi ya da modelin regresyona dahil edilmiş

- Yoğunlaşmaları dikkate almalı (büyüklük ve değişimlerini)¹⁶⁶
- Aleyhte gelişmeler karşısında güvenilirliğini korumalı;¹⁶⁷
- Sınıflamaya ilişkin baz riskini dikkate almalı;¹⁶⁸
- Olay riskini dikkate almalı;¹⁶⁹
- Geriye dönük testlerle doğrulanabilmelidir.¹⁷⁰

718(Lxxxix). Bir bankanın içsel RMD ölçümlerinde dikkate alınmayan olay riskine maruz kalması durumunda, 10-gün elde tutma süresi ve yüzde 99 güven aralığına tabi olmaması (düşük olasılıklı ve önemli sonuçlar doğuran olaylar) nedeniyle, bankalar bu tür olayların etkilerinin, stres testleri gibi yollarla içsel sermaye değerlendirmesinde dikkate alındığından emin olmalıdırlar.

718(xc). Bankanın modeli, likiditesi düşük pozisyonlardan ve/veya gerçekçi piyasa senaryoları kapsamında sınırlı fiyat şeffaflığını haiz pozisyonlardan kaynaklanan riskleri ihtiyatlı bir biçimde ele almalıdır. Ayrıca, model verilere ilişkin asgari standartlara uyum sağlamalıdır. Temsili veriler, sadece yeterli verinin olmadığı ya da portföyün (ya da pozisyonun) gerçek volatilitisini yansıtmadığı durumlarda ve uygun kısıtlarla kullanılmalıdırlar.

718 (xci). Bankalar teknikler ve en iyi uygulamalarda meydana gelen gelişmeleri takip etmelidirler.

718 (xcii). Ayrıca; bankalar, paragraf 718(Lxxxviii)'da belirtildiği gibi, RMD yöntemiyle hesaplanan risklere ek olarak alım satım portföyündeki pozisyonlardan kaynaklanan temerrüt riskini, sermaye gereksinimlerine dahil etmelidirler. Aynı riskin mükerrer sayılmasını engellemek için; bankalar,

faktörlerce yakalanamayan altık değişimlerin tahminini açıkça içermesi gereklidir. Bazı model türleri için, uyumluluk düzeyi ölçütünün esas alınması yerinde olmayabilir. Böyle bir durumda; bankanın ulusal denetim otoritesiyle birlikte düzenleyici hedefleri sağlayan kabul edilebilir alternatif bir ölçüt tanımlamalıdır.

¹⁶⁶ Bankanın, modelin portföy yapısındaki değişimlere karşı duyarlı olduğunu ve yüksek sermaye gereksinimlerinin belirli taraflar ya da sektörlerde meydana gelen yoğunlaşmalar için anlamlı olduğunu göstermesi gereklidir.

¹⁶⁷ Banka, modelin aleyhte piyasa koşullarını belirleyebileceğini göstermelidir. Bu, modelin geçmişe dönük tahmin aralığının asgari olarak bir tam iş çevrimini kapsamaması ve modelin durgunluk dönemlerinde de isabetli olduğunu gösterilmesiyle sağlanır. Bir başka yol, tarihsel senaryoların ya da olası en kötü durum senaryolarının kullanılmasıdır.

¹⁶⁸ Farklı öncelik hakkına sahip borçlanma araçları, vade uyumsuzlukları ya da farklı temerrüt olaylarına bağlı kredi türlerinde olduğu gibi, modelin, benzer fakat özdeş olmayan özel durumlarla ilgili farklılıklara karşı duyarlı olduğu gösterilmelidir.

¹⁶⁹ Borç pozisyonları için, kredi riski azaltım tekniklerinin kullanılmasından kaynaklanan risklerini de içermelidir. Birleşme ve devralmalar gibi büyük ölçüde fiyat değişim ve atlamalarıyla gösterilen olaylar hisse senedi pozisyonları için dahil edilmelidirler. Özellikle hisse devrine yönelik konular dikkatle ele alınmalıdır.

¹⁷⁰ Genel piyasa riskinin yanı sıra spesifik riskinde yeterince değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

temerrüt riskine ilişkin sermaye gereksinimi artışını hesaplarken, temerrüt riskinin özellikle aleyhte piyasa koşullarına ya da kredi ikliminin zayıfladığına işaret eden göstergelerin olması durumunda 10 gün içinde kapatılabilen pozisyonlarının RMD hesabına dahil edilip edilmediğine dikkat etmelidirler. Temerrüt riski artışının ele alınması için belirli yaklaşım mevcut değildir ve bankanın içsel modeli ya da farklı bir hesaplama dayanan ek bir yük olarak ele alınabilir. Bu durumda; söz konusu yük (her ne kadar banka bu ek yükün bankanın amaçları dâhilinde olduğunu göstermeli ise de) bir katsayı ya da düzenleyici geriye dönük testlere konu olmamalıdır.

718 (xciii). Hangi yaklaşım kullanılırsa kullanılsın; banka, bu Düzenleme belirlenen kredi riskini içsel-derecelendirmeye dayalı yaklaşımla karşılaştırılabilecek sağlam bir standardı sağladığını göstermeli, ve sabit risk seviyesi varsayımı altında, bu yaklaşımın likidite, yoğunlaşma, finansal koruma ve opsiyonların etkilerini yansıtacak şekilde düzeltildiğinden emin olmalıdır. Temerrüt riski artışını içsel olarak geliştirilen bir yöntemle yakalamayan bir banka, bu Düzenlemede belirtilen kredi riskiyle tutarlı bir yöntemle ek sermaye gereksinimini hesaplamalıdır.

718 (xciv). Hangi yaklaşım kullanılırsa kullanılsın, nakit ya da sentetik risk tutarları, bu Düzenlemede belirtilen menkul kıymetleştirme çerçevesinde indirim kalemi olarak değerlendirilmelidir (ilk kayıpları karşılayan ortaklık payı dilimleri)¹⁷¹ Ayrıca, sınıflandırılmayan likidite kolaylıkları ya da akreditif gibi menkul kıymetleştirilen risk tutarları ise, menkul kıymetleştirme çerçevesinde belirlenenden daha düşük olmayan bir sermaye gereksinimlerine tabi tutulurlar.

718 (xcv). Yukarıda yer alan kalenmlerin alım satımı faaliyetinde bulunan bankalarca, alım satım amacının yanı sıra, menkul kıymetleştirme pozisyonları açısından likit çift yönlü bir piyasanın var olduğu ya da sadece kredi türevlerine dayanan sentetik menkul kıymetleştirme yapıldığı ispatlanması koşuluyla söz konusu tüm menkul kıymetleştirme pozisyonları bu yaklaşıma istisna olarak sayılabilir. Bu bölüm kapsamında, aralarında ilişki bulunmayan alıcı ve satıcıların mevcut ve son satış fiyatlarının ya da günlük bazda belirlenen rekabetçi fiyat tekliflerinin ulaşılabilir olması ve bankacılık teamülleri kapsamında kısa sayılacak bir süre içerisinde denkleştirme yapılabilmesi halinde ilgili piyasa çift yönlü bir piyasa olarak kabul edilecektir. Ayrıca, bu istisnadan faydalanılması için başvuracak bankanın, içsel yaklaşımı kapsamında temerrüt riski artışını yukarıda belirtilen standartlar dahilinde ölçmesi ve temerrüt riskinin yoğunlaşmalarının belirlenmesi için yeterli piyasa verisine sahip olması gereklidir.

718 (xcvi). Belirli portföy ya da faaliyet kollarını kapsayan spesifik risk modellerine sahip bankalar, mümkün olması halinde bu modellerin yeni

¹⁷¹ Bu tahviller, risk eşdeğeri pozisyonları kapsar, ör: bankanın nakit menkul kıymetleştirme yoluyla satmayı amaçladığı ve yeni ihraç edilecek tahvillerle sağladığı, menkul kıymetleştirme çerçevesinde azatlama tabi olması gereken riske maruz tutarları elinde tuttuğu kredi korumaları var olan kredi risk tutarları.

standartlarla uyumlu hale getirilmesine ilişkin yol haritası konusunda denetçilerle anlaşmalıdır.

718 (xcvii). Spesifik riske ilişkin model tahminlerinin isabetliliğinin belirlenmesi için geriye dönük testleri uygulanmalıdır. Bankanın spesifik risk tahminlerini doğrulamak için kullandığı yöntem, spesifik riske maruz alt-portföylerde günlük veriler esas alınarak yapılan geriye dönük testleri kapsamalıdır. Bu kapsamda ele alınacak temel alt-portföyler ticari borçlar ve hisse senedi pozisyonlarıdır. Ancak; bankanın, ticari portföyünü daha ayrıntılı alt kategorilere bölmeye durumunda (ör: yükselen piyasalar, ticari kurumsal borçlar...vs), bu ayrımları geriye dönük testlerde de bu sınıflandırmanın kullanılması yerinde olacaktır. Bankaların alt-portföy sınıflandırmasını tutarlı biçimde uygulamaları ve sınıflandırmayı sadece gerekli hallerde denetim otoritesinin de onayının alınması suretiyle değiştirmeleri gereklidir.

718 (xcviii). Bankalar, spesifik riske ilişkin tahminlerde meydana gelen sapmaların belirlenmesine yönelik geriye dönük testleri de içeren süreçler kullanılması gereklidir. Bu süreçlerin, bankaların spesifik risk modellerinin geçerliliğini yitirmesi durumunda modelin düzeltilmesinde esas alınması amaçlanmıştır. Alt-portföy seviyesindeki sapmaların, Düzenlemenin Ek 10a'sında yer alan *Kırmızı Alana* ilişkin sapma sayısına ulaşması durumunda, spesifik riski de kapsayan ilgili modelin isabetli olmadığı kabul edilecektir. Spesifik risk modelinin isabetli olmadığı belirlenmesi halinde, bankanın, derhal modeldeki aksaklıkları gidermesi ve sermaye tutarını geriye dönük test sonuçlarının gerektirdiği seviyeye çıkarması gereklidir.

9. Model Validasyona İlişkin Standartlar:

718(xcix). Kullanılan içsel modellerin kavramsal açıdan sağlam olmasını ve tüm önemli riskleri yeterince kapsamalarını sağlamak amacıyla, bankaların, modellerinin (bu modellerin geliştirilmesi sürecinden) bağımsız ve gerekli uzmanlığa sahip taraflarca validasyona tabi tutulmasına ilişkin süreçlere sahip olmaları önemlidir. Validasyon işlemi, modelin geliştirilmesini müteakiben yapılmalı ve modelde önemli değişiklikler meydana geldiğinde ve her halükârda belirli aralıklarla tekrarlanmalıdır. Ayrıca, modelin yeterli olmamasına sebep olabilecek nitelikte yapısal piyasa değişiklikleri ya da portföyün bileşiminde yapılan değişiklikleri müteakiben validasyon işlemi tekrarlanmalıdır. Spesifik riskin de modellendiği hallerde daha kapsamlı bir model validasyon çalışması özellikle önemlidir ve bu çalışmanın ilave spesifik risk kriterlerini karşılaması gerekir. Bankalar tekniklerde ve en iyi uygulamalarda meydana gelen gelişmelerden mümkün ölçüde yararlanmalıdır. Model validasyon çalışması geriye dönük testlerle sınırlı tutulmamalı ve asgari aşağıdaki husuları içermelidir:

- (a)** Yapılan varsayımların uygunluğunun ve risklerin olduğundan az tahmin edilmediğinin gösterilmesine yönelik testler. Bu testler, normal dağılım varsayımını; bir günlük elde tutma süresinden on günlük elde tutma süresine geçişte zamanın kare kökünün kullanılmasını ya da

ekstrapolasyon veya intrapolasyon tekniklerinin veya fiyatlandırma modellerinin kullanılmasını içerebilir;

(b) Geriye dönük test programlarına ek olarak, model validasyon çalışmasında, aşağıdakileri de içerebilecek ek testler yapılmalıdır:

* Gün-sonu pozisyonlarının değişmediği varsayımı altında portföy değerinde meydana gelebilecek varsayımsal değişiklikler esas alınarak yapılan testler. Bu testler, ücretleri, komisyonları, alış-satış fiyat teklifleri arasındaki farkı, net faiz gelirlerini ve gün-içi işlemleri dikkate almayacaktır;

* Geriye dönük test programından daha uzun süreyi kapsayan testler (3 yıl gibi). Uzun bir zaman dilimi için yapılması genellikle geriye dönük testin gücünü artırır. ARD modelinde veya piyasa koşullarında tarihsel verilerin anlamlı ve önemli olmamasına yol açacak nitelikte değişiklikler olmuşsa, daha uzun bir test süresine ihtiyaç olmayabilir;

* Nicel standartlara göre yüzde 99 güven aralığının dışındaki güven aralıkları esas alınarak yapılan testler;

* Banka geneli için yapılanlardan daha detaylı portföy testleri;

(c) Modelde örneğin aşağıdaki durumlarda ortaya çıkabilecek yapısal özelliklerin de dikkate alındığının teminine yönelik olarak varsayımsal portföylerin kullanıldığı testler. Örneğin;

* Belirli bir enstrümana ilişkin geçmiş verilerin paragraf 718(Lxxvi)'de belirtilen nicel standartları karşılamadığı ve bankanın bu pozisyonları temsili değerlere eşleştirmesinin gerekli olduğu, banka, söz konusu temsili değerlerin ilgili piyasa senaryolarında ihtiyatlı sonuçlar vermelerini sağlamalıdır;

* Önemli baz risklerin yeterince kapsanmasını sağlamak. Bu, uzun ve kısa pozisyonlar arasında vade veya ihraççimeniyle ortaya çıkabilecek uyumsuzlukları içerebilir; ve

* Modelin çeşitlendirilmemiş bir portföyde ortaya çıkabilecek yoğunlaşma riskini de kapsamasını sağlamak.

3. Bölüm: İkinci Yapısal Blok – Denetim Otoritesinin İncelemesi

719. Bu bölüm, Komite tarafından belirlenen denetim otoritesinin incelemesine, risk yönetimi rehberliğine ve denetimsel şeffaflık ile hesap verebilirliğe ilişkin temel prensipleri; her biri için rehberlik de dahil olmak üzere, diğer hususların yanında, bankacılık hesaplarındaki faiz oranı riskinin, kredi riskinin (stres testi, temerrüt tanımı, artık risk ve kredi yoğunlaşması riski), operasyonel riskin, artan sınır ötesi iletişim ve işbirliği ile menkul kıymetleştirilmenin ne şekilde ele alınacağını da içerecek şekilde bankacılık risklerine göre ele almaktadır.

Denetim Otoritesinin İncelemesinin Önemi

720. Uzlaşıda yer alan denetim otoritesinin incelemesi süreci, yalnızca bankaların faaliyetlerindeki tüm risklerinin sermaye ile desteklenmesinin değil bankaların risklerini izlemesi ve yönetmeleri esnasında daha iyi risk yönetimi tekniklerini geliştirmelerini ve kullanmalarını teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

721. Denetimsel inceleme süreci, bir içsel sermaye değerlendirme süreci geliştirilmesini ve bankanın risk profili ve kontrol ortamı ile uyumlu sermaye hedeflerinin belirlenmesinde banka yönetiminin sorumluluğunu benimsemektedir. Uzlaşıda, banka yönetimi bankanın esas asgari sermaye yükümlülüğünün ötesinde, risklerini desteklemek amacıyla yeterli düzeyde sermaye buldurması sorumluluğunu taşımaya devam etmektedir.

722. Denetim otoritelerinden, riskleri ile orantılı olarak bankaların kendi sermaye ihtiyaçlarını ne kadar iyi belirlediklerini değerlendirmeleri ve gerektiğinde müdahalede bulunmaları beklenmektedir. Bu etkileşimin, bankalar ile denetim otoriteleri arasındaki diyalogun gelişmesini sağlamak suretiyle yetersizliklerin ve eksikliklerin belirlenmesi halinde risklerin azaltılması veya sermayenin tekrar yeterli seviyeye gelmesinin sağlanması amacına dönük acil ve kararlı eylemlerin gerçekleştirilmesini sağlaması amaçlanmaktadır. Bundan dolayı denetim otoriteleri risk profillerine veya faaliyet tecrübelerine dayalı olarak bu tür tedbirlerin alınmasını gerektirecek bankalara daha fazla odaklanmayı isteyebilirler.

723. Komite, bankanın riskleri için bulundurduğu sermaye miktarı ile bankanın risk yönetimi ve iç kontrol süreçlerinin gücü ve etkililiği arasındaki ilişkiyi benimsemektedir. Ancak sermayenin artırılması, bankanın risklerindeki artışın karşılanmasında tek yöntem olarak görülmemelidir. Risklerle ilgili olarak risk yönetiminin güçlendirilmesi, içsel limitlerin uygulanması, karşılıkların ve yedeklerin seviyesinin güçlendirilmesi ve iç kontrollerin düzeltilmesi gibi araçlar da dikkate alınmalıdır. Ayrıca, sermaye temel olarak yetersiz iç kontrol veya risk yönetimi süreçlerine bir alternatif olarak görülmemelidir.

724. İkinci Yapısal Blok kapsamında özellikle değerlendirilebilecek başlıca dört alan bulunmaktadır: Birinci Yapısal Blok kapsamında ele alınan ancak bu

süreçte tamamıyla ele alınamayan Birinci Yapısal Blok riskleri (kredi yoğunlaşması riski gibi), Birinci Yapısal Blok süreci içerisinde dikkate alınamayan faktörler (bankacılık hesaplarındaki faiz oranı riski, iş riski ve stratejik risk gibi) ve banka için dışsal olan faktörler (ekonomik konjonktür dalgasının etkileri gibi). İkinci Yapısal Bloğun bir diğer önemli unsuru ise Birinci Yapısal Bloktaki daha ileri yöntemlerin, özellikle kredi riski için İçsel Derecelendirmeye Dayalı yaklaşımların ve operasyonel risk için Gelişmiş Ölçüm Yaklaşımlarının (GÖY), asgari standartlara ve kamuya açıklama yükümlülüklerine uyumunun değerlendirilmesidir. Denetim otoriteleri, hem modellerin ilk olarak kullanım izninin verilmesi hem de kullanım yeterliliğinin devamı için gerekli yükümlülüklerin bankalarca yerine getirilmesini sağlamalıdır.

Denetim Otoritesinin İncelemesinin Dört Temel Prensipleri

725. Komite, denetim otoritesinin incelemesine ilişkin olarak dört temel prensip belirlemiştir. Bu prensipler, Komitenin daha önce geliştirdiği ve yapı taşı Etkin Bankacılık Denetiminin Temel Prensipleri Yönteminin¹⁷² oluşturduğu denetim otoriteleri için kapsamlı rehberlerin tamamlayıcısıdır. Bankacılık risklerinin yönetimine ilişkin spesifik rehberlere ilişkin bir listeye bu bölümün sonunda yer verilmektedir.

Prensip 1: Bankaların, risk profilleri ile ilişkili bütünleşik bir sermaye yeterliliği değerlendirme süreci ile sermaye seviyelerinin korunmasına yönelik stratejileri bulunmalıdır.

726. Bankalar, belirlenen içsel sermaye hedeflerinin sağlam temellere ve gerekçelere dayandığı ve bu hedeflerin kapsamlı risk profilleri ve mevcut faaliyet çevreleri ile tutarlı olduğunu kanıtlamalıdır. Banka yönetimi sermaye yeterliliğinin değerlendirilmesi esnasında bankanın faaliyette bulunduğu ekonomik konjonktür konusunda dikkatli olmalıdır. Bankayı olumsuz bir şekilde etkileyebilecek muhtemel olayları veya piyasa koşullarındaki muhtemel değişimleri tanımlayan, kötü ve şiddetli koşulları gösteren ve geleceğe dönük olan stres testleri yapılmalıdır. Banka yönetimi açık ve kesin olarak, bankanın maruz bulunduğu riskler için gerekli yeterli sermayenin bulundurulması konusunda esas sorumluluğu taşımaktadır.

727. Bankaların içsel sermaye değerlendirme sürecinin temel özellikleri şunlardan oluşmaktadır:

- Yönetim kurulunun ve üst düzey yönetimin gözetimi ve denetimi,
- Sağlam ve güvenilir sermaye değerlendirmesi,
- Risklerin kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi,
- İzleme ve raporlama,

¹⁷² Core Principles for Effective Banking Supervision, Basel Committee on Banking Supervision (September 1997), ve Core Principles Methodology, Basel Committee on Banking Supervision (October 1999).

- İç kontrol sistemi tarafından kontrolden geçirilmesi.

*i. Yönetim Kurulunun ve Üst Düzey Yönetimin Gözetimi ve Denetimi*¹⁷³

728. Sağlam ve güvenilir bir risk yönetimi süreci, bankanın sermaye pozisyonunun yeterliliğinin etkili bir şekilde değerlendirilmesinin temelini oluşturmaktadır. Banka yönetimi, bankanın aldığı risklerin niteliği ve seviyesi ve bu risklerin bankanın yeterli sermaye düzeyi ile nasıl bir ilişkisi olduğu konusunda bilgi ve bilinç sahibi olmakla sorumludur. Banka yönetimi, ayrıca, risk yönetimi sürecinin formel yapısının ve gelişmişlik düzeyinin bankanın risk profili ve iş planı ile uygunluğunun sağlanmasından sorumludur.

729. Bankanın mevcut ve gelecekteki sermaye gereksinimlerinin stratejik amaçları ile birlikte analiz edilmesi, stratejik planlama sürecinin olmazsa olmaz unsurlarındandır. Stratejik plan, açık bir şekilde bankanın sermaye gereksinimlerini, beklenen sermaye maliyetlerini, istenilen sermaye seviyesini ve harici sermaye kaynaklarının ana hatlarını göstermelidir. Üst düzey yönetim ve yönetim kurulu, sermaye planlamasını istenilen stratejik hedeflerin elde edilebilmesinde kritik öneme sahip bir unsur olarak görmelidir.

730. Yönetim Kurulu, bankanın risk alma kapasitesinin (risk tolerans düzeyi) belirlenmesinden sorumludur. Yönetim kurulu banka yönetiminin, muhtelif risklerin değerlendirilebilmesi için gerekli bir yapıyı tesis etmesini, bankanın sermaye düzeyini risklerle ilişkilendirecek bir sistem geliştirmesini ve bankanın içsel politikalara uygun hareket edilip edilmediğinin izlenmesi amacıyla bir yöntem tesis etmesini sağlamalıdır. Yönetim kurulunun, sağlam iç kontrol ve yazılı politika ve prosedürler benimsemesi ve bunları desteklemesi ile yönetimin bunları tüm banka organizasyonuna etkili bir şekilde iletmesini sağlaması aynı şekilde önemlidir.

¹⁷³ Dokümanın bu bölümü yönetim kurulu ve üst düzey yönetimden oluşan bir yönetim yapısına işaret etmektedir. Komite, yönetim kurulu ve üst düzey yönetimin fonksiyonlarında ülkeler arasında yasal ve düzenleme yapıları açısından önemli farklılıklar bulunduğu bilincindedir. Bazı ülkelerde, yönetim kurulu esas fonksiyonu üst düzey yönetimden oluşan icra fonksiyonunun görevlerini yerine getirmesini sağlamak amacıyla bunların denetimi olan bir fonksiyona sahiptir. Bu nedenle, bazı durumlarda yönetim kurulu denetim kurulu olarak da bilinmektedir. Bu durum, yönetim kurulunun icrai herhangi bir fonksiyonunun bulunmadığını göstermektedir. Buna karşın diğer ülkelerde ise, yönetim kurulu bankanın yönetiminde önemli bir icrai fonksiyona sahiptir. Bu farklılıklara bağlı olarak, yönetim kurulu ve üst düzey yönetim iki farklı yasal yapıdan ziyade banka içindeki iki karar alıcı fonksiyonu nitelemek amacıyla kullanılmaktadır.

ii. *Güvenilir ve Sağlam Sermaye Değerlendirmesi*

731. Güvenilir ve sağlam sermaye değerlendirmesinin ana unsurları şunlardan oluşmaktadır:

- Bankanın tüm önemli risklerini tanımlamasını, ölçmesini ve raporlamasını sağlamak amacıyla tasarlanmış politika ve prosedürler;
- Sermayeyi risk düzeyi ile ilişkilendirecek bir süreç;
- Bankanın iş strateji ve planlarını göz önünde bulundurarak sermaye yeterliliği hedeflerini risklerle birlikte ele alan bir süreç;
- Tüm yönetim sürecinin bütünlüğünü sağlayan iç kontrolleri, incelemeleri ve teftişleri içeren bir süreç.

iii. *Risklerin Kapsamlı Olarak Değerlendirilmesi*

732. Bankanın karşı karşıya bulunduğu tüm riskler sermaye değerlendirmesi sürecinde ele alınmalıdır. Komite, tüm risklerin tam ve kesin olarak ölçülemeyeceğini kabul etmekle birlikte, risklerin ölçümü için bir sürecin geliştirilmesi gerektiğini benimsemektedir. Dolayısıyla, aşağıda yer alan ve hiçbir şekilde tüm riskleri kapsamayan listede yer alan risk tutarları değerlendirmede dikkate alınmalıdır:

733. *Kredi Riski:* Bankalar, bireysel borçlulara veya diğer taraflara yönelik olarak yapılan işlemlerden kaynaklanan kredi riski ile portföy düzeyindeki kredi riskini değerlendirebilmelerini sağlayacak yöntemlere sahip olmalıdır. Daha karmaşık bankalar için, sermaye yeterliliğinin kredi riski açısından değerlendirilmesi asgari olarak dört alanı kapsamalıdır: risk derecelendirmesi sistemleri, portföy analizi/portföy toplulaştırması, menkul kıymetleştirme/karmaşık kredi türevleri ve büyük krediler ile risk yoğunlaşmaları.

734. İçsel risk derecelendirmesi kredi riskinin izlenmesinde önemli bir araçtır. İçsel risk derecelendirmesi, tüm kredi işlemlerinden kaynaklanan riskin tanımlanması ve ölçülmesini destekleyebilmesi için yeterli düzeyde olmalı ve bankanın kredi riskinin ve sermaye yeterliliğinin ele alındığı kapsamlı analize entegre edilmelidir. Derecelendirme sistemi, yalnızca kritik durumdaki veya sorunlu varlıklar için değil, tüm varlıklar için detaylı dereceler sağlamalıdır. Krediler için ayrılan karşılıklar, sermaye yeterliliği için yapılacak kredi riski değerlendirilmesine dahil edilmelidir.

735. Kredi riski analizi, riskteki herhangi bir yoğunlaşmayı da içerecek şekilde portföy düzeyindeki hata ve zaafı yeterince ortaya koymalıdır. Kredi riski analizi, kredi yoğunlaşmalarının ve diğer portföy konularının yönetimine dönük olarak kullanılan menkul kıymetleştirme programları veya karmaşık kredi türevleri gibi mekanizmalardan kaynaklanan riskleri de yeterince dikkate almalıdır. Bunlara ilave olarak, karşı taraf kredi riskinin analizi, denetim otoritesinin Etkin Bankacılık Denetimi için Temel Prensiplere uyum düzeyinin kamuoyu tarafından değerlendirilmesini de dikkate almalıdır.

736. Operasyonel Risk: Komite, diğer önemli bankacılık risklerinin yönetiminde uygulanan kararlılığın ve katılığın benzer şekilde operasyonel risklerin yönetiminde de uygulanması gerektiğine inanmaktadır. Operasyonel riskin uygun bir şekilde yönetilmesindeki başarısızlık bir bankanın risk/getiri profilinin yanlış ifade edilmesi ile sonuçlanabilmekte ve bankanın önemli miktarda zararlar karşılığında karşıya kalmasına neden olabilmektedir.

737. Bir banka operasyonel riskin yönetimi için bir yapı geliştirmeli ve bu yapı kapsamında sermaye yeterliliğini ele almalıdır. Bu yapı, operasyonel riskin yönetimi ve riskin banka dışına hangi kapsamda ve şekilde transfer edileceğine ilişkin politikalarla ortaya konulduğu gibi, bankanın operasyonel risk alma eğilimini ve risk alma kapasitesini (risk toleransını) kapsamalıdır. Bu yapı, operasyonel riskin tanımlanmasına, değerlendirilmesine, izlenmesine ve kontrol edilmesine/azaltılmasına yönelik bankanın yaklaşımının ana hatlarını gösteren politikaları da içermelidir.

738. Piyasa Riski: Bankalar, nereden kaynaklanıyor olursa olsun; pozisyondan, masadan, faaliyet kolu ve firma seviyesinden; tüm önemli piyasa risklerini aktif bir biçimde yönetmeye ve değerlendirmeye olanak veren yöntemlere sahip olmalıdır. Kurumların değerlendirmeleri, alım-satım faaliyetlerine uygun olarak stres testini içermelidir. Bununla birlikte, daha gelişmiş bankaların piyasa riski için içsel sermaye yeterliliği değerlemeleri asgari olarak, yoğunlaşma riski ve stresli piyasa senaryoları altında likidite yetersizliği değerlendirmelerini kapsayan riske maruz değer modellemesi ve stres testlerine dayanmalıdır.

738(i). RMD, piyasa riskine maruz pozisyonların bir bütün olarak izlenmesi ve farklı masalar ve faaliyet kollarından kaynaklanan risklerin karşılaştırılabilmesine olanak sağlayan ortak bir ölçü birimi olması yönüyle önemli bir araçtır. Bankanın RMD modeli, bankanın alım satım faaliyetinden kaynaklanan tüm risklerini teşhis etme ve ölçmeye yeterli, bankanın genel içsel sermaye değerlendirme sürecine entegre edilmiş ve aynı zamanda sürekli olarak sıkı onay kurallarına tabi olmalıdır. Bir RMD modelinin tahminleri alım satım hesaplarındaki risk profili değişimlerine hassas olmalıdır.

738(ii). Bankalar RMD modellerini stres testleri (faktör şokları ya da tarihi veya varsayımsal bütünleşik senaryolar) ve diğer uygun risk yönetim teknikleri ile takviye etmelidirler. Bankaların içsel sermaye değerlendirmesinde, bankanın yalnızca asgari sermaye gereksinimlerini karşılayacak kadar değil, aynı zamanda şiddetli ve inandırıcı piyasa şoklarına da dayanacak yeterli sermayeye sahip olduğu açıkça gösterilmelidir. Özellikle, uygun olduğu hallerde;

- Piyasa fiyatlarının likit olmaması/fiyatlarda makaslar ve fiyat adımlarında boşluklar
- Yoğunlaşmış pozisyonlar (piyasa işlem hacmi ile ilişkili olarak)
- Tek yönlü eğilim gösteren piyasalar

- Doğrusal olmayan ürünler / kâra geçilmesi çok zor olan pozisyonlar
- Olaylar ve temerrüt durumuna ani geçişler
- Korelasyon matrisindeki belirgin geçişler
- RMD'nin tam olarak kapsamamış olması muhtemel diğer tüm riskler (ör. Temerrüt anında tahsil edilme oranlarındaki belirsizlik, örtük korelasyonlar, ya da basıklık riski)

Bir banka tarafından uygulanan stres testlerinin ve özellikle bu testlerin ayarlamasının (örneğin, şoklara ilişkin parametreler ya da dikkate alınan olay tipleri) bankanın içsel sermaye değerlemesinin dayandığı hesaplar ile mutabakatı sağlanmalıdır (örneğin, belirlenen limitler dahilinde piyasa stresi ve likit olmama durumu süresince alım satıma konu portföylerin yönetimi için gereken sermayenin bulundurulduğunun ya da belirlenen zaman aralığında ve belirli bir güven aralığı için tüm pozisyonların nakde dönüştürülebildiği ya da risklerin düzenli olarak finansal koruma altına alındığı göz önüne alınarak yeterli sermaye tutulduğunun temin edilmesi). Uygulanan piyasa şokları portföylerin doğasını ve güç piyasa koşulları altında finansal koruma altına alınması ya da yönetilmesi için geçecek zamanı yansıtmalıdır.

738(iii). Yoğunlaşma riski aktif olarak ve risk gerçekleşmeden önce yönetilmeli ve değerlendirilmelidir. Yoğunlaşan pozisyonlar mutata olarak üst yönetime raporlanmalıdır.

738(iv). Bankalar risk yönetim sistemlerini, izledikleri alım satım stratejileri ile birlikte, alım satıma konu edilen enstrümanlara ilişkin kayda değer riskleri doğru olarak ölçmek üzere kullanmakta oldukları RMD yöntemi ve stres testlerini de içerecek şekilde tasarlamak zorundadırlar. Enstrümanlar ve stratejiler değiştiğinde, RMD yöntemleri ve stres testleri de bu değişiklikleri kapsayacak şekilde değişmelidir.

738(v). Bankalar piyasa riskine ilişkin toplam içsel sermaye tutarına ulaşmakta kullanılan risk yönetimi yaklaşımlarını nasıl biraraya getirdiklerini göstermek zorundadırlar.

739. *Bankacılık Hesaplarındaki Faiz Oranı Riski:* Ölçüm süreci bankanın tüm önemli faiz oranı pozisyonlarını içermeli ve tüm ilgili yeniden fiyatlandırma ve vade verilerini dikkate almalıdır. Bu amaçla kullanılacak veriler genellikle araçlar ve portföylerle ilişkili cari hesap durumu ve sözleşme faiz oranlarını, anapara ödemelerini, faiz oranı belirlenme tarihlerini, vadeleri, yeniden fiyatlandırmada kullanılan oranlara ilişkin endeksleri ve uyumlaştırılabilir oranlı olanlar için sözleşmeyle belirlenen faiz oranı tavan ve tabanlarını içerecektir. Ölçüm sistemi, yeterli düzeyde yazılı hale getirilmiş varsayımlara ve tekniklere sahip olmalıdır.

740. Banka yönetimi, ölçüm sisteminin türü ve karmaşıklık düzeyinden ayrı olarak, bu sistemin yeterli ve eksiksiz olmasını sağlamalıdır. Çünkü ölçüm sisteminin niteliği ve güvenilirliği büyük oranda modelde kullanılan verilerin

niteliği ile modelin varsayımlarına dayanmaktadır. Banka yönetimi sistemin bu unsurlarına özel olarak dikkat etmelidir.

741. Likidite Riski: Likidite, her bankanın yaşayabilirliğinin sürekliliği için hayati öneme sahiptir. Bankaların sermaye pozisyonlarının özellikle bir kriz esnasında likidite sağlama kabiliyetlerine etkisi bulunmaktadır. Her bankanın likidite riskinin ölçülmesi, izlenmesi ve kontrol edilmesi için yeterli sistemlere sahip olması zorunludur. Bankalar sermaye yeterliliklerini kendi likidite profilleri ile faaliyette bulunduğu piyasaların likiditesini dikkate alarak değerlendirmelidir.

742. Diğer Riskler: Komite itibar riski ve stratejik riski gibi “diğer” risklerin kolaylıkla ölçülemediğini kabul etmekle birlikte, sektörün bu risklerin tüm unsurlarının yönetimi için gerekli teknikleri daha da geliştirmesini beklemektedir.

iv. İzleme ve Raporlama

743. Banka, risk tutarlarının izlenmesi ile raporlanması için ve değişen risk profilinin bankanın sermaye ihtiyacını nasıl etkilediğinin değerlendirilmesi için yeterli bir sistem tesis etmelidir. Bankanın üst düzey yönetimi veya yönetim kurulu düzenli bir şekilde bankanın risk profili ile sermaye ihtiyaçlarına ilişkin raporlar almalıdır. Bu raporlar üst düzey yönetimin:

- Önemli risklerin seviyesi ve trendi ile bunların sermaye düzeylerine etkisini ele almasını,
- Sermaye değerlendirmesine ilişkin ölçüm sisteminde kullanılan önemli varsayımların duyarlılıklarını ve makul olup olmadığını ele almasını,
- Bankanın maruz bulunduğu risklere karşılık yeterli sermaye bulundurmasını ve tesis edilen sermaye yeterliliğinin bankanın amaçlarına uygunluğunu belirlemesini,
- Bankanın raporlanan risk profiline bağlı olarak gelecekteki sermaye gereksinimlerini değerlendirmesini ve buna bağlı olarak bankanın stratejik planında gerekli ayarlamaları yapmasını

sağlamalıdır.

v. İç Kontrol Sistemi Tarafından Kontrolden Geçirilmesi

744. Bankanın iç kontrol yapısı sermaye değerlendirme süreci için gereklidir. Sermaye değerlendirme sürecinin etkili bir şekilde kontrolü bağımsız bir incelemeyi ve uygun ise iç ve dış denetçilerin katılımını içerir. Banka yönetim kurulu, banka yönetiminin bankanın maruz bulunduğu muhtelif risklerin değerlendirilmesi için gerekli sistemi tesis etmesini, bankanın risklerini sermaye düzeyi ile ilişkilendirecek bir sistemi geliştirmesini ve içsel politikalara uyumun izlenebilmesi için gerekli yöntemi tesis etmesini sağlamaktan sorumludur. Yönetim kurulu düzenli olarak bankanın iç kontrollere ilişkin sisteminin,

faaliyetlerinin düzenli ve basiretli bir şekilde yürütülebilmesini sağlamaya yeterli olduğunu incelemeli ve doğrulamalıdır.

745. Banka, risk yönetim sürecinin doğruluğunu, tamlığını ve uygunluğunu sağlamak amacıyla bu süreçleri düzenli olarak incelemelidir. Gözden geçirilecek alanlar şunları içermelidir:

- Bankanın sermaye değerlendirme sürecinin bankanın faaliyetlerinin doğası, kapsamı ve karmaşıklığına uygunluğu,
- Büyük risk tutarlarının ve risk yoğunlaşmalarının tanımlanması,
- Bankanın değerlendirme sürecinin girdisini oluşturan verilerin doğruluğu ve tamlığı,
- Değerlendirme sürecinde kullanılan senaryoların geçerli ve uygun olup olmadığı,
- Stres testleri ile varsayımların ve girdilerin analizi.

Prinsip 2: Denetim otoriteleri, bankaların kendi içsel sermaye yeterliliği değerlendirmeleri ve stratejileri ile birlikte yasal sermaye yeterliliğini izleme ve sağlama kabiliyetlerini de incelemeli ve değerlendirmelidir. Denetim otoritesi bu süreçten tatmin edici sonuç elde edemediğinde gerekli tedbirleri almalıdır.

746. Denetim otoriteleri, bankanın sermaye yeterliliği, risk pozisyonu, ortaya çıkan sermaye seviyesi ve tutulan sermayenin niteliği konularındaki değerlendirmelerine ilişkin süreci düzenli olarak incelemelidir. Denetim otoriteleri, ayrıca, bankanın içsel sermaye yeterliliği değerlendirme sürecinin sağlamlık ve güvenilirlik seviyesini ele almalıdır. İncelemelerin dikkati bankanın risk yönetiminin ve kontrollerinin niteliği üzerine yönelmeli ve denetim otoritesinin banka yönetimi gibi fonksiyonda bulunması ile sonuçlanmamalıdır. Düzenli aralıklarla yapılan incelemeler şu denetim araçlarının çeşitli kombinasyonlarından oluşabilir:

- Yerinde inceleme ve soruşturmalar,
- Uzaktan inceleme,
- Banka yönetimi ile görüşmeler,
- Bağımsız denetçilerin çalışmalarının değerlendirilmesi (gerekli sermaye konularına yeterince odaklananların),
- Düzenli aralıklarla yapılan raporlamalar.

747. Analiz yöntemlerindeki veya varsayımlarındaki hataların sonuç olarak ortaya çıkan sermaye gereksinimi üzerindeki etkisinin büyük olabilmesi, her bir bankanın içsel analizlerinin denetim otoriteleri tarafından detaylı bir şekilde gözden geçirilmesini gerektirmektedir.

vi. Risk Değerlendirmesinin Yeterliliğinin Gözden Geçirilmesi

748. Denetim otoriteleri, bankanın içsel hedeflerinin ve süreçlerinin bankanın karşı karşıya bulunduğu tüm önemli risklerle ilişkilendirilme ve bir arada ele alınma düzeyini değerlendirmelidir. Denetim otoriteleri, ayrıca, içsel sermaye yeterliliğinin değerlendirilmesinde kullanılan risk ölçütlerinin yeterliliğini ve bu risk ölçütlerinin operasyonel olarak limitlerin belirlenmesinde, faaliyet kolu performansının değerlendirilmesinde ve risklerin daha genel olarak ele alınmasında ve kontrol edilmesinde kullanılma derecesini incelemelidir. Denetim otoriteleri bankaların gerçekleştirdiği stres testlerinin ve duyarlılık analizlerinin sonuçlarını ve bu sonuçların sermaye planları ile nasıl ilişkilendirildiğini ele almalıdır.

vii. Sermaye Yeterliliğinin Değerlendirilmesi

749. Denetim otoriteleri bankanın süreçlerini aşağıda yer alan konulardaki yeterliliğinin belirlenmesi amacıyla incelemelidir:

- Seçilen hedef sermaye seviyelerinin kapsamlı ve bankanın hâlihazırdaki çalışma koşullarına uygunluğu.
- Bu seviyelerin üst düzey yönetim tarafından gereğince izlenip değerlendirildiği.
- Sermaye bileşenlerinin banka faaliyetlerinin doğasına ve ölçeğine uygunluğu.

750. Denetim otoriteleri, ayrıca, bankaların sermaye düzeylerinin belirlenmesinde beklenmeyen olayların dikkate alınma derecesini de ele almalıdır. Bu analiz kapsamlı bir şekilde bir dizi dışsal koşulu ve senaryoyu kapsamlı ve kullanılan tekniklerin ve stres testlerinin gelişmişlik düzeyi bankanın faaliyetleri ile orantılı olmalıdır.

viii. Kontrol Ortamının Değerlendirilmesi

751. Denetim otoriteleri bankanın yönetim bilgi sistemlerinin ve raporlamalarının niteliğini, iş risklerinin ve faaliyetlerinin toplulaştırılması ve yönetimin gelişmekte olan veya değişen risklere verdiği tepkilere ilişkin geçmiş performansı açısından dikkate almalıdır.

752. Bir bankanın sermaye düzeyi, her durumda, bankanın risk profili ile risk yönetimi süreçleri ve iç kontrollerinin yeterliliği esas alınarak belirlenmelidir. Ekonomik konjonktürün etkisi ve makroekonomik ortam gibi dışsal faktörler de ayrıca dikkate alınmalıdır.

ix. Asgari Standartlara Uygunluğun Denetim Otoritesince Gözden Geçirilmesi

753. Birtakım içsel yöntemlerin, kredi riski azaltımı tekniklerinin ve varlıkların menkul kıymetleştirilmelerinin yasal sermaye yeterliliğinin hesabında dikkate alınabilmesi için risk yönetimi standartları ve kamuyu bilgilendirme yükümlülükleri de dahil olmak üzere bankaların birçok yükümlülüğü yerine getirmeleri gerekecektir. Bankalar, özellikle, asgari sermaye yükümlülüklerinin hesaplanmasında kullandıkları içsel yöntemlerin özelliklerini kamuya açıklamakla yükümlü olacaklardır. Denetim otoriteleri, denetimsel inceleme sürecinin bir parçası olarak, bu koşulların bankalar tarafından sürekli olarak yerine getirilmesini sağlamak zorundadır.

754. Komite, asgari standartlara ve yeterlilik ölçütlerine ilişkin incelemeyi ikinci prensipte yer alan denetimsel inceleme sürecinin gerekli bir parçası olarak görmektedir. Komite asgari ölçütlerin belirlenmesinde hali hazırdaki sektör uygulamalarını göz önünde bulundurmıştır. Komite, bu asgari standartların denetim otoriteleri için kullanışlı ve banka yönetiminin etkili risk yönetimi ve sermaye tahsisine yönelik beklentileriyle uyumlu bir dizi kıstas oluşturmasını beklemektedir.

755. Bankanın standart yaklaşımlar için belirlenmiş olan koşullara ve yükümlülüklerle uyum düzeyinin belirlenmesinde de, denetim otoritesinin incelemesi sürecine önemli bir rol atfedilmektedir. Bu kapsamda, Birinci Yapısal Blok sermaye yükümlülüğünün azaltımında kullanılacak birçok risk azaltımı aracının güvenilir, sağlam, test edilmiş ve uygun bir şekilde yazılı hale getirilmiş risk yönetimi sürecinin bir parçası olarak kullanılmasının ve anlaşılmasının sağlanması konusunda denetimsel incelemeye duyulan ihtiyaç ortaya çıkacaktır.

x. Bankaya Yönelik Tedbir Alma

756. Denetim otoriteleri, yukarıda tarif edilen inceleme sürecinin yerine getirilmesinin ardından bankanın kendi risk değerlendirmesi ve sermaye tahsisi sonuçlarından tatmin olmamışlarsa, bankaya yönelik olarak gerekli gördükleri tedbirleri almalıdırlar. Denetim otoriteleri, 3. ve 4. prensiplerde yer verilen tedbirler gibi bir dizi tedbiri almayı göz önünde bulundurmalıdır.

Prensip 3: Denetim otoriteleri, bankaların asgari yasal sermaye yükümlülüğünün üzerinde sermaye ile faaliyette bulunmalarını istemeli ve asgari yükümlülüğün üzerinde sermaye bulundurmalarını sağlayacak güce sahip olmalıdır.

757. Birinci Yapısal Blok sermaye yükümlülükleri, Birinci Yapısal Blok rejimini çevreleyen ve bankacılık kesimindeki her bankayı etkileyen belirsizlikler için bir sermaye koruması sağlayacaktır. Bankaya özgü olarak ortaya çıkan belirsizlikler İkinci Yapısal Blok kapsamında ele alınacaktır. Birinci Yapısal Blok altında yer alan bu tür sermaye tamponlarının güçlü içsel sistemlere ve kontrollere, iyi bir şekilde çeşitlendirilmiş risk profiline ve Birinci Yapısal Blok

rejimi tarafından yeterince kapsanan bir iş profiline sahip bir bankaya makul düzeyde güvence sağlayacağı ve Birinci Yapısal Bloktaki sermaye yükümlülüğüne eşit düzeyde sermaye ile faaliyette bulunan bir bankanın Birinci Yapısal Bloktaki ifadesini bulan sağlamlık için gerekli asgari hedeflere ulaşacağı beklenmektedir. Diğer taraftan, denetim otoriteleri sorumlu oldukları piyasaların belli başlı özelliklerinin yeterince kapsanıp kapsamadığını göz önünde bulundurma ihtiyacı duyacaklardır. Denetim otoriteleri, bankaları Birinci Yapısal Blok standartlarının üzerinde ve ötesinde bir koruma sağlayan ilave sermaye ile faaliyette bulunmalarını isteyecek veya teşvik edecektir. Bankalar bu ilave sermaye korumasını aşağıda yer alan hususların çeşitli bileşimleri için bulunduracaklardır:

- (a) Birinci Yapısal Bloktaki belirlenen asgari standartlar, birçok bankanın kendi özel koşullarını da dikkate alarak finansal piyasalarda ulaşmayı hedefledikleri güvenilirliğin altında bir güvenilirlik düzeyine ulaşmalarını sağlayacak şekilde belirlenmiştir. Örneğin, birçok uluslararası bankanın, uluslararası kabul gören derecelendirme kuruluşlarınca yüksek derece ile derecelendirilmeyi tercih ettikleri görülmektedir. Dolayısıyla, bankaların rekabetle ilgili nedenlerden dolayı Birinci Yapısal Bloktaki yer alan asgari yükümlülüklerin üzerinde bir sermaye ile faaliyette bulunmayı seçmesi beklenmektedir.
- (b) Normal çalışma koşulları altında, faaliyetlerin türünün ve hacminin değişmesi ile risk tutarları değişeceğinden, bankanın sermaye yeterlilik rasyosunda dalgalanmalara neden olacaktır.
- (c) Bankanın acilen veya piyasa koşullarının elverişsiz olduğu zamanda ilave sermaye artışına gitmesi banka için maliyetli olacaktır.
- (d) Sermayesinin asgari yasal sermaye yükümlülüğünün altına düşmesi bankalar için çok ciddi bir sorundur. Bu durum bankaların bu konudaki düzenlemelere aykırı harekette bulunması ve/veya denetim otoritelerinin bankaların istediği dışında acil düzeltici müdahalede bulunmaları sonucunu doğurmaktadır.
- (e) Birinci Yapısal Blok kapsamında dikkate alınmayan, spesifik olarak bankaya veya daha genel olarak ekonomiye yönelik riskler bulunabilmektedir.

758. Denetim otoritelerinin, her bir bankanın yeterli düzeyde sermaye ile faaliyette bulunmasını sağlamak amacıyla kullanabilecekleri birçok araç bulunmaktadır. Denetim otoritesi, diğer yöntemlerin yanında, bankanın sermayelendirilme düzeyinin tanımlanması amacıyla tetik ve hedef rasyolar belirlenmesi ya da asgari düzeyin üzerinde sermaye sınıflarının tanımlanması (iyi sermayelendirilmiş, yeterli düzeyde sermayelendirilmiş gibi) gibi yöntemler benimseyebilir.

Prensip 4: Denetim otoriteleri, bankaların risk profiline göre belirlenen sermayelerinin asgari seviyenin altına düşmesini engellemek için erken müdahalede bulunabilmelidir. Sermayenin korunamadığında veya tekrar yerine konulamadığında bankadan hızlı düzeltici tedbirlerin alınmasını istemelidir.

759. Denetim otoriteleri, bankanın yukarıda ana hatlarına yer verilen prensiplerin içerisinde yer alan yükümlülükleri yerine getiremediğine ilişkin bir kaygı taşımaları halinde alınacak tedbirler konusunda bir dizi seçeneği göz önünde bulundurmalıdır. Bu tedbirler, bankanın izleme yoğunluğunun artırılması, temettü ödemelerinin kısıtlanması, bankadan tatmin edici bir sermaye yeterliliğini eski haline getirme (restore etme) planı hazırlamasını ve uygulamasını talep etme ve bankadan acilen sermaye artırımına gitmesini isteme gibi tedbirleri kapsayabilmektedir. Denetim otoriteleri, bankanın içinde bulunduğu kendi koşullarına ve faaliyet ortamının koşullarına en uygun araçları kullanma yetkisine sahip olmalıdır.

760. Bankanın karşılaştığı zorlukların kalıcı çözümü her zaman sermayenin artırılması değildir. Diğer taraftan, istenilen bazı tedbirlerin (sistem ve kontrollerin güçlendirilmesi gibi) uygulanması belli bir zaman alabilmektedir. Dolayısıyla, bankanın pozisyonunun düzeltilmesine yönelik tedbirler uygulanırken sermayenin artırılması geçici bir tedbir olarak kullanılabilir. Kalıcı tedbirler alınmış ve denetim otoritesi tarafından bunların etkili olduğu görülmüş ise geçici sermaye artırımını yükümlülüğü kaldırılabilir.

Denetim Otoritesinin İncelemesi Sürecinde Ele Alınacak Spesifik Konular

761. Komite, denetim otoritelerinin denetimsel inceleme sürecini yerine getirirken bilhassa odaklanmaları gereken birçok önemli konu belirlemiştir. Bu konular doğrudan Birinci Yapısal Blok kapsamında ele alınmayan önemli riskleri ve denetim otoritelerinin Birinci Yapısal Blokun bazı unsurlarının uygun şekilde fonksiyon göstermesini sağlamak amacıyla gerçekleştirdikleri önemli değerlendirmeleri içermektedir.

A. Bankacılık Hesaplarındaki Faiz Oranı Riski

762. Komite, bankacılık hesaplarındaki faiz oranı riskinin sermaye ile desteklenmeye değer, potansiyel olarak önemli bir risk olduğuna olan inancını korumaktadır. Bununla birlikte, gerek sektörden ulaşan görüşler gerekse de Komite tarafından gerçekleştirilen ilave çalışmalar, bu riskin doğası ve riskin izlenmesine ve yönetilmesine yönelik süreçler itibarıyla uluslararası aktif bankalar arasında önemli derecede heterojenliğin bulunduğunu açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Komite, bu tespitlerin ışığında bankacılık hesaplarındaki faiz oranı riskinin Uzlaşımın İkinci Yapısal Blok kısmında ele alınmasının daha uygun

olacağı sonucuna varmıştır. Bununla birlikte, kendi bankacılık sektöründe bu riskin doğası ve riski izleme ve ölçüm yöntemleri konularında yeterli düzeyde homojen bir yapının bulunduğunu düşünen denetim otoriteleri bu risk için de zorunlu bir asgari sermaye yükümlülüğü tesis edebilirler.

763. Faiz oranı riskine ilişkin yeniden gözden geçirilmiş rehber bankacılık hesaplarındaki faiz oranı riskinin ölçülmesinde ve denetim otoritesince gerekli tedbirlerin alınmasında bankaların içsel sistemlerinin esas araç olmasını benimsemektedir. Bankalar, denetim otoritelerinin tüm bankalar için gerçekleştirdiği faiz oranı riski tutarlarının izlenmesine yönelik faaliyetlerini kolaylaştırmak amacıyla, kendi içsel ölçüm sistemlerinin sermayeyle ilişkili ekonomik değer olarak ifade ettiği ve standart faiz oranı şokları kullanarak ulaştığı sonuçlarını denetim otoritelerine sunmak zorunda kalabileceklerdir.

764. Denetim otoriteleri, bankaların faiz oranı risklerinin seviyesi ile orantılı olarak sermaye bulundurmadıklarını belirlemeleri halinde, bankadan risklerini azaltmasını, ilave bir sermaye tutmasını veya bu ikisinin karışımı tedbirleri almasını istemek zorundadır. Denetim otoriteleri, Faiz Oranı Riskinin Yönetimine ve Denetimine İlişkin Prensipler dokümanında yer verilen standart faiz oranı şokunun (200 baz puan) veya bunun eşitinin uygulanması neticesinde ekonomik değeri birinci kuşak ve ikinci kuşak sermayelerinin toplamının %20'sinden fazlası azalan bankaların sermayelerinin yeterliliğine bilhassa dikkat etmelidir.

B. Kredi Riski

1. İDD Yaklaşımları Altında Stres Testleri

765. Banka, Birinci Yapısal Blok gereksinimlerine ve İDD asgari yükümlülüklerinin (paragraf 434'ten 437'e kadar olan bölümde yer verilmektedir) bir parçası olarak gerçekleştirilen kredi riski stres testlerinin sonuçlarına göre (bir yetersizlik belirlenmiş ise) uygun düzeyde yeterli sermaye bulundurulmasını sağlamalıdır. Denetim otoriteleri stres testinin nasıl gerçekleştirildiğini incelemek isteyebilirler. Dolayısıyla, stres testinin sonuçları bankanın Birinci Yapısal Blok asgari yasal sermaye rasyolarının üzerinde sermaye ile faaliyette bulunabileceğine ilişkin beklentilere doğrudan katkıda bulunacaktır. Denetim otoriteleri, bir bankanın bu amaçlar için yeterli sermayesinin bulunup bulunmadığını göz önünde bulunduracaktır. Sermaye konusunda bir eksikliğin bulunması halinde denetim otoritesi gerekli şekilde tedbir alacaktır. Bu kapsamda alınan tedbirler bankanın risklerini azaltmasını ve/veya ilave sermaye/karşılık bulundurmasını isteme şeklinde gerçekleşecek, dolayısıyla mevcut sermaye kaynakları Birinci Yapısal Blok yükümlülüklerine ilave olarak yeniden hesaplanmış stres testi sonuçlarını karşılayabilecektir.

2. *Temerrüdün Tanımı*

766. Banka, kendi içsel temerrüt olasılığı ve/veya temerrüt halinde kayıp ve temerrüt halinde risk tutarı hesaplamaları için referans temerrüt tanımını kullanmak zorundadır. Bununla birlikte, paragraf 454'te detayları verildiği gibi, ülke denetim otoriteleri referans temerrüt tanımının kendi yetki ve görev sahası içerisinde ne şekilde ifade edileceğine ilişkin bir rehber yayınlayacaklardır. Denetim otoriteleri, her bir bankanın referans temerrüt tanımı konusundaki uygulamalarını ve bunun sermaye gereksinimleri üzerine etkisini değerlendireceklerdir. Denetim otoriteleri, bilhassa 456'ncı paragrafta göre (harici verilerin kullanılması veya referans temerrüt tanımına tam uygun olmayan tarihi içsel veriler) referans temerrüt tanımından sapmaların etkisi üzerine odaklanacaklardır.

3. *Artık (Kalıntı) Risk*

767. Uzlaş, bankaların kredi riskini veya karşı taraf riskini teminat, garanti veya kredi türevleri ile netleştirmelerine izin vermek suretiyle sermaye gereksiniminin azaltılmasına imkân vermektedir. Bankalar kredi riskini azaltmak için kredi riski azaltımı (KRA) teknikleri kullanırken, bu tekniklerin kullanılması riskin bütünündeki azalmanın daha az etkili olmasına neden olabilmektedir. Bundan dolayı, bankaların karşı karşıya bulunduğu bu riskler (yasal risk, sözleşme riski ya da likidite riski gibi) denetim otoritesi tarafından ele alınır. Bu tür risklerin ortaya çıkması halinde, Birinci Yapısal Bloкта yer alan asgari yükümlülüklerin yerine getirilmiş olması dikkate alınmaksızın, banka kendisini riskin doğduğu tarafa karşı beklentilerinin de üzerinde bir kredi riski tutarı ile karşı karşıya bulabilir. Bu risklere örnek olarak şunlar verilebilir:

- Alınan teminatın zamanında müsadere veya nakde tahvil edilememesi (karşı tarafın temerrüde düşmesi halinde),
- Garantörün ödeme yapmayı reddetmesi veya geciktirmesi.
- Hukuki geçerliliği araştırılmamış kredi dokümanlarının istenilen hukuki sonucun elde edilmesinde etkisiz kalması.

768. Dolayısıyla, denetim otoriteleri, bankalardan bu artık riskleri kontrol edebilmek amacıyla yazılı hale getirilmiş uygun KRA politika ve prosedürlerine sahip olmalarını isteyecektir. Bankadan bu politika ve prosedürlerini denetim otoritesine göndermesi ve bunların uygunluğunu, etkililiğini ve kullanımını düzenli olarak incelemesi istenebilir.

769. Banka, KRA politika ve prosedürlerinde sermaye yeterliliğinin hesaplanmasında kredi riski azaltımı aracının değerinin Birinci Yapısal Bloкта izin verildiği şekliyle tamamının dikkate alınmasının uygun olup olmadığını göz önünde bulundurmak ve KRA yönetimi politikalarının ve prosedürlerinin benimsediği sermaye avantajının düzeyi ile uyumlu olduğunu göstermek zorundadır. Denetim otoriteleri, bankanın bu politika ve prosedürlerin sağlamlığı,

güvenilirliği, uygunluğu veya bunlara ilişkin uygulamalar konusunda tatmin olmamaları halinde, bankadan gerekli düzeltici tedbirlerin alınmasını veya KRA prosedürlerindeki yetersizliklerin otoritenin istediği doğrultuda düzeltilinceye kadar bu yetersizlikler nedeniyle ortaya çıkan artık riskler için ilave sermaye bulundurmasını isteyebilirler. Denetim otoriteleri bankaları aşağıda yer alan konularda yönlendirebilirler:

- Elde tutma süreleri, denetimsel iskontolar ya da volatiliteye (benimsenen iskonto yaklaşımındaki) ilişkin varsayımlarda gerekli ayarlamaların yapılması,
- Kredi riski azaltımı araçlarının tamamından daha azının dikkate alınması (tüm kredi portföyü veya belirli ürün kolları için),
- Belirli bir miktarda ilave sermaye bulundurulması.

4. Kredi Yoğunlaşması Riski

770. Risk yoğunlaşması (temerküzü), bir risk tutarının veya grup halindeki risk tutarlarının bankanın sağlığını ve esas faaliyetlerini yürütebilme kabiliyetini tehdit edebilecek derecede yüksek (bankanın sermayesi, toplam aktifleri veya bütüncül risk seviyesi ile orantılı olarak) zararlara neden olabilme potansiyelidir. Risklerin yoğunlaşması, bankaların karşılaştıkları büyük sorunların en önemli nedeni durumundadır.

771. Risk yoğunlaşmaları bankaların aktiflerinde, pasiflerinde ya da bilanço dışı kalemlerinde, işlemlerin yürütülmesi veya gerçekleştirilmesi (ürün ya da hizmet) esnasında veya bu geniş kategorilerdeki risk tutarlarının farklı kombinasyonları şeklinde ortaya çıkabilmektedir. Kredilendirme, birçok bankanın en temel faaliyeti olduğundan kredilerde risk temerküzü sıklıkla banka içerisindeki en önemli risk yoğunlaşmasını oluşturmaktadır.

772. Kredi riski yoğunlaşması, doğası gereği, özellikle stres dönemlerinde yoğunlaşmayı meydana getiren karşı tarafların her birinin kredibilitesi üzerinde olumsuz etkiye sahip bulunan ortak veya birbiri ile ilişkili risk faktörlerine dayanmaktadır. Yoğunlaşma riski doğrudan borçluya kredi kullandırımı nedeniyle doğabileceği gibi, koruma sağlayanlar üzerinden maruz kalınan risk nedeniyle de oluşabilecektir. Bu tür yoğunlaşmalar kredi riski için Birinci Yapısal Bloktaki sermaye gereksinimi hesaplanmasında ele alınmamaktadır.

773. Bankalar, kredi riski yoğunlaşmalarının tanımlanması, ölçülmesi, izlenmesi ve kontrol edilmesi için etkili iç politikalara, sistemlere ve kontrollere sahip olmalıdır. Bankalar, İkinci Yapısal Blok kapsamında gerçekleştirecekleri sermaye yeterliliği değerlendirmesinde kredi riski yoğunlaşmalarının boyutunu da doğrudan doğruya ele almalıdır. Bu politikalar bankanın maruz bulunabileceği farklı türdeki kredi riski yoğunlaşmalarını da kapsmalıdır. Bu yoğunlaşmalar:

- Bireysel bir kredi müşterisine veya birbiriyle ilişkili grup halindeki müşterilere yönelik önemli risk tutarları. Birçok ülke uygulamasında, denetim otoriteleri bu türdeki risk tutarlarına benzer şekilde büyük kredi limiti olarak adlandırılan bir sınır belirlemektedir. Bankalar, bir grup olarak tüm büyük kredilerin yönetimi ve kontrolü için bir toplam limit belirleyebilirler.
- Aynı sektörde veya coğrafi bölgede bulunan kredi müşterilerine yönelik kredi tutarları.
- Finansal performansı aynı faaliyete veya ticari mala dayanan kredi müşterilerine yönelik kredi tutarları.
- Bankanın KRA faaliyetlerinden kaynaklanan dolaylı kredi tutarları (tek bir teminat türüne veya tek bir taraf tarafından sağlanan kredi korunmasına yönelik risk tutarları gibi).

774. Bankanın kredi riski yoğunlaşmalarının yönetimine ilişkin yaklaşımı açık bir şekilde yazılı hale getirilmeli ve banka için uygun bir kredi riski yoğunlaşması tanımını, bu yoğunlaşmaların ve bunlara ilişkin limitlerin nasıl hesaplandığını içermelidir. Limitler bankanın sermayesi, toplam aktifleri ya da yeterli ölçütlerin bulunması halinde kapsamlı risk düzeyi ile ilişkili olarak tanımlanmalıdır.

775. Banka yönetimi, bankanın büyük kredi riski yoğunlaşmaları için düzenli aralıklarla stres testi yapmalı ve bu testlerin sonuçlarını bankanın performansını olumsuz bir şekilde etkileyebilecek piyasa koşullarındaki potansiyel değişmelerin belirlenmesi ve bunlar için gerekli yönetim tedbirlerinin alınabilmesi için değerlendirmeye tabi tutmalıdır.

776. Banka, kredi riski yoğunlaşmaları ile ilgili olarak, Komitenin “*Kredi Riskinin Yönetimine İlişkin Prensipler (Eylül 2000)*” dokümanına ve bu dokümanın eklerinde daha detaylı yer alan rehber uyumu sağlamalıdır.

777. Denetim otoriteleri, faaliyetleri esnasında bankanın kredi riski yoğunlaşmalarının büyüklüğünü, bunların ne şekilde yönetildiğini ve İkinci Yapısal Blok kapsamında gerçekleştirilen içsel sermaye yeterliliği değerlendirmesinde dikkate alınma derecesini değerlendirmelidirler. Bu değerlendirmeler, bankanın stres testi sonuçlarının gözden geçirilmesini de içermelidir. Denetim otoriteleri, bankanın kredi riski yoğunlaşmalarından kaynaklanan risklerinin banka tarafından yeterli düzeyde ele alınmaması halinde gerekli tedbirleri almalıdır.

5. Karşı Taraf Kredi Riski

777 (i). Karşı taraf kredi riski (KKR), bir kredi riski türüdür ve bu Düzenlemenin stres testine yönelik yaklaşımlar, kredi riski azaltım tekniklerinden kaynaklanan “artık risk” ve kredi yoğunlaşmalarına ilişkin standartlarına uyumu gerektirir (Yukarıdaki paragraflarda belirtildiği gibi).

777 (ii). Bir bankanın; kavramsal olarak tutarlı ve bankanın karşı taraf kredi riskine neden olan pozisyonların karmaşıklık ve gelişmişlik düzeyine uygun karşı taraf kredi riski yönetim politikaları, süreç ve sistemleri olmalıdır. İhtiyatlı bir karşı taraf kredi riski yönetimi çerçevesi; karşı taraf kredi riskinin tespit, ölçüm, yönetim, onay ve iç raporlamasını içermelidir.

777 (iii). Bir bankanın risk yönetim politikaları; karşı taraf kredi riskiyle ilgili piyasa, likidite, yasal ve operasyonel riskleri ve bu risklerin birbirleriyle ne derecede ilişkili olduğunu mümkün mertebedikkate almalıdır. Bir banka, kredibilitelerini değerlendirmede karşı tarafla işlem yapmamalıdır ve gerekli ödeme ve erken ödemeye ilişkin kredi risklerini dikkate almalıdır. Bu riskler, karşı taraf düzeyinde (karşı taraf kredi riskine neden olan pozisyonları kredi riskine neden olan diğer pozisyonların toplanması yoluyla) ve firma düzeyinde mümkün olduğunca kapsamlı şekilde yönetilmelidir.

777 (iv). Yönetim kurulu ve üst yönetim karşı taraf kredi riski kontrol sürecinde aktif olarak bulunmalı ve bunu, önemli düzeyde kaynak tahsisi gerektiren önemli bir faaliyet olarak görmelidir. Karşı taraf kredi riski için içsel modellerin kullanıldığı bankalarda, üst yönetim kullanılan modelin sınırlamalarından ve varsayımlarından ve bunların sonuçların güvenilirliği üzerinde oluşturabileceği etkilerden haberdar olmalıdır. Yönetim kurulu ve üst yönetim, piyasa belirsizlikleri (örneğin teminatın nakde çevrilmesinin zamanlaması) ve operasyonel hususları (örneğin ödeme düzensizliklerinin fiyatlandırılması-pricing feed irregularities) göz önünde bulundurmalı ve bunların modele nasıl yansıtıldığı hakkında bilgi sahibi olmalıdırlar.

777 (v). Bu bakımdan, bankanın karşı taraf kredi risk tutarlarına ilişkin günlük raporlar bireysel kredi yöneticileri ve işlemciler tarafından alınacak pozisyonların ve bankanın genel karşı taraf kredi riski düzeyinin azaltılması hususunda yeterli kıdem ve yetkiye sahip bir yönetim düzeyinde gözden geçirilmelidir.

777 (vi). Bankanın karşı taraf kredi riski yönetim sistemi, dahili kredi ve işlem limitleri ile uyumlu olmalıdır. Bu kapsamda, dahili kredi ve işlem limitleri bankanın risk ölçüm modeli ile zaman içinde tutarlı olmalı ve kredi yöneticileri, işlemciler ile üst yönetim tarafından iyi anlaşılmalı olmalıdır.

777 (vii). Karşı taraf kredi riski ölçümleri, kredi taahhütlerinin (credit lines) kullanılan bölümlerinin günlük ve gün içi hareketlerini izlenmesini içermelidir. Banka; risk tutarlarını, uygun ve anlamlı olması halinde, teminatların etkisini dikkate alarak ve almaksızın ayrı ayrı ölçmelidir (tezgah üstü türevler, marj ödünç işlemleri, vb.) ölçmelidir. En yüksek risk tutarlarının ya da gelecekteki olası risk tutarlarının banka tarafından seçilen bir güven aralığında hem portföy hem de karşı taraf bazında ölçülmesi ve izlenmesi ihtiyatlı limit takip sisteminin bir unsurudur. Bankalar, ilgili karşı taraf grupları, sektörler, piyasalar ve müşteri yatırım stratejilerine ilişkin yoğunlaşmaları da içeren büyük ve yoğunlaşmış pozisyonları dikkate almalıdır.

777 (viii). Bankanın; günlük risk ölçüm modeli çıktılarına dayanan ve karşı taraf kredi riski analizine yardımcı, düzenli ve ayrıntılı bir stres testi programı

olmalıdır. Stres testi sonuçları, üst yönetim tarafından periyodik olarak gözden geçirilmeli ve karşı taraf kredi riski politika ve limitlerine yansıtılmalıdır. Yönetimin, stres testlerinin görece olarak önemli sayılabilecek nitelikte bir duyarlılık ortaya çıkardığı durumlara ilişkin, açık ve uygun risk yönetim stratejilerini ele alması gereklidir (örneğin, bu duruma ilişkin olarak finansal koruma sağlanması veya bankanın risk düzeyinin azaltılması).

777 (ix). Bankanın, karşı taraf kredi riski yönetim sisteminin işleyişiyle ilgili dahili politika, kontrol ve prosedürlerle uyumlu bir faaliyet programı olmalıdır. Bankanın karşı taraf kredi riski yönetim sisteminin işleyişi iyi dokümanite edilmelidir. Örneğin, risk yönetim sisteminin temel prensiplerini içeren ve karşı taraf kredi riski ölçümü için kullanılan ampirik tekniklerin açıklandığı bir risk yönetim rehberi.

777 (x). Banka, iç denetim süreçleri vasıtasıyla karşı taraf kredi riski yönetim sisteminin düzenli ve bağımsız gözden geçirmesini sağlamalıdır. Bu gözden geçirme, kredi ve alım-satım birimleri ile bağımsız karşı taraf kredi riski kontrol birimlerinin faaliyetlerini içermelidir. Banka genelinde yürütülecek gözden geçirmeler, düzenli aralıklarla ve her halükarda asgari yılda bir kez gerçekleştirilmelidir. Gözden geçirme asgari aşağıdaki hususları kapsamalıdır:

- Karşı taraf kredi riski yönetim sistem ve sürecine ilişkin dokümantasyonun yeterliliği
- Karşı taraf kredi riski kontrol biriminin organizasyonu
- Karşı taraf kredi riski ölçümlerinin günlük risk yönetimi ile bütünleşmesi
- Risk fiyatlandırma modelleri ile ön ve arka ofis personeli tarafından kullanılan değerlendirme sistemlerine ilişkin onay süreci
- Karşı taraf kredi riski ölçüm sürecindeki önemli değişikliklerin onaylanması
- Risk ölçüm modellerinin saptadığı karşı taraf kredi riskinin kapsamı
- Yönetim bilgi sisteminin bütünlüğü
- Karşı taraf kredi riski verilerinin kesinliği ve tamlığı
- İçsel modellerde kullanılan veri kaynaklarının tutarlılığının, zamanlılığının ve güvenilirliğinin doğrulanması
- Volatilite ve korelasyon varsayımlarının kesinliği ve uygunluğu
- Değerleme ve risk dönüşüm hesaplamalarının kesinliği
- Sık sık yapılan geriye dönük testlerle modelin doğruluğunun kontrolü.

777 (xi). Risk tutarlarının veya karşı taraf kredi riski için TT'nin tahmin edilmesinde içsel model kullanmak için onay alan bankalar, ilgili riskleri izlemeli ve bu tür riskler önem kazandığında BPRT tahminlerinin ayarlanmasına ilişkin süreçlere sahip olmalıdır. Bu husus aşağıdaki konuları içerir:

- Bankalar, spesifik ters yön risk (wrong way risk) tutarlarını belirlemek ve yönetmek zorundadır.
- Bir yıldan sonra risk profilinde artış yaşanan pozisyonlar için; bankalar, 1 yıllık BPRT tahminlerini pozisyon tüm vadesi için hesaplanan BPRT tahminleri ile düzenli olarak karşılaştırmalıdır.

- Kısa vadeli (1 yıldan az) pozisyonlar için; bankalar, yenileme maliyeti (cari pozisyon tutarı) ve fiili pozisyon tutarı ve/veya böyle bir karşılaştırmaya imkan sağlayacak verileri depolamalıdır.

777 (xii). Özellikle alfa katsayısının değerini tahmin etme onayı alan bankalar, BPRRT'yi tahmin etmek için kullanılan içsel modelin değerlendirilmesinde; denetçiler, karşı taraf kredi riskine neden olan portföylerin özelliklerini gözden geçirmelidir. Özellikle, denetçiler aşağıda belirtilen hususları izlemedir:

- Portföy çeşitlendirmesi (portföyün maruz kaldığı risk faktörlerinin sayısı)
- Karşı taraf bazında temerrüt olasılıklarına ilişkin korelasyonlar
- Karşı taraf pozisyonlarının sayısı ve bölünmüşlüğü

777 (xiii). Denetçiler; risk tutarı, içsel model yaklaşımı kapsamında TT veya alfa katsayısına ilişkin tahminlerin karşı taraf kredi riskini uygun bir biçimde yansıtmayabileceği durumları değerlendirerek gerekli önlemleri alır. Alınacak önlemler; bankayı tahminlerini tekrar gözden geçirmeye yönlendirmeyi; bankayı risk tutarı, içsel model yaklaşımı kapsamında TT veya alfa katsayısını daha yüksek tahmin etmeye yönlendirmeyi ya da sermaye yeterliliği kapsamında bankanın TT'yi içsel olarak tahmin etme iznini kaldırmayı kapsar.

777 (xiv). Standart yaklaşımı kullanan bankalarda; denetçiler, karşı taraf kredi riskine neden olan pozisyonların içerdiği risklere ve standart yaklaşımın bu riskleri uygun olarak ve yeterli düzeyde kapsayıp kapsamadığına dair bankanın yaptığı değerlendirmeleri gözden geçirmelidir. Standart yaklaşımın bankanın ilgili işlemlerden (yapılandırılmış, daha karmaşık tezgah üstü türevler) kaynaklanabilecek riskleri kapsamaması halinde; denetçiler, bankadan işlem bazında (herhangi bir netleştirme dikkate alınmaksızın) CRY ya da standart yaklaşımı uygulamalarını isteyebilir.

C. Operasyonel Risk

778. Operasyonel riskler için sermaye tahsisinde kullanılan yöntemler olan Temel Gösterge Yaklaşımı ve Standart Yaklaşımlarda kullanılan brüt gelir, bankanın operasyonel risk tutarı için sadece yaklaşık bir göstergedir ve bazı durumlarda (düşük marjla çalışan veya karlılığı düşük bankalar gibi bankalar için) operasyonel risk için gerekli sermayenin gereğinden düşük olarak hesaplanmasına neden olmaktadır. Komitenin "*Operasyonel Riskin Yönetimine ve Denetimine İlişkin Güvenilir Uygulamalar (Şubat-2003)*" başlıklı dokümanında işaret edildiği gibi, denetim otoritesi bankanın Birinci Yapısal Blok kapsamında hesapladığı sermaye gereksiniminin bankanın operasyonel risk tutarı konusunda (örneğin benzer büyüklükteki ve benzer faaliyetlere sahip bankalarla karşılaştırıldığında) tutarlı bir bilgi verip vermediğini dikkate alması gerekmektedir.

D. Piyasa riski

1. Alım-satım portföyüne kabul edilebilirliğe ilişkin politika ve prosedürler

778(i). Yasal sermayenin hesaplanmasına yönelik olarak, alım-satım portföyüne dahil edilecek ve dışarıda bırakılacak risk tutarlarının belirlenmesinde kullanılacak açık politika ve prosedürler, firmanın alım-satım portföyünün tutarlılığının ve bütünselliğinin sağlanması açısından çok önemlidir. Söz konusu politikalar bu düzenlemenin 687(i) paragrafına uygunluk göstermelidir. Denetim otoriteleri, 684 ilâ 689(iii). paragraflarda ifade edilen genel prensipler ile bankanın risk yönetimi uygulamaları ile uyumlu olmak üzere, politika ve prosedürlerin, firmanın alım-satım portföyü kapsamını açıkça tanımlamış olduğu kanaatine varmalıdır. Denetim otoriteleri ayrıca bankacılık ve alım-satım portföyleri arasında pozisyon transferlerinin sadece sınırlı sayıdaki bazı durumlarda ortaya çıkabileceği hususunda yeterli kanaate varmalıdır. Denetim otoritesi, bankanın politika ve prosedürlerinin, 684 ilâ 689(iii). paragraflarda ifade edilen genel prensiplere uymadığı veya bankanın risk yönetimi kapasitesi ve uygulamaları ile uyumlu olmadığı pozisyonların alım-satım portföyünde yer almasını engellemede yetersiz kaldığı durumlarda, firmadan politika ve prosedürlerinde değişiklik yapmasını talep edecektir.

2. Değerleme

778(ii). Basiretli değerlendirme politika ve prosedürleri, güçlü bir piyasa riski sermaye yeterliliği değerlendirmesinin temelini oluşturur. Son derece likit nakit enstrümanlardan oluşan iyi çeşitlendirilmiş bir portföy için, piyasa yoğunlaşmasının bulunmadığı durumda, “Piyasa Riski Değişikliği” düzenlemesinde belirlenen ve bu bölümde gözden geçirilen asgari nicel standartlar ile birlikte portföy değerlendirme bankanın, olumsuz piyasa koşullarında, pozisyonlarını 10 gün içerisinde sistemli bir şekilde tasfiye etmesi ya da koruma altına alması için yeterli sermayenin bulunmasını sağlayabilir. Ancak, daha az iyi çeşitlendirilmiş, daha az likit enstrümanlardan oluşan, piyasa hacmine bağlı olarak yoğunlaşmaların mevcut olduğu ve/veya model değerine göre değerlendirilen çok sayıda pozisyonun bulunduğu portföylerde bu mümkün olmayabilir. Bu durumlarda, denetim otoriteleri, bankanın yeterli sermayeye sahip olup olmadığını değerlendireceklerdir. Bir sermaye eksiği olması halinde, denetim otoritesi buna uygun bir şekilde hareket edecektir. Bu, genellikle, bankanın risklerini azaltmasını ve/veya ilave sermaye tutmasını gerektirecektir.

3. İçsel model yönteminde stres testleri

778(iii). Banka, “Piyasa Riski Değişikliği” düzenlemesinde belirlenen asgari sermaye gereksinimini karşılayacak ve söz konusu düzenlemede gerekli görülen (B.2(f). paragraf, 738(ii) ve 740. paragraflar da dikkate alınmak suretiyle) stres testi sonuçlarını kapsayacak düzeyde sermaye bulundurmalıdır. Denetim

otoriteleri, bankanın, alım-satım faaliyetlerinin niteliği ve niceliği ile bankanın, yaptığı değerlendirmelere ilişkin düzeltmeler gibi ilintili diğer faktörleri de dikkate almak suretiyle, bu amaçlarla yeterli sermayeye sahip olup olmadığını değerlendireceklerdir. Bir sermaye eksiği olması halinde, ya da denetim otoritelerinin, bankanın içsel piyasa riski sermaye değerlendirmesinin dayandığı yapıyı yeterli bulmaması durumunda, denetim otoriteleri gerekli tedbirleri alacaklardır. Bu, genellikle, toplamda sermaye kaynaklarının en azından I. Yapısal Blok koşulları ile denetim otoritesince makul bulunan bir stres testi sonuçlarını kapsamasını sağlayacak şekilde, ilgili bankanın risklerini azaltmasını ve/veya ilave sermaye tutmasını gerektirecektir.

4. İçsel model yaklaşımında spesifik risk modellemesi

778 (iv). Alım-satım faaliyetlerinden doğan spesifik risklerini modellemek isteyen bankalar için, gerçekçi piyasa senaryoları altında daha az likit pozisyonlar ve /veya sınırlı fiyat şeffaflığına sahip pozisyonlardan ortaya çıkan riskin daha muhafazakar bir şekilde değerlendirilmesini içeren ek kriterler Piyasa Riski Değişikliği'nin 2. paragrafı olan bölüm B.8'de belirtilmiştir. Denetim otoriteleri sınırlı likidite veya fiyat şeffaflığının bir bankanın spesifik risk modelinin etkinliğini zayıflattığı kanaatine varırlarsa, ilgili pozisyonların bankanın spesifik risk modelinden hariç tutulmasını da içeren uygun önlemler alacaklardır. Denetim otoriteleri bankanın temerrüt riski için ayrılacak ilave sermaye yeterliliği hesabını gözden geçirmelidir. Bankanın yaklaşımının yeterli bulunmaması halinde standart spesifik risk sermaye yükümlülüklerinin kullanımı talep edilecektir.

Denetim Otoritesinin İncelemesi Sürecinin Diğer Unsurları

A. Denetim Otoritesinin Şeffaflığı ve Hesap Verebilirliği

779. Bankaların denetimi kesin sonuçları olan bir bilim değildir. Dolayısıyla denetim otoritesinin incelemesi süreci içerisinde ihtiyari unsurların olması kaçınılmazdır. Denetim otoriteleri sorumluluklarını şeffaf ve hesap verebilir bir şekilde yerine getirmeye dikkat etmek zorundadır. Denetim otoritelerinin bankaların içsel sermaye değerlendirmelerinin gözden geçirilmesinde kullanacakları ölçütleri kamuya açıklamaları gereklidir. Denetim otoritesi, hedef ve tetik rasyoların belirlenmesi ya da asgari yasal sermayenin üzerinde sermaye kategorilerinin tanımlanmasını benimsemesi halinde bunları gerçekleştirilmede göz önünde bulunduracağı etkenleri kamuya açıklamalıdır. Bir banka için sermaye gereksiniminin asgari düzeyin üzerinde belirlenmesi halinde, denetim otoritesi bu gereksinimin ortaya çıkmasına neden olan bankaya özgü risk karakteristiği ve gerekli düzeltici tedbir konusunda bankaya açıklama yapmalıdır.

B. Sınır Ötesi İletişim ve İşbirliğinin Geliştirilmesi

780. Büyük bankacılık işletmelerinin etkili denetimi, sektör katılımcıları ve denetim otoriteleri arasında yakın ve sürekli bir diyalogun bulunmasını gerektirmektedir. Buna ilave olarak, Uzlaşa özellikle karmaşık uluslararası

bankacılık gruplarının sınır ötesi denetimi için denetim otoriteleri arasında güçlü bir işbirliğini gerektirecektir.

781. Uzlaş, ulusal denetim otoritelerinin yurtiçindeki kuruluşların düzenlenmesine ilişkin yasal sorumluluklarını veya mevcut Basel Komitesi standartlarında belirlenen konsolide denetime ilişkin yapmış olduğu anlaşmalarını değiştirmeyecektir. Ana ülke denetim otoritesi Uzlaşın bankacılık grubuna konsolide bazda uygulanmasının gözetiminden, ev sahibi ülke denetim otoriteleri ise kendi ülkelerinde faaliyette bulunan kuruluşların denetiminden sorumludur. Düzenlemelere uyum yükünün azaltılması ve yasal düzenleme arbitrajından kaçınılabilmesi için, bir banka için grup düzeyinde kullanılan yöntem ve izin süreçleri ev sahibi ülke denetim otoritesi tarafından (yerel otoritenin getirdiği yükümlülüklerin yeterli düzeyde yerine getirilmesi halinde), yerel düzeyde kabul edilebilecektir. Denetim otoriteleri, bankalar üzerindeki uygulama yükünün azaltılabilmesi ve denetim kaynaklarının korunabilmesi için gereksiz ve koordinasyonsuz izin ve yetkilendirme işlemlerinden mümkün olduğunca kaçınmalıdırlar.

782. Uzlaşın uygulanmasında, denetim otoriteleri, birden fazla ülkede faaliyet gösteren ve önemli düzeyde sınır ötesi faaliyeti bulunan bankacılık gruplarına ana ülke ve ev sahibi ülke denetim otoritelerinin her birinin rollerini bildirmelidir. Ana ülke denetim otoritesi bu koordinasyon çalışmalarına ev sahibi ülke denetim otoritesi ile koordinasyon halinde liderlik edecektir. Aynı ayrı denetim rollerinin iletilmesinde, denetim otoriteleri mevcut yasal sorumluluklarının değişmediği konusunun aydınlatılmasına özen göstereceklerdir.

783. Komite, denetim otoriteleri arasındaki uluslararası işbirliği için önemli bir temel olarak uluslararası aktif bankalar için karşılıklı tanıma konusunda pragmatik bir yaklaşımı desteklemektedir. Bu yaklaşım, uluslararası aktif bankaların ülkelerdeki bağlı kuruluşları söz konusu olduğunda ortak sermaye yeterliliği yaklaşımlarının tanınmasını ve aynı zamanda bağlı ortaklıklarının aşırı düzenleme yüküyle karşı karşıya kalmaması için ana ülke ve ev sahibi ülkenin ulusal sermaye yeterliliği düzenlemeleri arasındaki farklılıkların en aza indirilmesinin arzu edilebilirliğini ima etmektedir.

Menkul Kıymetleştirmeye İlişkin Denetim Otoritesinin İnceleme Süreci

784. Bankaların sermaye yeterliliklerinin belirlenmesi esnasında işlemlerinin ekonomik boyutunu göz önünde bulundurmalarına ilişkin Birinci Yapısal Blok prensibinin ötesinde, denetim otoriteleri gerekli gördüklerinde bankaların bu konuyu yeterince dikkate alıp almadıklarını da izlemeye tabi tutacaklardır. Sonuç olarak, belirli menkul kıymetleştirme tutarlarına yönelik yasal sermaye uygulamaları, özellikle genel sermaye yükümlülüğünün bankanın maruz bulunduğu riskleri doğru ve yeterli bir biçimde yansıtamadığı durumlarda Uzlaşın Birinci Yapısal Blokunda belirtilenlerden farklılık arz edebilecektir.

785. Diğer hususların yanında denetim otoriteleri, sermaye ihtiyacının risk profili ile ilişkilendirilip ilişkilendirilmediğinin belirlenebilmesi için (ikame edici hükümler gibi) bankanın sermaye ihtiyacına ilişkin olarak gerçekleştirdiği kendi değerlendirmesini ve bu değerlendirmenin sermayenin hesaplanması ile birlikte belirli işlemlerin dokümantasyonuna nasıl yansıtıldığını gözden geçirebilirler. Denetim otoriteleri, bankaların ekonomik sermaye hesaplamalarında vade uyumsuzluğu konusunu ellerinde bulundurdukları pozisyonlarla ilişkili olarak ele alış biçimlerini de gözden geçireceklerdir. Denetim otoriteleri izleme faaliyetlerinde özellikle bankaların işlemlerindeki vade uyumsuzluklarının sermaye yükümlülüğünün suni olarak azaltılması için yapılandırılmasına karşı uyanık bulunmalıdırlar. Denetim otoriteleri bunlara ilave olarak, bankanın aktifleri arasındaki gerçek korelasyonun ekonomik sermaye değerlendirmesi ile bunun sermayenin hesaplanmasına nasıl yansıtıldığını gözden geçirebilirler. Denetim otoritesi bankanın yaklaşımını yeterli bulmadığı takdirde gerekli tedbirleri alacaktır. Bu kapsamda alınabilecek tedbirler, menkul kıymetleştirmenin dayandığı varlığa ilişkin sermaye avantajının ortadan kaldırılması veya azaltılması veya menkul kıymetleştirmeden kaynaklanan risk tutarlarına ilişkin sermaye yükümlülüğünün artırılmasını içerebilir.

A. Risk Transferinin Önemi

786. Menkul kıymetleştirme işlemleri kredi riskinin transfer edilmesinden başka amaçlarla da gerçekleştirilebilir. Bu durumda bile sınırlı bir kredi riski transferi söz konusu olabilecektir. Diğer taraftan, menkul kıymetleştirmeyi gerçekleştiren bankanın sermaye yükümlülüğünde indirim imkânını elde edebilmesi için menkul kıymetleştirme ile gerçekleştirilen risk transferinin ulusal denetim otoritesi tarafından önemli olarak kabul edilmesi zorunludur. Denetim otoritesi risk transferinin yetersiz olduğunu veya mevcut olmadığını kabul ederse, bankadan Birinci Yapısal Bloкта belirlenen sermaye yeterliliğinden daha yüksek bir sermaye yeterliliği uygulamasını isteyebilir ya da alternatif olarak bankanın menkul kıymetleştirmeden elde edeceği sermaye avantajlarını geçersiz sayabilir. Dolayısıyla, elde edilecek sermaye avantajı etkili bir şekilde transfer edilen kredi riski tutarına karşılık gelecektir. Aşağıda örneğin önemli tutarlarda riskin bankada kalması veya yeniden satın alınması, menkul kıymetleştirme ile transfer edilecek risk tutarları arasından kendisine uygun olanın seçilmesi gibi denetim otoritelerinin risk transferinin derecesine ilişkin kaygılarıyla ilgili örneklere yer verilmektedir.

787. Önemli miktardaki menkul kıymetleştirme tutarlarının bankada bırakılması veya yeniden satın alınması, menkul kıymetleştirmeyi gerçekleştirenin elinde bulundurduğu riskin oranına bağlı olarak, kredi riskinin transfer edilmesi amacıyla menkul kıymetleştirme gerçekleştirme amacını zayıflatabilecektir. Özellikle, denetim otoriteleri bankadan kredi riskinin ve havuzun nominal değerinin önemli bir bölümünün en az bir bağımsız üçüncü kişiye başlangıç olarak veya sürekli olarak transfer etmesini bekleyebilirler. Bankaların piyasa yapıcılığı amacıyla riski geri satın almaları halinde, denetim otoriteleri menkul kıymetleştirmeyi gerçekleştiren tarafın örneğin menkul kıymetleştirme işleminin tüm dilimini değil

ancak belirli bir bölümünü geri satın almasını uygun bulabilirler. Denetim otoriteleri pozisyonların piyasa yapıcılığı amacıyla satın alınması halinde, bu pozisyonların uygun bir süre içerisinde geri satılmasını dolayısıyla ilk baştaki risk transferi amacına bağlı kalınmasını bekleyebileceklerdir.

788. Önemsiz bir risk transferi gerçekleştirilmesinin bir diğer göstergesi ise, özellikle iyi nitelikli derecelendirilmemiş risk tutarları ile ilişkili ise, daha kötü nitelikli derecelendirilmemiş aktifler ile menkul kıymetleştirme işleminin dayandığı risk tutarlarına iliştilmiş kredi riskinin büyük bir bölümünün menkul kıymetleştirme işlemini gerçekleştirenin üzerinde kalmasıdır. Bununla ilişkili ve denetimsel inceleme sürecinin sonucuna bağlı olarak, denetim otoritesi belirli bazı risk tutarları için sermaye yükümlülüğünün artırılmasını veya bankadan bulundurmasını istediğini sermaye tutarının yükseltilmesini isteyebilir.

B. Piyasadaki Yenilikler

789. Menkul kıymetleştirme işlemi için gerekli asgari sermaye yükümlülüğü bu işlemde kaynaklanan tüm potansiyel hususları ele alamayacağından, denetim otoritelerinden menkul kıymetleştirme işlemi ile ilgili olarak ortaya çıkan yeni özellikleri de göz önünde bulundurması beklenmektedir. Bu tür değerlendirmeler, yeni özelliklerin kredi riski transferi üzerine olası etkilerinin gözden geçirilmesini içerebilecek ve uygun durumlarda denetim otoritelerinden İkinci Yapısal Blok kapsamında gerekli tedbirleri alması beklenecektir. Piyasada ortaya çıkan yeniliklerin dikkate alınması için Birinci Yapısal Blok kapsamında bir yaklaşım formüle edilebilir. Bu tür bir yaklaşım bir dizi operasyonel yükümlülükler ve/veya belirli bir sermaye uygulaması şeklini alabilir.

C. İlave Koruma Karşılıkları

790. Bir işlemin gerçekleşmesi için verilen destek sözleşmeye bağlı (menkul kıymetleştirilen bir işlemin başlangıcında sağlanan kredi destekleri gibi) veya sözleşmeye bağlı olmayan (dolaylı destek) birçok farklı şekilde gerçekleşebilir. Örneğin, sözleşmeye bağlı destek borç tutarını aşan teminatlandırmayı, kredi türevlerini, spread (fark) hesaplarını, sözleşmeye bağlı olarak kefilin parayı ödeme yükümlülüğünü, ikincil senetleri, belirli bir dilim için sağlanan kredi riski azaltımı araçlarını, komisyon ve ücret ya da faiz gelirlerinin önem derecesinin düşürülmesi ya da marjin gelirlerinin daha geç ödenmesini, ilk arzın yüzde onunun üzeri için tamamen ödeme çağrısını içerebilir. Dolaylı destek örnekleri ise kalitesi bozulmaya başlamış kredilerin orijinal havuzundan satın alınmasını, iskonto edilmiş kalitesi bozulmaya başlamış kredilerin menkul kıymetleştirilmiş kredi havuzuna satılmasını, orijinal kredi tutarlarının piyasa fiyatının üzerinde bir fiyatla satın alınmasını veya bu kredilerdeki bozulmaya göre ilk kayıp pozisyonunun artırılmasını içerebilir.

791. Sözleşmeye dayalı kredi desteklerine (kredinin güçlendirilmesi için) karşın, dolaylı (veya sözleşmeye bağlı olmayan) bir desteğin sağlanması denetim

otoritesinin dikkatinin bu konuya daha çok odaklanmasını gerektirmektedir. Geleneksel menkul kıymetleştirme yapıları için dolaylı desteğin sağlanması uyum sağlandığında bankalara menkul kıymetleştirilmiş varlıklarını yasal sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasından muaf tutmalarına izin veren “clean break” kriterini zayıflatmaktadır. Sentetik menkul kıymetleştirme yapılarında ise dolaylı destek risk transferinin önemliliğini ortadan kaldırmaktadır. Dolaylı destek sağlamakla bankalar piyasaya riskin hala kendi üzerlerinde bulunduğu ve transfer edilmediği mesajını vermektedir. Dolayısıyla, bankanın sermaye hesaplaması gerçek riski olduğundan düşük olarak ele almaktadır. Bundan dolayı, bankanın dolaylı destek sağlaması halinde ulusal denetim otoritelerinin bu konuda gerekli tedbirleri almaları beklenmektedir.

792. Bankanın, bir menkul kıymetleştirme işlemine dolaylı destek sağladığı tespit edildiğinde, menkul kıymetleştirmeye temel teşkil eden tutarlar için bir menkul kıymetleştirme işlemi gerçekleşmemiş gibi bankadan sermaye bulundurması istenecektir. Ayrıca, bankanın sözleşmeye bağlı olmadan dolaylı destek sağlandığının tespit edildiğinin ve bu nedenle (yukarıda yer verildiği üzere) sermaye yükümlülüğünde artış meydana geldiğinin banka tarafından kamuya açıklanması talep edilecektir. Amaç, bankaların kredi riskine maruz buldukları krediler için sermaye bulundurmalarının sağlanması ve herhangi bir sözleşmeye dayanmayan destek sağlamaktan vazgeçirilmesidir.

793. Bir bankanın birden fazla defa dolaylı destek sağladığının belirlenmesi halinde, bankadan ihlallerini kamuya açıklayarak kamuyu bilgilendirmesi istenecektir ve denetim otoriteleri aşağıda yer alan bir ya da birden fazla tedbiri de içerebilecek ancak bunlarla sınırlı olmaksızın gerekli tedbirleri alacaktır:

- Bankanın ulusal denetim otoritesince belirlenecek bir süre için menkul kıymetleştirilmiş varlıklara ilişkin sermaye yeterliliğinin hesaplanmasında söz konusu olan avantajları elde etmesi engellenebilir.
- Banka bunlar için bir taahhüt altına girmiş olsa bile bankadan tüm menkul kıymetleştirilen varlıkları için işlemin dayalı olduğu varlıkların risk ağırlıklarına bir dönüşüm katsayısı uygulanması suretiyle sermaye bulundurması istenebilir.
- Bankadan sermaye yeterliliği hesaplamalarında tüm menkul kıymetleştirilmiş varlıkları bilançoda yer alıyormuş gibi işlem gerçekleştirmesi istenebilir.
- Ulusal denetim otoritesince bankadan asgari riske dayalı sermaye rasyolarının üzerinde yasal sermaye bulundurması istenebilir.

794. Denetim otoriteleri dolaylı desteğin belirlenmesi konusunda çok dikkatli olacaklar ve bunun etkilerinin azaltılması için gerekli denetimsel tedbirleri alacaklardır. İnceleme süresince bankanın planlanmış menkul kıymetleştirme işlemlerinden kaynaklanan sermaye avantajından faydalanması yasaklanabilir. Ulusal denetim otoritesinin bu konudaki tutumunun amacı, bankanın dolaylı destek sağlama konusundaki davranışının değiştirilmesi ve bankanın sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerinin ötesinde taahhütlere girmesine yönelik istekliliğine ilişkin piyasa algılamasının düzeltilmesi olacaktır.

D. Artık Risk

795. Denetim otoriteleri, genel olarak kredi riski azaltımı tekniklerinde olduğu gibi, bankaların kredi korumasına yaklaşımlarının uygunluğunu gözden geçireceklerdir. Denetim otoriteleri menkul kıymetleştirmelerle ilgili olarak, özellikle, kabul edilen korumanın ilk kayıp kredi güçlendiricilerine karşı amaca uygunluğunu gözden geçireceklerdir. Bu pozisyonlarda, beklenen kayıp riskin önemli bir unsuru olmayacak ve risk fiyatlandırma yoluyla korumayı satın alanda kalacaktır. Dolayısıyla, denetim otoriteleri bankalardan ekonomik sermayenin belirlenmesinde politikalarının bu hususu göz önünde bulundurmasını bekleyecektir. Denetim otoriteleri, benimsenen korunma yaklaşımının yeterli olduğuna kanaat getirmemişlerse bu konuda gerekli tedbirleri alacaklardır. Bu amaçla alınabilecek tedbirler belirli bir işlem veya işlem grubu için sermaye yükümlülüğünün artırılmasını da içerebilecektir.

E. Erken İtfa Çağrısına İlişkin Karşılıklar

796. Denetim otoriteleri bir bankadan, bankanın menkul kıymetleştirme işlemine veya kredi korumasına ilişkin olarak erken ödeme çağrısı yapmasına (bu işlem bankanın kayıp tutarını artıracaksa veya işlemin dayandığı kredi tutarlarının kalitesinde bozulmaya neden olacaksa) imkân sağlayacak sözleşme hükümlerini kullanmamasını beklemektedir.

797. Yukarıda yer verilen genel prensibin yanında, denetim otoriteleri bankadan yalnızca ekonomik iş amaçları doğrultusunda (örneğin kullanılan kredilerin sürdürülmesinin maliyetinin işlemin dayandığı kredinin sağladığı faydayı aştığında) tamamen kapama ödeme çağrısını uygulamaya koymalarını beklemektedir.

798. Denetim otoriteleri, ulusal tercihlere bırakılmakla birlikte, bir bankanın ödeme çağrısı işlemi gerçekleştirilmesinden evvel bir inceleme yapmayı gerekli görebilirler. Bu incelemenin şu hususları dikkate alması beklenebilir:

- Bankanın ödeme çağrısı işlemine ilişkin kararının rasyonelliği ve
- Ödeme çağrısı işleminin gerçekleştirilmesinin bankanın yasal sermaye yeterliliği rasyosu üzerindeki etkisi.

799. Denetim otoritesi gerektiğinde bankanın risk profiline ve mevcut piyasa koşullarına bağlı olarak bankadan bu işlemi takip eden başka işlem yapmasını isteyebilir.

800. Zamana bağlı ödeme çağrılarında, geri çağırma tarihi olarak işlemin dayandığı menkul kıymetleştirme tutarlarının durasyonundan veya ağırlıklı ortalama sürelerinden daha geç bir tarih belirlenmelidir. Bundan dolayı denetim otoriteleri, sermaye piyasası menkul kıymetleştirme işleminin peşin olarak ödenmiş batık maliyetlerinin bulunması gibi durumlarda, en erken ödeme çağrısı tarihinin belirlenebilmesi için belirli bir asgari sürenin geçmesi koşulunu getirebilirler.

F. Erken İtfalar

801. Denetim otoriteleri, bankaların dönen canlı kredi imkânlarına ilişkin menkul kıymetleştirme işlemlerinden kaynaklanan risklerin içsel olarak nasıl ölçüldüğünü, izlendiğini ve yönetildiğini; risk ve bu tür işlemlerin erken itfa olasılığına ilişkin bir değerlendirmeyi de içerecek şekilde incelemelidirler. Denetim otoriteleri bankaların asgari olarak canlı menkul kıymetleştirmelerden kaynaklanan kredi riskinin ekonomik boyutu için gerçekleştirilecek ekonomik sermaye tahsisinde uygun yöntemler kullanmalarını sağlamalı ve bankaların bir erken itfanın olma olasılığını ele alan ve programlanan itfalarla birlikte erken itfalara ilişkin çıkarımlara da yer veren yeterli acil durum sermaye ve likidite planlarının bulunmasını sağlamalıdır. Bunlara ilave olarak, acil durum sermaye planı, erken itfa halinde bankanın Birinci Yapısal Blok sermaye yükümlülüklerinden daha yüksek seviyelerde sermaye yükümlülüğü ile karşı karşıya kalma olasılığını da ele almalıdır.

802. Birçok erken itfa tetikleyicilerinin pozitif fark seviyelerine bağlanması nedeniyle, bu seviyeleri etkileyen etkenlerin menkul kıymetleştirmeye konu banka tarafından mümkün olduğunca (bakınız 790'dan 794'e kadarki dolaylı destek konusundaki paragraflar) iyi anlaşılması, izlenmesi ve yönetilmesi gereklidir. Örneğin pozitif farkı etkileyen aşağıdaki etkenler genellikle göz önünde bulundurulmalıdır:

- Temel teşkil eden esas alacak hesaplarına ilişkin olarak borçlular tarafından yapılan faiz ödemeleri;
- Esas borçlular tarafından yapılan diğer ücret ve komisyon ödemeleri (geç ödeme ücreti, nakit avansı ücretleri, limit aşım ücretleri gibi);
- Brüt masraflar (zarar olarak kaydedilen);
- Anapara ödemeleri;
- Zarar olarak kaydedilmiş kredilerden yapılan tahsiller;
- Değiştirmeden elde edilen gelir;
- Yatırımcıların sertifikalarına yapılan faiz ödemeleri;
- İflas oranları, faiz oranı hareketleri, işsizlik oranları gibi makro ekonomik etkenler vb.

803. Bankalar, portföy yönetimindeki veya iş stratejilerindeki değişimlerin pozitif fark ve bir erken itfa olayının gerçekleşmesi ihtimali üzerine olabilecek etkilerini de göz önünde bulundurmalarıdır. Örneğin, düşük finansman ücretleri veya yüksek masraflarla sonuçlanan pazarlama stratejilerindeki veya aracılık yüklenimlerindeki değişiklikler, pozitif fark seviyelerinin azalmasına ve bir erken itfa olayının gerçekleşme ihtimalinin yükselmesine neden olabilir.

804. Bankalar havuz performansını daha iyi anlayabilmek için statik havuz nakit toplama analizleri ve stres testleri gibi teknikleri kullanmalıdırlar. Bu teknikler, ters eğilimlere veya potansiyel ters etkilere dikkatleri çekebilecektir. Bankalar acil bir şekilde ters veya beklenmedik değişikliklere yanıt verebilmek için gerekli politikalara sahip olmalıdırlar. Denetim otoriteleri bu politikaların yeterli olmadığına kanaat getirmeleri halinde gerekli tedbirleri alacaklardır. Bu amaçla alınabilecek tedbirler, bunlarla sınırlı kalmamak üzere, bankayı bu amaca

tahsis edilmiş bir likidite hattı bulmasına veya erken itfa kredi dönüştürme faktörünün değerinin yükseltilmesine yönlendirmeyi, dolayısıyla bankanın sermaye yükümlülüklerinin artırılmasının sağlanması tedbirlerini içerebilir.

805. Birinci Yapısal Bloкта ele alınan erken itfa nedeniyle getirilen sermaye yükümlülüğü bir erken itfa olayı ile ilişkili olarak örneğin pozitif farkın potansiyel kayıpları karşılayamaması gibi, denetim otoritesinin potansiyel endişelerine işaret edilmesi anlamında kullanılırken, bu bölümde ele alınan politikalar ve izlemeler, pozitif farkın belirli bir seviyesinin yalnız başına, esas alınan kredilerden oluşturulan havuzun kredi performansının mükemmel bir göstergesi olmadığını benimsemektedir. Bazı durumlarda, örneğin, seviyelerinde meydana gelebilecek çok hızlı bir düşüş pozitif farkın kredilerin kalitesindeki zaman içindeki bozulmayı gösteren bir gösterge işlevi görmesine engel olabilecektir. Bunun da ötesinde, pozitif farkı seviyeleri tetik seviyelerin oldukça üzerinde bir noktada bulunmasına rağmen, denetim otoritesinin dikkatini çeken derecede yüksek bir volatilité gösteriyor olabilir. Buna ilave olarak, pozitif fark seviyeleri finansman ücretlerinin yeniden fiyatlandırıldığı oranla yatırımcıların sertifika oranları arasındaki oran uyumsuzluğu gibi kredi riskiyle ilişkisiz bir takım nedenlerden dolayı da dalgalanabilir. Pozitif farktaki olağan dalgalanmalar farklı sermaye yükümlülüğü doğurmasına rağmen denetim otoritesinin dikkatini yoğunlaştırmasını gerektirmeyebilir. Bu özellikle, bir bankanın erken itfa kredi dönüştürme faktörlerinin uygulandığı ilk aşamaya giriş ve çıkışında söz konusudur. Diğer taraftan, mevcut pozitif fark seviyeleri portföydeki potansiyel aşınmaların gizlenmesini sağlayacak tedbirler nedeniyle değişmeden korunabilir. Tüm bu nedenlerden dolayı denetim otoriteleri erken itfa özelliği bulunan menkul kıymetleştirme işlemleri konusunda iç yönetim, kontroller ve risk izleme faaliyetlerine özel bir ağırlık vereceklerdir.

806. Denetim otoriteleri, bir bankanın erken itfa olayının gerçekleşme olasılığını ve risklerini izlemeye yönelik sistemlerinin gelişmişlik seviyesinin, bankanın erken itfa provizyonları içeren menkul kıymetleştirme faaliyetlerinin hacmi ve karmaşıklık düzeyi ile uyumlu olmasını beklemektedir.

807. Denetim otoriteleri kontrol edilen itfalar için özel olarak bir bankanın erken itfa durumunda işlem tutarının %90'ına kadar ödemek durumunda kalacağı asgari itfa süresinin belirlendiği süreci de gözden geçirebilirler. Denetim otoritesinin sürecin yeterli olmadığına kanaat getirmesi halinde, belirli bir işlemle ya da işlem grubu ile ilişkilendirilen dönüştürme faktörünün artırılması benzeri gerekli tedbirleri alacaktır.

**Denetim Otoritesinin İnceleme Sürecine İlişkin Rehber
(Basel Bankacılık Denetim Komitesi Tarafından Yayımlanmış Olanlar)**

1. Etkin Bankacılık Denetimi için Temel Prensipler	Nisan-2006, Doküman	İstisari
2. Temel Prensipler Metodolojisi	Nisan-2006, Doküman	İstisari
3. Türev Araçlar için Risk Yönetimi Rehberleri	Temmuz-1994, Doküman	Nihai
4. İç Kontrollere İlişkin Çerçeve	Eylül 1998, Doküman	Nihai
5. Bankaların Yüksek Kaldıraçlı Kuruluşlarla İlişkilerine İlişkin Güvenilir Uygulamalar	Ocak 1999, Doküman	Nihai
6. Kurumsal Yönetimin Güçlendirilmesi	Ağustos 1999, Doküman	Nihai
7. Likidite Yönetimine İlişkin Güvenilir Uygulamalar	Şubat 2000, Doküman	Nihai
8. Kredi Riskinin Yönetimine İlişkin Prensipler	Eylül 2000, Doküman	Nihai
9. Yabancı İşlemlerdeki Mutabakat Riskinin Yönetilmesine İlişkin Denetim Rehberi	Eylül 2000, Doküman	Nihai
10. Bankalarda İç Denetim ve Denetim Otoritelerinin Denetçilerle İlişkileri	Ağustos 2001, Doküman	Nihai
11. Bankalar için Müşteri İncelemesi	Ekim 2001, Doküman	Nihai
12. Denetim Otoriteleri ile Bankaların Bağımsız Denetçilerinin İlişkileri	Ocak 2002, Doküman	Nihai
13. Zor Durumdaki Bankalara Müdahale Rehberleri	Mart 2002, Doküman	Nihai
14. Operasyonel Riskin Yönetimine ve Denetimine İlişkin Güvenilir Uygulamalar	Şubat 2003, Doküman	Nihai
15. Sınır Ötesi Elektronik Bankacılık Faaliyetlerinin Yönetimi ve Denetimi	Temmuz 2003, Doküman	Nihai
16. Elektronik Bankacılık için Risk Yönetim Prensipleri	Temmuz 2003, Doküman	Nihai
17. Faiz Oranı Riski Yönetimi ve Denetimine İlişkin Prensipler	Temmuz 2004, Doküman	Nihai
18. Bankalarda Kurumsal Yönetimin Güçlendirilmesi	Şubat 2006, Doküman	Nihai

Not: Yukarıda yer alan dokümanlara Komite'nin internet sayfasından (www.bis.org/bcbs/publ/index.htm) ulaşılabilir.

4. BÖLÜM: Üçüncü Yapısal Blok – Piyasa Disiplini

Genel Değerlendirmeler

A. Bilgilendirme Yükümlülükleri

808. Basel Komitesi, Uzlaşmayı uygulayan bankalar için kamuyu bilgilendirme yükümlülüklerinin getirilmesi açısından Üçüncü Yapısal Blok gerekçesinin yeterince güçlü olduğu inancındadır. Denetim otoritelerinin bankaları bu tür bilgilendirme yükümlülüklerine tabi tutmakta kullanabilecekleri bir dizi yöntem bulunmaktadır. Bilgilendirme yükümlülüklerinden bir kısmı yasal sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasında belirli yöntemlerin kullanılabilmesi veya belirli finansal araç ve işlemlerin tanınması açısından yeterlilik ölçütünü oluşturacaktır.

B. Rehber İlkeler

809. Üçüncü Yapısal Blok-Piyasa Disiplininin amacı asgari sermaye yükümlülüklerini (Birinci Yapısal Blok) ve denetim otoritesinin incelemesi sürecini (İkinci Yapısal Blok) tamamlamaktır. Komite piyasa katılımcılarının uygulamanın kapsamı, sermaye, maruz kalınan riskler, risk değerlendirme süreci ve bu şekilde bankanın sermaye yeterliliği hakkında önemli bilgilere sahip olmalarına olanak sağlayacak bir dizi kamuyu bilgilendirme yükümlülüğü ihdas ederek piyasa disiplini teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Komite, bu tür bilgi açıklamalarının özellikle Uzlaşımın içsel yöntem ve değerlendirmelerle sermaye gereksiniminin belirlenmesinde bankalara daha fazla inisiyatif tanıdığı durumlarda çok daha önemli olduğu inancındadır.

810. Prensip olarak bankaların açıklamaları, üst düzey yönetim ve yönetim kurulunun bankanın risklerini değerlendirme ve yönetme tarzlarıyla tutarlı olmalıdır. Bankalar, Birinci Yapısal Blok kapsamında karşı karşıya buldukları çeşitli risklerin ölçümü ve bu riskler nedeniyle bulunduracakları asgari sermaye düzeyinin belirlenmesi için belirli yaklaşım ve yöntemler kullanmaktadırlar. Komite, bu genel çerçeveye dayanılarak yapılacak açıklamaların bir bankanın maruz bulunduğu riskler hakkında piyasayı bilgilendirmenin etkin bir aracı olduğu ve karşılaştırabilirliği sağlayan tutarlı ve anlaşılabilir bir bilgilendirme çerçevesi sunduğu inancındadır.

C. Uygun Bilgilendirmenin Sağlanması

811. Komite, denetim otoritelerinin bankaların bilgi açıklamalarının sağlanması konusunda farklı yetkilere sahip olduklarının farkındadır. Piyasa disiplini güvenilir ve sağlam bir bankacılık ortamına katkıda bulunabilir ve denetim otoriteleri bankaların güvenilir ve sağlam bir şekilde faaliyette bulunmalarını isteyebilir. Güvenilir ve sağlam bankacılık temelinde, denetim otoriteleri

bankalardan bilgi açıklamalarında bulunmalarını isteyebileceklerdir. Alternatif olarak, denetim otoriteleri bankaları kendisine yasal raporlamada bulunmalarını isteme yetkisine sahiptir. Bazı denetim otoriteleri, bu raporlardaki bilgileri kısmi olarak veya bilgilerin tamamını kamuya açık hale getirebilirler. Bunun da ötesinde, hali hazırda denetim otoritelerinin bu yükümlülüklerin uygulanmasını sağlamak için kullanabilecekleri birçok mekanizma mevcut bulunmaktadır. Bu mekanizmalar, ülkeden ülkeye farklılık göstermekte ve davranışlarını değiştirmelerinin temini için banka yönetimiyle diyalog kurulması suretiyle ahlaki iknadan bankanın uyarılmasına veya bankaya para cezası verilmesine kadar uzanabilmektedir. Uygulanan tedbirin niteliği denetim otoritelerinin yasal yetkilerinin kapsamına ve açıklamaya ilişkin yetersizlik ve kusurlarının ciddiyet derecesine bağlı olacaktır. Ancak, aşağıda belirtilenin dışında, bilgi açıklamasında bulunulmamasına doğrudan ilave sermaye yükümlülüğü getirilmesi önerilmemektedir.

812. Yeni Uzlaş, yukarıda ana hatları çizilen genel müdahale araçlarına ilave olarak özel tedbirlere de yer verilmesini beklemektedir. Bilgi açıklamasında bulunmanın Birinci Yapısal Blok kapsamında daha düşük risk ağırlıkları almak ve/veya belirli yöntemleri kullanabilmek için yeterlilik ölçütü olduğu durumlarda bunun doğrudan bir yaptırımı olmalıdır (düşük risk ağırlıkları veya özel yöntemlerin kullanımına izin verilmemesi gibi).

D. Muhasebe Açıklamaları İle Etkileşim

813. Komite, Üçüncü Yapısal Blok kamuyu bilgilendirme çerçevesinin daha geniş kapsamlı olan muhasebe standartları paralelinde yapılacak açıklama gereksinimleriyle çelişmemesi gerektiğini benimsemiştir. Komite, amacı bankaların sermaye yeterlilikleri hususunda kamunun bilgilendirilmesi olan Üçüncü Yapısal Blokun görece dar odaklı perspektifinin daha geniş kapsamlı olan muhasebe yükümlülükleri ile çelişmemesini sağlamak için önemli ölçüde çaba göstermiştir. Bunun da ötesinde, Komite muhasebe otoritelerinin devam etmekte olan çalışmalarının Üçüncü Yapısal Blok kapsamındaki bildirim gereksinimleri üzerinde bir takım etkiler yaratacağını da göz önünde bulundurarak ilgili otoritelerle halen yürütmekte olduğu ilişkileri devam ettirme niyetindedir. Komite, bu alanda yapacağı gözlem ve değerlendirmeler ile sektörde meydana gelecek gelişmelerin ışığı altında Üçüncü Yapısal Bloкта gerekli değişikliklerin yapılması hususunu göz önünde bulunduracaktır.

814. Banka yönetimi, bilgilerin hangi araçlar vasıtasıyla ve hangi ortamda açıklanacağını belirlerken inisiyatiflerini kullanabilmelidir. Bankalar muhasebe raporları kapsamındaki yükümlülüklerini veya sermaye piyasası otoriteleri tarafından yürürlüğe konulan kayıt yükümlülüklerini karşılamak üzere bilgi açıklamasında bulunmuş olmaları durumunda, üçüncü bankalar uygulanabilir nitelikteki beklentilerini karşılamada bu bildirimlere dayanabileceklerdir. Bu gibi durumlarda bankalar muhasebe veya diğer bilgi açıklamaları ile bilgi açıklamanın denetimsel temelleri arasındaki önemli farklılıkları izah etmelidir. Bu izahat, tüm bilgilerin kalem kalem mutabakatına bakılması şeklinde olmak zorunda değildir.

815. Muhasebe ve diğer yükümlülükler kapsamında zorunlu kılınmamış bilgi açıklamaları için banka yönetimleri Üçüncü Yapısal Blok çerçevesinde açıklanacak bilgileri, ulusal denetim otoritelerinin düzenlemeleriyle uyumlu olan diğer araçlar (kamunun erişimine açık internet web siteleri veya banka denetim otoriteleriyle birlikte doldurulacak kamusal denetim raporları gibi) yoluyla sunabileceklerdir. Ancak, bankalar ilgili tüm bilgileri mümkün olduğunca aynı nokta üzerinden sunma hususunda teşvik edilmektedir. Ayrıca, bankalar bilgi açıklamasının finansal raporlar vasıtasıyla yapılmamış olduğu durumlarda bu ek bilgilerin nereden temin edilebileceğini de göstermek durumundadır.

816. Finansal raporları veya diğer zorunlu bilgi açıklamalarını geçerli olarak tanımanın, açıklanan bilgilerin doğruluğunun nasıl sağlanacağı hususuna da açıklık getirilmesine yardımcı olması beklenmektedir. Örneğin, yıllık finansal raporlarda yer alan bilgiler genellikle denetimden geçmiş bilgiler olmaktadır ve bu tip açıklamalarla birlikte yayımlanan ek bilgilerin de denetlenen bu bilgilerle uyumlu olması gerekmektedir. Ayrıca, diğer bilgilendirme yükümlülüklerini (sermaye piyasası otoriteleri tarafından zorunlu kılınmış kayda alma ve kayıta kalma yükümlülükleri gibi) yerine getirmek amacıyla yayımlanan ek bilgiler de (“Yönetimin Görüş ve Değerlendirmeleri” gibi) geçerlilik şartlarını karşılayabilmeleri amacıyla genellikle oldukça sıkı incelemelere tabi tutulmaktadır (iç kontrol değerlendirmeleri gibi). Bir bilginin geçerlilik incelemesinden geçmeksizin açıklanmış olması durumunda, internet sitesinde yayımlanan münferit bir rapor veya bir bölüm gibi, banka yönetimi derhal bilginin aşağıda ortaya konan kamuyu bilgilendirme genel prensiplerine uygun biçimde tasdik edilmesini sağlamalıdır. Buna göre, muhasebe standartları kurulları, sermaye piyasası otoriteleri veya diğer otoriteler tarafından ihdas edilen yükümlülükler çerçevesinde aksi öngörülmediği sürece Üçüncü Yapısal Blok çerçevesinde açıklanan bilgilerin dış denetimden geçmesi gerekmeyecektir.

E. Önemlilik

817. Bir banka hangi bilgilerin açıklanmasının uygun olduğuna önemlilik kavramını temel alarak karar vermelidir. Unutulması veya yanlış biçimde ifade edilmesi durumunda ekonomik kararlarını oluşturmak için bu bilgiye güvenen bir kullanıcının değerlendirmelerini veya kararlarını değiştirecek veya önemli ölçüde etkileyecek olan bir bilgi önemli olarak kabul edilebilecektir. Bu tanım, Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS) ve pek çok ulusal muhasebe düzenlemesiyle uyumludur. Komite, finansal bilgiyi kullanacak kişi tarafından, belirli koşullar altında bu bilginin önemli olarak değerlendirip değerlendirilmeyeceği hususunda bankanın vereceği kararın nitel bir yargıya dayanacağını bilincindedir (kullanıcı testi). Komite, eşik değerler saptamanın bir takım güçlükler taşıyacağı ve saptanan değerlerin yönlendirilmeye açık olabileceğinden hareketle spesifik eşik değerler tespit etmemiştir. Komite, kullanıcı testinin yeterli düzeyde bilginin açıklanmasının temini için yararlı bir ölçüt olduğu inancındadır.

F. Bildirim Sıklığı

818. Aşağıda yer verilen istisnalara tabi olmak kaydıyla Üçüncü Yapısal Bloкта ortaya konan bilgi açıklamaları altı aylık dönemler itibariyle yapılacaktır. Bankanın risk yönetim amaç ve politikaları, raporlama sistemleri ve tanımlar hakkında genel bir özet sunan nitel bilgiler yıllık bazda yayımlanabilecektir. Uzlaşının riske duyarlılığının artırılmış olmasının ve sermaye piyasalarında daha sık raporlama yönündeki eğilimlerin bilinci içerisinde, uluslar arası düzeyde aktif büyük bankalar ve diğer önemli bankaların (ve bunların önemli bankacılık iştiraklerinin) ana sermayeleri (birinci kuşak sermaye) ile toplam sermaye yeterlilik rasyolarını ve bunların bileşenlerini¹⁷⁴ üçer aylık dönemler itibariyle açıklamak zorundadırlar. Ayrıca risk tutarları veya diğer hususlarla ilgili bilgilerin hızlı değişim gösterme eğiliminde olduğu durumlarda banka bu bilgileri de üçer aylık dönemlerde açıklayacaktır. Her durumda, banka tüm önemli bilgileri elverişli olduğu anda ve ulusal mevzuatta öngörölmüş süreler içerisinde açıklamalıdır¹⁷⁵.

G. Bankaya Ait Özel ve Gizli Bilgiler

819. Bankaya ait özel bilgiler (ürünler ve sistemler hakkındaki bilgiler gibi), rakiplerle paylaşıldığı takdirde bankanın bu sistem ve ürünler için yapmış olduğu yatırımların değerinin düşmesine neden olabilecek ve bu yoldan bankanın rekabetçi gücünü zayıflatabilecek bilgilerdir. Yasal bir sözleşme veya iki taraflı bir ilişkiye dayanması bağlamında müşteriler ile ilgili bilgiler genellikle gizli bilgilerdir. Bu, bankanın müşteri bazındaki bilgilerin açıklanması yanında kullanılan yöntemler, katsayı tahminleri, veriler gibi içsel düzenlemelerinin detaylarının açıklanması konusu üzerinde de etkiye sahiptir. Komite, aşağıda ortaya konulan öneriler, anlamlı bilgi açıklamalarına duyulan ihtiyaç ile bankaya özel bilgiler ve gizli bilgilerin korunması arasında uygun bir denge kurulabileceği inancındadır. Üçüncü Yapısal Blok çerçevesinde açıklanması gerekecek bilgilerin bazı bölümlerinin özel veya gizli bilgi niteliğinde olduğu istisnai durumlarda bu bilgilerin kamuya açıklanması bankanın pozisyonuna önemli ölçüde zarar verebilecektir. Bu gibi hallerde, bankanın bilginin bu nitelikteki bileşenlerini açıklaması zorunlu değildir, ancak ilgili konuda daha genel bilgiler sunarak ve bazı hususların açıklanmadığını belirterek bunun gerekçesini açıklamak zorundadır. Bu sınırlı istisna, muhasebe standartlarında yer alan bilgilendirme yükümlülükleri ile ihtilafa neden olma amacı taşımamaktadır.

¹⁷⁴ Bu bileşenler ana sermaye, toplam sermaye ve toplam sermaye gereksinimini içermektedir.

¹⁷⁵ İstikrarlı risk profiline sahip bazı küçük bankalar için yıllık olarak raporlama kabul edilebilir olacaktır. Bir banka sadece yıllık bazda bildirimde bulunması halinde bu uygulamanın kendisi için neden uygun olduğunu açık bir biçimde ifade etmelidir.

Bilgilendirme Yükümlülükleri¹⁷⁶

820. İzleyen bölümlerde Üçüncü Yapısal Blok çerçevesinde açıklanması gereken bilgiler tablo şeklinde ve ek tanımlar ile açıklamalar bir dizi dipnot kullanılarak sunulmaktadır.

A. Kamuyu Bilgilendirme Genel Prensipleri

821. Bankalar, açıklanacak bilgileri belirlemek için kullandıkları yaklaşımı ve bilgilendirme süreci üzerindeki iç kontrol mekanizmasını tanımlayan, yönetim kurullarınca onaylanmış resmi bir bilgilendirme politikasına sahip olmalıdır. Ayrıca, bankalar (açıklanan bilgilerin geçerliliğinin sağlanması ve açıklamaların sıklığını da kapsamak üzere) açıklamaların uygunluğunu değerlendiren bir sürece de sahip olmalıdır.

B. Uygulamanın Kapsamı

822. Üçüncü Yapısal Blok, Uzlaşımın uygulandığı en üst seviyedeki konsolide bankacılık grubunca (Uzlaşım metninin “Uygulamanın Kapsamı”na ilişkin birinci bölümünde açıklandığı şekliyle) uygulanacaktır. Aşağıda yer alan kamuyu bilgilendirme yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde bankacılık grupları içerisindeki münferit bankalarla ilgili bilgilerin açıklanması istenmeyebilecektir. Buna bir istisna olarak, grup içerisindeki önemli bankacılık iştiraklerinin analizinin mümkün olması durumunda, söz konusu iştiraklerin Uzlaşım ve grup içerisindeki sermaye veya fon transferi üzerindeki diğer uygulanabilir sınırlamalara uyum ihtiyacının sağlanması amacıyla, toplam sermaye yeterliliklerinin ve birinci kuşak sermaye yeterliliklerinin Uzlaşımın uygulandığı ana kuruluş tarafından açıklanması uygun olacaktır.

¹⁷⁶ Uzlaşımın bu bölümünde yıldızla işaretlenmiş bilgilendirme yükümlülükleri, yasal sermaye gereksiniminin hesaplanmasında bazı yaklaşımlar ve yöntemlerin kullanılabilmesi için yerine getirilmesi gerekli koşullardır.

Tablo 1: Uygulamanın Kapsamı

Nitel Bildirimler	(a)	Bankacılık grubu içinde Uzlaşımın uygulandığı ana birimin adı.
	(b)	Grup içindeki kuruluşların ¹⁷⁷ özet bir tanımı ile birlikte raporlama ve düzenleme amaçları doğrultusunda konsolidasyon temelinde yapılan farklılıkların ana hatları: (a) tam konsolidasyona tabi tutulanlar; ¹⁷⁸ (b) kısmi konsolidasyona tabi tutulanlar; ¹⁷⁹ (c) sermayeden indirilmiş olanlar ¹⁸⁰ (d) hangilerinin sermaye fazlasının pozitif olarak tanındığı (e) konsolide edilenler ve sermayeden indirilmiş olanlar dışındaki iştirakler (örneğin risk ağırlığına tabi tutulan iştirak yatırımları).
	(c)	Grup içinde fonların transferi veya yasal sermaye ile ilgili kısıtlamalar veya diğer önemli engeller.
Nicel Bildirimler	(d)	Konsolide grup sermayesine dahil edilen sigorta iştirakleri toplam sermaye fazlası tutarı ¹⁸¹ (öz kaynaklardan indirilen veya diğer alternatif yöntemlere ¹⁸² tabi olanlar).
	(e)	Konsolidasyona dahil edilmemiş (sermayeden indirilmiş olan iştirakler gibi) tüm iştiraklerdeki toplam sermaye açığı ¹⁸³ tutarı ve bu nitelikteki iştiraklerin isimleri.
	(f)	Sermayeden indirilmek veya diğer alternatif grup-bazlı ¹⁸⁴ uygulamalara tabi tutulmak yerine riskle ağırlıklandırılan ¹⁸⁵ sigorta iştiraklerine yapılmış olan toplam yatırım tutarı (cari defter değerleri gibi), bu iştiraklerin isimleri, bunların kurulu buldukları veya faaliyet gösterdikleri ülkeler, ortaklık payı ve farklılık varsa sahip olunan oy oranı. Bu yöntemi kullanmış olmanın yasal sermaye üzerinde, sermayeden indirme veya diğer alternatif grup-bazlı yöntemlere kıyasla yaratmış olduğu sayısal etki.

¹⁷⁷ Varlık = menkul kıymet iştirakleri, sigortacılık iştirakleri ve diğer finansal iştirakler, ticari iştirakler, sigortacılık, finansal ve ticari kuruluşlardaki önemli azınlık payları.

¹⁷⁸ Konsolidasyon muhasebesinde önemli iştiraklerin listelenişi doğrultusunda, UMS 27 gibi.

¹⁷⁹ Konsolidasyon muhasebesinde iştiraklerin listelenişi doğrultusunda, UMS 31 gibi

¹⁸⁰ Konsolidasyon muhasebesinde (UMS 27 ve 32 gibi), önemli iştiraklerin listelenmesi kapsamında olabilecektir (sadece konsolide eden banka açısından önemli olan iştirakler listelenecektir).

¹⁸¹ Konsolide edilmemiş (bir yasal sermaye düzenlemesine tabi) iştiraklerdeki sermaye fazlası bu iştiraklere yapılan yatırımın tutarıyla bunların zorunlu yasal sermayeleri arasındaki farktır.

¹⁸² Bakınız, 30 ve 33 üncü paragraflar.

¹⁸³ Sermaye açığı fiili sermayenin yasal sermaye gereksiniminin altında kalan kısmıdır. Bu nitelikte olan iştiraklerdeki yatırım tutarı yanında herhangi bir sermaye açığının da grup düzeyinde sermayeden indirilmesi durumunda bu iştirak toplam sermaye açığı içerisine dahil edilmeyecektir.

¹⁸⁴ Bakınız, 31. paragraf.

¹⁸⁵ Bakınız, 30. paragraf.

C. Sermaye

Tablo 2:
Sermaye Yapısı.

Nitel Bildirimler	(a)	Özellikle yeni, karmaşık ve melez sermaye araçlarında olmak üzere tüm sermaye araçlarının temel bileşenlerinin vade ve koşulları ile ilgili özet bilgiler.
Nicel Bildirimler	(b)	Her bir kalem ayrı ayrı açıklanmak üzere birinci kuşak sermaye tutarı: <ul style="list-style-type: none">• Ödenmiş sermaye payı/adi pay senedi,• Yedekler (ihtiyatlar),• İştiraklerdeki azınlık payları,• Yeni finansal araçlar¹⁸⁶,• Diğer sermaye araçları,• Sigorta iştiraklerinin sermaye fazlası¹⁸⁷,• Birinci kuşak sermayeden indirilen, yasal sermaye hesaplama farkları¹⁸⁸; ve• Şerefiye ve yapılan yatırımlar dahil birinci kuşak sermayeden indirilen diğer tutarlar.
	(c)	İkinci ve üçüncü kuşak sermayelerin toplam tutarı.
	(d)	Sermayeden indirilen diğer değerler ¹⁸⁹ .
	(e)	Toplam nitelikli (kullanılabilir) sermaye.

¹⁸⁶Yeni finansal araçlar Komitenin, 27 Ekim 1998 tarihli ve “Birinci Kuşak Sermayeye Dahil Edilebilecek Enstrümanlar” başlıklı basın açıklamasında yer almaktadır.

¹⁸⁷ Bakınız, 33. paragraf.

¹⁸⁸ İçsel derecelendirme bazlı (İDD) yaklaşımlarla hesaplanan beklenen kayıpların toplam karşılıkları aşması durumunda aradaki farkın %50’sini temsil eden tutar birinci kuşak sermayeden indirilecektir.

¹⁸⁹ İçsel derecelendirme bazlı yaklaşımlarla hesaplanan beklenen kayıpların toplam karşılıkları aşması durumunda aradaki farkın %50’sini içeren tutar ikinci kuşak sermayeden indirilecektir.

Tablo 3: Sermaye Yeterliliği

Nitel Bildirimler	(a)	Bankanın hali hazırda yürüttüğü faaliyetleri ile gelecekteki faaliyetlerini destekleyebilme gücü açısından sermaye yeterliliğini değerlendirmede kullandığı yaklaşım hakkında özet bir açıklama.
Nicel Bildirimler	(b)	Kredi riski için sermaye gereksinimi: <ul style="list-style-type: none">• Standart veya basitleştirilmiş standart yaklaşıma konu her bir portföy için ayrı açıklama.• İçsel derecelendirmeye dayanan yöntemlere tabi portföylerde, her bir portföy için ayrı ayrı açıklanmak üzere:<ul style="list-style-type: none">• Kurumsal krediler portföyü (denetim otoritesi sınıflandırması kapsamında olmayan ihtisas kredilerini de kapsayacak şekilde), kamu portföyü ve bankalar portföyü;• İkamet amaçlı ipotek kredileri portföyü;• Nitelikli rotatif perakende krediler portföyü¹⁹⁰;• Diğer perakende krediler;• Menkul kıymetleştirmeden kaynaklanan risk tutarları.
	(c)	İDD yaklaşımı kapsamındaki hisse senedi risk tutarları için sermaye gereksinimi: <ul style="list-style-type: none">• Piyasaya dayalı (market-based) yaklaşımlara tabi hisse senedi portföyleri;• Basit risk ağırlığı yöntemine tabi hisse senedi portföyleri ve• İçsel modeller kapsamında bankacılık hesaplarında izlenen hisse senetleri (bankacılık hesaplarındaki hisse senetleri için içsel ölçüm yaklaşımı kullanan bankalarda)• TO/THK yaklaşımlarına tabi hisse senedi portföyleri.
	(d)	Piyasa riski için sermaye gereksinimi ¹⁹¹ : <ul style="list-style-type: none">• Standart yaklaşım• İçsel model yaklaşımı-Alım/satım hesapları
	(e)	Operasyonel risk için sermaye gereksinimi: <ul style="list-style-type: none">• Temel gösterge yaklaşımı;• Standart yaklaşım;• Gelişmiş ölçüm yaklaşımları.
	(f)	Toplam sermaye ve birinci kuşak ¹⁹² sermaye rasyoları: <ul style="list-style-type: none">• En üst düzeydeki konsolide grup için ve• Önemli bankacılık iştirakleri için (Uzlaşımın nasıl uygulandığına bağlı olarak solo veya alt-konsolide bazda)

D. Maruz Kalınan Riskler ve Değerlendirilmesi

823. Bankanın maruz kaldığı riskler ve bu riskleri tanımlama, ölçme, izleme ve kontrol etmede kullandığı teknikler piyasa katılımcılarının banka hakkında

¹⁹⁰Münferit perakende portföylerinin toplam kredi riskine oranla önemsiz boyutlarda kaldığı ve bu portföylerin her biri için ayrı bildirimde bulunmanın piyasa katılımcılarının bankanın perakende kredi faaliyetleri ile ilgili risk profili hakkındaki değerlendirmelerine katkı sağlamayacak kadar benzer risk profillerine sahip oldukları haller dışında bankalar Birinci Yapısal Blok sermaye hesaplamalarında ipotek kredileri dışındaki perakende portföyleri arasında farklılaştırmaya gitmelidirler (nitelikli rotatif perakende krediler ve diğer perakende krediler gibi).

¹⁹¹ Sermaye yükümlülükleri sadece kullanılan yaklaşımlar için açıklanacaktır.

¹⁹² Yeni finansal araçların oranını kapsayacak şekilde.

değerlendirme yaparken göz önünde bulundurdıkları önemli bilgilerdir. Bu bölümde kredi riski, piyasa riski, bankacılık hesaplarındaki faiz oranı riski, hisse senedi riski ve operasyonel risk temel bankacılık riskleri olarak ele alınmaktadır. Ayrıca her ikisi de kuruluşun risk profilini etkileyen kredi riski azaltımına ve varlıkların menkul kıymetleştirilmesine ilişkin açıklamalara da yer verilmektedir. Uygulanabilir olması halinde, yasal sermayenin değerlendirilmesinde farklı yaklaşımlar kullanan bankalar için farklı bilgilendirme yükümlülükleri getirilmektedir.

1. Genel Nitel Bilgilendirme Yükümlülüğü

824. Bankalar her bir münferit risk alanı (kredi riski, piyasa riski, operasyonel risk, bankacılık hesaplarındaki faiz oranı riski ve hisse senedi riski) için aşağıdaki hususları kapsayacak şekilde risk yönetim amaç ve politikalarını açıklamalıdır:

- İzlenen stratejiler ve uygulanan süreçler;
- İlgili risk yönetim fonksiyonunun yapısı ve organizasyonu;
- Risk raporlama ve/veya risk ölçüm sistemlerinin kapsam ve niteliği;
- Finansal korunma ve/veya risk azaltım politikaları ile bu politikaların etkinliğini sürekli olarak gözetim altında bulundurmaya yönelik olarak izlenen stratejiler ve uygulanan süreçler.

2. Kredi Riski

825. Kredi riski ile ilgili genel açıklamalar piyasa iştirakçilerine bankanın toplam kredi riski ile ilgili bir dizi bilgi sağlayacaktır ve bu açıklamaların mutlaka denetimsel amaçlarla hazırlanan bilgilere dayanması gerekmektedir. Sermaye değerlendirme yöntemleri ile ilgili açıklamalarda, risklerin özel nitelikleri ve sermayenin değerlendirmesinde kullanılan araçlar hakkındaki bilgiler ile açıklanan bilgilerin güvenilir olup olmadığının değerlendirilebilmesi için gerekli veriler sunulacaktır.

Tablo 4:¹⁹³

Kredi Riski: Tüm Bankalar Tarafından Açıklanacak Genel Bilgiler

Nitel Bildirimler	(a)	Aşağıdaki hususları da kapsamak üzere kredi riski ile ilgili genel nitel bilgiler (paragraf 824): <ul style="list-style-type: none">• Kredilerin vadesinin geçmesi ve zaafiyete uğraması durumlarının tanımı (muhasabe açısından);• Genel ve özel karşılıklar için izlenen yöntemler ile kullanılan istatistiksel yöntemlerin tasviri;• Bankanın kredi riski yönetim politikası,• Ne Temel İDD ne de İleri İDD yaklaşımlarını bütünüyle benimsememiş ancak bu yaklaşımları kısmi olarak uygulayan bankalar için: 1) standart yaklaşım, 2) Temel İDD yaklaşımı ve 3) İleri İDD yaklaşımı kapsamındaki her bir portföyün içerdiği risklerin nitelikleri ve ileri yaklaşıma bütünüyle geçiş sürecinde
--------------------------	-----	---

¹⁹³ Tablo 4 hisse senetlerini kapsamamaktadır.

		risklerin transferi hususunda banka yönetiminin yapmış olduğu planlar ve geçiş için tespit edilen zamanlama.
Nicel Bildirimler	(b)	Açıklama dönemi için ¹⁹⁴ temel kredi türlerine ayrıştırılmış ¹⁹⁵ toplam brüt kredi riski tutarı ¹⁹⁶ ile ortalama brüt risk tutarı ¹⁹⁷ .
	(c)	Temel kredi türleri itibariyle kredi türlerinin önemli alanlara ayrıştırılmış halde coğrafi dağılımı ¹⁹⁸ .
	(d)	Risklerin temel kredi türleri itibariyle sektörlere veya kredi müşterilerine göre dağılımı.
	(e)	Tüm portföyün temel kredi türleri itibariyle vadeye kalan süreler göre dağılımı (bu sürelerin hesabında kredi sözleşmesinde öngörölmüş olan vade esas alınacaktır) ¹⁹⁹ .
	(f)	Temel sektörlere veya kredi müşterilerine göre; <ul style="list-style-type: none"> • Ayrı ayrı sunulmak üzere zaafiyete uğramış kredi miktarı ile (mevcut ise) tahsili gecikmiş kredi miktarı²⁰⁰, • Özel ve genel karşılıklar, • Ayrılan özel karşılıklar ile raporlanan dönemde zarar olarak yazılan krediler.
	(g)	Ayrı ayrı sunulmak üzere zaafiyete uğramış kredi miktarı ve mevcut ise tahsili gecikmiş kredi miktarı ile uygulanabilir olması halinde her bir coğrafi alana ²⁰¹ ilişkin olarak ayrılan genel ve özel karşılık tutarları.

¹⁹⁴ Ortalama risk tutarlarının kullanılacak hesaplama yönteminin muhasebe standartları veya diğeri bir düzenleme tarafından belirlenmiş olduğu durumlarda, belirlenen yöntem izlenecektir. Aksi takdirde hesaplamalar, elde edilen ortalamaların bankanın faaliyetlerini temsil etmesi koşuluyla, bankanın sistemlerinin yönetim, denetim otoritesi veya diğeri amaçlar doğrultusunda veri ürettiği en sık zaman aralıkları esas alınarak yapılacaktır. Ortalama tutarlar için esas alınan zaman aralığı sadece günlük olarak hesaplama yapılmaması halinde açıklanacaktır.

¹⁹⁵ Bu sınıflandırma muhasebe kurallarında belirlenen esaslar çerçevesinde yapılabilecek ve örneğin; (a) krediler, taahhütler ve türevler hariç diğeri bilanço dışı işlemler (b) borçlanmayı temsil eden menkul kıymetler ve (c) Tezgah üstü türevler biçiminde olabilecektir.

¹⁹⁶ Bu tutar, hesapların uygulanan muhasebe sistemine uygun biçimde mahsup edilmesinden sonraki tutardır ve teminatlar ile netleştirme gibi kredi riski azaltım tekniklerinin etkisi dikkate alınmamaktadır.

¹⁹⁷ Dönem sonu pozisyonunun bankanın dönem süresince taşıdığı risk pozisyonlarının yerine kullanıldığı durumlarda ortalama brüt pozisyonların açıklanması gerekmeyecektir.

¹⁹⁸ Coğrafi alanlar tek tek ülkelerden, ülke gruplarından veya ülkeler içindeki bölgelerden oluşabilecektir. Bankalar coğrafi dağılımı, portföylerini coğrafi bazda nasıl yönettiklerine bağlı olarak tanımlamayı seçebilirler. Kredilerin coğrafi olarak sınıflandırılmasında kullanılan ölçüt açık biçimde belirlenmiş olmalıdır.

¹⁹⁹ Halihazırda, bu muhasebe standartları tarafından belirlenmiş olabilecektir. Bankalar muhasebe amacıyla belirlenen bu vade gruplamasını aynen kullanmayı tercih edebilirler.

²⁰⁰ Bankalar, tahsili gecikmiş kredileri için de yaşlandırma analizini yapmaları konusunda teşvik edilmektedir.

²⁰¹ Genel karşılıkların coğrafi bölgeler için tahsis edilmeyen bölümü ayrıca açıklanmalıdır.

	(h)	Kredi karşılıklarında meydana gelen değişikliklerin nasıl uyumlaştırıldığı ²⁰² .
	(i)	Her bir portföy için (İDD bankaları için nakdi kredilerin ve gayri nakdi kredilerin TT'sinin toplamı) 1) standart yaklaşım 2) Temel İDD yaklaşımı 3) İleri İDD yaklaşımı için hesaplanan risk tutarları.

Tablo 5:
Kredi Riski: Standart Yaklaşım Kapsamındaki Portföylerle İlgili Olarak
Açıklanacak Bilgiler ve İDD Yaklaşımlarında Denetim Otoritesince Belirlenen Risk
Ağırlıkları²⁰³

Nitel Bildirimler.	(a)	<p>Standart yaklaşım kapsamındaki portföyler için:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kullanılan dış kredi değerlendirme kuruluşları (DKDK) ile ihracat kredi kuruluşlarının isimleri ve bunlarda herhangi bir değişiklik olması durumunda bu değişikliğin nedenleri*, ▪ Her bir kuruluşun notlarının dikkate alınacağı kredi türleri, ▪ İhraç edilmiş menkul kıymetlerin açıklanmış risk derecelerinin bankanın diğer karşılaştırılabilir aktiflerine aktarılması sürecinin tasviri, ▪ Her bir kuruluş tarafından kullanılan alfa nümerik tabloların risk kategorileri ile ilişkilendirilmesi²⁰⁴.
Nicel Bildirimler	(b)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Standart yaklaşım kapsamında risk azaltımının ardından kalan tutarlar için indirilenlerle birlikte her bir risk kategorisi itibariyle bankanın henüz tahsil edilmemiş (derecelendirilmiş veya derecelendirilmemiş) alacaklarının miktarı, ▪ İDD yaklaşımlarında denetim otoritesi tarafından belirlenen risk ağırlıklarına tabi risk tutarları için (düzeyde volatilitesi yüksek ticari emlak kredileri-VYTG, basit risk ağırlıkları yöntemi kapsamındaki sermaye yatırımları ve denetim otoritesi tasnif ölçütüne tabi tüm ihtisas kredileri) her bir risk kategorisi içerisindeki bankanın açık alacaklarının toplam miktarı.

²⁰² Mutabakat, özel ve genel karşılıkları ayrı ayrı göstermektedir. Burada, karşılık türünün tanımı, karşılığın açılış bakiyesi, dönem içerisinde karşılıklardan yazılan zararlar, dönem içerisinde tahmin edilen olası kayıplar için ayrılan veya (iade edilen) karşılıklar, karşılıklar arasındaki transferler de dahil olmak üzere diğer uyarlamalar (kur farklılıkları, faaliyet birleştirmeleri, iştirak satın almalar ve elden çıkarmalar gibi) ve karşılığın iptal edilmesi. Doğrudan gelir gider tablosuna kaydedilmiş olan zarara dönüşenler ile tekrar kara iade edilenler ayrı ayrı açıklanmalıdır.

²⁰³ Derecelendirme notlarının toplam kredi portföyünün %1'inden daha küçük bir bölümü için kullanılması durumunda, önemsizlik istisnası tanınabilir.

²⁰⁴ Bankanın denetim otoritesi tarafından belirlenen standart bir risk kategorileri sınıflandırması uyguladığı durumlarda bu bilginin açıklanması gerekli olmayacaktır.

Kredi riski: İDD Yaklaşımlarına Tabi Portföylere İlişkin Açıklamalar

826. Kredi riski için yasal sermayenin değerlendirilmesinde İDD yaklaşımlarının kullanılması Uzlaşımın önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Bankalar, değişen derecelerde olmak üzere, yasal sermayelerinin hesaplanmasında kendi içsel verilerini kullanma hususunda inisiyatif sahibi olacaklardır. Bu alt başlıkta İDD yaklaşımları piyasa katılımcılarına aktif kalitesi hakkında bilgi sağlanması amacıyla konulan bir dizi bilgilendirme yükümlüğünün temeli olarak kullanılmıştır. Bunun yanında söz konusu açıklamalar, piyasa katılımcılarına hesaplanan sermayeyi maruz kalınan riskler ışığında değerlendirme olanağı sağlaması açısından önemlidir. Nicel bildirimler için iki kategori mevcuttur; maruz kalınan risklerin analizi ve değerlendirmesi üzerinde yoğunlaşanlar (girdiler) ve fiili sonuçlar üzerinde yoğunlaşanlar (açıklanan bilgilerin güvenilirliği konusunda bir gösterge olarak). Bu bilgiler, İDD'nin dayandığı varsayımlar, İDD sisteminin risk yönetimi çerçevesinin bir parçası olarak kullanılışı ve İDD sistemi sonuçlarının geçerliliğinin belirlenmesi için kullanılan araçlar hakkında temel bilgiler sağlayacak bir nitel bilgilendirme sistemiyle desteklenmektedir. Kamuyu bilgilendirme sistemi, bankanın kendi özel bilgileri açığa vurulmaksızın ve kullanılan İDD çerçevesi ile ilgili detayların geçerliliğinin belirlenmesinde denetim otoritesinin rolü mükerrer kılınmaksızın, piyasa katılımcılarına İDD yaklaşımını kullanan bankaların maruz kaldığı kredi riski, İDD sisteminin uygunluğu ve uygulamanın geneli hakkında değerlendirme yapma olanağı sağlamayı amaçlamaktadır.

Tablo 6:

Kredi Riski: İDD Yaklaşımlarına Tabi Portföylere İlişkin Bilgilendirmeler

Nitel Bildirimler*	(a)	Denetim otoritesinin yaklaşıma/yaklaşımın kullanılmasına geçişe ilişkin verdiği onay.
	(b)	Aşağıda belirtilen hususlarla ilgili açıklama ve değerlendirmeler: <ul style="list-style-type: none">▪ İçsel derecelendirme sisteminin yapısı ile içsel ve bağımsız derecelendirme notları arasındaki ilişki,▪ İçsel tahminlerin İDD yaklaşımları ile sermaye hesaplamaları dışında kullanıldığı durumlar,▪ Kredi riski azaltımının yönetilmesi ve tanınması süreçleri ve▪ Derecelendirme sisteminin bağımsızlığı, hesap verebilirliği ve incelemeye tabi tutulması hakkında açıklamaları da kapsayacak biçimde derecelendirme sistemi için kontrol mekanizmaları.

	(c)	<p>İçsel derecelendirme sürecinin beş farklı portföy için ayrı ayrı betimlenmesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kurumsal krediler portföyü (KOBİ kredileri, özel amaçlı krediler ve satın alınmış kurumsal kredileri de kapsamak üzere), kamu ve banka kredileri portföyleri; ▪ Sermaye Yatırımları portföyü²⁰⁵; ▪ İkamet amaçlı ipotek kredileri portföyü; ▪ Nitelikli rotatif perakende krediler portföyü²⁰⁶; ▪ Diğer perakende krediler portföyü. <p>Yapılacak betimleme her bir portföy için şu hususları içermelidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Portföyün içerdiği risk türleri; ▪ Bu değişkenlerin türetilmesinde kullanılan varsayımları da kapsayacak biçimde TO ve (İleri İDD'ye tabi portföyler için) THK ve/veya TT tahminlerinde ve bunların geçerliliklerinin belirlenmesinde kullanılan tanımlar, yöntemler ve veriler²⁰⁷; ▪ Referans alınan temerrüt tanımından 456. paragraf ve 82 numaralı dipnotta izin verilen sapmaların betimlemeleri (sapmaların önemli olduğunun belirlenmesi halinde söz konusu sapmalardan etkilenen portföylerin önemli bölümleri de sapma betimlemesine ilave edilecektir)²⁰⁸;
--	-----	---

²⁰⁵ Hisse senedi yatırımları, sadece bankanın bankacılık hesaplarındaki sermaye yatırımları için TO/THK yaklaşımı uygulaması halinde münferit bir portföy olarak açıklanacaktır.

²⁰⁶ Hem nicel hem nitel bildirimlerde, bu portföylerin (toplam kredi riskine oranla) önemsiz boyutlarda kaldığı ve bu portföylerin, her biri için ayrı bildirimde bulunmanın, bilginin kullanıcılarına bankanın perakende kredi faaliyetlerindeki risk profiline ilişkin değerlendirmelerine katkı sağlamayacak kadar benzer risk profillerine sahip oldukları haller dışında, bankalar rotatif perakende ve diğer perakende portföyleri için ayrı ayrı açıklamada bulunmalıdırlar.

²⁰⁷ Bu bilgi açıklamaları tüm modelin detaylı biçimde tanımlanmasını gerektirmemektedir. Bu bilgiler değişkenler hakkında tanımlayıcı açıklamalar, bu değişkenlerin tahmin edilmesi ve geçerliliklerinin belirlenmesi için kullanılan yöntemler hakkında aşağıda yer alan nicel bildirimler yoluyla okuyuculara model yaklaşımı konusunda genel açıklamalar sunmalıdır. Bu açıklamalar, beş portföyün her birisi için yapılmalıdır. Bankalar bu değişkenleri her bir portföy itibariyle tahmin etmek için benimsedikleri yaklaşımlar arasındaki önemli farklılıklar hakkında yeterli bilgi sahibi olmalıdır.

<p>Nicel Bildirimler: Risk Değerlendirmesi*</p>	<p>(d)</p>	<p>Perakende portföyü hariç olmak üzere yukarıda tanımlanan her bir portföy için anlamlı bir kredi riski ayrıştırması yapılabilmesi için yeterli sayıda TO kategorisi (temerrütler dahil) üzerinden şu bilgiler sunulmalıdır²⁰⁹:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Toplam risk tutarı (kurumsal krediler, kamu ve banka kredileri için henüz tahsil edilmemiş alacaklar ile kullanılmamış limitlerin temerrüt halinde kayıp tutarları²¹⁰, ortaklık payı yatırımları için yatırım tutarları); ▪ İleri İDD bankaları için risk tutarı ile ağırlıklandırılmış ortalama THK (yüzde olarak) ve ▪ Risk tutarı ile ağırlıklandırılmış ortalama risk ağırlığı. <p>İleri İDD bankaları için, nakde dönüşmemiş taahhütler ile her bir portföy için risk tutarı ile ağırlıklandırılmış ortalama TT²¹¹;</p> <p>Yukarıda tanımlanan her bir perakende portföyü için, şu iki seçenektten biri²¹²:</p>
--	------------	---

²⁰⁸ Bu açıklama okuyucuyu takip edilecek nicel bilgiler bağlamında bilgilendirmek içindir. Bankalar referans alınan temerrüt tanımından sapmaları okuyucuların, TO derecesine bağlı olarak riskler hakkındaki açıklamaları anlama ve karşılaştırabilmelerini etkileyebilecek derecede önemli olan temel alanlar için açıklayacaklardır.

²⁰⁹ Aşağıdaki TO, THK ve TT açıklamaları, İkinci Bölümde benimsendiği üzere teminatın, netleştirilmenin ve garantilerin/kredi türlerinin etkilerini yansıtmalıdır. TO dereceleri ile ilgili olarak yapılacak açıklamalar her bir derece için risk tutarı ile ağırlıklandırılmış ortalama TO'yu içermelidir. Bankaların yapacakları açıklamalar için TO derecelerini toplulaştırdığı durumlarda bu İDD yaklaşımında TO derecelerinin dağılımında kullanılan alt bölümlemeyi temsil edebilmelidir.

²¹⁰ Canlı krediler ile banka için henüz bir yükümlülük yaratmayan taahhütlerden kaynaklanan TT, bu tür açıklamalarda birleşik olarak sunulabilir.

²¹¹ Bankalar her portföy için sadece tek bir TT tahmini sunacaklardır. Ancak bankalar risklerin daha anlamlı değerlendirilmesinde yararlı olacağını düşündükleri durumlarda henüz nakde dönüşmemiş taahhütlerinin ilintili olduğu bir dizi TT kategorisi için de kendi TT tahminlerini açıklayabileceklerdir.

²¹² Normal olarak bankalardan perakende portföy dışındaki portföyler için belirlenen bilgi açıklamaları çerçevesini takip etmeleri beklenecektir. Diğer taraftan, bankalar okuyuculara daha anlamlı bir kredi riski ayrımı sağlayacağını düşünmeleri durumunda, açıklamalarını beklenen kayıp (BK) dereceleri temelinde yapmayı benimseyebilirler. Bankaların yapacakları açıklamalar için içsel dereceleri (TO/THK veya BK) toplulaştırması halinde bu, İDD yaklaşımında bu derecelerin dağılımında kullanılan bölümlemeyi temsil edebilmelidir.

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yukarıda havuzlar itibariyle ana hatlarına yer verilen açıklamalar (perakende portföy dışında kalan portföylerde olduğu gibi) veya ▪ Kredi riski için anlamlı bir ayırım yapmaya yetecek sayıda BK derecesine karşılık risk tutarlarının havuzlar itibariyle analizi (henüz tahsil edilmemiş krediler ve taahhütler için TT).
Nicel Bildirimler: Tarihsel Sonuçlar*	(e)	Her bir portföy için (yukarıda belirtildiği şekliyle) önceki dönemdeki fiili kayıplar (zarar yazılan krediler ve ayrılan özel karşılıklar gibi) ve bu kayıpların geçmiş dönemlerde gerçekleşenlerden nasıl farklılık gösterdiği. Önceki dönemde gerçekleşen kayıplar üzerinde etkili olan etkenlere ilişkin açıklama (bankanın ortalama kayıp oranından veya ortalama THK ve TT'lerden daha yüksek tutarda kayıplarla karşılaşmış karşılaşmadığı gibi).
	(f)	Daha uzun bir dönem için fiili sonuçlara karşılık bankaların yapmış olduğu tahminler ²¹³ . Bu tahminler asgari olarak, her bir portföyde için fiili sonuçlara karşılık bankanın yapmış olduğu kayıp tahminleri hakkında içsel derecelendirme sürecinin etkinliği hakkında anlamlı değerlendirmelerde bulunulmasına imkan verecek kadar uzun bir süreyi kapsamalı ve her bir portföy (yukarıda belirtildiği şekliyle) için fiili sonuçlara karşılık bankanın yapmış olduğu kayıp tahminleri hakkında bilgi vermelidir ²¹⁴ . Bankalar, uygun olduğu durumda, bu çerçevede sunacakları bilgiler için TO ve İleri İDD bankaları için ayrıca THK ve TT'nin fiili sonuçlarına karşılık bankanın yapmış olduğu ve nicel risk değerlendirmesi açıklamalarında yer verdiği tahminlerin analiz edilebilmesi için daha detaylı bir ayrıştırma yapmalıdır ²¹⁵ .

²¹³ Bu bilgiler, okuyucuların, "Nicel Bildirimler: risk değerlendirmesi" çerçevesinde ortaya konan bilgilerin uzun dönem güvenilirliği hakkında daha fazla bilgilendirilmesini sağlamanın bir yoludur. Bu bilgilerin açıklanması 2009 yılı sonundan itibaren "zorunlu" olacaktır. Ancak bankaların daha erken adaptasyonu teşvik edilebilecektir. Söz konusu uygulama bu hususta anlamlı bilgiler sunabilmeleri için bankaların daha uzun bir zaman dilimine ait yeterli düzeyde veri toplayabilmesine olanak sağlayacaktır.

²¹⁴ Komite bu değerlendirmeler için kullanılacak zaman aralığı açısından kesin saptamalar yapmayacaktır. Uygulamaya geçilmesinin ardından bankaların bu bilgileri mümkün olan en uzun zaman serisi için sunacakları umulabilecektir. Örneğin bankalar 10 yıllık bir veri setine sahip olmaları halinde, her bir TO derecesi için ortalama kayıp oranlarını bu 10 yıllık dönem bazında açıklamayı seçebileceklerdir. Yıllık tutarların ayrıca açıklanması gerekmemektedir.

²¹⁵ Daha detaylı bir bölümlenimin "Nitel Bildirimler: risk tahminleri" çerçevesinde ortaya konan bilgilerin güvenilirliği hakkında okuyuculara daha kapsamlı bir bakış açısı sağlayacak olması durumunda, bankaların bu alt-bölümlenmeye gitmesi zorunlu olacaktır. Özellikle bankanın yapmış olduğu TO, THK veya TT tahminleri ile uzun dönem fiili sonuçları arasında önemli farklılıklar bulunması halinde bankanın bu bilgileri sağlaması zorunludur. Bankalar bu tip farkların nedenleri hakkında da açıklama yapmalıdır.

Tablo 7: Kredi Riski Azaltımı: Standart Yaklaşım ve İDD Yaklaşımları İçin Yapılacak Açıklamalar^{216 217}

Nitel Bildirimler*	(a)	<p>Aşağıdaki hususları da içermek üzere kredi riski azaltımı ile ilgili genel nitel açıklamalar:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bankanın bilanço içi ve bilanço dışı netleştirmelerini ne düzeyde kullandığının belirtilmesi ve bunlarla ilgili politika ve prosedürler; ▪ Alınan teminatların değerlemesine ve yönetimine yönelik politika ve prosedürler; ▪ Banka tarafından alınan başlıca teminat türlerinin tanımlanması; ▪ Başlıca garantörler/kredi türevi işlemlerindeki tarafların türleri ve bunların kredi değerlilikleri ve ▪ Alınan kredi azaltımı kapsamında, risk (piyasa ve kredi) konsantrasyonu hakkında bilgiler.
Nitel Bildirimler*	(b)	<p>Standart yaklaşım ve/veya Temel İDD yaklaşımında açıklanan her bir kredi portföyü için iskonto uygulamasının ardından gerekli şartları taşıyan finansal teminatlar ve diğer İDD teminatları tarafından kapsanan toplam risk tutarı (uygulanabilir olması halinde bilanço içi veya bilanço dışı netleştirmelerden sonra).²¹⁸</p>
	(c)	<p>Standart yaklaşım ve/veya İDD yaklaşımındaki ayrı ayrı açıklanan her bir kredi portföyü için garantiler/kredi türevleri ile kapsanan (uygulanabilir olması halinde bilanço içi veya bilanço dışı netleştirmelerden sonraki) toplam risk tutarı.</p>

²¹⁶ Asgari olarak, bankalar bu Uzlaşma kapsamında hesaplanacak sermaye yükümlülüğünü azaltmak amacıyla kullanılmasına izin verilen kredi riski azaltımları ile ilgili aşağıda sıralanan açıklamalarda bulunmak durumundadır. Mümkün olması durumunda, bankaların sermaye gereksiniminin azaltılmasında dikkate alınmayan risk azaltım araçları konusunda da daha çok bilgi açıklamaları teşvik edilmektedir.

²¹⁷ Uzlaşımın uygulanması esnasında sentetik menkul kıymetleştirme yapılarının bir parçası olarak ele alınan kredi türevlerine kredi azaltımı ile ilgili açıklamalarda yer verilmemeli ve bunlar hakkındaki bilgiler menkul kıymetleştirme ile ilgili bilgiler içerisine dahil edilmelidir.

²¹⁸ Kapsamlı yaklaşımın uygulanması durumunda, (uygun hallerde) iskonto sonrası teminatlandırılmış toplam riske maruz tutara (Bölüm 2 kapsamında izin verildiği gibi) risk tutarını artırıcı herhangi bir uygulamanın etkilerini bertaraf edecek şekilde daha fazla indirim uygulanması mümkündür.

Tablo 8
KKR'ye İlişkin Genel Açıklamalar

Nitel Bildirimler	(a)	<p>Genel nitel açıklama gereklilikleri aşağıdakileri içerir (paragraf 824 ve 825):</p> <ul style="list-style-type: none">▪ KKR konusunda kullanılacak kredi limitleri ve ekonomik sermayeye ilişkin metodolojileri;▪ Kredi yedekleri ve teminatlara ilişkin politikalar;▪ Ters yön risklerine ilişkin politikalar;▪ Kredi notunda gerçekleşebilecek olası bir düşüşe ilişkin teminat etkisi ve
Nicel Bildirimler	(b)	<p>Sözleşmelerin brüt pozitif gerçeğe uygun değerleri, netleştirme faydaları, netleştirilmiş bugünkü kredi riski, teminat durumu (nakit kamu menkul kıymetleri, vs. içerecek şekilde), türevlerden kaynaklanan net kredi riski.²¹⁹ IMM, SM veya CEM kullanımının uygun olduğu durumlarda temerrüt tutarı veya risk tutarı da raporlanır. Finansal korumaya yönelik kredi türevlerinin sözleşme tutarı ve kredi türlerinin dağılımı raporlanır.²²⁰</p>
	(c)	<p>KKR riski oluşturan kredi türev sözleşmeleri, bankanın kendi kredi portföyünün kullanımının yanı sıra aracılık faaliyetlerini de içerecek şekilde kullanılan²²¹ kredi türevlerinin dağılımını (koruma alınıp satılmasına ilişkin her bir ürün grubu bazında ayrılmalıdır) göstermelidir.</p>
	(d)	<p>Denetim otoritesinden alpha'nın tahmini için onay almış bankalar için alpha tahmini.</p>

²¹⁹ Net kredi tutarı, tüm kanuni gelir, netleştirme anlaşmaları ve teminat tutarlarının dikkate alınmasından sonra elde edilen türev işlem sözleşme tutarı. Kredi türevlerine ilişkin finansal koruma sağlayan sözleşme tutarları, piyasa katılımcılarını ek bir kredi riski azaltımı olduğunu gösterir.

²²⁰ Bunlar, faiz oranı sözleşmeleri, döviz kuruna dayalı sözleşmeler, ortaklık paylarına ilişkin sözleşmeler, kredi türevleri ve emtia/diğer sözleşmeler olabilir.

²²¹ Bunlar, kredi temerrüt swapları, toplam getiri swapları, kredi opsiyonları ve diğerleri olabilir.

Tablo 9:
Menkul Kıymetleştirme: Standart Yaklaşım
ve İDD Yaklaşımlarına İlişkin Açıklamalar

Nitel Bildirimler*	(a)	<p>Menkul kıymetleştirme (sentetik enstrümanları kapsayacak şekilde) ile ilgili genel nitel bilgi açıklamaları (paragraf 824) şu konuları kapsamalıdır:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Menkul kıymetleştirme işlemlerinden kaynaklanan kredi riski tutarlarının bankanın dışındaki kişi ve kuruluşlara transferinin kapsamı da dahil olmak üzere bankanın menkul kıymetleştirme faaliyetlerine ilişkin amaçları;▪ Bankanın menkul kıymetleştirme sürecinde oynadığı rol²²² ve her bir menkul kıymetleştirmede bankanın oynadığı rolün kapsamına dair göstergeler;▪ Bankanın menkul kıymetleştirme faaliyetlerinde izlediği yasal sermaye yaklaşımı (DBY, İDY, DFY gibi).
	(b)	<p>Aşağıda belirtilen hususları da içerecek şekilde bankanın menkul kıymetleştirme faaliyetlerinde takip ettiği muhasebe politikalarının özeti:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ İşlemin satış olarak mı yoksa finansman olarak mı değerlendirildiği;▪ Satıştan elde edilen kazancın muhasebeleştirilmesi;▪ Son raporlama döneminden sonra ortaya çıkan değişiklikler ve bu değişikliklerin etkisini de kapsayacak biçimde dağıtılmamış faizin değerlendirilmesinde kullanılan temel varsayımlar;▪ Diğer muhasebe politikaları (örneğin türev ürünler) kapsamına alınmıyor ise sentetik menkul kıymetleştirmelerin ne şekilde değerlendirildiği.
	(c)	<p>Menkul kıymetleştirmede kullanılan dış derecelendirme kuruluşlarının isimleri ve her bir kuruluşun banka tarafından kullanılan menkul kıymetleştirme risk tutarı türleri.</p>

²²² İhraççı, yatırımcı, sunucu, kredinin güçlendirilmesini sağlayan, varlığa dayalı menkul kıymet ihraç imkanına destek veren, likidite sağlayıcısı, swap imkanı sağlayıcısı gibi.

Nicel Bildirimler*	(d)	Risk tutarı türüne göre banka tarafından menkul kıymetleştirilen ve menkul kıymetleştirme çerçevesine tabi tutulan (geleneksel/sentetik olarak sınıflandırılan) toplam tahsil edilmemiş (açık) risk tutarları. ^{223, 224, 225}
	(e)	Banka tarafından menkul kıymetleştirilen ve menkul kıymetleştirme çerçevesine tabi tutulan risk tutarlarına ilişkin olarak <ul style="list-style-type: none"> ▪ Menkul kıymetleştirme kapsamındaki varlıklardan zaafiyete uğramış/tahsili gecikmiş olanların miktarı, ▪ Cari dönemde bankanın yazdığı zararlar²²⁶ risk tutarı türüne göre ayrıştırılır.
	(f)	Risk tutarı türüne göre ayrıştırılmış olarak satın alınan veya portföyde tutulan menkul kıymetleştirme kaynaklı risklerin toplam miktarı.
	(g)	Satın alınan ²²⁷ veya portföyde tutulan menkul kıymetleştirme kaynaklı risklerin toplam miktarı ile bu risk tutarları için anlamlı sayıda risk ağırlığı kullanılarak ayrılan ilgili İDD sermaye yükümlülükleri. Tamamı birinci kuşak sermayeden indirilmiş olan risk tutarları, toplam sermayeden indirilen kredi güçlendiricisi niteliğinde olan sadece faiz stripleri ile toplam sermayeden indirilen diğer risk tutarları işlemin dayandığı varlık türüne göre ayrı ayrı açıklanmalıdır.

²²³ Kredi kartları, otomobil ve konut kredileri gibi.

²²⁴ İhraççı bankanın menkul kıymetleştirmeden kaynaklanan hiçbir riski üstlenmediği işlemler ayrıca gösterilmeli, fakat yalnızca başlangıç yılı için raporlanmalıdır.

²²⁵ Bankalar uygun olduğu durumda sadece destekleyici olarak iştirak ettikleri işlemlerden kaynaklanan riskler ile menkul kıymetleştirme çerçevesine dahil diğer işlemlerinden kaynaklanan riskleri arasında farklılaştırmaya gitme hususunda teşvik edilmektedir.

²²⁶ Zarar yazma/karşılık ayırma (eğer varlıklar hala bankanın bilançosunda kayıtlıysa) veya sadece faiz tipi stripler için yazılan zararlar ve diğer bakiye gelirler gibi.

²²⁷ 2. Bölümdeki IV numaralı başlıkta belirtilen menkul kıymetleştirme risk tutarları; menkul kıymetler, likidite imkânları, diğer taahhütler ile sadece faiz stripleri, nakit teminat hesapları ve diğer kıdemsiz varlıklar gibi kredi güçlendiricileri içerecek, ancak bunlarla sınırlı olmayacak biçimde.

	(h)	<p>Erken amortizasyon uygulamasına tabi tutulan menkul kıymetleştirmeler için işlemin dayandığı varlığın türüne göre hususlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Satıcı ve yatırımcıların lehine olmak üzere toplam nakdi kullandırım tutarları; ▪ Bankanın devam eden sorumlulukları için kendi nakit kullandırmalarına ilişkin bakiye ile henüz kullandırılmamış gayri nakdi limitlere yönelik olarak İDD yöntemleriyle hesaplanmış olduğu toplam sermaye yükümlülükleri; ▪ Bankanın yatırımcılara nakit kullandırmalarına ilişkin bakiye ile kullandırılmamış limitlere ilişkin olarak İDD yöntemleriyle hesaplanmış olan toplam sermaye yükümlülükleri.
	(i)	<p>Standart yaklaşımı kullanan bankalar da (g) ve (h) maddelerinde yer alan bilgileri açıklamak zorundadırlar. Ancak bu bankalar sermaye yükümlülüklerinde standart yaklaşıma göre hesaplanan tutarları kullanmalıdırlar.</p>
	(j)	<p>Varlık türlerine göre menkul kıymetleştirilen risk tutarları ve yine varlık türlerine göre elde edilen kâr veya zarar da dahil olmak üzere ilgili dönem içinde bankanın gerçekleştirdiği menkul kıymetleştirme faaliyetlerinin özeti.</p>

3. Piyasa Riski

Tablo 10:

Piyasa Riski: Standart Yaklaşımı Kullanan Bankaların Açıklayacağı Bilgiler²²⁸

Nitel Bildirimler	(a)	Standart yaklaşıma tabii portföyleri de kapsamak üzere piyasa riski için genel niteliksel açıklamalar (paragraf 824).
Nicel Bildirimler	(b)	<p>Aşağıda sayılan riskler için gerekli sermaye yükümlülükleri:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Faiz oranı riski, ▪ Hisse senedi pozisyon riski, ▪ Kur riski, ▪ Emtia riski.

²²⁸ Buradaki standart yaklaşım, piyasa riskinin sermaye yeterliliğine ilave edilmesine ilişkin düzenlemede tanımlanan “standart ölçüm yöntemi”ni ifade etmektedir.

Tablo 11:
Piyasa Riski: Alım-Satım Portföyü için İçsel Modeller Yaklaşımını (İMY) Kullanan Bankaların Açıklayacağı Bilgiler

Nitel Bildirimler	(a)	Portföyleri içeren piyasa riski için genel nitel bilgilendirme yükümlülüğü (824. paragraf 824) İMY (İçsel Modeller Yaklaşımı) kapsamında ele alınmaktadır. Ek olarak, alım-satım hesaplarında tutulan pozisyonlar için “İhtiyatlı Değerleme Rehberi” ile uyuma ilişkin yöntemler ve bu uyumun kapsamına ilişkin bir tartışma (690 ilâ 701. paragraflar arası) yer almaktadır.
	(a')	Tartışma (anlatım), bankanın içsel sermaye yeterliliği değerlemesinin dayandığı muteberlik standartlarını açık ve net bir şekilde içermelidir. Ayrıca, muteberlik standartlarıyla tutarlı sermaye yeterliliği değerlendirmesi için kullanılan yöntemlerin anlatımını da içermelidir.
	(b)	İçsel Model yaklaşımına tabi her bir portföy için; <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kullanılan modelin özellikleri; ▪ Portföye uygulanan stres testinin tanımı; ▪ İçsel modellerin ve modelleme sürecinin doğruluğunu ve tutarlılığını temin için kullanılan geriye-dönük test ve onaylama yaklaşımlarının tanımı.
	(c)	Denetim otoritesinin modelin geçerliliğini kabul ettiği kapsam.
Nicel Bildirimler	(d)	İçsel Model Yaklaşımındaki alım-satım portföyleri için; <ul style="list-style-type: none"> ▪ Raporlama döneminde ve dönem sonunda en yüksek, en düşük ve ortalama riske maruz değer tutarları; ▪ Riske maruz değer tahminlerinin, bankanın tecrübe ettiği fiili kâr/zararın ve geriye dönük test sonuçlarındaki önemli sapmaların analizini de içeren bir karşılaştırması.

4. Operasyonel Risk

Tablo 12:
Operasyonel Risk

Nitel	(a)	Genel niteliksel açıklamalara (paragraf 824) ilave olarak operasyonel riskler için gerekli sermayenin belirlenmesinde bankanın kullanması uygun bulunan yaklaşım[lar].
--------------	-----	--

Bildirimler	(b)	Operasyonel riskin ölçümünde Gelişmiş Ölçüm Yaklaşımlarının (GÖY) kullanılması durumunda, bankanın ölçüm yaklaşımında dikkate aldığı içsel ve dışsal etkenler ile ilgili açıklamaları da içermek üzere söz konusu yöntemin betimlemesi (Kısmi kullanım durumunda, kullanılan farklı yaklaşımların kullanım alanı ve kapsamı).
	(c)*	Operasyonel riskin ölçümünde gelişmiş ölçüm yaklaşımını kullanan bankalar için, operasyonel risk azaltımı amacıyla kullanılan sigortalama uygulamalarının betimlemesi.

5. Hisse Senedi Yatırımları

Tablo 13:
Hisse Senedi Yatırımları: Bankacılık Hesaplarındaki Pozisyonlara İlişkin Olarak Açıklanacak Bilgiler

Nitel Bildirimler.	(a)	Aşağıdaki hususları da içermek üzere hisse senetlerinden kaynaklanan riskler için genel niteliksel açıklamalar (paragraf 824): <ul style="list-style-type: none"> Sermaye getirisi elde etmek için tutulan hisse senetleriyle, herhangi bir ilişki ya da stratejik amaçlarla edinilen hisse senetlerinin ayrıştırılması <p>Bankacılık hesaplarında tutulan hisse senetleri için değerlendirme ve muhasebeleştirme yöntemlerini kapsayan önemli politikalar hakkında açıklamalar. Bu açıklamalar, bu yöntemlerin dayandığı temel varsayımlar ve değerlemeyi etkileyen uygulama ve bu uygulamalarda meydana gelen önemli değişiklikler de dahil olmak üzere kullanılan değerlendirme ve muhasebeleştirme yöntemlerini içermelidir.</p>
	(b)	Hisse senedi yatırımlarının bilançoda açıklanan değerleri ile rayiç değerleri. Borsaya kote edilmiş hisse senetleri için borsa fiyatları ile defter değerleri arasında önemli fark bulunduğu takdirde bu ikisi arasında yapılacak bir karşılaştırma.
Nicel Bildirimler	(c)	Halka açık olan ve açık olmayan olarak da sınıflandırılacak yatırımların tutarlarını içerecek şekilde yatırım türleri ve yapılan yatırımların nitelikleri.
	(d)	Raporlama dönemi içerisindeki satışlardan veya tasfiyelerden kaynaklanan gerçekleşmiş kümülatif kazanç (kayıp).

	(e)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Henüz gerçekleşmemiş toplam kazanç (kayıp)²²⁹; ▪ Örtülü yeniden değerlendirme toplam kazançları (kayıpları)²³⁰; ▪ Yukarıdakilerden herhangi birinin ana sermaye ve/veya katkı sermayeye dahil edilmiş olan tutarı.
	(f)	Bankanın benimsediği yöntemle birlikte yasal sermaye yükümlülüğüyle ilgili olarak denetim otoritesinin geçişe ilişkin düzenlemelerine tabi hisse senedi yatırımlarının toplam tutarları ve türleri ile tutarlı uygun hisse senedi gruplarına ayrıştırılmış sermaye yükümlülükleri.

6. Bankacılık Hesaplarındaki Faiz Oranı Riski

Tablo 14:
Bankacılık Hesaplarındaki Faiz Oranı Riski (BHFOR)

Nitel Bildirimler	(a)	Bankacılık hesaplarındaki faiz oranı riski (BHFOR) ile ilgili genel niteliksel açıklamalar (paragraf 824) ve bu riskin niteliği, kredi erken ödemeleri ve vadesiz mevduatların davranışı hakkındaki varsayımları da içerecek şekilde temel varsayımlar ve BHFOR'nin ölçüm sıklığı.
Nicel Bildirimler	(b)	Banka yönetiminin bankacılık hesaplarındaki faiz oranı riskini ölçmekte kullandığı yöntemle göre, faiz oranlarına uygulanacak yukarı veya aşağı yöndeki şoklar nedeniyle, bankanın gelirlerinde veya ekonomik değerinde (veya yönetim tarafından kullanılan uygun diğer bir ölçüte göre), ilgili para birimi bazında meydana gelen artış veya azalış.

²²⁹ Gerçekleşmemiş kazanç ve kayıplar, bilançoda yer aldıkları halde kâr/zarar hesaplarında yer almazlar.

²³⁰ Gerçekleşmemiş kazanç ve kayıplar ne kâr/zarar hesaplarında ne de bilançoda yer alır.

EK 1 :Yeni Enstrümanlara İlişkin Ana Sermayenin %15 Limiti

- 1.** Bu ekin amacı, Komitenin Ekim 1998 tarihli basın bülteninde kabul ettiği, yeni enstrümanlar (ürünler) üzerinde %15 limitinin nasıl hesaplanacağını açıklamaktır.
- 2.** Yeni enstrümanlar, şerefiyeden sonra net olarak Ana Sermayesinin %15'i ile sınırlı olacaktır. Yeni enstrümanlar için izin verilen tutarı belirlemek amacıyla, bankalar ve denetim otoriteleri, yeni ürünler içermeyen ana sermaye tutarını %17,65 ile çarpmalıdır. Bu rakam, %15'in %85'e oranından çıkartılmıştır (yani, $\%15/\%85 = \% 17,65$).
- 3.** Örnek olarak, 75 € âdi sermayeye, 15 € kümülatif olmayan daimi imtiyazlı hisseler, bir konsolide iştirakin âdi sermayesinde 5 € azınlık hissesine ve 10 € şerefiyeye sahip bankayı alalım. Bu bankanın yeni ürünler içermeyen Ana Sermayesinin net tutarı, $75 \text{ €} + 15 \text{ €} + 5 \text{ €} - 10 \text{ €} = 85 \text{ €}$ 'dur.
- 4.** Bu bankanın Ana Sermayeye dahil etmesine izin verilen yeni enstrümanların (ürünler) tutarı $85 \text{ €} \times \% 17,65 = 15 \text{ €}$ 'dur. Banka bu limite kadar yeni Ana Sermaye enstrümanları ihraç ettiği takdirde, toplam Ana Sermayesi $85 \text{ €} + 15 \text{ €} = 100 \text{ €}$ olacaktır. Yeni enstrümanların toplam Ana Sermayeye olan oranı ise %15'e eşit olacaktır.

Ek 1a - Sermaye Tabanına Dahil Edilen Sermayenin Tanımı

A. Sermayenin Unsur ve Bileşenleri:

Kuşak 1 (Ana Sermaye): (a) Ödenmiş sermaye/âdi sermaye hisseleri
(b) Açıklanmış rezervler

Kuşak 2 (Katkı Sermaye): (a) Açıklanmamış rezervler
(b) Yeniden değerlendirme yedekleri
(c) Genel karşılıklar / genel kredi zararı rezervleri
(paragraf 42 ve 43'ün hükümlerine tâbi olarak)
(d) Melez (borçlanma/özsermaye)

sermayeenstrümanları

(e) Sermaye benzeri borçlar

Kuşak 3 Ulusal otoritelerinin takdirine bağlı olarak, bankalar, sadece piyasa riskleri için sermaye yükümlülüklerinin bir kısmını karşılamak amacıyla, bu Düzenleme paragraf 49(xxii) ve 49(xxiii)'de tanımlanan kısa vadeli sermaye benzeri borçlardan oluşan bir üçüncü kuşak sermaye de (3. Kuşak) kullanabilirler. Kuşak 1, Kuşak 2 ve Kuşak 3 sermaye bileşenlerinin toplamı, aşağıdaki limitlere tâbi olarak sermaye tabanına dahil edilebilir:

B. Limit ve Kısıtlamalar:

- i) 2. Kuşak (katkı sermaye) bileşenlerinin toplamı, 1. Kuşak sermaye bileşenleri toplamının azami %100'üyle sınırlı olacaktır;
- ii) Sermaye benzeri borçlar, 1. Kuşak sermaye bileşenlerinin azami %50'siyle sınırlı olacaktır;
- iii) 3. Kuşak sermaye, bir bankanın piyasa risklerini karşılamak için ihtiyaç duyduğu 1. Kuşak sermayesinin %250'siyle sınırlı olacaktır;
- iv) Genel karşılıklar bilançoda mevcut olan gizli fakat tanımlanmamış zararları ya da daha düşük varlık değerlemelerini yansıtan meblağlar içerdiği takdirde, bu karşılıklar veya rezervlerin tutarı azami yüzde 1,25 puanla sınırlı olacaktır; ve
- v) Nakde çevrilmemiş menkul kıymetlerin içerdiği gerçekleşmemiş kazançlar şeklindekiyeniden değerlendirme yedekleri (aşağıdaki paragraflara bakınız), %55 iskontoya tâbi tutulacaktır.

C. Sermaye Tabanından İndirilecek Kalemler:

1. Kuşak Sermayeden: Bu Düzenleme paragraf 562 uyarınca, bir menkul kıymetleştirme riskinden (maruz kalınan riskten) kaynaklanan özsermaye artışı ve ayrıca şerefiye (peştemallık).

1. Kuşak Sermayeden %50 ve 2. Kuşak Sermayeden %50 Oranında:

i) Konsolide edilmemiş bankalara ve finansal iştirak şirketlerine yapılan yatırımlar.

NOT: Bu Düzenlemenin bankacılık gruplarına konsolide bazda uygulanacağı karine olarak kabul edilmektedir.

ii) Başka bankalar ve finans kuruluşlarının sermayesine yapılan yatırımlar (ulusal otoritelerin uygulama tercihi ve takdirine göre).

iii) Başka finans kuruluşlarına yapılan önemli iştirakler.

D. Sermaye Bileşenlerinin Tanımları:

i) **1 Kuşak Sermaye:** Sadece **daimi özsermayeyi** (ihraç edilmiş ve tamamen ödenmiş âdi hisseler/âdi sermaye hisseleri ve birikimli olmayan imtiyazlı hisseler) ve **açıklanmış yedekleri** (dağıtılmamış kazançların ya da örneğin hisse primleri, dağıtılmamış kâr, genel yedekler ve kanuni yedekler gibi diğer fazlaların tahsisıyla oluşturulur veya artırılır) içerir. Açıklanmış yedekler, aşağıdaki kriterlere uyan ve aynı kalitede olan genel karşılıkları da (bazı AB ülkelerinde genel bankacılık riski için ayrılan karşılıklar gibi) içerir:

- Karşılıklara tahsis, vergi sonrası dağıtılmamış kârlardan veya tüm potansiyel vergi yükümlülükleri için ayarlanmış vergi öncesi dağıtılmamış kârlardan yapılmalıdır;
- Karşılıklar ve karşılıklara giriş veya karşılıklardan çıkış hareketleri, bankanın yayınladığı hesaplarda ve mali tablolarda ayrıca açıklanmalıdır;
- Karşılıklar, bir bankanın zararlarını bu zararlar ortaya çıkar çıkmaz derhal ve herhangi bir kısıtlamaya tâbi olmadan kullanması için hazır olmalıdır; ve
- Zararlar doğrudan doğruya karşılıklardan mahsup edilmez kâr ve zarar hesabından elde edilmesi gerekir.

Konsolide hesaplarda, bu, bankanın tamamından daha azına sahip olduğu iştiraklerin özsermayesindeki azınlık paylarını da içerir. Bu temel sermaye tanımı, yeniden değerlendirme yedeklerini ve birikimli imtiyazlı hisseleri içermez.

ii) 2. Kuşak Sermaye:

(a) **Açıklanmamış yedekler**, denetim otoritesi tarafından kabul edilmeleri şartıyla, katkı sermayesi bileşenleri arasına dahil edilebilirler.. Bu yedekler, bazı ülkelerde bankaların bir açıklanmamış yedekler olarak tutmalarına izin verilen dağıtılmamış kârların vergi sonrası birikmiş fazlasından oluşur. Yedekler, yayımlanmış bilançoda tanımlanmamış ve ayırt edilmemiş olsa bile, bir açıklanmış sermaye yedeği ile aynı yüksek kalitede ve nitelikte olmalıdır; bu yedek, herhangi bir karşılıkla ya da başka bilinen pasif kalemleriyle kısıtlanmamalıdır, fakat öngörülmeyle gelecek zararları karşılamak için derhal ve serbest kullanılabilir. Bu açıklanmamış yedekler tanımı, menkul kıymetlerin bilançoda cari piyasa fiyatlarının altında tutulmasından kaynaklanan gizli değerleri içermez (aşağıdaki paragraflara bakınız).

(b) **Yeniden değerlendirme yedekleri** iki şekilde ortaya çıkar. Birincisi, bazı ülkelerde, bankaların (ve diğer ticaret şirketlerinin) sabit varlıklarını ve normalde kendi tesis ve binalarını zaman zaman piyasa değerlerindeki değişime paralel olarak yeniden değerlemelerine izin verilir. Bu ülkelerin bazılarında bu yeniden değerlemelerin tutarı kanunla tespit edilir. Bu tip yeniden değerlemeler, bilançoda bir yeniden değerlemeyedeği olarak gösterilir.

İkincisi, bilançoda tarihsel iktisap maliyeti üzerinden değerlendirilen hisse senetlerinin uzun süre tutulmasının bir sonucu olarak "gizli" yeniden değerlendirme yedekleri mevcut olabilir.

Bu her iki tip yeniden değerlemeyedekleri, ilgili varlıkların fiyat dalgalanması ve cebri satış olasılıklarını tam olarak yansıtan ihtiyatlı bir şekilde değerlendirilmesi şartıyla, 2. Kuşak sermayeye dahil edilebilirler. "Gizli" yeniden değerlemeyedekleri, bu gerçekleşmemiş sermayenin potansiyel volatilitelerini ve bu sermaye üzerindeki farazi vergi yükümlülüğünü yansıtmak için, bunların tarihsel maliyete dayalı defter değeri ile piyasa değeri arasındaki farka %55 oranında bir iskonto uygulanacaktır.

(c) **Genel karşılıklar** (kredi riski için Standart Yaklaşımı uygulayan bankalarda): şu anda tanımlanmamış bulunan gelecek zarar ve kayıplara karşı tutulan karşılıklar, daha sonra gerçekleşecek olan zararları karşılamak için serbest kullanılabilirler ve bu nedenle katkı sermayesi bileşenleri arasına dahil edilebilirler. İster münferit ister gruplanmış olsun, belirli varlıkların değerinde tanımlanmış bozulmaya veya bilinen borçlara ve yükümlülüklerle karşı ayrılmış karşılıklar bunun dışında tutulmalıdır. Ayrıca, 2. Kuşak sermayeye dahil edilebilen genel karşılıklar, ağırlıklı risk varlıklarının azami yüzde 1,25 puanıyla sınırlı olacaktır.

(d) **Melez (borç/özsermaye) sermaye enstrümanları:** Bu başlık, özsermaye ve borçlanma enstrümanlarının özelliklerini bünyesinde barındıran bir dizi enstrümanı içerir. Bunların özellikleri ülkeden ülkeye farklılık gösterir, fakat en azından aşağıdaki kriterleri sağlamaları taşınmaları esastır:

* bunlar *teminatsız, ikincil ve tamamen ödenmiş* olmalıdırlar;

- * bunlar düzenleyici kamu otoritesinin ön izni olmadan ya da sahibinin inisiyatifine göre *itfa edilemezler*;
- * bunlar banka ilgili enstrüman alım satımını bırakmak zorunda olmaksızın *zararları karşılamak için kullanılabilirdirler* (geleneksel sermaye benzeri borçların tersine);
- * sermaye enstrümanı daimi olarak azaltılamayan veya feragat edilemeyen bir faiz ödeme yükümlülüğü taşıyabilecek olmasına rağmen (âdi sermaye hisseleri üzerinden ödenen temettülden farklı olarak), bankanın kârlılığının bu ödemeye destek olmayacağı durumlarda *bunlar borç servisi/ödeme yükümlülüklerinin ertelenmesine imkan sağlamalıdır*lar (birikimli imtiyazlı hisselerde olduğu gibi).

Bu özelliklere sahip olan birikimli imtiyazlı hisseler, bu kategoriye alınabilir ve dahil edilebilirler. Ek olarak, örneğin aşağıda sayılan enstrümanlar da katkı sermayeye dahil edilebilirler: Kanada'da uzun vadeli imtiyazlı hisseler, Fransa'da titres participatifs ve titres subordonnés à durée indéterminée, Almanya'da Genussscheine, Birleşik Krallık'ta daimi sermaye benzeri borçlar ve Amerika Birleşik Devletleri'nde zorunlu konvertibl borçlanma enstrümanları. Bu kriterlere uymayan borç sermayesi enstrümanları (e) kategorisine dahil edilebilirler.

(e) Sermaye benzeri borçlar: orijinal vadeye kadar kalan asgari sabit süresi beş yıldan fazla olan geleneksel teminatsız sermaye benzeri borç enstrümanları ve sınırlı ömre sahip itfa edilebilir imtiyazlı hisseler.. Vadeye kadar kalan son beş yıl içinde, bu enstrümanların bir devamlı sermaye gücü kaynağı olarak değerinin azalmasını yansıtmak amacıyla, bu enstrümanlara her yıl bir %20 birikimli iskonto (veya amortisman) faktörü uygulanacaktır. (d) kategorisine dahil edilen enstrümanların tersine, bu enstrümanlar, normalde, alım-satım işlemlerini devam ettiren bir bankanın zararlarını karşılamak için kullanılmazlar. Bu sebeple, bu enstrümanlar, 1. Kuşak sermayenin azami %50'siyle sınırlı olacaktır.

EK 2: Standart Yaklaşım – Eşleme Sürecinin Uygulanması

1. Denetim otoriteleri, bir kabul edilebilir BKDK'nin yaptığı kredi riski değerlendirmelerini standart yaklaşımda mevcut olan risk ağırlıklarına uygulamaktan sorumlu olduklarından dolayı, her değerlendirmenin ifade ettiği nispi risk dereceleri arasında bir farklılaşma yaratmak için çeşitli nitel ve nicel faktörleri dikkate almaları gerekir. Bu nitel faktörler; diğer faktörlerin yanı sıra, her kuruluşun kapsadığı ihraççılar havuzunu, bir kuruluşun yaptığı derecelendirmelerin dizisini, her derecelendirmenin anlamını ve her kuruluşun temerrüt tanımını içerir.

2. Ölçülebilir parametreler, yapılan kredi riski değerlendirmelerinin standart yaklaşımda mevcut risk ağırlıklarına daha tutarlı bir şekilde eşlenmesinde yardımcı olabilir. Bu ek, Komitenin denetim otoritelerine eşleme uygulamalarında yardımcı olmak amacıyla yönelik önerilerini özetlemektedir. Burada sunulan parametrelerin amacı, denetim otoritelerine yol göstermekten ibarettir ve BKDK'ler için yeni kabul edilebilirlik koşulları getirmek ya da mevcut kabul edilebilirlik koşullarına eklemeler yapmak gibi bir amacı yoktur.

KTO'ların Değerlendirilmesi: Önerilen İki Ölçüt

3. Belirli bir kredi riski değerlendirmesi için belirli bir risk ağırlığının uygun olmasının sağlanmasına yardımcı olmak amacıyla, Komite, denetim otoritelerinin aynı kredi riski derecelendirmesinde dikkate alınan bütün faktörlerle bağlantılı olan bir kümülatif temerrüt oranını (KTO) değerlendirmelerini tavsiye eder. Denetim otoriteleri, her iki durumda da üç yıllık bir süre için ölçülen KTO'yu kullanarak, standart yaklaşım kapsamındaki her kredi riski derecelendirmesiyle bağlantılı iki ayrı KTO ölçütünü değerlendireceklerdir.

- Denetim otoriteleri, zaman içinde uzun vadeli bir temerrüt deneyimi hissine sahip olmak için, bu veri derinliği mevcut ise, üç-yıllık KTO'nun on yıllık ortalamasını değerlendirmelidir.¹ Yeni derecelendirme kuruluşları için ya da on yıldan daha kısa süreyle temerrüt verileri toplamış ve derlemiş olan kuruluşlar için, denetim otoriteleri, derecelendirme kuruluşlarına, her risk derecelendirme düzeyi için üç-yıllık KTO'nun 10-yıllık ortalamasının ne olacağına inandıklarını sormak ve daha sonra, onların derecelendirdiği alacakların risk ağırlığının tespiti amacıyla onları bu değerlendirmeden sorumlu tutmak isteyebilirler.

¹ Örneğin, 2002 yılında, bir denetim otoritesi, 1990-1999 arasındaki on yılın her biri için her derecelendirme düzeyine tahsis edilen ihraççılar ("örneklem grubu") için üç-yıllık KTO'ların ortalamasını hesaplayacaktır.

- Denetim otoritelerinin değerlendirmesi gereken diğer ölçüt ise, bir BKDK'nin her kredi riski değerlendirmesine bağlı olan en son üç-yıllık KTO'dur.

4. Her iki ölçüm de, kredi riski değerlendirmeleri için Komitenin derlediği ve denk bir kredi riski seviyesini temsil ettiğine inandığı tarihsel toplam temerrüt oranları ile karşılaştırılacaktır.

5. BKDK'lerde üç-yıllık KTO verilerinin mevcut olması beklendiğinden dolayı, denetim otoriteleri, belirli bir BKDK'nin yaptığı değerlendirmelerin temerrüt deneyimini başka derecelendirme kuruluşlarının ve özellikle de, benzer bir popülasyonu derecelendiren büyük kuruluşların açıkladığı ve ilân ettiği derecelendirmelerle karşılaştırabilmelidir.

Risk Derecelendirmelerinin KTO'lar Kullanılarak Risk Ağırlıklarına Eşlenmesi

6. Bir BKDK'nin risk derecelendirmelerinin eşlenmesi uygun risk ağırlıklarının tespitinde denetim otoritelerine yardımcı olmak amacıyla, aşağıda belirtilen KTO ölçütlerinin her biri, aşağıdaki KTO referans ve nirengi değerleriyle karşılaştırılabilir:

- Bir BKDK'nin derecelendirme ölçeğindeki her kademe için, üç-yıllık KTO'nun bir on yıllık ortalaması, risk değerlendirmeleri konusunda bir uzun vadeli uluslararası temerrüt deneyimi hissini temsil eden bir uzun vadeli "referans" üç yıllık KTO ile karşılaştırılacaktır.
- Aynı şekilde, bir BKDK'nin derecelendirme ölçeğindeki her kademe için, en son iki üç-yıllık KTO bu KTO'larla ilgili "nirengi noktalarıyla" karşılaştırılacaktır. Bu karşılaştırmanın amacı, BKDK'nin en son kredi riski değerlendirme sonuçlarının denetim otoritesinin öngördüğü KTO nirengi noktaları arasında olup olmadığını belirlemek olacaktır.

7. Aşağıdaki tablo 1, bu karşılaştırmalar için bir genel çerçeve çizmektedir.

Tablo 1
KTO Ölçütleri Karşılaştırması²

Uluslararası Deneyim (büyük derecelendirme kuruluşlarının kombine deneyiminden çıkartılır)	Karşı-laştır	Bağımsız Kredi Değerlendirme Kuruluşu
Komite tarafından yol göstermek amacıyla belirlenmiştir.		BKDK'lerin kendi temerrüt verilerine dayanılarak ulusal denetim otoriteleri tarafından hesaplanmıştır.
Uzun vadeli "referans" KTO		Üç-yıllık KTO'nun on yıllık ortalaması
KTO Nirengi Noktaları		En son iki üç-yıllık KTO

Bir BKDK'nin uzun vadeli ortalama üç-yıllık KTO'sunun bir uzun vadeli 'referans' KTO ile karşılaştırılması

8. Bu Çerçeve dokümanın standart yaklaşımında kullanılan her kredi riski kategorisi için, ona tekabül eden uzun vadeli referans KTO, denetim otoritelerine, uluslararası düzeyde temerrüt deneyiminin ne olduğu hakkında bilgi verir. Bir kabul edilebilir BKDK'nin belirli bir değerlendirmesinin on-yıllık ortalamasının, ilgili uzun vadeli referans KTO'ya tam olarak uygun olması beklenmeyecektir. Uzun vadeli referans KTO'lar, sadece denetim otoritelerine yol göstermek amacına yöneliktir ve BKDK'lerin ulaşması gereken "hedefler" değildir. Komitenin kredi riski kategorilerinin her biri için tavsiye edilen uzun vadeli "referans" üç-yıllık KTO'lar aşağıda Tablo 2'de sunulmaktadır ve önemli derecelendirme kuruluşlarının uluslararası düzeyde rapor ettiği temerrüt deneyimleri konusunda Komitenin gözlemlerine dayanmaktadır.

² Her büyük derecelendirme kuruluşunun da, münferit deneyimlerinin toplam uluslararası deneyimle karşılaştırılacağı bu karşılaştırmalara tâbi tutulacağı not edilmelidir.

Tablo 2

Önerilen Uzun Vadeli “Referans” Üç-Yıllık KTO’lar

S&P Değerlendirmesi (Moody’s)	AAA-AA (Aaa-Aa)	A (A)	BBB (Baa)	BB (Ba)	B (B)
Üç-yıllık KTO’nun 20 yıllık ortalaması	%0,10	%0,25	%1,00	%7,50	%20,00

Bir BKDK’nin en son üç-yıllık KTO’sunun KTO Eşik Değerleriyle Karşılaştırılması

9. Bir BKDK’nin kendi KTO’larının referans KTO’ya tam olarak eşlenmesi ve uyması amaçlanmadığından dolayı, her değerlendirme için hangi KTO üst sınırlarının kabul edileceği ve dolayısıyla, standart yaklaşıma dahil olan her risk ağırlığı hakkında daha iyi bir fikir edinmek önemlidir.

10. Komitenin genel görüşü, üst KTO sınırlarının denetim otoritelerine yol göstermesi gerektiği ve mutlaka zorunlu koşullar olması gerektiği yönündedir. Bu nedenle, bir denetim otoritesi, daha yüksek KTO sonuçlarının daha zayıf kredi riski değerlendirme standartlarından ziyade geçici bir sebepten kaynaklandığına inandığı takdirde, bir KTO için üst sınırın aşılması, mutlaka, denetim otoritesinin belirli bir değerlendirmeye bağlı olan risk ağırlığını her durumda artırmasını gerektirmez.

11. Bir KTO’nun, belirli bir risk ağırlığı almaya hak kazanabilmek için bir risk derecelendirmesiyle ilgili kabul edilebilir sınırlar içinde olup olmadığının tespitinde denetim otoritelerine yardımcı olmak amacıyla, her değerlendirme için iki nirengi noktası konulacaktır: bunlar, bir “izleme” seviyesi eşik değeri ve bir “tetikleyici” seviye eşik değeridir.

(a) Eşik Değerin İzlenmesi

12. “İzleme” seviyesi KTO nirengi noktasının aşılması, bir derecelendirme kuruluşunun belirli bir kredi riski değerlendirme düzeyi için cari temerrüt deneyiminin ilgili uluslararası temerrüt deneyiminden belirgin bir şekilde daha yüksek olduğunu gösterir. Bu değerlendirmeler de bağlantılı risk ağırlıkları için genel olarak kabul edilebilir sayımlarına rağmen, denetim otoritelerinin bu temerrüt deneyiminin önemli oranda daha kötü gözükmesinin sebebini öğrenmek için ilgili BKDK ile görüşmesi beklenmektedir. Denetim otoriteleri, daha yüksek temerrüt deneyiminin kredi riski değerlendirmesinde daha zayıf standartlar uygulanmasına atfedebileceğini tespit ettikleri takdirde, BKDK’nin kredi riski değerlendirmesine daha yüksek bir risk kategorisi vermeleri beklenmektedir.

(b) Tetikleyici eşik değer

13. “Tetikleyici” seviye nirengi noktasının aşılması, bir derecelendirme kuruluşunun temerrüt deneyiminin belirli bir değerlendirme düzeyi için uluslararası tarihsel temerrüt deneyiminin hayli üzerinde olduğunu gösterir. Bu durumda, BKDK’nin kredi riskini değerlendirme standartlarının ya çok zayıf olduğu ya da uygun bir şekilde uygulanmadığı varsayılır. Gözlemlenen üç-yıllık KTO, art arda iki yılda tetikleyici seviyeye aştığı takdirde, denetim otoritelerinin ilgili risk değerlendirmesini daha az olumlu olan bir risk kategorisine indirmeleri beklenir. Bununla birlikte, ilgili denetim otoriteleri gözlemlenen daha yüksek KTO’nun daha zayıf değerlendirme standartlarına atfedilemeyeceğini tespit ettikleri takdirde, kanaatlerini kullanabilir ve orijinal risk ağırlığını uygulamayı sürdürebilirler.³

14. Denetim otoritesi, risk kategorisini aynen bırakmaya karar verdiği durumlarda, bu Çerçeve dokümanın 2. Yapısal Temel Bloğuna dayanmak ve bankaları geçici olarak daha fazla sermaye tutmaya ya da daha yüksek rezervler ayırmaya teşvik etmek isteyebilir.

15. Denetim otoritesi ilgili risk kategorisini artırdığında, BKDK üç-yıllık KTO’sunun düştüğünü ve art arda iki yıl boyunca izleme seviyesinin altında kaldığını gösterebildiği takdirde, değerlendirmenin tekrar orijinal risk kategorisine eşlenmesi mümkün olacaktır.

(c) Eşik Değer KTO’ların Ayarlanması

16. Çeşitli metodolojileri inceledikten sonra, Komite, her kredi riski değerlendirmesi kategorisi için hem izleme hem de tetikleyici seviyeleri ayarlamak amacıyla Monte Carlo simülasyonlarını kullanmaya karar vermiştir. Özellikle, önerilen izleme seviyeleri, 99 uncu yüzdilik dilim güven aralığından, tetikleyici seviye nirengi noktası ise 99.9 uncu yüzdilik dilim güven aralığından çıkartılmıştır. Yapılan simülasyonlar, belirli büyük uluslararası derecelendirme kuruluşlarından alınan kamuya açık tarihsel temerrüt verilerine dayanmaktadır. Her risk değerlendirme kategorisi için önerilen seviyeler, aşağıdaki Tablo 3’te, ilk ondalık basamağa yuvarlanmış olarak sunulmaktadır.

³ Örneğin, denetim otoriteleri, daha yüksek temerrüt deneyiminin belki de bir doğal afet gibi geçici veya dış etkenlere bağlı bir şoku yansıttığından dolayı geçici bir olgu olduğunu tespit ederlerse, bu durumda, standart yaklaşımda önerilen risk ağırlığı yine de uygulanabilir. Aynı şekilde, çeşitli BKDK’lerin tetikleyici seviyeyi aynı anda ihlâl etmeleri, kredi standartlarının gevşetildiğinden ziyade, geçici bir piyasa değişikliğini veya dış etkenlere bağlı bir şoku yansıtabilir. Her iki senaryoda da, denetim otoritelerinin, daha yüksek temerrüt deneyiminin kredi riski derecelendirme standartlarının gevşetilmesinin bir sonucu olmadığından emin olmak için, ilgili BKDK’nin derecelendirmelerini izlemeleri beklenir.

Tablo 3
Önerilen Üç-Yıllık KTO Eşik Değerleri

S&P Derecelendir mesi (Moody's)	AAA-AA (Aaa-Aa)	A (A)	BBB (Baa)	BB (Ba)	B (B)
İzleme Seviyesi	%0,8	%1,0	%2,4	%11,0	%28,6
Tetikleyici Seviye	%1,2	%1,3	%3,0	%12,4	%35,0

Ek 3 - Tamamlanamayan Alım Satım İşlemleri ve ÖKT Dışındaki İşlemler için Sermaye Yükümlülüğü

I. Üst Düzey Prensipler

1. Bankalar; bu düzenlemenin 88 ve 89'uncu paragraflarına uygun olarak, zamanında tedbir alınmasını kolaylaştıracak yönetsel bilgileri oluşturacak şekilde tamamlanamayan işlemlerden kaynaklanan kredi riskinin izlenmesine ilişkin sistemleri oluşturmaya, uygulamaya ve geliştirmeye devam edeceklerdir.

2. Ödemeye karşı teslimat(ÖKT)²³⁴ şeklinde yapılan işlemler menkul kıymetin nakitle eşzamanlı olarak değiştirilmesi durumunda firmaların işlemin anlaşılmiş fiyatla değeri ile cari piyasa fiyatla değeri arasındaki farktan kaynaklanan bir zarara uğraması riskini doğurur (pozitif cari risk). nakit ödemelerin karşılığında teslimat alınmadan(menkul kıymetler, döviz, altın veya emtia gibi) yapıldığı işlemler veya tersine; karşılığında nakit ödeme (ÖKT olmayanlar veya ücretsiz teslim edilen) sağlamadan yapılan teslimatlar firmaları yapılan teslimatın veya nakit ödemenin tamamı kadar riske maruz bırakmaktadır. Cari mevzuat, bu iki çeşit riski karşılık tutulması gereken sermaye yükümlülüğünü düzenler.

3. Aşağıdaki sermaye yükümlülüğü uygulaması işlemin tamamlanması veya tesliminde gecikme riskine yol açan menkul kıymetlere, kambiyo enstrümanlarına ve emtiaya ilişkin tüm işlemlere uygulanır. Bu yetkilendirilen takas kuruluşları nezdinde gerçekleşen ve piyasa değeri ile günlük olarak değerlendirilen ve günlük fiyat değişimine bağlı olarak marj ödenen ve yanlış eşleştirilmiş değiş tokuşları içeren t işlemleri içerir. Repo ve ters repo işlemlerinin yanı sıra tamamlanmamış menkul kıymet ödünç işlemleri söz konusu uygulamanın²³⁵ dışında tutulur.

4. Ödeme veya takas sisteminin bütününde bir sorun olduğunda denetim otoritesi sorun düzeline kadar sermaye yükümlülüklerini erteleyebilir.

5. işlemin karşı tarafın ödemede başarısızlığı sonucunda tamamlanmaması, bu düzenleme kapsamında kredi riski amaçları için temerrüt sayılmayacaktır.

6. Tamamlanamayan serbest teslimata tabi risklere risk ağırlığı uygulanırken, kredi riski için İDD yaklaşımını kullanan bankalar bankacılık potfolyünde daha başka risklere sahip olmayan taraflara aldıkları bağımsız

²³⁴ Bu düzenlemenin uygulanmasında ödemeye karşı teslimat (ÖKT) işlemleri ödemeye karşı ödeme (ÖKÖ) işlemlerini içerir.

²³⁵ Ödenmemiş borç ve alacak menkul kıymetleri nde olduğu gibi bütün geri repo ve ters repo sözleşmeleri Ek-4'e uygun olarak yapılır veya bu çerçevedeki kredi riski azaltılmasına ilişkin bölümlere uygun olarak yapılır.

dereceler temelinde TO atayabilir. İleri İDD yaklaşımını kullanan bankalar TT tahminini tüm tamamlanamayan işlemlere uygulamak şartıyla % 45 olarak belirleyebilir. Alternatif olarak, İDD yaklaşımını kullanan bankalar, standart yöntemin gerektirdiği risk ağırlıklarını veya % 100 risk ağırlığını uygulayabilir.

II. Sermaye Yükümlülüğü

7. Ödemeye karşı teslimat (ÖKT) işlemleri için; ödemeler ödeme tarihinden sonraki 5 iş günü içinde yapılmadıysa firmalar işlemlerin pozitif cari riskini aşağıdaki Tablo-1 çerçevesinde uygun katsayı ile çarparak sermaye yükümlülüğünü hesaplamalıdır.

Tablo-1

Anlaşılmış olan ödeme gününden sonraki işgünü sayısı	risk çarpanı
5-15 arası	% 8
16-30 arası	% 50
31-45 arası	% 75
46 veya daha fazla	% 100

Ödeme tarihinden sonraki günlerin sayısını izlemek ve buna tekabül eden sermaye yükümlülüğünü hesaplamak için gerekli bilgi sistemlerinin güncellenmesini sağlayacak şekilde firmalara yeterli bir geçiş süresi tanınır.

8. Ödemeye karşı teslimat dışındaki işlemler (örneğin ücretsiz teslimatlar) için, sözleşmede yer alan ilk ödeme/teslim bacağından sonra; ödemeyi yapan banka, ödeme yapılan iş günü²³⁶ sonuna kadar ikinci bacağı elde edemezse söz konusu ödemeyi/teslimatı kullandırılan bir kredi gibi dikkate alır. Bu İDD yaklaşımını kullanan bir bankanın karşı taraf riski için, bankacılık portföyünde yer alan tüm riskleri için uyguladığı gibi, bu yönetmelikte belirtilen uygun İDD formülünü kullanması demektir. Benzer olarak; standart yöntemi kullanan bankalar, bu yönetmelikte standart yöntemin gerektirdiği risk ağırlıklarını kullanacaktır. Buna rağmen; risk tutarının önemli olmaması durumundabankalar bu risklere, kredi derecelendirilmesi yükünden kaçınmak için tek bir % 100 risk ağırlığı uygulayabilir. İkinci ödeme tarihinden sonraki 5 iş günü içerisinde ikinci ödeme gerçekleşmemişse 1. ödemeyi gerçekleştiren banka aktarılan tüm tutarın değerini ve eğer varsa yenileme maliyetini sermayeden düşer. Bu uygulama, 2. ödeme etkin olarak gerçekleştirilene kadar yapılır.

²³⁶ İki ödemenin yapıldığı tarihler her bir ödemenin yapıldığı zaman dilimine göre aynıysa aynı gün içinde ödenecekleri addedilir. Örneğin Tokyo'daki bir banka X gününde (Japon Standart Zamanı) Yen aktarımı yapar ve bunun karşılığında X günü (ABD Doğu Standart zamanı) içinde Çip ile Amerikan Doları alırsa ödemenin aynı tarihte gerçekleştirildiği kabul edilir.

EK 4 - Karşı Taraf Kredi Riskinin Ele Alınışı ve Çapraz Ürün Netleştirilmesi

1. Bu kural, bu Düzenleme²³¹ altında karşı taraf kredi riskine(KTKR) sahip araçlar için Temerrüt Halinde Kayıp(TT) veya risk tutarını tahmin edilmesinde müsaade edilecek yöntemleri belirler. Bankalar burada belirlenen gereklilikleri ve kriterleri karşılayan bir içsel modelleme yöntemi kullanmak için denetim otoritesinden onay isteyebilirler. Alternatif olarak bankalar ayrıca standart metodu veya cari risk yöntemini de kullanabilirler.

I. Tanımlar ve Genel Terminoloji

2. Bu kısım, bu metin boyunca kullanılacak olan terimleri tanımlar.

A Genel terimler

- **Karşı Taraf Kredi Riski(KTKR)** bir işlemin muhatabı olan karşı tarafın, bu işlemin nakit akışında yer alan son ödemeden önce temerrüde düşme riskidir. Söz konusu işlemler veya işlemler grubunun pozitif bir ekonomik değere sahip olması durumunda ekonomik anlamda bir kayıp söz konusu olmaktadır.Kredi işlemlerinde kredi riski tek taraflı olmakta ve sadece krediyi kullandıran taraf üstlenmekte iken KTKR bu riskten farklı olarak, iki taraflı kayıp riski oluşturmakta işlemin piyasa değeri her iki taraf için de pozitif veya negatif olabilmektedir. Piyasa değeri belirsizdir ve ilgili piyasa faktörlerinin hareketiyle birlikte zaman içinde değişebilir.

B. İşlem Türleri

- **Uzun Takas İşlemleri** bir karşı tarafın bir menkul kıymeti, bir emtiayı, veya döviz miktarını, bir nakit ödeme, diğer finansal araçlar karşılığında teslim etmesini veya tam tersi işlemi gerektiren, teslim tarihi veya işlemin tamamlanma tarihi bu tür özel enstrümanlar için piyasa standartlarının en düşüğünden daha fazla ve bankanın bu işleme başladığı günden beş iş günü sonrası bir surette belirlenen işlemlerdir.

Menkul Kıymet Fonlama İşlemleri(MKFI) işlemlerin değerinin piyasa değerlemesine bağlı olan ve genelde marj anlaşmasına tabi olan repo, ters repo, menkul kıymet ödünç ve marjlı borç verme işlemleridir.

- **Marjlı Borç Verme İşlemleri** bir bankanın menkul kıymetlerin satın alınması, satılması, taşınması veya alım satımı ile ilgili olarak kredi verdiği işlemlerdir. Marjlı borç verme işlemleri menkul kıymetler ile teminatlandırılmış diğer kredileri içermez. Marjlı borç verme işlemlerinde genellikle kredi, kredi tutarından daha büyük değere sahip menkul kıymetler tarafından teminatlandırılır.

²³¹ Mevcut dokümanda “temerrüt halinde kayıp” ve “kayıp miktarı” terimleri, İDD yöntemi ve standart yöntem altında kayıpların ölçümünü belirlemek için kullanılır.

C. Netleştirme Grubu, Finansal Koruma Grubu ve ilgili terimler

Netleştirme Grubu, hukuki bağlayıcılığı olan iki taraflı bir netleştirme sözleşmesine tabi olan ve netleştirmenin bu Ekin 96 (i) den 96(v)'e kadar olan paragraflarındaki hükümler, bu düzenlemenin kredi riski azaltımına ilişkin hükümleri veya bu ekin Karşılıklı Ürün Netleştirme Kuralları düzenleyici sermaye amaçları altında kabul edilentek bir karşı taraf ile olan bir işlemler bütünüdür. Hukuki bağlayıcılığı bulunan ve düzenleyici sermaye amaçları altında kabul edilen bir netleştirme anlaşmasına tabi olmayan her bir işlem bu kuralların uygulanmasında kendi netleştirme grubu olarak dikkate alınır

- **Risk Pozisyonu**, düzenleyici süreçte KTKR standart yöntem(Ekte belirtilen) çerçevesinde bir işleme tayin edilen bir risk sayısıdır.

Finansal Koruma Grubu, Net pozisyonu KTKR standart yöntem çerçevesinde kayıp miktarını veya TT'yı belirlenmesinde kullanılan tek bir netleştirme grubundaki işlemlerden kaynaklanan risk pozisyonu grubudur.

- **Marj Sözleşmesi** bir tarafın diğer tarafa ikinci tarafın birinci taraftaki riski önceden belirlenen seviyeyi geçmesi durumunda teminat vermesi gereken sözleşmeye bağlı anlaşmalar veya sözleşme hükümleridir.
- **Marj Eşiği**, bir tarafın teminat talep etme hakkına sahip olacağı en büyük risk tutarıdır.
- **Riskin Marj Dönemi**, temerrüde düşen bir karşı taraf ile yapılan bir netleştirme anlaşmasında teminatın son takas yapıldığı tarihten söz konusu karşı tarafın risklerinin kapatıldığı ve bunun sonucunda ortaya çıkan piyasa riskine ilişkin yeniden finansal koruma sağlandığı tarihe olan dönemdir.
- **İçsel Model Yöntemi Kapsamında Efektif Vade** bir yıldan daha büyük vadeye sahip bir netleştirme grubu için netleştirme grubunda yer alan işlemlerin vadesi boyunca beklenen risk tutarı toplamının risksiz getiri oranı ile iskonto edilmesi ile bulunan tutar ile netleştirme grubunun bir yıl içindeki beklenen risk tutarı toplamının risksiz getiri oranı ile iskonto edilmesi ile bulunan tutarın birbirine oranıdır. Efektif vade döndürme riskini yansıtmak için beklenen risk tutarını bir yıldan daha az tahmin süresi için efektif risk tutarı ile değiştirmek suratiyle uyarlanabilir. Formül paragraf 38'de verilmektedir.
- **Karşılıklı Ürün Netleştirmesi**, bu Ekte belirtilen Karşılıklı Ürün Netleştirmesi Kurallarına uygun olarak aynı netleştirme grubu içine farklı ürün kategorilerinde yer alan işlemlerin dahil edilmesini ifade eder.
- **Cari Piyasa Değeri(CPD)** bir karşı taraf ile bulunan netleştirme grubu içindeki işlemler portföyünün net piyasa değerine tekabül eder. Hem pozitif hem de negatif piyasa değerleri CPD hesaplamasında kullanılmaktadır

D. Dağılımlar

- **Piyasa Değerlerinin Dağılımı**, hali hazırdaki zamana kadar işlemlerin gerçekleşmiş piyasa değeri veri iken gelecekteki bir tarih (tahmin zamanı) için bir netleştirme grubunda yer alan işlemlerin net piyasa değerlerinin olasılık dağılımının tahminidir.
- **Risk Tutarı Dağılımı**, sıfıra eşit negatif net piyasa değerlerinin tahmin örneklerinin kurulmasıyla elde edilen piyasa değerlerinin olasılık dağılımının tahminidir.(Bu şu gerçeği nazarı dikkate almaktadır ki banka karşı tarafa borçlandığı zaman karşı tarafa karşı risk taşımamaktadır.)
- **Risksiz Dağılım**; dağılımın, örtük volatiliteler gibi örtük piyasa değerlerinin kullanılarak hesaplandığı gelecek bir zaman periyoduna ilişkin risk tutarlarının veya piyasa değerlerinin dağılımıdır.
- **Gerçek Dağılım**; dağılımın, geçmiş fiyatların veya oran değişikliklerinin kullanılarak hesaplandığı volatiliteler gibi tarihi veya gerçekleşmiş değerlerin kullanılarak hesaplandığı gelecek bir zaman periyodundaki risk tutarlarının veya piyasa değerlerinin bir dağılımıdır.

E. Risk Tutarı Ölçümleri ve Düzeltmeleri

Cari Risk Tutarı, sıfır veya bir netleştirme grubundaki işlemlerin piyasa değerinde karşı tarafın temerrüde düşmesi durumunda -kurtarma oranının sıfır olduğu kabul edilerek- meydana gelecek kayıptan büyük olanıdır.Cari risk tutarı genelde Yenileme Maliyeti olarak ifade edilir.

- **Zirve Risk Tutarı**, netleştirme grubu içindeki en uzun işlemin vade tarihinden önceki belirli bir gelecek tarihteki kayıpların dağılımının yüksek bir yüzde dilimidir(genelde %95 veya %99). Bir zirve risk tutarı genelde netleştirme grubu içindeki işlemlerin en uzun vade tarihine kadar olan birçok gelecek tarih için oluşturulur.
- **Beklenen Risk Tutarı** netleştirme grubu içindeki en uzun vadeli işlemten önceki belirli bir gelecek tarihlere ilişkin risk tutarlarının dağılımının ortalamasıdır. Beklenen risk tutarı genelde netleştirme grubu içindeki işlemlerin en uzun vade tarihine kadarki birçok gelecek tarih için oluşturulur.
- **Efektif Beklenen Risk tutarı** belirli bir tarihte hesaplanır ve bu tarihte veya herhangi bir önceki tarihte meydana gelen maksimum beklenen risk tutarıdır. Alternatif olarak belirli bir tarih için bu tarihteki beklenen kaybın büyüğü olarak veya önceki tarihteki efektif risk tutarı olarak tanımlanabilir. Gerçekte Efektif Beklenen Risk Tutarı zaman içinde azalmaması için sınırlandırılan Beklenen Risk Tutarıdır.
- **Beklenen Pozitif Risk Tutarı(BPRT)** ağırlıkların, münferit bir beklenen risk tutarının tüm zaman aralığını temsil ettiği bir oran olarak alındığı,

beklenen risk tutarlarının zamana göre ağırlıklı ortalamasıdır. Minimum sermaye yükümlülüğünü hesaplarken ortalama ilk yıl üzerinden veya eğer netleştirme grubu içindeki tüm sözleşmelerin vadesi bir yıldan önceyse, netleştirme grubu içindeki en uzun vadeli sözleşmenin zaman periyodu üzerinden kabul edilir.

- **Efektif Beklenen Pozitif Risk Tutarı(Efektif BPRT)** ilk bir yıl üzerindeki efektif beklenen risk tutarlarının zamanı üzerinden veya netleştirme grubu içindeki tüm sözleşmelerin vadesi bir yıldan az ise, ağırlıkların, münferit bir beklenen risk tutarının tüm zaman aralığını temsil ettiği bir oran olarak alındığı bir netleştirme grubu içindeki en uzun vadeli sözleşmenin zaman periyodu üzerinden ağırlıklı ortalamasıdır.
- **Kredi Değerleme Düzeltmesi** bir karşı tarafla olan alım satım portföyünün piyasadaki ortalama değerlerine göre değerlemesine yapılan bir düzeltmedir. Bu düzeltme, bir karşı tarafla olan sözleşmeden doğan anlaşmaların gerçekleştirilmesindeki herhangi bir aksaklıktan doğan kredi riskinin piyasa değerini yansıtır. Bu düzeltme karşı tarafın kredi riskinin piyasa değerini yansıtabilir veya hem bankanın hem de karşı tarafın kredi riskinin piyasa değerini yansıtabilir.
- **Tek Taraflı Kredi Değerleme Düzeltmesi** karşı tarafın kredi riskinin piyasa değerini firmaya yansıtan fakat bankanın kredi riskinin piyasa değerini karşı tarafa yansıtmayan bir kredi değerlendirme düzeltmesidir

F. KTKR bağlantılı riskler

- **Döndürme riski** bir karşı tarafla olan gelecekteki işlemlerin sürekli olması beklendiğinde beklenen pozitif risk tutarının olduğundan düşük gösterildiği miktardır, fakat gelecekteki işlemler tarafından oluşturulan ilave risk tutarı beklenen pozitif risk tutarının hesaplanmasına dahil edilmez.
- **Genel Ters Yön Riski** karşı tarafların temerrüt olasılığı ile genel piyasa risk faktörleri arasında pozitif korelasyon bulunduğu ortaya çıkar.
- **Spesifik Ters Yön Riski** belirli bir karşı tarafa olan risk tutarı ile, karşı tarafla olan işlemlerin doğasından dolayı karşı tarafın temerrüt olasılığı arasında pozitif olarak korelasyon olduğunda ortaya çıkar.

II. Uygulamanın kapsamı

3. Bu ekte belirtilen, kredi riski için standart yaklaşım altında maruz kalınan risk tutarını hesaplamak veya kredi riskine içsel derecelendirme yöntemi(İDY) altında TT'yı hesaplamak için kullanılan yöntemler Menkul Kıymet Fonlama İşlemleri(MKFİ) veya Tezgah Üstü Türevlere de uygulanabilir.

4. Bu tür araçlar genellikle aşağıdaki özellikleri taşırlar:

- İşlemler bir cari risk tutarı veya piyasa değeri oluştururlar
 - İşlemler piyasa değişkenlerine bağlı olarak, rassal bir gelecek piyasa değerine sahiptir.
 - İşlemler bir ödeme takası veya ödemeye karşı bir finansal araç (emtia da dahil) takasını oluşturur
 - Kendisine karşı tek bir temerrüt olasılığı belirlenebilen²³², belirlenmiş bir karşı taraf ile girilen işlemlerdir.
5. İşlemlerin bahsedilmesi gereken diğer yaygın özellikleri şunlar olabilir:
- Teminat risk tutarını azaltmak için kullanılabilir ve bazı işlemlerin doğasında vardır.
 - İşlemlerin amacı çoğunlukla kısa vadeli fonlamadır, şöyle ki, işlemler genellikle fonlama işi çerçevesinde bir varlığın bir değeri (nakit veya menkul kıymet) ile kısa bir zaman dilimi için değiş tokuşunu içerir. İşlemlerin iki bacağı ayrı kararların ürünü değildir ve belirlenmiş bir amacı gerçekleştirmek için bölünmez bir bütün oluşturur.
 - Netleştirme, riski azaltmak için kullanılabilir.
 - Pozisyonlar piyasa değişkenlerine göre sıklıkla (genellikle günlük olarak) değerlendirilir.
 - Yeniden marj belirleme kullanılabilir.

6. Karşı taraf kredi riski için, riske maruz tutarın sıfır olarak belirlenmesi, bir merkezi tarafla (örneğin bir takas odası) yapılan türev anlaşmalar veya MKFİ için geçerlidir. Bu, merkezi bir tarafca reddedilen türev anlaşmalar veya MKFİ'ler için geçerli olamaz. Ayrıca, sıfır riske maruz risk tutarı, bankaların merkezi karşı tarafla yaptığı türev işlemler, MKFİ'ler veya bankanın merkezi karşı taraf ile olan spot işlemlerden kaynaklanan kredi riski için belirlenebilir. Bu istisna özellikle merkezi karşı tarafa verilen takas mevduattan ve teminattan kaynaklanan kredi riski tutarlarına tanınabilir. Merkezi karşı taraf, bir ya da birkaç finansal piyasada alınıp satılan kontratlar için karşı taraflar arasında arabuluculuk yapan, yasal olarak her alıcı için bir satıcı, her satıcı için bir alıcı kabul edilen bir kuruluştur. Yukarıdaki istisnaları kullanmak için, Merkezi karşı taraf, yaptığı anlaşmalardaki tüm katılımcılarla olan KTKR tutarlarını bir koruma sağlama yoluyla günlük bazda bütünüyle teminatlandırılmalıdır. Merkezi karşı taraf tarafından banka nezdinde

²³² Temerrüt ihtimalinin bir havuz için belirlendiği işlemler KTKR' nin bu uygulamasında dahil edilmez.

bir emanet olarak tutulan aktifler, KTKR'ye maruz tutar için bir sermaye yükümlülüğüne tabi olmayacaktır.

7. Bu Ekte belirtilen 3 metodun hepsine göre, bir banka, bankacılık portföyünde yer alan riaklerine veya karşı taraf kredi risklerine karşılık kredi türevi koruması satın aldığıında, hedge koruma sağlanan tutar için kredi türevlerinin dikkate alınmasına ilişkin kriterler ve genel kurallar yani ikame veya gerekli olduğunda çifte temerrüt kuralları çerçevesinde sermaye yükümlülüğü belirler. Bu kurallar uygulandığında, bu tip araçlardan kaynaklanan karşı taraf kredi riski için risk tutarı veya TT tutarı sıfırdır.

8. Banka tarafından sağlanan garanti çerçevesine tabi olan ve bütün nominal tutarı için kredi riski sermaye yükümlülüğü gerektiren bankacılık portföyündeki satılan kredi temerrüt türevleri için risk tutarı veya TT tutarı sıfırdır.

9. Bu Ekte belirtilen 3 metoda göre, bir karşı taraf için riske maruz tutar ya da TT, o karşı tarafla olan her bir netleştirme grubu için hesaplanan riske maruz miktar ve TT'ların toplamıdır.

III. Karşılıklı-Ürün netleştirme kuralları²³³

10. KTKR'ye maruz pozisyonlarını içsel model yöntemi kullanarak hesaplamak için onay alan bankalar, Karşılıklı-Ürün Netleştirme Düzenlemesi(aşağıda tarif edildiği gibi) için aşağıdaki yasal ve operasyonel kriterleri sağlayan ve yasal olarak geçerli olan iki taraflı netleştirme anlaşmasına tabi MFİ ler ya da hem MFİ ler hem de tezgahüstü türevleri bir netleştirme grubu içine dahil edebilirler. Banka, ayrıca bir Karşılıklı-Ürün Netleştirme Düzenlemesinin kabulü amacıyla, denetim otoritesi tarafından belirlenen herhangi bir ön onay ya da diğer prosedürel yükümlülükleri de yerine getirmelidir.

²³³ bu Çapraz-Ürün Netleştirme kuralları İMY altında düzenleyici asgari sermayenin hesaplanması amacıyla özellikle MFİ ler üzerindeki netleştirmeye ya da hem MFİ ler hem de tezgahüstü türevler üzerindeki netleştirmeye uygulanır. Bu kurallar, değiştirilen şekliyle 1988 Uzlaşısı yada bu Düzenleme altında tezgahüstü türevler, repo-türü işlemler ve marjlı borç verme işlemlerine ilişkin netleştirmenin kabulü için uygulanan kuralları revize etmez ya da onların yerine geçmez. İMYveya diğer ilgili yöntemler altındaki asgari düzenleyici sermaye yükümlülüğü amacıyla yapılan netleştirmenin kabulü amacıyla, 1988 uzlaşısı ve bu Düzenlemede belirlenen kurallar uygulanmaya devam eder.

Yasal Kriterler

11. Banka tek bir yasal yükümlülük yaratan ve bütün iki taraflı çerçeve anlaşmaları ve işlemleri (“Karşılıklı-Ürün Netleştirme Düzenlemesi”) kapsayan yazılı, iki taraflı bir netleştirme anlaşması yürütmüş olması ve bu çerçevede karşı tarafın temerrüt, iflas, tasfiye veya diğer koşullar neticesinde yükümlülüğünü yerine getirmemesi durumunda, sadece (i) dahil olan bütün münferit işlemlerden kaynaklanan kapanış değerlerinin ve (ii) dahil olan bütün münferit işlemlerin piyasa fiyatı ile değerlendirilmiş değerlerinin (Karşılıklı Ürün Net Tutarı) pozitif veya negatif net toplamı tahsil etmeye yetkili veya ödemeye yükümlü olması.

12. Bankanın, yasal bir uyuşmazlıkta, ilgili mahkemelerin veya idari otoritelerin ilgili ülke mevzuatı uyarınca Karşılıklı-Ürün Netleştirme Düzenlemesi kapsamında firmanın risk tutarını Karşılıklı Ürün Net Tutarı olarak belirleyeceğini yüksek bir ihtimal olarak öngören yazılı ve gerekçeli hukuki görüşe sahip olması gerekir. Bu sonuca varılmasında, hukuki görüşlerin Karşılıklı-Ürün Netleştirme Düzenlemesinin bütün şartlarıyla geçerli ve bağlayıcı olduğuna ve Karşılıklı-Ürün Netleştirme Düzenlemesinin yapılan herhangi bir iki taraflı çerçeve anlaşmasının önemli hükümleri üzerinde etkili olduğuna atıf yapılması gereklidir.

- “Bütün ilgili ülke mevzuatı” şu kanunları içermelidir: (i) karşı tarafın faaliyet gösterdiği ülkenin mevzuatı ve daha sonra karşı tarafın yabancı şubesi işleme dahil edilmişse şubenin yerleşik olduğu ülke mevzuatı (ii) münferit işlemlerin tabi olduğu kanun mevzuatı ve (iii) netleştirmenin bağlayıcılığı için gerekli herhangi sözleşme veya anlaşmanın tabi olduğu mevzuat.
- Hukuki görüş genel olarak firmanın yerleşik olduğu ülkedeki yasal çevreler veya iligi tüm hususları gerekçeliolarak ele alan bir hukuki anlaşma tarafından kabul görmelidir.

13. Banka, bir işlemi bir netleştirme grubuna dahil etmeden önce, işlemin yukarıdaki kriterleri sağlayan yasal hükümlerce kapsandığını doğrulayan iç prosedürlere sahiptir.

14. Banka, ilgili kanundaki olası değişiklikler ışığında Karşılıklı Ürün Netleştirme Düzenlemesinin sürekli yasal bağlayıcılığını sağlamak amacıyla gerekli olduğunda hukuki görüşleri güncellemeyi üstlenir.

15. Karşılıklı Ürün Netleştirme Düzenlemesi temerrüte düşmeyen karşı tarafın net olarak alacaklı olsa bile temerrüt halindeki tarafa yalnızca sınırlı ödemeler yapmasına ya da hiç ödeme yapmamasına izin veren bir hükümleri içeremez.

16. Karşılıklı Ürün Netleştirme Düzenlemesine dahil olan her bir iki taraflı çerçeve sözleşme ve işlem, (i) bu ekin 96(i)-96(v) paragraflarındaki türev sözleşmelerin iki taraflı netleştirilmesi veya (ii) bu düzenleme Kısım II.D, Bölüm 2’deki kredi riski azaltma tekniklerinin kabul görmesi için uygulanacak yasal zorunlulukları karşılamalıdır.

17. Banka kendi dosyalarındaki gerekli bütün dökümanları muhafaza eder ve gerektiğinde sunar.

Operasyonel Kriterler

18. Denetim otoritesi, bir Karşılıklı Ürün Netleştirme Düzenlemesinin firmanın bir karşı tarafa karşı üstlendiği toplam kredi riskinin ölçülmesinde bir etken olduğundan ve bankanın kendi karşı taraf kredi riskini bu bazda yönettiğinden emin olmalıdır.

19. Karşılıklı Ürün Netleştirme Düzenlemesinin kapsadığı ürünler üzerindeki tek bir yasal risk tutarına ulaşmak için her bir karşı tarafa ilişkin kredi riski toplanır. Bu toplam kredi limitinde ve ekonomik sermaye işleminde etken olmalıdır.

IV. TT tahmininde bir içsel model yönteminin kullanılmasına ilişkin onay

20. Asgari sermaye yükümlülüğü hedefleri açısından risk tutarı veya TT'yi ölçmek için bir içsel model kullanacak bir banka (münferit yasal kuruluş veya grup) denetim otoritesinden onay almalıdır. İçsel model yöntemi, kredi riski için İDY yaklaşımını benimseyen ve kredi riskine maruz pozisyonların tümü için standart yaklaşımı kullanan bankalar tarafından kullanılabilir.. Banka bu ekin 5. kısmında belirtilen kriterlerin tümünü yerine getirmeli ve yöntemi, uzun takas işlemleri hariç olmak üzere karşı taraf kredi riskine tabi bütün pozisyonlara uygulamalıdır.

21. Bir banka, asgari sermaye hedefleri açısından risk tutarı veya TT belirlenmesinde KTKR ölçümünde içsel model yöntemini sadece tezgah üstü türevlere veya sadece MFI'lere ya da her ikisine uygulamaya netleştirmenin kabul edilmesi için yukarıda belirtilen gereklilere tabi olmak şartıyla belirleyebilir. Banka, büyüklük ve risk açısından önemsiz olanlar hariç olmak üzere bu kategori içinde bütün ilgili risk tutarları için söz konusu yöntemi uygulamalıdır. Bir banka, içsel model yönteminin ilk uygulaması sırasında, her bir faaliyet kısmı için standart yöntemi ya da cari risk tutarı yöntemini kullanabilir. Banka, bu işlem kategorisi için bütün önemli risk tutarlarının içsel model yöntemi altında dikkate alınacağını gösteren bir planı denetim otoritesine sunmalıdır.

22. Banka, içsel model yöntemini kullanmak için denetim otoritesinden izin almadığı bütün tezgahüstü işlemler ve uzun takas işlemleri için standart yöntemi veya cari risk tutarı yöntemini kullanmalıdır. Bir grup dahilinde, standart yöntemin ve cari risk tutarı yönteminin birlikte kullanımına sürekli bazda izin verilir. Standart yöntemin ve cari risk tutarı yönteminin yasal bir kuruluşta birlikte kullanımını yalnızca bu ekin 90. paragrafında belirtilen durumlarda izin verilebilir.

23. Uzun takas işlemlerinden kaynaklanan risk tutarları ve TT tezgahüstü türevler MFI'ler için kullanılan yöntem dikkate alınmaksızın bu belgede belirtilen 3 yöntemden herhangi biri kullanılarak belirlenir. İDYB kullanma onayı bulunan bankalar, uzun takas işlemleri için sermaye yükümlülüğünü hesaplarken, kredi

riski için bu Düzenlemede belirtilen standart yöntem altındaki risk ağırlıklarını, sürekli olarak ve pozisyonların önemine bakmaksızın uygulamayı tercih edebilirler.

24. Banka, içsel model yöntemini benimsemesinden sonra yukarıdaki kriterlere sürekli olarak uymalıdır. Bir banka, yalnızca istisnai durumlarda ve önemsiz tutardaki pozisyonlara ilişkin olarak pozisyonun tümü veya bir kısmı için cari risk tutarı yöntemi veya standart yöntemi uygulamaya dönebilir. Banka, daha az karmaşık olan metoda dönüşün, düzenleyici asgari sermaye kurallarının dolanılmasına neden olmayacağını kanıtlamalıdır.

V: İçsel Model Yöntemi: Risk Tutarının ölçülmesi ve asgari yükümlülükler

A. İçsel model yöntemi kapsamında risk tutarı veya TT

25. KTKR tutarı veya TT, bu ekin I. ve III. kısımlarında tarif edildiği gibi bir netleştirme grubu düzeyinde ölçülür. KTKR ölçülmesinde kullanılacak yeterlilikte bir içsel model, faiz oranları, döviz kurları vb. piyasa değişkenlerindeki değişimlere göre netleştirme grubunun piyasa değerinde değişimler için tahmini dağılımı belirlemelidir. Model, daha sonra piyasa değişkenlerinde değişimler veriyken ilerideki her bir tarihte netleştirme grubu için şirketin KTKR tutarını hesaplar. Model, marjlı işlem yapılan karşı taraflar için ilerideki teminat hareketlerini de yakalayabilir. Eğer teminat için içsel model yönetiminin gerektirdiği nicel, nitel ve verisel kriterler karşılanıyorsa, bankalar, uygun finansal teminatı bu Düzenlemenin 146. ve 703. paragraflarında belirtildiği gibi, netleştirme grubunu piyasa değerindeki değişimlere ilişkin tahmini dağılımlarında hesaba katabilirler.

26. Bir bankanın, risk tutarı veya TT'nin cari risk tutarı yöntemi ile hesaplanmasında teminat dikkate aldığı ölçüde kendi THK tahminlerinden sağladığı yararı kabul etmesine izin verilmeyecektir. Sonuç olarak, bankanın, başka bir benzer teminatsız işlemin THK'sını kullanması gerekecektir. Diğer bir ifadeyle bankanın, zaten TT'ye dahil edilen teminatı içermeyen bir THK kullanması gerekecektir.

27. İçsel Model Yöntemi altında bankanın tek bir model kullanmaya ihtiyacı yoktur. Aşağıdaki metin simülasyon modeli olarak bir içsel model tarif etmesine rağmen modelin belli bir biçimde olması gerekli değildir. Analitik modeller, -uzun takas işlemleri ve büyüklük ve risk olarak önemsiz pozisyonlar hariç olmak üzere, denetim otoritesinin incelemesine tabi oldukları, bu kısımdaki yükümlülüklerin hepsini karşıladıkları ve yukarıda belirtildiği üzere KTKR ile ilgili sermaye yükümlülüğüne tabi bütün önemli pozisyonlara uygulandığı ölçüde, kabul edilebilir.

28. Beklenen risk tutarı veya zirve risk tutarı ölçümleri, gerekli olduğunda leptokurtosis ("uç değerlerin frekansının yüksek olduğu")nin varlığını da içeren risk tutarlarının olası normal olmayan dağılımını yansıtacak risk tutarı dağılımı esas alınarak hesaplanmalıdır.

29. Bir içsel model kullanıldığında, risk tutarı veya TT, aşağıda verildiği gibi alfa ile Efektif BPRT'nin çarpımı şeklinde hesaplanır:

$$EAD = \alpha \times \text{Efektif BPRT} \quad (1)$$

30. Efektif BPRT("Beklenen Pozitif Risk Tutarı") beklenen risk tutarını(BRT_t), faiz oranları, döviz kurları vb. piyasa riski faktörlerinin olası gelecek değerleri esas alınarak gelecekte bir t zamanındaki ortalama risk tutarı olarak tahmin edilmesiyle hesaplanır. İçsel model BRT 'yi, t_1, t_2, t_3, \dots ²³⁴ ileriki tarihler serisi üzerinde tahmin eder. "Efektif BRT", tekrarlı olarak

$$\text{Efektif } BRT_{t_k} = \max(\text{Efektif } BRT_{t_{k-1}}, BRT_{t_k}) \quad (2)$$

Burada, içinde bulunulan zaman t_0 olarak ifade edildiğinde ve Efektif BRT_{t_0} bugünkü risk tutarına eşit olur

31. Bu bakımdan, "Efektif BPR", ilk bir yıl boyunca gelecekteki riske maruz pozisyon tutarının ortalama Efektif BRT'sidir. Netleştirme grubundaki bütün sözleşmeler 1 yıldan kısa vadeliyse, BPRT, netleştirme grubundaki bütün sözleşmelerin vadesi bitene kadar olan beklenen risk tutarının ortalamasıdır. Efektif BPRT, Efektif BRT'nin ağırlıklı ortalaması olarak hesaplanır:

$$\text{Efektif BPRT} = \sum_{k=1}^{\min(1 \text{ yil}, \text{vade})} \text{Efektif } BRT_{t_k} \times \Delta t_k \quad (3)$$

Burada $\Delta t_k = t_k - t_{k-1}$ ağırlıkları, gelecekteki risk tutarının, eşit zaman aralıklarında olmayan tarihlerde hesaplanmasını sağlar.

32. Alfa (α) 1.4'e denktir.

33. Denetim Otoriteleri bir firmanın KTKR tutarına bağlı olarak daha yüksek alfa kullanılmasını gerekli sayabilir. Bazı faktörler karşı tarafın alt kademelerini içine alan daha yüksek bir alfa gerektirebilir; özellikle de genel ters yön riskine maruz kalan yüksek risk tutarı, özellikle piyasa değerlerinin karşı taraflarile yüksek korelasyonu ve KTKR'nin diğer kuruluşa özgü özellikleri

B Alfa için İçsel Tahminler

34. Bankalar 1.2 taban değerine bağlı olarak alfanın içsel tahmin yöntemiyle hesaplanması için denetim otoritesi onayına başvurmak isteyebilirler, burada alfa karşı taraflar bazında karşı taraf risk tutarının tam simülasyonundan kaynaklanan ekonomik sermaye (pay) ve BPRT'ye bağlı tabanlı ekonomik sermayenin (payda) oranına eşittir, bu hesaplamada karşı tarafların bazı operasyonel kriterlere uyduğu

²³⁴ Teoride, beklentiler risksiz dağılıma değil, gelecekteki risk tutarının gerçek olasılık dağılımına göre alınmalıdır. Denetim otoriteleri, uygulamaya yönelik etmenlerin, risksiz dağılımı kullanmayı daha uygun hale getirebileceğini kabul ederler. Sonuç olarak denetim otoriteleri, hangi tahmin dağılımı çeşidinin kullanılacağı konusunda şart koşamazlar.

varsayılır. Uygun bankalar BPRT'nin içsel tahmini için operasyonel kriterleri taşımaları ve içsel alfa tahminlerinin pay kısmında işlemlerin veya portföylerin piyasa değerlerinin karşı taraflar arasında dağılımının stokastik bağımlılığına ilişkin önemli kaynakları ifade etmesi gerekmektedir. (örneğin karşı taraflar arasında temerrüt korelasyonu ve piyasa riski ile temerrüt olayı arasındaki korelasyon)

35. Paydada kredi miktarı sabitlenmiş gibi varsayılarak BPRT kullanılmalıdır.

36. Bankalar bu amaçla alfanın pay ve paydasının modelleme metodolojisine, parametre tanımlamalarına ve portföy bileşimine bağlı olarak tutarlı bir biçimde hesaplandığını garanti etmelidir. Yöntemin kullanımı firmanın içsel ekonomik sermaye yaklaşımına dayandırılmalı, sağlam belgelendirilmeli ve bağımsız bir birim tarafından validasyona tabi olmalıdır. Ayrıca, bankalar en azından üçer aylık bazda ve portföy bileşimi zamana göre değiştiğinde daha sık olarak kendi tahminlerini gözden geçirmelidirler. Bankalar model riskini değerlendirmelidirler.

37. Uygun olduğunda, piyasa ve kredi riskinin birlikte simulasyonunda kullanılan piyasa riski faktörlerinin volatiliteleri ve korelasyonları kredi riski faktörü ile ilişkilendirilmelidir, böylelikle ekonomik gerilemede volatiliteler ve korelasyonlardaki potansiyel büyümeler modele yansıtılır.

C Vade

38. Eğer netleştirme grubunda yer alan en uzun vadeli sözleşmenin vadesi 1 yıldan uzunsa, bu düzenlemenin 320. paragrafında belirtilen efektif vade formülü aşağıdaki formülle değiştirilir:

$$V = \frac{\sum_{k=1}^{t_k \leq 1 \text{ yu}} \text{efektifBRT}_k \times \Delta t_k \times ri_k + \sum_{k=1}^{\text{vade}} \text{BRT}_k \times \Delta t_k \times ri_k}{\sum_{k=1}^{t_k \leq 1 \text{ yu}} \text{efektifBRT}_k \times \Delta t_k \times ri_k}$$

Burada ri_k gelecekteki t_k zaman periyodu ve yukarıda tanımlanan öteki semboller için risksiz iskonto faktörüdür. Ticari kredilere yapılan uygulama benzer olarak V 5 yıllık bir tavan değere sahiptir.²⁴¹

39. İçindeki bütün sözleşmelerin orijinal vadesi bir yıldan az olan netleştirme grubu için, paragraf 20'de belirtilen efektif vade formülü değişmez ve paragraf 321 ve 323 de belirtilen kısa vadeli risk tutarları istisna olmak üzere 1 yıllık taban değer uygulanır.

²⁴¹ Kavramsal olarak, V karşı taraf risk tutarının efektif kredi durasyonuna eşittir. Tek taraflı kredi değerlendirme ayarlamasını hesaplamak için içsel model kullanan bir banka denetim otoritesinin onayına bağlı olarak bu tip bir model tarafından tahmin edilen efektif kredi durasyonunu yukarıdaki formül yerine kullanabilir.

D. Marj Anlaşmaları

40. Marj anlaşmalarına konu netleştirme gruplarında, ilgili BRT tahminlerinde marjlama işleminin etkilerinin de dikkate alınması koşuluyla , içsel model vasıtasıyla hesaplanan BRT tahminleri denklem (2)'de doğrudan kullanılabilir. Söz konusu modeller marj anlaşması bulunmayan karşı taraflara ilişkin BPRT modellerinden daha karmaşık bir yapıdadır. Bu modeller, aşağıda belirtildiği gibi, onaylama aşamasından önce denetim otoritesi tarafından daha sıkı bir inceleme sürecine tabi tutulur.

41. Bankalar, marj anlaşması içeren BPRT modellemesinde olduğu kadar gelişmiş tekniklere dayanılamasa da marj anlaşması bulunan karşı taraflar (marginated counterparties) için aşağıdaki yöntemi kullanarak marj anlaşmaları dışında da BPRT'yi modelleyebilir. Söz konusu yöntem efektif BPRT yönteminin basit ve ihtiyatlı bir ikamesidir. Yöntem marj anlaşması bulunan karşı taraflar için efektif BPRT'yi aşağıdakilerden düşük olanına eşitler;

- Marj anlaşmasında belirtilen eşik değer (pozitif olması halinde) ile marj anlaşması süresinde ortaya çıkabilecek artışları yansıtacak ek tutar toplamı. Ek tutar, cari risk tutarı sıfır kabul edilerek marj anlaşması süresince netleştirme grubuna ilişkin risk tutarındaki beklenen artıştır.²⁴² Denetim otorisince yapılacak incelemeler açısından, marj anlaşması süresince geçerli olmak üzere, günlük marjlama/yeniden değerlemeye tabi ve sadece repo türü işlemlerden oluşan netleştirme grupları için 5 iş günü ve diğer tüm netleştirme grupları için 10 iş günü olan bir taban söz konusu olacaktır.

- Marj anlaşması dışında efektif BPRT.

E. Model Validasyonu

42. Karşı taraf kredi riski piyasa değişkenlerindeki hareketlerden kaynaklanması nedeniyle, , BPRT modelinin validasyonu piyasa riski ölçümünde kullanılan Risk Maruz Değer ile benzerdir. Bu nedenle, RMD modellerinin kullanımına ilişkin paragraf 718(LXXIV)'de yer alan nicel standartlar BPRT için de geçerli olacaktır. Ancak, bir BPRT modelinin onaylanabilmesi için aşağıda belirtilen ek koşullara da uyum sağlanması gereklidir.

- Karşı taraf kredi riski açısından, faiz oranları, döviz kurları, hisse senedi fiyatları, emtia ve diğer piyasa riski faktörlerinin uzun bir zaman dilimi için tahmin edilmesi gereklidir. Piyasa riski faktörlerinin tahmin edilmesinde kullanılan modelin performansının uzun bir zaman dilimi için validasyonu gereklidir. Diğer taraftan, piyasa riskine ilişkin RMD oldukça kısa bir zaman dilimi için hesaplanır (genel olarak bir ila on gün).

²⁴² Bir diğer deyişle, cari risk tutarı sıfır kabul edildiğinde, marj anlaşması sonunda ek tutar BRT'ye eşit olacaktır. İşlemin hiçbir bölümü hesaplamalardan hariç tutulmayacağı için BRT ile efektif BRT arasında farklılık olmayacaktır.

- Belirli bir piyasa riski faktörleri setine uygulanan kötü durum senaryoları (shock scenarios) için karşı taraf kredi riskinin hesaplanılmasında kullanılan fiyatlandırma modelleri, model validasyon sürecinde test edilmelidir. Söz konusu fiyatlandırma modelleri, görece olarak oldukça kısa sayılabilecek bir zaman dilimi esas alınarak hesaplanan RMD modellerinden farklı olabilir. Opsiyonlara ilişkin fiyatlandırma modelleri, piyasa riski faktörlerine kıyasen opsiyon değerinin doğrusal olmadığını da dikkate almalıdır.
- BPRT modelleri, netleştirme grupları bazında risklerin toplulaştırılması amacıyla işleme özgü bilgileri de içermelidir. Bankalar, model içerisinde işlemlerin doğru netleştirme gruplarına dağıtıldığını doğrulamalıdır.
- BPRT modelleri, marj etkisini belirlemek için işleme özgü bilgileri de içermelidir. Model, cari marj tutarı ile gelecekte marj tutarında meydana gelecek değişiklikleri dikkate almalıdır. Böyle bir model, marj anlaşmalarının yapısını (tek veya çift yönlü), marj çağrılarının sıklığını, riskin marj periyodunu, bankanın mutabık kalacağı marj dışı işlem tutarına ilişkin eşik değeri ve asgari transfer miktarını açıklamalıdır. Böyle bir modelin, piyasa değerine göre değerlendirilmesinde teminatın değerinde meydana gelecek değişiklikleri modellemesi ya da bu Düzenlemenin teminatlara ilişkin kurallarını esas alması gereklidir.

43. Temsili karşı taraf kredi riski pozisyonları üzerinde yapılacak statik, tarihsel geriye dönük testler model validasyon sürecinin bir parçası olmalıdır. Denetim otoritesinin yönlendirmesiyle, söz konusu geriye dönük testlerin belli sayıda temsili karşı taraf kredi riski pozisyonu için belirli aralıklarla yapılması gereklidir (gerçek veya varsayımsal). Temsili portföyler, bankanın karşı karşıya olduğu korelasyonlar ve önemli risk faktörü duyarlılıkları dikkate alınarak belirlenmelidir.

44. Belirli bir tarih başlangıç kabul edilmek üzere, BPRT modelleri için yapılacak geriye dönük testlerde; farklı zaman dilimleri için her bir portföyün risk tutarının olasılık dağılımlarının tahmin edilmesine yönelik içsel modeller kullanılır. Piyasa riski faktörü hareketlerine ilişkin tarihsel verilerin kullanılmasında, geriye dönük testler portföy bileşiminde değişiklik olmadığı varsayımı altında her bir portföy için tüm zaman dilimlerinde gerçekleşebilecek fiili tutarları hesaplar. Gerçekleşen tutarlar çeşitli zaman dilimlerine ilişkin modelin tahmin ettiği dağılımlarla karşılaştırılır. Yukarıdaki işlem, geçmişteki bir çok tarih için, geniş bir piyasa faktörü setini kapsayan veriler esasında tekrarlanmalıdır (örneğin; piyasa göstergelerinde önemli değişiklikler yaşandığı dönemler, durgunluk ve volatilité dönemleri). Gerçekleşen tutarlar ve modelin tahminleri arasında önemli farklılıklar bulunması; modelle ilgili bir problemi ya da denetim otoritesinin bankadan veri setini düzeltmesini istemesini gerektiren bir durumu gösterebilir. Bu hallerde, denetim otoritesi, bankadan özkaynaklarını artırmasını isteyebilir. RMD modelleri için Paragraf 718 (LXXIV)(b) ve 718(XCVIII)'de yer alan geriye dönük test uygulama ve belirli bir istatistikî test tipi kullanma zorunluluğu, BPRT modelleri için geçerli değildir.

45. İçsel model yaklaşımında denetim otoritesinin onayına tabi olmak üzere, denklem (1)'de alfa ile efektif BPRT çarpımı yerine, her bir karşı taraf için efektif BPRT'den daha ihtiyatlı (örneğin, ortalama risk tutarından ziyade en yüksek risk tutarına dayanan) bir ölçüm kullanılabilir. Göreli ihtiyatlılığın derecesi, denetim otoritesi tarafından başlangıçta yapılacak olan onay ve dönemsel validasyona dayanacaktır.

46. Bir BPRT veya RMD modeli kullanan bankalar yukarıda yer alan validasyon gereksinimlerini karşılamalıdır (bu Düzenlemenin 178 ila 181 inci paragraflarda belirtildiği gibi).

F. BPRT modellerine ilişkin operasyonel gereksinimler

47. Sermaye yeterliliği kapsamında KKR'ye ilişkin BPRT'nin tahmininde içsel model kullanılabilmesi için aşağıda belirtilen operasyonel gereksinimlerin karşılanması zorunludur. Bu gereksinimler, KKR yönetimine ilişkin nitel standartları, kullanım testi, stres testini, ters yön riskinin belirlenmesini ve içsel kontrolleri içerir.

KKR yönetimine ilişkin nitel standartlar

48. Bankalar, 49 ila 69 uncu paragraflarında yer alan operasyonel gereksinimlerin karşılanmasının yanı sıra 777(I) ila 777(XIV) paragraflarında belirtilenler de dahil olmak üzere KKR yönetimine ilişkin ihtiyatlı uygulamalara bağlı kalır.

Kullanım testi

49. Efektif BPRT'nin hesaplanmasında kullanılan ve içsel modelce üretilen risk tutarı dağılımları, bankanın günlük KKR yönetim süreci ile bütünleştirilmelidir. Örneğin, banka sermaye tahsisinde karşı taraf kredi limitlerinin belirlenmesi için dağılım tarafından üretilen en yüksek risk tutarını ya da BPRT'yi kullanabilir. Bu kapsamda, sermaye yeterliliği hesaplamalarında model kullanımı için onay verilebilmesi için, içsel modelin çıktılarının kredi onayı, KKR yönetimi, sermaye tahsisi ve kurumsal yönetim hususlarında belirleyici olması gereklidir. Sadece modellere ilişkin gereksinimlerin karşılanabilmesi için dizayn edilen ve/veya uygulanan modellere onay verilmesi mümkün değildir.

50. KKR tutarlarının dağılımının üretilmesinde kullanılan içsel modellerin sağlam dokümantasyona bağlanmış olması gereklidir. Bu kapsamda, bankanın onay başvurusundan önceki asgari bir yıl boyunca BPRT hesaplamasında kullanılan risk tutarları dağılımını içeren içsel modelin asgari gereksinimlerinin büyük ölçüde karşılandığını göstermesi gereklidir.

51. İçsel model yaklaşımı kullanan bankalarda, modelin başlangıç ve müteakip onayları da dahil, KKR yönetim sisteminin dizayn ve uygulamasından sorumlu bağımsız bir kontrol birimi bulunmalıdır. Bu birim, girdi bütünlüğünü kontrol

etmeli ve bankanın risk yönetim modelinin çıktılarına dayanan ve risk tutarı ölçümleri ile kredi ve işlem limitleri arasındaki ilişkilerin değerlendirmesini de kapsayan raporlar üretmeli ve analiz etmelidir. Bu birim, kredi ve işlem birimlerinden bağımsız ve yeterli personele sahip olmalıdır. Birim hazırlayacağı raporları doğrudan üst yönetime sunmalıdır. Bu birimin çalışmaları bankanın günlük kredi riski yönetim süreciyle bütünleştirilmelidir. Birimin çıktıları, bankanın kredi ve genel risk profiline ilişkin planlama, izleme ve kontrol süreçlerinin de önemli bir parçasıdır.

52. Risk tutarı dağılımlarının oluşturulmasında kullanılan içsel model, KKR'nin belirlenmesi, ölçümü, yönetimi, onaylanması ve raporlanmasını da içeren bir karşı taraf risk yönetim çerçevesinin bir parçasıdır²⁴³. Bu çerçeve, kredi limitlerinin kullanımının (karşı taraf risk risk tutarlarını diğer kredi riski tutarlarıyla toplulaştırarak) ölçümü ve ekonomik sermaye tahsisini içermelidir. Bankalar, BPRT'nin (gelecekteki risk tutarın ölçümü) yanı sıra cari risk tutarlarını (current exposure) da ölçmeli ve yönetmelidir. Uygun olması halinde, banka cari risk tutarını teminatın değerini dikkate alarak ve almaksızın ayrı ayrı belirlemelidir. Bankanın en yüksek risk tutarı ya da potansiyel gelecek risk tutarı gibi BPRT'nin hesaplanmasında kullanılan model tarafından üretilen risk tutarları dağılımı vasıtasıyla belirlenen diğer karşı taraf risk ölçütleri kullanması halinde kullanım testi kriterinin karşılanmış olduğu kabul edilecektir.

53. Beklenen risk tutarının (BRT) günlük bazda hesaplanması ve raporlanması zorunlu değildir. Ancak, bu sıklıkta hesaplama yapılmasına gerek olmadığı denetim otoritesine gösterildiği haller dışında, kullanım testi kriterinin karşılanmış olması için bankanın BRT'yi günlük bazda hesaplayabilecek sistem ve yeterliliğe sahip olması gereklidir. Bankanın gelecekteki nakit akışlarının zaman yapısı ve sözleşmelerin vadesini yansıtan bir zaman profili ve tahmin aralığı seçmesi gereklidir. Örneğin; bir banka BRT'yi risk tutarının büyüklüğü ve kompozisyonu dikkate alarak ilk on gün için günlük bazda, bir aya kadar haftalık bazda, onsekiz aya kadar aylık bazda ve beş yılın geçilmesi durumunda çeyrekler bazında hesaplayabilir.

54. Risk tutarlarının netleştirme grubu içindeki sözleşmelerin her birinin vadesi boyunca (sadece bir yıllık zaman aralığıyla sınırlanmaksızın) ölçülmesi, izlenmesi ve kontrol edilmesi gereklidir. Bankanın bir yıllık bir dönem sonunda artan risk tutarlarının belirlenmesi ve kontrol edilmesine ilişkin prosedürleri bulunmalıdır. Ayrıca risk tutarındaki tahmini artış bankanın içsel ekonomik sermaye modelinin girdisi olmalıdır.

²⁴³ Bu bölüm, Karşı Taraf Risk Yönetim Politika Grubunun "*Karşı taraf Risk Yönetim Uygulamalarının Geliştirilmesi* (Haziran, 1999) başlıklı dokümanı esas alınarak hazırlanmıştır. İlgili çalışmaya <http://www.mfainfo.org/washington/derivatives/Improving%20Counterparty%20risk.pdf> adresinden ulaşılabilir.

Stres Testi

55. Bankanın sermaye yeterliliği değerlendirmesi kapsamında kullanılacak güvenilir stres testi süreçlerine sahip olması gereklidir. Bu stres testi ölçümleri BPRT ölçümleriyle karşılaştırılmalı ve bankanın sermaye yeterliliği değerlendirme sürecinin bir parçası olarak görülmelidir. Stres testleri, gerçekleşmesi muhtel olayları ya da banka kredi riski açısından olumsuz sonuçlar doğurabilecek olası ekonomik değişiklikleri içermelidir. Kullanılabilecek senaryolar şunları kapsar; (i) ekonomik veya sektörel durgunluklar (ii) piyasa gelişmeleri (iii) likidite darlığı.

56. Bankanın stres testleri, karşı taraf risk tutarlarına ilişkin piyasa ve kredi riski faktörlerinin birlikte değişimini içeren senaryoları kapsamalıdır. Karşı taraf kredi riskine ilişkin stres testleri; yoğunlaşma riski (tek bir karşı taraf veya aynı risk grubuna dahil taraflar açısından), piyasa ve kredi riski arasındaki korelasyon riski (örneğin, piyasada meydana gelen önemli dalgalanmaların risk tutarını arttıracığı ve/veya kredi kalitesinde önemli bozulmalara neden olacağı karşı taraflar) ve karşı tarafın pozisyonlarını nakde çevirmesinin piyasada yaratacağı riskleri dikkate alınmalıdır. Bu tür stres testlerinde, piyasa hareketlerinin bankanın pozisyonları üzerindeki etkileri de dikkate alınmalıdır. Piyasa hareketlerinin bankanın pozisyonları üzerindeki etkileri, karşı taraf riski değerlendirmeleriyle birlikte ele alınmalıdır.

Ters yön riski

57. Bankalar, genel ters yön riskini artıran pozisyonları dikkatli biçimde değerlendirmelidir.

58. Bir karşı tarafın temerrüt olasılığının yüksek olması, gelecekteki risk tutarının da artmasına neden oluyorsa bankanın spesifik ters yön riskine maruz kaldığı değerlendirilir. Örneğin; kendi hisseleri üzerine satış opsiyonu yazan bir işletme, söz konusu opsiyonu alan taraf açısından spesifik ters yön riskine neden olur. Bankaların, alım-satım işleminin başlangıcından itibaren ters yön riskinin tanımlanması, izlenmesi ve kontrol edilmesine yönelik süreçlere sahip olmaları gereklidir.

Modelleme Sürecinin Bütünlüğü

59. Diğer operasyonel gereksinimler, model girdilerinin bütünlüğünün sağlanması açısından iç kontrol süreci üzerinde yoğunlaşır; özellikle işlem verileri, tarihsel piyasa verileri, hesaplamaların sıklığı ve BPRT'nin ölçümünde kullanılan değerleme modellerine ilişkin gereksinimler.

60. İç modeller işlem koşulları ve özelliklerini zamanında, tam ve ihtiyatlı bir biçimde yansıtmalıdır. Söz konusu koşullar sadece bunlarla sınırlı olmaksızın, sözleşmede belirtilen tutarları, vadesiyi, referans varlıkları, teminat eşiklerini, marj ve netleştirme anlaşmalarını içerir. İşlem koşul ve özelliklerinin resmi ve düzenli denetime tabi olması ve güvenli bir veri tabanında tutulması gerekir.

Netleştirme anlaşmalarının hukuki bağlayıcılığı, bunun hukuk birimi birimi personeli tarafından teyit edilmesine bağlıdır ve ilgili bilgilerin bağımsız bir birim tarafından veri tabanına girilmesi gereklidir. İşlem koşul ve özelliklerine ilişkin değişikliklerin bağımsız denetime tabi tutulması ve içsel model ile kaynak veri sistemi arasında işlem koşul ve özelliklerinin BPRT'ye doğru şekilde, en azından ihtiyatlı bir biçimde, yansıtıldığının kesintisiz olarak doğrulanmasına ilişkin süreçler bulunmalıdır.

61. İçsel model, cari risk tutarlarının hesaplanmasında cari piyasa verilerini kullanmalıdır. Volatilité ve korelasyon tahmininde asgari 3 yıllık tarihsel veri setinin kullanılması ve söz konusu veri setinin üç ayda bir veya piyasa koşullarının gerektirmesi halinde daha sık güncellemesi gerekir. Veriler; tam bir ekonomik devrede (business cycle) olduğu üzere tüm ekonomik durumları kapsamalıdır. İşlem biriminden bağımsız bir biriminin sağlanan fiyatları doğrulaması gereklidir. Veriler, iş kollarından bağımsız bir şekilde elde edilmeli, içsel modele zamanında ve tam olarak dahil edilmelidir. Ayrıca, verinin resmi ve periyodik denetime tabi güvenli bir veri tabanında tutulması gerekir. Bankaların, verileri hatalardan ve/veya normal olmayan gözlemlerden arındırmak için gelişmiş bir veri bütünlüğü sürecine sahip olmaları gereklidir. İçsel modellerin temsili piyasa verilerine dayanması durumunda, örneğin 3 yıldan kısa süreli veri setinin bulunduğu yeni ürünlerde, uygun olan temsili değerler dahili politikalarla belirlenmeli ve banka olumsuz piyasa hareketleri söz konusu olduğunda bu değerlerin referans riskleri (underlying risk) ihtiyatlı bir şekilde temsil ettiğini göstermelidir. İçsel modelin netleştirme gruplarının piyasa hareketlerinden kaynaklanan fiyat değişikliklerinin teminatlar üzerindeki etkilerini içermesi halinde, bankanın teminatın volatilitésini modellemek için yeterli tarihsel veriye sahip olması gereklidir.

62. BPRT modeli (ve modeldeki değişikliklerin) içsel model validasyon sürecine tabi tutulması gereklidir. Sürecin, bankanın politika ve prosedürlerinde açıkça yer alması gereklidir. Validasyon süreci model bütünlüğünün sağlanması için gerekli olan testleri ve varsayımların geçerliliğinin ihlal edildiği ve/veya BPRT'nin olduğundan daha düşük tahmin edilmesine neden olabilecek koşulları ortaya koymalıdır. Validasyon süreci BPRT modelinin kapsamlılığının gözden geçirilmesini içermelidir, örneğin; BPRT modelinin önemli düzeyde karşı taraf riskine neden olan tüm ürünleri kapsayıp kapsamadığı gibi.

63. BPRT tahmini için dolayısıyla KKR sermaye yükümlülüğü doğuran pozisyonlara ilişkin risk tutarı ya da TT tahmininde içsel model kullanılması , denetim otoritesinin açık onayına tabidir. Önemli düzeyde uluslararası faaliyette bulunan bankalar söz konusu olduğunda merkez ülke ve ev sahibi ülke denetim otoriteleri onaylama sürecinin etkinliği açısından işbirliği yapacaktır.

64. Komite, bu Düzenlemede ve önceki dokümanlarda riskin belirli parametrelerinin tahmininde kullanılan içsel model kullanımı ve asgari sermaye yükümlülüğünün tespitine ilişkin rehberlere yer vermiştir.. Denetim otoriteleri, BPRT'nin tahmininde içsel modellerin kullanımı için başvuran bankaların risk yönetimi sisteminin bütünlüğü, operasyonel fonksiyonları ve kontrol

fonksiyonlarını yerine getiren personelin yeterliliği, modellerin doğruluğu ve dahili süreçlere ilişkin ihtiyatlı iç kontroller gibi kriterleri sağlamalarını isteyecektir. Örneğin, BPRT'nin tahmininde içsel modellerin kullanımı için başvuran bankaların Komite'nin piyasa riski ölçümünde söz konusu modelleri kullanmak isteyen bankalar için öngördüğü genel kriterleri, KKR'nin değerlendirilmesi kapsamında, sağladıklarını gösterebilmeleri gereklidir..

65. Bu Düzenlemenin 2. Yapısal Bloğu; 1. Yapısal Blok çerçevesinde tam olarak dikkate alınamayan KKR'ye yönelik genel bir altyapı ve spesifik bir rehber sağlamaktadır.

66. İçsel modeller açısından belirli bir model türü öngörülmemiştir. Bu Düzenlemede içsel modellerin simülasyon modelleri olarak tanımlanmasına karşın, denetim otoritesinin onay ve incelemesine tabi olmaları koşuluyla, analitik modeller gibi diğer model türleri de kabul edilebilir.. Simülasyonlara dayanmayan içsel modellerin kullanımı için başvuruda bulunan bankaların denetim otoritelerine ilgili modelin tüm operasyonel gereksinimleri karşıladığını göstermeleri gereklidir.

67. Bankaların netleştirme yapabilmeleri için, netleştirme grubuna dahil edilmeden önce ilgili işlemin hukuki bağlayıcılığı bulunan ve bu ekin 96(I)'den 96(V)'e kadar olan paragraflarında, bu Düzenlemenin kredi riski azaltımı bölümünde yer alan gereksinimleri ya da bu Ek'in çapraz ürün netleştirme kısmındaki kurallarındaki karşılayan bir netleştirme sözleşmesine dayandığını göstermeleri gereklidir..

68. KKR'nin azaltımı için teminatlardan faydalanan bir bankanın teminatın etkisinin hesaplamalarda dikkate alınmasından önce, ilgili teminatın Bölüm 2 Kısım II.B'de yer alan hukuki standartlara sahip olduğunun doğrulanmasına yönelik dahili süreçlere sahip olması gereklidir.

Standart Yaklaşım

69. Tezgah üstü türev işlemler için içsel model yaklaşımı kullanma iznine sahip olmayan bankalar standart yaklaşımı uygulayabilirler. Standart yaklaşım sadece tezgah üstü türev ürünler için kullanılacaktır, menkul kıymet işlemlerinin finansmanına yönelik bu Ek'in İçsel Modeller Yaklaşımına ilişkin bölümünde veya bu Düzenlemenin Bölüm 2, Kısım II. D'de yer alan hükümlere tabidir. Risk tutarı (kredi riski için standart yaklaşımın kullanıldığı durumlarda) veya TT her bir netleştirme seti için ayrıca hesaplanır. Bu işlem aşağıdaki gibi yapılır.

$$\text{Risk tutarı veya TT} = \beta \cdot \text{Max}(\text{CMV} - \text{CMC}; \sum | \sum \text{RPT} - \sum \text{RPC} | \times \text{CCF})$$

Formülde:

CMV = Teminatların etkisi dikkate alınmaksızın tek bir karşı tarafla yapılan netleştirme grubu içerisindeki işlemler portföyünün cari piyasa değeri, CMV = $\sum \text{CMV}_i$ i ninci işlemin cari piyasa değerini göstermektedir.

CMC = Netleştirme grubuna ilişkin teminatın cari piyasa değeri, $CMC = \sum CMC_i$, CMC_i i ninci teminatın cari piyasa değerini gösterir.

i = işlemin indisi.

l = teminatın indisi.

j = düzenleyici finansal koruma grubunu gösteren indis. Ters işaretli pozisyonların netleştirilmesi yoluyla net risk pozisyonunun (risk tutarı hesaplamalarında kullanılan) belirlendiği risk faktörlerine tekabül eder.

RPT = i işleminden ve j finansal koruma grubundan kaynaklanan risk pozisyonu

RPC = l teminatından ve j finansal koruma grubundan kaynaklanan risk pozisyonu

CCF = j finansal koruma grubuna ilişkin resmi kredi dönüşüm faktörü

β = resmi kademelendirme faktörü

Alınan teminatlar pozitif gösterilen teminatlar negatif işaretlidir.

Standart yaklaşımda dikkate alınan teminat bu Düzenlemenin 146. ve 703. paragraflarında belirtilen kredi riski azaltımı teknikleri ile sınırlıdır.

70. İşlemin kapatılması için finansal araçların (tahvil, hisse senedi, emtia gibi) teslimini gerektiren lineer risk profiline sahip tezgah üstü türev işlemlerde (forward, future veya swap gibi) yapılan ödeme işlemin ödeme bacağı temsil eder. Karşılıklı ödeme yapılmasını gerektiren işlemlerin (faiz oranı swapı veya vadeli döviz işlemleri gibi) iki ödeme bacağı vardır. Ödeme bacakları ve işlemin varsayımsal (notional) tutarı da dahil sözleşmeyle belirlenmiş brüt tutarları kapsar. Bankalar hesaplama dönemi itibarıyla vadeye kalan süresi bir yıldan az olan ödeme bacaklarına ilişkin faiz oranı riskini dikkate almayabilir. Bankalar aynı para birimi cinsinde iki ödeme bacağı içeren işlemleri (faiz oranı swapları gibi) toplulaştırılmış tek bir işlem gibi ele alabilir. Ödeme bacaklarına ilişkin kurallar toplulaştırılmış işleme de uygulanacaktır.

71. Referans varlığın hisse senedi (hisse senedi endeksleri dahil), altın, diğer kıymetli madenler veya diğer emtia gibi finansal araçlardan oluştuğu lineer risk profiline sahip işlemler hisse senedi (hisse senedi endeksleri dahil), veya emtia (altın, diğer kıymetli madenler dahil) gibi ilgili finansal koruma gruplarıyla eşleştirilir. Bu işlemlerin ödeme bacağı uygun faiz oranı finansal koruma grubuna dahil faiz oranı riski pozisyonlarıyla eşleştirilir. Ödeme bacağının yabancı para birimi cinsinden olduğu durumlarda işlem ayrıca ilgili para birimine ilişkin kur riski pozisyonuyla eşleştirilir.

72. Referans varlığın bir borçlanma aracı olduğu (tahvil veya kredi) lineer risk profiline sahip işlemler, borçlanma aracı açısından bir faiz oranı riski pozisyonu ve ödeme bacağı için diğer bir risk pozisyonu ile eşleştirilir. Karşılıklı ödeme yapılmasını gerektiren işlemler (faiz oranı forward sözleşmeleri dahil), her iki ödeme bacağı için aynı bir faiz oranı risk pozisyonu ile eşleştirilir. Referans borçlanma aracının yabancı para birimi cinsinden belirtildiği işlemler, ilgili para birimi cinsinden kur riski pozisyonu ile eşleştirilir. Ödeme bacağının yabancı para birimi cinsinden belirtildiği işlemlerde, ödeme bacağı ayrıca ilgili para birimi cinsinden kur riski pozisyonu ile eşleştirilir²³⁶. Yabancı para baz swaplı işlemlerine ilişkin risk tutarı veya TTsıfır olarak kabul edilir.

73. Borçlanma araçları hariç olmak üzere doğrusal risk profiline sahip tüm finansal araçlar için, risk pozisyon tutarı, referans finansal enstrümanın (emtia dahil) efektif nominal değerinin (piyasa fiyatının sözleşme adetiyle çarpımı) bankanın ulusal para birimine çevrilmiş tutarıdır.

74. Borçlanma araçları hariç olmak üzere doğrusal risk profiline sahip tüm finansal araçlar için, risk pozisyon tutarı, yapılması gereken brüt ödemelerin (varsayımsal sözleşme tutarları dahil) efektif nominal değerinin bankanın ulusal para birimine çevrilmiş tutarının ödeme bacağı veya borçlanma aracının düzeltilmiş durasyonu çarpılması ile bulunacak tutardır..

75. Kredi temerrüt swaplarına ilişkin risk pozisyonlarının tutarı, referans borçlanma aracının sözleşmesindeki değerin kredi temerrüt swapının kalan vadesiyle çarpımına eşittir.

76. Referans varlığın borçlanma aracı olduğu durumlar haricinde, lineer olmayan risk profiline sahip tezgah üstü türev işlemlere ilişkin (opsiyonlar ve swaptionlar dahil) risk pozisyonunun tutarı, referans finansal enstrümanın efektif nominal tutarın delta eşdeğerine eşittir. .

77. Referans varlığın borçlanma aracı veya ödeme bacağı olduğu lineer olmayan risk profiline sahip tezgah üstü türev işlemlere ilişkin (opsiyonlar ve swaptionlar dahil) risk pozisyonunun tutarı, referans varlık veya ödeme bacağının efektif nominal tutarın delta eşdeğerinin, borçlanma aracının veya ödeme bacağının düzeltilmiş vadesiyle çarpımına eşittir.

78. Bankalar bir risk pozisyonunun işaretini ve büyüklüğünü belirlemek için aşağıdaki formülleri kullanabilirler:

- a. Borçlanma araçları dışındaki tüm araçlar için:
Sözleşmede gösterilen efektif nominal tutar, veya nominal tutarın delta eşdeğeri = P_{ref}

²³⁶ Örneğin: Bir bacağı bankanın ulusal para birimi cinsinden belirtilen kısa vadeli vadeli döviz kuru sözleşmeleri, üç risk pozisyonuyla eşleştirilecektir: 1. kur riski pozisyonu, 2. yabancı para birimi faiz oranı riski pozisyonu, 3. ulusal para birimi risk pozisyonu

Formülde:

P_{ref}	Referans varlığın ilgili para birimi cinsinden fiyatı
V	Finansal aracın değeri (opsiyonlar söz konusu olduğunda: opsiyon fiyatı, lineer risk profiline sahip işlemlerde: referans varlığın değeri)
P	V ile aynı para birimi cinsinden ifade edilmek üzere referans varlığın fiyatı

b. Borçlanma araçları ve tüm işlemlere ilişkin ödeme bacakları : düzeltilmiş durasyon ile çarpılmış efektif nominal tutar, veya düzeltilmiş durasyonla çarpılmış nominal tutarın delta eşdeğeri,

$$\frac{\partial V}{\partial r}$$

Burada:

V	Finansal aracın fiyatı (opsiyonlar söz konusu olduğunda: opsiyon fiyatı, lineer risk profiline sahip işlemlerde: referans varlığın veya ödeme bacağına değeri)
r	Faiz oranı

V 'nin referans para biriminden farklı bir para biriminden olması halinde, türev işlemin ilgili pariteyle çarpılarak referans para birimine çevrilmelidir.

79. Risk pozisyonları finansal koruma gruplarına tahsis edilir. Her bir finansal koruma grubu için, bulunacak risk pozisyonlarının toplamının mutlak değeri alınır. Bu toplam “net risk pozisyonu” olarak adlandırılır ve bu Ek’in 70 inci paragrafında aşağıdaki şekilde gösterilir:

$$\left| \sum_i RPT_{ij} - \sum_i RPT_{ij} \right|$$

80. Düşük spesifik riske sahip, borçlanma araçlarından kaynaklanan faiz oranı pozisyonları; gösterilen her bir para birimine ilişkin altı finansal koruma grubundan biriyle eşlenecektir. Bir borçlanma aracı, paragraf 710 ila 711(ii) çerçevesinde %1.6 veya daha az sermaye yükümlülüğüne tabi tutulması halinde spesifik riski düşük olarak sınıflandırılır. Ödeme bacaklarından kaynaklanan faiz oranı pozisyonları, düşük spesifik riske sahip borçlanma araçlarından kaynaklanan faiz oranı riski pozisyonları ile aynı finansal koruma grubu ile ilişkilendirilir. Teminat olarak karşı taraftan temin edilen tutarlara ilişkin faiz oranı pozisyonları da düşük spesifik riske sahip borçlanma araçlarıyla aynı finansal koruma grubu ile ilişkilendirilir. Her bir para birimi için altı finansal koruma grubu iki kriterin birlikte kullanılması ile belirlenir:

i) Referans faiz oranının yapısı – hazine faiz oranı veya başka bir oran

ii) Kalan vade veya oran ayarlama sıklığı – bir yıldan az, bir ila beş yıl arası veya beş yıldan uzun.

Tablo 1

Her Bir Para Birimi İçin Faiz Oranı Riski Pozisyonlarına İlişkin Finansal Koruma Grupları

Kalan vade veya oran ayarlama sıklığı	Hazine referanslı faiz oranları	Diğer faiz oranları
Bir yıldan daha az	X	X
Bir ila beş yıl arası	X	X
Beş yıldan uzun	X	X

81. Genel piyasa faizi düzeyini temsil eden referans bir faiz oranıyla ilişkilendirilen referans borçlanma araçları (değişken faizli tahviller) ya da ödeme bacakları (faiz swaplarının değişken faizli bacakları) için oran ayarlama sıklığı, bir sonraki ayarlama işlemine kalan süredir. Diğer hallerde, kalan vade, referans varlığın kalan vadesi; veya ödeme bacağı söz konusu olduğunda, işlemin kalan vadesidir.

82. Kredi temerrüt swap işlemlerinde, işlemin referans varlığı olan borçlanma araçlarının ihraççılarının her birinin tek bir finansal koruma grubu vardır.

83. Yüksek spesifik riske sahip borçlanma araçlarının, yani standart yaklaşım için paragraf 710'da %1.6'dan daha yüksek sermaye yükümlülüğüne tabi tutulan işlemlerin, işlemin referans varlığı olan borçlanma araçlarının ihraççılarının her birinin tek bir finansal koruma grubu vardır. r. Karşı taraftan teminat olarak tahsil edilen tutarlar için, söz konusu karşı tarafın düşük spesifik riske sahip yükümlülükleri olmadığı durumlarda da aynı kural geçerlidir. Bir ödeme bacağının, yüksek spesifik riske sahip bir borçlanma aracına benzediği durumlarda da (bir bacağı bonoya benzeyen toplam getiri swapları gibi), işlemin referans varlığı olan borçlanma araçlarının ihraççılarının her birinin tek bir finansal koruma grubu vardır. Bankalar, ödeme bacakları benzer olan veya kredi temerrüt swabının referans varlığını oluşturan belirli bir ihraççının çıkardığı borçlanma araçları veya aynı ihraççının çıkardığı borçlanma araçlarının referans varlık olduğu pozisyonları aynı finansal koruma grubuna dahil edebilirler.

84. Borçlanma araçları dışındaki referans finansal araçlar (hisse senetleri, kıymetli madenler, emtia ve diğer araçlar), sadece özdeş veya benzer olmaları halinde aynı finansal koruma grubuna dahil edilir. Araçlar arasındaki benzerlik aşağıdaki şartların sağlanması koşuluna bağlıdır:

- Hisse senetleri için; ihraççısı aynı olan araçlardır. Bir hisse senedi endeksleri ayrı bir ihraççı olarak değerlendirilir.
- Kıymetli madenler için; aynı cins kıymetli madeni esas alan araçlardır. Kıymetli maden endeksleri, ayrı bir kıymetli maden olarak değerlendirilir.
- Emtia için; aynı emtiayı esas alan araçlardır. Emtia endeksleri, ayrı bir emtia olarak değerlendirilir.

- Elektrik enerjisi için; 24 saatlik bir zaman dilimi için aynı maksimum (peak) veya rutin (off-peak) devir gücüne (load) ilişkin dağıtım hak ve yükümlülükleridir.

85. Bir finansal koruma grubuna ilişkin net risk pozisyonuna uygulanacak kredi dönüşüm oranları, bu Ek'in 86. ila 88. paragrafları kapsamında düzenleyici koruma grubu kategorisine dayanır.

86. Borçlanma araçları dışındaki tüm referans finansal araçlar ve döviz kurlarına ilişkin kredi dönüşüm oranları Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2

Döviz Kuru	Altın	Hisse Senedi	Kıymetli Madenler (Altın dışında)	Elektrik	Diğer Emtia (kıymetli madenler hariç)
%2.5	%5.0	%7.0	%8.5	%4	%10

87. Borçlanma araçlarından kaynaklanan risk pozisyonlarına ilişkin kredi dönüşüm oranları aşağıdaki gibidir:

- borçlanma araçları veya yüksek spesifik riske sahip referans borçlanma araçlarına ilişkin risk pozisyonları için % 0.6
- düşük spesifik riske sahip ve referans varlığın bir kredi temerrüt swapı olduğu borçlanma araçlarına ilişkin risk pozisyonları için % 0.3
- diğer durumlarda % 0.2

88. Referans varlığın tezgah üstü türev ürünler olması ve yukardaki kategorilerden hiç birine dahil edilememesi halinde, her bir finansal araç farklı finansal koruma gruplarına dahil edilir. Sözleşmede gösterilen değere % 10 kredi dönüşüm oranı uygulanır.

89. Piyasa riskine ilişkin asgari sermaye gereksiniminin belirlenmesi kapsamında deltanın denetim otoritesi tarafından onaylanmış bir modelle tespit edilemediği lineer olmayan risk profiline sahip işlemler bulunabilir (piyasa riskinde ilişkin standart yaklaşım veya içsel model yaklaşımı kapsamında onaylanan araç modelleri (instrument models)). Ödeme bacakları ve borçlanma araçlarının referans varlık olduğu durumlarda, bankanın düzeltilmiş durasyonu model kullanarak belirleyemediği işlemler olabilir. Bu işlemler için, denetim otoritesi risk pozisyonlarının büyüklüğünü ve uygun kredi dönüşüm oranlarını ihtiyatlı bir biçimde belirleyecektir. Alternatif olarak, denetim otoritesi, cari risk tutarı yönteminin kullanılmasını zorunlu kılabilir. Netleştirmeye izin verilmeyecektir; diğer bir deyişle risk tutarı veya TT netleştirme grubu ayrı işlemlerden oluşuyormuş gibi belirlenecektir.

90. resmi kademelendirme faktörü β (beta) 1.4'tür.

Cari Risk Tutarı Yöntemi

91. İçsel model yaklaşımını kullanma izni bulunmayan bankalar bu Düzenleme'nin 186, 187 ve 317 nci paragraflarında belirtilen cari risk metodunu kullanabilirler. Cari risk tutarı yaklaşımı (CRT) sadece tezgah üstü türevler ürünlere uygulanır; SFT'ler bu Çerçevenin Kısım 2, Bölüm II.D'sinde veya bu Ek'in İçsel Model Yönteminde yer alan yaklaşımlara tabidir.

92. (Silinmiştir.)

92(i). CRT kapsamında, bankalar anlaşmaları piyasa fiyatlarıyla değerleyerek, cari yenileme maliyetini hesaplamalıdır, böylece cari risk tutarını tahmine kalmaksızın hesaplanabilir, ve sonra anlaşmanın kalan vadesi süresince potansiyel gelecekteki riskleri yansıtmak amacıyla bir faktör (ek (add-on)) eklenir. Bankanın, CRT metodu kapsamında, bu enstrümanların kredi eşdeğerlerini hesaplamak amacıyla aşağıdakileri toplaması gerekir:

- Pozitif değerli anlaşmalarının toplam yenileme maliyeti (piyasa fiyatları ile değerlendirilerek) ve;
- Kalan vadesine göre aşağıdaki gibi ayrılmış portföyünün toplam sözleşmede yer alan ana para tutarı üzerinden hesaplanan potansiyel gelecek risk tutarı;

	Faiz Oranı	YP ve Altın	Hisse Senetleri	Altın Dışındaki Değerli Madenler	Diğer Emtia
1 yıl veya daha az	0.0%	1.0%	6.0%	7.0%	10.0%
1 yıldan 5yıla kadar	0.5%	5.0%	8.0%	7.0%	12.0%
5 yıl ve üzeri	1.5%	7.5%	10.0%	8.0%	15.0%

Notlar:

1. Anaparanın birden çok takasına ilişkin sözleşmelerde, faktörler sözleşmede yer alan kalan ödemeler ile çarpılır.
2. Belirli tarihlerde ödeme yapılacak ve işlemin değerinin ödeme yapılan tarihlerde sıfır olacak şekilde yapılandırılan sözleşmelerde, kalan vade bir sonraki ödeme/işlemin sıfırlanması tarihine kalan süredir. Kalan vadesi bir yılın üzerinde olan ve yukarıdaki koşulları taşıyan faiz oranına dayalı sözleşmeler için, ek faktör asgari %0.5 olacaktır.
3. Bu matrisin hiçbir sütununda ele alınmayan vadeli işlem, swap, satın alınan opsiyonlar ve benzeri türev sözleşmeler "diğer emtia" sütununa yerleştirilir.

4. Muhtemel gelecek kredi riski tutarı; tek para birimine dayalı değişken/değişken faiz oranlı swaplar için hesaplanmayacaktır; bu sözleşmelere ilişkin kredi riski tutarı sadece piyasa değerine göre değerlendirilerek alınarak dikkate alınacaktır.

92(ii). Denetim otoritesi ek faktörlerin görünürdeki sözleşme tutarı yerine efektif sözleşme tutarına dayanmasını sağlamalıdır. Sözleşme tutarın kaldıraçlı olduğu veya işlem yapısı gereği arttığı durumlarda, bankalar potansiyel gelecek risk tutarının belirlenmesinde efektif sözleşme tutarını kullanmalıdır.

93. Bankalar bu Düzenlemenin 146 ve 703 üncü paragraflarında yer alan teminatlar yoluyla ayrılacak sermaye tutarını azaltabilirler. Dikkate alınabilir teminatlar, kredi riski kapsamında dikkate alınan teminatlardır.

94. Karşı taraf kredi riski tutarı veya alım-satım portföyünde yer alan tek isimli kredi türev işlemleri (single name credit derivative transactions) için TT, bu Düzenlemenin 707 nci paragrafında belirtilen potansiyel gelecek risk tutarı ek faktörleri kullanılarak hesaplanır.

95. Finansal koruma sağlanmış bankacılık portföyü risklerine ilişkin sermaye gereksiniminin belirlenmesinde, nitelikli kredi türevlerine bu Düzenlemenin kredi türevlerine ilişkin hükümleri uygulanır.

96. n inci temerrüt vakasına bağlı kredi türevleri (ilk temerrüt vakasına bağlı türevler gibi) için bu Düzenlemenin 708 inci paragrafında yer alan hükümler uygulanır.

Çift Taraflı Netleştirme

96(i). Çift taraflı netleştirme işlemlerine özel önem atfedilmiştir; vadeli sözleşmeler, swaplar, opsiyonlar ve benzeri türevler ürünlerden²⁴⁸ kaynaklanan aynı karşı tarafla yapılan işlemlerde toplam alacak tutarı yerine net alacak tutarı ağırlıklandırma işlemine tabi tutulur. Komite, temerrüde düşen karşı tarafın alacaklısının, temerrüde uğrayan tarafın lehine olan netleştirme anlaşmalarının yerine getirilmesi ve aleyhine olanların yerine getirilmemesi yoluyla netleştirme anlaşmalarının bağımsız olarak ele alınmasını (unbundle netted contracts) isteme hakkına sahip olduğu durumlarda, karşı taraf kredi riski için herhangi bir indirim söz konusu olmaması gerektiğini değerlendirmektedir.

96(ii). Bu kapsamda: sermaye yeterliliğinin çerçevesinde aşağıdaki hususlarda mutabakat sağlanmıştır:

²⁴⁸ Karşı tarafın yükümlülükleri toplamında her hangi bir değişiklik olmaması nedeniyle günlük denkleştirme işlemlerinden kaynaklanan operasyonel maliyetlerinin azaltılması amacıyla yapılandırılmış ödeme netleştirmeleri (payments netting) bu Düzenleme kapsamında geçerli olarak dikkate alınmayacaktır.

- (a) Banka ve karşı taraf arasında belirli bir para birimi cinsinden ve belirli bir vadeye sahip yükümlülüklerinin başka bir işleme gerek olmaksızın aynı para birimi cinsinden ve aynı vadeye sahip diğer tüm yükümlülükler ile birleştirilmesi şeklinde tecdit hükmü içeren işlemlerin önceki brüt yükümlülüklerin tek bir tutara indirgenilmesi suretiyle netleştirilmesi mümkündür.
- (b) (a) bendinde belirtilen koşulları taşımamasına karşın diğer tecdit hükümleri içeren ve hukuki bağlayıcılığı bulunan çift taraflı netleştirme anlaşmaları da geçerli olarak dikkate alınır.
- (c) (a) ve (b) bentleri kapsamında, bankalar ulusal denetim otoritelerine aşağıdaki koşulların sağlandığını göstermelidir²⁴⁹:
- (i) Temerrüt, iflas, tasfiye veya benzer durumlar nedeniyle karşı tarafın yükümlülüklerini yerine getirmemesi halinde bankaya piyasa değerine göre değerlendirilmiş pozitif veya negatif işaretli münferit işlemlerin toplam net tutarını tahsil veya ödeme hakkı sağlayan tüm işlemleri karşılayacak şekilde tek bir yükümlülük doğuran netleştirme anlaşmaları veya bu hususta karşı taraf ile mutabakata varılan işlemler
- (ii) Hukuksal bir uyuşmazlık durumunda ilgili uyuşmazlık makamları ve düzenleyici otoritelerin bankanın risk tutarınının aşağıdaki koşullara tabi olmak üzere net bazda olduğuna kanaat getirmelerini sağlayacak ihtiyatlı ve yazılı hukuksal seçenekler.
- Karşı tarafın bağlı bulunduğu bölgenin yasaları ve karşı tarafın başka bir ülkede faaliyet gösteren şubelerinin de taraf olması halinde şubenin bulunduğu bölgenin yasaları;
 - Bireysel işlemlere uygulanan hukuki hükümler; ve
 - Netleştirme anlaşmasının uygulamaya konulabilmesi için gerekli olan sözleşme veya anlaşmalara uygulanan hukuki hükümler.
- Ulusal denetim otoriteleri, gerekli olduğu hallerde, diğer denetim otoritelerine de danışmak suretiyle, netleştirme anlaşmasının ilgili tüm bölgelerin hukuki düzenlemeleri kapsamında uygulanabilir olduğu konusunda ikna edilmelidir.²⁵⁰
- (iii) Netleştirme anlaşmalarının hukuki niteliğinin ilgili yasalarda meydana gelmesi olası değişiklikler ışığında gözden geçirilmesine yönelik prosedürler.

96(iii). Feragat (walk away) hükümleri içeren sözleşmeler bu Düzenleme kapsamında yapılacak sermaye gereksinimi hesaplamaları açısından netleştirme anlaşması olarak dikkate alınmayacaktır. Feragat, temerrüde düşen taraf net

²⁴⁹ Haziran 1994'ten önce geçerli olarak dikkate alınan ve 96(ii) (a)'da tanımlanan sözleşmeler söz konusu olduğunda, denetim otoriteleri ilgili sözleşmenin yukarıda belirtilen koşulların karşılanmış sayılabilmesi için ek koşullara gerek olup olmadığını belirleyeceklerdir.

²⁵⁰ Böylece, herhangi bir denetim otoritesinin kendi mevzuatı kapsamında ilgili netleştirme anlaşması veya sözleşmesinin uygulanabilir olmadığını düşünmesi halinde netleştirme anlaşması ilgili tarafların hiçbiri için kredi riskini azaltıcı bir etki doğurmayacaktır.

alacaklı dahi olsa temerride düşmeyen tarafa sadece sınırlı tutarda ödeme yapılması ya da hiç ödeme yapılmaması hakkını sağlayan bir hükümdür.

96(iv) çift taraflı netleştirme anlaşmasına konu vadeli işlemlere ilişkin kredi riski tutarı pozitif olması halinde piyasa değerine göre değerlendirilmiş net yenileme maliyetleri toplamı ile sözleşme referans varsayımsal ana para tutarına dayanan ek faktörler toplamına eşittir. Netleştirilmiş işlemlere (ANet) ilişkin ek faktör, brüt ek faktörlerin ağırlılandırılmış ortalaması(AGross)²⁵¹ ve net cari yenileme maliyetinin brüt ek faktörlere bölümü (NGR) ile düzeltilmiş brüt ek faktörlere eşit olacaktır.. Uygulama aşağıdaki formül ile ifade edilir:

$$ANet= 0.4*AGross+0.6*NGR*AGross$$

Formülde;

NGR= Net yenileme maliyetleri düzeyi/hukuksal bağlayıcılığı bulunan netleştirme anlaşmalarına konu işlemlerin brüt yenileme maliyetleri düzeyi.²⁵²

96(v). Bu formülde kullanılacak brüt ek faktörlerin kademelendirilmesi netleştirilmemiş işlemlere ilişkin olarak bu Ek'in 91 ila 96. paragraflarında belirtilenler ile aynıdır. Komite ek faktörlere ilişkin kademelendirmenin uygunluğunu sağlamak için bu hususu gözden geçirmeye devam edecektir. Vadeli döviz sözleşmeleri ve varsayımsal anapara tutarının nakit akımlarına eşit olduğu benzeri diğer sözleşmelerde netleştirme anlaşmasının karşı tarafına olan olası gelecek kredi riski tutarının hesaplanmasında, varsayımsal anapara tutarı her bir para birimi için her bir değerlendirme tarihine tekabül eden net alacaklar olarak tanımlanır. Bunun nedeni, aynı para birimi ve vadeye sahip netleştirme anlaşmalarına ilişkin olası gelecek risk tutarlarının ve cari risk tutarlarının düşük olmasıdır.

Risk Ağırlıklandırma

96(vi). Banka hesapladığı kredi eşdeğerlerini, dikkate alınabilir teminatlar ve garantiler için ayrıcalıklı uygulama da dikkate alınarak uygun karşı taraf kategorisine göre ağırlıklandırır. Komite, piyasa katılımcılarının kredi kalitesi üzerinde yapacağı gözlemlere bağlı olarak ortalama kredi kalitesinin bozulması ve kayıp vakalarının artması durumundarisik ağırlıklarını yükseltme hakkını saklı tutar..

²⁵¹ A_{Gross} tek bir karşı taraf ile yapılan ve hukuksal geçerliliği bulunan netleştirme anlaşmasına dahil tüm işlemler için münferit ek faktörler (varsayımsal anapara tutarlarının bu Ekin 92(i) nci paragrafında belirtilen uygun ek faktörler ile çarpılması yoluyla bulunur) toplamına eşittir.

²⁵² Ulusal denetim otoriteleri tek bir karşı tarafa ilişkin NGR'ın karşı taraf bazında veya hukuksal bağlayıcılığı bulunan bir netleştirme anlaşmasına dahil tüm işlemler için toplulaştırılmış bazda hesaplanması konusunda bankalara seçme hakkı tanımaya yetkilidir. Denetim otoritelerinin bankalara bu yöntemlerden birini seçme hakkı tanınması durumunda ilgili banka seçtiği modeli tutarlı biçimde uygulayacaktır. Toplulaştırmayı esas alan yaklaşımdamünferit karşı taraflara ilişkin net negatif cari risk tutarı, örneğin her bir karşı tarafa ilişkin net pozitif cari risk tutarından mahsup edilemeyecektir (NGR hesaplamada kullanılan net cari risk tutarı net yenileme maliyetleri ile sıfırdan büyük olanına eşittir). Toplulaştırmayı esas alan yaklaşımda, kredi eşdeğerlerinin uygun karşı taraf risk ağırlığı kategorisine dahil edilmesi amacıyla NGR'ın yasal bağlayıcılığı bulunan her bir netleştirme anlaşmasına münferiden uygulandığına dikkat edilmelidir.

EK 5: Şematik İDD Risk Ağırlıkları

1. Ekte bulunan tablolar, kredi riskiyle ilgili içsel derecelendirme (İDD) yaklaşımına göre dört varlık sınıfı tipi için hesaplanan şematik risk ağırlıklarını içermekte ve göstermektedir. Beklenmeyen kayıpla (BmK) ilgili her risk ağırlıkları seti, Bölüm 2/Kısım III'de verilen risk ağırlığı fonksiyonlarının uygun risk ağırlığı fonksiyonu kullanılarak belirlenmiştir. Şematik risk ağırlıklarını hesaplamak için kullanılan girdiler, TO ve THK ölçütlerini ve 2,5 yıllık bir varsayılan efektif vadeyi (M) içermektedir.

2. Küçük ve orta büyüklükte işletme (KOBİ) statüsünde olan borçlulara karşı üstlenilen kredi riskleri (firmanın bağlı olduğu konsolide grubun rapor edilen toplam satışının 50 milyon €'nun altında olduğu kurumsal krediler olarak tanımlanır) için firma büyüklüğüne göre ayarlama yapılır. Dolayısıyla, kredi riskine konu olan firmanın cirosunun 5 milyon € olduğu varsayımıyla, ikinci sütunda verilen ikinci risk ağırlıkları setinin belirlenmesinde firma büyüklüğüne göre bir ayarlama yapılmıştır.

BmK İçin Şematik İDD Risk Ağırlıkları

Varlık Sınıfı:	Kurumsal Krediler		Konut Amaçlı Gayrimenkul İpoteği		Diğer Perakende Krediler		Kabul Edilebilir Rotatif Perakende Krediler		
THK: Vade: 2,5 yıl Ciro (milyon €)	%45	%45	%45	%25	%45	%85	%45	%85	
TO:	50	5							
	%0,03	%14,44	%11,30	%4,15	%2,30	%4,45	%8,41	%0,98	%1,85
	%0,05	%19,65	%15,39	%6,23	%3,46	%6,63	%12,52	%1,51	%2,86
	%0,10	%29,65	%23,30	%10,69	%5,94	%11,16	%21,08	%2,71	%5,12
	%0,25	%49,47	%39,01	%21,30	%11,83	%21,15	%39,96	%5,76	%10,88
	%0,40	%62,72	%49,49	%29,94	%16,64	%28,42	%53,69	%8,41	%15,88
	%0,50	%69,61	%54,91	%35,08	%19,49	%32,36	%61,13	%10,04	%18,97
	%0,75	%82,78	%65,14	%46,46	%25,81	%40,10	%75,74	%13,80	%26,06
	%1,00	%92,32	%72,40	%56,40	%31,33	%45,77	%86,46	%17,22	%32,55
	%1,30	%100,95	%78,77	%67,00	%37,22	%50,80	%95,95	%21,02	%39,70
	%1,50	%105,59	%82,11	%73,45	%40,80	%53,37	%100,81	%23,40	%44,19
	%2,00	%114,86	%88,55	%87,94	%48,85	%57,99	%109,53	%28,92	%54,63
	%2,50	%122,16	%93,43	%100,64	%55,91	%60,90	%115,03	%33,98	%64,18
	%3,00	%128,44	%97,58	%111,99	%62,22	%62,79	%118,61	%38,66	%73,03
	%4,00	%139,58	%105,04	%131,63	%73,13	%65,01	%122,80	%47,16	%89,08
	%5,00	%149,86	%112,27	%148,22	%82,35	%66,42	%125,45	%54,75	%103,41
	%6,00	%159,61	%119,48	%162,52	%90,29	%67,73	%127,94	%61,61	%116,37
	%10,00	%193,09	%146,51	%204,41	%113,56	%75,54	%142,69	%83,89	%158,47
	%15,00	%221,54	%171,91	%235,72	%130,96	%88,60	%167,36	%103,89	%196,23
	%20,00	%238,23	%188,42	%253,12	%140,62	%100,28	%189,41	%117,99	%222,86

EK 6: İhtisas Kredilerine İlişkin Denetim Otoritesi Sınıflama Kriterleri

Tablo 1 – Proje Finansmanı Kredileri İçin Denetim Otoritesi Derecelendirme Düzeyleri

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Finansal Güç				
Piyasa koşulları	Az sayıda rakip tedarikçi ya da yer, maliyet veya teknoloji konularında önemli ve süreklilik arz eden avantaj. Talep kuvvetli ve artıyor.	Az sayıda rakip tedarikçi ya da ortalamadan daha iyi yer, maliyet veya teknoloji, fakat bu durum devam etmeyebilir. Talep kuvvetli ve istikrarlı.	Projenin yer, maliyet veya teknoloji avantajı yok. Talep yeterli ve istikrarlı.	Proje; yer, maliyet veya teknoloji açılarından ortalamadan daha kötü. Talep zayıf ve azalıyor.
Finansal oranlar (yani, <i>borç itfası/ödemeleri karşılama oranı (DSCR), kredi ömrü karşılama oranı (LLCR), proje ömrü karşılama oranı (PLCR) ve borç-özsermaye oranı</i>)	Proje risk düzeyi açısından kuvvetli finansal oranlar; çok sağlam ekonomik varsayımlar.	Proje risk düzeyi açısından kuvvetli ile kabul edilebilir arası finansal oranlar; sağlam proje ekonomik varsayımları.	Proje risk düzeyi açısından standart finansal oranlar.	Proje risk düzeyi açısından agresif finansal oranlar.
Stres analizi	Proje, süreklilik arz eden ve çok stresli ekonomik veya sektörel koşullar altında finansal borçlarını ödeyebilir ve yükümlülüklerini yerine getirebilir.	Proje, normal stresli ekonomik veya sektörel koşullar altında finansal borçlarını ödeyebilir ve yükümlülüklerini yerine getirebilir. Projenin sadece çok kötü ekonomik koşullar altında temerrüde düşme ihtimali vardır.	Proje, bir ekonomik döngüde olağandışı olmayan streslere karşı savunmasızdır ve bir normal ekonomik kötüleme döneminde temerrüde düşebilir.	Mevcut koşullar yakında iyileşmediği takdirde, projenin temerrüde düşme ihtimali vardır.

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
<i>Finansal Yapı</i>				
Proje süresine kıyasla kredinin süresi	Projenin faydalı ömrü, kredinin vadesinden çok daha uzundur.	Projenin faydalı ömrü, kredinin vadesinden uzundur.	Projenin faydalı ömrü, kredinin vadesinden uzundur.	Projenin faydalı ömrü, kredinin vadesinden uzun olmayabilir.
İtfa (geri ödeme) programı	İtfa planına göre geri ödenen borç	İtfa planına göre geri ödenen borç	Sınırlı bir toplu geri ödemeyle birlikte, itfa planına göre borç geri ödemeleri.	Toplu geri ödeme ya da yüksek bir toplu geri ödemeyle birlikte, itfa planına göre borç geri ödemeleri.
Politik ve Hukuki Ortam				
Proje tipi ve risk azaltma unsurlarına göre, transfer riski de dahil politik risk	Çok düşük risk; gerekirse, çok güçlü risk azaltıcı enstrümanlar.	Düşük risk; gerekirse, tatmin edici düzeyde risk azaltıcı enstrümanlar.	Orta düzeyde risk; orta düzeyde risk azaltıcı enstrümanlar.	Yüksek düzeyde risk; risk azaltıcı enstrüman yok veya zayıf.
Mücbir sebepler riski (savaş, iç karışıklık, vb.)	Düşük risk.	Kabul edilebilir risk.	Standart koruma.	Tam olarak korunmamış ve azaltılmamış, önemli riskler.
Uzun vadede hükümetin desteği ve projenin ülke için önemi	Proje, ülke için stratejik öneme sahip (tercihen, ihracata yönelik proje). Hükümet desteği güçlü.	Proje, ülke için önemli sayılıyor. Hükümet desteği iyi düzeyde.	Proje, stratejik öneme sahip olmayabilir, fakat ülkeye kuşku götürmez faydaları vardır. Hükümetin desteği çok aleni olmayabilir.	Proje, ülke için anahtar öneme sahip değil. Hükümet desteği yok veya zayıf.
Hukuki ve düzenleyici ortamın/mevzuatın istikrarı (kanun değişiklikleri riski)	Uzun vadede olumlu ve istikrarlı hukuki ortam/mevzuat.	Orta vadede olumlu ve istikrarlı hukuki ortam/mevzuat.	Mevzuat değişiklikleri, orta düzeyde kesinlikle ve doğrulukla tahmin edilebilir.	Cari veya gelecek hukuki değişiklikler, projeyi etkileyebilir.

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Ulusal hukuka göre gereken bütün onaylar ve desteklerin alınıp alınmadığı. Sözleşmeler, teminat ve garantilerin ifa/icra edilebilirliği.	Kuvvetli Sözleşmeler, teminat ve garantiler ifa/icra edilebilir.	Tatmin edici Sözleşmeler, teminat ve garantiler ifa/icra edilebilir.	Orta düzeyde Temel nitelikte olmayan bazı sorunlar mevcut olsa bile, sözleşmeler, teminat ve garantiler ifa/icra edilebilir sayılmaktadır.	Zayıf Sözleşmeler, teminat ve garantilerin fiili ifa ve icrasıyla ilgili çözümlenmemiş temel nitelikte sorunlar mevcuttur.
İşlem Özellikleri				
<i>Tasarım ve Teknoloji Riski</i>	Kendisini tam olarak kanıtlamış teknoloji ve tasarım.	Kendisini tam olarak kanıtlamış teknoloji ve tasarım.	Kendisini kanıtlamış teknoloji ve tasarım; başlangıçta mevcut olan sorunlar, güçlü bir tamamlama paketiyle azaltılmıştır.	Kendisini kanıtlamamış teknoloji ve tasarım; teknolojik sorunlar mevcuttur ve/veya çok karmaşık bir tasarım vardır.
<i>İnşaat Riski</i>				
Ruhsat ve Yerleşim	Gerekli bütün izin ve ruhsatlar alınmıştır.	Bazı izin ve ruhsatlar henüz alınmamıştır, fakat alınma ihtimali çok yüksektir.	Bazı izin ve ruhsatlar henüz alınmamıştır, fakat ruhsat süreci iyi tanımlanmıştır ve rutin bir işlem olarak görülmektedir.	Temel izin ve ruhsatlar henüz alınmamıştır ve rutin bir işlem olarak görülmemektedir. İzin ve ruhsatlar için önemli koşullar getirilebilir.
İnşaat Sözleşmesinin Tipi	Sabit fiyatlı ve kesin bitirme tarihli anahtar teslimi inşaat APİ'si (mühendislik ve tedarik sözleşmesi)	Sabit fiyatlı ve kesin bitirme tarihli anahtar teslimi inşaat APİ'si	Bir veya birden fazla müteahhitle imzalanmış, sabit fiyatlı ve kesin bitirme tarihli anahtar teslimi inşaat sözleşmesi.	Sabit fiyatlı anahtar teslimi sözleşme yok veya kısmi olarak var ve/veya birden fazla müteahhitle sorunlar var.

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
İş bitirme garantileri	Mükemmel finansal gücü bulunan sponsorlardan alınan finansal destek ve/veya kuvvetli iş bitirme garantisiyle desteklenen yüksek tutarlı bir zarar tazminat taahhüdü.	Finansal gücü iyi olan sponsorlardan alınan finansal destek ve/veya iş bitirme garantisiyle desteklenen yüksek tutarlı bir zarar tazminat taahhüdü.	Finansal gücü iyi olan sponsorlardan alınan finansal destek ve/veya iş bitirme garantisiyle desteklenen yeterli düzeyde bir zarar tazminat taahhüdü.	Yetersiz düzeyde zarar tazminat taahhüdü var ya da finansal destek yok ya da iş bitirme garantileri zayıf.
Müteahhidin benzer projelerde gösterdiği başarı düzeyi ve finansal gücü	Kuvvetli	İyi	Tatmin edici	Zayıf
<i>İşletme Riski</i> İşletme ve bakım (O&M) sözleşmelerinin kapsamı ve niteliği İşletmecinin uzmanlığı, geçmiş deneyimi ve finansal gücü.	Tercihen akdi ifa teşvikleri de içeren güçlü ve uzun süreli bir O&M sözleşmesi ve/veya O&M rezerv hesapları. Çok kuvvetli ya da sponsorlardan teknik yardım taahhüdü.	Uzun süreli O&M sözleşmesi ve/veya O&M rezerv hesapları. Kuvvetli	Sınırlı bir O&M sözleşmesi veya O&M rezerv hesabı. Kabul edilebilir	O&M sözleşmesi yok. Risk azaltma unsurlarının ötesinde, işletme maliyetini aşma riski yüksek. Sınırlı/zayıf ya da yerel otoritelere bağımlı yerel işletmeci.
<i>Satış Riski</i> (a) Bir al veya öde sözleşmesi ya da sabit fiyatlı satış sözleşmesi varsa:	Alıcının kredi değerliliği mükemmel; güçlü fesih maddeleri; sözleşmenin süresi borcun vadesini rahatlıkla geçiyor.	Alıcının kredi değerliliği iyi; güçlü fesih maddeleri; sözleşmenin süresi borcun vadesini geçiyor.	Alıcının finansal gücü kabul edilebilir düzeyde; normal fesih maddeleri; sözleşmenin süresi borcun vadesine genellikle uyuyor.	Alıcının finansal gücü zayıf; zayıf fesih maddeleri; sözleşmenin süresi borcun vadesini geçmiyor.

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
(b) Bir al veya öde sözleşmesi ya da sabit fiyatlı satış sözleşmesi yoksa:	Projenin ürettiği asıl hizmetler veya emtia, dünya piyasasında geniş bir alanda satılıyor; tarihsel piyasa büyüme oranlarından daha düşük oranlarda bile, bu ürünler projelendirilen fiyatlardan kolaylıkla satılabilir.	Projenin ürettiği asıl hizmetler veya emtia, bir bölgesel piyasada geniş bir alanda satılıyor; bu piyasa tarihsel büyüme oranlarında olduğu sürece, bu ürünler orada projelendirilen fiyatlardan satılabilir.	Emtia sadece sınırlı bir piyasada satılıyor ve bu piyasada ancak projelendirilen fiyatlardan daha düşük fiyatlarla satılabilir.	Proje ürünleri sadece bir alıcı veya bir kaç alıcı tarafından talep ediliyor ve genellikle organize bir piyasada satılmıyor.
<i>Tedarik Riski</i>				
Proje girdilerinin fiyatı, hacmi ve nakliye riskleri; tedarikçinin geçmiş deneyimi ve finansal gücü	Mükemmel finansal gücü bulunan bir tedarikçiyle uzun süreli bir satış sözleşmesi var.	Finansal gücü iyi olan bir tedarikçiyle uzun süreli bir satış sözleşmesi var.	Finansal gücü iyi olan bir tedarikçiyle uzun süreli bir satış sözleşmesi var; bir dereceye kadar fiyat riski sürebilir.	Kısa süreli bir satış sözleşmesi ya da finansal gücü zayıf olan bir tedarikçiyle uzun süreli bir satış sözleşmesi var; bir dereceye kadar fiyat riski kesin olarak vardır.
Rezerv riskleri (örneğin, bir doğal kaynak projesinde)	Projenin ömrü boyunca tahmini ihtiyacının çok üzerinde bir miktarda, bağımsız denetlenmiş, kanıtlanmış ve iyi geliştirilmiş rezervler	Projenin ömrü boyunca tahmini ihtiyacının çok üzerinde bir miktarda, bağımsız denetlenmiş, kanıtlanmış ve iyi geliştirilmiş rezervler	Borcun vade süresi boyunca projenin talep ve ihtiyaçlarını karşılayabilecek miktarda kanıtlanmış rezervler.	Proje, bir ölçüde, henüz geliştirilmemiş bulunan ve potansiyel rezervlere dayanmaktadır.
Sponsorun Gücü				
Sponsorun geçmiş deneyimi, finansal gücü ve ülke/sektör deneyimi	Mükemmel bir geçmiş deneyimi ve yüksek finansal gücü bulunan kuvvetli bir sponsor.	Tatmin edici bir geçmiş deneyimi ve iyi finansal gücü bulunan bir iyi sponsor.	Yeterli düzeyde geçmiş deneyimi ve iyi finansal gücü bulunan bir yeterli sponsor.	Geçmiş deneyimi olmayan veya kuşkulu olan ve/veya finansal durumu zayıf olan zayıf bir sponsor.

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Özsermaye, mülkiyet hükmüyle ve gerekirse ilave nakit yatırma teşvikiyle kanıtlanan sponsor destek düzeyi.	Kuvvetli. Proje, sponsor için son derece stratejik (temel faaliyet alanı – uzun vadeli strateji).	İyi. Proje, sponsor için stratejik (temel faaliyet alanı – uzun vadeli strateji).	Kabul edilebilir. Proje, sponsor için önemli sayılıyor (temel faaliyet alanı).	Sınırlı. Proje, sponsorun uzun vadeli stratejisi veya temel faaliyet alanı açısından önemli değil.
Teminat Paketi				
Sözleşme ve hesapların temliki. Varlıkların kalitesi, değeri ve likiditesi dikkate alınarak, varlıkların rehni. Kredi verenin nakit akışı üzerindeki kontrolü (örneğin, bankanın her iş günü sonunda mevcut nakit fazlasını aldığı ve firma için yatırdığı hesaplar; bağımsız escrow hesapları) Teminat paketinin gücü (zorunlu erken geri ödemeler, ödeme ertelemeleri, birikmiş ödemeler, temettü kısıtlamaları ...)	Tam kapsamlı. Projeyi yürütmek için gereken tüm proje varlık, sözleşme, izin ve hesapları üzerinde usulünce tesis edilmiş birinci sıra teminat menfaati. Kuvvetli. Teminat paketi, bu tip projeler için kuvvetli. Proje için ilave borçlanma yapılamaz.	Kapsamlı. Projeyi yürütmek için gereken tüm proje varlık, sözleşme, izin ve hesapları üzerinde usulünce tesis edilmiş teminat menfaati. Tatmin edici. Teminat paketi, bu tip projeler için tatmin edici düzeyde. Proje için son derece sınırlı ilave borçlanma yapılabilir.	Kabul edilebilir. Projeyi yürütmek için gereken tüm proje varlık, sözleşme, izin ve hesapları üzerinde kabul edilebilir bir teminat menfaati. Orta düzeyde. Teminat paketi, bu tip projeler için orta düzeyde. Proje için sınırlı ilave borçlanma yapılabilir.	Zayıf. Kredi verenler için çok az teminat veya garanti; zayıf bir olumsuz rehin şartı. Zayıf. Teminat paketi, bu tip projeler için yetersiz. Proje için sınırsız ilave borçlanma yapılabilir.

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Rezerv fonları (borç ödemeleri, O&M, yenileme ve ikame, beklenmedik olaylar, vb.)	Ortalamadan daha uzun bir kapsama süresi. Bütün rezerv fonlar, nakit olarak ya da yüksek dereceli bankadan alınmış akreditiflerle tam fonlanmış durumda.	Ortalama kapsama süresi. Bütün rezerv fonlar, tam olarak fonlanmış durumda.	Ortalama kapsama süresi. Bütün rezerv fonlar, tam olarak fonlanmış durumda.	Ortalamadan daha kısa bir kapsama süresi. Rezerv fonlar, işletme nakit akışlarıyla fonlanmış durumda.

Tablo 2 – Gelir Getiren Gayrimenkul Kredileri İçin ve Yüksek Volatiliteli Ticari Amaçlı Gayrimenkul İpoteki Güvencesindeki Kredilere İlişkin Denetim Otoritesi Derecelendirme Düzeyleri

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Finansal Güç				
Piyasa koşulları	Proje tipi ve yeri için arz talep dengesi şu anda dengededir. Piyasaya sunulan rakip gayrimenkullerin sayısı, tahmin edilen talep düzeyine eşit veya daha düşük.	Proje tipi ve yeri için arz talep dengesi şu anda dengededir. Piyasaya sunulan rakip gayrimenkullerin sayısı, tahmin edilen talep düzeyine kabaca eşit.	Piyasa koşulları kabaca dengededir. Piyasaya sunulan rakip gayrimenkuller ve diğerleri planlama safhasında. Projenin tasarım ve özellikleri, yeni projelere kıyasla mükemmel olmayabilir.	Piyasa koşulları zayıf. Koşulların ne zaman iyileşeceği ve dengeye geleceği belirsiz. Proje, kira süresinin sonunda kiracılarını kaybediyor. Yeni kira koşulları, sona eren kiralara kıyasla daha olumsuz.
Finansal oranlar ve avans oranı	Gayrimenkulün borç ödemelerini karşılama oranı (GBÖKO) yüksek kabul ediliyor (GBÖKO), inşaat safhasıyla ilgili değildir) ve proje için kredi / gayrimenkul değeri oranı (Kredilendirme Oranı-KO), ilgili gayrimenkul tipine göre düşük kabul ediliyor. Bir ikincil piyasanın bulunduğu durumlarda, işlem, piyasa standartlarında yapılmıştır.	GBÖKO (gayrimenkul geliştirme ile ilgili değil) ve KO oranları tatmin edicidir. Bir ikincil piyasanın bulunduğu durumlarda, işlem, piyasa standartlarında yapılmıştır.	Gayrimenkulün GBÖKO oranı bozulmuş ve değeri düşmüş ve dolayısıyla, KO oranı yükselmiştir.	Gayrimenkulün GBÖKO oranı önemli oranda bozulmuştur ve KO oranı yeni kredilerle ilgili cari aracılık yüklenimi standartlarının hayli üzerindedir.

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Stres analizi	Gayrimenkulün mevcut kaynakları, zarar riski karşılıkları ve borç yapısı, şiddetli bir finansal stres döneminde (örneğin, faiz oranları, ekonomik büyüme) bile mali yükümlülüklerini ödemesine ve karşılmasına imkan verecek niteliktedir.	Gayrimenkul, süreklilik arz eden bir finansal stres döneminde (örneğin, faiz oranları, ekonomik büyüme) finansal yükümlülüklerini yerine getirebilecek durumdadır. Gayrimenkul sadece şiddetli ekonomik stres koşulları altında temerrüde düşebilir.	Bir ekonomik bozulma ve gerileme döneminde, gayrimenkulün gelirinde bir azalma olacaktır ve bu da, gayrimenkulün sermaye harcamalarını fonlama kabiliyetini sınırlandıracak ve temerrüt riskini önemli oranda arttıracaktır.	Gayrimenkulün mali durumu zordadır ve yakın gelecekte koşullarda iyileşme olmadığı sürece, temerrüde düşme ihtimali vardır.
Nakit akışının öngörülebilirliği (a) Komple ve istikrarlı gayrimenkul	Gayrimenkulde kiralar uzun sürelidir ve kredi değerliliği yüksek kiracılar vardır ve kiraların sona erme tarihleri dağınıktır. Gayrimenkulde, kira süresi sona erdiğinde kiracıları tutma oranı yüksektir. Boşalma oranı düşüktür. Masraf ve giderleri (bakım, sigorta, güvenlik ve emlak vergileri) öngörülebilir niteliktedir.	Gayrimenkulde kiraların çoğu uzun sürelidir ve kredi değerliliği farklı kiracılar vardır. Kira süresi sona erdiğinde kiracı devir oranı normal seviyededir. Boşalma oranı düşüktür. Masraf ve giderleri öngörülebilir niteliktedir.	Gayrimenkulde kiraların çoğu uzun süreli değil orta sürelidir ve kredi değerliliği farklı kiracılar vardır. Kira süresi sona erdiğinde kiracı devir oranı orta seviyededir. Boşalma oranı orta seviyededir. Masraf ve giderleri nispeten öngörülebilir niteliktedir, fakat gelire bağlı olarak değişmektedir.	Gayrimenkulde kiralar farklı sürelerde ve kredi değerliliği farklı kiracılar vardır. Kira süresi sona erdiğinde kiracı devir oranı çok yüksek seviyededir. Boşalma oranı yüksektir. Kiralıkların yeni kiracılar için hazırlanması için önemli miktarlarda masraf yapılmaktadır.

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
(b) Komple, fakat istikrarsız gayrimenkul	Kiralama faaliyetleri projeksiyonlara uygun veya daha iyidir. Proje yakın gelecekte istikrara kavuşacaktır.	Kiralama faaliyetleri projeksiyonlara uygun veya daha iyidir. Proje yakın gelecekte istikrara kavuşacaktır.	Kiralama faaliyetleri çoğunlukla projeksiyonlara uygundur; bununla birlikte, proje istikrarı bir süre sağlanamayacaktır.	Cari piyasa kiralari beklentilere uygun değildir. Hedef doluluk oranına ulaşılmasına rağmen, düşük gelir düzeyinden dolayı nakit akışı sıkı ve zordur.
(c) İnşaat safhası için	Gayrimenkulün tamamı, kredi vadesi boyunca, yatırım yapılabilirlik düzeyinde bir kiracıya önceden kiraya verilmiş ya da bir alıcıya önceden satılmıştır; ya da banka, yatırım yapılabilirlik düzeyinde bir kredi verenden finansman temini için bağlayıcı bir taahhüt almıştır.	Gayrimenkulün tamamı, kredi değerliliği yüksek bir kiracıya önceden kiraya verilmiş veya bir alıcıya önceden satılmıştır; ya da banka, kredi değerliliği yüksek bir kredi verenden daimi finansman için bağlayıcı bir taahhüt almıştır.	Kiralama faaliyetleri projeksiyonlar dahilindedir, fakat bina önceden kiraya verilememiştir ve bir finansman bulma olanağı olmayabilir. Banka, daimi kredi veren olabilir.	Maliyetin aşılması, piyasa koşullarının bozulması, kira iptalleri veya başka faktörler sebebiyle gayrimenkulün nakit akışı bozulmaktadır. Daimi finansmanı temin eden kredi verenle bir ihtilâf doğabilir.
Varlık Özellikleri				
Yer	Gayrimenkul, kiracıların istediği hizmetler için uygun ve çok cazip bir yerde bulunmaktadır.	Gayrimenkul, kiracıların istediği hizmetler için uygun ve cazip bir yerde bulunmaktadır.	Gayrimenkulün yeri, herhangi bir rekabet avantajı yaratmamaktadır.	Gayrimenkulün yeri, konfigürasyonu, tasarımı ve bakımı, gayrimenkulün karşı karşıya olduğu güçlüklerle katkıda bulunmaktadır.

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Tasarımı ve Durumu	Gayrimenkul, tasarımı, konfigürasyonu ve bakımı sayesinde çok talep çekmektedir ve yeni binalara kıyasla rekabet gücü çok yüksektir.	Gayrimenkul, tasarımı, konfigürasyonu ve bakımı açılarından uygundur. Gayrimenkulün tasarımı ve özellikleri yeni binalarla rekabet edebilecek düzeydedir.	Gayrimenkul, tasarımı, konfigürasyonu ve bakımı açılarından yeterli düzeydedir.	Gayrimenkulün tasarımı, konfigürasyonu ve bakımından zayıflıklar mevcuttur.
İnşa halinde gayrimenkul	İnşaat bütçesi ihtiyatlı bir bütçedir ve teknik tehlikeler sınırlıdır. Müteahhitler çok kalifiye ve uzmandır.	İnşaat bütçesi ihtiyatlı bir bütçedir ve teknik tehlikeler sınırlıdır. Müteahhitler çok kalifiye ve uzmandır.	İnşaat bütçesi yeterli düzeydedir ve müteahhitler orta düzeyde kalifiye ve uzmandır.	Proje, teknik tehlikeler açısından gerçekçi değildir veya bütçeyi aşmıştır. Müteahhitler yeterince uzman olmayabilir.
Proje Sahibi/Sponsorun Gücü				
Finansal kapasitesi ve projeyi destekleme isteği	Proje sahibi/sponsor, gayrimenkul alımına veya inşaatına önemli bir nakit katkıda bulunmuştur. Proje sahibi/sponsorun büyük kaynakları vardır ve doğrudan ve şarta bağlı borçları sınırlıdır. Proje sahibi/sponsor, coğrafi olarak dağılmış ve gayrimenkul tipine göre farklı gayrimenkullere sahiptir.	Proje sahibi/sponsor, gayrimenkul alımına veya inşaatına yüksek bir nakit katkıda bulunmuştur. Proje sahibi/sponsorun mali durumu, bir nakit akış darboğazı olması halinde gayrimenkule destek olmasına imkan vermektedir. Proje sahibi/sponsor, çeşitli farklı coğrafi bölgelere dağılmış gayrimenkullere sahiptir.	Proje sahibi/sponsorun yaptığı katkı önemsiz olabilir veya gayri nakdi olabilir. Proje sahibi/sponsorun mali kaynakları ortalama ile ortalama altı arasında bir düzeydedir.	Proje sahibi/sponsor, gayrimenkule destek olacak kapasiteye sahip değildir veya bu konuda istekli değildir.

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Benzer gayrimenkuller ile ilgili geçmiş deneyimleri ve ünü/ismi	Deneyimli yönetim ve yüksek sponsorluk kalitesi. Sağlam bir isim/ün ve benzer gayrimenkuller ile ilgili uzun ve başarılı bir geçmiş.	Uygun yönetim ve uygun sponsorluk kalitesi. Sponsor veya yönetim, benzer gayrimenkuller ile ilgili başarılı bir geçmiş deneyime sahiptir.	Orta düzey yönetim ve sponsorluk kalitesi. Yönetim veya sponsorun geçmişi, ciddi bir endişe veya kaygı yaratmamaktadır.	Verimsiz yönetim ve standardın altında sponsorluk kalitesi. Yönetim ve sponsorun güçlükleri, geçmişte gayrimenkullerin yönetimi konusundaki güçlükler katkıda bulunmuştur.
İlgili gayrimenkul piyasası aktörleriyle ilişkiler	Kiralama acenteleri gibi önde gelen piyasa aktörleriyle güçlü ilişkiler.	Kiralama acenteleri gibi önde gelen piyasa aktörleriyle kanıtlanmış ilişkiler.	Kiralama acenteleriyle ve önemli emlak hizmetleri sunan diğer taraflarla yeterli düzeyde ilişkiler.	Kiralama acenteleriyle ve/veya önemli emlak hizmetleri sunan diğer taraflarla zayıf ilişkiler.
Teminat Paketi				
Rehnin niteliği	Usulünce tesis edilmiş birinci sıra rehin	Usulünce tesis edilmiş birinci sıra rehin	Usulünce tesis edilmiş birinci sıra rehin ²⁵³	Kredi verenin rehni nakde çevirme kabiliyeti sınırlıdır.
Kiraların temliki (uzun süreli kiracılara kiralanan projeler için)	Kredi veren, bir kira temliki almıştır. Kredi veren; kiralaları doğrudan doğruya kredi verene ödemeleri için kiracılara tebligat gönderilmesi için gereken, cari kiralar kütüğü ve proje kira kontratları suretleri gibi güncel kiracı bilgilerine sahiptir ve bunları tutmaktadır.	Kredi veren, bir kira temliki almıştır. Kredi veren; kiralaları doğrudan doğruya kredi verene ödemeleri için kiracılara tebligat gönderilmesi için gereken, cari kiralar kütüğü ve proje kira kontratları suretleri gibi güncel kiracı bilgilerine sahiptir ve bunları tutmaktadır.	Kredi veren, bir kira temliki almıştır. Kredi veren; kiralaları doğrudan doğruya kredi verene ödemeleri için kiracılara tebligat gönderilmesi için gereken, cari kiralar kütüğü ve proje kira kontratları suretleri gibi güncel kiracı bilgilerine sahiptir ve bunları tutmaktadır.	Kredi veren bir kira temliki almamıştır ya da binadaki kiracılara tebligat göndermek için gereken bilgilere sahip değildir ve bunları tutmamaktadır.
Sigorta teminatının kalitesi	Uygun	Uygun	Uygun	Standardın altında

²⁵³ Bazı ülkelerde kredi verenler, alt sıra rehinleri içeren kredi yapıları uygulamaktadır. Bütün üst sıra rehinler de dahil toplam KO oranı, tipik bir birinci kredi KO oranını aşmadığı takdirde, alt sıra rehinler bu risk seviyesini gösterebilir

Tablo 3 – Duran Varlık Finansman Kredilerine İlişkin Denetim Otoritesi Derecelendirme Düzeyleri

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Finansal Güç				
Piyasa koşulları	Talep çoktur ve artmaktadır; piyasaya giriş engelleri güçlüdür; teknoloji ve ekonomik durumdaki değişikliklere karşı hassasiyeti düşüktür.	Talep çoktur ve istikrarlıdır; bazı piyasaya giriş engelleri vardır; teknoloji ve ekonomik durumdaki değişikliklere karşı bir miktar hassasiyet vardır.	Talep yeterlidir ve istikrarlıdır; piyasaya giriş engelleri sınırlıdır; teknoloji ve ekonomik durumdaki değişikliklere karşı hassasiyeti önemli düzeydedir.	Talep zayıftır ve azalmaktadır; teknoloji ve ekonomik durumdaki değişikliklere karşı kırılgan ve hassastır; son derece belirsiz bir ortam mevcuttur.
Finansal oranlar (borç ödemelerini karşılama oranı ve kredi/değer oranı)	Varlık tipine göre kuvvetli finansal oranlar. Çok sağlam ekonomik varsayımlar.	Varlık tipine göre kuvvetli / kabul edilebilir finansal oranlar. Sağlam proje ekonomik varsayımları.	Varlık tipi için standart olan finansal oranlar.	Varlık tipini dikkate aldığımızda agresif finansal oranlar.
Stres analizi	Bir ekonomik döngüde aşırı stresli koşullara direnme kapasitesine sahip, istikrarlı ve uzun süreli gelirler.	Tatmin edici düzeyde kısa vadeli gelirler. Kredi, bazı finansal olumsuzluklara karşı direnebilir. Temerrüt sadece çok şiddetli ekonomik bozulma koşullarında olabilir.	Belirsiz kısa vadeli gelirler. Nakit akışı, bir ekonomik döngüde olağandışı olmayan streslere karşı hassas ve kırılgandır. Kredi, bir normal ekonomik bozulma döneminde temerrüde düşebilir.	Güçlü belirsizliklere tâbi olan gelirler; koşullarda iyileşme olmadığı takdirde, normal ekonomik koşullarda bile, varlık temerrüde düşebilir.
Piyasa likiditesi	Piyasa, dünya çapında örgütlenmiştir; varlıklar son derece likittir.	Piyasa dünya çapında veya bölgesel bir piyasadır; varlıklar nispeten likittir.	Piyasa bölgeseldir ve kısa vadede sınırlı beklentileri vardır ve likiditesi daha düşük seviyededir.	Yerel piyasa ve/veya zayıf görünürlük. Özellikle, niş piyasalarda düşük likidite veya likidite yok.

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Politik ve hukuki ortam				
Transfer riski de dahil politik risk Hukuki ve düzenleyici riskler/mevzuat riski	Çok düşük, ihtiyaç olursa, güçlü risk azaltıcı enstrümanlar. Mevzuat, sözleşmenin icrasına ve ilgili gayrimenkulün geri alınmasına izin vermektedir.	Düşük; ihtiyaç olursa, tatmin edici risk azaltıcı enstrümanlar. Mevzuat, sözleşmenin icrasına ve ilgili gayrimenkulün geri alınmasına izin vermektedir.	Orta düzeyde; orta düzeyde risk azaltıcı enstrümanlar. Geri alma süreci uzun ve/veya güç olsa bile, mevzuat, sözleşmenin icrasına ve ilgili gayrimenkulün geri alınmasına genel olarak izin vermektedir.	Yüksek; risk azaltıcı enstrüman yok veya zayıf. Zayıf veya istikrarsız hukuki ve düzenleyici ortam. Mevzuat, sözleşmenin icrasını ve ilgili gayrimenkulün geri alınmasını imkansız hale getirebilir veya çok uzatabilir.
İşlem özellikleri				
Varlığın ekonomik ömrüne kıyasla finansman süresi	Tam geri ödeme profili/ asgari düzeyde balon ödeme. Ödemesiz süre yok.	Balon ödeme daha fazla, fakat hâlâ tatmin edici düzeyde.	Büyük ödemesiz süre ve önemli miktarda balon ödeme.	Küçük dilimlerle geri ödeme veya yüksek balon ödeme miktarı.
İşletme riski				
İzin ve ruhsatlar	Bütün izinler alınmış; varlık, cari ve öngörülebilir emniyet mevzuatına uygun.	Bütün izinler alınmış veya alınma aşamasında; varlık, cari ve öngörülebilir emniyet mevzuatına uygun.	İzinlerin çoğu alınmış veya alınma aşamasında; alınmayanlar da rutin sayılır; varlık, cari emniyet mevzuatına uygun.	Gereken bütün izinlerin alınmasında problemler var; planlanan konfigürasyonun ve/veya planlanan işlemlerin bir kısmının gözden geçirilmesi gerekebilir

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
<p>O&M Sözleşmelerinin kapsamı ve niteliği</p> <p>İşletmecinin finansal gücü; bu varlık tipini yönetme konusunda geçmiş deneyimleri ve kira süresi sona erdiğinde varlığı yeniden pazarlama kabiliyeti.</p>	<p>Tercihen akdi ifa teşvikleri içeren güçlü ve uzun süreli O&M sözleşmesi ve/veya O&M rezerv hesapları (gerekirse).</p> <p>Mükemmel bir geçmiş deneyim ve güçlü yeniden pazarlama kabiliyeti.</p>	<p>Uzun süreli O&M sözleşmesi ve/veya O&M rezerv hesapları (gerekirse).</p> <p>Tatmin edici düzeyde geçmiş deneyim ve yeniden pazarlama kabiliyeti.</p>	<p>Sınırlı süreli O&M sözleşmesi ve/veya O&M rezerv hesapları (gerekirse).</p> <p>Zayıf veya kısa bir geçmiş deneyim ve belirsiz yeniden pazarlama kabiliyeti.</p>	<p>O&M Sözleşmesi yok; risk azaltıcı enstrümanların ötesinde işletme maliyetinin beklentiyi aşması riski yüksek.</p> <p>Geçmiş deneyimi yok veya bilinmiyor; varlığı yeniden pazarlama kabiliyeti yok.</p>
Varlık Özellikleri				
<p>Aynı piyasadaki başka varlıklara kıyasla konfigürasyon, büyüklük, tasarım ve bakım (örneğin, bir uçak için yaş ve büyüklük)</p> <p>Tekrar satış değeri</p> <p>Varlık değerinin ve likiditesinin ekonomik döngülere karşı hassasiyeti</p>	<p>Tasarım ve bakımda güçlü avantajları var.</p> <p>Konfigürasyonu, varlık bir likit piyasaya sahip olacak şekilde standart düzeyde.</p> <p>Cari tekrar satış değeri, borç tutarının çok üzerindedir.</p> <p>Varlık değeri ve likiditesi, ekonomik döngülere karşı nispeten hassas değildir.</p>	<p>Ortalamanın üstünde tasarım ve bakım. Belki çok sınırlı bazı istisnalarla, varlık bir likit piyasaya sahip olacak şekilde standart konfigürasyon.</p> <p>Tekrar satış değeri, borç tutarının oldukça üzerindedir.</p> <p>Varlık değeri ve likiditesi, ekonomik döngülere karşı hassastır.</p>	<p>Ortalama tasarım ve bakım. Konfigürasyon biraz kendine özgüdür ve bundan dolayı, varlık için piyasanın daha dar olmasına sebep olabilir.</p> <p>Tekrar satış değeri, borç tutarının biraz üzerindedir.</p> <p>Varlık değeri ve likiditesi, ekonomik döngülere karşı çok hassastır.</p>	<p>Ortalamanın altında tasarım ve bakım. Varlık, ekonomik ömrünü tamamlamak üzeredir. Konfigürasyonu çok özeldir; varlık için piyasa çok dardır.</p> <p>Tekrar satış değeri, borç tutarının altındadır.</p> <p>Varlık değeri ve likiditesi, ekonomik döngülere karşı son derece hassastır.</p>

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Sponsorun gücü				
İşletmecinin finansal gücü; bu varlık tipini yönetme konusunda geçmiş deneyimleri ve kira süresi sona erdiğinde varlığı yeniden pazarlama kabiliyeti.	Mükemmel bir geçmiş deneyim ve güçlü yeniden pazarlama kabiliyeti.	Tatmin edici düzeyde geçmiş deneyim ve yeniden pazarlama kabiliyeti.	Zayıf veya kısa bir geçmiş deneyim ve belirsiz yeniden pazarlama kabiliyeti.	Geçmiş deneyimi yok veya bilinmiyor; varlığı yeniden pazarlama kabiliyeti yok.
Sponsorun geçmiş deneyimi ve finansal gücü	Mükemmel bir geçmiş deneyime ve yüksek finansal güce sahip sponsorlar.	İyi bir geçmiş deneyime ve iyi finansal güce sahip sponsorlar.	Yeterli düzeyde bir geçmiş deneyime ve iyi finansal güce sahip sponsorlar.	Geçmiş deneyimi bulunmayan veya kuşkulu olan ve/veya finansal zayıflıkları bulunan sponsorlar.
Teminat Paketi				
Varlık kontrolü	Hukuki dokümantasyon, kredi verene, varlık üzerinde ya da varlığa sahip olan şirket üzerinde etkin bir kontrol olanağı (örneğin, usulünce tesis edilmiş birinci sıra teminat menfaati ya da bu teminatı içeren bir kiralama yapısı) sağlamaktadır.	Hukuki dokümantasyon, kredi verene, varlık üzerinde ya da varlığa sahip olan şirket üzerinde etkin bir kontrol olanağı (örneğin, usulünce tesis edilmiş teminat menfaati ya da bu teminatı içeren bir kiralama yapısı) sağlamaktadır.	Hukuki dokümantasyon, kredi verene, varlık üzerinde ya da varlığa sahip olan şirket üzerinde etkin bir kontrol olanağı (örneğin, usulünce tesis edilmiş teminat menfaati ya da bu teminatı içeren bir kiralama yapısı) sağlamaktadır.	Sözleşme, kredi verene çok az teminat vermektedir ve varlık üzerindeki kontrolü kaybetme riskini içermektedir.

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Varlığın yeri ve durumunu takip etme konusunda kredi verenin sahip olduğu haklar ve araçlar.	Kredi veren, herhangi bir zamanda ve yerde, varlığın yerini ve durumunu takip etme imkanına sahiptir (düzenli raporlar, incelemeler yapma olanağı)	Kredi veren, hemen hemen her zaman ve her yerde, varlığın yerini ve durumunu takip etme imkanına sahiptir.	Kredi veren, hemen hemen her zaman ve her yerde, varlığın yerini ve durumunu takip etme imkanına sahiptir.	Kredi verenin varlığın yerini ve durumunu takip etme imkanı sınırlıdır.
Zarar risklerine karşı sigorta	En iyi kalitede sigorta şirketlerine yaptırılmış, ek zarar teminatlarını da içeren güçlü sigorta teminatı.	İyi kalitede sigorta şirketlerine yaptırılmış (ek zarar teminatlarını içermeyen) tatmin edici düzeyde sigorta teminatı.	Kabul edilebilir kalitede sigorta şirketlerine yaptırılmış (ek zarar teminatlarını içermeyen) orta düzeyde sigorta teminatı.	Düşük kalitede sigorta şirketlerine yaptırılmış ya da (ek zarar teminatlarını içermeyen) zayıf sigorta teminatı.

Tablo 4 – Emtia Finansmanı Kredilerine İlişkin Denetim Otoritesi Derecelendirme Düzeyleri

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Finansal güç				
Alım satım işlemi fazla teminatlandırma düzeyi	Kuvvetli	İyi	Tatmin edici	Zayıf
Politik ve hukuki ortam				
Ülke riski	Ülke riski yok	Sınırlı ülke riski var (özellikle, rezervlerin gelişmekte olan bir ülkede bir offshore hesapta bulunması)	Ülke riski var (özellikle, rezervlerin gelişmekte olan bir ülkede bir offshore hesapta bulunması)	Çok büyük ülke riski var (özellikle, rezervlerin gelişmekte olan bir ülkedeki bir hesapta bulunması)
Ülke risklerinin azaltılması	Çok kuvvetli azaltma: Güçlü offshore mekanizmaları Stratejik emtia Birinci sınıf alıcı	Kuvvetli azaltma: Offshore mekanizmaları Stratejik emtia Kuvvetli alıcı	Kabul edilebilir azaltma: Offshore mekanizmaları Daha az stratejik emtia Kabul edilebilir alıcı	Sadece kısmi azaltma: Offshore mekanizma yok Stratejik olmayan emtia Zayıf alıcı
Varlık Özellikleri				
Likidite; hasara karşı kırılabilirlik ve hassasiyet	Emtia, borsada kote edilmiştir ve vadeli işlemler veya tezgah üstü enstrümanları yoluyla riskten korunabilir. Emtia, hasara karşı kırılabilir ve hassas değildir.	Emtia, borsada kote edilmiştir ve tezgah üstü enstrümanları yoluyla riskten korunabilir. Emtia, hasara karşı kırılabilir ve hassas değildir.	Emtia, borsada kote edilmemiştir, fakat likittir. Riskten korunma konusunda belirsizlik vardır. Emtia, hasara karşı kırılabilir ve hassas değildir.	Emtia, borsada kote edilmemiştir. Piyasanın büyüklüğü ve derinliği nedeniyle likiditesi sınırlıdır. Uygun riskten korunma enstrümanları yoktur. Emtia, hasara karşı kırılabilir ve hassastır.

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Sponsorun gücü				
Tüccarın finansal gücü	Alım satım felsefesi ve riskler açılarından çok kuvvetli.	Kuvvetli	Yeterli	Zayıf
Lojistik işini yönetme kabiliyeti de dahil geçmiş deneyimi	Söz konusu işlem tipinde son derece deneyimlidir. İşletme başarısı ve maliyet verimliliği açısından güçlü bir geçmiş deneyime sahiptir.	Söz konusu işlem tipinde yeterince deneyimlidir. İşletme başarısı ve maliyet verimliliği açısından ortalamanın üzerinde bir geçmiş deneyime sahiptir.	Söz konusu işlem tipinde sınırlı deneyime sahiptir. İşletme başarısı ve maliyet verimliliği açısından ortalama düzeyde bir geçmiş deneyime sahiptir.	Genel olarak sınırlı veya belirsiz bir geçmiş deneyimi vardır. Masraf ve kârları değişken ve dalgalıdır.
Ticaret kontrolleri ve riskten korunma politikaları	Karşı taraf seçimi, riskten korunma ve izleme konusunda güçlü standartlara sahip.	Karşı taraf seçimi, riskten korunma ve izleme konusunda yeterli standartlara sahip.	Geçmişteki işlemlerinde herhangi bir problem olmamış ya da ufak problemler olmuş.	Tüccar, geçmiş alım satım işlemlerinde büyük zararlara uğramış.
Finansal bildirim kalitesi	Mükemmel	İyi	Tatmin edici	Finansal bildirimler bazı belirsizlikler içermektedir veya yetersizdir.
Teminat Paketi				
Varlık kontrolü	Usulünce tesis edilmiş birinci sıra teminat, kredi verene, gerek duyduğu herhangi bir zamanda varlıklar üzerinde hukuki kontrol imkanı sağlamaktadır.	Usulünce tesis edilmiş teminat, kredi verene, gerek duyduğu herhangi bir zamanda varlıklar üzerinde hukuki kontrol imkanı sağlamaktadır.	Kredi verenin varlıklar üzerindeki kontrolünde sürecin belirli bir anında kesilme olmaktadır. Bu kesilme, duruma göre ticari süreç bilgisiyle ya da bir üçüncü şahıs taahhüdüyle giderilmektedir.	Sözleşme, varlık üzerindeki kontrolün kaybedilmesi riskini içermektedir. Kurtarma ve tahsilat, tehlikeye düşebilir.

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Zarar risklerine karşı sigorta	En iyi kalitede sigorta şirketlerine yaptırılmış, ek zarar teminatlarını da içeren güçlü sigorta teminatı.	İyi kalitede sigorta şirketlerine yaptırılmış (ek zarar teminatlarını içermeyen) tatmin edici düzeyde sigorta teminatı.	Kabul edilebilir kalitede sigorta şirketlerine yaptırılmış (ek zarar teminatlarını içermeyen) orta düzeyde sigorta teminatı.	Düşük kalitede sigorta şirketlerine yaptırılmış ya da (ek zarar teminatlarını içermeyen) zayıf sigorta teminatı.

EK 7: Şematik Örnekler: Denetim Otoritesi Formülüyle Kredi Riskini Azaltma Etkisinin Hesaplanması

Denetim otoritesi Formülüne göre teminat ve garantilerin nasıl hesaplanacağını gösteren bazı örnekler aşağıda sunulmaktadır

Teminatla İlgili Şematik Örnek – Orantılı Güvence

Bir kaynak bankanın, bir harici derecelendirme veya gösterge derecelendirmenin mevcut olmadığı K_{IDY} 'nin üzerinde bir kredi riski geliştirme seviyesiyle 100 €'luk bir menkul kıymetleştirme kredisi satın aldığını varsayınız. Ek olarak, menkul kıymetleştirme kredisi üzerinden DOF sermaye tutma yükümlülüğünün 1.6 € olduğunu (12.5 ile çarpıldığında, 20 € risk ağırlıklı varlık tutarını verir) varsayınız. Ayrıca, kaynak bankanın ilgili menkul kıymetleştirme kredisiyle aynı kurda ve nakit olarak 80 € teminat aldığını da varsayınız. Bu pozisyon için sermaye ihtiyacı, DOF sermaye ihtiyacını, ayarlanmış kredi riski tutarı ve orijinal kredi riski tutarı oranıyla çarpmak yoluyla aşağıdaki gibi hesaplanır.

Aşama 1: Ayarlanmış Kredi Riski Tutarı (E^*) = maksimum $\{0, [E \times (1 + H_e) - C \times (1 - H_c - H_{fx})]\}$

$$(E^*) = \text{maksimum} \{0, [100 \times (1 + 0) - 80 \times (1 - 0 - 0)]\} \\ = 20 \text{ €}$$

Bu formülde (yukarıda verilen bilgiler esasında):

E^* = Risk azaltmadan sonraki kredi riski değeri (20 €)

E = Kredi riskinin şimdiki değeri (100 €)

H_e = Kredi riskine uygun kesinti (Ancak bu kesinti gerekli değildir, çünkü kaynak banka menkul kıymetleştirme kredisini teminat karşılığında vermemektedir)

C = Alınan teminatın şimdiki değeri (80 €)

H_c = Teminata uygun kesinti (0)

H_{fx} = Teminat ile kredi riski arasındaki kur uyumsuzluğuna uygun kesinti (0)

Aşama 2: Sermaye ihtiyacı = $(E^* / E) \times \text{DOF sermaye ihtiyacı}$

Bu formülde (yukarıda verilen bilgiler esasında):

$$\text{Sermaye ihtiyacı} = 20 \text{ €} / 100 \text{ €} \times 1.6 \text{ €} = 0.32 \text{ €}$$

Garantiyle İlgili Şematik Bir Örnek – Orantılı Güvence

Kredi riski azaltma unsuru hariç, teminatla ilgili şematik örnekte verilen varsayımların hepsi burada da uygulanır. Bankanın, bankadan 80 € tutarında, kabul edilebilir bir teminatsız garanti aldığını varsayınız. Bu nedenle, bir kur uyumsuzluğu kesintisi uygulanmayacaktır. Sermaye ihtiyacı aşağıdaki gibi tespit edilir.

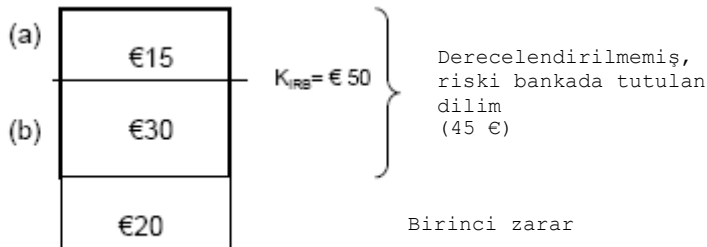
- Menkul kıymetleştirme kredisinin korunan kısmı (80 €), koruma sağlayıcının risk ağırlığını almaktır. Koruma sağlayıcı için risk ağırlığı, İDD yaklaşımında belirlendiği gibi, garantör bankaya verilen bir teminatsız kredinin risk ağırlığına denktir. Bu risk ağırlığının %10 olduğunu varsayınız. Bu durumda, korunan kısım üzerinden sermaye tutma yükümlülüğü: $80 \text{ €} \times \%10 \times 0.08 = 0.64 \text{ €}$ olacaktır.
- Korunmayan kısım (20 €) için sermaye tutma yükümlülüğü, menkul kıymetleştirme kredisi için sermaye tutma yükümlülüğünün korunmayan kısmın kredi tutarındaki payıyla çarpılması yoluyla belirlenir. Korunmayan kısmın payı: $20 \text{ €} / 100 \text{ €} = \%20$ 'dir. Böylece, sermaye ihtiyacı $1.6 \text{ €} \times 20\% = 0.32 \text{ €}$ olacaktır.

Korunan ve korunmayan kısımlar için toplam sermaye tutma yükümlülüğü:

$$0.64 \text{ € (korunan kısım)} + 0.32 \text{ € (korunmayan kısım)} = 0.96 \text{ €}$$

Şematik Örnek – En Üst Sıradaki Kısımları Kapsayan Kredi Riski Azaltma Unsurları

1000 € tutarında bir krediler havuzunu teminatlandıran bir kaynak banka düşününüz. Bu havuzun K_{IDY} 'si %5'dir (50 € sermaye tutma yükümlülüğü). 20 € birinci zarar pozisyonu vardır. Kaynak banka, sadece en alttan ikinci sıradaki dilimin riskini tutmaktadır: 45 €'luk bir derecelendirilmemiş dilim. Durumu aşağıdaki gibi özetleyebiliriz:

1. Teminat veya Garantisiz Sermaye Tutma Yükümlülüğü

Bu örneğe göre, K_{IDY} çizgisini dengeleyen (straddling), derecelendirilmemiş, riski bankada tutulan dilim için sermaye tutma yükümlülüğü, yukarıdaki grafikte gösterilen (a) ve (b) dilimleri için sermaye ihtiyaçlarının toplamına eşittir:

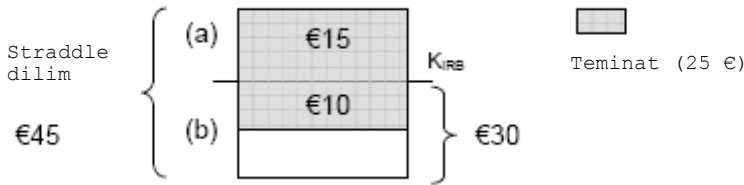
(a) Bu alt-dilim için DOF risk ağırlığının %820 olduğunu varsayınız. Böylece, risk ağırlıklı varlıklar $15 \text{ €} \times \%820 = 123 \text{ €}$ olacaktır. Sermaye tutma yükümlülüğü, $123 \text{ €} \times \%8 = 9.84 \text{ €}$ 'dur.

(b) K_{IDY} çizgisinin altındaki alt-dilim düşülmelidir. Risk ağırlıklı varlıklar: $30 \text{ €} \times \%1250 = 375 \text{ €}$. Sermaye tutma yükümlülüğü: $375 \text{ €} \times \%8 = 30 \text{ €}$

Derecelendirilmemiş straddle dilim için toplam sermaye tutma yükümlülüğü = $9.84 \text{ €} + 30 \text{ €} = 39.84 \text{ €}$.

2. Teminatlı Sermaye Tutma Yükümlülüğü

Şimdi, kaynak bankanın, menkul kıymetleştirme kredisiyle aynı kurda olan bir 25 € nakit teminat aldığını varsayınız. Dilim, K_{IDY} seviyesini dengelediği için, bu teminatın, K_{IDY} çizgisinin üzerinde en üst sıradaki alt-dilimi (15 € teminatın kapsadığı (a) alt-dilimi) kapsadığını varsaymalıyız; bu durumda, ancak biraz teminat kaldığı takdirde, bu güvence, K_{IDY} çizgisinin altında en üst sıradaki kısımla başlayan alt-dilime (yani, 10 € teminatın kapsadığı (b) dilimi) uygulanmalıdır. Böylece:

Bu pozisyonun sermaye ihtiyacı, DOF sermaye ihtiyacını, ayarlanmış kredi riski tutarı ve orijinal kredi riski tutarı oranıyla çarpmak yoluyla ve aşağıda gösterildiği gibi hesaplanır. Bu hesaplamayı iki alt-dilimin ikisi için de yapmalıyız.

(a) Birinci alt-dilimin ilk risk tutarı 15 € ve teminatı da 15 €'dur. Böylece, tam olarak güvence altındadır. Bir başka deyişle:

Aşama 1: Ayarlanmış Kredi Riski Tutarı (E*)

$$E^* = \text{maksimum } \{0, [E \times (1 + H_e) - C \times (1 - H_c - H_{fx})]\}$$
$$= \text{maksimum } \{0, [15 - 15]\} = 0 \text{ €}$$

Bu formülde:

E* = Risk azaltmadan sonraki kredi riski değeri (0 €)

E = Kredi riskinin şimdiki değeri (15 €)

C = Alınan teminatın şimdiki değeri (15 €)

H_e = Kredi riskine uygun kesinti (Ancak bu kesinti burada gerekli değildir ve bu nedenle 0 olarak alınır)

H_c ve H_{fx} = Teminata uygun kesinti ve teminat ile kredi riski arasındaki kur uyumsuzluğuna uygun kesinti (sadece 0)

Aşama 2: Sermaye ihtiyacı = (E* / E) x DOF sermaye ihtiyacı

$$\text{Sermaye ihtiyacı} = 0 \times 9.84 \text{ €} = 0 \text{ €}$$

- (b) İkinci alt-dilimin ilk risk tutarı 30 € ve teminatı 10 €'dir (K_{IDY} çizgisinin üstündeki alt-dilimin güvenceye alınmasından sonra kalan tutar). Böylece, bu 10 €, 30 €'luk alt dilimin en üst sıradaki kısmına tahsis edilmeli ve uygulanmalıdır.

Aşama 1: Ayarlanmış Kredi Riski Tutarı (E*)

$$E^* = \text{maksimum } \{0, [30 \times (1 + 0) - 10 \times (1 - 0 - 0)]\}$$
$$= 20 \text{ €}$$

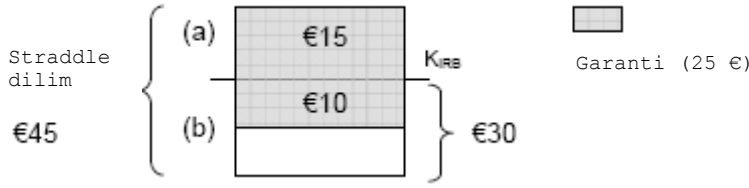
Aşama 2: Sermaye ihtiyacı = (E* / E) x DOF sermaye ihtiyacı

$$\text{Sermaye ihtiyacı} = 20 \text{ €} / 30 \text{ €} \times 30 \text{ €} = 20 \text{ €}$$

Son olarak, derecelendirilmemiş straddle dilim için toplam sermaye tutma yükümlülüğü = 0 € + 20 € = 20 €

3. Garanti

Şimdi, bankanın, teminat yerine, bankadan 25 € tutarında kabul edilebilir bir teminatsız garanti aldığını varsayınız. Bundan dolayı, bir kur uyumsuzluğu kesintisi uygulanmaz. Bu durum aşağıdaki gibi özetlenebilir:

Bu iki alt-dilim için sermaye ihtiyacı aşağıdaki gibi hesaplanır:

- (a) Birinci alt-dilimin ilk risk tutarı 15 € ve garantisi de 15 €'dır. Böylece, tam olarak güvence altındadır. 15 €'ya, koruma sağlayıcının risk ağırlığı uygulanacaktır. Koruma sağlayıcının risk ağırlığı, İDD yaklaşımında belirlendiği gibi, garantör bankaya verilen bir teminatsız kredinin risk ağırlığına denktir. Bu risk ağırlığının %20 olduğunu varsayınız.

Korunan kısım üzerinden sermaye tutma yükümlülüğü:

$$15 \text{ €} \times \%20 \times \%8 = 0.24 \text{ €}$$

- (b) İkinci alt-dilimin ilk risk tutarı 30 €'dır ve bu alt-dilimin en üst kısmına uygulanması gereken 10 €'luk bir garantisi vardır. Dolayısıyla, korunan kısım 10 € ve korunmayan kısım 20 €'dur.

- Burada da, menkul kıymetleştirme kredisinin korunan kısmına, garantör bankanın risk ağırlığı uygulanacaktır.

Korunan kısım üzerinden sermaye tutma yükümlülüğü:

$$10 \text{ €} \times \%20 \times \%8 = 0.16 \text{ €}$$

Korunmayan kısım için (K_{IDY} çizgisinin altındaki bir derecelendirilmemiş pozisyon için) sermaye tutma yükümlülüğü: $20 \text{ €} \times \%1250 \times \%8 = 20 \text{ €}$

Derecelendirilmemiş straddle dilim için toplam sermaye tutma yükümlülüğü
 $= 0.24 \text{ €} (K_{IDY} \text{ çizgisinin üstündeki korunan kısım}) + 0.16 \text{ €} (K_{IDY} \text{ çizgisinin altındaki korunan kısım}) + 20 \text{ €} (K_{IDY} \text{ çizgisinin altındaki korunmayan kısım}) = 20.4 \text{ €}$

EK 8: Faaliyet Kollarının Eşlenmesi

Seviye 1	Seviye 2	Faaliyet Grupları
Kurumsal Finansman	Kurumsal Finansman	Birleşme ve devralmalar; aracılık yüklenimi; özelleştirmeler; menkul kıymetleştirme; araştırma; tahviller (devlet, yüksek getirili); hisse senetleri; sendikasyonlar; IPO (ilk halka arz işlemleri); ikincil özel plasmanlar
	Belediye/Devlet Finansmanı	
	Ticaret Bankacılığı	
	Danışmanlık Hizmetleri	
Ticaret & Satış	Satış	Sabit getirili işlemler; hisse senetleri; kambiyo/döviz işlemleri; emtia; kredi; fonlama; bankanın kendi pozisyonundaki menkul kıymetler; kredilendirme ve repo işlemleri; aracılık hizmetleri; tahviller; birincil aracılık hizmetleri
	Piyasa Yapıcılığı	
	Bankanın Kendi Pozisyonları	
	Hazine	
Perakende Bankacılık	Perakende Bankacılık	Perakende kredilendirme ve mevduatlar; bankacılık hizmetleri; fon ve malvarlığı hizmetleri
	Özel Bankacılık	Özel kredilendirme ve mevduatlar; bankacılık hizmetleri; fon ve malvarlığı hizmetleri; yatırım danışmanlığı
	Kart Hizmetleri	Ticaret/ticari/kurumsal kartlar, özel markalar/etiketler ve perakende
Ticari Bankacılık	Ticari Bankacılık	Proje finansmanı, gayrimenkul, ihracat finansmanı, ticari finansman, faktöring, finansal kiralama, kredilendirme, garantiler, kambiyo senetleri
Ödemeler ve Tasfiye ²⁵⁴ (Takas)	Dış Müşteriler	Ödeme ve tahsilatlar, fon transferi, takas ve ödemeler/tasfiyeler
Acentelik Hizmetleri	Saklama Hizmetleri	Escrow/emanet, saklama makbuzları, menkul kıymet ödünç işlemleri (müşteriler), kurumsal işlemler
	Kurumsal Acentelik	İhraççı ve ödeme acenteliği hizmetleri
	Kurumsal Saklama Fonu	
Varlık Yönetimi	Takdir Yetkisi İçeren Fon Yönetimi	Havuzlanmış, bölümlenmiş, perakende, kurumsal, kapalı, açık, özel özsermaye fonları
	Takdir Yetkisi İçermeyen Fon Yönetimi	Havuzlanmış, bölümlenmiş, perakende, kurumsal, kapalı, açık fonlar
Perakende Aracılık	Perakende Aracılık	İşlemleri gerçekleştirme ve tam hizmetler

²⁵⁴ Bankanın kendi faaliyetlerinden kaynaklanan ödeme ve tasfiye zararları, ilgili faaliyet kollarının zararına dahil edilir ve yazılır.

Faaliyet Kolları Eşleme Prensipleri²⁵⁵

- (a) Bütün faaliyetler, karşılıklı olarak özel ve kapsamlı bir tarzda, sekiz adet 1. seviye faaliyet koluna eşlenmelidir.
- (b) İş birimleri düzenlemesine kolay eşlenemeyen, fakat çerçeve içindeki bir faaliyetle bağlantılı bir işi ve fonksiyonu temsil eden bankacılık faaliyetleri veya bankacılık dışı faaliyetler, onun destek olduğu faaliyet koluna tahsis edilmelidir. Bir bağlantılı faaliyet birden fazla faaliyet kollarını destekliyorsa, objektif eşleme kriterleri kullanılmalıdır.
- (c) Brüt kârın eşlenmesinde, bir faaliyet belirli bir faaliyet koluna eşlenemiyorsa, en yüksek geliri getiren faaliyet kolu kullanılmalıdır. Bağlantılı faaliyetler için de aynı faaliyet kolu uygulanır.

²⁵⁵ Ek faaliyet kolları eşleme prensipleri

Kullanılan yaklaşımın iş birimleri eşleme ilkelerine uygun olması şartıyla, bankaların faaliyetlerini sekiz faaliyet koluna eşlemek için kullanabilecekleri çeşitli farklı geçerli yaklaşımlar vardır. Bununla birlikte, Komite, bazı bankaların ilave ilke ve talimatlar istediğini de bilmektedir. Bu nedenle, bankanın brüt kârını eşlemek amacıyla kullanabileceği bir yaklaşım örneği aşağıda sunulmaktadır.

Perakende bankacılık birimi için brüt gelir, perakende müşterilere ve perakende sayılan KOBİ'lere açılan krediler ve kullanılan avanslardan net faiz geliri ve geleneksel perakende bankacılık faaliyetleriyle ilgili ücretler ve perakende bankacılık yatırım portföyünü riskten korumak için yapılan swap ve türev işlemlerinden elde edilen net gelir ve satın alınan perakende alacaklardan elde edilen gelirlerden oluşur. Perakende bankacılık biriminin net faiz gelirini hesaplamak için, banka, perakende müşterilere açtığı krediler ve kullandığı avanslardan elde ettiği faiz gelirinden, kredileri fonlamanın (perakende veya başka mevduatlar gibi, hangi kaynaktan fonlarsa fonlasın) ağırlıklı ortalama maliyetini düşer.

Aynı şekilde, ticari bankacılık birimi için brüt gelir, kurumsal müşterilere (ve kurumsal müşteri sayılan KOBİ'lere), bankalar arası piyasa müşterilerine ve hazine ve merkez bankalarına açtığı krediler ve kullandığı avanslardan net faiz geliri ve satın alınan kurumsal alacaklardan elde edilen gelirler ve taahhütler, garantiler ve kambiyo senetleri de dahil geleneksel ticari bankacılık faaliyetlerinden elde edilen ücret gelirleri ve yatırım portföyünde tutulan menkul kıymetlerin net geliri (örneğin, kupon ve temettü gelirleri) ve ticari bankacılık yatırım portföyünü riskten korumak için yapılan swap ve türev işlemlerinden kâr/ zarardan oluşur. Burada da, net faiz geliri, kurumsal müşterilere, bankalar arası piyasa müşterilerine ve hazine ve merkez bankalarına açılan krediler ve kullanılan avanslardan net faiz gelirinden (hangi kaynaktan olursa olsun) bu kredileri fonlamanın ağırlıklı ortalama maliyeti düşülmek suretiyle hesaplanır.

Alım-satım faaliyetleri birimi için, brüt gelir, alım satım amacıyla tutulan enstrümanların kâr/zararlarına (yani, piyasa değerine göre değerlendirme) (fonlama maliyeti düşüldükten sonra) toptancı bankacılık aracılık işlemlerinden elde edilen ücretler eklenmek suretiyle hesaplanır.

Diğer beş faaliyet kolu için, brüt gelir, esas olarak bu iş birimlerinin her birinde elde edilen net ücretler/komisyonlardan oluşur. Ödemeler ve tasfiye faaliyet kolunda brüt gelir, toptancı bankacılık karşı tarafları için ödeme/tasfiye işlemlerinin karşılığı olan ücretlerden oluşur. Varlık yönetimi faaliyet kolu, varlıkların başkaları adına yönetilmesi hizmetlerini içerir.

- (d) Bankalar, bankanın toplam brüt kârının (Temel Gösterge Yaklaşımında belirtildiği gibi) sekiz faaliyet kollarının brüt kârlarının toplamına eşit olması şartıyla, brüt kârlarını iş birimleri arasında dağıtmak ve tahsis etmek amacıyla kendi içsel fiyatlandırma yöntemlerini kullanabilirler.
- (e) Operasyonel risk sermaye kapsamında faaliyetlerin iş birimlerine eşlenmesi işlemi, diğer risk kategorileri, yani kredi riski ve piyasa riski için yasal sermaye hesaplamalarında kullanılan faaliyet kolu tanımlarına uygun ve uyumlu olmalıdır. Bu ilkedен sapmalar, açık ve haklı sebeplere dayanmalı ve açıkça kaydedilmeli ve belgelendirilmelidir.
- (f) Kullanılan eşleme süreci, açıkça belgelendirilmelidir. Özellikle, yazılı faaliyet kolu tanımları, üçüncü şahısların faaliyet kolu eşlemesini yapmalarına olanak verecek kadar açık ve ayrıntılı olmalıdır. Dokümantasyon diğer hususların yanı sıra her türlü istisna veya sapmanın gerekçelerini açıkça göstermeli ve mutlaka kayıtlarda tutulmalıdır.
- (g) Yeni faaliyetler veya ürünlerin eşlenmesi sürecini tanımlamak için süreçler mevcut olmalıdır.
- (h) (Yönetim kurulunun onayına tâbi olan) eşleme politikasından üst yönetim sorumludur.
- (i) İş birimlerine eşleme süreci, bağımsız denetime tâbi tutulmalıdır.

EK 9: Ayrıntılı Kayıp Olayı Türlerine İlişkin Sınıflandırma

Olay Türü Kategorisi (1. Seviye)	Tanımlama	Kategoriler (2. Seviye)	Faaliyet Örnekleri (3. Seviye)
Dahili suiistimal eylemleri	İçeriden en az bir kişinin iştirak ettiği; farklı davranma ve ayrımcılık eylemleri hariç, dolandırma, zimmete geçirme ya da ilgili yönetmelikler, kanunlar veya şirket politikasını ihlâl etme gibi eylemlerden kaynaklanan zararlar.	Yetkisiz işlemler	Beyan edilmeyen ve bildirilmeyen işlemler (kasten) Yetkisiz tipte işlem yapmak (parasal zarara yol açan işlemler) Pozisyonların yanlış beyan edilmesi (kasten)
		Hırsızlık ve Suiistimaller	Suiistimaller / kredi suiistimalleri / değersiz mevduatlar Hırsızlık / haraç / zimmete para geçirme / soygun Varlıkların zimmete geçirilmesi Varlıkların kasten tahrip edilmesi Sahtekârlık Karşılıksız çek yazma Kaçakçılık Hesabı ele geçirme / başkasının kimliğine bürünerek işlem yapma / vb. Vergi kanunlarına aykırılık / vergi kaçakçılığı (kasten) Rüşvet / Anafor İçeriden öğrenenlerin ticareti (firma hesabına yapılmayanlar)
Harici suiistimal eylemleri	Bir üçüncü şahsın ika ettiği; dolandırma, zimmete geçirme ya da ilgili yönetmelikler, kanunları ihlâl etme gibi eylemlerden kaynaklanan zararlar.	Hırsızlık ve Suiistimaller	Hırsızlık / Soygun Sahtekârlık Karşılıksız çek yazma
		Sistem Güvenliğini İhlâl	Bilgisayar korsanlığı Bilgi hırsızlığı (parasal zarara yol açan eylemler)

Olay Türü Kategorisi (1. Seviye)	Tanımlama	Kategoriler (2. Seviye)	Faaliyet Örnekleri (3. Seviye)
Çalışma/İstihdam Uygulamaları ve İşyeri Emniyeti	Çalışma, sağlık veya emniyet kanunları veya sözleşmelerine aykırı eylemler, bedensel yaralanma tazminat taleplerinin ödenmesi veya farklı davranma / ayrımcılık eylemlerinden kaynaklanan zararlar	İşçi/Personel İlişkileri	Ücret, sosyal haklar ve iş akdinin feshiyle ilgili konular Örgütlü işçi faaliyetleri ve eylemleri
		İşyeri Emniyeti	Genel sorumluluklar (kayma ve düşme, vb.) İşçi sağlığı ve emniyet kurallarıyla ilgili eylemler İşçi ücretleri
		Farklı Davranma ve Ayrımcılık	Her türlü ayrımcılık eylemi
Müşteriler, Ürünler & İş Uygulamaları	Belirli müşterilere karşı üstlenilen mesleki yükümlülüklerin (güvene dayanan ilişkiden doğan görevler ve uygunluk koşulları da dahil) bilmeden veya ihmal sonucunda yerine getirilmemesinden ya da bir ürünün niteliği veya tasarımından kaynaklanan zararlar.	Uygunluk, İfşa & Güvene Dayanan İlişkiden Doğan Görevler	Güvene dayanan ilişki ihlalleri / ilke ve talimat ihlalleri Uygunluk / ifşa sorunları (KYC, vb.) Perakende müşteri ifşa ihlalleri Özel hayatın gizliliğinin ihlali Agresif satış eylemleri Hesapları şişirmek Gizli bilgilerin kötüye kullanılması Kredi veren sorumluluklarının ihlali
		Usulsüz İş veya Piyasa Uygulamaları	Anti-tröst yasalarının ihlali Usulsüz ticaret / piyasa uygulamaları Piyasa manipülasyonu İçeriden öğrenenlerin ticareti (firma hesabına) İzinsiz/ruhsatsız faaliyetler Kara para aklama eylemleri
		Ürün Kusurları	Ürün kusurları (yetkisiz, vb.) Model hataları
		Seçme, Sponsorluk & Risk Üstlenme	Müşteriyle ilgili araştırmaları talimatlara uygun yapmamak Müşteri risk limitlerini aşmak
		Danışmanlık Faaliyetleri	Danışmanlık faaliyetleri performansı konusunda ihtilâflar

Olay Türü Kategorisi (1. Seviye)	Tanımlama	Kategoriler (2. Seviye)	Faaliyet Örnekleri (3. Seviye)
Fiziksel Malların Hasarları	Doğal afetler veya başka olaylar nedeniyle fiziksel mal ve varlıkların kaybolması veya hasar görmesinden kaynaklanan zararlar	Doğal afetler ve diğer olaylar	Doğal afetlerin yol açtığı zararlar Dış kaynaklardan (terörizm, vandalizm) kaynaklanan insan kayıpları
İşin Kesintiye Uğraması ve Sistem Arızaları	İşin kesintiye uğramasından veya sistem arızalarından kaynaklanan zararlar	Sistemler	Donanım Yazılım Telekomünikasyon Elektrik gibi ünitelerin devre dışı olması / kesilmesi
İşlemler, Teslim & Süreç Yönetimi	İşlemlerin hatalı yapılmasından veya hatalı süreç yönetiminden ya da alım satım işleminin karşı taraflarıyla ve satıcılarla ilişkilerden kaynaklanan zararlar	İş Almak, İşlemi Uygulamak & Sürdürmek	İletişimde hata Veri girişi, uygulama veya yükleme hatası Sürenin kaçırılması veya sorumluluğun yerine getirilmemesi Modelin/sistemin yanlış işletilmesi Muhasebe hatası / kuruluşun kimliğinde hata Başka görev ihlalleri Teslim hatası Teminat yönetiminde hata Referans Veri Uygulaması
		İzleme ve Raporlama	Zorunlu raporlama görevinin yerine getirilmemesi Dış raporlarda hata (zarara yol açan işlemler)
		Müşteri Kaydı ve Dokümantasyonu	Müşteri izinleri / feragatnameleri eksik Hukuki dokümanlar yok / eksik
		Müşteri Hesabı Yönetimi	Hesaplara onaysız/izinsiz erişim Yanlış müşteri kayıtları (zarara yol açan işlemler) Müşteri varlıklarında ihmalden kaynaklanan kayıp veya zararlar

Olay TürüKategorisi (1. Seviye)	Tanımlama	Kategoriler (2. Seviye)	Faaliyet Örnekleri (3. Seviye)
		Alım Satım İşlemlerinin Karşı Tarafları	Müşteri harici karşı tarafların yükümlülüklerini ifa etmemesi Müşteri harici karşı taraflarla muhtelif ihtilâflar
		Satıcılar & Tedarikçiler	Dış kaynaktan hizmet temini Satıcılarla ihtilâflar

EK 10: Standart ve İDD Yaklaşımlarında Finansal Teminatla Teminatlandırılan İşlemlerde Sermaye Uygulamasına İlişkin Metodolojilerin Gözden Geçirilmesi

1. Teminatlandırılan işlemlere ilişkin Standart Yaklaşım – Kredi Riski Azaltma (KRA) bölümünde belirtilen kurallar, genel olarak, yeterli kalitede bir finansal teminatla teminatlandırılan ve yatırım portföyüne dayanan alacaklar konusunda, hem standart yaklaşımdaki hem de temel içsel derecelendirme (İDD) yaklaşımındaki uygulamayı belirler ve düzenler. Gelişmiş İDD yaklaşımını uygulayan bankalar, normal olarak, bir kredinin Temerrüt Halinde Kayıp Yüzdesini (THK) ayarlamak için, kendi içsel tahminlerini kullanarak, yatırım portföyü kredilerine ilişkin finansal teminatları hesaba katarlar. Gelişmiş İDD yaklaşımını uygulayan banka için tek istisna, aşağıda tartışıldığı gibi, bir çerçeve netleştirme sözleşmesine tâbi olan repo-tipi işlemlerin tanınmasıyla ilgilidir.

2. Repo-tipi işlemler (yani, repo/ters repo işlemleri ve menkul kıymet ödünç verme/ödünç alma işlemleri) formundaki teminatlandırılmış krediler, özel mülahazalara tâbidir. Alım satım portföyünde tutulan bu tip işlemler, aşağıda tanımlandığı gibi, bir karşı taraf risk sermayesi tutma yükümlülüğüne tâbidir. Ayrıca, gelişmiş İDD yaklaşımını uygulayanlar da dahil bütün bankalar, sermaye hesaplaması amacıyla netleştirmenin etkilerini de dikkate almak istiyorlarsa, yatırım portföyüne veya alım-satım portföyüne kaydedilen ve çerçeve netleştirme sözleşmelerine tâbi olan repo- tipi işlemler için, aşağıda belirtildiği gibi, KRA bölümünde tanımlanan metodolojiyi uygulamalıdır.

Standart ve Temel İDD Yaklaşımları

3. Standart yaklaşımı uygulayan bankalar, kabul edilebilir finansal teminatla teminatlandırılmış bir işlem için uygun risk ağırlığını belirlemek amacıyla Basit yaklaşımı ya da kapsamlı yaklaşımı kullanabilirler. Basit yaklaşımda, karşı tarafın risk ağırlığı yerine teminatın risk ağırlığı esas alınır. Çok düşük risk taşıyan bir kaç işlem tipi dışında, risk ağırlığı taban değeri %20'dir. Temel İDD yaklaşımında, bankalar sadece kapsamlı yaklaşımı kullanabilirler.

4. Kapsamlı yaklaşımda, kabul edilebilir finansal teminat, karşı tarafa karşı üstlenilen kredi riskini azaltır. Tutma süresi içinde menkul kıymetlerin piyasa fiyatlarında ve kur oranlarında olabilecek potansiyel değişiklikleri yansıtmak amacıyla, kesintiler uygulanmak suretiyle, teminat tutarı azaltılır ve uygunsuz, kredi riski tutarı artırılır. Bu, bir ayarlanmış kredi riski tutarı (E*) verir. Bankalar, Komitenin belirlediği denetim otoritesi kesintilerini ya da kabul edilebilirlik kriterlerine tâbi olarak, kendi kesinti tahminlerini kullanabilirler. Kesinti tutarlarını hesaplamak için kullanılan denetim otoritesi tutma süresinin o teminatlı işlem tipine ilişkin kurallarda belirtilen tutma süresinden farklı olması halinde, kesintiler duruma göre yukarı veya aşağı doğru ayarlanır. E* hesaplandıktan sonra, standart yaklaşımdaki banka, o tutara, karşı taraf için uygun bir risk ağırlığını uygulayacaktır. Bir çerçeve netleştirme sözleşmesine tâbi repo işlemleri dışında finansal teminatla teminatlandırılan işlemler için, temel İDD

yaklaşımındaki bankalar, kredi riski THK'sını ayarlamak için E* değerini kullanacaklardır.

Repo-Tipi İşlemlerle İlgili Özel Hususlar

5. Alım-satım portföyüne kaydedilen repo-tipi işlemler, aynen alım-satım portföyünde tutulan tezgah üstü türevleri gibi, bir karşı taraf riski sermaye tutma yükümlülüğüne tâbidir. Bu yükümlülüğün hesaplanmasında, standart yaklaşımdaki banka, teminat için kapsamlı yaklaşımı uygulamalıdır; bu konuda Basit yaklaşım kullanılmayacaktır.

6. Çerçeve netleştirme sözleşmelerine tâbi olmayan repo-tipi işlemler için sermaye uygulaması, diğer teminatlandırılmış işlemlerdeki sermaye uygulamasının aynısıdır. Bununla birlikte, kapsamlı yaklaşımı uygulayan bankalar için, ulusal denetim otoriteleri, işlemin bir temel piyasa katılımcısıyla yapıldığı ve belirli başka kriterlere de uygun olduğu durumlarda, sıfır kesinti oranının uygulanabileceğine karar verme konusunda takdir hakkına sahiptirler (carve-out uygulaması olarak adlandırılır). Repo-tipi işlemlerin ister yatırım portföyünde ister alım-satım portföyünde tutulsunlar bir çerçeve netleştirme sözleşmesine tâbi oldukları durumlarda, banka, sermaye hesaplamasında netleştirme etkilerini dikkate almamayı tercih edebilir. Bu durumda, her işlem, herhangi bir çerçeve netleştirme sözleşmesi yokmuş gibi bir sermaye tutma yükümlülüğüne tâbi olacaktır.

7. Banka, sermaye hesaplaması kapsamında, repo-tipi işlemlerde çerçeve netleştirme sözleşmelerinin etkilerini de hesaba katmak istediği takdirde, bu konuda KRA bölümünde açıklanan uygulamayı her karşı taraf için ayrıca yapmalıdır. Bu uygulama, bankanın standart yaklaşımda mı, temel İDD yaklaşımında mı, yoksa gelişmiş İDD yaklaşımında mı olduğuna bakılmaksızın ve işlemlerin alım-satım portföyünde mi yoksa yatırım portföyünde mi tutulduğuna bakılmaksızın, çerçeve netleştirme sözleşmelerine tâbi olan bütün repo-tipi işlemlere uygulanacaktır. Bu uygulamada, bankalar, E*'yi, sözleşmedeki net cari kredi riski tutarı ile menkul kıymet fiyatları ve kur oranlarındaki potansiyel değişiklikler için bir ilavenin toplamı olarak hesaplayacaklardır. Bu ilave tutar, denetim otoritesi kesintileri uygulanarak ya da kabul edilebilirlik kriterlerine uyan bankalar için, bankaların kendi tahmin ettiği kesintiler veya bir içsel VaR modeli uygulanarak belirlenebilir. Repo-tipi işlemlerde kesintiler için carve-out uygulaması, bir içsel VaR modelinin uygulandığı durumlarda kullanılabilir.

8. Hesaplanan E*, gerçekte, standart yaklaşımda kredi riski tutarı için kullanılarak bir teminatsız kredi muadili tutarıdır ve hem temel hem de gelişmiş İDD yaklaşımlarında Temerrüde Düşme Durumunda Risk Tutarı (TT) değeridir. E*, İDD yaklaşımlarında TT için kullanılır; dolayısıyla, çerçeve netleştirme sözleşmelerine tâbi tezgah üstü türevleri için de kredi muadili tutarla (ikame maliyeti ile potansiyel gelecek kredi riskleri için bir ilavenin toplamına eşittir) aynı şekilde işleme tâbi tutulacaktır.

Ek 10a: Piyasa Riski Sermaye Yükümlülüğü Kapsamında İçsel Model Yaklaşımında Geriye Dönük Testler Kullanılmasına İlişkin Denetim Otoritesi Çerçevesi

I. Giriş:

1. Bu Ek, Komite'nin piyasa riski sermaye yükümlülüğü hesaplamalarında kullanılan içsel model yaklaşımına geriye dönük testlerin de dahil edilmesi amacıyla geliştirdiği çerçeveyi sunmaktadır. Bu Ek, bu Düzenlemenin paragraf 718(Lxxvi) (j)'si hakkında bir değerlendirme içermektedir.

2. Piyasa riski ölçümü için içsel modele dayanan bir yaklaşım benimsemiş olan bankaların büyük bir bölümü, risk ölçüm sistemlerinin kalitesini ve doğruluğunu belirlemek amacıyla, günlük kâr ve zararlarını modelin ürettiği risk ölçümleriyle rutin olarak karşılaştırmaktadırlar. "Geriye Dönük Test" olarak adlandırılan bu sürecin risk ölçüm modellerini geliştiren ve uygulayan bankaların büyük bir bölümünde faydalı olduğu görülmüştür.

3. Bir bankanın risk ölçüm modelinin isabetliliğini değerlendirme tekniği olarak geriye dönük test uygulamaları, halen gelişme aşamasındadır. Risk yönetim alanında geriye dönük test için yeni yaklaşımlar geliştirilmekte ve tartışılmaktadır. Şu anda, farklı bankalar farklı türlerde geriye dönük test karşılaştırmaları yapmaktadırlar ve yorumlama ilke ve standartları da bankalar arasında belli farklılıklar göstermektedir. Halen kullanılmakta bulunan yöntemleri geliştirme amacına yönelik çabalar, isabetli olan ve olmayan risk modelleri arasında daha net bir ayırım yapılmasını hedeflemektedir.

4. Tüm geriye dönük test çabalarının temeli, fiili alım-satım sonuçlarını modelin ürettiği risk ölçümleriyle karşılaştırmaktır. Bu karşılaştırmanın yeterince yakın sonuçlar vermesi, geriye dönük testin, risk ölçüm modelinin kalitesi konusunda herhangi bir sorun olmadığını gösterir. Ancak bazı durumlarda, bu karşılaştırma, ya modelin kendisinde ya da geriye dönük testin kullandığı varsayımlarda problemlerin hemen hemen kesin olarak mevcut olduğunu gösteren yeterli farklar verir. Bu iki durum arasında, test sonuçlarının kendi başına sonuç vermeyen ve kesin olmayan nitelikte olduğu bir gri alan da vardır.

5. Komite, geriye dönük testin içsel model yaklaşımına yargısal değişkenlerin istikrarlı ve tutarlı bir tarzda ve çeşitli durumları kapsayacak şekilde dahil edilmesi için en iyi yöntem olduğu kanaatindedir. Gerçekten de, Nisan 1995 dahili modellere ilişkin teklifi hakkında kamuoyundan gelen görüşlerin büyükbüyük bir bölümünde, bankaların iç risk ölçüm modellerinin kesintisiz bir şekilde geliştirilmesi için sağlam teşvikler yaratmak gerektiğini vurgulamıştır. Geriye dönük testin piyasa riski sermaye yükümlülüğünü hesaplamak amacıyla kullanılan içsel model yaklaşımına daha kapsamlı bir şekilde nasıl dahil edilebileceğini değerlendirirken, Komite, hem bankacılık sektörünün henüz tek bir geriye dönük test metodolojisi üzerinde birleşmediği gerçeğini hem de bu testlerin verdiği sonuçların tam ve eksiksiz olmadığına ilişkin kaygı ve endişeleri yansıtmayı amaçlamıştır.

6. Komite, ana hatları bu Düzenlemede çizilen çerçevenin, bir yanda uygun teşviklerin yaratılması ile diğer yandan geriye dönük testlerin potansiyel sınırlarının belirlenmesi arasında uygun bir dengeyi vurgulamaktadır. Ayrıca, Komite, risk ölçümü ve geriye dönük test için kullanılan tekniklerin hâlâ gelişmekte olduğunu kabul etmektedir ve bu alanlarda olabilecek önemli gelişme ve ilerlemeleri de ileride bu Düzenlemeye dahil etmeyi planlamaktadır.

7. Bu Düzenlemenin kalan kısmında, sermaye yükümlülüğü için içsel model yaklaşımıyla birlikte kullanılacak geriye dönük test çerçevesi tanımlanmaktadır. Bu Düzenlemenin amacı, geriye dönük test konusunda daha ihtiyatlı yaklaşımlar geliştirilmesini ve geriye dönük test sonuçlarının denetim otoritesi tarafından yorumlanmasını sağlamaktır. Bir sonraki bölüm, geriye dönük testlerin niteliğini irdelemekte; takip eden bölüm ise, sonuçların denetim otoritesi tarafından yorumlanması konusunu ele almakta ve Komite'nin bu konuda kabul ettiği standartları açıklamaktadır.

II. Geriye Dönük Test Çerçevesinin Tanımı:

8. Komite'nin geliştirdiği geriye dönük test çerçevesi, piyasa riski ölçüm modellerini kullanan bankaların büyük bir bölümünün benimsediği çerçeveye dayanmaktadır. Söz konusu geriye dönük test programları, esasen, bankanın günlük "riske maruz değer" ölçümlerinin daha sonraki günlük kâr veya zararlar (alım-satım faaliyet sonuçları) periyodik olarak karşılaştırılmasından oluşmaktadır. Riske maruz değer ölçümleri, alım-satım faaliyet sonuçlarının riske maruz değer ölçümünün güven düzeyiyle belirlen bir kısmı hariç olmak üzere daha geniş bir alanı kapsamaktadır. Risk ölçümlerinin alım-satım faaliyet sonuçlarıyla karşılaştırılmasının anlamı basittir: banka, risk ölçüm sonuçlarının alım-satım faaliyet sonuçlarını aşma sayısını tespit eder. Daha sonra, bankanın risk modelinin performansını ölçmek amacıyla, fiilen kapsanan kısım hedeflenen kapsama düzeyiyle karşılaştırılır. Bazı durumlarda, uygulanabilecek bir dizi istatistiksel test de bulunmakta ve bu husus bankaların tercihine bırakılmaktadır.

9. Bu Düzenlemede açıklanan geriye dönük test için denetim otoritesi çerçevesi, yukarıdaki paragrafta tanımlanan adımların tümünü kapsamaktadır ve herhangi bir ek yük getirmeden, her adım için mümkün olduğu kadar tutarlı ve istikrarlı bir yorumlama getirmeye çalışmaktadır. Riske maruz değer çerçevesinde, risk ölçümü, önceden belirlenmiş bir güven düzeyi kullanılarak yapılan ölçümlerle, belirli bir elde tutma süresi içinde genel piyasa hareketlerinden dolayı bir pozisyonlar seti nedeniyle oluşabilecek kayba ilişkin yapılan bir tahmindir.

10. Uygulanacak geriye dönük testlerde, risk ölçümünün kapsadığı gözlemlenen faaliyet sonucunun %99'luk güven düzeyine uyumlu olup olmadığını tespit için karşılaştırma yapılmaktadır. Bir başka deyişle, bu testler, bir bankanın 99ncü yüzdalık dilim için risk ölçümlerinin bankanın alım-satım faaliyet sonuçlarının %99'unu gerçekten kapsayıp kapsamadığını tespit etmeye yöneliktir.

99ncu yüzdilik diliminuç-değer niteliğinin daha düşük yüzdilik dilimlere kıyasla güvenilir bir tahmin yapmayı daha güçleştirdiği ileri sürülebilir; buna rağmen, Komite, bu testin Sermaye Uzlaşısı Değişikliğinde öngörülen güven düzeyine uyulanmasının önemli olduğu sonucuna varmıştır.

11. Geriye dönük test için uygun risk ölçümlerinin ve alım-satım faaliyet sonuçlarının belirlenmesi sürecinde ortaya çıkan bir ilave değerlendirme de, risk ölçümünde riske maruz değer yaklaşımının genellikle statik bir portföyün ani fiyat şoklarına karşı duyarlılığına dayanmasından kaynaklanmaktadır. Bir başka deyişle, gün-sonu alım-satım pozisyonları risk ölçümü modeline girilmekte ve bu model de varsayılan elde tutma süresi boyunca fiyat ve oranlardaki hareketlerden dolayı bu statik portföyün değerinde olabilecek değişiklikleri değerlendirmektedir.

12. Bu, teorik olarak basit ve açık olmasına rağmen, pratikte geriye dönük testleri daha da karmaşık hale getirmektedir. Örneğin, riske maruz değer ölçümlerinin fiili alım-satım faaliyet sonuçlarıyla karşılaştırılmayacağı, çünkü fiili faaliyet sonuçlarının elde tutma süresi içinde portföyün bileşiminde meydana gelen değişikliklerden dolayı kaçınılmaz olarak bozulmuş olacağı iddia edilmektedir. Bu görüşe göre, portföy bileşimindeki değişikliklerden kaynaklanan alım satım kâr ve zararlarıyla birlikte hizmet gelirleri de alım-satım faaliyet sonuçları tanımına dahil edilmemelidir, çünkü bunlar, riske maruz değer ölçümünün yapılması sırasında varsayılmış bulunan statik portföyün içerdiği risklerle ilgili değildirler.

13. Bu değerlendirme, daha uzun elde tutma süreleri esas alınarak belirlenen fiyat şoklarına dayanan riske maruz değer ölçümlerinin kullanılması konusunda ikna edicidir. Bir başka deyişle, içsel model sermaye yükümlülüğü kapsamındaki on gün süreli 99ncu yüzdilik dilim ölçümlerinin fiili on günlük alım-satım faaliyet sonuçlarıyla karşılaştırılması muhtemelen anlamlı bir kıyaslama olmayacaktır. Özellikle, belirli bir on günlük süre içinde, başlangıca göre portföy bileşiminde önemli değişikliklerin olması, büyük ölçekte alım-satım faaliyetinde bulunan bankalardayaygın görülen bir olaydır. Bu sebeple, *burada tanımlanan geriye dönük test çerçevesi, on günlük bir elde tutma süresine göre kalibre edilmiş risk ölçümlerinin kullanılmasını önermektedir.* Bu dokümanda bahsi geçen kısıtlamalar dışında, sağlama testi, bankaların riski nasıl modellediklerine bağlı olacaktır.

14. Bir günlük risk ölçümlerinin kullanıldığı dikkate alındığında, bir günlük alım-satım faaliyet sonuçlarının geriye dönük test programında referans değer olarak kullanılması uygundur. Bununla birlikte, alım-satım faaliyet sonuçlarının "bozulması" hakkında yukarıda belirtilen kaygılar, bir günlük alım-satım faaliyet sonuçları için de geçerliliğini sürdürmektedir. Bir başka deyişle, toplam bir günlük alım-satım faaliyet sonucunun uygun bir karşılaştırma noktası olmadığı, çünkü faaliyet sonuçlarının bozulmasının muhtemelen yeni ürünlerin satışı sonucunda kaydedilen hizmet gelirleri de dahil gün-içi alım-satım işlemlerinin etkilerini yansıttığı kaygısı vardır.

15. Gün-içi alım satım işlemleri alım-satım faaliyet sonuçlarının volatilitelerini artırma eğilimi gösterir ve toplam alım-satım faaliyet sonucunun risk ölçümünü aştığı durumlara bile sebep olabilir. Bu durum, açıkça ya da zımnın, risk ölçümünde kullanılan yöntemlerle ilgili bir sorun olduğu anlamına gelmez. Söz konusu durum, daha çok, riske maruz değer yönteminin amaç ve hedefleri dışındadır. Öte yandan, hizmet gelirinin dahil edilmesi benzer şekilde geriye dönük testi bozabilir, fakat bir diğer açıdan da, hizmet gelirinin sıklıkla yıllık gelir-benzeri özellikleri vardır.

16. Bu hizmet geliri normalde risk ölçümü hesaplamasına dahil edilmediği için, risk ölçümü modeliyle ilgili problemler, hizmet gelirinin geriye dönük test kapsamında kullanılan alım-satım faaliyet sonucuna dahil edilmesiyle aşılabilir.

17. Bankanın fiilen karşılaştığı alım-satım faaliyet sonuçlarının risk ölçümü amacıyla kullanılabilir en önemli ve anlamlı göstergeler olduğu ve ilgili hesaplamaların altında yatan varsayımlar bu açıdan sınırlandırılmış olsa bile risk ölçümlerinin bu husus dikkate alınarak referans alınması gerektiği ileri sürülmektedir. Diğer yandan, hizmet geliri sorununun, geriye dönük testler yapılmadan önce, sadece alım-satım faaliyet sonuçlarının ortalamasının zaman serisinden çıkartılması suretiyle büyük ölçüde çözümlenebileceğini de ileri sürülmektedir. Daha gelişmiş bir yaklaşım ise, gelirlerin ücretler, spreadler, piyasa hareketleri ve gün-içi alım satım işlemi sonuçları da dahil gelir kaynaklarına göre detaylı bir şekilde dağıtılmasını içermektedir.

18. Geriye dönük test programının sadece riske maruz değer ölçümü hesaplamasının bütünlüğünü belirlemeye yönelik istatistiksel bir test olarak değerlendirilmesi halinde, “bozulmamış test” yapılmasına imkan sağlayan bir günlük alım-satım faaliyet sonucu tanımı kullanmak en uygunu olacaktır. Bu standardı karşılamak için, bankalar, gün-sonu pozisyonlar değişmeden kaldığı takdirde portföy değerinde meydana gelecek olan varsayımsal değişikliklere dayanan geriye dönük testlere ilişkin altyapılarını geliştirmelidirler.

19. Fiilen gerçekleşen günlük kâr ve zarar verilerinin kullanıldığı geriye dönük testler de faydalıdır. Bu uygulama, risk ölçümlerinin bütünlük içinde hesaplanmasına rağmen alım-satım volatilitelerini yeterince kapsamadığı durumları ortaya koyabilir.

20. Bu kapsamda, *Komite, bankaları hem varsayımsal hem de fiili alım-satım faaliyet sonuçlarını kullanarak geriye dönük testlere ilişkin altyapılarını geliştirmeye teşvik eder.* Ulusal denetim otoriteleri geriye dönük testlere ilişkin bahsedilen yaklaşımlara farklı düzeyde önem verebilir, fakat bu yaklaşımların her birinin belirli bir değeri olduğu açıktır. Bu iki yaklaşım, birlikte kullanıldığında, risk ölçümleri ile alım-satım faaliyet sonuçları arasındaki ilişkinin sağlam bir şekilde anlaşılmasına olanak sağlayabilecektir.

21. Geriye dönük test programına ilişkin bir sonraki adım, testin niteliğini ve sıklığını belirlemektir. Komitenin benimsediği, risk ölçümlerinin alım-satım faaliyet sonuçlarıyla karşılaştırılması için de en basit ve doğrudan sürecin özü,

risk ölçümlerinin alım-satım faaliyet sonuçlarını kaç kere kapsamadığını ("sapmalar") belirlemekten ibarettir. Örneğin, 200 işlem günü içinde %99 güven aralığındaki günlük risk ölçümü, ortalama olarak, 200 işlem sonucunun 198'ini kapsama ve sadece iki sapma ortaya çıkarmalıdır.

22. Geriye dönük test sıklığı konusunda, testin mümkün olduğu kadar çok sayıda gözleme dayandırılması ile testin düzenli olarak yapılması arasında uygun bir denge sağlanmalıdır. Geriye dönük test çerçevesi, *son on iki aylık veriler kullanılarak sapmaların üç aylık aralarla resmen test edilmesini ve kaydedilmesini içermektedir.*

23. Geriye dönük test programı uygulaması, resmen, içsel model sermaye yükümlülüğünün yürürlüğe girdiği tarihte, yani en geç 1997 yılı sonuna kadar başlatılmalıdır. Bu, *geriye dönük test programı kapsamında istisnalar için ilk resmi kayıtların 1998 yılsonuna kadar yapılması gerektiği* anlamına gelmektedir. Bu, tabii ki, ulusal denetim otoritelerinin o tarihten önce de sağlama testi sonuçlarını talep etmelerini engellemez ve özellikle bu otoritelerin kendi ulusal uygulama tercihlerine göre bu sonuçları içsel model onay sürecinin bir parçası olarak kullanmalarını engellemez.

24. Son on iki aylık verilerin kullanılması, geriye dönük test kapsamında yaklaşık 250 günlük gözlem üretir. *Ulusal denetim otoritesi, bankanın modelinin ürettiği sapmaların sayısını (250'nin içinden), alacağı önlemlerde kullanacaktır.* Çoğu durumda, herhangi bir önlem alınması gerekmeyecektir. Diğer durumlarda ise, denetim otoritesi, bir bankanın modelinde sorun olup olmadığını tespit etmek için bankayla ikili bir diyalog başlatabilir. En ciddi durumlarda, denetim otoritesi, bankanın sermaye yükümlülüğünü artırabilir ya da modelin kullanılmasına izin vermeyebilir.

25. Sapmaların sayısının geriye dönük test sürecinde birincil referans noktası olarak kullanılmasının sebebi, bu yaklaşımın basitliği, açıklığı ve doğruluğudur. İstatistiksel açıdan, sapmaların sayısını bankanın kullandığı modelin değerlendirilmesinde kullanılması, nispeten güçlü birkaç varsayım yapılmasını gerektirir. Özellikle, ilk temel varsayım, her bir güne ilişkin testin (sapma var/yok) diğer günlere ilişkin test sonuçlarından bağımsız olduğu varsayımdır.

26. Komite, bu tür testlerin isabetli bir modeli isabetli olmayan bir modelden ayırt etme gücünün sınırlı olduğunu kabul etmektedir. Bu istatistiksel açıdan, testi, diğer testlerde olduğu gibi yanlış sonuçlar vermeden tüm sorunlu modelleri doğru bir biçimde göstermesini sağlayacak şekilde kalibre etmenin mümkün olmadığı anlamına gelir. Bu sınırlama, bu Düzenlemede sunulan çerçevenin tasarımına ilişkin önemli bir tartışma konusu olmuştur ve ulusal denetim otoritelerinin bir bankanın geriye dönük test programının sonuçlarını yorumlaması sırasında da dikkate alınacak hususlar arasında önemli bir yere sahip olmalıdır. Bununla beraber, Komite bu sınırlamayı geriye dönük testin kullanılmasına karşı belirleyici bir itiraz konusu olarak da görmemektedir. Denetim otoritesinin standartlarını, sınırlı olmasına veya tam ve kesin olmamasına rağmen, açık ve net bir çerçeveye oturtması, sadece yargısal değerlendirmelere dayanan standartlara göre ya da

hiçbir yargısal özellik içermeyen standartlara göre tercih edilebilir bir yol olarak görülmektedir.

III. Geriye Dönük Test Sonuçlarının Yorumlanmasına İlişkin Denetim Otoritesi Çerçevesi:

A. Üç-Alan Yaklaşımın Tanımı:

27. Komite, geriye dönük teste ilişkin istatistiksel sınırlamaları dikkate alarak, test sonuçlarının denetim otoritesi tarafından yorumlanması için, testin gücüne bağlı olarak bir dizi test sonucunu kapsayan bir çerçeve sunmaktadır. Test sonuçları, belirli renklerle temsil edilen üç alanda sınıflandırılmış hiyerarşik bir yapı oluşturmaktadır. Yeşil alan, bir bankanın uyguladığı modelin kalitesi veya doğruluğu konusunda bir soruna işaret etmeyen geriye dönük test sonuçlarını kapsamaktadır. Sarı alan, herhangi bir soruna işaret etmeyen, fakat kesin de olmayan sonuçları içermektedir. Kırmızı alan ise, bir bankanın risk modelinde bir sorun olduğunu büyük bir kesinlikle gösteren sonuçları içermektedir.

28. Komitenin, geriye dönük test programı sapma sayısına göre bu alanların tanımlanmasına ilişkin olarak ortaya koyduğu standartlar aşağıda açıklanmaktadır. Bununla birlikte, bu tanımların uygun bir perspektife yerleştirilmesi için, bankanın risk ölçüm modelinin doğruluğuna ilişkin farklı varsayımlarda farklı sayılarda sapma elde etme olasılığının incelenmesi uygun olacaktır.

B. Alanların Tanımlanmasında İstatistiksel Değerlendirmeler:

29. Üç farklı alan tanımlanmış ve bunların sınırları iki tip istatistiksel hatayı dengeleyecek şekilde seçilmiştir: (1) geriye dönük testlerin esasen isabetli olan bir risk modelini isabetsiz olarak sınıflandırılması olasılığı ve (2) geriye dönük testlerin esasen isabetli olmayan bir risk modelini isabetli olarak sınıflandırılması olasılığı.

30. Tablo 1, 250 bağımsız gözlemden oluşan bir örneklem için belirli sayıda sapma ortaya çıkmasına ilişkin ihtimalleri, modelin ortaya çıkarabileceği yüzdelerle ilişkin varsayımlar altında (bunlar, binom dağılımı olasılıklarıdır), içermektedir.. Örneğin, Tablo 1'in soldaki kısmı, isabetli bir modelle ilgili olasılıkları raporlamaktadır (yani, %99'luk bir isabetlilik düzeyi). Bu varsayımlar altında, "tam" başlıklı sütun, örneklemelerin %6,7'sinde tam olarak beş sapmanın beklenebileceğini göstermektedir.

31. Tablo 1'in sağdaki kısmı, isabetli olmayan bir modelle, yani isabetlilik düzeyleri sırasıyla %98, %97, %96 ve %95 olan modellerle ilgili olasılıkları göstermektedir. Böylece, %97'lik bir varsayılan isabetlilik düzeyinde "tam" başlıklı sütun, örneklemelerin %10,9'unda beş sapmanın beklenebileceğini göstermektedir.

32. Tablo 1, birkaç önemli hata olasılığını da göstermektedir. Modelin faaliyet sonuçlarının %99'unu (istenen isabetlilik düzeyi) kapsadığı varsayımı için, Tablo, modelin reddedilmesine ilişkin eşik değer olarak belirli sayıda sapma seçilmesi durumunda aslında doğru olan bir modelin hatalı bir şekilde reddedilmesine neden olması olasılığını gösterir ("1. tip" hata). Örneğin, bu eşik değer yalnızca 1 sapma gibi düşük bir seviyede belirlendiği takdirde, isabetli bir model %91,9 olasılıkla reddedileceklerdir, çünkü bu modeller yalnızca %8,1 olasılıkla sıfır sapmaya neden olacaktır/reddedilmeyecektir. Sapma sayısı için belirlenen eşik değer yükseldikçe, bu tip hata yapma olasılığı azalır.

33. Modelin isabetlilik düzeyinin %99 olmadığı varsayımlarda, Tablo 1, modelin reddedilmesi için eşik değer olarak belirli sayıda sapma seçilmesi, varsayılan (doğru olmayan) isabetlilik düzeyine sahip bir modelin kabul edilmesine neden olması olasılığını gösterir ("2. tip" hata). Örneğin, bir modelin fiili isabetlilik düzeyi %97 ise ve red için belirlenen eşik değer yedi veya daha fazlasapma ise, Tablo, reddedilmesi gereken bu modelin %37,5 olasılıkla kabul edileceğini göstermektedir.

34. Tablo 1'in yorumlanmasında, olasılık açısından istenen standarda yakın gözükmelerine rağmen (%97, %99'a yakındır), alternatif modeller arasında risk ölçümlerinin isabetliliği açısından mevcut farkların önemli olabileceğini de dikkate almak önemlidir. Bir başka deyişle, bir bankanın risk ölçümü isabetli bir modelin risk ölçümünden önemli oranda daha düşük olabilir ve buna rağmen alım-satım faaliyet sonuçlarının %97'sini kapsayabilir. Örneğin, normal dağılıma sahip alım-satım faaliyet sonuçlarında, 97nci yüzdeler dilim 1,88 standart sapmaya tekabül ederken, 99ncü yüzdeler dilim 2,33 standart sapmaya tekabül eder; bu da, yaklaşık %25 oranında bir artış demektir. Bundan dolayı, denetim otoriteleri %99'luk modeller ile örneğin %97'lik modeller arasında ayırım yapmak isteyebilecektir.

C. Yeşil, Sarı ve Kırmızı Alanların Tanımlanması:

35. Tablo 1, geriye dönük testlere ilişkin istatistiksel sınırlamalarının bir kısmını da göstermektedir. Özellikle, hem isabetli bir modelin reddedilmesi konusunda düşük bir olasılık hem de isabetli olmayan tüm modellerin kabul edilmesi konusunda düşük bir olasılık sağlayan bir eşik sapma sayısı yoktur. Komite, sadece tek bir eşik değer içeren bir yaklaşımı bu sebeple reddetmiştir.

36. Bu sınırlamaları dikkate alarak, Komite, faaliyet sonuçlarını üç kategoriye ayırmıştır. Birinci kategoride, test sonuçları isabetli bir modelle uyumludur ve isabetli olmayan bir modeli kabul etme olasılığı düşüktür (yeşil alan). Diğer durumda, test sonuçlarının isabetli bir modelin sonucu olmadığı açıktır ve bu sebeple isabetli bir modeli reddetme olasılığı küçüktür (kırmızı alan). Ancak bu iki alan arasında, geriye dönük test sonuçlarının isabetli olan ya da olmayan modellere uyumlu olabileceği ve denetim otoritesinin bu konuda bir karar almadan önce bankadan modeli hakkında ilave bilgiler istemesi gereken bir alan daha bulunmaktadır (sarı alan).

37. Tablo 2, Komitenin 250 gözlemden oluşan bir örneklem grubu esas alınarak bu alanlar için kararlaştırdığı sınırları ve her geriye dönük test sonucuna denetim otoritesinin verebileceği olası sonuçları göstermektedir. Diğer örneklem grubu boyutları için, bu sınırlar, Tablo 1'de gösterildiği gibi %99 isabetlilik düzeyiyle bağlantılı binom olasılıkları hesaplanarak belirlenmelidir. Sarı alan, ilgili sayıda veya daha az sapma elde etme olasılığının %95'e eşit olduğu veya bunu geçtiği noktada başlar. Tablo 2, her sapma sayısı için birikimli olasılıkları göstermektedir. 250 gözlem için, isabetlilik düzeyi %99 olduğunda, %95,88 ihtimalle beş veya daha az sapma elde edileceği görülebilir. Böylece, sarı alan, beş sapma noktasında başlar.

38. Benzer şekilde, kırmızı alanın başlangıç noktası da, ilgili sayıda veya daha az sayıda sapma elde etme olasılığının %99,99 veya daha yüksek olduğu nokta olarak tanımlanır. Tablo 2, 250 gözlemden oluşan bir örneklem grubu için %99'luk olasılıkla bu başlangıç noktasının on sapma olduğunu göstermektedir.

D. Yeşil Alan:

39. Yeşil alan için çok az açıklama yeterli olacaktır. %99 isabetlilik düzeyine sahip bir modelin 250 sonuçtan oluşan bir örneklem grubunda en fazla dört sapma üretmesi oldukça yüksek bir ihtimal olduğundan dolayı, bu aralığa giren geriye dönük test sonuçlarının güvenilirliği yüksektir. Bu tespit, bu aralıktaki sonuçların kabul edilmesi halinde isabetli olmayan bir modelin kabul edilme olasılığının düşük olduğunu gösteren Tablo 1 sonuçlarıyla da teyit edilmiştir.

E. Sarı Alan:

40. Beş ilâ dokuz sapmayı kapsayan aralık, sarı alanı oluşturur. Tablo 1, bunların isabetli modellerden daha çok isabetli olmayan modellerle genellikle uyumlu olacağını ileri sürmesine rağmen, bu aralık içindeki sonuçlar hem isabetli olan hem de isabetli olmayan modellerle uyumlu olabilir. Ayrıca, Tablo 1'deki sonuçlar, sapma sayısı beşten dokuza doğru arttıkça modelin yanlış sonuç vermesi ihtimalinin de arttığını göstermektedir.

41. Komite, denetim otoritesinin bir bankanın sermaye yükümlülüğünü artıracığı miktarı genellikle bu sarı alan içindeki sapma sayısını esas alarak belirlemesi gerektiğini kararlaştırmıştır. Tablo 2, sarı alandaki geriye dönük test sonuçları dikkate alınarak, içsel model vasıtasıyla hesaplanan sermaye yükümlülüğüne uygulanacak çarpan faktörünün artırılması konusunda Komitenin kararlaştırdığı ilkeleri göstermektedir.

42. Bu rehber ilkeler, içsel model yaklaşımı kapsamında yargısal girdilerin uygun bir yapıda muhafaza edilmesine yardımcı olacaktır. Özellikle, denetim otoritesinin önlem alma ihtimali sapma sayısı ile birlikte artar. Tablo 1'deki sonuçlar, dokuz sapmanın genellikle beş sapmadan daha aleyhte bir sonuç olduğu varsayımını genellikle destekler niteliktedir ve bu adımların amacı da bunu yansıtmaktır.

43. Bu özel değerler, çarpan faktörü artışının modeli 99ncü yüzdelik dilim standardına ulaştırmak için yeterli olması gerektiği yönündeki genel fikri yansıtmaktadırlar. Örneğin, 250 sonuçtan oluşan bir örneklem grubunda beş istisna sadece %98 isabetliliği gösterir. Dolayısıyla, çarpan faktöründeki artış, isabetliliği %98 olan bir modeli %99 isabetlilik düzeyine ulaştırmak için yeterli olmalıdır. Ancak bu tip hesaplamalar her durumda tutturulması mümkün olmayan bir takım ilave istatistiksel varsayımlar gerektirmektedir. Örneğin, alım-satım faaliyet sonuçları dağılımının normal olduğunu varsayarsak, 99ncü yüzdelik dilimin 98nci yüzdelik dilime oranı yaklaşık olarak 1,14'dür ve bu nedenle, çarpan faktöründe yapılması gereken artış 3 ölçekleme faktörü için yaklaşık olarak 0,40'dır. Fakat fiili dağılım normal değilse, tam tersine uç değerlerin frekansının yüksek olması durumunda (fat-tail), 99ncü yüzdelik dilim standardına ulaşmak için daha büyük artışlara ihtiyaç olabilir. Uç değerlerin frekansının yüksek olabileceği, Tablo 2'de gösterilen somut artış aralıklarının seçilmesinde dikkate alınan önemli bir faktör olmuştur.

44. Bununla birlikte, bu artışların tamamen otomatik olarak yapılmayacağını vurgulamak da önemlidir. Tablo 1'deki sonuçlar, sarı alan içindeki sonuçların daima ve mutlaka isabetli olmayan bir modeli göstermeyebileceğini ifade etmektedir ve Komite'nin sadece olumsuz rastlantılar nedeniyle bankaları cezalandırmak gibi bir niyeti yoktur. *Buna karşın, banka böyle bir artışa gerek olmadığını göstermediği sürece, yargısal girdileri düzenli ve iyi bir yapıda tutabilmek için, sarı alan içindeki geriye dönük test sonuçlarının genellikle bir çarpan faktörü artışına gerek olduğu yönünde yorumlanması gerekir.*

45. Bir başka deyişle, bu durumlarda, bir sorunun gerçekten mevcut olduğu konusunda ispat yükü denetim otoritesinde değil, uyguladığı modelin temelde isabetli olduğu konusunda ispat yükü bankada olmalıdır. Böyle bir durumda, bir bankanın modelinin değerlendirilmesinde anlamlı ve önemli olabilecek pek çok farklı türde ilave bilgiler vardır.

46. Örneğin, böyle bir durumda, bankanın toplam alım-satım faaliyetlerinin alt-portföyleri münferiden kapsayan geriye dönük test sonuçları özellikle önemli olacaktır. Düzenli geriye dönük test programları uygulayan pek çok banka, toplam alım-satım portföyünü risk faktörlerine veya ürün kategorilerine göre alım-satım birimlerine bölmektedir. Bu tarzda bir bölümlenme, toplam tutarlar düzeyinde açığa çıkan bir sorunun somut alım-satım birimi veya risk modeli düzeyindeki kaynağına kadar izlenmesine olanak sağlayabilir.

47. Bankalar, devamlı geriye dönük test programlarında üretilen tüm sapmaları ve sapmalara ilişkin bir açıklamayı kaydetmelidirler. Bu dokümantasyon, sarı alan içindeki bir geriye dönük test sonucuna verilebilecek uygun bir denetim otoritesi görüşünün tespiti açısından önemlidir. Bankalar, 99ncü yüzdelik dilim dışındaki güven düzeyleri için de geriye dönük test ya da burada bahsi geçmeyen başka istatistiksel testler de yapabilirler. Doğal olarak, bu bilgiler de bankaların modelinin değerlendirilmesinde çok yararlı olabilir.

48. Pratikte, bir geriye dönük test tarafından ortaya konulan sapma için yapılabilecek birkaç olası açıklama vardır. Bu açıklamaların bir kısmı modelin bütünlüğüyle ilgilidir. Açıklamalar; modelin yeterince sistematik olmadığına, modelin niteliğinin veya kalitesinin düşük olduğuna veya olumsuz rastlantılar ya da gün-içi alım-satım sonuçlarının zayıf ve düşük olduğuna işaret edebilir. Bir bankanın uyguladığı modelin ürettiği sapmaların bu kategorilere sınıflandırılması çok faydalı olabilir.

Modelin Bütünlüğü:

- (1) Bankaların sistemleri bazı pozisyonların taşıdığı riskleri yakalayamamaktadır (örneğin, bir yurtdışı şubenin pozisyonları doğru raporlanmamaktadır).
- (2) Model volatiliteleri ve/veya korelasyonlar yanlış hesaplanmıştır ((örneğin, bilgisayar sonucu 225'e bölmesi gerekirken 249'a bölmektedir).

Modelin İsabetliliğinin Artırılması:

- (3) Risk ölçüm modeli, bazı enstrümanların riskini yeterli kesinlik ile değerlendirmemektedir (örneğin, çok az sayıda vade dilimi vardır ya da bir spread ihmal edilmiştir).

Olumsuz Rastlantılar ya da Piyasa Hareketleri Modelce Öngörülenden Farklıdır:

- (4) Tesadüfi olası (çok düşük olasılığa sahip bir olay).
- (5) Piyasa hareketleri, modelce öngörülenden daha şiddetli ve yoğundur (yani, volatiliteler, beklenenden önemli oranda daha fazladır).
- (6) Piyasalar beklendiği gibi hareket etmemiştir (yani, bağıntılar modelin varsaydığı bağıntılardan önemli oranda farklıdır).

Gün-içi Alım Satım Faaliyetleri:

(7) Birinci günün sonu (tahmininin hesaplandığı gün) ile ikinci günün sonu (alım-satım faaliyetlerinin sonuçlandırıldığı gün) arasında, bankanın pozisyonlarında veya bazı başka gelirlerinde büyük (ve parasal kayba sebep olan) değişiklikler meydana gelmesi.

49. Genellikle, risk ölçüm modelinin bütünlüğüne ilişkin problemler en ciddi olanlardır. Belirli bir alım-satım birimi için bu kategoriye konulan sapmalar varsa, bir "artı" faktör uygulanmalıdır. Ek olarak, modelde önemli miktarda gözden geçirme ve/veya ayarlama yapma gereği olabilir ve denetim otoritesinin bunu sağlamak için uygun tedbirleri alması beklenecektir.

50. İkinci problem kategorisi (model duyarlılığının bulunmaması), çoğu risk ölçüm modellerinin en azından bir bölümünde olması beklenebilecek problemleri içerir. Hiçbir model, sonsuz kesinlikte bir sonuç veremez. Bu nedenle, tüm modellerde bir miktar tahmin işlemi mutlaka yapılır. Bununla birlikte, belirli bir bankanın modeli bu tür problemlere diğer bankaların modellerinden daha yatkın gözüküyorsa, denetim otoritesi bir "artı" faktör uygulamalı ve modelin isabetliliğinin arttırılması için başka hangi girdilere gerek olduğunu da düşünmelidir.

51. Üçüncü problem kategorisi de (piyasanın hareket yönünün modelde öngörülenden farklı olması), riske maruz değer modellerinin en azından bir kısmında olması beklenebilecek problemleri içerir. Özellikle, isabetli bir modelin bile alım-satım faaliyet sonuçlarının %100'ünü kapsamaması beklenemez. Modelin kapsamasının beklenemeyeceği en az %1'lik bazı sapmaların olması normaldir. Diğer durumlarda, piyasanın davranışı, daha önce yapılan volatilité ve korelasyon tahminlerinin uygunluğunu azaltıcı olabilir. Riske maruz değer modellerinin hiç birisi bu tür problemlerden muaf veya bunlara karşı bağışık değildir; bunun sebebi, sistemin gelecek piyasa hareketlerini ölçmek için geçmiş piyasa davranışlarını bir araç olarak kullanmasıdır.

52. Son olarak, geriye dönük test kapsamında kullanılan alım-satım faaliyet sonuçları tanımına bağılı olarak, alım-satım gelirindeki pozisyon dışı bir olay ya da gün-içi alım satım faaliyeti sonuçları da belirli sapmalar meydana getirilebilir. Bu hususlardan kaynaklanan sapmalar mutlaka bankanın riske maruz değer modelinde bir problem olduğunu göstermemesine rağmen, denetim otoritesinin üzerinde önemle durmasını ve bir "artı" faktörün uygulanması gerektirebilecektir.

53. Bir alım-satım faaliyeti sonucunun ilgili risk tutarını geçme derecesi de, başka bir önemli bilgidir. Diğer tüm etkenler veri sayıldığında, risk ölçümünden çok daha fazla olan alım-satım faaliyeti sonuçlarına ilişkin sapmalar, risk ölçümünden sadece biraz fazla olan faaliyet sonuçlarına göre daha büyük sorun teşkil eder.

54. Bir bankanın sermaye yükümlülüğünü artırıp artırmama kararında, denetim otoritesinin, bankanın nitel risk ölçümü standartlarına uyup uymadığına

ilişkin değerlendirmenin sonuçları gibi faktörlerin yanı sıra bu faktörleri de ağırlıklandırabileceği öngörülmektedir. Denetim otoritesi, bankadan aldığı ilave belgelere dayanarak, alınması uygun olacak önlemlere karar verecektir.

55. Genelde, denetim otoritesinin sarı alan içinde olma nedeninin bankanın modelinde mevcut düzeltilebilir bir problem olduğuna inandığı durumlarda, sarı alan içindeki faaliyet sonuçları için daha yüksek bir sermaye yükümlülüğü uygulanması uygun bir önlem olacaktır. Bunun karşısı, hemen hemen tüm modellerin önceden kestiremedikleri, beklenmedik yüksek piyasa volatilitesi dalgalanması olabilir. Bu tür dönemler, mutlaka bankanın risk modelinin yeniden tasarlanması gerektiğini göstermeyebilirler. Son olarak, modelin temel ve aslı bütünlüğüyle ilgili ciddi problemlerde, denetim otoritesi, modelin bir bütün olarak sermaye yeterliliği hesaplamalarında kullanılmasına izin verip vermemeyi düşünmelidir.

F. Kırmızı Alan:

56. Son olarak, denetim otoritesinin geriye dönük test sonuçlarını yorumlarken değerlendirmelerini kullanabileceği sarı alanın tersine, kırmızı alan içindeki faaliyet sonuçları (on veya daha fazla sapma), genellikle, bankanın modelinde bir problemin mevcut olduğuna dair bir kabule yol açmalıdır. Bunun sebebi, isabetli bir modelin 250 faaliyet sonucundan oluşan bir örneklem grubunda bağımsız olarak on veya daha fazla sapma üretmesinin son derece ihtimal dışı olmasıdır.

57. Bu nedenle, genellikle, bir bankanın modeli kırmızı alana girdiğinde, denetim otoritesi, ilgili bankanın modeline uygulanan çarpan faktörünü otomatik olarak bir (üçten dörde) artırmalıdır. Kuşkusuz, denetim otoritesi, aynı zamanda, bankanın modelinin bu kadar çok sayıda sapma üretmesinin sebeplerini de araştırmalı ve bankadan modelini geliştirmek için derhal çalışmaya başlamasını istemelidir.

58. 250 gözlem içinde on sapma çok yüksek olmasına rağmen, nadiren, isabetli bir modelin bu kadar çok sapma üretmesinin geçerli bir sebebi olacaktır. Özellikle, finans piyasalarında büyük bir değişiklik olduğu durumlarda, pek çok volatilité ve korelasyonun da belki de önemli miktarda bir değişikliğe uğraması beklenebilir. Bir banka yaptığı volatilité ve korelasyon tahminlerini derhal ve hızla güncellemeye hazır olmadıkça, böyle bir değişiklik çok kısa bir süre içinde bir dizi sapma üretebilir. Bu sapmaların hepsi aynı sebebe dayanacaktır ve böyle bir durumda denetim otoritesinin cevabı, her biri farklı bir olaydan kaynaklanan on sapma varmış gibi olmayabilir. Bu durumda denetim otoritesinin verebileceği cevap, bankanın modelinin değişikliğe mümkün olan en kısa sürede uyarlanmasını ve modeli güncellemek amacıyla yönelik prosedürlerin bütünlüğünün korunmasını istemek olabilir.

59. Bununla birlikte, Komitenin bu istisnaya sadece çok olağandışı koşullarda izin verilmesi gerektiğine ve kırmızı alana giren geriye dönük test sonuçlarına karşılık bir bankanın sermaye yükümlülüğünü otomatik olarak ve herhangi bir uygulama tercihinin yer vermeden artırmak gerektiğine inandığı vurgulanmalıdır.

IV. Sonuç:

60. Yukarıda tanımlanan çerçevenin amacı, piyasa riskine ilişkin sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasında içsel model yaklaşımına geriye dönük testlerin de dahil edilmesi için tutarlı ve istikrarlı bir yaklaşım belirlemektir. Bu çalışmanın hedefleri, bankaların karşı karşıya oldukları risklerin sayısallaştırılmasına yönelik çabalarına uygun ve gerekli teşviğın sağlanması ve uygulanması istenen prosedürlerin yük ve maliyetlerinin asgari düzeyde tutulması olmuştur.

61. Basel Komitesi, yukarıda tanımlanan çerçevenin bu konuda doğru dengeyi kurduğuna inanmaktadır. Bununla birlikte, belki de daha önemlisi, Komite, bu yaklaşımın denetim otoritesi rehber ilkelerinin doğrulanabilir banka performansı ölçümleriyle daha sıkı bir şekilde bütünleştirilmesine yönelik ilk ve bu nedenle kritik önemi haiz bir adımı temsil ettiğine de inanmaktadır.

TABLO 1

Model doğrudur			Model doğru değildir: Olası alternatif kapsama düzeyleri								
Sapmalar (250 içinde)	İsabetlilik düzeyi=%99		Sapmalar (250 içinde)	İsabetlilik düzeyi=%98		İsabetlilik düzeyi=%97		İsabetlilik düzeyi=%96		İsabetlilik düzeyi=%95	
	Tam	Tip 1		Tam	Tip 2	Tam	Tip 2	Tam	Tip 2	Tam	Tip 2
0	%8,1	%100,0	0	%0,6	%0,0	%0,0	%0,0	%0,0	%0,0	%0,0	%0,0
1	%20,5	%91,9	1	%3,3	%0,6	%0,4	%0,0	%0,0	%0,0	%0,0	%0,0
2	%25,7	%71,4	2	%8,3	%3,9	%1,5	%0,4	%0,2	%0,0	%0,0	%0,0
3	%21,5	%45,7	3	%14,0	%12,2	%3,8	%1,9	%0,7	%0,2	%0,1	%0,0
4	%13,4	%24,2	4	%17,7	%26,2	%7,2	%5,7	%1,8	%0,9	%0,3	%0,1
5	%6,7	%10,8	5	%17,7	%43,9	%10,9	%12,8	%3,6	%2,7	%0,9	%0,5
6	%2,7	%4,1	6	%14,8	%61,6	%13,8	%23,7	%6,2	%6,3	%1,8	%1,3
7	%1,0	%1,4	7	%10,5	%76,4	%14,9	%37,5	%9,0	%12,5	%3,4	%3,1
8	%0,3	%0,4	8	%6,5	%86,9	%14,0	%52,4	%11,3	%21,5	%5,4	%6,5
9	%0,1	%0,1	9	%3,6	%93,4	%11,6	%66,3	%12,7	%32,8	%7,6	%11,9
10	%0,0	%0,0	10	%1,8	%97,0	%8,6	%77,9	%12,8	%45,5	%9,6	%19,5
11	%0,0	%0,0	11	%0,8	%98,7	%5,8	%86,6	%11,6	%58,3	%11,1	%29,1
12	%0,0	%0,0	12	%0,3	%99,5	%3,6	%92,4	%9,6	%69,9	%11,6	%40,2
13	%0,0	%0,0	13	%0,1	%99,8	%2,0	%96,0	%7,3	%79,5	%11,2	%51,8
14	%0,0	%0,0	14	%0,0	%99,9	%1,1	%98,0	%5,2	%86,9	%10,0	%62,9
15	%0,0	%0,0	15	%0,0	%100,0	%0,5	%99,1	%3,4	%92,1	%8,2	%72,9

Notlar: Bu tablo, hem isabetlilik düzeyi hakkında yapılan varsayımlara göre 250 bağımsız gözlemden oluşan bir örneklem grubundan belirli sayıda sapma elde etmenin olasılıklarını, hem de bu olasılıklardan türetilen tip 1 veya tip 2 hata olasılıklarını rapor etmektedir.

Tablonun soldaki kısmı, modelin doğru olduğu ve isabetlilik düzeyinin %99 olduğu durumu göstermektedir. Böylece, herhangi belirli bir gözlemin bir sapma olması olasılığı %'dir ($\%100 - \%99 = \%1$). "Tam" başlıklı sütun, 250 bağımsız gözlemden oluşan bir örneklem grubunda bu varsayım altında gösterilen sayıda sapmanın tam olarak elde edilmesi olasılığını rapor etmektedir. "Tip 1" başlıklı sütun ise, bir modeli reddetmek için belirli sayıda sapmayı eşik değer olarak kullanmanın, 250 bağımsız gözlemden oluşan bir örneklem grubunda, doğru bir modelin hatalı bir şekilde reddedilmesine sebep olması olasılığını göstermektedir. Örneğin, bu eşik değer beş veya daha fazla sapma olarak belirlenmişse, tip 1 sütuna göre, 250 bağımsız gözlemden oluşan bir doğru modeli hatalı bir şekilde reddetme olasılığı %10,8'dir.

Tablonun sağdaki kısmı, isabetli olmayan modellerle ilgilidir. Özellikle, tablo, isabetli olmayan dört model üzerinde yoğunlaşmıştır: bunlar isabetlilikleri sırasıyla %98, %97, %96 ve %95 olan modellerdir. Burada, "tam" başlıklı sütunlar, 250 bağımsız gözlemden oluşan bir örneklem grubunda bu varsayım altında gösterilen sayıda sapmayı tam olarak elde etme olasılığını göstermektedir. "Tip 2" başlıklı sütunlar ise, bir modeli reddetmek için eşik değer olarak belirli bir sapma sayısını kullanmanın 250 bağımsız gözlemden oluşan bir örneklem grubunda varsayılan isabetlilik düzeyine sahip doğru olmayan bir modelin hatalı bir şekilde kabul edilmesine sebep olması olasılığını rapor etmektedir. Örneğin, bu eşik değer beş veya daha fazla sapma olarak belirlenmişse, varsayılan %97 isabetlilik düzeyine ilişkin tip 2 sütunda, 250 bağımsız gözlem içinde bu modelin hatalı olarak kabul edilme olasılığının %12,8 olduğu gösterilmektedir.

TABLO 2

Alan	Sapma Sayısı	Ölçeklendirme Faktörü Artışı	Birikimli Olasılık Yüzdesi
Yeşil Alan	0	0,00	%8,11
	1	0,00	%28,58
	2	0,00	%54,32
	3	0,00	%75,81
	4	0,00	%89,22
Sarı Alan	5	0,40	%95,88
	6	0,50	%98,63
	7	0,65	%99,60
	8	0,75	%99,89
	9	0,85	%99,97
Kırmızı Alan	10 veya yukarısı	1,00	%99,99

Notlar: Bu tablo, piyasa riski sermaye yükümlülüklerini hesaplamak için kullanılan içsel modeller yaklaşımıyla bağlantılı olarak geriye dönük test sonuçlarını değerlendirmek amacıyla denetim otoritelerinin kullanacağı yeşil, sarı ve kırmızı alanları tanımlamaktadır. Tabloda gösterilen sınırlar, 250 gözlemden oluşan bir örneklem grubuna dayanmaktadır. Başka örneklem boyutları için, sarı alan, birikimli olasılığın %95'e eşit olduğu veya bu oranı geçtiği noktada başlar; kırmızı alan ise birikimli olasılığın %99,99'a eşit olduğu veya bu oranı geçtiği noktada başlar.

Birikimli olasılık, isabetlilik düzeyi %99 olduğunda, 250 gözlemden oluşan bir örneklem grubunda belirli sayıda veya daha az sayıda sapma elde etme olasılığıdır. Örneğin, dört sapma için gösterilen birikimli olasılık, sıfır ile dört arasında sapma elde etme olasılığıdır.

Bu birikimli olasılıkların ve Tablo 1'de gösterilen tip 1 hata olasılıklarının toplamının bir olmadığına dikkat ediniz. Bunun sebebi, belirli bir sayıda sapma için birikimli olasılığın tip 1 hata olasılığında olduğu gibi o sayıda sapmayı tam olarak elde etme olasılığını içermesidir. Bundan dolayı, bu iki tip olasılığın toplamı tam olarak o sayıda sapma elde etme olasılığının tutarı kadar 1'i geçer.

EK 11: Basitleştirilmiş Standart Yaklaşım

256

Kredi Riski – Risk Ağırlıkları İçin Genel Kurallar

1. Krediler, özel karşılıklardan sonra net olarak risk ağırlığına tâbi tutulmalıdır.

A. Hazine ve Merkez Bankalarına Kullandırılan Krediler

2. Hazinelerden ve onların merkez bankalarından alacaklar, “Resmen Desteklenen İhracat Kredilerine İlişkin Düzenlemeye” katılan ihracat kredisi kuruluşlarının (İKK) uzlaşılabilir ülke riski puanları esasında risk ağırlığına tâbi tutulurlar. Bu puanlar, OECD web sitesinde gösterilmektedir.²⁵⁷ Metodoloji, asgari ihracat sigortası primleriyle bağlantılı sekiz risk puanı kategorisi içerir. Aşağıda ayrıntılandırıldığı gibi, her İKK risk puanı, belirli bir risk ağırlığı kategorisine tekabül eder.

İKK Risk Puanları	0-1	2	3	4 ilâ 6	7
Risk Ağırlıkları	%0	%20	%50	%100	%150

3. Ulusal uygulama tercihinin bağlı olarak, bankaların kendi ülkelerinin hazinelerine (veya merkez bankalarına) ulusal kurda açtığı ve o kurda fonlanan²⁵⁸ kredilerine daha düşük bir risk ağırlığı uygulanabilir.²⁵⁹ Bu ulusal uygulama tercihinin yapıldığı durumlarda, diğer ulusal denetim otoriteleri de, kendi bankalarının o hazineye (veya merkez bankasına) ulusal kurda açılan ve o kurda fonlanan kredilere de aynı risk ağırlığını uygulamalarına izin verebilirler.

B. Diğer Resmi Kuruluşlara Kullandırılan Krediler

4. Uluslararası Ödemeler Bankası, Uluslararası Para Fonu, Avrupa Merkez Bankası ve Avrupa Topluluğu’ndan alacaklara %0 risk ağırlığı uygulanacaktır.

- Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası (IBRD) ve Uluslararası Finans Kurumu’ndan (IFC) oluşan Dünya Bankası Grubu,
- Asya Kalkınma Bankası (ADB),
- Afrika Kalkınma Bankası (AfDB),

²⁵⁶ Bu yaklaşım, yasal sermayenin tespiti için kullanılacak başka bir yaklaşım olarak görülmemelidir. Bu yaklaşım, risk ağırlıklı varlıkların hesaplanması için kullanılan en basit seçenekleri bir yerde toplar.

²⁵⁷ Uzlaşılabilir ülke riski sınıflaması, OECD’nin web sitesinde (<http://www.oecd.org>), Ticaret Müdürlüğü’nün İhracat Kredisi Düzenlemesi web sayfasında bulunmaktadır.

²⁵⁸ Yani, bankanın ulusal kurda gösterilen borçları da bulunmalıdır.

²⁵⁹ Bu daha düşük risk ağırlığı, teminat ve garantilerin risk ağırlığına da teşmil edilebilir.

- Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD),
- İnter-Amerikan Kalkınma Bankası (IADB),
- Avrupa Yatırım Bankası (EIB),
- Avrupa Yatırım Fonu (EIF),
- Kuzey Avrupa Yatırım Bankası (NIB),
- Karaipler Kalkınma Bankası (CDB),
- İslam Kalkınma Bankası (IDB) ve
- Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası (CEDB).

5. Aşağıda sayılan Çok Taraflı Kalkınma Bankaları (ÇTKB), %0 risk ağırlığına tâbi tutulacaktır:

6. Diğer ÇTKB'lerden alacaklar için standart risk ağırlığı oranı %100 olacaktır.

7. Ulusal kamu sektörü kuruluşlarından (KK) alacaklar, o ülkenin bankalarından olan alacakların risk ağırlığı düzenlemesine göre risk ağırlığına tâbi tutulacaktır. Ulusal uygulama tercihinin bağlı olarak, bir ulusal KK'dan olan alacaklar da KK'ların kurulu bulunduğu ülkenin hazinesinden olan alacaklarla aynı işleme tâbi tutulabilir.²⁶⁰ Bu uygulama tercihinin yapıldığı durumlarda, diğer ulusal denetim otoriteleri de kendi bankalarının bu KK'lardan olan alacakları aynı şekilde ve aynı oranda risk ağırlığına tâbi tutmalarına izin verebilirler.

C. Bankalara ve Menkul Kıymet Şirketlerine Kullandırılan Krediler

8. Bankalara, kurulu buldukları ülkeden olan alacaklar için uygulanan risk ağırlığına dayanan bir risk ağırlığı uygulanacaktır (2. paragrafa bakınız). Bu uygulama, aşağıdaki tabloda özetlenmektedir:

Hazinelere İçin	0-1	2	3	4 ilâ 6	7
--------------------	-----	---	---	---------	---

²⁶⁰ Aşağıdaki örnekler, vergi toplama yetkileri üzerinde odaklanıldığında KK'ların nasıl gruplandırılabilirliğini göstermektedir. Bununla beraber, farklı tiplerde KK'lara uygulanabilecek farklı uygulamalar tespit etmek için başka yollar da olabilir; örneğin, merkezi hükümetin verdiği garantilerin kapsamı üzerinde odaklanmak yoluyla.

- **Bölgesel hükümetler ve yerel yönetimler**, belirli vergi toplama yetkilerine sahip iseler ve temerrüt risklerini azaltma etkisi yapan belirli kurumsal düzenlemelere tâbi iseler, o ülkenin hazinesinden veya merkezi hükümetinden olan alacaklarla aynı uygulamaya tâbi tutulabilirler.

- **Merkezi hükümete, bölgesel hükümetlere veya yerel yönetimlere karşı sorumlu olan idari kuruluşlar ve hükümetlerin veya yerel yönetimlerin sahip olduğu diğer ticari-olmayan işletmeler**, vergi toplama yetkilerine sahip değillerse ya da yukarıda bahsi geçen başka düzenlemelere tâbi değillerse, o ülkenin hazinesiyse aynı uygulamaya tâbi tutulabilirler. Bu kuruluşlara katı kredilendirme kuralları uygulanıyorsa ve bunların özel kamusal statüsünden dolayı müflis ilân edilmeleri mümkün değilse, bu kuruluşlardan olan alacakları da bankalardan alacaklarla aynı uygulamaya tâbi tutmak uygun olabilir.

- Merkezi hükümetlere, bölgesel hükümetlere veya yerel yönetimlere ait olan **ticari işletmeler**, normal ticari işletmelerle aynı uygulamaya tâbi tutulabilirler. Bununla birlikte, bu işletmeler, ana hissedarları devlet, bir bölgesel yönetim veya bir yerel yönetim olmasına rağmen, rekabetçi piyasalarda bir ticari şirket gibi faaliyet gösteriyorlarsa, denetim otoriteleri, onları ticari şirket gibi düşünmeye ve dolayısıyla, onlara da aynı risk ağırlıklarını uygulamaya karar vermelidir.

İKK Risk Puanları					
Risk Ağırlıkları	%20	%50	%100	%100	%150

9. Ulusal denetim otoritesi, 3. paragrafta belirtildiği gibi hazine ve merkez bankasından olan alacaklara imtiyazlı bir uygulama yapmaya karar verdiği takdirde, bankalara ulusal kurda açılan ve fonlanan ve orijinal vadesi 3 ay veya daha kısa olan kredilerden doğan alacaklara da, %20 taban değerine tâbi olarak, hazine ve merkez bankalarından olan alacakların risk ağırlığından bir kategori daha düşük olan bir risk ağırlığı uygulayabilir.

10. Menkul kıymet firmalarından olan alacaklar, ilgili firmaların bu Çerçeveye belirtilenlere denk denetim otoritesi düzenlemelerine ve mevzuata (özellikle, risk-bazlı sermaye koşulları da dahil) tâbi olmaları şartıyla, bankalar olan alacaklarla aynı uygulamaya tâbi tutulabilir.²⁶¹ Aksi halde, bu alacaklar için de, şirketlerden olan alacaklarla ilgili kurallar aynen uygulanacaktır.

D. Kurumsal Krediler

11. Sigorta şirketlerinden alacaklar da dahil şirketlerden olan alacaklar için standart risk ağırlığı oranı %100 olacaktır.

E. Perakende Krediler

12. 13. paragrafta sayılan kriterlere tâbi olan alacaklar, yasal sermaye hesaplaması kapsamında perakende alacak olarak kabul edilebilir ve bir yasal perakende portföye dahil edilebilirler. Böyle bir portföye dahil edilen kredi alacakları, vadesi geçmiş/tahsili gecikmiş krediler için 18. paragrafta belirtilen durumlar haricinde %75 risk ağırlığına tâbi tutulabilir.

13. Yasal perakende portföye dahil edilebilmek için, alacakların aşağıda belirtilen dört kritere uygun olmaları gerekir:

- Borçlu kriteri: Kredinin bir münferit gerçek kişiye veya kişilere veya bir küçük işletmeye açılmış olması gerekir;
- Ürün kriteri: Kredinin aşağıda sayılan formlardan birinde olması gerekir: rotatif krediler ve kredi limitleri (kredi kartları ve cari hesap kredileri de dahil), kişisel vadeli krediler (ihtiyaç kredileri) ve finansal kiralamarlar (örneğin, taksitli krediler, otomobil kredileri ve finansal kiralaları, öğrenci ve eğitim kredileri, ihtiyaç kredileri) ve küçük işletme kredileri ve taahhütleri. Borsada kote edilmiş olsun ya da olmasın menkul kıymetler (tahviller ve hisse

²⁶¹ Yani, bu Çerçeve kapsamında bankalara uygulanan koşullara denk sermaye koşulları ve ihtiyaçları. Burada geçen “denk” sözcüğünün anlamı, menkul kıymetler şirketinin (fakat onun ana şirketinin değil), grup içindeki bağlı şirketleriyle ilgili olarak konsolide düzenleme ve denetime tâbi tutulmasıdır.

senetleri gibi), bu kategorinin kapsamı dışındadır. İpoteğe dayalı krediler, konut amaçlı gayrimenkullerle teminat altına alınan alacaklar gibi uygulamaya tâbi tutulma hakkına sahip oldukları oranda kapsam dışındadır (15. paragrafa bakınız).

- Çeşitlendirme kriteri: Denetim otoritesi, yasal perakende portföyün, portföydeki riskleri azaltan ve %75 risk ağırlığına hak kazanan bir düzeye kadar yeterince çeşitlendirildiğinden emin olmalıdır. Bunu sağlamanın bir yolu da, herhangi bir karşı tarafa karşı toplam kredi riskinin²⁶² genel yasal perakende portföyün %0,2'sini geçemeyeceğini öngören bir sayısal limit koymak olabilir.
- Münferit kredilerin düşük tutarı: Bir karşı tarafa karşı üstlenilen azami toplam perakende kredi riski, 1 milyon € mutlak eşliğini aşamaz.

14. Ulusal denetim otoriteleri, 12. paragrafta belirtilen risk ağırlıklarının, kendi ülkelerinde bu tip kredilerdeki temerrüt deneyimlerini dikkate alarak çok düşük olup olmadığını derecelendirmelidir. Bundan dolayı, ilgili denetim otoriteleri bankaların bu risk ağırlıklarını gerektiği kadar artırmalarını isteyebilirler.

F. Konut Amaçlı Gayrimenkul İpoteğiyle Teminatlandırılan Alacaklar

15. Borçlunun oturduğu veya oturacağı veya kiralanmış konut amaçlı gayrimenkul üzerinde tesis edilen ipoteklerle tam olarak teminatlandırılan krediler, %35 risk ağırlığına tâbi tutulacaktır. Bu %35 risk ağırlığını uygularken, denetim otoriteleri, konut finansmanına ilişkin kendi ulusal düzenlemelerine göre, bu imtiyazlı risk ağırlığının sadece konut amaçlı gayrimenkuller için kullanıldığından ve katı değerlendirme kuralları esasında kredi tutarı üzerinde bir önemli ilave teminat marjının varlığı gibi katı ihtiyatlı işlem kriterlerine uygun uygulandığından emin olmalıdır. Denetim otoriteleri, bu kriterlere uyulmadığını belirledikleri durumlarda standart risk ağırlığını artırmalıdır.

16. Ulusal denetim otoriteleri, 15. paragrafta belirtilen risk ağırlıklarının, kendi ülkelerinde bu tip kredilerdeki temerrüt deneyimlerini dikkate alarak çok düşük olup olmadığını değerlendirmelidir. Bundan dolayı, ilgili denetim otoriteleri bankaların bu risk ağırlıklarını gerektiği kadar artırmalarını isteyebilirler.

G. Ticari Amaçlı Gayrimenkul İpoteğiyle Teminatlandırılan Alacaklar

17. Ticari gayrimenkuller üzerinde tesis edilen ipotekler %100 risk ağırlığına tâbi tutulacaktır.

²⁶² Toplam kredi riski, diğer üç kriterin hepsine tek tek uygun olan bütün borç risklerinin (yani, krediler ve taahhütler) brüt tutarı (yani, kredi riski azaltma araçları hesaba katılmadan) anlamına gelir. Ayrıca, “tek bir karşı taraf” terimi, bir borçlu ya da tek bir lehdar olarak kabul edilebilecek birden fazla borçlu anlamına gelir (yani, başka bir küçük işletmeye bağlı olan bir küçük işletme söz konusu ise, bu limit, bankanın her iki işletmeye karşı üstlendiği toplam kredi riski üzerinden uygulanır ve hesaplanır).

H. Tahsili Gecikmiş Alacaklarla İlgili Uygulama

18. Herhangi bir kredinin (kabul edilebilir konut amaçlı gayrimenkul ipoteğiyle teminatlandırılan krediler hariç) vadesi 90 günden fazla geçmiş bulunan teminatsız kısmı, özel karşılıklardan (kısmi silme işlemleri dahil) sonra net olarak, aşağıdaki risk ağırlıklarına tâbi olacaktır:²⁶³

- Karşılıklar kredinin bakiye tutarının %20'sinden daha az ise %150 risk ağırlığı;
- Özel karşılıklar kredinin bakiye tutarının %20'sinden az değilse, %100 risk ağırlığı; ve
- Özel karşılıklar kredinin bakiye tutarının %50'sinden az değilse, %100 risk ağırlığı, fakat denetim otoritesinin tercihine göre bu risk ağırlığı %50'ye indirilebilir.

19. Vadesi geçmiş kredinin teminatl kısmını tanımlamak amacıyla, kabul edilebilir teminat ve garantiler, kredi riski azaltmak amacıyla (Bölüm II) olduğu gibi aynı işleme tâbi tutulacaklardır.²⁶⁴ Risk ağırlığı kapsamında paragraf 13'te belirtilen çeşitlendirme kriteri değerlendirilirken, vadesi geçmiş perakende krediler, genel yasal perakende portföyünün dışında tutulacaktır.

20. Paragraf 18'de belirtilen durumlara ek olarak, vadesi geçmiş bir kredi, paragraf 50 kapsamında tanınmayan teminat formlarıyla tam olarak teminat altına alınmışsa, özel karşılıklar kredinin bakiye tutarının %15'ine ulaştığında %100 risk ağırlığı uygulanabilir. Bu teminat biçimleri, Basit standart yaklaşımda başka bir yerde kabul edilmez ve tanınmazlar. Denetim otoriteleri, teminat kalitesini sağlamak amacıyla katı ve kesin operasyonel kriterler belirlemeli ve uygulamalıdır.

21. Kabul edilebilir konut amaçlı gayrimenkul ipoteğiyle teminatlandırılan kredilerde, bu kredilerin vadesi 90 günden fazla geçtiği takdirde, bunlar, özel karşılıklardan sonra net olarak %100 risk ağırlığına tâbi tutulacaklardır. Bu kredilerin vadesi geçmişse, fakat özel karşılıklar kredinin bakiye tutarının %20'sinden az değilse, kredinin kalan kısmına uygulanacak olan risk ağırlığı, ulusal uygulama tercihine bağlı olarak %50'ye indirilebilir.

²⁶³ Ulusal tercihlere bağlı olarak uygulama tercihine bağlı olarak, denetim otoriteleri, bankaların %150 risk ağırlığına tâbi olan karşı taraflara açıkları vadesi geçmemiş/ tahsili gecikmemiş kredileri, 18 ilâ 20. paragraflarda tanımlanan vadesi geçmiş kredilerle aynı uygulamaya tâbi tutmalarına izin verebilirler.

²⁶⁴ Ulusal tercihlere bağlı olarak, daha geniş bir teminat listesinin tanınabileceği üç yıllık bir geçiş süreci uygulanacaktır.

I. Yüksek Risk Kategorileri

22. Ulusal denetim otoriteleri, girişim sermayesi ve özel sermaye hissesi yatırımları gibi bazı diğer varlıklara bağlı daha yüksek riskleri yansıtan %150 veya daha yüksek bir risk ağırlığı uygulamaya karar verebilirler.

J. Diğer Aktifler

23. Menkul kıymetleştirme kredileri uygulaması Bölüm III'de ayrıca açıklanmaktadır. Diğer bütün varlıklar için standart risk ağırlığı %100 olacaktır.²⁶⁵ Bankaların veya menkul kıymetler firmalarının ihraç ettiği hisse senetlerine veya yasal sermaye enstrümanlarına yapılan yatırımlar, bu Düzenleme Bölüm 1'e göre sermaye tabanından düşülmedikçe, %100 risk ağırlığı oranına tâbi tutulacaktır.

K. Bilanço Dışı Kalemler

24. Basit standart yaklaşımda bilanço dışı kalemler, Krediyeye Dönüştürme Oranları (KDO) kullanılarak kredi riski eşdeğerlerine dönüştürülecektir. tezgah üstü türev işlemler için karşı taraf risk ağırlıkları herhangi bir belirli tavan limite tâbi olmayacaktır.

25. Orijinal vadesi bir yıldan kısa olan taahhütlere ve orijinal vadesi bir yıldan uzun olan taahhütlere sırasıyla %20 ve %50 KDO uygulanacaktır. Bununla birlikte, bankanın bir ön ihbar çekmeden herhangi bir zamanda koşulsuz iptal edebileceği ya da borçlunun kredi değerliliğinin bozulması halinde otomatik iptal hükmünü içeren taahhütlere %0 Krediyeye Dönüştürme Oranı uygulanacaktır.²⁶⁶

25(i). Genel ödeyemezlik garantileri ve kabuller gibi doğrudan kredi ile ilişkili enstrümanlara %100 KDO uygulanır.

25(ii). Kredi riskinin bankada kaldığı repo ve ters repo işlemleri ve rücu edilebilir²⁶⁷ aktiflere %100 KDO uygulanır.

26. Bu işlemlerin repo-tipi işlemlerden (yani, repo/ters repo işlemleri ve menkul kıymetler ödünç verme/ödünç alma işlemleri) kaynaklandığı durumlar da dahil, bankaların menkul kıymetlerini ödünç vermeleri veya bankaların menkul kıymetleri teminat olarak göstermeleri halinde de %100 KDO uygulanacaktır. Krediyeye Dönüştürme Oranı uygulanmış riskin kabul edilebilir bir teminatla

²⁶⁵ Bununla birlikte, ulusal tercihlere bağlı olarak, bankanın kendi kasalarında veya tahsisli olarak tutulan altın külçeler, külçe tahvilleriyle desteklendikleri oranda, nakit sayılabilir ve dolayısıyla %0 risk ağırlığına tâbi tutulabilirler. Ayrıca, tahsil sürecindeki nakit değerler %20 risk ağırlığına tâbi tutulabilirler.

²⁶⁶ Bazı ülkelerde, kredi koşulları bankanın tüketici koruma mevzuatı ve ilgili mevzuatın izin verdiği azami sınırlar içinde krediyi iptal etmesine izin vermezse, perakende taahhütler koşulsuz olarak alınır.

²⁶⁷ Bu kalemler işleme girilen karşı tarafın değil aktifin çeşidine göre ağırlıklandırılır.

teminatlandırıldığı hallerde risk ağırlıklı varlıkların hesaplanması konusunda Bölüm II'ye bakınız.

26(i). Taahhüt niteliğindeki, vadeli varlık alım, vadeli vadeli mevduat ve kısmi ödemiş hisseler ve menkul kıymetler²⁶⁸ %100 KDO'ya tabi tutulur.

26(ii). İşleme bağlantılı kalemlere (performans bonoları, teklif bonoları, varantlar ve belirli sözleşmelere ilişkin akreditifler) %50 KDO uygulanır.

26(iii). Menkul kıymet ihracına aracılık ve rotatif üstlenim faaliyetlerine %50 KDO uygulanır.

27. Mal hareketlerinden kaynaklanan kısa vadeli self-liquidating (Ç.N. krediye konu olan malın satışından kısa sürede geri ödenebilir kredi) ticari akreditifler (yani, krediye konu olan sevkıyatla teminatlandırılan vesikalı krediler) için, hem âmir bankaya hem de teyit bankasına %20 oranında KDO uygulanacaktır.

28. Bir bilanço dışı kalem üzerinden bir kredi taahhüdüne girme taahhütlerinde, bankalar, uygulanabilir iki KDO'dan daha düşük olanını uygulayacaklardır.

29. Paragraf 24 ilâ 28'de özel olarak belirtilmeyen KDO'lar 1988 Uzlaşısında tanımlandığı gibi uygulanacaktır.

30. Henüz teslim ve ödeme yoluyla tasfiye edilmemiş menkul kıymetler ve kambiyo işlemleriyle ilgili olarak, Komite, işlemin defterlere kaydından veya muhasebeleştirilmesinden bağımsız olarak, bankaların alım satım tarihinden itibaren karşı taraf riskine maruz kaldıkları kanaatindedir. Bununla birlikte, karşı taraf riskinin nasıl bir işleme tâbi tutulacağı kararlaştırılana kadar, kambiyo işlemleri ve menkul kıymetler işlemleri için bu Düzenlemede bir sermaye ihtiyacı koşulunun öngörülmesi ertelenecektir. Bu ara dönemde, bankaların, henüz teslim ve ödeme yoluyla tasfiye edilmemiş bulunan işlemlerden kaynaklanan kredi riskini izlemek ve takip etmek için, banka yönetimine gerekli önlemleri zamanında almasını kolaylaştıran bilgileri vermek için uygun sistemler kurmaları, uygulamaları ve geliştirmeleri uygun olacaktır.

31. Ancak belirli bir sermaye ihtiyacı koşulu öngörmenin ertelenmesi kararı, başarısız olan kambiyo işlemlerine ve menkul kıymetler işlemlerine uygulanmaz. Bankalar, başarısız oldukları ilk günden itibaren bu işlemleri yakından izlemeli ve takip etmelidir. Ulusal denetim otoriteleri, kendi banka sistemlerinin özelliklerini ve kendi ulusal piyasasında düzeni koruma ihtiyacını göz önüne alarak, başarısız işlemler için uygun ve yeterli bir sermaye ihtiyacı koşulu uygulamaya karar vereceklerdir.

²⁶⁸ Bu kalemler işleme girilen karşı tarafın değil aktifin çeşidine göre ağırlıklandırılır.

II. Kredi Riski Azaltımı

A. Önemli Hususlar

1. Giriş

32. Bankalar, maruz kaldıkları kredi risklerini azaltmak için çeşitli teknikler uygularlar. Kredi riskleri tamamen veya kısmen nakit veya menkul kıymetlerle teminat altına alınabilir ya da bir kredi riski bir üçüncü şahsın kefaletiyle teminat altına alınabilir.

33. Bu çeşitli tekniklerin aşağıdaki ilgili operasyonel koşullara uygun olduğu durumlarda, kredi riski azaltma (KRA) tanınabilir.

2. Genel Hususlar

34. Bu bölümde açıklanan çerçeve, basitleştirilmiş standart yaklaşımda yatırım portföyü risklerine uygulanır.

35. KRA tekniklerinin kullanıldığı hiç bir işleme, bu tip tekniklerin kullanılmadığı benzer işlemler için öngörülenden daha yüksek bir sermaye ihtiyacı koşulu uygulanmamalıdır.

36. KRA'nın etkileri çift sayılmayacaktır. Bundan dolayı, o KRA'yı yansıtan bir ihraca özgü derecelendirmenin kullanılmış olduğu alacaklara, yasal sermaye kapsamında, KRA'nın denetim otoritesi tarafından tanınması konusunda herhangi bir ek koşul uygulanmayacaktır. KRA düzenlemesinde ve kapsamında, sadece asıl borçluya ilişkin derecelendirmelere de izin verilmeyecektir.

37. Bankalar KRA tekniklerini kredi riskini azaltmak için kullanmalarına rağmen, bu teknikler, genel risk azaltmanın etkinliğini azaltan risklere de (artık riskler) neden olabilirler. Bu risklerin yeterince kontrol altında tutulmadığı durumlarda, denetim otoriteleri, 2. Yapısal Blokte açıklandığı gibi ilave sermaye tutma yükümlülüğü getirebilir veya uygun gördükleri başka tedbirleri alabilirler.

38. KRA tekniklerini kullanmak, kredi riskini azaltabilir veya transfer edebilir, fakat aynı zamanda, hukuki riskler, operasyonel riskler, likidite riskleri ve piyasa riskleri gibi başka riskleri artırabilir. Bu nedenle, bankaların bu riskleri kontrol altında tutmak amacına yönelik sağlam prosedürler ve prosesler uygulamaları şarttır. Bu prosedür ve prosesler arasında, strateji; teminata konu olan krediyle ilgili değerlendirmeler; değerlendirme; politika ve prosedürler; sistemler; değer azalması risklerinin kontrolü; ve bankanın KRA tekniklerini kullanmasından ve bankanın genel kredi riski profiliyle etkileşiminden kaynaklanan yoğunlaşma riskinin yönetimi sayılabilir.

39. Bankaların herhangi bir KRA tekniğiyle ilgili sermaye koşullarından muaf tutulabilmesi için, 3. Yapısal Blok koşullarına da uymaları gerekir.

3. Yasal Geçerlilik

40. Bankaların herhangi bir KRA tekniğini kullandıkları için sermaye tutma koşullarından muaf tutulabilmesi için, garantileri ve teminatlı işlemleri tevsik etmek amacıyla kullanılan bütün dokümanların ilgili tüm tarafları bağlayıcı olması ve ilgili bütün ülkelerde kanunen ifa kabiliyetini haiz olması gerekir. Bankalar, bunu doğrulamak için yeterli hukuki inceleme yapmış olmalıdır ve bu sonuca varmak için sağlam bir hukuki temele sahip olmalıdır ve mevcut ifa kabiliyetinin devamını sağlamak için gerekli ek incelemeleri yapmalıdır.

4. Oransal Güvence

41. Teminatlı veya garanti edilen tutar (ya da bir kredi koruması sağlanan tutar), kredi tutarından daha az ise ve teminatlı ve teminatsız kısımlar eşit sırada ise, yani banka ve garantör olası zararları orantılı olarak üstlenmiş ve paylaşmakta iseler, sermaye tutma koşullarından muafiyet de orantılı olarak uygulanacaktır; yani, kredinin korunan kısmına teminat veya karşı tarafla ilgili uygulama yapılacak ve kredinin kalan kısmı da teminatsız işlemi görecektir.

B. Teminatlı İşlemler

42. Bir teminatlı işlem:

* bankaların bir kredi riskine veya potansiyel kredi riskine maruz kaldıkları; ve

* o kredi riski veya potansiyel kredi riskinin bir karşı tarafın verdiği bir teminatla²⁶⁹ ya da karşı taraf adına bir üçüncü şahsın verdiği bir teminatla tamamen veya kısmen teminat altına alındığı bir işlem anlamına gelir.

43. Basitleştirilmiş standart yaklaşımda, standart yaklaşım kapsamından sadece basit yaklaşım uygulanacaktır; yani, 1988 Uzlaşısına benzer şekilde, kredinin teminatlandırılan kısmı için karşı taraf risk ağırlığı yerine teminatın risk ağırlığı uygulanır (genellikle %20 taban değere tâbidir). Kısmi teminatlandırma kabul edilebilir. İlgili kredinin ve teminatın vade veya kur uyumsuzluklarına izin verilmez.

1. Asgari Koşullar

44. Yasal geçerlilik konusunda paragraf 40'de belirtilen genel koşullara ek olarak, aşağıdaki operasyonel koşullara da uyulması gerekir.

²⁶⁹ Bu bölümde, "karşı taraf" terimi, bankanın bilançoda veya bilanço dışında bir kredi riskine veya potansiyel kredi riskine maruz kaldığı bir taraf anlamında kullanılmaktadır. Bu kredi riski, örneğin, bir nakdi kredi veya menkul kıymetler kredisi formunda (bu durumda, karşı taraf, geleneksel olarak borçlu olarak anılır) veya teminat olarak verilen menkul kıymetler formunda ya da bir tezgah üstü türevleri sözleşmesinden doğan bir taahhüt veya kredi riski formunda olabilir.

45. Teminatın, en azından kredinin ömrü boyunca rehnedilmiş olması ve piyasa değerine göre değerlemeye tâbi tutulması ve en azından altı ayda bir yeniden değerlendirilmesi gerekir.

46. Teminatın gerekli korumayı sağlayabilmesi için, karşı tarafın kredi kalitesi ile teminatın değeri arasında önemli bir pozitif bağıntı bulunmamalıdır. Örneğin, karşı tarafın (veya herhangi bir bağlantılı grup şirketinin) ihraç ettiği menkul kıymetler çok az koruma sağlayabilir ve bu nedenle, kabul edilemez.

47. Bankalar, teminatın zamanında nakde çevrilmesi ve tasfiye edilmesini sağlayan açık ve sağlam prosedürlere sahip olmalıdır.

48. Teminatın bir saklama kuruluşunda tutulduğu hallerde, bankalar, saklama kuruluşunun teminatı kendi varlıklarından ayrı tutmasını sağlamak için gereken makul tedbirleri almalıdır.

49. Bankanın, bir müşterisi ile bir üçüncü şahıs arasında repo-tipi bir işlemi (yani, repo/ters repo ve menkul kıymet ödünç verme/ödünç alma işlemleri) aracı sıfatıyla düzenlemesi ve üçüncü şahsın yükümlülüklerini ifa edeceği konusunda müşteriye bir garanti vermesi halinde, bankanın üstlendiği risk, banka o işleme asıl taraf olarak girseydi üstlenecek olduğu riskin aynısıdır. Bu durumlarda, bankanın ilgili sermaye ihtiyaçlarını kendisi işlemin asıl tarafıymış gibi hesaplaması gerekir.

2. Kabul Edilebilir Teminat

50. Aşağıda sayılan teminat enstrümanları, tanınabilir ve kabul edilebilir:

- (g) Karşı taraf riskini üstlenen bankaya yatırılmış bulunan nakit (ve kredi veren bankanın ihraç ettiği mevduat sertifikaları veya dengi enstrümanlar)^{270,271}
- (h) Altın
- (i) 4. kategoride veya daha yukarıda derecelendirilen hazine ve merkez bankalarının ihraç ettiği borçlanma enstrümanları²⁷² ve
- (j) Ulusal denetim otoritesinin hazine ve merkez bankasıyla aynı işleme tâbi tuttuğu ve 4. kategoride veya daha yukarıda derecelendirilen YEREL KAMU KURULUŞU'lerin ihraç ettiği borçlanma enstrümanları¹⁵.

²⁷⁰ Yatırım portföyündeki risklere karşı bankanın ihraç ettiği ve kredi türevlerine ilişkin kriterlere uyan nakit fonlamalı, kredi ve bağlı teminat tahvilleri de nakit teminatlı işlemler sayılacaktır.

²⁷¹ Kredi veren bankanın ihraç ettiği mevduat sertifikaları veya dengi enstrümanların veya nakit mevduatların, saklama kuruluşu düzenlemesi niteliğinde olmayan bir düzenleme uyarınca üçüncü bir bankada teminat olarak tutulması halinde, bu teminatlar kredi veren bankaya açıkça rehnedilmiş/temlik edilmişse ve rehin/temlik koşulsuz ve gayri kabili rücu yapılmışsa, teminat kapsamındaki kredi riski tutarına (kur riski için gerekli kesintilerden sonra), üçüncü taraf bankanın risk ağırlığı uygulanacaktır.

²⁷² Derecelendirme kategorisi, 2. paragrafta tanımlandığı gibi ilgili İKK ülke riski puanına atfı yapar.

3. Risk Ağırlıkları

51. Alacakların tanınmış bir teminatın piyasa değeriyle teminatlandırılan kısımlarına, teminat enstrümanına uygulanan risk ağırlığı uygulanacaktır. Teminatlandırılan kısım üzerindeki risk ağırlığı %20 taban değerine tâbi olacaktır. Alacağın kalan kısmına ise, karşı taraf için uygun olarak risk ağırlığı uygulanmalıdır. Teminatlı işlemin her iki yanındaki bankalar da bir sermaye tutma yükümlülüğü altında olacaktır: örneğin, hem repolar hem de ters repolar sermaye tutma yükümlülüğüne tâbi olacaktır.

52. Hem kredi hem de teminatın aynı kurda olduğu ve

- teminatın nakit mevduat olduğu ya da
- teminatın %0 risk ağırlığına tâbi bir hazine veya merkez bankası / YEREL KAMU KURULUŞU menkul kıymetleri formunda olduğu ve piyasa değeri %20 oranında iskontoya tâbi tutulduğu takdirde,

teminatlı işlem risk ağırlığıyla ilgili %20 taban değeri uygulanmayacaktır ve bunun yerine %0 risk ağırlığı uygulanabilir.

C. Garantili İşlemler

53. Garantilerin alındığı ve denetim otoritesinin bankaların aşağıda belirtilen asgari operasyonel koşullara uyduklarına inandığı durumlarda, denetim otoriteleri, bankaların sermaye ihtiyaçlarını hesaplarken bu kredi korumasını da hesaba katmalarına izin verebilirler.

1. Asgari Koşullar

54. Bir garanti (kontrgaranti), koruma sağlayıcıya karşı bir doğrudan alacak hakkını temsil etmeli ve güvence kapsamı açıkça tanımlanacak ve itiraz edilemeyecek bir şekilde, belirli kredilere veya bir krediler havuzuna açık bir atıf yapılmalıdır. Bir koruma alıcısının kredi koruma sözleşmesi gereği tahakkuk eden parayı ödememesi durumu dışında, bu garanti, geri dönülebilir olmalıdır; sözleşmede, riskten korunan kredinin kredi kalitesinde bir bozulma sonucunda güvencenin efektif maliyetini artıracak nitelikte herhangi bir madde bulunmamalıdır. Garanti aynı zamanda koşulsuz olmalıdır; koruma sözleşmesinde, orijinal karşı tarafın vadesi gelen ödemeleri yapmaması halinde koruma sağlayıcının borçları zamanında ödeme yükümlülüğünü yerine getirmesini engelleyebilecek nitelikte ve bankanın kontrolü dışında herhangi bir madde bulunmamalıdır.

55. Yukarıda paragraf 40'da belirtilen yasal geçerlilik koşullarına ek olarak, aşağıdaki koşullara da uyulmalıdır:

- (a) Karşı tarafın bir temerrüde düşmesi veya borcu ödememesi halinde, banka, işlemin tâbi olduğu dokümantasyon tahtında bakiye borçlar için

kefile/garantöre karşı zamanında takip yapabilmelidir. Garantör, bu dokümantasyona göre tahakkuk eden bütün borçları bankaya defaten ödeyebilir ya da karşı tarafın garanti kapsamındaki gelecek ödeme yükümlülüklerini üstlenebilir. Banka, ödemeyi karşı taraftan tahsil etmek için önce karşı tarafa karşı herhangi bir takip yapmadan, alacakları doğrudan doğruya garantörden tahsil etme hakkına sahip olmalıdır.

- (b) Garanti, garantörün üstlendiği açık bir yükümlülük ve borçtur.
- (c) Aşağıdaki cümlede aksi belirtilmedikçe, garanti, işleme uygulanan dokümantasyon tahtında asıl borçlunun yapması beklenen bütün ödemeleri; örneğin, kavramsal tutar, marj ödemeleri, vb. kapsar. Bir garantinin sadece ana parayı kapsadığı durumlarda, faizler ve kapsam dışındaki diğer paralar teminatsız tutar olarak kabul edilmeli ve işlem görmelidir.

2. Kabul Edilebilir Garantörler (Kontrgarantörler)

56. Aşağıda sayılan kuruluşların verdiği kredi koruması kabul edilecek ve tanınacaktır: hazine kuruluşları²⁷³, risk ağırlığı %20 veya daha iyi olan ve karşı taraftan daha düşük bir risk ağırlığına tâbi olan YEREL KAMU KURULUŞU'lar ve diğer kuruluşlar.

3. Risk Ağırlıkları

57. Korunan kısma, koruma sağlayıcının risk ağırlığı oranı uygulanacaktır. Kredinin korunmayan kısmına ise, ilgili karşı tarafın risk ağırlığı uygulanacaktır.

58. Paragraf 3'te belirtildiği gibi, ulusal uygulama tercihinine bağlı olarak, bankaların kendi ülkelerinin hazinelerine (veya merkez bankalarına) ulusal kurda açtığı ve o kurda fonlanan kredilerine daha düşük bir risk ağırlığı uygulanabilir. Garantinin ulusal kurda olduğu ve kredinin de o kurda fonlandığı durumlarda, ulusal denetim otoriteleri bu uygulamayı alacakların hazine (veya merkez bankası) tarafından garanti edilen kısımlarına da teşmil edebilirler.

59. Bir zarar olayının vukuu halinde altına düşüldüğünde herhangi bir ödeme yapılmayacak olan ödemeler önemlilik eşikleri, tutulan birinci zarar pozisyonlarına denktir ve kredi korumasını satın alan bankanın sermayesinden tam olarak düşünölmelidir.

²⁷³ Bu terim, Uluslararası Ödemeler Bankasını, Uluslararası Para Fonunu, Avrupa Merkez Bankasını ve Avrupa Birliği'ni kapsar.

D. KRA Teknikleri Uygulamasına İlişkin Diğer Konular

KRA Teknikleri Havuzlarına İlişkin Uygulama

60. Banka, tek bir kredi riskine karşılık birden fazla KRA'ye sahip olduğu (yani, bir krediyi kısmen karşılayan hem teminata hem de garantiye sahip olduğu) durumlarda, krediyi her KRA tipinin kapsadığı kısımlara (yani, teminat kapsamı içindeki kısım ve garanti kapsamı içindeki kısım) bölmesi ve bu durumda, her kısmın risk ağırlıklı varlığının ayrıca hesaplanması gerekir. Tek bir koruma sağlayıcının verdiği kredi korumasının farklı vadelere bağlı olması halinde de, bunların ayrı korumalara bölünmesi gerekir.

III. Kredi Riski – Menkul kıymetleştirme çerçevesi

A. Menkul Kıymetleştirme Çerçevesindeki İşlemlerin Kapsamı

61. Bir geleneksel menkul kıymetleştirme, bir krediler havuzundan gelen nakit akışının, farklı kredi riski derecelerini yansıtan en azından iki farklı kademelendirilmiş risk pozisyonu veya dilimini ödemek için kullanıldığı bir yapıyı temsil eder. Yatırımcılara ödemeler, bu kredi risklerini yaratan kuruluşun bir borcu olmaktan ziyade, ilgili belirli kredilerin performansına bağlıdır. Menkul kıymetleştirmeleri karakterize eden kademelendirilmiş/dilimli yapılar, normal üst sıra/alt sıra borçlanma enstrümanlarından farklıdır; şöyle ki, bu yapıda, alt sıra menkul kıymetleştirme dilimleri, daha üst sıradaki dilimlere akdi ödemeleri kesintiye uğratmadan zararları karşılayabilir; oysa, bir üst sıra/alt sıra borçlanma yapısındaki bu sıra ilişkisi, bir tasfiye halinde tasfiye ödemeleri üzerindeki hakların öncelik sırasını yansıtır.

62. Bankaların menkul kıymetleştirmeye ilgili kredi risklerine “menkul kıymetleştirme kredileri” adı verilir.

B. Bankaların İzin Verilen Roller

63. Basitleştirilmiş standart yaklaşımı uygulayan banka bir geleneksel menkul kıymetleştirmede sadece bir yatırımcı banka rolünü üstlenebilir. Bir yatırımcı banka, bir menkul kıymetleştirme kredisinin ekonomik riskini üstlenen kaynak banka veya borç servisi (ödemeleri) bankası dışındaki bir kurumdur.

64. Banka menkul kıymetleştirmeye dahil edilen kredi risklerini doğrudan doğruya veya dolaylı olarak oluşturuyorsa bir kaynak banka sayılır. Bir borç servisi (ödemeleri) bankası, bir menkul kıymetleştirmeyi kredi risklerini anapara ve faizlerin tahsil edilmesi yoluyla günlük olarak yöneten bankadır ve bu tahsilatlar, menkul kıymetleştirme kredilerine yatırım yapan yatırımcılara iletilir. Basitleştirilmiş standart yaklaşımı uygulayan banka, bir menkul kıymetleştirmeye kredi riskini geliştirme, likidite veya benzeri finansal destekler vermemelidir.

C. Menkul Kıymetleştirme Risklerine İlişkin Uygulama

65. Teminatlandırılan kredi(ler)in tipine göre kredi riski için basitleştirilmiş standart yaklaşımı uygulayan bankalar, menkul kıymetleştirme çerçevesi içinde standart yaklaşımın daha basitleştirilmiş bir versiyonunu kullanabilirler.

66. Bir yatırımcı banka için menkul kıymetleştirme kredilerinin standart risk ağırlığı %100 olacaktır. Edinilen birinci zarar pozisyonları için sermayeden kesinti yapmak gerekir. Bu kesinti %50 oranında ana sermayeden ve %50 oranında katkı sermayeden yapılacaktır.

IV. Operasyonel Risk

67. Operasyonel risk için basitleştirilmiş standart yaklaşım bankaların son üç yılın ortalama yıllık brüt kârının (artı ise) belirli bir sabit yüzdesine (%15) eşit tutarda sermaye tutmaları gerektiğini öngören Temel Gösterge Yaklaşımıdır.

68. Brüt gelir, net faiz geliri + net faiz-dışı gelir olarak tanımlanır.²⁷⁴ Bu ölçütün: (i) karşılıkları (örneğin, ödenmemiş faizler için ayrılan karşılıklar) içermesi; (ii) dış hizmet sağlayıcılarına ödenen ücretler de dahil faaliyet giderleri ve masraflarını içermesi;²⁷⁵ (iii) yatırım portföyü içindeki menkul kıymetlerin satışından gerçekleşen kâr ve zararları içermemesi;²⁷⁶ ve (iv) olağandışı veya düzensiz kalemleri ve sigortadan elde edilen gelirleri içermemesi amaçlanır.

69. Bu yaklaşımı uygulayan bankaların, Komitenin Şubat 2003'te yayınladığı "*Operasyonel Riskin Yönetilmesi ve Denetlenmesi İçin Sağlam Uygulamalar*" isimli talimatlara uymaları uygun olacaktır.

²⁷⁴ Ulusal denetim otoriteleri tarafından ve/veya ulusal muhasebe standartlarında tanımlandığı gibi.

²⁷⁵ Dışarıdan temin edilen hizmetler için ödenen ücretlerin aksine, dışarı hizmet veren bankaların aldığı ücretler bu brüt gelir tanımına dahil edilecektir.

²⁷⁶ Normalde yatırım portföyünün kalemlerini (yani, belirli muhasebe standartlarına göre) oluşturan ve "vadeye kadar elde tutulacak" ve "satılmaya hazır menkul değerler olarak sınıflandırılan menkul kıymetlerden elde edilen gerçekleşmiş kâr/zararlar da brüt gelir tanımının kapsamı dışında tutulur.

BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU

Atatürk Bulvarı No:191 06680 Kavaklıdere / ANKARA

Tel : (0312) 455 65 29 Fax: (0312) 424 17 42

www.bddk.org.tr